DÜNYA KLASİKLERİ

NANA

EMILE ZOLA

EMİLE ZOLA ve NANA

Saat dokuz olduğu halde Varietes tiyatrosunun salonu 'daha dolmamıştı. Balkonda ya da alt ön sıralarda, kadife koltukların arasında kaybolmuş bir kaç kişi avizenin hafif aydınlığı içinde bekliyorlardı. Kırmızı perde yarı karanlığa boğulmuştu; sahneden hiçbir gurultu duyulmuyordu; ışıkları sönmuştu, muzisyenlerin kursuleri dağınık bir haldeydi. Yalnız paradide, gaz lâmbasının soluk ışığının etkisi ile yeşile çalan bir gökyuzunde uçuşan kadın ve çıplak çocuk resimleriyle suslu değirmi tavanın altında; surekli bir uğultu halinde bağırışmalar, guluşmeler duyuluyordu.

Burada, etrafı yaldız çerçeveli pencere boşluklarının altında kasketli, bereli başlar sıralanmıştı.

Zaman zaman elinde biletlerle telâşlı telâşlı bir yer gösterici kadın geçiyordu. Bir aralık smokinli bir bayla bir bayanı yerlerine oturttu. Zayıf ve sırtı çökuk kadın, ağır ağır etrafına bakınmaktaydı.

Salonun luks mevki bölumunde genç iki adam belirdi. Ayakta durup salonu gözden geçirdiler.

Uzun boylu ince bıyıklı olan daha yaşlısı bağırdı:

- Sana söylemedim mi Hector, bırak da şu puromu bitireyim, diye!

Bu sırada oradan geçen bir yol gösterici kadın; ahbapça:

- O! bay Fauchery siz misiniz? Daha başlamasına yarım saat var, dedi.

Uzun yuzunden canı sıkıldığı bel i olan Hector:

- Peki ama neden saat dokuzda? Oyunda rolu olan Clarisse bana bu sabah, tam sekizde başlanacağına yemin etmişti

NANA

Bir ara sustular. Başlarını yukarı kaldırıp loş locaları gözden geçirdiler. Yeşil duvar kâğıtları bu locaları busbutun karanlık gösteriyordu. Paradinin altındaki asma kat locaları kapkaranlıktı.

Balkon localarından birinde, kadife kaplı balkon kenarına ilişmiş tek bir kadın vardı. Sağda ve solda uzun sutunların arasında ön sahnenin iki tarafındaki boşlukta puskul u saçaklar sarkıyordu.

Duvarları beyaza boyalı ve yaldızlı salon, buyuk kristal avizenin hafif ışığı altında ince bir toza gömulmuş gibi silikleşmişti.

Hector:

- Lucy için ön localardan birini ayırttın mı? diye sordu.

- Evet; diye öteki cevap verdi. Ama oldukça zahmetli oldu bu iş... Oh!.. Lucy'nin geç gelmesinde bir tehlike yok: ona daima yer bulunur!

Hafifçe esnerken eliyle ağzını kapadı. Bir sure sustuktan sonra :

- Şansın var senin... Daha ilk oyunu görmedin... Sansın Venus bu yıl bir olay yaratacak. Altı

aydır ondan söz ediliyor. Ah! Dostum, bir muzik ki! Ne malın gözudur şu Bordenave! İşini bilir; exposition'a saklıyor bunu!

Hector bu sözleri can kulağıyla dinliyordu.

- Ya peki şu Sarışın Venus'u oynayacak olan Nana'yi tanıyornıusun sen? diye sordu.

Fauchery kol arını havaya kaldırarak :

- Bıktım be! Sabahtanberi kafamı şişirdiler bu Nana'y-la! Şimdi de sen çıktın başıma! Nereye gitsen, kiminle ko-nuşsan hep Nana, Nana! Ne bileyim ben. Paris'in butun kızlarını tanıyabilir miyim ki! Belki yirmi kişi bana sordu bu Nana'yı. Nana, Bordenave'ın icat ettiği bir yaratık. İyi becermiş olmalı bu işi!

Sustu. Ama bu boş salon avizelerinden dökulen yan aydınlık, bir kilise havası içindeki fısıldaşmalar iyice canını sıkmıştı.

Birden:

(*) Uluslararası Paris sergisi (Çev.)

- Yo, hayır! dedi. Burada insan bunalıyor. Dışarı çıkıyorum ben... Belki aşağıda Bordenave'a rastlarız. İşin iç yuzunu anlatır bize.

Aşağıdaki mermer döşeli buyuk holde, bilet kontrolu yapılıyordu. Seyirciler görunmeğe başlamıştı.

Açık duran uç parmaklıklı kapıdan bulvarlarda, bu guzel Nisan gecesinde, ışıklar arasında kaynaşan kalabalık göruluyordu. Araba tekerleklerinin gurultusu birden duruyor kapılar açılıyor, sonra gurultuyle kapanıyor, tiyatronun holune bir yığın insan doluyor.

İçeri girenler birer birer kontrol memurunun önunde durduktan sonra, dip taraftaki çift merdivenden yukarı çıkıyorlardı. Kadınlar bu merdivenlerde vucutlarına ahenkli bir sal antı

vererek erkeklerini bekliyorlardı. Havagazı lâmbalarının ışığıyla yıkanan sade, empire stilinde döşenmiş bu çıplak salonda kartondan yapılmış bir kilise avlusu havası vardı. Duvarlardaki san afişlerin ustunde kocaman kara harflerle yazılmış «Nana» adı okunuyordu. Şık erkekler geçerken birden durarak bu afişleri okuyorlardı. Bazıları da, kapıların önunu kapatarak durup aralarında konuşuyorlardı; bu sırada şişko adamın biri gişenin önunde bilet almak için diretenlere kabaca çıkışıyordu.

Fauchery merdiven'den inerken:

- İşte Bordenave! dedi.

Direktör de onu görmuştu. Uzaktan:

- Doğrusu çok naziksiniz! Hani benim için bir fıkra yazacaktınız. Bu sabah Fîgaro'yu gözden geçirdim; tek satır yok!

- Canım sabırlı olun biraz, diye Fauchery cevap erdi. Kendisinden söz etmeden önce bir kere tanıyayım şu Na-na'nızı... Kaldı ki söz vermiş filân da değilim.

Sonra kısa kesmiş olmak için amcasının oğlunu tanıttı. Dediğine göre B. Hector de la Faloise adındaki bu genç, eğitimi Paris'te yeni tamamlamıştı. Direktör delikanlıya bir göz attı. Fakat, Hector onu uzun uzun, heyecanla suzuyordu. Şu guzel kadınları keşfedip sahneye çıkartan, onlara

karşı kaba bir gardiyan gibi davranan; bin bir reklâm şekli vadeden, bağırıp çağıran, konuşurken balgam atan, el erini butlarına vuran, hayasız olduğu kadar bir jandarma kafası taşıyan Bordenave bu adamdı demek! Hector guzel bir iki kelime söylemesi gerektiğini duşunerek:

- Tiyatronuz... diyecek oldu.

Bordenave çok sakin bir tavırla ve açık konuşmayı seven bir adam gibi:

- Geneleviniz diyin... dedi.

Bu sözu beğenen Fauchery gulerken, sözu ağzında kalan la Faloise, fena halde bozulmuştu, ama bu şakanın zevkine varmış gibi görunmek için kendini zorluyordu. Direktör, yazılarının buyuk bir etkisi olduğunu bildiği tiyatro eleştiricisi Fauchery'nin elini hararetle sıktı, La Faloise toparlanmıştı.

Kendisine taşralı gözuyle bakılmasından korkuyordu.

Sözunu tamamlamak isteyerek:

- Bana Nana'nın sesinin çok guzel olduğunu söylediler; dedi.

- Onun mu! diye direktör omuz silkerek bağırdı. Pek cırlak sesi var, kulağının zarını deler insanın!

Genç adam hemen sözlerine şunu ekledi :

- Ne olursa olsun, mukemmel bir aktrismiş!

- O ha! Hantalın biri! Ayaklarını el erini ne yapacağını bilemez sahnede.

La Faloise'ın yuzu hafifçe kızardı. Hiçbir şey anlamaz olmuştu :

- Ama ne olursa olsun bu akşam onun ilk oyununu kaçırmak istemem. Biliyorum ki tiyatronuz...

Bordenave bir şeyi çok iyi bildiğine guvenen bir adamın soğukkanlı inadıyla :

- Geneleviniz... diyin; diye sözunu kesti.

Bu sırada sukûnetini hiç bozmayan Fauchery içeriye giren kadınlara bakıyordu. Gulmek mi kızmak mı gerektiği-EMILE ZOLA

l

ne karar veremeyerek şaşkın şaşkın duraklayan amcasının oğlunun yardımına gelerek :

- Bordenave'ı memnun etmek istiyorsan, tiyatrosu için onun istediğini söyle... Madem ki hoşuna gidiyor bu... Size gelince dostum; madem ki şu sizin Nana'nız ne oynayabiliyor ne de şarkı

söyleyebiliyor; öyleyse sinek avlayacaksınız demektir, işte bu kadar. Kaldı ki ben de bundan korkuyordum.

Yuzu moraran direktör :

- Sinek avlamak ha! Sinek avlamak! Bir kadının iyi oynamaya ya da guzel şarkı söylemeye de ihtiyacı var mıdır ki? Ah, yavrum pek toysun... Nana'da başka şey var. Hani başka her şeyin yerini tutan bir şey. Kokusunu aldım.

Pek kuvvetli bu şey onda. Burnum iyi koku alır benim... Göreceksin, göreceksin... Hele sahnede bir görunsun, mil etin ağzının suyu akacak.

Heyecandan titreyen iri el erini havaya kaldırdı; halinden memnun, sesini alçalttı. Şimdi kendi kendine mırıldanıyordu:

- O ne ten! Ah!. Çok iş var onda; çok iş var!

Sonra Fauchery kendisinden daha çok bilgi isteyince, Nana hakkında, Hector'un canını sıkan bir açık sözlulukle ayrıntılara girişti. Nana'yı tanımıştı; ona un kazandırmak istiyordu. Yani tam bir Venus aradığı sırada ele geçirmişti onu. Bir kadını öyle uzun uzadıya incelemek için kendini yormaz, seyircileri ondan bir an öne yararlandırmak isterdi. Telâşında zaten buyuk bir huzursuzluk vardı. Bu iri kızın gelişi burayı alt ust etmişti. İnce bir komedi artisti ve dinleyenleri kendinden geçiren bir şarkıcı olan yıldızı, Rose Mignon kendisine bir rakip geldiğini sezerek, direktöru bırakıp gideceğini söyluyordu. Ya o afiş için kopan gurultu, kıyamet! Nihayet iki aktrisin adlarının aynı buyuklukte harflerle yazılmasına karar verildi. Böylece başını ağrıtmalarını önlemiş oluyordu.

Kendi deyimiyle şu kadıncıklardan biri, Simonne ya da Clarisse su koyuverirlerse, kıçlarına 12

yerleştirecekti tekmeyi. Başka turlu yaşanamazdı ki. Mal arının kaç para ettiğini bilirdi, o.

Birden durarak:

- Hele bak! dedi. Göruyor musunuz şu Mignon'la Ste-iner'i. Hiç ayrılmazlar birbirlerinden.

Biliyorsunuz ki Stei-ner Rose'u da ele geçirdi ustelik; bunun için kocası, tuymesin diye peşinden ayrılmıyor hiç.

Tiyatronun cephesinde havagazı feneri kaldırımı aydınlatıyordu. Bu aydınlığın içinde, çiğ yeşil iki kuçuk ağaç seçilmekteydi; ışıkta hem beyaz görunen bir sutunun ustundeki afişteki yazılar gunduzmuş gibi ta uzaktan okunabiliyordu. Daha ötede caddelerin zifiri karanlığı uzerinde yer yer ışıktan noktalar parlıyor ve bu caddelerde durmadan bir insan seli akıp gidiyordu. Bir çokları içeri girmeyerek tiyatronun önunde durup çene çalıyor, kimisi de purosunu çekiştiyor-du. Tiyatronun cephesindeki fenerden dökulen ışığın altında yuzleri soluklaşan bu insanların kısa ve kara gölgeleri asfaltın ustunde koyu bir leke gibi yayılıyordu.

İri yarı neşeli bir adamdı Mignon. Dört köşe kafasıyla sirklerde herkul rolune çıkan bir oyuncuyu andırıyordu. Şimdi ufak tefek, hafifçe göbekli, kır değirmi sakal ı bir tip olan banker Steiner'in koluna girmiş, kalabalık arasından yol açmaya çalışıyordu.

Bordenave, bankere :

- Dun onu benim buromda görmuştunuz değil mi? diye sordu.

- A! O kadın mıydı, diye Steiner bağırdı. Ben de zaten onun olabileceğini duşunmuştum. Yalnız ben girerken o çıkıyordu. Pek az görebildim.

Mignon, gözunu yere dikmiş, sinirli sinirli parmağında-ki pırlanta yuzuğunu çevirerek dinliyordu.

Nana'nın söz konusu edildiğini anlamıştı. Sonra, Bordenave'ın, yeni yıldızını bal andıra bal andıra anlatması karşısında bankerin gözlerinin patladığını görunce, lâfa karıştı: EMİLE ZOLA

- Bırak al ahaşkına dostum; şu orospuyu! Seyirciler lâyık olduğu tepkiyi gösterecekler ona...

Steiner, yavrum, biliyorsun ki karım locasında bekliyor sizi..

Adamın koluna girip göturmek istedi. Ama Steiner Bordenave'dan ayrılmak istemiyordu.

Önlerinde, kuyruk olan bir suru insan biletlerini kontrol ettirmek için sıra bekliyordu. Kalabalığın içinden Nana adının iki hecesi tatlı bir ahenkle dalgalanıyordu. Afişlerin önunde duran erkekler yuksek sesle heceliyorlardı bu adı. Bir soru halinde söyleyip geçenler de vardı. Kadınlar da, kaygılı ama gulumseyerek, yavaş sesle «Nana» diyorlardı. Biraz da hayret etmiş gibiydiler.

Tanıyan yoktu bu Nana'yı? Nereden çıkmıştı böyle birdenbire? Şimdi onun adı etrafında fıkralar anlatılıyor, kulaktan kulağa Nana ile ilgili eğlenceli şeyler fısıldanıyordu. Kulakları okşayan bir addı

Nana. Gittikçe artan bir sıcaklıkla dudaktan dudağa dolaşıyordu. Sadece adının duyulması

kalabalığı keyiflendiriyor, çocuklaştırıyordu. Bir merak nöbeti sarmıştı herkesi. Şu Parislilerin bazen çılgınlık derecesine varan merakı, Nana'yı bir an önce görmek istiyorlardı. Bir bayanın eteği yırtıldı, bir bay şapkasını kaybetti.

Etrafını çeviren yirmi kadar seyircinin sorularından bunalan Bordenave :

- Ah! Çok, sıkıştırıyorsunuz beni! diye bağırdı. Az sonra göreceksiniz kendisini... Kaçıyorum; bana ihtiyaçları var.

Muşterilerinin merakını alevlendirdiği için pek sevinçliydi. Oradan çekilip gitti. Mignon omuz silkerek, Steiner'e Rose'un ilk perdedeki elbisesini göstermek için kendisini beklediğini bir kere daha hatırlattı.

La Faloise, Fauchery'ye :

- Bak, Lucy şurada dedi. Arabadan iniyor.

Gerçekten de Lucy Stewart'tı. Ufak tefek, çirkin kırklık bir kadındı bu. Uzun boylu, zayıf yuzluydu.

Ama kalın dudakları öylesine renkli, öylesine guzeldi ki buyuk bir çekicilik veriyordu bu kadına.

Yanında Caroline Héquet ile an-

nesi de vardı. Guzel ama soğuk bir kadındı bu Caroline. Annesi ağır, kibar görunuşluydu. Lucy, Fauchery'ye:

- Bizimle geliyorsun değil mi, sana bir yer ayırttım, dedi.

- Yo, hiç niyetim yok, bir şey göremem oradan. Salonda oturmayı isterim, diye adam cevap verdi.

Lucy içerledi. Kendisiyle beraber görunmek istemiyor muydu yoksa? Sonra birden sakinleşerek başka konuya geçti:

- Neden Nana'yı tanıdığını söylemedin bana?

- Nana'yı mı? Onu hiç görmuş değilim ki.

- Sahi mi? Ama bu kadınla yattığını söylediler bana. Bu sırada karşılarına dikilen Mignon parmağını ağzına

goturerek susmalarını işaret ediyordu. Sonra, Lucy'nin bir sorusu uzerine oradan geçen bir genci göstererek:

- Nana'nın âşığı! diye mırıldandı.

Hep dönup ona baktılar. Yakışıklı bir gençti. Fauchery tanımıştı onu: Daguenet adındaki bu delikanlı kadınlara uç-yuzbin frangını yedirdikten sonra, şimdi Borsada ufak tefek işler çevirerek arada sırada sevgililerine para kazanabiliyordu. Lucy Daguenet'nin gözlerini pek guzel bulmuştu.

- Ah! İşte Blanche da geliyor; diye bağırdı. Nana ile yattığını o söylemişti bana.

Sarışın, şişmanca, sevimli bir kızdı bu Blanche de Sivry, yanında, zayıf yapılı, çok iyi giyinmiş, çok kibar bir adam vardı.

Fauchery, La Faloise'a dönerek:

- Kont Xavier de Vandeuvres; diye fısıldadı.

Kont gazetecinin elini sıktı. Bu sırada Blanche ile Lucy hararetli bir tartışmaya dalmışlardı.

Birininki mavi, öteki-ninki pembe farbalarıyla uzun etekleri yolu kapatmışlardı. Konuşmalarında sık sık Nana'nın adı geçiyordu. Bunu öyle acı bir ifade ile söyluyorlardı ki herkes onları dinliyordu.

Kont de Vandeuvres Blanche'ı oradan uzaklaştırdı. Şimdi, Nana'nın adı gittikçe yuksek perdeden geniş holun dört köşesinde yukseliyor, bekleyenlerin onu görmek için duydukları sabırsızlığı bir kat daha arttırıyordu. Ne diye başlanmıyordu hâlâ? Erkekler sık sık saatlerine bakıyorlardı; geç

kalanlar, daha durmadan arabalarından atlıyor. Öbek öbek insanlar kaldırımlardan koşarcasına tiyatroya dalıyor, sokakta gezinenler, aydınlık alandan ağır ağır geçerken kafalarını uzatıp tiyatronun içine bakıyorlardı. Islık çalarak gelen bir oğlan, tiyatronun kapısındaki afişin önunde durdu; sonra, bir sarhoş gibi nara atarak: «Vay anam! Nana!» diye bağırdı. Kalçalarını oynatıp pabuçlarını suruyerek uzaklaştı. Oradakiler guluştuler. Kerli ferli baylar: «Vay Anam! Nana!» diye mırddanmışlardı. Herkes birbirini çiğniyordu. Bilet kontrolu sırasında kavga çıktı; Nana diyen, Nana'yı isteyenlerin sesleri birbirine karışarak gittikçe artan bir uğultu halini almıştı. Bu uğultu kalabalıkları saran bir şehvet duygusunun ifadesi gibi yayılıp genişlemekteydi.

Şimdi, perde arası çıngırağın sesi bu gurultuyu bastırmıştı. Bir mırıltı bulvara kadar taştı :

«Çıngırak çalındı! Çıngırak çalındı!» Dışarıdakiler salona girmek için itişip kakışmaya başlamışlardı. Bir kaç memur biletleri kontrol ediyordu. Mignon, kaygılı bir tavırla, Rose'un elbisesini görmeğe gitmeyen Steiner'i nihayet yeniden yakalayabildi, ilk çıngırak sesinde la Faloise, perdenin açılışını kaçırmamak için, kalabalığı yararak Fauchery'yi de surukledi.

Seyircilerin bu telâşı Lucy Stewart'ı sinirlendirmişti. Hele bakın şu kaba adamlara, nasıl da itiyorlar kadınları! Caroline, Heq-met ve annesiyle en sona kaldı. Hol boşalmıştı: ta ötede bulvar, yine kendi uğultusuna daldı.

Lucy merdivenden çıkarken :

- Bunların oyunları da hep böyle acayiptir; diye söyleniyordu.

Fauchery ile la Faloise, yerlerine yerleştikten sonra etrafı gözden geçirmeğe başladılar. Şimdi salonda ışıklar saçılmaya başlamıştı.

Buyuk kristal avizeden dökulen sarı, pembe ışıklar bir aydınlık sağnağına boğuyordu salonu. Nar çiçeği rengindeki koltukların kadifelerinde parlak hareler belirirken, kenarların yaldızlan göz alıcı

bir parıltıyla parlıyor, tavanın çiğ renkli yağlı boya resimlen hafif yeşilimtırak bir buğuya burunmuştu. Birden sahne ışıkları perdeyi alev alev tutuşturdu. Bir masal sarayının zenginliğini hatırlatan bu erguvan renkli ağır kumaş, çerçevesinin çatlakları ve yaldızların altından alçı sırıtan fakirliği ile tam bir kıtlık meydana getirmekteydi. Sehpalarının başına geçen muzisyenler sazlarını

akort etmeye başlamışlardı. Şimdi hafif flut titreşimleri, boruların boğuk solukları, kemanların kıvrak sesleri salonun gittikçe artan uğultusuna karışıyordu. Butun seyirciler durmadan koşuyor, itişip kakışarak koltuklarına hucum ederek yerleşmeğe çalışıyorlardı. Uzun koridorlardan ve kapılardan içeri dolan kalabalığın ardı arkası kesilmiyordu bir turlu. Kadın elbiselerinin hışırtısı

arasında bu bir kıyafet ve tuvalet defilesiydi. Koltuk sıraları yavaş yavaş doluyordu. Butun bu renk renk kıyafetler arasında ya parlak bir kumaş, ya da eğilen bir kadın başını susleyen mucevherler göz alıyordu. İpek beyazlığında bir kadın omuzu seçiliyordu bir locanın kenarından.

Kımıldanmadan oturan bir kaç kadın da yelpazelerini sal ayarak salona dalan kalabalığı

seyrediyordu. Salonun ön tarafında, ayakta duran yeleklerinin önu açık yakalarına birer sardunya takmış bir kaç genç, eldivenli el erinin parmaklarının ucuyla tuttukları durbunleriy-le etrafı gözden geçirmekteydiler.

Bu sırada Fauchery ile la Faloise tanıdık yuzleri görebilmek için etraflarına bakmıyorlardı. Mignon ile Steiner alt kat localarından birinde, el erini kenarlığı örten kadifeye dayayarak oturmuşlardı.

Blanche de Sivry, sahnenin hemen önunde tek başına oturmuş, gibi görunuyordu. La Faloise, kendininkinden iki sıra öndeki bir koltukta oturan Da-guenet'den gözunu ayırmıyordu. Onun yanında oturan onye-di yaşlarında kadar canlı bir delikanlı gözlerini kocaman açmış hayretle etrafını suzuyor gibiydi. Fauchery ona bakarken gulumsedi.

La Faloise birdenbire:

- Kim bu kadın? Hani şu yanında mavili bir genç oturuyor? diye sordu.

Vucudunu korsesinin içine sıkıştırmış şişman bir kadındı bu. Vaktiyle sarışın olan saçları şimdi beyazlaşmış. 'Yuvarlak yuzu al ıkla kıpkırmızı kesilmişti.

Fauchery sadece :

- Gaga; diye cevap verdi.

Bu adın, amcasının oğlunu hayrete duşurduğunu görerek :

- Tanımıyor musun Gaga'yı?... Louis Philipp'in Kral olduğu ilk yıl arda pek sevilen bir kadındı.

Şimdi nereye gitse kızını da yanında göturuyor.

La Faloise genç kıza bakmadı bile. Gaga'nın manzarası kendisini heyecanlandırmıştı, gözunu ayırmıyordu kadından. Hâlâ çok iyi buluyordu onu ama bunu açığa vurmaya cesaret edememişti.

Bu sırada orkestra şefi çubuğunu kaldırmış, muzisyenler uverture başlamışlardı. Hâlâ akın akın içeri girenler vardı. Kımıldanmalar, gurultuler gittikçe artıyordu, ilk temsil erin bu her zamanki seyircileri arasında bir köşede buluşan bildikleri vardı; bunlar guluşerek konuşuyorlardı

aralarında. Buranın gediklisi olan bazı erkekler, şapkalarını çıkartmadan selâmlaşıyorlardı.

Paris'in butun edebiyatçıları, bankerleri, zevk ve eğlence duşkunleri buradaydı. Bir çok gazeteci, bir kaç yazar, Borsa simsarları göze çarpıyordu. Namuslu kadınlardan çok, yoldan çıkmış kızlar vardı. Karmakarışık bir kalabalıktı bu. Her duşuncede, boğazına kadar sefahate batmış insanların bir koleksiyonu. Aynı yorgunluk, aynı zevk duşkunluğu okunuyordu butun yuzlerde. Durmadan sorular soran amcasının oğluna, Fauchery, gazetecilerin, derneklerin locasını gösteriyor, tiyatro eleştiricilerinin adını söyluyordu. Bunlar arasında sıska, kupkuru ince dudaklı biriyle, bir de çocuksu yuzlu şişko bir tip vardı. Kolunu ahbahça yanındaki gencin omuzuna atmış babaca, şefkatli bakışlarla suzuyordu onu.

Fauchery, la Faloise'in karşı taraftaki localardan birinde oturanları selâmladığını görerek durdu.

Şaşmış gibi bir hah' vardı:

- Ne! Kont Muffat de Beuvil e'i tanıyorsun demek? Diye sordu.

Hector :

- O! Çoktandır tanırım; diye cevap verdi. Muffat'ların bizim şatonun yanında bir şatoları var. Sık sık giderim onlara... Kont, karısı ve kaynatası Marki de Chouard'la birlikte oturur.

Artık amcasının oğlunun hayreti karşısında busbutun böburlenerek ayrıntılara girişti: marki danıştay uyesiydi; Kont imparatoriçenin yaverliğine atanmıştı.

Fauchery durbununu doğrultarak kontese baktı. Siyah saçlı, beyaz tenli tombulca, guzel kara gözlu bir kadın.

- Bir perde arasında beni tanıtırsın onlara; dedi. Kontla bir kere karşılaşmıştım. Karnaval eğlencelerinde onlarda bulunmak isterim.

Üst paradiden sert sus sesleri geldi. Uvertur başlamıştı, hâlâ içeri girenler vardı. Gecikenler, seyircileri yerlerinden kalkmak zorunda bırakıyor, loca kapıları çarpılıyor, koridorlardan kavga edenlerin sesleri duyuluyordu. Konuşmalar da, tıpkı, gun batarken duyulan serçelerin ötuşmeleri gibi bir turlu bitmiyordu. Bir gurultu, bir karışıklıktır, gidiyor, kol ar, başlar sal anıyor; seyircilerin kimi rahatça koltuklarına yerleşmeye çalışırken, kimi de salona son bir defa göz gezdirebılmek için ayakta durmakta direniyor. Salonun ta karanlık köşelerinden : «Oturun! Oturun!» diye bağıranların sesleri duyuluyordu. Butun salonda bir urperti dolaştı şu adı Paris'te bir haftadır çalkalanan Nana'yı nihayet görebileceklerdi.

Arada bir kalın bir sesle canlanan konuşmalar da hafiflemeğe başlamıştı. Gittikçe sönukleşen bu konuşmalar ve yavaş yavaş duyulmaz olan iç çekişleri arasında orkestra çapkınca kıvrak ahenkli bir valse başlamıştı. Seyirciler pek hoşlanmışlardı bu oynak havadan, gulumseyerek dinli-

L

yorlardı. Ama birden ilk sıralardan bir alkış sesi yukseldi; perde açılıyordu.

Hiç durmadan konuşan la Faloise :

- Bak! Lucy'nin yanında bir adam var; dedi.

Sağdaki sahneye yakın balkona bakıyordu. Lucy ile Ca-roline ön tarafta oturuyorlardı. Dip taraftan, Caroline'in annesinin asil profili ve guzel, san saçlı, tertemiz giyinmiş bir gencin yuzu seçiliyordu.

La Faloise:

- Bak, biri var orada diye tekrarladı.

Fauchery durbununu sahnenin ön tarafına doğrulttu. Ama bakmasıyla başını çevirmesi bir oldu.

- Oh! Labordette'miş, diye mırıldandı. Sanki bu genç adamın orada bulunuşu çok tabi ve önemsiz bir şeymiş gibi mırıldanarak söylemişti bunu.

Arkalarından «Sus!» diye bağırdılar. Çenelerini tutmak zorunda kalmışlardı. Şimdi butun salona bir hareketsizlik çökmuştu. Salonun ta ön sıralarından ta ust paradiye kadar yuzlerce baş, dikkat kesilmiş, dimdik duruyordu. Şansım Venus piyesinin birinci perdesi Olempia'da geçiyordu.

Kartondan bir Olempia'ydı bu. Kulis tarafında bulutlar görunuyordu. Sağda da Jupiterin tahtı

vardı. Önce İrisle Ga-nimed, perilerin de yardımıyla, tanrıların toplantısı için oturacak yerler hazırlıyor, bir yandan da koro halinde bir şarkı söyluyorlardı. Yeniden, parayla tutulmuş

alkışçıların bravo diye bağırdıkları duyuldu. Seyirciler, biraz yadırgayarak, ses çıkarmadan beklediler. Bu sırada la Faloise, İris rolunu oynayan Clarisse Besnus'yu alkışlamıştı. Bordenave'ın avucundaki kadınlardan biri olan bu aktris sahnede hafif mavi bir elbiseyle görunmuştu; omuzundan da yedi renkli buyuk bir eşarp sarkıyordu.

Fauchery, herkesin duyabileceği bir sesle:

- Bunu vucuduna sarabilmek için gömleğini sıyırması gerekiyordu. Denedik sabahleyin...

Kol arının altından ve sırtından gömleği görunuyor; dedi.

Bu sırada salon hafifçe dalgalandı. Rose Mignon görunmuştu. Diana rolundeydi. Rolun gerektirdiği boydan ve yuzden yoksun, kara kuru, Parisli bir oğlan çocuğu gibi sevimli bir kadındı; oyunda temsil ettiği kişiyi gulunçlendirmek için bu rol kendisine verilmiş gibi, seyirciler bundan pek hoşlan-mışlardı. Sahneye girerken, söylediği arya, o Mars'ın Venus uğruna kendisini yuzustu bıraktığı için söylediği can sıkıcı sözleri ölçulu bir tonla söylemekle birlikte, ustu kapalı çapkınca cumlelerle dinleyicileri ateşlendirmişti. Dirsek dirseğe oturan kocasıyla Steiner keyifli keyifli guluyorlardı. Birden butun salon alkışla çınladı. Sahneye, o çok sevilen aktör Prul iere girmişti. Bir karnaval Mars'ı kıyafetine burunen oyuncunun başında kocaman bir tuy sal anıyordu, elinde de omuzuna kadar gelen bir kılıç vardı. Diana'dan bıkmıştı artık. Bunun uzerine Diana önu göz altında tutmaya ve öcalmaya yemin eder. Karşılıklı söyledikleri şarkılar çok eğlenceli bir tirol havasıyla sona erer. Prul iere, çok komik, azgın bir erkek kedi sesiyle bu şarkıyı bitirir. Halkın tuttuğu bir jön prömiyenin eğlenceli hafifliği ile gözlerini devirerek öyle bir oynayışı vardı ki, localardaki kadınların kahkahalarıyla butun salon çınlamıştı birden.

Sonra, seyirciler, soğuk bir sessizliğe gömulduler. Öteki sahneler can sıkıcı gelmişti. Yalnız, ihtiyar Rose, halkı biraz guldurebildi: başına kocaman bir taç geçirerek Jupiter rolunde görundu. Karısı

Junon'la, aşçıları yuzunden bir kavgaya tutuşmuşlardı. Neptun, Minerva, Pluton ve öteki tanrıların geçişi az kalsın butun oyunu berbat edecekti. Seyirciler sabırsızlanmaya başlamışlardı; ağır ağır kaygı verici bir mırıltı yukseliyordu; bir çok kimse oyunla ilgilenmeyerek salonu gözden geçirmeye başlamıştı. Lucy ile Labordet-te guluşuyorlardı; Kont de Vandeuvres başını Blanche'in dolgun omuzunun ustunden uzatmıştı. Fauchery ise göz ucuyla Muffat'ları suzmekteydi. Kont, bir şey anlamamış

gibi pek ciddi bir tavırla oturuyordu; kontes gözleri bir noktaya takılmış, dalgın dalgın gulumsuyordu. İşte tam bu sıkıcı hava içinde, kiralık şakşakçıların alkışları, bir yaylım ateş

duzgunluğu ile çınlamaya başladı. Butun başlar sahneye

çevrildi. Nihayet Nana görunmuş muydu? Bu Nana da pek naza çekmişti kendini!

Şimdi sahneye Ganimed'le İris'in kılavuzluğunda, insan oğul arından kurulu bir temsilci heyet giriyordu. Bunlar saygı değer burjuvalar, karılarının aldattığı kocalardı ve tanrıların tanrısına Venus'ten yakınmaya gelmişlerdi: karılarını azdırıp çok kızgınlaştırdığı için. Bu sırada koro ağlamaklı ve safça bir ahenkle bir havaya başladı. Aradaki itiraflarla dolu sözler seyircileri pek eğlendirmişti. Bir cumle butun salonda ağızdan ağıza dolaşıyordu: «Boynuzlular korosu, boynuzlular korosu.» Bu cumle pek tutunmuştu; seyirciler «bıs» diye bağırmaya başladılar.

Koroculların suratları da pek tuhaftı. Ayı gibi kocaman, yusyuvarlak yuzluydu içlerinden biri. Bu sırada Vulken, öfkeden ağzı köpurerek içeri girdi; uç gun önce kaçan karısını istiyordu. Koro boynuzlular tanrısı Vulken'in haline acıyan bir hava tutturdu. Bu Vulken rolunu Fontan yapıyordu.

Çok edepsiz olduğu kadar, istidatlı bir komikti bu oyuncu. Kaynak demircisi kıyafetiyle bir kalça kıvırışı vardı ki görulecek şeydi. Çıplak kol arı ok saplanmış yurek dövmeleriyle kaplıydı. Bir kadın yuksek sesle: «Of! Ne kadar da çirkin!» dedi; herkes gulup alkışuyordu.

Sonra, hiç bitmeyecekmiş gibi sıkıcı bir sahne başladı. Jupiter, tanrılar meclisini toplayıp aldatılmış kocaların dilekleri uzerinde bir konuşma açmıştı. Ama sonu gelmiyordu bir turlu bu toplantının. Tabi hâlâ Nana sahnede görunmemişti! Yoksa Nana'yı perdeyj kapatmak için mi sona

saklamışlardı? Bu uzun bekleyiş nihayet seyircileri kızdırdı. Salonu mırıltılar kapladı; Mignon keyifli keyifli gulerek, Steiner'e:

- Bu gidiş kötu; dedi. Göreceksiniz, sonunda adamakıl ı çıngar çıkacak!

Bu sırada bulutlar aralandı, Venus görundu: Nana. On sekiz yaşına göre pek iri yarı, pek guçlu kuvvetliydi. Beyaz tanrıça elbisesinin omuzlarına sarı saçları dökulmuştu. Sah-22

NANA

nenin ön kenarına kadar rahat bir yuruyuşle, seyircilere gulumseyerek ilerledi ve buyuk aryasını

söylemeğe başladı:

Akşamleyin Venus gezinirken...

Daha ikinci kıtada herkes birbirine bakmaya başlamıştı. Bu bir şaka mıydı; Bordenave bir muziplik mi yapıyordu yoksa? Şimdiye kadar böylesine bozuk, böylesine usulsuz bir sesle söylenilen bir şarkı duyulmamıştı. Direktöru doğru söylemişti, gerçekten de boru gibi bir sesi vardı bu Na-na'nın, ustelik sahnede nasıl duracağını da bilemiyordu. Bir yandan butun vucuduyla yalpalanırken, el erini de ileri doğru uzatıyordu; seyirciler bunu uygunsuz ve gözu rahatsız edici bulmuşlardı.

Koltuklarda oturanlardan «O! O!» diye bağıranlar vardı. Aktris o genç bir horoz sesiyle şarkısına devam ederken ıslıklar duyulmaya başladı. Lukste oturan seyircilerden biri: «Çok mukemmel!»

diye bağırmıştı. Bu o sarışın okul kaçkını guzel delikanlıydı, guzel gözleri hayretle açılmış, Nana'yı görunce yanaldan alev alev yanmıştı. Herkesin dönup kendisine baktığını anlayınca, böyle elinde olmadan yuksek sesle konuştuğu için pek utanmış, kıpkırmızı kesilmişti. Yanında oturan Daguenet, gulumseyerek delikanlıyı suzuyordu; seyirciler guluyordu; artık kimsede ıslık çalacak takat kalmamıştı. Nana'nın alımlı endamına vurulan kibar gençler de:

- Çok guzel! Bravo! diye bağırarak beyaz eldivenli el eriyle alkışlıyorlardı.

Bu sırada seyircilerin gulduğunu gören Nana da gulmeğe başladı. Bu, herkesin neşesini busbutun arttırdı. Ne de olsa hoş bir şeydi bu guzel kız. Gulerken, çenesinde minicik bir çukur peyda oluyordu. Sonra hiç istifini bozmadan öyle laubali bir hali' vardı ki, iki meteliklik istidadı olmadığını, ama şöyle bir göz kırparak, başka bir şeyi olduğunu anlatmak istiyor gibiydi. Orkestra şefine :

«Haydi arslanım!» der gibilerden bir işaret çaktıktan sonra ikinci kıtaya başladı:

Gece yarısı Venustur bu geçen...

yine o hep aynı tiz sesle söyluyordu ama, öyle iç gıcık-layıcı bir ahengi vardı ki zaman zaman urpertiyordu dinleyenleri.

Kırmızı, kuçucuk ağzında hep o gulucuk vardı Nana'nın; açık mavi gözlerinin içi de guluyordu.

Oldukça canlı bazı mısraları söylerken, pembe burun kanatları hafifçe inip kalkarken, burnunun ucu şehvetle yukarı doğru bukuluyor, yanakları al al oluyordu. Bu da kimseye çirkin görunmuyordu, aksine; erkekler durbunlerini ona doğrultuyorlardı. Ne yapacağını bilemediği için Nana yine hep öyle yalpalanıp duruyordu. Kıtayı bitireceği sırada sesi hiç çıkmaz oldu, sonunu getiremeyeceğini anlamıştı. Bunun uzerine hiç gözunu kırpmadan, ince tuniğinin içinde kalçasını

oynatarak, vucuduna kıvrak bir hareket verirken gerdanını arkaya doğru germişti. Birden alkış

sesleri yukseldi. Bunun uzerine Nana birden geri döndu kırmızı saçlarının bir hayvan yelesi gibi sarktığı ensesini gösterdi. Şimdi alkışlar daha da coşkunlaş-mıştı.

Son perde daha soğuk geçti. Vulken, Venus'u tokatlamak istiyordu. Tanrılar kurultayında, aldatılmış kocaların dileği yerine getirilmeden önce, yeryuzunde bir soruşturma yapılmasına karar verildi. İşte bu sırada Diana, Venus'le Mars'ın tatlı tatlı konuştuklarını duyarak, yolculuk boyunca peşlerinden ayrılmamaya yemin eder. Bu sahnede onıki yaşında bir kız çocuğunun oynadığı Aşk tanrıçası ortaya çıkar. Elini burnundan hiç çekmeyen bu kızcağız ağlamaklı bir sesle «Evet anne... hayır anne...» der durur: Sonra Jupiter, öfkeli bir öğretmenin sertliğiyle kızcağızı karanlık bir yere kapayarak ceza olarak yirmi kere «seviyorum» demeğe zorlar. Seyirciler, orkestra ile koronun parlak bir canlılık verdikleri bitişten çok hoşlanmışlardı.

Perde kapandıktan sonra şakşakçılar, seyircileri, artistleri tekrar sahneye çağırttırmak için yırtınıp dururlarsa da, herkes ayağa kalkmış, kapılara doğrulmuştu. İnsanlar bir-24

birlerinin ayaklarına basarak, itişip kakışarak, koltukların arasından sıyrılıp çıkarken izlenimleri de açıklıyorlardı. Ortalıkta hep aynı cumle dolaşıyordu:

- Saçma sapan bir oyun...

Bir eleştirici bu oyunun pekâlâ tam ortasında kesilebileceğini ileri surmekteydi. Kaldı ki piyes uzerinde pek durulmuyordu; en çok Nana'dan söz ediliyordu. Dışarı ilk çıkanlar arasında bulunan Fauchery ile la Faloise koridorda Steiner'le Mignon'a rasladılar. Bir hava gazı lambasıyla aydınlanan bir maden ocağı galerisini andıran bu daracık koridorda insan boğulacak gibi oluyordu. Bir sure sağ taraftaki merdivenin korkuluğunun dibinde durdular. İkinci mevki seyircileri, gurultuyle yuruyerek aşağıya iniyorlardı, siyah elbiseli erkekler durmadan akın akın geçip gitmekteydi. Bu sırada bir işçi kadın uzerine bir suru elbise yığılmış iki tekerlekli kuçuk bir arabaya yol açmaya uğraşıyordu.

Steiner, Fauchery'yi görur görmez:

- Tanıyorum bu kadını ben! diye bağırdı. Bir yerlerde gördum onu... gazinoda filân... O kadar sarhoş olmuştu ki yere yığıldı da, bir kaç kişi gelip

kaldırmıştı.

Gazeteci:

- Benim pek fikrim yok onun hakkında; dedi Ama ben de sizin gibi bir yerlerde rastlamış

olacağım...

Sesini alçalttı, gulerek sözune şunu ekledi:

- Belki de Tricon'da. Mignon :

- Amma da yaptınız ha! Bu kadar pis bir yerde öyle mi? Yani seyircilerin karşılarına ilk çıkan aşağılık bir karıyı alkışlaması iğrenç bir şey. Yakında, tiyatroda namuslu kadın kalmayacak bu gidişle... Rose'in oynamasına engel olacağım her halde.

Fauchery bıyık altından gulmekten kendini alamadı. Bu sırada koca pabuçlu halktan adamların gurultuleri devam ediyordu. Kasketli biri:

- Vay anam vay! Ne tombul şey! Yeme de yanında yat! diye yuksek sesle söyleniyordu.

Koridorda saçları maşayla kıvrılmış iki delikanlı kavgaya tutuşmuştu. Biri: «Kokuşmuş!

Kokuşmuş!» diye bağırıyor; öteki: «Enfes, enfes!» diye cevap veriyordu. Ama ikisi de neden böyle söylediklerini açıklamıyorlardı.

La Faloise, Nana'yı çok beğenmişti. Sadece, sesini terbiye etse daha iyi olur, demek cesaretini gösterdi. O zamana kadar uyuklar gibi görunen Fauchery birden sıçradı. Beklemek gerekirdi.

Belki de son perdelerde her şey berbat olacaktı. Seyirciler, nezaket göstermişlerdi, ama şuphesiz ki henuz cazibesine kapılmış değil erdi. Mignon piyesin bitirilemeyeceğine yemin ediyordu.

Fauchery ile La Faloise fuayeye gitmek uzere yanlarından, ayrılınca, Mignon, Stainer'in koluna girdi. Omuzuna yaslanarak kulağına:

- İkinci perdede gidip karımın elbisesini görmelisiniz, dostum... Öyle kıyak ki... diye fısıldadı.

Yukarıda, fuayede uç kristal avizeden bir ışık çağlayanı dökuluyordu. İki amca oğlu bir an duraksadılar; yarı açık duran camlı kapıdan galerideki iki sıralı insan seli görulmekteydi. Beşer altışar kişilik gruplar halinde toplanan erkekler yuksek sesle konuşuyor, kendilerine çarpıp yuruyenler arasında inatla tartışıyorlardı. Bazıları da tek sıra halinde yuruyorlardı, topuklarım cilâlı

parkeye vurarak oldukları yerde dönuş yapanlar da vardı. Sağda solda damarlı mermer sutunlar arasındaki ustu kadife kaplı kuçuk sıralara oturan kadınlar durmadan akan insan selini bıkkın bir tavırla seyre dalmışlardı, sıcaktan baygın gibi bir hal eri vardı bu kadınların; arkalarındaki buyuk aynalarda saçlarının topuzu göruluyordu. Dip taraftaki bufenin önunde koca göbekli bir adam bir bardak şurup içiyordu.

Fauchery, biraz soluk alabilmek için balkona gitmişti. Sutunlar arasında, her ayna yanına asılmış

çerçevelerdeki aktris resimlerini inceleyen la Faloise da peşinden yurudu. Tiyatro binasının cephesindeki havagazı fenerini söndur-28

NANA

bir ziyafet olmuştu sanki. İlk temsil erin kulturlu seyircileri bir saygısızlık nöbetine tutulmuş gibiydi: efsane ayaklar altında çiğneniyor, o ilk çağ sembol eri yerden yere vuruluyordu. Jupiter'in sağlam bir kafası vardı. Mars kaçık bir tipti. Kral ık bir gulduru, ordu bir alay konusu olmuştu. Jupiter, ufak tefek bir çamaşırcı kıza tutulup çılgınca bir dansa kendini kaptırınca, çamaşırcı kız rolunu oynayan Simonne, «benim şişko babacığım» diye

tanrılar tanrısının burnuna tekmeyi indirince butun salon bir kahkaha tufanına boğuldu. Bir yandan dans edilirken Febus, Minerva'ya kâseler dolusu sıcak şarap ısmarlıyor, Neptun de ağzına durmadan çörek tıkan altı yedi kadının ortasında salına salına geziniyordu. Üstu kapalı iğneli sözler kaçırılmıyor, bunlara açık saçık anlamlar veriliyor, en zararsız kelimeler lastikli bir şekle sokuluyordu. Uzun suredir; tiyatro seyircileri bu kadar hayasızca bir budalalığa kaptırmamalardı kendilerini.

İşte böylece butun bu çılgınlıklar arasında oyun surup gitmekteydi. Sarılar giymiş, el erinde sarı

eldivenler, tek gözluklu şık bir delikanlı pozundaki Vulken, durmadan Venus'un peşinden koşuyordu. Şimdi Venus rolundeki Nana bir balıkçı kadın kıyafetinde görunmuştu sahnede.

Başına bir mendil bağlamış takmış takıştırmış tombul gerdanını göstererek, geniş kalçalarını

kıvıra kıvıra yururken butun seyircileri kendinden geçirmişti. Öyle ki, guzel bir sesle Di-ana'nın yakınmalarını dile getiren ipekli kısa elbiseli ve hasır şapkalı Rose Mignon, şirin bir bebek rolunde kimsenin dikkatine çarpmamıştı. Ama öteki şişko kız, butlarına vurarak, bir tavuk gibi gıdaklayarak, etrafına bir hayat kokusu, çekici bir kadınlık havası yayarak seyircileri sarhoş

etmişti. Bu ikinci perdeden sonra artık aklına eseni yapabilirdi: sahnede kötu bir pozda durabilir, tek bir notayı bile doğru söyleyemez, söyleyeceğini unutabilirdi. Seyircileri bravo diye bağırtmak için gulerek, kırıtması yeterdi artardı bile. O pek beğenilen kalçalarını oynatırken alt salon ateşleniyor, paradiden paradiye ta sahnenin ustune kadar sıcak bir dalga yayılıyordu. İşte bunun için Vulken'i kır meyhanesine su-EMILE ZOLA

ruklediği zaman artık tam bir zafere ulaşmıştı. Kendi evindeydi burada; yumruğunu kalçasına dayamış, Venus'u kaldırımın kenarındaki derenin içine oturtmuştu. Şimdi muzik de kendini onun mahal evari sesine

uydurmuş gibiydi. Sa-int-Cloud Fuarında duyulan turden klarinet hıçkırıkları ve oynak flut nağmeleriyle bayağı bir muzikti bu.

İki parçayı daha seyirciler tekrarlattılar. Uverturdeki vals yeniden çalındı; bu çapkınca valsın nağmeleri arasında tanrılarda suruklenip gittiler. Çiftçi kadın rolundeki Junon, Jupiter'i, şu çamaşırcı kızla enseleyip şamarlan kafasına indirdi. Diana, Venus'u Mars'a randevu verirken yakaladı ve hemen buluşacakları yeri ve saati Vulken'e yetiştirdi. Bu da «yapacağımı bilirim ben!»

diye bangır bangır bağırmaya başladı. Bundan sonrası pek iyi anlaşılmıyordu. Soruşturma hızlı

tempolu bir dans havasıyla sona ererken, Jupiter, taçsız, soluk soluğa, kan ter içinde yer yuzu kadınlıklarının pek tatlı şeyler olduğunu ve erkeklerin kabahatli olduğunu ilân ediyordu.

Perde bravolar arasında kapanırken :

- Butun kabahat erkeklerde! diye bağırışlar duyuluyordu.

Şimdi perde tekrar açılmıştı. Nana ile Rose Mignon sahnenin ortasında durarak seyircileri selâmladılar. Alkışlar salonu çınlatırken, şakşakçılar da durmadan bağırıyor-lardı. Sonra, salon yarı yarıya boşaldı.

La Faloise :

- Gidip kontes Muffat'ya saygılarımı sunmalıyım; dedi. Fauchery :

- İyi olur; beni de tanıtırsın diye cevap verdi. Sonra aşağıya ineriz.

Fakat balkondaki localara gitmek kolay olmuyordu.

Yukarıdaki koridordaki insanlar birbirini eziyordu. Kalaba-

, lığın içinden geçebilmek için kenarlara çekilmek, sağa sola dirsek vurarak ilerlemek gerekiyordu. İçinde havagazı ya-30

nan bakır bir fenere sırtını dayayan şişko eleştirici kendisini dikkatle dinleyen bir kaç kişiye oyun hakkındaki duşuncelerini söyluyordu. Oradan geçenler, yavaş sesle birbirlerine adamın adını

söyluyorlardı. Oyun boyunca gulmuştu; koridorlarda hep bu söyleniyordu; bununla birlikte çok sert konuşuyor, zevkten ve ahlâktan söz ediyordu. Az ötede, ince dudaklı eleştirici kesik sut gibi, bozuk bir zevkle oyunu beğendiğini anlatmaktaydı.

Fauchery kapılardaki değirmi açıklıklardan birer birer locaları gözden geçirmekteydi. Fakat Kont de Vandeuvres kendisini durdurarak nereye gittiğini sordu. İki amca oğlunun Muffat'lan aradığını

öğrenince 7 numaralı locada olduklarını söyledi. Kendisi de oradan geliyormuş. Sonra gazetecinin kulağına eğilerek:

- Söyleyin, dostum, şu Nana'yı bir akşam Provence sokağının köşesinde görmemiş miydik...

Fauchery :

- Ya gerçekten öyle! diye Fauchery bağırdı.

La Faloise amcasının oğlunu kendilerini pek soğuk karşılayan Kont Muffat de Beuvil e'e tanıttı.

Fauchery adını duyunca Kontes başını kaldırıp baktı, ve Figaro' dakı tiyatro eleştirilerini beğendiğini söyledi. Kolunu locanın uzeri kadife kaplı kenarına dayamış olan Kontes, zarif bir omuz hareketiyle hafifçe yana dönmuştu. Bir sure konuştular. Söz, Evrensel sergi etrafında dönuyordu.

Duzgun ve dört köşe yuzunde resmi bir ciddilik okunan Kont:

- Çok guzel olacağa benzer. Bugun Champ de Mars'ı gezip dolaştım... Gözum kamaştı

görduklerimden...

Fauchery :

- Vaktinde açılamayacakmış diyorlar. Bir arıza olmuş. Kont sert bir sesle sözunu kesti:

- Vaktinde açılacak. İmparator böyle istiyor. Fauchery inşaat sırasında bir gun bir yazı konusu bulmak için orayı gezerken az kalsın akvaryumda kapalı kala-EMILE ZOLA

31

cağını neşeli neşeli anlattı. Kontes gulumsedi. Zaman zaman bir eliyle yelpazelenirken, dirseğine kadar beyaz eldivenli kolunu kaldırarak salona bakıyordu. Tamamıyla boşalmış olan salon uykuya dalmış gibiydi. Sadece luksteki bazı adamlar gazeteleri yayarak göz gezdiriyorlardı. Kadınlar da tıpkı evlerindeymiş gibi ahbaplarıyla konuşuyorlardı. Avizenin altında şimdi ahbapça bir fısıldaşmadan başka bir şey duyulmuyordu. Avizenin ışığı, perde arasında girip çıkanların yerden kaldırdıkları hafif toz tabakası arasında biraz donuklaşmış gibiydi. Oturan kadınları seyretmek için bazı erkekler kapıların önunde birikmişlerdi. Bu adamlar bir an hareketsiz durup kocaman duğumlu beyaz plasrtron kravatlarının sıktığı boyunlarını uzatarak bakıyorlardı.

Kontes La Faloise'a :

- Önumuzdeki salı gunu sizi bekliyoruz; dedi.

Eğilerek teşekkurlerini sunan Fauchery'yi davet etti. Piyesten hiç söz edilmediği gibi Nana'nın adı

da hiç geçmedi. Kont öylesine buz gibi bir azamet içinde dimdik duruyordu ki parlamentonun bir toplantısında bulunuyor sanılırdı. Orada bulunuşunu kaynatasının tiyatro sevgisine bağladı. Marki de Chouard, ziyaretçilere yer vermek için dışarı çıkmıştı. Başında geniş kenarlı bir şapka vardı; beyaz ve sarkık yanakları ve uzun boyu ile ileri yaşına rağmen dimdik durarak pek iyi görmeyen gözleriyle koridordan geçen kadınlara bakıyordu.

Fauchery, Kontes'in daveti uzerine, piyesten söz etmenin uygun duşmeyeceğini duşunerek, gitmek uzere izin istedi. La Faloise locadan

ondan sonra çıkmıştı. Kont Vande-uvres'un locasında sarışın Labordette'in, Blanche de Sivry ue sıkı fıkı konuştuğunu görmuştu.

Amcasının oğlunun yanına gelir gelmez:

- Bak hele! Şu Labordette'i göruyor musun, tanımadığı kadın yok... Şimdi de Blanche'le dedi.

Fauchery istifini bozmadan :

- Elbette... Elindeki avucundakini veriyor onlara. Senin dunyadan haberin yok dostum; dedi.

Koridor az çok boşalmıştı. Fauchery aşağı ineceği sırada Lucy Stewart kendisine seslendi. Kadın ta dipte, sahneye yakın locasında duruyordu. İçeride insan sıcaktan pişiyor dedi. Annesi ve Caroline Héquet ile birlikte badem şekeri yiyerek, koridora çıkmışlardı. Bir yol gösterici kadın, onlarla yumuşak bir sesle konuşuyordu. Lucy gazeteciye çattı: Çok kibar bir adam olduğunu, başka kadınları görmek için ta yukarılara çıktığını, ama kendilerine susayıp su-samadıklarım sormak zahmetine katlanmadığını söyluyordu. Sonra konuyu bırakarak: Biliyor musun dostum Nana pek iyiydi; dedi.

Sivry, Fauchery'nin son perdeyi locasından seyretmesini istiyordu; fakat adam, çıkarken gelip onları alacağına söz vererek kendini kurtardı. Fauchery ile la Faloise, aşağıya inip tiyatronun önunde birer sigara yaktılar. İnsan kumeleri kaldırımı kapatmıştı. Bir çok seyirciler bunların gittikçe hafifleyen uğultusu arasında gecenin havasını ciğerine doldurmak için dışarı çıkmışlardı.

O sırada Mignon, Steiner'i Varietes tiyatrosunun kahvesine göturdu. Nana'nın başarısını görerek, coşkunlukla onun sözunu etmeğe başlamıştı. Bir yandan da bankeri göz ucuyla suzuyordu. Onu yakından tanıyordu. İki kere Ro-se'u aldatmasına yardım etmişti; ama hevesi geçince yine pişman

olup ona bağlılık göstermişti. Kahveyi dolduran muşteriler mermer masaların etrafında omuz omuza oturmaktaydılar, bazıları ayakta durarak acele acele bir şeyler içiyorlardı. Buyuk aynalar, bu bir suru insan kafasını sayılamayacak kadar çoğaltıyor, pamuklu kadife kaplı sedirleri, dipteki kırmızı yol halısı serili döner merdiveniyle dar salonu son derecede geniş gösteriyordu.

Steiner bulvara bakan ön salondaki bir masaya gidip oturdu. Daha mevsimi gelmeden buranın kapılan çıkartılmıştı.

Banker, o sırada oradan geçen Fauchery ile la Falo-ise'i durdurdu.

- Haydi, bizimle birer duble için; dedi.

Fakat zihnini bir şey kurcalamaktaydı. Nana'ya bir buket atmak istiyordu. Ahbapça, Auguste diye bir garsonu çağırdı. Kendisine dimdik bakan Mignon'un bakışları karşısında biraz bozuldu.

- İki buket yaptırın, Auguste; bunları yol gösteren kadına verin de, munasip bir zamanda sahnedeki iki bayana versin; olmaz mı? dedi.

Salonun öteki ucunda en çok onsekizinde görunen bir genç kız ensesini bir aynaya, dayamış boş

bir bardağın karşısında, boş yere uzun sure beklemekten usanmış gibi uyuşuk bir halde oturuyordu. Guzel sandre saçlarının tabi buk-leleriyle çerçevelenen yuzunde, kadife yumuşaklığındaki gözlerinde bezginlik okunuyordu. Arkasında soluk yeşil ipekli bir elbise, başında da yer yer çökmuş yuvarlak bir şapka vardı. Gecenin soğuğunda uşumuş gibi rengi uçmuştu.

Fauchery, kızı göstererek:

- A bak Satın de buradaymış! dedi.

La Faloise kim olduğunu sordu. Bir kaldırım dilberinden başka bir şey değildi bu kız. Ama öyle matrak şeydi ki konuşmak zevk verirdi insana. Gazeteci sesini yukselterek

- Ne yapıyorsun orada Satin? diye sordu. Satın hiç istifini bozmadan :

- Sinek avlıyorum, diye cevap verdi.

Adamlar bayıldılar bu cevaba, gulmeğe başladılar.

Mignon acele etmek gerekmediğini söyluyordu. Üçun-jcu perdenin dekorları ancak yarım saatte kurulabilirdi. Ama Fauchery ile la Faloise biralarını içip bitirdikleri için yukarı çıkmak istiyorlardı; uşumeye başlamışlardı. Şimdi, Steiner'le yalnız kalmış olan Mignon, dirseğini masaya dayayarak :

_ - Ne dersiniz? Anlaştık değil mi? Ona beraber gideriz. Sızi tanıtırım... Aramızda kalsın, karımın bilmesi gerek-mez.

Koridor az çok boşalmıştı. Fauchery aşağı ineceği sırada Lucy Stewart kendisine seslendi. Kadın ta dipte, sahneye yakın locasında duruyordu. İçeride insan sıcaktan pişiyor dedi. Annesi ve Caroline Héquet ile birlikte badem şekeri yiyerek, koridora çıkmışlardı. Bir yol gösterici kadın, onlarla yumuşak bir sesle konuşuyordu. Lucy gazeteciye çattı: Çok kibar bir adam olduğunu, başka kadınları görmek için ta yukarılara çıktığını, ama kendilerine susayıp su-samadıklannı

sormak zahmetine katlanmadığını söyluyordu. Sonra konuyu bırakarak: Biliyor musun dostum Nana pek iyiydi; dedi.

Sivry, Fauchery'nin son perdeyi locasından seyretmesini istiyordu; fakat adam, çıkarken gelip onları alacağına söz vererek kendini kurtardı. Fauchery ile la Faloise, aşağıya inip tiyatronun önunde birer sigara yaktılar. İnsan kumeleri kaldırımı kapatmıştı. Bir çok seyirciler bunların gittikçe

hafifleyen uğultusu arasında gecenin havasını ciğerine doldurmak için dışarı çıkmışlardı.

O sırada Mignon, Steiner'i Varietes tiyatrosunun kahvesine göturdu. Nana'nın başarısını görerek, coşkunlukla onun sözunu etmeğe başlamıştı. Bir yandan da bankeri göz ucuyla suzuyordu. Onu yakından tanıyordu. İki kere Ro-se'u aldatmasına yardım etmişti; ama hevesi geçince yine pişman olup ona bağlılık göstermişti. Kahveyi dolduran muşteriler mermer masaların etrafında omuz omuza oturmaktaydılar, bazıları ayakta durarak acele acele bir şeyler içiyorlardı. Buyuk aynalar, bu bir suru insan kafasını sayılamayacak kadar çoğaltıyor, pamuklu kadife kaplı sedirleri, dipteki kırmızı yol halısı serili döner merdiveniyle dar salonu son derecede geniş gösteriyordu.

Steiner bulvara bakan ön salondaki bir masaya gidip oturdu. Daha mevsimi gelmeden buranın kapıları çıkartılmıştı.

Banker, o sırada oradan geçen Fauchery ile la Falo-ise'i durdurdu.

- Haydi, bizimle birer duble için; dedi.

Fakat zihnini bir şey kurcalamaktaydı. Nana'ya bir buket atmak istiyordu. Ahbapça, Auguste diye bir garsonu çağırdı. Kendisine dimdik bakan Mignon'un bakışları karşısında biraz bozuldu.

- İki buket yaptırın, Auguste; bunları yol gösteren k'adı-na verin de, munasip bir zamanda sahnedeki iki bayana versin; olmaz mı? dedi.

Salonun öteki ucunda en çok onsekizinde görunen bir genç kız ensesini bir aynaya, dayamış boş

bir bardağın karşısında, boş yere uzun sure beklemekten usanmış gibi uyuşuk bir halde oturuyordu. Guzel sandre saçlarının tabi buk-leleriyle çerçevelenen yuzunde, kadife yumuşaklığındaki gözlerinde bezginlik

okunuyordu. Arkasında soluk yeşil ipekli bir elbise, başında da yer yer çökmuş yuvarlak bir şapka vardı. Gecenin soğuğunda uşumuş gibi rengi uçmuştu.

Fauchery, kızı göstererek:

- A bak Satın de buradaymış! dedi.

La Faloise kim olduğunu sordu. Bir kaldırım dilberinden başka bir şey değildi bu kız. Ama öyle matrak şeydi ki konuşmak zevk verirdi insana. Gazeteci sesini yukselterek

- Ne yapıyorsun orada Satin? diye sordu. Satın hiç istifini bozmadan :

- Sinek avlıyorum, diye cevap verdi.

Adamlar bayıldılar bu cevaba, gulmeğe başladılar.

Mignon acele etmek gerekmediğini söyluyordu. Üçuncu perdenin dekorları ancak yarım saatte kurulabilirdi. Ama Fauchery ile la Faloise biralarını içip bitirdikleri için yukarı çıkmak istiyorlardı; uşumeye başlamışlardı. Şimdi, Steiner'le yalnız kalmış olan Mignon, dirseğini masaya dayayarak :

- Ne dersiniz? Anlaştık değil mi? Ona beraber gideriz. Sizi tanıtırım... Aramızda kalsın, karımın bilmesi gerekmez.

Yerlerine oturan Fauchery ile la Faloise ikinci mevki localardan birinde, sade giyimli guzel bir kadın gördüler. Yanında da ciddi bir adam vardı. La Faloise tanıyordu kendisini: İç işleri bakanlığında buro şefiydi. Muffat'larda görmuştu bir kere. Fauchery kadının adının Bayan Robert olduğunu sanıyordu. Namuslu bir kadındı: daima tek bir âşığı olurdu. Ve bu âşıkları da saygı

değer insanlardı.

Başlarını çevirmek zorunda kaldılar. Daguenet kendilerine guluyordu. Artık Nana başarı

kazandıktan sonra kendini gizlemek gereğini duymuyordu. Koridorlarda yuksek perdeden konuşarak zaferini ilân etmekteydi. Yanında, koltuğundan hiç kalkmayan o okul kaçkını delikanlı

vardı; hâlâ Nana'ya duyduğu hayranlığın şaşkınlığı içinde gibiydi. Ah; işte kadın dediğin böyle olur, diyordu içinden; yuzu heyecandan kıpkırmızı kesilmişti. Durmadan, eldivenlerini giyip çıkarıyordu. Sonra, Nana'dan söz açınca cesaretlenerek:

- Affedersiniz, bayım, bu kadını tanır mısınız? diye sordu.

Daguenet şaşmış gibiydi, duraksayarak :

- Evet, biraz; dedi.

- Peki, adresini biliyor musunuz?

Bu, o kadar damdan duşercesine sorulmuştu ki Dagu-enet'nin içinden oğlanın yuzune bir şamar atmak geldi.

Sert bir sesle :

- Hayır; diyerek arkasını döndu. Sarışın delikanlı uygunsuz bir hareket yaptığını anlamıştı.

Busbutun kızararak, buzulup oturdu.

Sahneden uç tokmak sesi duyuldu. Şakşakçılar dekoru alkışlıyorlardı. Sahnede Etna dağındaki bir mağara göruluyordu. Bir gumuş madeni ocağının içinde açılmıştı bu mağara; yepyeni altın paraların parıltıları saçılıyordu dip tarafta, Vulken'in ocağından batan guneşin ışıkları saçılıyordu.

İkinci sahnede Diana, Venus'le Mars'a meydanı boş bırakmak uzere bir seyahate çıkması için anlaşıyordu. İşte Diana'nın

tek başına kaldığı an Venus sahneye girer. Çırcıplaktır. Vucudunun guzel iğinden emin olmanın verdiği bir pervasızlık içindedir. Butun salon urperir. Venus'un vucuduna sade bir tul sarılmıştır.

Yuvarlak omuzları, bir amazon boynunu andıran gergin pembe gerdanı, şehvetli bir sal antı ile yuvarlanan geniş kalçaları, tombul, sarışın butları ile butun vucudu, bir köpuk beyazlığındaki tulun altından görunuyordu. Şimdi o, saçlarından başka örtusu olmayan yeni doğan Venus'tu ve kol arını havaya kaldırdığı zaman koltuklarının altındaki altın tuyler göruluyordu. Hiç alkış olmadı.

Kimse gulmuyordu artık. Ciddi erkeklerin burunları inceliyor, dudakları titriyor, ağızlan kuruyordu.

Gizli tehlikelerle dolu, tatlı, hafif bir ruzgâr esmişti sanki. Birden kadın cinsiyetinin çılgınlığı içinde, isteklerinin gizliliklerini gözlerin önune seriverdi. Nana hep gulumsuyordu.

Fauchery la Faloise'a: - Vay be! dedi.

Bu sırada Mars, tepesindeki tuyu ile, iki tanrıça arasında randevusuna yetişmek için koşuyordu.

Burada Prul i-ere'in buyuk bir incelikle oynadığı bir sahne vardı. Kendisini Vulken'e teslim etmeden önce uzerinde son bir etki yapmak isteyen Diana'nın okşayışları, rakibinin orada bulunuşu kendisini busbutun azdırmış olan Venus'un cilveli hareketleri ile içi gıcıklanan Mars, kendinden geçmiş gibiydi. Sonra sahne bir trio ile sona ererken, bir işçi kadın Lucy Stewart'ın locasına girerek iki beyaz leylâk buketini sahneye fırlattı. Seyirciler alkışladılar, Prul iere, buketleri yerden alırken Nana ile Rose Mignon halkı selâmlıyordu. Lukste oturanlardan bir kaç kişi, Mignon'la Steiner'in oturdukları alt kat locasına gulerek bakıyorlardı. Bankerin yuzunu ateş

basmıştı, çenesi hafif hafif titriyordu: boğazı tıkanıyordu sanki.

Bundan sonraki sahne salondaki seyircileri mahvetti. Hafifçe bir sıraya ilişen Venus, Mars'ı yanına çağırdı. Şimdiye kadar bu kadar hararetli bir sevişme sahnesini canlandırmaya kimse cesaret edememiştir. Nana kolunu boynuna

dolayarak Prul iere'i kendine çekerken, Fontan, soytarıca bir öfkeyle yuzunu buruşturarak karısını

suçustu yakaladığı için çileden çıkmış bir koca tavrıyla mağaranın dip tarafında görundu. Elinde o halkaları demirden meşhur ağı tutuyordu. Bir an tıpkı serpmesini atmaya hazırlanan bir balıkçı

gibi sal adı. Sonra ustaca bir hareketle Mars'la Venus'u tuzağa duşurdu, ikisi de ağın içine girdi; ama kendinden geçmiş mutlu iki sevgili gibi öylece birbirlerine sarılmış olarak.

Gittikçe kabaran bir soluk gibi bir mırıltı baştanbaşa salonu dolaştı. Bir kaç el şakırtısı duyuldu.

Butun durbunler Venus'e çevrilmişti. Nana yavaş yavaş butun seyircileri buyulemişti. Azgın bir dişi hayvan gibi vucudundan yayılan şehvet havası seyircilerin başını döndurmeğe başlamıştı. Şimdi en kuçuk hareketiyle istekleri kamçılıyor, kuçuk parmağını hafifçe kımıldatsa kendisine bakanların kanlarını tutuşturuyordu. Sanki kaslarının ustunde görunmeyen yaylar dolaşıyormuş gibi sırtlar eğiliyor, Enselerde tuyler, bilinmez hangi kadının ılık soluğu ile urperiyordu. Fauchery, ön tarafında oturan okul kaçağı delikanlıya baktı. Oğlan, heyecanından yerinde oturamıyor, iki de bir ayağa kalkıyordu. Gazeteci bir aralık merak edip Kont de Vendeuvres'e baktı. Adamın benzi uçmuştu; dudaklarını ısırryordu. Şişko Ste-iner'in pörsuk yanakları busbutun çökmuştu.

Labordette, cins bir kısrağı seyreder gibi hayran hayran seyre dalmıştı Nana'yi. Daguenet kan oturan bacaklarını keyifli keyifli oynatıyordu. Sonra bir aralık Muffat'ların locasına bakınca gördu̇ğu manzara karşısında

şaşakaldı. Beyazlar içinde ciddiliğini elden bırakmamış olan Kontes'in arkasında duran Kont, o kırmızı çil i mermer gibi donuk yuzuyle ağzı açık, boynunu uzatarak sahnede olup bitenleri seyrediyordu. Yanı başında, gölgede kalan Marki de Chourd'ın o bulanık gözleri yer yer parıltılı, ışık saçan bir kedi gözune benze-mişti. Herkes soluk soluğa gelmişti; terden saçlar yapış yapış olmuştu: Oyunun surduğu uç saat boyunca salonun havası, soluklarla bir insan kokusuna burunmuştu. Havagazı

lambasının serptiği ışık içinde, avizenin ustundeki toz bulutu gittikçe yoğunlaşmaktaydı. Şimdi butun seyirciler; gece yarısı çiftlerin seviştiği yataklarda duyulan isteklerle için için gıcıklanarak yorgun duşmuşlerdi. Ve şimdi Nana bu bitkin seyirci yığınını, bu bir oyun sonunun yorgunluğu ve sinir gerginliği içindeki binbeşyuz insanın karşısında o mermer beyazlığındaki vucudu ve kendisine el değdirtmeden butun bu kalabalığı mahveden dişiliği ile buyuk bir zafer mutluluğu içinde boy gösteriyordu.

Oyun bitmişti. Vulken zafer çağrılarına uyarak butun Olemp sevgililerinin önunden geçiyordu, şimdi. Ahlar, of-lar, çapkınca lâf atmalar arasında. Jupiter şöyle diyordu:

«Oğlum, bu manzarayı göstermek için bizi çağırmakla hafiflik etmiş oldun,» Sonra Venus yararına bir dönuş oldu. . İris'in kılavuzluğunda yeniden sahneye giren boynuzlular korosu, tanrıların en buyuğune, soruşturmasına devam etmemesi için yalvarıyordu, kadınlar evde oldukça, hayat çekilmez oluyordu erkekler için; aldatılmayı yeğ tutuyorlardı ve memnundular bundan. İşte bu komedinin özundeki ahlâk anlayışı. Bunun uzerine Venus serbest bırakılıyordu. Vulken karısından ayrı yaşama hakkını kopardı. Mars tekrar Diana ile birleşti. Jupiter, evinde başının dinç olması için o kuçuk çamaşırcı kızı bir yıldıza gönderdi. Nihayet Aşk tanrısı da kapatıldığı zindandan çıkartıldı; orada sevmek mastarını çekecek yerde kâğıtlardan tavuklar yapmış-tı. Perde şahane çıplaklığı

daha da yuceleşmiş görunen ve gulumseyen Venus'un önunde diz çökerek ilâhiler söyleyen boynuzlular korosundan sonra, kapandı.

Ayağa kalkmış olan seyirciler kapılara doğruldular oyunun yazarları sahneye çağırıldı. Bravolar arasında, coşkun «Nana! Nana!» diye bağırmalar ortalığı kapladı. Ama daha salon tamamıyla boşalmamışken karanlığa gömuldu. Sahne ışıkları sönduruldu: avizenin ışığı kısıldı. Sahnenin önunden başlayarak butun salondaki balkonların ve locaların ustune gri bezden örtuler indi. Biraz önceki bu sıcak uğultulu salon, şimdi bir kuf kokusu içinde uykuya dalmıştı.

Kontes Muffat, kurkune sarılmış dimdik durarak, gözleri karanlığa dikilmiş, kalabalığın çıkmasını

bekliyordu.

Koridorlarda itişip kalkışarak kucaklarında elbise yığın-larıyla kendilerine yol açmaya çalışan işçi kadınlara çarpıyorlardı. Fauchery ile la Faloise, çıkışta bulanabilmek için sözleştiler; uzun holu insanlar doldurmuştu; öte yandan çifte merdivenlerden sonu gelmeyen duzenli sıkışık birer kuyruk ağır ağır ilerliyordu. Mignon, Steiner'i surukleyerek herkesten önce dışarıya çıkarmıştı. Bir aralık Gaga ile kızı sıkılmış gibi: görunmuşlerdi. Labordette, hemen koşup bir araba getirdi ve ana kız bindikten sonra, zarif bir hareketle arabanın, kapısını kapattı. Daguenet'nin geçtiğini gören olmamıştı. Okul kaçağı, yanakları alev alev yanarak, artistlerin kapısında beklemeğe karar vermişti, Panorama geçidine gitti ama, parmaklıklı kapıyı kapalı buldu. Kaldırımda dikilip duran Satin, yanından geçerken eteğiyle delikanlıya surtundu; ama o, pek uzgun olduğu için kıza öfkeyle sırt çevirdi, sonra gözleri isteğini gerçekleştirememenin, guçsuzluğunun uzuntusuyle dolu dolu kalabalığa karışıp kayboldu. Sigaralarını tutturerek giden seyircilerden bazıları: 'Venus ak-

şamİayin dolaşırken...» diye mırıldanıyorlardı. Variéetes kahvesinde Auguste muşterilerden artan şekerleri Satin'in yemesine izin verdi. Tiyatrodan kam kaynayarak çıkan şişko herifin biri nihayet kızı kolundan tutup gittikçe uykuya dalan bulvarın karanlıklarına doğru göturdu.

Hâlâ akın akın inen seyirciler vardı. La Faloise Claris-se'i bekliyordu. Fauchery, Lucy Stewart'ı ve Caroline He-quet ile annesini göturmeye söz vermişti. Muffat'lar, donuk bir tavırla geçip giderken, bu kadınlar, holun bir köşesinden bağrışıp guluşerek geldiler. Tam bu sırada Bordena-ve kuçuk bir kapıyı iterek gelip Fauchery'den bir fıkra yazması için kesin söz aldı. Adam kan ter içindeydi; yuzu zafer neşesiyle parlıyordu.

La Faloise nezaketle:

- İki yuzuncu temsile ulaşacak bir oyun. Butun Paris tiyatronuza koşacak; dedi.

Fakat Bordenave içerlemiş gibi, sert bir çene hareketiyle, holu dolduran, bu dudakları kurumuş, gözleri ateş saçan, hepsi de Nana ile yatabilmek için yanıp tutuşan erkek kalabalığını göstererek :

- Ne inatçı şeysin; hâlâ tiyatron, diyorsun; kerhanen diyecek yerde! diye bağırdı.

II

Ertesi gun, saat on olduğu halde Nana hâlâ uyuyordu. Haussmann bulvarındaki bu binanın ikinci katını ona Moskovalı zengin bir tuccar, altı aylık kirasını peşin vererek tutmuştu. Bu yepyeni binanın sahibi dairelerini yalnız kadınlara kiralıyordu. Nana için çok geniş olan daire, tamamıyla döşeli değildi. Evin içinde pek görmemişçesine bir luks göze çarpmaktaydı. Yaldızlı konsol arın ve sandalyelerin yanı sıra, işporta malı bir suru ıvır zıvır, sonra Akajudan, kuçuk masalar, floransa bronzu taklidi, çinko şamdanlar. Butun bunlardan, ilk âşığı olan ciddi kibar adamın kendisini çok çabuk yuzustu bıraktığı; bundan sonra ne iduğu belirsiz âşıkların eline duştuğu, başlangıçta çok sıkıntı çektiği, borç bile ödeyemeyecek hal ere duştuğu, evden kovulacak duruma geldiği anlaşılıyordu.

Nana, yastığını çıplak kol arının arasında sıkıp, yuzunu gömerek yuzu koyun yatıyordu. Yalnız yatak odasıyla tuvalet odası mahal edeki bir döşemecinin gayretiyle duzene girmişti. Kapalı

perdelerden sızan hafif bir aydınlıkta pelesenk ağacından mobilyalar duvar kâğıtları ve gri zemin uzerine iri mavi çiçeklerle suslu ipekli kumaşlarla kaplı koltuklar göze çarpıyordu. Nana uyuklayan odanın ılıklığı içinde sıçrayarak uyandı, yanında bir boşluk hissettiği için şaşmış gibiydi. Kendi yastığının yanında uzanan, gipur dantel i yastıkta hâlâ ılık duran baş yerine bakıyordu. Sonra el yordamı ile, yatağının baş ucundaki bir elektrik zilinin duğmesine bastı.

İçeriye giren oda hizmetçisine :

- Demek gitti öyle mi? diye sordu.

- Evet, efendim; Bay Paul, on dakika kadar önce gitti... Yorgun olduğunuz için sizi uyandırmadı.

Ama yarın geleceğini size söylememi tembih etti.

Hâlâ uyuklayan Nana :

- Yarın, yarın! diye tekrarladı. Bakalım yarın onun gunu mu?

- Evet, efendim, Bay Paul çarşambaları gelir. Genç kadın: yatağının içinde oturarak :

- Yo! Hayır... diye bağırdı. Hatırladım şimdi. Her şey değişti. Bu sabah bunu ona söylemek istiyordum... Kara adamın ustune gelecek... Al sana bir kavga, bir kıyamet!

Zoe :

- Bana haber vermemiştiniz. Gunlerinizi değiştirdiğiniz zaman bana haber verirseniz iyi olur. Peki, şu ihtiyar pintinin gunu salı değil miydi?

İşte böyle aralarında hiç gulmeden, iki muşteriden; tutumlu bir adam olan Saint-Denis mahal esindeki bir tuccardan ihtiyar pinti, kendisine kont susu veren ve acayip bir kokusu olan Hırvattan da kara adam diye söz ediyorlardı. Daguenet, ihtiyar pintinin ertesi gununu almıştı; tuccar saat sekizde evinde olmak zorunda olduğu için, genç adam Zoe'nin mutfağında onun gitmesini gözluyordu. Sonra, saat ona kadar, adamın hâlâ sıcak duran yataktaki yerini aldı, sonra o da işine gitti. Nana da, o da bunu çok rahat buluyorlardı.

- Aman, ne yapayım, dedi Nana. Öğleden sonra yazarım kendisine. Mektubumu almamış olursa içeriye sokmazsınız.

Bu sırada Zoe odada gurultu çıkartmadan yuruyordu. Bir gun önceki buyuk başarıyı anlatıyordu.

Nana'ya çok buyuk ^bir istidadı olduğunu ispat ettiğini çok guzel şarkı söylediğini anlatıyordu. Ah!

Bayan şu saatte rahat rahat yata-bilseydi!

Dirseğini, yastığa dayayarak oturan Nana sadece başını sal ayarak cevap veriyordu. Geceliğinin kurdelesi kop-: muştu. Saçları çözulmuş, dağılmış omuzlarına dökuluyordu.

Dalgın dalgın :

- Elbette; dedi. Ama nasıl yapmalı. Bugun bir suru can sıkıcı şey olacak... Kapıcı bu sabah da yukarı çıktı mı?

Şimdi ikisi de ciddi ciddi konuşuyorlardı. Üç aylık kira borcu vardı. Mal sahibi eşyasını

haczettireceğini söyluyordu. Bundan başka bir suru alacaklı daha vardı. Bir arabacı, bir çamaşırcı

kadın, bir terzi, bir kömurcu ve daha da başkaları. Butun bunlar her gun gelip kapı aralığındaki bir sedire oturup bekliyorlardı. Hele şu kömurcu pek kötu davranıyor, merdivenlerde avaz avaz bağırıyordu. Nana'nın en buyuk derdi, onaltı yaşındayken peydahladığı çocuktu. Kuçuk Louis'yi Rambouil et yakınındaki bir köyde oturan bir sutni-neye bırakmıştı. Bu kadın Louis'ciği anasına geri vermek için uçyuz frank istiyordu. Çocuğu son göruşunden beri dayanılmaz bir evlât sevgisine tutulan Nana, bu kadının uçyuz frangını verip çocuğu Batirgmol es'da oturan halasına bırakmak istiyordu. O vakit istediği zaman gidip oğlunu görebilirdi. Ama bu tasarısını

gerçekleştiremediği için çileden çıkıyordu.

Hizmetçi kadın, Nana'ya sıkıntısını ihtiyar pintiye açmasını söyledi.

Nana bağırarak :

- Her şeyi anlattım ona; diye cevap verdi. Ödeyecek bir çok borcu olduğunu, eline ayda bin frank geçtiğini söyledi... Kara adama gelince o da meteliğe kurşun atıyor bugunlerde. Sonra kumarda kaybetmiş... Şu zaval ı Mimi'nin kendisi yardıma muhtaç; borsada değerlerin duşmesi mahvetti onu. Ancak bana çiçek getirebilecek kadar parası var.

Böylece sözunu ettiği adam Daguenet idi. Yeni uyanmış olmanın gevşekliği içinde Zoe'ye sırrını

açmıştı. Hizmetçi kadın, onun gizli dertlerini öğrenmeye alışık olduğu için saygıyla karışık bir sevgiyle dinliyordu. Hanımı kendisine, işlerinden söz etmeğe lâyık gördüğune göre o da duşuncesini söylemek cesaretini gösterecekti. Her şeyden önce Nana'yı çok sevdiğini söyluyordu.

Bayan Blanche'dan bu-

nun için ayrılmıştı. Şimdi bu bayan Blanche kendisini tekrar yanına alabilmek için neler yapmıyordu neler! Çalışacak kapı yok değildi. Oldukça tanınmıştı! Ama sıkıntı da olsa bile hanımından ayrılmayacaktı. İlerisinin parlak olduğuna inanıyordu. Sonra da öğutlerini sıralamaya başladı, insan gençken bir takım saçma sapan işler yapardı. Bu sefer dikkatli olmak gerekirdi.

Erkekler keyiflerinden başka bir şey duşunmezlerdi. Nana'nın alacaklılarını susturması ve para bulması için bir kelime söylemesi yeterdi.

- Butun bunlar bana uçyuz frank getirmiyor, diye tekrarladı. Üçyuz frank lâzım bana, bugun hemen... insanın uçyuz frank alabileceği birini tanımaması ne kötu şey.

Kafasını çatlatırcasına duşunuyor; halası bayan Le-rat'yı Ramboauil et'ye göndererek, sut nineye sabahı beklemesini söyletmek istiyordu. İstediğini yerine getirememiş olması, bir gun önce kazandığı başarının zevkini bozmuştu. Kendisini alkışlayan butun bu erkekler arasında, uçyuz frank verecek biri yok muydu yani? Hem sonra, karşılıksız parada alınamazdı kimseden. Aman yarabbi; ne kadar talihsizim ben! diyordu içinden. Bebeği hiç aklından çıkmıyordu. Cin gibi bakışlı, mavi gözleri vardı yavrucuğun. Hele kekeleyerek, o kadar acayip bir sesle «Anne!» diyişi vardı ki gulmekten katıltırdı insanı!

Bu sırada sokak kapısının elektrikli zili çalındı. Zoe bir sır söylermiş gibi fısıltıyla:

- Bir kadın geldi; dedi. Bu kadını belki yirmi kere görmuştu. Ama hiç tanımıyormuş gibi yapıyor ve bunun sıkıntı içinde bulunan kadınlarla olan ilişkisini bilmezlikten geliyordu.

J

Adını söyledi bana... Bayan Tricon'muş. Nana :

- Tricon kadın ha! diye bağırdı. Sahi o mu? Bak unutmuştum. İçeri alın...

Zoe Bn. Tricon'u içeri soktu. Uzun boylu iki uzun saç omuzlarından sarkan ihtiyar bir kadındı bu.

Avukat

yazıhaneleri arasında mekik dokuyan bir kontes hali vardı. Zoe hemen odaya bir erkek girdiği zaman yaptığı gibi sessizce çekilip gitti. Kaldı ki durabilirdi de. Tricon kadın, oturmadı bile. Nana ile aralarında kısa bir konuşma geçti:

- Elimde biri var bugun sizin için... îster misiniz?

- Evet... Ne veriyor?

- Dörtyuz frank.

- Peki saat kaçta?

- Üçte... Kabul mu? -Kabul.

Daha sonra Tricon havadan söz açtı. Kuru bir hava vardı. İyi olurdu böyle havalarda yurumek.

Daha göreceği dört beş kişi vardı. Kuçuk bir cep defterine baktıktan sonra çıkıp gitti. Nana yalnız kalmıştı. Yureği ferahlamıştı şimdi. Omuzlarından hafif bir urperti geçti. Tekrar, gevşek gevşek, uşumuş bir dişi kedi gibi, yatağının sıcaklığına gömuldu. Yavaş yavaş gözleri kapanıyordu. Ertesi gun Lou-is'ciği nasıl şık giydireceğini duşunerek gulumsuyordu. Biraz sonra busbutun uykuya daldı. Şimdi ruyasında, bir akşam önceki ateşli saatleri yaşıyor; bas bir sesle uzun uzun yankılanan bravo sesleri arasında yorgunluğunu gideriyor-du. .

Saat onbirde Zoe, Bayan Lerat'yı odaya soktuğu zaman, Nana hâlâ uyuyordu. Ama gurultuden uyandı ve hemen :

- Sen misin... bugun Rambouil et'ye gideceksin; dedi. Halası:

- Bunun için geldim, diye cevap verdi. Onikiyi yirmi geçe bir tren var. Nasıl olsa yetişirim. Genç

kadın esneyerek:

- Olmaz... Biraz sonra. Para geçecek elime. Yemek yersin. Sonra duşunuruz.

Zoe hanımının sabahlığını getirdi.

- Berber geldi efendim; diye mırıldandı.

Fakat Nana tuvalet odasına geçmek istemiyordu.

- Girin içeri Francis; diye bağırdı.

İyi giyinmiş efendiden bir adam içeri girip selâm verdi. Tam bu sırada Nana çıplak ayaklarıyla yataktan çıkıyordu. Hiç telâşlanmamıştı; Zoe'nin, sabahlığı giydirmesi için kol arını uzattı. Francis de, hiç istifini bozmadan ve arkasını dönmeden vekarlı bir tavırla olduğu yerde duruyordu. Nana oturup da saçlarına ilk tarağı vurduğu zaman :

- Her halde gazeteleri görmemiş, olacaksınız dedi... Fi-garo da çok guzel bir yazı var.

Gazeteyi de getirmişti. Bayan Lerat gözluğunu takıp pencerenin yanında ayakta durarak yuksek sesle okumaya başladı. Sırık gibi boyunu busbutun uzatıyor, çapkınca bir sıfat geçince burun deliklerini oynatıyordu. Fauchery, bu yazıyı tiyatrodan çıkar çıkmaz sıcağı sıcağına yazmıştı.

Nana'nın sanat tarafım ince ince iğnelemiş ama kadınlığı karşısında duyduğu kabaca hayranlığı

dile getirmişti.

Francis durmadan :

- Mukemmel! diyordu.

Sesiyle alay edilmesi Nana'yı pek eğlendirmişti Nazik adamdı bu Fauchery. Bu davranışını

mukâfatlandıracaktı. Bayan Lerat yazıyı okuyup bitirdikten sonra bu erkeklerin hepsi de azgın şeyler; diye homurdandı; daha fazla bir şey de söylemedi. Yalnız kendisinin anladığı bu lâfından kendisi memnundu. Francis, Nana'nın saçlarını yukarıya kaldırıp bağladıktan sonra selâm vererek:

- Akşam gazetelerinde de bir göz atarım... Her zamanki gibi değil mi? Saat beşte geleyim?

- Bana bir kutu kremle, yarım kilo badem şekeri getirin Boissier'den olsun! Adam kapıyı çekerek giderken Nana salondan, bağırarak söylemişti bunu.

Genç kadın ile halası yalnız kalınca öpuşmediklerini hatırladılar; birbirlerinin yanaklarına şapırtılı

birer öpucuk Kondurdular. Yazı ikisini de canlandırmıştı. O zamana ka-46

dar uyuklayan Nana; yine başarısının nöbetine tutuldu. Eh! Rose Mignon ne haldeydi kim bilir bu sabah! Halası, heyecandan midesine sancı girdiğini söyleyerek tiyatroya gelmediği için Nana, sanki alkışlar altında butun Paris yerle bir olmuş gibi, hikâyesinin heyecanına kapılmış kendinden geçerek anlatıyordu. Sonra birdenbire durup gulerek, Gout-te-d'Or sokağında kıçını kıvırarak dolaştığın zaman acaba bunları yazarlar mıydı, dedi. Bayan Lerat başını sal ıyordu. Hayır hayır, hiç, kimse böyle olacağını kestiremezdi. Şimdi ihtiyar kadın Nana'ya kızım diyerek ciddi bir tavırla konuşmaya başlamıştı. Annesi, babasının ve buyuk annesinin ardından öteki dunyaya gittikten sonra, ikinci anası olmamış mıydı. Nana çok duygulanmıştı, nerdeyse ağlayacaktı. Ama bayan Lerat geçmiş, geçmiştir diyordu durmadan. Evet, pis bir geçmişti bu! Öyle şeyler ki, bunları her gun

kurcalamamak iyi olurdu. Çoktandır yeğenini görmuyordu. Çunku ailede kendisinin de bu kızla birlikte yoldan çıkacağını söylemişlerdi. Aman yarabbi olur muydu böyle şey! Nana'dan kendisine açılmasını istemiyordu. Her zaman temiz bir hayat geçirdiğinden emindi. Şimdi ona böyle iyi durumdayken kavuşmak ve çocuğunu sevdiğini görmek yetiyordu. Bu dunyada namuslulukla çalışmaktan daha değerli bir şey olamazdı.

Gözleri merakla parıldayarak lâfı değiştirdi ve :

- Kimden bu bebek? diye sordu. Nana şaşırmıştı; bir an duraksayarak :

- Efendiden bir adamdan; dedi.

- Bak hele!.. Seni döven bir dulgerden olduğunu söyluyorlardı... Eh şimdi bırakalım bunu, başka bir gun anlatırsın, ağzımın ne kadar sıkı olduğunu bilirsin!... Haydi keyfine bak prensler gibi buyuturum ben onu.

Bayan Lerat çiçekçilik yaparak geçinirdi. Ama işini bırakmıştı artık. Şimdi metelik ustune metelik koyarak sağladığı altıyuz franklık aylık gelirle yaşıyordu. Nana ona kuçucuk guzel bir ev kiralayacağına söz verdi. Ayrıca ayda yuz

frank verecekti. Bu rakamı duyunca, hala kendinden geçerek, elde ettiği erkekleri iyice sızdırmasını söyledi yeğenine. Bir kere daha öpuştuler.

Fakat, Nana sevincinin ortasında, Louis'cikten söz edilirken birden canlanan bir hatırayla kederlenivermişti. •

- Ne can sıkıcı şey, saat uçte çıkmam lâzım. Al sana bir angarya daha! diye mırıldandı.

Tam bu sırada Zoe içeri girdi, sofranın hazır olduğunu söyledi. Yemek odasına geçtiler. Daha önceden gelmiş yaşlı bir kadın masanın başında oturuyordu. Şapkasını çıkartmamıştı. Sırtında kına ile kaz kakası arası

renkte bir elbise vardı. Nana bu kadını, orada görunce şaşmadı. Sadece neden odaya girmediğini sordu.

- Ses duydum. Yalnız olmadığınızı duşunmuştum de; diye kadın cevap verdi.

Kibar tavırlar takınan bu bayan Maloir, Nana'nın eski bir ahbabıydı; ona misafirliğe gelirdi. Bayan Lerat'nın orada bulunuşu, önce canını sıkmış gibi görunuyordu. Sonra halası olduğunu öğrenince, gulumseyerek kadını tatlı bir bakışla suzdu. Karnının açlıktan zil çaldığını söyleyen Nana sofradaki turplara saldırıp ekmeksiz yemeğe başladı. Resmi bir tavır takınan bayan Lerat turp yemeyeceğini söyledi. Dediğine göre balgam yapıyormuş. Zoe, kotlet getirdiği zaman, Nana, etten bir iki lokma alarak, kemikleri emmekle yetindi. Arada bir göz ucuyla ahbabının şapkasına bakıyordu.

Nihayet :

- Bu benim verdiğim yeni şapka değil mi? diye sordu. Bayan Maloir ağzındaki lokmayı yutmadan :

- Evet, duzelttim; diye cevap verdi.

Şapka acayip bir şekil almıştı. Ön tarafı kesilip açılmış tepesine kocaman bir tuy takılmıştı. Bayan Maloir'in aca-yıp bir merakı vardı: butun şapkalarını elden geçirir ezer bozardı. Neyin kendisine yakıştığını yine kendi bilirdi. Şöy-48

NANA

le bir elden geçirerek en guzel bir şapkayı bir kasket haline getirirdi. Beraber sokağa çıktığı

zaman utanmamak için bu şapkayı ona satın almıştı Nana. Nerdeyse darılacaktı:

- Bari çıkartın başınızdan! diye bağırdı. İhtiyar kadın kasılarak :

- Hayır, teşekkur ederim, rahatsız etmiyor beni; yemek yememe engel olmuyor; dedi.

Kotletten sonra sofraya karnıbaharla, bir önceden kalmış, bir parça tavuk söğuşu geldi. Nana her yemeğin gelişinde yuzunu hafifçe buruşturuyor, duraksıyor, kokluyor, sonra tabağındaki yemeğe el surmeden bırakıyordu. Reçel yiyerek yemeğini bitirdi. Soğukluk faslı uzadı gitti. Zoe, sofrayı

toplamadan kahveleri getirdi. Kadınlar sadece önlerindeki tabakları ittiler. Hep o guzel geceden söz edildi. Nana bir sigara sararak, sandalyasının arkasına yaslanıp tutturdu. Zoe, arkasını

bufeye yaslayarak kol arını sarkıtıp orada duruyordu. Şimdi onun hayat hikâyesini dinliyorlardı.

Bercy'li bir ebenin kızıymış. Annesinin işleri kötu gitmiş. Kendisi önce bir dişçinin yanına girmiş, sonra da bir sigorta produktörunun; ama yapamamış burada. Sonra, biraz övunerek oda hizmetçiliğini yaptığı kibar kadınların adlarını sayıp dökmeğe başladı. Zoe bu kadınlardan adlarıyla söz ediyordu; butun servetlerini ona teslim ederlermiş. Ona göre, kendisi olmasaymış

başlarına çok iş gelirmiş, Meselâ bir gun, Bayan Blanche Octave'la beraberken; ihtiyar çıkagelmiş. Bunun uzerine Zoe ne yapmış? Salondan geçerken duşmuş gibi yapmış, ihtiyar, bir bardak su getirmek için hemen mutfağa koşmuş, bu sırada Bay Octave sıvışmış.

Hizmetçisini hayranlıkla karışık bir sevgiyle dinleyen Nana :

- Ah ne iyi şeydir şu Zoe! dedi. Bayan Lerat :

- Başımdan çok felâket geçti... diye söze başladı.

Sonra Bayan Maloir'a sokularak sırlarını açmaya başladı. İhtiyar kadınlar liköre batırılmış şeker yerken çene

çalmaya başladılar. Maloir başkalarının sırlarını dinlerdi. Ama kendisi hakkında kimseye bir şey çıtlatmazdı. Denildiğine göre, bilinmeyen bir

yerden aldığı maaşla kimsenin kapısından içeri ayak atmadığı bir odada yaşamaktaydı.

Nana birdenbire öfkelendi: '

- Hala bıçakla oynamayın, fena oluyorum, demedim mi size! diye bağırdı.

Bayan Lerat buna aldırış etmeden, masanın ustundeki iki bıçağı haç şeklinde birbirinin ustune koydu. Öte yandan genç kadın batıl inançlara inanmadığını söyluyordu. Ona göre yere dökulen tuzun hiç bir anlamı yoktu, cuma gununun uğursuz olduğu da bir masaldı; ama bıçak için böyle söyleyemezdi. Uğursuzluğunu denemişti. Hiç şuphesiz başına tatsız bir iş gelecekti. Esnedi, derin bir can sıkıntısı içindeymiş gibi:

- Daha iki saat var... dedi. Dışarı çıkmam lâzım. Ne can sıkıcı şey!

• İki ihtiyar kadın birbirine baktı. Üçu de bir şey söylemeden başlarını sal adılar. Şuphesiz bu iş

daima zevk verici değildi. Nana yine arkasına yaslanıp bir sigara yakmıştı. Ötekiler, bir şey söylemeyerek manalı manalı dudaklarını ısırıyorlardı:

Bir sure sustuktan sonra Bayan Maloir :

- Siz gelinceye kadar biz de bezik oynarız dedi. Sonra Bn. Lerat'ya:

- Bezik bilir misiniz? diye sordu.

Tabi biliyordu, hem de çok iyi. Ortada görunmeyen Zoe'yi rahatsız etmek gereksizdi. Masanın bir köşesi yeterdi; örtuyu, kirli tabakların ustune kıvırdılar. Fakat bayan Maloir bufenin gözunden kâğıtları almak için yerinden kalkınca, kadınlar oyuna başlamadan Nana, kendisi için bir mektup yazmalarını rica etti. Yazı yazmak canını sıkıyor-n^uş. Hem sonra yazısına da pek guvenemiyormuş, koşup odasından iyi bir kâğıt getirdi. Bir masanın ustunde ucu başlanmış bir yazı kalemiyle uç meteliklik bir murekkep şişesi

duruyordu. Mektup Daguenet'ye gidecekti. Bayan Maloir kendiliğinden, inci gibi yazısıyla

«Canımın içi sevgilim» diye başlayan mektupta, Daguenet'ye ertesi gun gelmemesini «Çunku bunun imkânsız olduğu»nu, ama ister uzakta, ister yakında olsun kendisini kalbinde taşıdığını

bildiriyordu.

İhtiyar kadın:

- «Binlerce öpucuk» le bitiriyorum diye mırıldandı.

Bayan Lerat her cumleyi beğendiğini başını sal ayarak açığa vurmuştu. Gözleri parlıyordu; gönul hikâyeleri dinlemeğe bayılırdı. Kendinden de bir şeyler katmış olmak için

- Guzel gözlerine binlerce öpucuk., diye ahenkli buseyle mırıldandı. Nana :

- Evet, «guzel gözlerinden binlerce öpucuk»! diye tekrarladı. Bu sırada iki ihtiyar kadının yuzunde derin bir mutluluk okunuyordu.

Zili çalıp, mektubu biriyle göndermesi için, Zoe'yi çağırdılar. Tam bu sırada, hizmetçi kadın tiyatrodan hizmet bultenini getiren bir adamla konuşuyordu. Nana bu adamı yanına çağırtarak dönerken, bu mektubu Daguenet'ye göturmesini söyledi. Sonra da bir şeyler sordu. Adamın dediğine göre Bay Bordenave çok memnundu. Şimdiden sekiz gun için butun yerler tutulmuştu.

Bn. Nana, sabahtan beri kaç kişinin adresini istediğini tasarlayamazdı. Adam gittikten sonra, Nana dışarda en çok bir buçuk saat kalacağını söyledi. Eğer gelen olursa Zoe bekletecekti. Tam o bunları söylerken sokak kapısının elektrikli zili çalındı. Bu gelen alacaklılardan biriydi; arabasını

kiraya veren adamdı; antredeki bir sedire oturdu. Adam burada oturup akşama kadar baş

parmaklarını birbirinin etrafında döndurebilirdi, hiç acelesi yoktu.

Tembel ikten uyuşuk bir haldeki Nana : yeniden esneyip gerinerek :

- Haydi, cesaret, dedi. Orada olmalıyım.

Ama yerinden kımıldamıyordu. Yuz as diyen halasının oyununu izliyordu. Çenesini avuçlarının arasına almış, dalgın, duşunuyordu. Saatin uçu çaldığını duyunca yerinden sıçradı. Kabaca :

- Hay Al ah cezasını versin! diye bağırdı.

Bunun uzerine kâğıtları sayan Bn. Maloir gevşek sesiyle Nana'ya cesaret vermek istedi.

- İşinizi bir an önce bitirip gelmeniz daha iyi olur cicim; dedi.

Bayan Lerat da kartları karıştırarak :

- Haydi elini çabuk tut; dedi. Ben dört buçuk treniyle gideceğim. Saat dörtten önce parayı

getirirsen yetişebilirim dedi.

Nana :

- Oh, uzun surmez! diye cevap verdi.

On dakika içinde Zoe'nin yardımıyla sırtına elbisesini, geçirdi. Kötu giyinmiş olmasına aldırış

etmiyordu. Tam aşağı ineceği sırada yine kapı çalındı. Bu sefer kömurcu gelmişti. Gelirse gelsin!

Arabacının yanında oturup ona arkadaşlık ederdi; böylece canı sıkılmazdı adamların. Yalnız bir gurultu çıkmasından çekinerek mutfaktan geçti ve

servis kapısından sıvıştı. Buradan geçtiği çok olurdu; eteğini toplamaya alışmıştı.

Bn. Lerat ile yalnız kalınca. Bn. Maloir :

- Eh, bir kadın iyi ana ise, ne yapsa affedilir. Nana'nın halasını oyun iyice sarmıştı:

- Bende seksen Rua var; dedi.

Şimdi ikisi de sonu gelmeyen bir partiye gömulmuşler-

Sofra hâlâ toplanmamıştı. Odayı yemek kokusuyla karışık bir sigara dumanı kaplamıştı. Şimdi ikisi de liköre batırılmış şeker yiyorlardı. Yirrni dakikadır bir yandan şurup ferken bir yandan oynuyorlardı; Zoe birden içeri girerek

sanki kapı yoldaşlarıymış gibi ihtiyar kadınları omuzlarından tutup sarsarak :

- Bana bakın; kapı yine çalındı. Eğer çok misafir gelirse bana butun ev lâzım olacak. Şurada oturamaz mısınız. Haydi. Çabuk tutun elinizi! diye bağırdı.

Bn. Maloir partiyi bitirmek istiyordu. Ama Zoe'nin kâğıtlara saldıracağını anlayarak hiçbir şey bozmadan oyunu bırakmaya karar verdi. Bu sırada Bn. Lerat da konyak şişesini, kadehleri ve şekeri göturuyordu. Sonra ikisi de mutfağa koştular, kurutulmak için serilmiş bezlerle hâlâ su ile dolu bulaşık kabı arasında bir masaya iliştiler.

- Üçyuz kırk demiştik... Sıra sizde...

- Ben köru oynuyorum.

Zoe yeniden içeri girince onları oyuna gömulmuş buldu. Hiç konuşulmadı. Biraz sonra, bayan Lerat kâğıtları karıştırırken, Bn. Maloir :

- Kim geldi? diye sordu. Hizmetçi kadın :

- Oh! Kimse değil, dedi, kayıtsızlıkla. Bir delikanlı... Kapı dışarı edecektim ama o kadar sevimli şey ki. Yuzunde tek bir tuy bile çıkmamış daha. Tatlı mavi gözlu, kız gibi bir çocuk... Elinde kocaman bir buket var. Bana vermeğe bir turlu razı olmadı. Buyumuş de kuçulmuş bir okul çocuğu!

Bayan Lerat grog^ yapmak için bir surahi su getirmeğe gitti. Bn. Lerat'ya, Zoe de bir bardak içmek istediğini söyledi. Ağzının zehir gibi olduğunu söyluyordu.

Bn. Maloir :

- Peki onu nereye oturttunuz?

- Hani şu dip taraftaki kuçuk oda var ya... sadece hanımın bir sandığı ile bir masa bulunan daracık yer... İşte hödukleri oraya oturturum.

(*) Bir çeşit şekerli sıcak içki.

Tam groguna bol bol şeker atarken kapı çalınınca yerinden sıçradı. Hay Al ah cezasını versin!

içkisini rahatça içirmeyecekler miydi kendisine. Koşup kapıyı açtı. Dönuşunde Bn. Maloir'in öğrenmek ister gibi yuzune baktığını görunce :

- Bir şey değil; bir buket göndermişler, dedi.

Şimdi uç kadın, başlarıyla birbirlerine selâm vererek içkilerini yukumluyorlardı. Nihayet Zoe sofrayı toplarken ust uste iki kere kapı çalındı.

Yo ama bu ciddi bir şey değildi. İki keresinde de kuçumser gibi hep o cumleyi tekrar ederek mutfaktakilere haber verdi:

- Bir şey değil, bir buket göndermişler.

Bu sırada iki ihtiyar kadın Zoe'ye çiçekler geldiği zaman antrede bekleyen alacaklıların ne hale girdiklerini anlatarak guluştuler. Evin hanımı buketleri tuvalet masasının ustunde bulacaktı. Ne yazık ki bu kadar pahalı olan bu çiçeklerden on metelik bile elde edilemiyordu. Parayı sokağa atmaktan başka bir şey değildi bu.

Bn. Maloir :

- Ben, dedi, Paris'te erkeklerin kadınlar için harcadıkları çiçek parasıyla bir gun geçinirim.

Bn. Lerat :

- Öyle görunuyor ki çok kanaatkarsınız. Sadece buketleri bağladıkları sicim parası bile... Haydi azizim, altmış dam.

Saat dörde on vardı. Zoe hanımının bu kadar gecikmesine hayret ediyordu. Genel olarak, hanımı

dışarı gitmek zorunda olduğu zaman, öğleden sonra bu işi çabucak kıvırı-verırdi. Bn. Maloir, insanın her zaman istediğini yapamayacağını söyledi. Bn. Lerat, tabi , hayatta bir takım akla gelmeyen engel er vardır, diye ekledi. Beklemekten başka ya-Pacak bir şey yoktu. Yeğeni işi çaktığı için gecikmiş olma-her halde? Kaldı ki burada bir sıkıntıları da yoktu.

Mutfakta pek rahattılar. Elinde kör olmadığı için Bn. Le-rat Karoyu attı.

Zil yeniden çalınmaya başlamıştı. Zoe bu sefer ah al moru mor görmuştu. Sesini alçaltarak:

- Aman Al ahım, şişko Steiner geldi; dedi. Herifi kuçuk salona aldım.

Şimdi, Bn. Maloir, bu tip erkekleri tanımayan Bn. Le-rat'ya bankeri anlatıyordu. Rose Mignon'u bırakıyor muydu yoksa? Zoe başım sal adı. Bir bildiği vardı. Ama şimdi yeniden gidip kapıyı

açması gerekmişti.

Dönduğu zaman :

- Bir bu eksikti; dedi. Şu pinti ihtiyar. Hanımın sokağa çıktığını boşuna söyledim durdum. Yatak odasına girip kuruldu... Onu akşama bekliyorduk.

Saat dördu çeyrek geçtiği halde Nana hâlâ görunmemişti. Neden bu kadar geç kalmıştı? Akıl ıca bir iş değildi bu. İki buket daha getirmişlerdi. Zoe'nin canı sıkılmıştı. Kahve kalmış mı diye baktı.

Evet bu hatunlar kahveye bayılırlardı herhalde. Bu onları uyuklamaktan kurtarırdı. Hep aynı

hareketlerle kâğıt ata ata uykuları gelmiş, iskemlelerinin ustunde sırtları eğik oturuyorlardı. Saat buçuğu vurdu. Hiç şuphe yok hanımın başına bir şey gelmiş olmalıydı. Kadınlar, aralarında fısıldaşarak konuşmaya başladılar.

Birden Bn. Maloir durumu unutup :

- Bu ele beşyuz var. Koz kent majör... diye bağırdı. Zoe :

- Susun orada! diye öfkeyle söylendi. Bu adamlar ne derler sonra?

Mutfaktaki sessizlik içinde, iki ihtiyar kadın fısıldaşarak çekişirken servis merdiveninden bir ayak sesi geldi. Nihayet Nana gelmişti. Daha kapıyı açmadan soluklan duyuldu. Sert bir tavırla içeri girdi, yuzu kıpkırmızıydı. Etekliği, bağlar koptuğu için merdivenleri supurmuş ve kadife kumaş, birinci kattaki kirloz hizmetçinin dağıttığı çöplerir meydana getirdiği bataklığa bulaşarak kirlenmişti.

Bn. Lerat yeğenini görunce:

- Nihayet gelebildin! Başına bir şey mi geldi yoksa! Herkesi böyle bekletmek hoşuna gidiyor her halde... Kadın, hâlâ Bn. Maloir'in beşyuzune içerlediği için dudaklarını buzerek söylemişti bunları.

Zoe de:

- Hiç de akıl ıca bir şey değil bu yaptığınız; diye ona katıldı.

Zaten canı sıkılan Nana'yı bu sitemler busbutun çileden çıkarttı. Şu katlandığı sıkıntıdan sonra kendisini böyle mi karşılayacaklardı!

- Beni rahat bırakacak mısınız ha! diye bağırdı. Hizmetçi:

- Aman susun; dışarıda adamlar var..

Bunun uzerine sesini alçaltan genç kadın kekeleyerek

- Keyfimden mi geç kaldığımı sanıyorsunuz! dedi. Bitirmek bilmiyordu bir turlu. Benim yerimde sizin olmanızı isterdim hani... kan ter içinde kaldım; herife şaplağı indire-sim geldi... Sonra yolda tek bir arabaya rastlamadım. Bereket versin buraya iki adımlık bir yerdeydim. Ama yine de soluk soluğa koştum.

Halası:

- Parayı aldın mı? diye sordu.

- Ha! Şu mesele! dedi Nana.

Ocağın karşısındaki bir iskemleye oturmuştu; bacakları kopuyordu yorgunluktan. Soluk almadan korsajından bir zarf çıkardı; içinde yuz franklık dört banknot vardı. Tamam olup olmadığını

anlamak için sert bir parmak hareketiyle yırttığı için, bu yırtıktan paralar görunuyordu. Öteki uç

kadın, Nana'nın eldivenli kuçucuk elindeki bu kirli zarftan gözlerini ayırmıyorlardı. Vakit çok geçti.

Bn. Lerat, ertesi gun Rambouil et'ye gidecekti. Nana uzun uzadıya açıklamalara girişmişti.

Hizmetçi kadın :

- Hanımcığım., sizi bekleyenler var; diye tekrarladı.

Ama genç kadın yeniden köpurdu. Beklesindi gelenler. İşi bitinceye kadar. Halası elini paraya uzatırken :

- Yo! Hepsini almayacaksın. Sutnine için uçyuz frank. El i frangı da senin yol paran ve harçlığın...

Bana da el i frank kalır.

Bozuk para bulmak buyuk bir mesele oldu. Evde, on frank bile yoktu. Bn. Maloir'dan istemeğe kalkmadılar; çunku hiç bir zaman otobus parası olan altı metelikten fazla taşımazdı yanında.

Nihayet, gidip sandığıma bakayım, diyerek Zoe odadan çıktı. Kadının getirdiği bozuk paraları

masanın ucunda saydılar. Bn. Lerat Louis'ciği ertesi gun getireceğini söyleyerek hemen çıkıp gitti.

Nana, Zoe'ye :

- İçeride bekleyenler var demiştiniz değil mi? diye hep oturduğu yerde dinlenirken sordu.

- Evet efendim; uç kişi.

Böyle diyerek önce bankerin adını söyledi. Nana, yuzunu buruşturdu: Bu Steiner olacak herif, bir akşam önce bir buket attığı için kendini sıkıntıya sokacağını sanıyorsa alda-nıyor, diye duşundu.

- Yani bıktım artık. Kimseyi kabul edecek değilim. Gidip kendilerine eve gelmeyeceğimi söyleyin.

Zoe, hanımının yine yanlış bir iş yapacağını duşunerek, kızmış gibi, ciddi bir sesle :

- Duşunun biraz hanımcım da öyle karar verin. Bay Steiner'i kabul etmelisiniz.

Sonra beklemekten usandığını söylemeğe başlayan, bitişik odadaki Hırvattan söz etti. Nana busbutun kızdı, kimseyi almayacağım diye diretti; kimseyi görmek istemiyordu! Bu yılışık adam da nereden çıkmıştı başına!

- Sepetle hepsini! Ben Bn. Maloir'la bezik oynayaca-. Bu daha iyi bence.

Zil sesi sözunu yarıda bıraktırdı. Yine bir traşçı daha! Zoe'nin kapıyı açmasına engel oldu. Ama hizmetçi kadın onu dinlemeyerek mutfaktan çıkmıştı. İçeri dönduğu zaman, emreder gibi bir tavırla masanın ustune iki kart bırak-* ti:

- Hanımımın kendilerini kabul edeceğini söyledim... Salonda oturuyor bu baylar... dedi.

Nana öfkesinden kuplere binerek yerinden kalktı. Fakat kartlarda Marki de Chouard'la Kont de Muffat de Be-uvil e adlarını görunce yelkenleri suya indirdi. Bir an bir şey söylemeden durdu.

Nihayet :

- Kimmiş bunlar? Tanıyor musunuz? diye sordu. Zoe esrarlı bir şekilde dudağını ısırarak :

- İhtiyarı tanıyorum; dedi.

Hanımın daha da bir şeyler öğrenmek ister gibi yuzune bakınca :

- Bir yerde görmuştum; dedi.

Bu söz uzerine genç kadın kararını verdi. Kahve kokusu içinde ve ocakta kalan son korların karşısında ısındığı bu odanın ılık havasından ayrılmak fena halde canını sıkmıştı. Bn. Maloir'i tek başına bırakıp mutfaktan çıktı. İhtiyar kadın şimdi iskambil falına bakıyordu; şapkasını da hiç

Çıkartmamıştı; yalnız daha rahat etmek için, çenesini bağlayan kurdeleleri çözup, omuzlarının arkasına atmıştı.

Tuvalet odasında, Zoe'nin yardımıyla sırtına bir sabah-hk geçirirken, canını sıktıkları için, erkeklere dişlerinin arasından kufur yağdırıyordu. Bu kaba sözler, hizmetçi kadını uzmuştu.

Çunku hanımının eski hayatının pisliklerinden kendini kurtaramadığını göruyordu. Öyle ki, sakin olmasını söyleyecek kadar ileri gitti.

- Haydi sen de! Bir suru hergele bunların hepsi de!

Bununla birlikte kendi deyimiyle, o prenses tavrını takındı. Salona doğrulacağı sırada Zoe kendisini durdurdu ve Marki de Chauard'la, Kont de Muffat'yı tuvalet odasına soktu. Böylesi daha iyiydi.

Genç kadın özentili bir nezaketle :

- Sizi beklettiğim için uzgunum, beyler dedi.

Adamlar selâm verip oturdular. İşlemeli bir tul perdeden odaya hafif bir aydınlık sızıyordu. Evin en iyi döşenmiş odası burasıydı. Duvarlarına açık renk kumaşlar gerilmişti. Üstu mermerli bir tuvalet masası, çerçevesi oymalı bir döner ayna, mavi saten kaplı bir şezlong ve iskemleler. Tuvalet masasının ustunu kaplayan gul, leylâk, sumbul demetlerinden yapılan baygın bir çiçek kokusu dolduruyordu insanın içini. Kuvetlerden yayılan ağır kokuyla birlikte bir bardağın içine ufalanmış

keskin bir lavanta çiçeği kokusu da karışmaktaydı. İyi bağlanmamış olan sabahlığına sımsıkı

sarılan Nana, cildi hâlâ terle nemli, bu dantel er içindeki tuvaletine kendisi de şaşmış, gibiydi.

Kont Muffat çok ciddi bir sesle :

- Sizi görmek için ısrar ettiğimizden dolayı özur dilerim efendim, dedi... Size bir dilekte bulunmak için geliyoruz. Marki ile ben mahal enin Yardım Sevenler Derneği uyesiyiz.

Marki de Chouard çapkın bir eda ile hemen ekledi:

- Bu evde buyuk bir artistin oturduğunu öğrendiğimiz zaman; yoksul arımız için kendisine baş

vurmaya ayrı bir önem verdik... Buyuk sanatçılar iyi yurekli de olur...

Nana yapmacıklı bir alçak gönul uluğe burundu. Bir yandan ne yapacağını duşunurken, bir yandan da, hafif hafif başını sal ayarak cevap veriyordu. Kontu buraya getiren ihtiyar olmalıydı; gözlerinde şeytanlık okunuyordu markinin. Ama ötekine de pek guvenmemeliydi; adamın şakak damarları'acayip bir şekilde kabarmıştı. Tek başına da gelebilirdi elbet. Kapıcıdan adını

öğrenmişler; sonra da her biri kendi hesabına buraya suruklenmişti.

Nana çok tatlı bir sesle :

- Elbette baylar... Gelmekle çok iyi ettiniz; dedi.

Fakat elektrikli zilin sesi onu hafifçe urpertti. Yine bir gelen vardı. Bu Zoe de hemen açardı kapıyı.

Nana sözune devam ederek : f

- İnsan bir şeyler verebilirse pek mutlu olur elbet; dedi.

Gerçekten de kendisine baş vurulması gururunu okşa-mıştı.

Marki tekrar söze başlayarak :

- Ah, ne buyuk bir sefalet bilseniz! dedi. Mahal emizde uçbinden çok yoksul var. Kaldı ki en zengin mahal elerden biri: İnsanların nasıl bir sıkıntı içinde yaşadıklarını duşunemezsiniz: bir lokma ekmek bulamayan çocuklar, hasta, kimseden yardım görmeyen kadınlar, soğuktan ölen insanlar.

Nana çok duygulanmıştı:

- Zaval ılar! diye bağırdı.

Markinin sözleri öylesine yureğine dokunmuştu ki gözlerinden yaşlar boşandı. Bir ara, özentisizce eğilmişti. Önu açılan sabahlığından boynu görundu, gergin göğusleri, tombul butlan ince kumaşın altından belirgin olarak göze çarpıyordu. Markinin toprak rengi yanaklarında hafif bir kızartı

belirmişti. Konuşmak uzere olan Kont Muffat gözlerini kapadı. Çok sıcaktı bu tuvalet odası; ağır bir kapalı ser havası. Gul er soluyor; kupadaki lavanta çiçeğinden ağır bir koku yayılıyordu ortalığa.

Nana sözlerine şunları da ekledi:

- Böyle durumlarda insan çok zengin olmayı q kadar istiyor ki... dedi. Eh, herkes elinden geleni yapar... İnanın bana baylar, bilseydim ki...

Acıma duygusunun etkisiyle saçma bir şey söyleyecekti az kalsın. Bunun için cumlesini tamamlamadı. Bir an sı-kıntı içinde hissetti kendini. Elbisesini çıkarırken el i frangı nereye koyduğunu hatırlayamamıştı. Ama sonra hatırladı.

Tuvalet masasının köşesinde ters çevrilmiş bir krem kutusunun altında olmalıydı. Tam ayağa kalkarken, kapının zili uzun uzun çalındı. Tamam! Biri daha! Sonu gelmeyecek bunların... Marki ile kont da ayağa kalkmışlardı. Marki kapıya doğru kulak kabartmıştı: şuphesiz bu zil seslerinin ne anlama geldiğini biliyordu. Muffat ona bakıyordu; sonra ikisi de başka tarafa baktılar can sıkıntısı

içindeydiler; donuk-laşmışlardı. Şimdi, Muffat kut, sağlam yapılı, sık saçlı, başını önune eğerken sıska omuzlarını kaldırıyordu; ikisi de kımıldanmadan durdular.

Nana gulerek, on tane iri gumuş parayı adamlara uzatırken:

- Size ağırlık vereceğim, efendim... yoksul ar için... dedi.

Çenesindeki o göz alıcı çukur busbutun derinleşti, bunu söylerken. Şimdi hiç yapmacıksız, iyi yurekli bir genç kız haliyle «bakalım hanginiz alacaksınız» der gibi elindeki paraları adamlara uzattı. Kont daha atik davranarak paraları aldı; yalnız, bir tane beş franklık kalmıştı. Genç kadının elinden alırken ılık ve yumuşak derisine temas edince hafifçe urperdi. Nana hep öyle neşeyle guluyordu.

- Şimdilik bu kadar, baylar; bir daha sefere daha çok vereceğimi umuyorum; dedi.

Artık orada daha fazla kalmalara sebep yoktu; marki ile kont selâm vererek kapıya doğruldular.

Tam çıkacakları sırada kapısının zili yeniden çınladı. Marki hafifçe gulumsedi, oysa kont daha da ciddileşmişti. Nana, Zoe'nin yeni geleni oturtacak bir köşe bulabilmesi için adamları biraz oyaladı.

Evine gelenlerin birbiriyle karşılaşmalarından hoşlanmazdı. Ama bu sefer evin içi dolup taşıyordu.

Bunun için salonun boş olduğunu görunce içi ferahladı. Zoe adamları dolaplara mı tıkmıştı yoksa?

Salonun, eşiğinde durarak :

- Yine göruşelim baylar; dedi.

Guluşu ve berrak bakışı ile ikisini de sarmıştı. Kont de Muffat, sosyete adamı olduğu halde heyecanlanmıştı; hava

almak ihtiyacını duyuyordu, bu tuvalet odasının "çiçek ve kadın kokusu boğuyordu onu.

Arkasından gelen Marki de Chouard, görulmediğinden emin olarak, yuzu al ak bul ak olmuş, diliyle dudaklarını yalayarak Nana'ya göz kırptı.

Genç kadın tuvalet odasına girdiği zaman, Zoe'nin elin* de kartvizitler ve mektuplarla kendisini beklediğini görunce kahkaha ile gulerek:

- Gördun mu şu morukları, içine ettiler el i frangımın! diye bağırdı.

Bu işe kızmamıştı; erkeklerin kendisinden para sızdırması pek tuhaf gelmişti ona. Ama elinde metelik bırakmamıştı bu domuz herifler. Kartları ve mektupları görunce yine cinler başına toplandı. Mektuplar için bir diyeceği yoktu. Bir akşam önce kendisini alkışlayan kibar adamlardan geliyordu Ama şu ziyaretçilerin yapacağı şey arabayı çekip gitmekti.

Zoe adamları her köşeye yerleştirmişti; her oda koridora açıldığı için, dairenin bu bakımdan pek elverişli olduğu göruluyordu. Bayan Blanche'ın evinde ise salondan geçmek gerekirdi. Bu yuzden Bayan Blanche'ın başı çok ağrı-mıştı. İlk duşuncesinden caymamış olan Nana :

- Hepsini kapı dışarı et bu adamların. Önce şu pinti moruktan başla, dedi.

- Onu çoktan savdım, efendim dedi Zoe gulumseyerek. Sadece size bu akşam gelemeyeceğini söyleyecekmiş.

Bu çok sevindirici bir haberdi. Nana el erini çırptı. Gel-rneyecekmiş ha! Ne guzel şans! Demek serbest kalacaktı. Sanki en korkunç işkencelerden kurtulmuş gibi, sevinçle derin derin içini çekti.

İlk aklına gelen Daugenet oldu. Zaval-lıcığa perşembeyi beklemesini yazmıştı! Şimdi Bn. Maloir hemen ikinci bir mektup yazmalıydı! Ama Zoe, bayan Ma-loir'ın her zamanki gibi haber vermeden sıvıştığını söyledi. Nana, önce birini göndermek istediyse de sonrada duraksa-dı- Çok yorgundu.

Butun geceyi uykuyla geçirmek ne kadar iyi olacaktı! Bu nefis ziyafeti duşununce Daugenet'yi çağırmaktan vazgeçti. Kendisine bu zevki çok görmemeliydi.

Oburcasına :

- Tiyatrodan döner, dönmez yatacağım. Beni öğleden önce uyandırmayın; dedi.

Zoe yerinden kımıldanmamıştı. Hanımına açıkça öğut vermesi yakışık almazdı. Yalnız onu tecrubesinden yararlandırmak için elinden geleni yapacaktı. Hanımı bu yersiz duşuncesi ortaya atınca :

- Bay Steiner'i de mi? diye yavaşça sordu. Nana :

- Elbette, hem de ötekilerden önce; diye cevap verdi. Zoe, hanımına duşunmek için zaman bırakmak uzere

biraz daha bekledi ve alttan alta, Nana'ya, rakibi olan Ro-se Mignon'un elinden, butun tiyatrolarda tanınan böylesine zengin bir adamı almakla övunç duymak istemiyor musunuz, diye sordu.

Kadının ne dediğini anlayan Nana :

- Çabuk elinizi tutun, şekerim, ve canımı sıktığını söyleyin. Bir dönuş yaptı; yarın bu hevese kapılabilirdi; çapkınca bir jestle gulerek göz kırptı:

- Ne olursa olsun bu adamı ele geçirmek istersen bunun en kısa yolu, kapı dışarı etmektir, dedi.

Zoe fena halde bozulmuştu. Birden hanımına buyuk bir hayranlıkla baktı; sonra gidip, hiç

sal anmadan Steiner'i kapı dışarı etti. Bu sırada, Nana, kendi deyimiyle, ortalığın supurulmesini bekledi. Böyle bir saldırı kimsenin aklına gelmezdi. Başını uzatıp salona baktı. Boşalmıştı. Yemek odasında da kimse kalmamıştı. Artık kimsenin kalmadığından emin olarak evin içini dolaşırken birden bir odanın kapısını açınca bir delikanlıyla burun buruna geldi. Bir sandığın ustune oturmuştu bu çocuk. Çok rahat, uslu bir hali vardı; elinde de kocaman bir buket tutuyordu.

- Aman yarabbi! diye bağırdı, hâlâ biri var burada!

Delikanlı onu görur görmez gelincik gibi kızararak yere diz çöktu. Heyecandan boğulacak gibi olmuştu. Ne yapacağını bilemeden buketini bir elinden öteki eline alıyordu.

Nana, bu çocuğun gençliği, elindeki çiçeklerle garip görunuşu karşısında bir acıma duygusuna kapıldı; kahkahayla gulmeye başladı. Çocuklar da mı peşine duşuyordu artık? Şimdi kendini anaca bir duyguya kaptırıp eliyle kalçasına vurarak, şaka için:

- Canın dayak mı istiyor bebeğim? dedi.

- Evet, dedi delikanlı.

Bu cevap Nana'yi daha da keyiflendirmişti. On yedi yaşındaydı, adı Georges Hugon'du. Bir akşam önce Varietes tiyatrosundaydı; şimdi onu görmeğe gelmişti.

- Bana mı bu çiçekler?

- Evet.

- Ver bakalım, koca budala!

Genç kadın buketi elinden alırken oğlan genç yaşının o tatlı aç gözlüluğuyle el erine sarıldı. Nana kurtulmak için vurmak zorunda kaldı. Bak hele şu kuçuk çapkına, ne de gözu pek şey! diye azarlarken Nana'nın yanakları pembe-leşmişti; gulumsuyordu. Tekrar gelmesine izin vererek gitmesini söyledi. Çocuk yururken sal anıyor, kapıyı bulamıyordu.

Nana tuvalet odasına döndu. Francis de saçlarına son şeklini vermek İçin hemen çıkageldi. Nana yalnız akşamleyin giyiniyordu. Aynanın karşısına oturdu, başını berberin becerikli el erinin altında eğerek duşuncelere daldı. Bu sırada Zoe içeri girerek:

- Biri var, bir turlu gitmek istemiyor; dedi. Nana sakin bir tavırla :

- Pek öyleyse bırak kalsın, diye cevap verdi.

- Böyle yaparsak, her gun gelirler sonra.

- Adam sende! Söyle beklesin dursunlar. Karınları çok acıkınca kalkıp giderler.

Şimdi başka turlu duşunuyordu. Erkekleri böyle peşinden koşturmak hoşuna gidiyordu. Aklına gelen bir şey onu busbutun eğlendirdi: Francis'in elinden kurtularak kapıyı

kendİ eliyle kilitledi. Şimdi istedikleri kadar, yandaki odada bile toplansınlar, duvarı delip içeri giremezler ya! diye duşunuyordu. Zoe, mutfağa giden kuçuk kapıdan girebilirdi. Bu sırada elektrikli zil yine çaldı. Her beş dakikada bir duyuluyordu bu zil. Bir makine duzenliliği ile sert ve berrak sesi çınlıyordu evin içinde. Şimdi Nana eğlenmek için bunları saymaya başlamıştı. Ama birden bir şey hatırladı:

- Nerede benim badem şekerleri? dedi.

Francis de badem şekerlerini unutmuştu. Redingotunun cebinden bir kese kâğıdı çıkardı ve bir kadın ahbabına hediye veren kibar bir adam tavrıyla genç kadına uzattı; yalnız badem şekerinin parasını hesaba geçiriyordu. Nana kese kâğıdını dizinin ustune koydu; berber hafifçe dokundukça sağa sola çevirirken, şekerleri de kemiriyordu.

Uzun sure hiç konuşmamıştı. Sonra birden :

- Hoppala! diye mırıldandı, bir çete geldi galiba; dedi.

Kapının zili uç kere ardı ardına çalındı. Sonra çınlamalar sıklaştı. İlk aşk itirafım andıran çekingenleri, bazı kaba parmakların çıkarttığı atılganları; havayı hızla urperten telâşlan vardı bu çınlamaların. Zoe'nin dediği gibi bir çıngırak cumbuşuydu bu; nerdeyse mahal eyi ayağa kaldıracaktı. Bir suru adam, kuyruk olup, parmaklarını fildişi duğmeye bastırıyordu birbiri ardınca.

Bu Bordenave olacak kaçık o kadar çok kimseye Na-na'nın adresini vermişti ki akşamki seyircilerin hepsi boy gösterecekti nerdeyse.

Nana :

- Durun, Francis, bana Beş Louis^ verebilir misiniz.

- Beş Louis, yerine göre?

- Ah, eğer teminat istiyorsanız... diye Nana cumlesini bitirmeden kolunu açarak bitişik odaları

gösterdi. Francis beş Louis'yi verdi. Zoe, fırsat buldukça, hanımının elbisesini hazırlamak için içeri giriyordu. Az sonra giyinmesine yardım etmeğe başladı. Francis saçlarını son bir defa daha (*) Yirmi frank değerinde altın para (Çev.).

elden geçirmek için durup bekledi. Ama durmadan çalınan zil, hizmetçi kadını rahatsız ediyor; hanımını korsesini yarı bağlanmış sadece bir ayağının çorabını giymiş halde bırakıp gitmek zorunda kalıyordu.

Hizmetçi kadın, bu işte tecrubesi olduğu halde aklını, şaşırıyordu. Adamların her birini köşeye sıkıştırdıktan sonra, uçunu dördunu bir araya yerleştiriyordu; bu da prensibine aykırıydı. Varsın birbirlerini yesinler, daha iyi, yer açılır; diyordu içinden. Nana da iyice kendini emniyete aldığı için, soluklarını duyuyorum adamların, diye alay ediyordu. Şimdi bu adamların hali görulecek şeydi.

Çepeçevre kıçlarının ustune oturan finolar gibi, dil erini sarkıtarak oturuyorlardı her halde. Bir gun önceki başarısı hâlâ surup gidiyordu. Bu erkek surusu peşinden ayrılmıyordu.

- Bari bir şey kırmasalar; diye içinden mırıldandı.

Aralıklardan sızan sıcak soluklar kendisini kaygılandırmaya başlamıştı. Bu sırada Zoe, Labordette'i içeri soktu. Genç kadın sevinç ve ferahlıkla haykırdı. Adam, onun hesabına, sulh mahkemesine ödediği borç işini görüşmek istiyordu Nana ile. Ama o, Labordette'in söylediklerini dinlemeden :

- Beraber çıkalım... yemeği birlikte yeriz... Oradan Va-rietes'ye benimle gelirsiniz. Sahneye ancak dokuz buçukta çıkıyorum; dedi.

Şu iyi yurekli Labordette de tam zamanında gelmişti. Hiçbir zaman bir şey, istemezdi kendisi için bu adam. Kadınlara arkadaşlık eder, onların ufak tefek işlerini görurdu. Şimdi de, içeri girerken, antrede bekleşen alacaklıları savmıştı. Kaldı ki bu adamcağızlar para istemiyorlardı da. Aksine; bir turlu gitmemelerinin sebebi evin hanımına övgulerini sunmak, bir gun önceki başarısından sonra kendisine yeni hizmetlerde bulunmaya hazır olduklarını söylemek istemeleriydi.

Giyinmiş olan Nana :

- Haydi, sıvışalım; dedi.

Tam bu sırada Zoe bağırarak içeri girdi.

- Kapıyı açmayacağım artık... adamlar merdivende kuyruk olmuşlar.

Merdivenlerde kuyruk olan adamlar! nerede olursa olsun. O yapmacıklı İngilizvari soğukkanlı

görunuşunu bozarak Francis, de, tarakları yerleştirirken guldu bu söze. Nana, Labordette'i kolundan tutup mutfağa doğru surukluyor-du. Evden çıkıp gitti. Nihayet erkeklerin elinden kurtulduğu için bir takım can sıkıcı şeylerle karşılaşmaktan korkmadan kendi kendisiyle başbaşa kalabilmenin derin mutluluğunu duyuyordu şimdi.

Servis merdiveninden inerken :

- Kapıma kadar göturun beni, dedi. Böylece emniyette hissederim kendimi... İnanın ki, bir gece sabaha kadar deliksiz uyumak; kendi kendime kalarak butun bir gece... İsterseniz delikli deyin buna dostum!.

III

kontun geçen yıl ölen annesinden ayırt etmek için kon-tes Sabine dedikleri Bn. Muffat de Beuvil e, her sah Miromesnil sokağının Penthievre sokağı ile birleştiği noktadaki konağında, misafirlerini kabul ederdi. Dört köşe buyuk bir binaydı bu konak. Sokağa bakan uyuklar gibi görunen yuksek ve kararmış cephesinde, daima kapalı duran panjurlanyla kasvetli bir manzarası vardı. Evin arkasındaki kuçucuk, rutubetli bahçedeki ince ağaçlar, guneşe kavuşabilmek için o kadar uzamışlardı ki, çatıların ötesinden görulebiliyordu dal arı.

O sabah saat onda, salonda ancak on iki kişi vardı. Kontes, yalnız içli dışlı olduğu ahbaplarını

beklediği zaman-

lar kuçuk salonu da, yemek salonunu da açmazdı. Böyle

daha, biz bize oluyor, ocağın karşısında çene çalıyorlardı. Kaldı ki salon çok buyuktu ve yuksek tavanlıydı, dört pen-

] ceresi bahçeye bakıyordu, ocakta iri kutukler yandığı halde bu yağmurlu nisan akşamında bu bahçenin rutubeti hissediliyordu salonun içinde. Guneş yuzu görmezdi burası: Gunduzu yeşilimtırak bir ışıkla hafifçe aydınlanırdı. Akşamları lâmbalar ve avize yandıktan sonra da masif akaju mobilyalar, sarı duvar kâğıtları ve iri çiçek desenli kadife kaplı am-pir stilindeki mobilyalarıyla ağır bir hava çökerdi bu salona. Buraya girenler soğuk bir kibarlık, eski âdetler ve artık yok olmuş bir çağın sofuluk havası içinde bulurlardı kendile-

îrini.

Bununla birlikte, kontun annesinin uzerinde ölduğu |sert tahtadan, kalın bir kumaş kaplı

koltuğun tam karşısında, Şöminenin yanındaki kapitone kırmızı ipekli kumaş kap-lı derince bir sandalye vardı; bu kuş tuyu yastık kadar yu-muşak ve derin sandalyede Kontes Sabin oturuyordu. Sa-londaki biricik modern mobilyaydı bu. Salonun somurtkan 68

manzarasına pek de uygun duşmeyen canlı tek köşeydi bunun bulunduğu yer.

Kontes- :

- Demek İran şahı'nı göreceğiz... dedi.

Buyuk sergi için Paris'e gelecek hukumdarlardan söz •ediliyordu. Birkaç kadın çepeçevre şöminenin yanına oturmuşlardı. Erkek kardeşi doğuda

bulunmuş bir diplomat olan Bayan Du Joncquoy Nasreddin şahın sarayını anlata anlata bitiremiyordu.

Bir demirhane sahibinin karısı olan Bn. Chantereau, kontesin benzinin uçup hafifçe urperdiğini görerek :

- Hasta mısınız canım? diye sordu. Kontes gulumseyerek :

- Yo, hayır; hiçbir şeyim yok... Azıcık uşutmuşum... Bu salon o kadar geç ısınıyor ki... diye cevap verdi.

Bunları söylerken de salonu, uzun duvarlarını, yuksek tavanını gözden geçirmişti.

Kontesin kızı Estel e oturduğu tabureden kalkarak şöminede devrilen bir odunu duzeltti. On sekizinde, erginlik çağında, zayıf ve mânâsız bir kızdı bu. Sabine'in rahibe okulundan kendisinden beş yaş kuçuk arkadaşı olan Bn. de Chezel e:

- Oh ne iyi! dedi. Keşke benim de böyle bir salonum olsaydı. Hiç olmazsa sen böyle rahatça misafir kabul edebiliyorsun... Şimdiki odalar avuç içi kadar... Senin yerinde olmayı isterdim!

Kadın, elini kolunu sal ayarak budala budala konuşuyordu. Eğer böyle bir salonu olsaymış, duvar kâğıtlarını, koltukları, her şeyi değiştirirmiş; sonra da butun Paris'te un salacak balolar verirmiş.

Arkasında oturan kocası yargıç, buyuk bir ciddilik içinde karısının söylediklerini dinliyordu.

Dediklerine göre bu kadın gizlemek gereğini duymadan aldatırmış adamı; ama yine de hoş

göruyor, kabul gunleri-

ne çağırıyorlardı kendisini; deh' gözuyle bakıyorlardı da ondan.

Kontes o hafif gulumseyişiyle :

- Ah, bu Leonide, dedi.

Gevşek bir hareketle duşuncesini tamamladı. On yedi' yıl içinde yaşadıktan sonra salonunu değiştirecek değildi elbet. Şimdi, burası kaynanasının sağlığında istediği gibi kalacaktı. Sonra yine konuşulan konuya dönerek :

- Bana dediklerine göre Prusya kralı ile Rusya imparatoru da gelecekmiş; dedi.

Bn. Du Joncquoy :

- Evet; Çok guzel şenlikler olacağı söyleniyor, dedi.

Paris'te herkesi tanıyan Leonide de Chezel ers'in, Muf-fat'lara getirdiği Banker Steiner, iki pencere arasındaki bir kanapede oturmuş, biriyle konuşuyordu. Kokusunu aldığı her borsa hareketi hakkında bilgi edinmek için kurnazca, bir mil etvekilinin ağzını arıyordu; bu sırada Kont Muffat, suratı her zamankinden daha asık, hiç konuşmadan ayakta onları dinlemekteydi. Kapıya yakın bir yerde dört beş genç Kont Xavier de Vandeuvres'un etrafını almışlar onun yavaş sesle konuşmasını dinliyorlardı. Açık saçık bir şeyler anlattığı gençlerin katıla katıla gulmelerinden bel iydi. Salonun ortasında, tek başına bir koltuğa kurulmuş gözleri açık uyuyan şişko bir adam vardı. İç işleri bakanlığında buro şe-fiymiş. Bu sırada gençlerden biri de Vandeuvres'un anlattıklarının doğruluğundan şuphe gösterince, adam sesini yukselterek :

- Çok şuphecisiniz, Foucarmont, bu gidişle hiçbir şeyden zevk almaz olacaksınız; dedi.

Sonra gulerek kadınların yanına geldi. Buyuk bir soylu ailenin son ferdi olan, bu kadın duşkunu ve ince fikirli kont doymak bilmez bir hırsla elindeki koca serveti yiyip bitiriyordu. Paris'te un salmış

olan yarış atları görulmemiş bir Paraya maloluyordu kendisine: İmparatorluk kulubunde, 70

kumarda avuç avuç altın veriyordu; metresleri de iliğini sömurmekteydiler bir yandan. Her yıl, ya bir kaç dönum tarla ya da ormanı, Pikardiya'daki o geniş malikânesinin bir parçasını elden çıkartıyordu.

Leonide, yanında konta kuçuk bir yer vererek:

- Başkalarına şupheci dememenizi salık veririm. Siz ki hiçbir şeye inanmazsınız; asıl kendi zevkini bozan biri varsa o da kendinizsiniz; dedi.

- Doğru söyluyorsunuz, diye kont cevap yerdi. Başkalarını da tecrubelerimden yararlandırmak istiyorum.

Ama kendisine susması söylendi. B. Venot'nun onun bu sözlerine canı sıkılmıştı. Bu sırada, kadınlar uzaklaşınca, bir şezlonga gömulmuş altmış yaşlarında ufak tefek bir adam göze çarptı.

Bozuk dişlerini göstererek sırıtıyordu; konuşulanlara kulak veriyor, ama kendisi tek kelime söylemiyordu. Elinin bir işaretiyle kontun sözlerinden tedirgin olmadığını anlattı. Vandeuvres buyukluk satarcasına ciddi bir tavır takınarak :

- Bay Venet, benim inanmak gereken şeye inandığımı bilir; dedi.

Bu çok dindarca bir göruştu. Leonide de bundan memnun olmuş görunuyordu. Salonun dip tarafındaki gençler şimdi daha gurultuyle guluyorlardı. Salondaki yapmacıklı ağır başlılık havası

canlarını sıktığı için hiç eğlenemiyorlar-dı. Soğuk bir esinti oldu. Sessizlik ortasında Steiner'in genizden gelen sesi duyuldu. Mil etvekilinin hiç sır vermeyişi bankeri çileden çıkartmıştı. Bir ara, Kontes Sabine şöminenin ateşine baktı; sonra yeniden konuşmayı surdurerek :

- Geçen yıl Bade'da Prusya kralını görmuştum. Yaşına göre hâlâ çok dinç.

- Kont Bismarck da yanındaydı, dedi Bayan Du Jounc-quoy; Kontu tanır mısınız? Kardeşimin evinde, yemekte bulundum onunla. Oh! Çok oldu; Paris'te Prusya elçisi olarak bulunduğu zaman... Bu adamın elde ettiği başarılan bir turlu anlayamıyorum yani.

Bn. Chantereau :

- Neden acaba? Diye sordu.

- Bilmem nasıl söyleyeyim... Hoşuma gitmiyor. Kaba ve terbiyesiz bir adam. Üstelik bence budalanın biri.

Şimdi herkes Kont Bismarck'tan söz ediyordu. Bu» konuda birbirinden pek ayrı göruşler ileri suruldu. Vandeuvres Bismarck'ı tanıdığını iyi bir içkici ve iyi bir oyuncu olduğunu söyledi.

Tartışmanın hararetli bir anında salona Hec-tor'la Faloise girdi. Arkasından gelen Fauchery kontesin yanına geldi, eğilerek :

- Sayın kontes, çok nazik davetinizi hatırlamıştım da... dedi.

Kadın gulumseyerek tatlı bir kelime söyledi. Gazeteci kontu da selâmladıktan sonra, salonun ortasında, yerini ya-dırgamışçasına bir sure durdu; Steiner'den başka oradakilerden hiç birini tanımıyordu. Arkasına dönen Vandeuvres yanına gelerek elini sıktı. Fauchery bu karşılaşmadan pek memnun olmuştu. Açılma ihtiyacını duyarak kontun kolun-ın tutup bir köşeye göturerek yavaş

sesle :

- Yarın, hazır mısınız?

- Hazır olmak da lâf mı?

- Gece yarısı onun evinde.

- Biliyorum... Biliyorum... Blanche'la birlikte gideceğim.

Vandeuvres, kadınların yanına dönup Bismarck'ı beğendirmek için yeni kanıtlar ileri surmek istiyordu. Ama Fauchery kendisini durdurdu.

- Bu kadının, beni kimi davet etmekle görevlendirdiğini asla keşfedemezsiniz, dedi.

Ve hafif bir baş işaretiyle kont Muffat'yı gösterdi. Kont bu sırada mil etvekili ve Steiner'le bir butçe meselesini tartışıyordu.

Vandeuvres şaşırmıştı:

- İmkânsız! dedi; ama bu haber onu çok eğlendirmişti.

- Val ahi doğru söyluyorum. Kontu da getireceğime yemin ettim. Biraz da bunun için geldim buraya.

İkisi de sessizce guluştuler. Vandeuvres telâşla kadınların meydana getirdiği halkaya girerek :

- Aksine, B. Bismarck'ın çok ince fikirli bir insan olduğunu iddia ederim... Bakın bir akşam, benim yanımda öyle guzel bir şey söyledi ki...

Bu sırada, yavaş sesle yapılan konuşmadan ancak bir iki cumle yakalayabilmiş olan la Faloise Fauchery'ye bakarak, ondan bir açıklama bekledi ama amcasının oğlu bir şey söylemedi. Kimden söz ediliyordu? Ertesi gun gece yarısı ne yapılacaktı? Şimdi Fauchery'nin yanından hiç

ayrılmıyordu. Gazeteci gidip bir yere oturdu. Onu en çok Kontes Sabine ilgilendiriyordu. Bu kadından zaman zaman söz etmişlerdi ona; on yedi yaşında evlendiğini, şimdi otuz dördunde olması gerektiğini, evlendiğinden beri de kocası ve kaynanası arasında adeta bir manastır hayatı

surduğunu biliyordu. Sosyetede kimi onda sofu bir kadının soğukluğunu buluyor, kimi de bu eski konağa hap solmadan önce guzel iri gözlerinden nasıl alevler saçıldığını, o tatlı guluşunu hatırlayarak acıyordu bu kadına. Fauchery onu suzuyor ama bir karar veremiyordu hakkında.

Meksika'da ölen eski bir yuzbaşı arkadaşı hareketinden bir gun önce, bazı çok sır tutan insanların birden çözuluşu gibi, sofradan kalkarken kontes hakkında bazı şeyler söylemişti. Ama ne söylediğini pek iyi hatırlamıyordu şimdi; o akşam çok iyi yemek yenilmişti, şimdi; bu eski uslûptaki salonda siyahlar giyinmiş, o hafif gulumseyişiyle, kontese bakarken, yuzbaşının sözlerinden şuphe ediyordu. Arkasındaki lâmbanın aydınlığı, kontesin tombulca esmer profilini belirgin bir hale getirmişti; biraz kalınca dudaklarında kuvvetli bir şehvet ifadesi seziliyordu. La Faloise, bu toplantıdan canı sıkılmış gibi görunerek :

- Neler söyluyorlar kuzum şu Bismarck için! diye mırıldandı. İnsan can sıkıntısından patlıyor burada. Yani buraya gelmek de nereden esti aklına: dedi.

Fauchery birden :

La Faloise fena halde kızmıştı, poz yaptığını unutarak*

- Yok! hayır! dostum, bu nasıl soru? Nerede olduğunu sanıyorsun? dedi.

Sonra bu davranışının pek nazikçe olmadığını hatırlayarak, kanapesine gömulurken :

- Val ahi hayır, dedi. Ama, bir şey bilmiyorum bu konuda diye sözunu tamamladı. Şurada Foucarmont adında bir genç var ya, işte her yerde rastlanıyordu ona. Bundan daha atılganları da görulmuştur elbet. Ama neme gerek benim... Kesin olan bir şey varsa, o da eğer kontes gönlunu eğlendiriyorsa, çok kurnazca yapıyordur bunu. Çunku kimseden duyulmadı böyle bir şey.

Sonra, Fauchery'nin sormak zahmetine katlanmasına meydan vermeden Muffat'lar konusunda bildiklerini anlattı. Şöminenin yanında halka olup oturan kadınların surup giden konuşmaları

arasında iki adam seslerini yavaşlatarak konuşuyorlardı. Onları böyle beyaz kravatları ve eldivenle-riyle görenler, pek ciddi konular uzerinde, guzel cumlelerle konuştuklarını sanırdı. La Faloise'ın anlattığına göre Muf-fat ana çekilmez bir kadındı. Hep papazlarla ahbaplık ederdi; ustelik herkese tepeden bakar, butun aileye hukmederdi bu ihtiyar kadın. Muffat ise, Napoleon I.'in kont yaptığı bir generalden olma bir tekne kazıntısıydı. Tabi 1 ara-lıkta(*) gözde olanlardandı; yuzu gulmezdi hiç; ama çok namuslu bir adam olarak tanınmıştı. Buna dayanarak öteki dunya hakkındaki göruşleri ve saraydaki görevini pek buyuk görmekten doğan bir gururla burnu kaf dağındaydı kontun. Annesi onu böyle iyi bir eğitimle yetiştirmişti: her gun Papaza gunah çıkartırdı; hiçbir dunya zevkini tatmamıştı.

V) Napoleon III.'un imparatorluğu yeniden kurmak uzere yaptığı hukumet darbesi (2 aralık 1851) (çev.)

Her gun kiliseye gider; zaman zaman humma nöbetini andıran iman cezbelerine tutulurdu.

Nihayet la Faloise bu portreyi tamamlamak uzere, Fauchery'nin kulağına bir şey fısıldadı.

Gazeteci:

- Olmaz böyle şey! dedi.

- Namusumun uzerine yemen ederim ki, bana böyle söylediler... Evlendiği zaman da böyleymiş.

Fauchery, Steiner'e bir takım rakamları sıralarken favorileri arasındaki yuzu busbutun kareleşen kont bakarken gulmeğe başlamıştı.

- Al ah bilir ya; buna uygun duşecek bir kafası var hani... Doğrusu karısına guzel bir hediye!.. Ah, zaval ı kadıncağızın kim bilir ne kadar canını sıkmıştır! Bahse girerim ki bir şey bilmiyordu, kontes hiçbir şey!

Tam bu sırada kontes Fauchery'ye bir şey söyluyordu. Ama o Muffat'nın durumunu o kadar eğlenceli ve olağan ustu bulmuştu ki duymamıştı. Kontes sorusunu tekrarladı:

- Bay Fauchery; Bismarck'ı anlatan bir yazınız yok muydu? Konuşmuş muydunuz onunla?

Fauchery derhal yerinden kalktı; bayanların halkasına yaklaştı, kendini toparlamaya çalıştı, sonra tam bir rahatlık içinde şu cevabı verdi.

- Val ahi, sayın kontes, bu yazıyı, Almanya'da yayınlanmış biyografilerden yararlanarak hazırlamıştım... Bay Bic-marck'ı hiç görmuş değilim.

Kontesin yanında duruyordu. Kadınla konuşurken kafası deminki konu uzerinde işliyordu yine.

Yaşını göstermiyordu bu kadın; en çok yirmi sekizinde görunuyordu; hele gözlerinde hâlâ bir gençlik alevi tutuşuyordu, uzun göz kapaklarının altında mavi bir gölgeye burunuyordu bu gözler.

Bir birinden ayrı yaşayan annesiyle babasının arasında yetişmişti. Bir ay babası Marki de Chouard'ın, bir ay da annesi markizin yanında otururdu. Annesinin ölumu uzerine çok genç

evlenmişti. Her halde kendisinden rahatsız olan baba-

sının zoruyla olmuştu bu. Berbat bir adamdı bu marki. Çok dindar olduğu halde, hakkında pek tuhaf söylentiler dolaşırdı. Fauchery, kendisine saygılarını sunmak onuruna erip eremeyeceğini sordu. Kontes, babasının mutlaka, ama biraz geç geleceğini söyledi. O kadar çok çalışıyordu ki!

İhtiyarın gecelerini nerede geçirdiğini az çok bilen gazeteci, bu sözleri buyuk bir ciddilik içinde dinliyordu. Fakat kontesin sol yanağında, ağzının kenarında görduğu kuçucuk bir ben hayret vermişti ona. Nana'nın yuzunde de tıpkı buna benzeyen bir ben vardı. Tuhaf şey. Bu benin ustunde incecik

tuyler göze çarpıyordu; yalnız, Nana'nın tuylerinin sarışın olmasına karşılık kontestekiler simsiyahtı. Önemi yoktu bunun, kimseyle yatmamıştı bu kadın. Kontes :

- Kraliçe Augusta'yı görmeyi o kadar isterdim ki; dedi. Dediklerine göre o kadar iyi, o kadar sofu bir insanmış ki... Kral a birlikte gelecek mi dersiniz? diye sordu.

Fauchery:

- Sanılmıyor, efendim; diye cevap verdi.

Kimseyle yatmıyordu bu kadın: Açıkça bel i oluyordu bu. Onu, taburesinin ustunde öylesine budalaca, mânâsız oturup duran kızının yanında görmek yeterdi. İçine bir kilise kokusu yayılan bir mezarlık havasındaki bu salonda bu kadının nasıl demir bir elin baskısında, katı bir yaşantıya boyun eğdiğini gösteriyordu. Bu rutubetten kararmış, ta eski zamanlardan kalmış eve kendinden hiçbir şey katabilmiş değildi. Buraya hukmeden, o sofuca davranışları, kefaretleri ve oruçlarıyla Muffat'ydı. Fakat birden, kadınların arka tarafında bir koltuğa gömulmuş oturan o bozuk dişli sırıtkan ihtiyarı görunce Fauchery'nin duşunceleri busbutun kesinleşti. Tanırdı bu adamı. Bu Theophile Venot, kilise davalarında uzmanlaşmış eski bir avukattı; yukunu tuttuktan sonra avukatlığı bırakmıştı; oldukça esrarlı bir ömur suruyordu; butun salonlarda, boy gösterir; herkesten saygı görurdu; buyuk bir guce, ardındaki gizli bir guce dayamyor-muş gibi biraz da korkulurdu bu adamdan. Buna karşılık çok alçak gönul u görunurdu. Madeleine cemaat meclisin-76

de uyeydi, vakit geçirmek için de dokuzuncu daire belediye başkan yardımcılığını kabul etmişti.

Yok canım! Kontesin etrafı çok iyi sarılmıştı; ekmek yoktu bu kadında.

Fauchery kadınların yanından ayrılarak, amcasının oğluna:

- Hakkın var; sıkıntıdan patlar insan burada, tuyelim, dedi.

Fakat bu sırada Muffat ile mil etvekilinin yalnız bıraktıkları Steiner burnundan soluyordu; kan ter içinde öfkeyle homurdanarak yanlarına gelmişti:

- Hay Al ah! Bir şey söylemek istemediler mi ağızlarından lâf çıkmıyor... İstediğimi söyleyen birilerini bulurum elbet...

Sonra gazeteciyi bir köşeye doğru göturup bu sefer zafer kazanmışçasına bir tavırla ve sesini değiştirerek :

- Yarın, değil mi? Ha!.. Hazırım ben adamım; dedi. Fauchery hayret etti:

- Ne?... diye mırıldandı.

- Bilmiyor musunuz? Ah!.. Evinde görebilmek için o kadar sıkıntı çektim ki! Bu yuzden Mignon peşimden ayrılmıyor.

- Demek Mignon'lar bu hale geldiler artık.

- Evet... Bana böyle söyledi. Nana beni kabul etti... ti-yatro'dan sonra tam gece yarısı davetlisiyim onun.

Bankerin ağzı kulağına varıyordu. Göz kırparak ve kelimelerin ustunde dura dura:

- Bu iş yolunda, ya siz? Anlamamış gibi yapan Fauchery:

- Ne gibi yani? dedi. Yazın için bana teşekkur etmek istemiş. Evine kadar geldi.

- Evet, evet... Ne mutlusunuz sizler... Mukâfatlandırılıyorsunuz... Sırası gelmişken bir şey sorayım kim parayı ödeyecek yarın? Gazeteci bunun hiçbir zaman söylenemeyeceğini anlatmak ister gibi kol arını açtı. Bu sırada Vandeuv-EMILE ZOLA

res B. Bismarck'ı tanıdığı bilinen Steiner'i çağırdı. Bn. Du Jocqwoy hemen hemen inanmış gibiydi.

Duşuncelerini şu kelimelerle sonuca vardırdı:

- Bende kötu bir izlenim bıraktı... Yuzunden kötu bir adam gibi geldi bana. Ama her halde çok akıl ı olmalı. Başarılarından bel i.

Franckfortlu bir Yahudi olan banker, hafifçe, gulumseyerek:

- Herhalde: dedi.

Bu sefer la Faloise amcasının oğlunun peşinden ayrılmadan sordu:

- Demek yarın akşam bir kadının evine gidilecek, söylesene, kim bu kadın?

Fauchery, kendilerini dinleyenler olduğunu, dikkat etmesi gerektiğini anlatan bir işaret yaptı.

Yeniden kapı açıldı. Yaşlı bir kadın girdi içeri. Arkasından da bir genç geliyordu. Bu, Sansın Venus oynanırken «Çok guzel!» diye bağıran delikanlıydı. Her yerde hâlâ bu konuşuluyordu.-Gazeteci tanımıştı bu çocuğu. Bu kadının gelişiyle salonda bir hareket oldu. Kontes Sabine onu karşılamak için hemen yerinden kalktı; Bn. Hugon'cuğum diye elinden tuttu. Amcasının oğlunun, bu sahneyi hayretle seyrettiğini gören la Faloise, onu ilgilendirmek için bu kadının kim olduğunu bir kaç cumle ile anlattı. Bn. Hugon bir noterden dul kaldıktan sonra, ailesinin eski bir mulku olan Orleans yakınlarındaki Fondettes çiftliğine çekilmişti. Ama bir ayağı yine Paris'teydi. Richelieu sokağında bir evi vardı. Hukuk fakultesinin birinci sınıfındaki en kuçuk oğlunu yerleştirmek uzere bir kaç

haftadır burada bulunuyordu. Eskiden Markiz de Cho-uvard'ın çok iyi ahbabıydı, kontesin doğumunu da görmuştu: evlenmesinden önce bir kaç ay onda kalmıştı; şimdi bile senli benli konuşuyordu onunla.

Bn. Hugon, Sabine'e :

- Georges'u getirdim sana, buyudu artık, dedi.

Delikanlı o berrak bakışları ve kendisini oğlan kıyafetine girmiş bir kıza benzeten sarışın buklesiyle kontesi, hiç çekinmeden selâmladı. Sabine iki yıl önce bu çocukla Fon-dettes'te

«Volant» oynadıklarını hatırladı.

Kont Muffat

- Philippe Paris'te değil mi? diye sordu.

İhtiyar kadın, hep Bourges garnizonunda; diye cevap verdi.

Bn. Hugon oturduktan sonra, buyuk oğlundan övunerek söz etti. Bu iri yarı babayiğit, akılsızca, gurultulu bir harekete karıştıktan sonra, teğmenliğe kadar yukselmişti. Salondaki butun kadınlar saygıyla Bn. Hugon'un etrafını aldılar. Şimdi konuşmalar daha tatlı ve nazikçe bir havaya burunmuştu. Fauchery de saygı değer Bn. Hugon'u o kadar tatlı bir gulumseyişle aydınlanan ve derin bir ana şefkati okunan, beyaz saçlarının çerçevelediği yuzune bakarken bir an Kontes Sabine'den şuphe edişini gulunç buluyordu şimdi.

Ama yine de kontesin oturduğu o kırmızı ipek kumaş kaplı kapitone sandalyeden gözunu ayıramıyordu bir turlu. Bu sandalye ona kaba, iç gıcıklayıcı bir hevesle seçilmiş gibi göründu. Hiç

şuphesiz, şehvetle karışık bir tembel ik duygusu veren bu sandalyeyi kont sokmamıştı bu salona.

Bunun buraya konulusuna bir deneme, bir isteğin ve zevkin başlangıcı denebilirdi. Şimdi, Chaufery, dalgın dalgın duşunuyordu. Yine şehvetle karışık bir merakla Muffat'ların evine girebilmeyi istemişti; arkadaşı Meksika'da ölmuştu. Kimbilir belki kendisi de? Denemeliydi bir kere. Budalaca bir şeydi bu şuphesiz; ama zihnine saplanmıştı bir kere bu duşunce; bir şey kendini çekiyordu, içinde gizli bir hırs uyanmıştı. O buyuk oyun. Bu sandalyenin yorgun yuzu, arkaya devrilmiş arkalığı eğlendiriyordu onu;

La Faloise, Fauchery'den, gece yarısı evine gidilecek olan kadının adını açıklayacağına söz aldıktan sonra:

(*) Bir tarafına tuy takılmış mantarları roketleri havaya fırlatarak oynanan oyun. (Çev.)

- Eh, gidelim artık? dedi. Fauchery :

- Birazdan; diye cevap verdi.

Gitmek için hiç acele etmiyor, kendisine yuklenen, yerine getirilmesi de kolay olmayan davet işini kendi kendine bahane olarak kabul ettiriyordu. Kadınlar bir genç kızın rahibe oluşunu, bunun için yapılan törenin çok dokunaklı olduğunu konuşuyorlardı. Butun Paris'te uç gundur söz konusu olmaktaymış bu tören. Baron Fougeray'nın buyuk kızıymış, dayanılmaz bir istekle Carmelites'lerin manastırına giren. Fougeray'lere az çok yakınlığı olan Bn. Chantereau, kızın annesinin, iki göz iki çeşme ağlayarak, olayın ertesi gunu yatağa duştuğunu anlatıyordu.

Leonide :

- Ben bu törende çok iyi bir yerde oturmuştum. İlginç buluyordum bunu; dedi.

Bn. Hugon zaval ı anaya acıyordu. Kızını böyle kaybetmek ne acı şeydi!

- Beni sofu olmakla suçlarlar; dedi rahat bir açık kalplilikle; ama böyle genç kızların intihar etmekte ayak direnmelerini çok acı buluyorum yine de.

Kontes, uşuyormuş gibi hafifçe urpererek, ateşin karşısındaki sandalyesine biraz daha yaslandı.

Şimdi kadınlar tartışmaya başlamışlardı. Fakat, gizli gizli konuşuyorlar, konuşmaları da zaman zaman hafif guluşmelerle kesiliyordu. Şöminenin ustundeki pembe dantel erle çevrili iki lâmbadan hafif bir aydınlık yayılıyordu. Oldukça birbirinden ayrı uç masa uzerindeki lâmbanın ışığı

yetmediği için buyuk salon hafif bir loşluğa burunmuştu.

Steiner'in canı sıkılmaya başlamıştı. Fauchery'ye, kısaca Leonide, dediği, şu Bn. de Chezel es'in bir macerasını anlatıyordu. Kadınların koltuklarının arkasından, yavaş sesle bu kadının malın gözu olduğunu söyluyordu. Fauchery kadını suzmeğe başladı. Leonide, soluk mavi geniş

elbisesinin içinde, ince, ufak tefek görunuşuyle bir oğlan çocuğu gi-NANA

bi atılgan haliyle, biraz da acayip bir şekilde bir koltuğun kenarına ilişmişti. Onu orada görmekle hayret içinde kalıyordu. İnsan annesinin daha ciddi bir hava verdiği Caroline Heqmet'nin evinde daha rahat hissederdi kendini. Butun bir yazı konusuydu bunlar. Bu Paris sosyetesi de ne acayip bir âlemdi! En ağırbaşlı salonlar bile çeşit çeşit tiplerle doluyordu. Her halde şu bozuk dişlerini göstererek sırıtan Theophile Venot ölen kontesin yadigârı olmalıydı; öteki yaşı ilerlemiş kadınlar da. Bn. Chantereau, Bn. Du Joncquoy köşeye buzulup oturan dört beş ihtiyar Kont Muffat, İmparator sarayına yakın olanların hoşlandığı kerli ferli memurları getiriyordu salona; bunlar arasında buro şefi en kuçuk hareketten korkar gibi, siyah elbisesinin içinde dim dik oturuyordu.

Gençlerin hemen hepsi ve bir kaç kişi Marki de Chouard'ın davetlisi olarak geliyordu. Marki, kralcı

parti ile sıkı ilişkiler kurmakla birlikte Danıştay uyeliğine girmekle de Napoleon Il .'e katılmıştı.

Bunların yanı sıra Leonide de Chezel es, Steiner gibi karışık tipler vardı. Ama Bn. Hu-gon bu gruptan o sevimli ihtiyar kadın rahatlığıyla kesin olarak ayrılmaktaydı. Şimdi yazısını duşunen Fauchery; buna Kontes Sabine'in köşesi adını veriyordu.

Steiner hafif bir sesle konuşmasına devam etti.

- Başka bir sefere de Leonide dostunu Montauban'a getirtti. Buradan iki fersahlık uzaklıktaki Beaurecueil şatosunda oturuyordu. Her gun iki atlı bir araba ile adamın kaldığı Lion-d'Or oteline gelirdi. Araba kapıda beklerken Leonide saatlerce içeride kalırdı. Bu sırada ahali toplanarak atları

seyrederdi.

Yuksek tavanların altında bir kaç saniye resmi bir hava esti, ortalığa bir sessizlik çöktu.

Gençlerden ikisi aralarında fısıltıyla konuşuyorlardı; ama onlarda sustular; şimdi salonun içinde yuruyen Kont Muffat'mn hafif ayak sesinden başka bir şey duyulmuyordu. Lâmbaların ışığı

azalmış gibiydi; şöminedeki ateş sönmeğe yuz tutmuştu; kırk yıldır bu evin gediklisi olan eski ahbaplar koltuklarında koyu bir karardığa gömulmuşlerdi. Sanki konuşurlarken birden, kon-EMILE ZOLA

tun o soğuk annesinin o ezici tavrıyla geldiğini hissetmiş gibiydi herkes. Kontes Sabine sözune devam etti:

- İşte, söylentilere göre... delikanlı ölmuş; kızcağızın manastıra kapanmasına da bu sebep olmuştu. Dediklerine göre, B. de Faugeray evlenmesine kesin olarak karşıymış., Leonide budalaca :

- Başka şeyler de söyluyorlar, diye bağırdı.

Ama başka bir şey söylemeyerek guluyordu. Sabine de bu neşeye katılmış, mendilini ağzına kapayarak gulmeğe başlamıştı. Şimdi bu guluşler, salonun resmi havası içinde, öyle aykırı bir durum yaratmıştı ki bu, Fauchery'nin gözunden kaçmadı. Bu guluşlerde kırılan bir kristalin ahengi vardı. Şuphesiz bu bir çatlağın başlangıcıydı. Yeniden her kafadan bir ses çıkmaya başladı; bayan Du Joncqwoy itiraz etti, Bayan Chantereau'nun dediğine göre bir evlilik söz konusuymuş, ama bu iş ilerlememiş; erkekler de göruşlerini ortaya attılar. Bir kaç dakika boyunca her çeşit duşunce birbirine karıştı. Bonapartçılarla bourboncular, şupheci mondenlerle birlikte bu tartışmaya katılmışlardı. Estel e, şömineye odun atmaları için çıngırağı çaldı. Uşaklar lâmbaların ışığını canlandırırlar; sanki bir uykudan uyanmışlardı birden. Fauchery keyifli keyifli gulumsuyordu.

- Amma iş yahu! diye mırıldandı. Amcalarının oğluyla evlenemeyince, Tanrı ile evleniyor bu kadınlar... Kuzum siz, hiç sevilen bir kadının rahibe olduğunu gördunuz mu?

Cevap beklemedi; bıkmıştı bu lâftan artık, yavaş sesle

- Söylesenize kaç kişi oluyoruz yarın?.. Mignon'lar gelecek, Steiner, siz, Blanche ve ben... Başka kim?

- Caroline de gelir sanıyorum... Simonne da. Şuphesiz Gaga... İnsan doğru bilemiyor ki, öyle değil mi? Böyle durumlarda yirmi kişi gelecek derken gelenlerin sayısı otuzu buluyor.

Kadınları gözden geçiren Vandeuvres, birden başka bir konuya atlayarak : NANA

Bu Bayan Du Joncqwoy'da da iş varmış onbeş yıl önce... Zavalh Estel e de uzadıkça uzuyor... Al sana bir yatağın içine uzatılacak guzel bir sırık.

Fakat yine ertesi geceki toplantıya sözu getirdi:

- Bu toplantıların can sıkıcı bir tarafı da hep aynı kadınlarla karşılaşmak... Yeni bir şeyler lâzım...

Böyle birini bulmaya çalışın. Durun! Aklıma bir şey geldi! Şu şişko heriften, geçen akşam Varietes'ye getirdiği kadını getirmesini rica edeyim.

Salonun ortasında uyuklayan buro şefinden söz ediyordu. Fauchery uzaktan, bu ince pazarlığı

gulerek izliyordu. Çok asil bir pozda oturan şişkonun yanında oturmuştu Van-deuvres. İkisi de ölçulu bir tarzda konuşulan mesele uzerinde fikir yurutuyorlardı. Nasıl bir duygu bir genç kızı

manastıra kapanmaya surukleyebilirdi? Sonra Kont tekrar Fauc-hery'nin yanına gelerek :

- İş yok, dedi. Âdâm kadının çok ağırbaşlı oluğuna yemin ediyor. Kabul etmezmiş toplantıya gelmeyi... Ama bahse tutuşurum, bu kadını Laure'da

gördüğume...

- Ne! diye Fauchery gulerek mırıldandı. Siz de böyle yerlere giderdiniz demek!.. Oysa ben bizim ayak takımından başkası oraya gitmez sanırdım...

- E dostum! Her yeri görmek lâzım.

Bu söz uzerine ikisi de guluştuler. Gözleri parlayarak birbirlerine Martyres sokağındaki şişman Laure Piede-fer'in lokantasına sıkıntı içindeki duşkun kadınlara verilen uç franklık tabldot uzerinde fıkralar anlattılar birbirlerine. Hoş bir yerdi burası. Butun o kadıncağızlar, ağzından öperlerdi Laure'u. Bu sırada Kontes Sabine'in bir kelimeyi duyması uzerine, birbirlerine surtunerek geri çekildiler; pek hararetlenmiş, keyiflenmişlerdi. Georges Hugon'un yanı başlarında konuşmalarını

duyduğunu farketmemişlerdi. Delikanlının yuzu, o kız boynuna benzeyen boynuna kadar kızarmıştı. Bu yavrucak, hem utanıyor, hem de pek zevk duyuyordu bu konulardan. Annesi, salonlara salıverdiğinden beri; kendisine en nazik bir kadın gibi görunen Bn. de Che-EMILE ZOLA

uo

zel es'in etrafında pervane gibi dönup duruyordu. Öte yandan Nana'ya butun gönluyle vurulmuştu!

Bn. Hugon:

- Dun akşam Georges beni tiyatroya göturdu. Evet, Varietes'ye On yıl var ki ayak atmamıştım buraya. Muziğe bayılıyor, bu çocuk... Ben hiç de eğlenmedim ama kendisi o kadar mutluydu ki...

Şimdi acayip bir takım piyesler oynanıyor. Kaldı ki pek fazla sevmem muziği... Bn. Du Joncq-woy, gökyuzune doğru bakarak:

- Nasıl! Muzik sevmediğinizi mi söylediniz?... Muzik sevmemek mumkun mu?

Herkes Bn. Hugon'un sözlerini hayretle karşılamıştı. Varietes'de oynanan, iyi niyetli Bn. Hugon hiçbir şey anlamadığı oyun konusunda hiç kimseye bir şey söylememişti. Kadınların hepsi biliyordu ne olduğunu, ama sözunu etmiyorlardı. Şimdi hemen buyuk muzik ustaları uzerinde derin bir hayranlık ifade eden, kendinden geçercesine şeyler söyleniyordu. Bn. Du Joncquoy yalnız Weber'i severmiş; Bn. Chantereau ise İtalyanları tutuyormuş. Kadınlar bu konuda konuşurken seslerine baygın bir ahenk veriyorlardı. Şöminenin etrafında bir kilisenin derin ibadet havası ve gönul ere işleyen ilâhinin derin ahengi esiyordu sanki.

Vandeuvres, Fauchery'yi salonun ortasına göturerek:

- Ama ne olursa olsun yarın akşam bir kadını davet etmeliyiz; Steiner'e söylesek mi bunu?

- Of! Steiner bir kadını ele geçirmişse, Paris'te kimse yuzune bakmıyor artık demektir bu kadının!

diye Fauchery cevap verdi.

Bu sırada Vandeuvres, etrafına bakmıyordu.

- Durun hele; dedi. Geçen gun Foucarmont'ı sarışın bir guzel e görmuştum. Söyleyeyim şuna da getirsin o kadını.

Sonra Foucarmont'u yanına çağırdı. Aralarında kısa bir konuşma geçti. Bu işte bir guçluk meydana geldiği anlaşılıyordu. Kadınların yerleri supuren eteklerine basmamak 84

için bacaklarını açıp ihtiyatla yuruyerek başka bir gencin yanına gittiler. Şimdi bir pencerenin önunde konuşmalarına devam ediyorlardı. Yalnız kalan Fauchery, şömineye yaklaşmaya karar verdi; Tam bu sırada Bn. Du Joncqwoy, ne zaman Weber'i dinlesem, gözumun önune göl er, ormanlar, çiğ damlacıklarının titreştiği kırların ustune guneşin doğuşu gelir, diyordu. Fauchery, bir elin omuzuna dokunduğunu hissederek arkasına döndu, bir ses :

- Nazikçe bir hareket değil bu? diyordu. Fauchery, la Fâloise'ı görerek :

- Şu yarın akşamki toplantı... Beni davet ettirebilirdin elbet.

Fauchery cevap vermek uzereyken Vandeuvres yanına gelerek :

- Anlaşıldığına göre Foucarmont'un bu kadınla ilgisi yok; şuradaki sayın baya balta olmuş...

Gelemezmiş. Ne berbat iş.. Yine Foucarmont'u kafese koydum... Palais Royal'daki Louise'i getirmeğe çalışacak.

Bn. Chantereau sesini yukselterek :

- Bay de Vandeuvres, pazar gunu Wagner'i ıslıklamamışlar mıydı?

Vandeuvres, tatlı nezaketiyle kadına yaklaşarak :

- Oh! hem de insafsızca, efendim; dedi.

Sonra kendisini orada durduran olmadığı için geri dönerek gazetecinin kulağına :

- Gidip şunları da kafese koyayım. Şu delikanlıların tanıdığı bir iki kuçuk kız vardır herhalde?

Şimdi Vandeuvres, sevimli, neşeli bir yuzle gruplara sokuluyor, herkesin kulağına bir kelime fısıldıyor, şuna buna, anlaştık gibilerden göz kırpıyordu. O rahat tavrıyla sanki herkese bir parola veriyor gibiydi. Söylediği kulaktan kulağa dolaşıyor, randevular veriliyordu. Vandeuvres böylece kendisine kafadarlar toplarken, kadınların muzik konusundaki tartışmaları da bu fısıltıları

bastırmaktaydı.

- Yo, bırakın şu sizin Almanları, diyordu yine Bn. de Chantereau. Şarkı, neşe, ışık... la Patti'yi Barbier'de dinlediniz mi?

Piyanosunda ancak operet havaları çıkarabilen Leoni-de:

- Nefis! diye mırıldandı. Bu sırada Kontes Sabine çıngırağı çaldı. Salı gunleri, çok misafir olmazsa çayı salona getirirlerdi. Kontes bir masanın ustunu uşağa boşalttırırken, bir yandan da Kont de Vandeuvres'e bakıyordu göz ucuyla. Yuzunde hep o beyaz dişlerini hafifçe gösteren gulumseme vardı.

Kont yanından geçerken :

- B. de Vandeuvres ne işler çeviriyorsunuz öyle? diye sordu.

- Ben mi, efendim, dedi, hiçbir iş çevirdiğim yok.

- Ah... Sizi oradan oraya gidip dururken gördum de... Durun, faydalı bir şey yapabilirsiniz.

Eline bir nota defteri tutuşturarak konttan piyanonun ustune koymasını rica etti. Vandeuvres bu sırada bir kulpunu bulup, Fauchery'ye, ertesi geceki toplantıya, geçen kışın en guzel sesli kadını

olan Tatan Nene ile, Folies - Dramati-ques'de sahneye yeni çıkmaya başlayan Maria Blond'un da geleceğim haber verdi. Bu sırada, la Faloise kendini davet ettirmek için her adımda durduruyordu.

Fauchery'ye nihayet, kendisinin de gelmek istediğini söyledi. Vandeuvres derhal kabul etti. Yalnız, Clarisse de getirmesi için söz aldı. La Faloise'ın bir takım sakıncalar göruyormuş gibi yapması

karşısında :

- Madem ki ben davet ediyorum, sizi bu yeter; dedi.

Bununla birlikte Faloise evine gidilecek kadının adını da öğrenmek istiyordu. Ama kontes, Vandeuvres'u yanına çağırıp, İngilizlerin nasıl çay

yaptıklarını sormuştu. Vandeuvres, sık sık İngiltere'ye giderdi. Burada atlarını yarışa sokardı. Ona göre yalnız Ruslar çay yapmasını

bilirlerdi. Sonra konuşurken bir şeyler duşunuyormuş gibi birden durup: 86

- Aklıma gelmişken sorayım, Marki nerede? Göremeyecek miyiz onu? dedi.

- Bana, kesin olarak, geleceğini söylememişti; diye kontes cevap verdi. Merak etmeye başladım...

Çalışması uzun surmuş olacak...

Vandeuvres bıyık altından guldu. Şimdi, markinin bu çalışmalarının ne çeşit şeyler olabileceğini duşunuyordu. Marki'nin ara sıra köye göturduğu guzel kadını hatırladı. Bu kadını da akşamki toplantıya getirmek kabil olurdu belki.

Bu sırada, Fauchery, Kont Muffat'yı da davet etmenin zamanı geldiğini duşunuyordu. Vakit epey gecikmişti.

Şaka ettiğini sanan Vandeuvres :

- Ciddi mi söyluyorsun? dedi.

- Çok ciddi... Eğer ustume aldığım bu işi yapmazsam gözlerimi oyar kadın benim... Aklına böyle esmiş.

- Öyleyse size yardım edeyim, dostum.

Saat on biri çalıyordu. Kontes kızının da yardımıyla misafirlere çaylarını veriyordu. Sadece yakın dostlar bulunduğu için çay fincanları ve kuçuk pastaların konulduğu tabaklar elden ele aktarılmaktaydı. Şöminenin karşısında oturan kadınlar yerlerinden kalkmamışlardı, çaylarını

yudumluyor, parmaklarının ucuyla tuttukları pastalarını ısırıyorlardı. Konuşma konusu muzikten, pastacılara geçmişti. Fondanda, Boissier'nin eşi yoktu; Catherine'nin dondurmaları pek nefisti.

Bayan Chantereau, Latinvil e'i tutuyordu. Konuşmalar gittikçe yavaşlamış, salona bir uyku havası

çökmuştu. Stei-ner, mil etvekilini bir kanepeye sıkıştırmış, alttan alta etkilemeğe çalışıyordu.

Şeker yemekte dişleri bozulan B. Ve-not, kuru pastaları ust uste atıştırıyordu. Buro şefi ise, bir fincanın içine burnunu sokmuş bir turlu bitiremiyordu çayını. Kontes, bir misafirden ötekine gidiyor, ama kimsenin ustune duşmuyor, geçerken bir an durup, bir şey isteyip istemediklerini sorar gibi erkeklere bakıyor, sonra gulumseyerek uzaklaşıyordu. Şöminenin canlanan ateşiyle yanakları pembeleşmiş; o kupkuru ve beceriksiz kızının ablası gibi gö-EMILE ZOLA

runuyordu. Kocasının ve Vandeuvres'le konuşan Fauc-ry'nin yanına yaklaştığı zaman adamların sustuklarını far-ketti; fakat durmadan oradan uzaklaşarak, Georges Hu-gon'a çayını verdi.

Gazeteci neşeli bir yuz takınarak Kont Muffat'ya: ,

- Bir bayan sizi supeye(*) davet ediyor; dedi.

Butun akşam somurtup oturan kont, çok hayret etti; kimdi bu kadın?

Vandeuvres daveti bir oldu bitti haline getirmek için:

- Eh! Ben söyleyeyim, Nana! dedi.

Kont daha da ciddileşti. Hafifçe gözlerini kırptı. Bu sırada sanki başı ağrıyormuş gibi alnını

kırıştırdı. Vandeuvres :

- Amma da yaptınız ha! Tanımadınız mı? Nasıl olur? Evine gitmiştiniz, diye yapıştırdı.

- Nasıl? Evine mi gitmiştim... A, evet geçen gun, Yardım Sevenler Derneği için... Ama o gunden beri aklıma getirmiş değilim... Yalnız şu var ki davetini kabul edemem.

Karşısındakilere bu yaptıkları şakanın tatsız bir şey olduğunu anlatmak ister gibi soğuk bir tavır takındı. Kendi mevkiindeki bir adamın, böyle bir kadının sofrasında yeri olamazdı. Vandeuvres yeniden sesini duyurdu: bu yemekte hep artistler bulunacaktı. Sanatçılık her şeyi hoş gördurur-du. Fauchery de adamı kandırmak için, kraliçenin oğul arından İskoçya prensesinin, bir yemekte, eski bir şarkıcı kadının yanına oturduğunu anlatıyordu. Ama, kont gitmeyeceğini daha kuvvetle tekrarladı. Çok terbiyeli bir insan olduğu halde öfkeli bir jest yapmaktan kendini alamadı.

Ayakta karşı karşıya durarak çaylarını içmekte olan Georges ile la Faloise, hemen yanı

başlarında konuşulanlardan bazı cumleleri duymuşlardı.

- Bak hele! diye la Faloise mırıldandı. Nana'nın evine gideceklermiş: ben de şuphe ediyordum zaten bundan!

(*) Geceleyin tiyatro dönuşu yenilen yemek. (Çev.)

yıp dökmeğe başladılar: iki kadının çenesiyle ağzında benzerlikler bulmuşlardı; ama gözleri arasında hiçbir benzerlik yoktu. Sonra sıcak kanlı bir kadındı Nana. Ama kontes için böyle bir şey söylenemezdi. Yalnızca sinirli sinirli pençelerini oynatan, tırnaklarını içeri çekmiş bir dişi kediyi andırıyordu.

Fauchery :

- Ne olursa olsun, yatılabilir bu kadınla dedi. Vandeuv-res de hayalinde soyuyordu kontesi.

- Evet, yine de; dedi. Ama biliyor musunuz, butları hiç de sarmıyor beni. But diye bir şey yok bu kadında. Bahse tutuşur musunuz?

Sustu. Fauchery, birden dirseğine vurarak, önlerinde taburesinde oturan Estel e'i gösterdi. Kızın orada olduğunun farkına varmayarak seslerini yukseltmişlerdi, konuştuklarını mutlaka duymuş

olmalıydı. Bununla birlikte hep öyle, baston yutmuş gibi, hareketsiz, o vaktinden önce uzamış

genç kızlarda görulen ince boynunu uzatarak oturuyordu; saçının bir teli bile kımıldamamıştı. İki arkadaş uç dört adım öteye gittiler. Vandeuvres, kontesin çok namuslu bir kadın olduğuna yemin ediyordu.

O sırada şöminenin önundeki kadınlar yuksek sesle konuşmaya başlamışlardı. Bayan Du Joncqwoy :

- Sizin dediğiniz gibi olsun; B. Bismarck, zeki bir adamdır belki... Yalnız dâhi olduğunu söyleyecek kadar ileri gidermişsiniz... diyordu.

Kadınlar, yine ilk konuşma konularını ele almışlardı. Fauchery :

- Yahu! Hâlâ mı B. Bismarck! diye mırıldandı. Yo, artık kirişi kırıyorum ben...

- Durun biraz; konttan kesin bir cevap alalım; diye Vandeuvres onu önledi.

Kont Muffat, kaynatasıyla ve ağır başlı bir kaç kişiyle konuşuyordu. Vandeuvres adamı bir kenara çekip Nana'-nın davetini tekrarladı. Kandırmak için kendisinin de supe-EMILE ZOLA

91

de bulunacağını söyluyordu. Bir erkek her yere gidebilirdi. Kimse, merak etkisiyle gidilmiş bir yer için bir şey söyleye-mezdi. Kont bu kanıtları önune bakarak, bir şey söyleme-den dinliyordu.

Vandeuvres adamın kararsızlık içinde bulunduğunu hissetti. Bu sırada Marki de Chouard ne oluyor diye sorar gibi bir tavırla yanlarına gelmişti.

Söz konusu alan şeyi öğrenince de Fauchery onu da davet edince göz acuyla damadına baktı. Bir ara sustular, sıkıntılı bir hava esti; ikisi de daveti kabul etmek için birbirlerini teşvik ede-ceklerdi; ama Kont Muffat'nın gözu, dik dik kendilerine bakan B. Vanot'ya ilişti. Ufak tefek ihtiyar dişlerini daha da çok göstererek gulumsuyordu şimdi. Gözlerinde de bir çe-lik parıltısı vardı.

Kont birden öylesine kesin bir tonla :

- Hayır, diye cevap verdi ki, iki arkadaş daha fazla di-iretmediler.

Bunun uzerine marki de daha buyuk bir sertlikle daveti reddetti. Ahlâktan filân dem vurmaya başlamıştı. Yuksek sınıflardan olan insanlar örnek olacak şekilde hareket etmeliydiler. Fauchery gulumseyerek Vandeuvres'un elini sıkti, o bunu beklemiyordu, gazeteci derhal gitmek istiyor-du; çunku gazetesine uğraması lâzımdı.

- Nana'nın evinde buluşuyoruz, gece yarısı değil mi?

La Faloise da oradan ayrılıyordu". Steiner, kontese al ahaısmarladık dedi. Öteki adamlar da ardından yuruduler. Ağızlarda hep aynı sözler dolaşıyordu: «Gece yarısı, Na-na'nın evinde».

Annesiyle gitmek uzere olan Georges eşikte durarak, soranlara, uçuncu kat, soldaki kapı diye tam adresi veriyordu. Fauchery ayrılmadan, salona son bir göz attı. Vandeuvres, kadınların ortasındaki yerine oturmuş Le-onide de Chezel es'e takılıyordu. Şu iyi bayan Hugon gözu açık uyurken Kont Muffat ile marki de konuşmalara katılıyorlardı. B. Venot, kadınların geniş eteklerinin arkasında kaybolmuş, busbutun ufalmış görunuyordu. Hep o gulumseyiş vardı yuzunde. Resmi görunuşlu koca salonda saat gece yarısını çaldı.

Bn. Du Joncquoy, yeniden söze başlayarak :

- Nasıl? Nasıl? B. Bismarck bizimle savaşa girer ve bizi yener öyle mi? Doğrusu ya bu, şimdiye kadar söylenilenlerin hepsini gölgede bıraktı! dedi.

Bn. Chantereau'nun yanındakiler buna guluyorlardı. Kadın bir kaç kere tekrarlamıştı bunu. Sözde Alsace'da duymuştu bu söylentiyi... Orada kocasının bir fabrikası vardı da...

Kont Muffat, hep o resmi ağırbaşlılığı ile :

- Bereket versin imparator başımızda; dedi. Sabine'e bir kere daha baktıktan sonra kapıyı

kapayıp gitti. Bu sırada kontes buyuk bir rahatlık içinde buro şefiyle konuşuyor ve bu şişko adamın sözleriyle ilgileniyor gibi görunuyordu. Fauchery aklanıyordu her halde hiçbir çarpıldık yoktu bu kadının hayatında. Gazeteci de buna uzulmuştu.

La Faloise aşağıdan bağırdı:

- Hey, inmiyor musun sen? diye.

Sonra sokakta birbirlerinden ayrılırken yine :

- Yarın Nana'nın evinde; dediler.

IV

Zoe sabahtan beri evi Brebant lokantasından gelen bir •metrdotel e yardımcılarına ve garsonlara bırakmıştı. Su-peyi, tabakları, kristal eri, örtu ve peçeteleri, çiçekleri, iskemle ve taburelere varıncaya kadar her şeyi Brebant gönderecekti. Nana'nın dolaplarının dibinde bir duzune bile peçete yoktu; kendisi, tiyatrodaki bu yeni başarısı sırasında lokantaya gidemediği için, lokantayı

eve getiriyordu. Bu ona daha kibarca görunmuştu. Buyuk sanat başarısını dil ere destan olacak bir supe ile kutlamak istiyordu. Yemek odası çok dar olduğu için metrdotel, sofrayı, salonda kurmuştu; masanın etrafında biraz sıkışık olarak yirmi beş kişi oturabilecekti.

Nana gece yarısı eve gelir gelmez :

- Her şey hazır mı? diye sordu. Çileden çıkmış gibi görunen Zoe :

- Val ahi bilmem; diye sert bir şekilde cevap verdi. Bereket versin hiçbir şeyle uğraşmıyorum ben.

Mutfağın ve butun evin altını ustune getirdiler!.. Karışsam kavga çıkacak. Şu iki adam yine gelmez mi bu sırada. İkisini de kapı dışarı ettim.

Hizmetçi kadın hanımının eski ahbapları olan Hırvatla pinti tuccardan söz ediyordu. Nana da bunlara sırt çevirmek istiyordu zaten. Kendisinin deyimiyle yeni bir hayata başlamak için.

- Amma sırnaşık şeyler bunlar! Bir daha gelirlerse karakola şikâyet edeceğim deyin.

Sonra, antrede paltolarını asmak için geride kalmış olan Daguenet ile Georges'u çağırdı. İkisine de artistlerin Panorama geçidindeki çıkış kapısında rastlamış ve faytonla evine getirmişti. Daha kimse gelmediği için, ikisini de tuva-94

let odasına çağırdı. Bu sırada Zoe tuvaletine yardım edecekti. Elbise değiştirmeden, saçlarını

kaldırttı, topuzuna ve korsajına beyaz gul er sokturttu. Tuvalet odasına salondan getirilmiş bir suru eşya doldurulmuştu: ayaklan havada sandalyeler, koltuklar, kanapeler, kuçuk masalar. Tam hazır olduğu sırada Nana, eteğini, ters çevrilmiş bir koltuğun ayağındaki makaraya taktı, kumaş boydan boya ayrılmıştı. Bunun uzerine öfkesinden ağız dolusu kufretmeğe başladı; zaten hep onun başına gelirdi böyle aksilikler. Öfkeyle elbisesini sıyırdı. Beyaz fulardan yapılmış elbiseyi uzun bir gömleğin ustune giymişti. Ama çıkartmasıyla tekrar sırtına geçirmesi bir oldu. Hoşuna giden başka bir elbisesi yoktu. Ağlayacaktı neredeyse. Bu haliyle, bir paçavracı kadına benzediğini söyluyordu. Daguenet ile Georges, yırtığı toplu iğnelerle tuttururlarken, Zoe de saçlarını

duzeltmeğe devam ediyordu. Üçu de Nana'nın etrafında dönuşuyorlardı. Hele o kuçuk, yere diz çökmuş eteğinin dibinden ayrılmıyordu. Daguenet kendisine saatin gece yarısını ancak bir çeyrek geçtiğini söyledikten sonra sukûnet buldu. Sarışın Venus'un uçuncu sahnesini, bazı sözleri yutup kıtaları atlayarak çabucak bitirmişti.

- O budala surusune çok bile! Bu akşamki tipleri gördunuz mu? Zoe, kızım, siz bekleyin burada.

Yatmayın, ihtiyacım olur belki size... Hay al ah! vakit geldi. İşte davetliler sökun ediyor.

Nana, fırlayıp dışarı çıktı. Georges, frakının kuyruğu yerleri supurerek diz çökup oturuyordu hâlâ.

Daguenet'nin, kendisine baktığını görunce yuzu kızardı. Bununla birlikte birbirlerine ısınmışlardı.

Buyuk aynanın karşısında kravatlarını duzelttiler. Sonra, birbirlerinin saçlarını fırçaladılar, fırça Nana'nın saçlarına surtulmekten bembeyaz olmuştu. Georges, o obur bebek guluşuyle :

- Şeker serpilmiş sanki... dedi.

O gece için tutulmuş olan bir uşak, davetlileri kuçuk salona sokuyordu. Burada sadece dört koltuk bırakılmıştı. Bitişikteki buyuk salondan gumuş takımların ve tabakların EMİLE ZOLA

95

sesi geliyor, kapalı kapıların altından kuvvetli bir ışık sızıyordu. Nana içeri girdiği zaman, la Faloise'ın getirdiği Cla-risse Besnus'un çoktan bir koltuğa yerleşmiş olduğunu gördu.

Sahnedeki başarısından beri bu kadınla senli benli konuştuğu için :

- Nasıl? Herkesten önce geldin öyle mi?

- Ah! Hep bunun telâşı... Geç kalmaktan korkar hep... Ona uysam, ne basımdaki peruğu çıkarabilir, ne de yuzumu silebilirdim.

Nana'yi ilk defa gören genç adam, eğilerek selâmladıktan sonra, komplimanlarda bulundu; heyecanını aşın bir nezaket altında gizlemeğe çalışıyordu; ama Nana söylediklerini dinlemedi bile! Tanımadığı bu gencin elini sıkarak, hızla Rose Mignon'a doğru gitti. Bir anda, çok yuksekten bakan bir tavır takınmıştı.

- Ah! Sevgili bayan; ne kadar naziksiniz!.. Sizi evimde görmeği o kadar istiyordum ki!., dedi.

Rose Mignon daha buyuk bir nezaketle :

- Geldiğim için asıl ben çok buyuk bir zevk duyuyorum, diye karşılık verdi.

- Buyurun oturunuz... Bir şey ister misiniz?

- Hayır, teşekkur ederim... Ah! Yelpazemi kurkumun cebinde unutmuşum... Steiner, sağ cebine bakıverin...

Steiner'le Mignon, Rose'un arkasından içeri girmişlerdi. Geri dönen banker, elinde yelpaze ile tekrar geldi; bu sırada Mignon, Nana'yı kardeşçe öpuyor ve Rose'a da öpmesini söyluyordu.

Tiyatro'da hep bir aileden sayılmazlar mıydı? Sonra da Steiner'i" cesaretlendirmek ister gibi göz kırptı; ama banker, Rose'un berrak bakışları karşısında bozularak, Nana'nın sadece elini öptu.

Bu sırada, Kont de Vandeuvres, Blanche de Sivry ile görundu. Yerlere kadar eğilerek selâmlaştılar. Çok resmi bir tavır takınan Nana, Blanche'ı bir koltuğa oturttu. Vandeuvres, gulerek Fauchery'nin aşağıda kapıcı ile çekiştiğini,

çunku adamın, Lucy Stevvart'ın arabasını avluya sokmadığını anlatıyordu. Antreden kapıcıya, ökuz herif, diyen Lucy'-nin sesi geliyordu. Fakat, uşak kapıyı açtığı zaman, o guler yuzlu zerafetiyle içeri girdi. Adını söyledi ve Nana'nın el erinden tutarak kendisini çabucak sevdiğini ve sanatına hayran kaldığını söyledi. Nana, şimdi, misafirlerini ağırlayan ev sahibi roluyle koltukları

kabarmakla birlikte gerçekten de utanıyordu.. Bununla birlikte Fauchery geldiğinden beri zihnini bir şey kurcalıyor gibi bir hali vardı. Adamın yanına gelme fırsatını elde eder etmez, yavaşçacık :

- Gelecek mi? diye sordu. Gafil avlanan gazeteci sertçe:

- Hayır, gelmek istemedi; dedi. Oysa Kont Muffat'nın gelmeyişini açıklamak uzere bir hikâye hazırlamıştı.

Genç kadının yuzunun sarardığını görerek yaptığı budalalığın farkına vardı; sözunu duzeltmek isteyerek :

- Gelemedi, bu akşam kontesi İçişleri bakanının balosuna göturuyor.

Fauchery'nin iyi niyetinden şuphe eden Nana :

- Peki, yavrum; ama sana pahalıya ödeteceğim bunu; dedi.

Bu tehdide içerleyen Gazeteci:

- Hele bak! dedi. Bu tip işlerden hoşlanmam; bunu sen Labordette'e yaptırtsan daha iyi edersin.

Birbirlerine arkalarını dönduler; kusuşmuşlerdi. Tam bu sırada Mignon, Steiner'i Nana'ya doğru itiyordu. Genç kadın yalnız kalınca Mignon, arkadaşının zevkini duşunen iyi yurekli bir kafadar pervasızlığı ile :

- Biliyorsunuz yanıp tutuşuyor sizinle kalabilmek için... Ama karımdan korkuyor... Savunursunuz siz onu değil mi?

Nana anlamamış gibi görunuyordu. Gulumseyerek, Ro-se'a kocasına ve bankere baktı; sonra adama:

- B. Steiner, siz benim yanıma oturun, dedi.

Bu sırada antreden guluşmeler, neşeli sesler duyuldu; sanki bir rahibe okulunun butun öğrencileri boşanmıştı da buraya dolmuştu. Labofdette arkasından, beş kadını surukleyerek içeri giriyordu.

Lucy Stewart, bu kadınlar için şeytanca bir buluşla Labordette'in yatılı öğrencileri diyordu, Vucudunu sıkan şahane mavi elbisesiyle Gaga, her zamanki gibi siyah ipekli, dantel erle suslu robuyla Caroline Heq-met, sonra Lea de Horn, arkadaşlarının çok takıldıkları o kocaman sut nine göğuslu sarışın Tatan Nene ve de onbeş yaşında sıskacık ve Folies'de sahne hayatına ve: sefahate başlamış onbeş yaşında bir kızcağız olan kuçuk Maria Blond. Labordette bunların hepsini bir arabayla getirmişti. Nasıl sıkıştıklarını hatırlayarak -guluşuyorlardı. Maria Blond ötekilerin dizlerinin ustune oturmuştu. Şimdi dudaklarını ısırıp gulmelerini tutarak, etraflarına selâm verip el sıkışıyorlardı. Gaga hoppalık ediyor, kibarlık satarak kelimeleri ağzının içinde yuvarlıyordu. Yalnız Tatan Nene duşunceli görunuyordu. Yolda ona Nana'nın supesinde alt çıplak zencinin hizmet edeceğini,söylemişlerdi; şimdi bunları görmek istiyordu. Labordette, çenesini kapamasını söyledi.

Fauchery:

- Ya Bordenave? diye sordu. Nana :

- Oh! Çok uzgunum, aramızda bulunamayacakmış.

- Evet, dedi Rose Mignon. Ayağını bir yere sıkıştırmış. Çok fena bir şiş var. Sargılar içindeki ayağını bir iskemleye uzatıp otururken savurduğu kufurleri bir duysanız...

Herkes Bordenave'ın gelemeyişine uzulmuştu. Borde-nave'sız bir supenin pek tadı olmazdı. Eh, onsuz bu geceyi geçirmeğe çalışacaklardı. Sonra artık başka şeyler konuşulmaya başlandığı

sırada kalın bir ses duyuldu:

- Vay canına! Beni ektiniz öyle mi?

Bir bağırma duyuldu; herkes başını çevirdi. İri yan gövdesi, kıpkırmızı suratıyla Bordenave çıkagelmişti. Kazık gi-NANA

bi kaskatı bacağı ile, Simonne Cabiroche'un omuzuna dayanarak, eşikte duruyordu. O sıralarda Simonne'la yatmaktaydı. Bu ufak tefek kadın iyi bir eğitim görmuştu. Piyano çalar, İngilizce konuşurdu; bu sarışın kadının beli o kadar inceydi ki, Bordenave'in ağırlığı altında eğilmek zorunda kalıyordu. Ama yine guler yuzlu, uysal bir hali vardı. Adam ikisinin guzel bir tablo meydana getirdiğini hissederek bir kaç saniye olduğu yerde durdu.

- Bakın ne kadar seviyormuşum sizi, dedi. Can sıkıntısından patlayacaktım: kalkıp gideyim dedim...

Ama durup bir kufur savurduktan sonra:

- Hay al ah belâsını versin! diye bağırdı.

Simonne hızlı bir adım attığı için adamın ayağı acımış-tı. Kadını sarstı. O, hep dayaktan korkan sinmiş bir hayvan haliyle gulumsuyordu, butun gucuyle adama destek olmaya çalışıyordu.

Salondakiler, bağıraşarak onlara doğru atılmışlardı. Nana ile Rose Mignon bir koltuğu surukluyorlardı. Bordenave kendini bu koltuğa bırakırken, öteki kadınlar da bacağının altına başka bir koltuğu çektiler. Orada bulunan oyuncu kadınların hepsi birer birer yanaklarından öptuler. Bordenave soluyarak homurdanıyordu.

- Hay Al ah belâsını versin! Hay Al ah belâsını versin!... Eh, midemiz sağlam ya!.. Bunu siz de göreceksiniz..

Başka davetliler de gelmişti. Salonda adım atacak yer kalmamıştı. Tabakların ve gumuş

takımların gurultusu kesilmişti; şimdi buyuk salondan öfkeyle söylenen metrdote-lin sesi duyuluyordu. Nana, artık başka davetli beklemiyor, hâlâ

sofraya çağırmadıkları için sabırsızlanıyordu* İçeride olup bitenleri öğrenmek uzere Georges'u gönderdi: şimdi hâlâ, bir takım kadınlarla erkeklerin geldiğini görunce şaşkına dönmuştu. Bu son gelenleri hiç tanımıyordu.

Sonra, biraz canı sıkılarak, Bordenave'a, Mignon'a Lobardette'e sordu. Onlar da tanımıyorlardı

bunları. Kont Vandeuvres ise, birden hatırladı: Kont Muffat'nın evinde çene çaldığı genç-EMILE ZOLA

lerdi bu gelenler. Nana konta teşekkur etti. Çok iyi, çok iyi, diyordu. Ama pek sıkışık oturulacaktı.

Sonra Labordet-te'den gidip sofraya yedi takım daha koymalarını söylemesini rica etti. Adam, içeriden yeni çıkmıştı ki uşak, uç kişiyi daha getirdi. Yo, artık gulunç, oluyordu bu kadarı da! Kim-, se oturamayacaktı. Kızmaya başlayan Nana, buyuk tavırlar takınarak bunun hiç de yakışıldı bir durum olmadığını söyluyordu. Ama iki kişinin daha geldiğini görunce gulmeğe baladı; bu durumu

•çok tuhaf buluyordu. Adam sen de! Nasıl otururlarsa, otursunlar. Herkes ayaktaydı. Yalnız Gaga ile Rose Mignon oturuyordu. Bordenave tek başına iki koltuğu dolduruyordu. Odanın içinde bir uğultu vardı: herkes fısılda-şarak konuşuyordu, bazıları da esnediklerini bel i etmemek için el eriyle ağızlarını kapatıyorlardı.

- Baksana kızım! dedi Bordenave; sofraya otursak artık fena olmaz... Herkes geldi değil mi?

Nana gulerek :

- A, elbette herkes geldi; diye cevap verdi.

Davetlileri gözden geçirdi. Birden ciddileşti. Her halde davetlilerden biri yoktu, ama adını

açıklamadı. Bir kaç dakika sonra, misafirler aralarında âsil yuzlu, beyaz sakal ı uzun boylu birinin oturduğunu görduler. İşin şaşılacak tarafı şuydu ki kimse içeri girerken görmemişti bu adamı; kapısı aralık duran yatak odasından sessizce kuçuk salona girmiş olmalıydı. Buyuk bir sessizlik vardı. Sadece bir takım fısıltılar duyuluyordu. Kont Vandeuvres bu kimsenin tanımadığın adamı

tanıyordu her halde. Çunku ikisi de âdeta gizlice el sıkışmışlardı. Vandeuvres kadınların sorularına sadece gulumseyerek cevap verdi. Bunun uzerine, Caroline He-quet yavaş sesle, bunun bir İngiliz lordu olduğunu, ertesi gun Londra'ya gidip evleneceğini iler suruyordu. İyi tanıyordu bu adamı, yatmıştı onunla. Bu hikâye şimdi ağızdan ağı-za kadınlar arasında dolaştı.

Yâlnız Maria Blond bu adamın bir Alman elçisi olduğunu bildiğini söyluyor, buna kanıt olarak da arkadaşlarından biriyle sık sık yattığını ileri

suruyordu. Erkekler, kısa cumlelerle adam hakkındaki duşuncelerini açıklamaktaydılar. Çok ciddi kibar bir adam, diyorlardı. Belki de bu akşamki supenin masraflarını ustune almıştı. Olabilirdi böyle bir şey. Hissediliyordu bu. Adam sen de! Ne olursa olsun, yeter ki yemekler iyi olsun... Bu mesele kesin olarak çözumlenemedi. Zaten herkes onu unutmuştu bile. Tam bu sırada .metrdotel salonun kapısını açıp :

- Buyurun efendim, sofra hazır; dedi.

Nana, ardından tek başına bir kaç adım atmış olan ihtiyarın hareketini görmeden, Steiner'in koluna girmişti. Sonra içeri giriş de pek duzenli olmadı. Kadın erkek dağınık olarak bu resmilikten uzak toplantı uzerine burjuvaca şakalar yaparak salona giriyorlardı. Mobilyaları çıkartılmış olan buyuk salonu bir ucundan öteki ucuna kadar buyuk bir masa kaplıyordu. Yine de bu masa kuçuk gelmişti. Çunku tabaklar birbirine değmekteydi. Onar mumlu dört şamdan sofrayı aydınlatıyordu.

Masanın ortasına da iki tarafından çiçekler sarkan buyuk bir vazo konulmuştu. Her şeyde bir lokanta luksu seziliyordu. Yaldız çizgili porselenler, surekli olarak yıkandığı için aşınmış ve kararmış gumuş takımları; her buyuk mağazada duzinelerle satılan kristal er. Çok yuksek şamdanlarda yeni yeni kıvılcımlanmaya başlayan mumlarından komposto kâselerinin, meyve ve pasta tabaklarının ustune soluk, sarımtırak bir ışık serpiliyordu.

Nana :

- Herkes istediği yere otursun. Böyle daha eğlenceli olacak; dedi.

Masanın orta yerinde ayakta duruyordu. Kimsenin tanımadığı ihtiyar adam sağında, Steiner de solunda oturmuştu. Misafirler tam yerlerine oturdukları sırada kuçuk salondan kufurler işitildi.

Bordenave unutulmuştu. Yerinden kalkmak için de son derecede guçluk çekiyordu; şu Simon-ne olacak karı da ötekilerle birlikte sıvışmış diye, avaz avaz bağırıyordu. Kadınlar, adamın haline acıyarak koştu-EMILE ZOLA

lar. Bordenave Caroline, Clarisse, Tatan Nene ve Maria Blond'un yardımıyla yemek salonuna geldi; yalnız oturtmak bir mesele oldu.

- Sofranın ortasına! Nana'nın karşısına! Bordenave ortaya! Başkanlık etsin bize! diye bağrışanlar vardı. ,

Bunun uzerine yardım eden kadınlar adamı orta yere oturttular. İki kadın bacağını incitmeden uzattı. Bunun bir zararı yoktu. Yan oturup yemeğini yiyebilirdi. Bordenave :

- Hay Al ah belâsını versin! diye homurdandı. Kötu-rum olmuş değiliz ya... Haydi bakalım; kadıncıklarım benim... Babanız size emanet ediyor kendini.

Sağında Rose Mignon, solunda da Lucy Stewart oturuyordu. Kendisine iyi hizmet edeceklerine söz verdiler. Şimdi herkes bir yere yerleşmişti. Kont Vandeuvres Lucy ile Clarisse'in arasında, Fauchery de Rose, Mignon'la

Caroline Hequet'nin arasına oturmuşlardı. Öteki tarafta, Hector dq la Faloise karşıdaki Clarisse'in çağırmasına rağmen Ga-ga'nın yanında oturabilmek için elini çabuk tutmuştu; Stei-ner'i hiç bırakmayan Mignon'u ise, bankerden sadece Blanche ayırıyordu, solunda da Tatan Nene vardı. Sonra Labordette geliyordu. Nihayet sofranın iki ucunda gençler ve kadınlar bulunuyordu. Simonne, Lea de Horn, Maria Blond da bunlar arasındaydı. Daguenet'yle Georges Hu-gon'un Nana'ya gulumseyerek bakarken, dostlukları busbutun kuvvetlenmişti.

Bu sırada iki kişi ayakta kalmıştı; bunlara takıldılar. Erkekler, dizlerine oturmalarını söylemişlerdi.

Kol arını kı-mıldatamayan Clarisse, Vandeuvres'e, kendisine yardım etmesini söyledi. Şu Bordenave'da iskemleleriyle filân ne kadar çok yer kaplıyordu. Son bir gayretle ayakta kimse kalmadı, herkes oturtuldu. Mignon, balık istifi gibiyiz, diye bağırdı.

Garsonlar, davetlilerin arkasından yemek dolu buyuk tabaklan dolaştırırken

- Kontes, beğendi, kuşkonmaz puresi, Deslignac usulu sebze çorbası... diye mırıldanıyorlardı.

Bordenave sesini yukselterek sebze çorbasını salık verirken, birden biri bağırdı: itirazlar öfkeli bağrışmalar duyuldu: Kapı açılmış içeri bir kadınla iki erkek girmişti. Yo! Bu kadarı da fazlaydı

artık! Bununla birlikte Nana, yerinden kalkmadan, gözlerini buyuterek gelenleri tanımaya çalışıyordu. Kadın, Louise Violaine'di. Ama erkekleri hiç görmemişti.

Vandeuvres :

- Aziz dostum, dedi. Bu bay ahbabımdır: deniz subayı de Foucarmont: ben davet etmiştim kendisini.

Foucarmont, oradakileri selâmladı, sonra buyuk bir rahatlıkla:

- Ben de bir arkadaşımı getirdim; dedi. Nana :

- Çok iyi! Çok iyi! Oturunuz, haydi Clarisse, biraz kenara çekil. Siz pek geniş oturuyorsunuz orada...

Biraz daha sıkıştılar, Foucarmont ve Louise, sofranın bir ucuna yerleşmişlerdi; ama adamın arkadaşı ayakta kal- • di. Yanındakilerin koltuklarının altından kol arını uzatarak yemek yiyebiliyordu. Garsonlar çorba tabaklarını kaldırdılar. Şimdi, mantarlı tavşanla, peynirli börek dolaştırılıyordu. Bordenave bir aralık, Prul iere, Fontan ve ihtiyar Bosc'u da getirmeği duşunduğunu söyleyerek sofradakileri ayaklandırdı. Nana vekarlı bir tavır takınarak gelselerdi onları pek guzel karşılayacağını söyledi. Arkadaşlarının bulunmasını isteseydi onları kendisinin davet edebileceğini sözlerine ekledi. Yo, hayır, kötu oyunculara yer yoktu burada. İhtiyar Bosc her zaman fitil gibi sarhoştu. Prul iere pek kendini beğenmişti. Fontan'a gelince o da, bağırıp çağırmaları ve budalalıklarıyla çekilmez bir adamdı.

Mignon :

- Doğru, doğru, dedi.

Masanın etrafındaki bu baylar siyah frakları, beyaz kravatlarıyla pek kibar görunuşluyduler, yorgunluktan gözleri biraz incelmişti. İhtiyar adam ağır hareketleri ve hafif gulumseyişiyle bir diplamotlar kongresine başkanlık ediyor gibiydi. Vandeuvres, yanında oturanlarla kontes Muffat'ın evindeymiş gibi buyuk bir nezaketle konuşuyordu. Daha o sabah Nana halasına butun bu erkeklerin, hem çok asil hem de çok zengin kişiler olduğunu söylemişti. Kadınlara gelince onlar da çok iyi hareket ediyorlardı. İçlerinden Blanche, Lea, Louise gibi bazıları dekolte elbiselerle gelmişlerdi; Gaga fazlaca açık saçık giyinmişti. Yaşına göre böyle giyinmemesi gerekirdi. Şimdi herkes yerine yerleştiği için guluşmeler, şakalar azalmaya yuz tutmuştu. Georges, Orlean'dakİ

burjuva evlerinde çok daha neşeli yemeklerde bulunmuş olduğunu hatırladı. Pek az konuşuluyordu; tanışmayan erkekler birbirlerine bakıyor; kadınlar sessiz oturuyorlardı; işte Georges'un da en çok hayret ettiği buydu. Pek ev kadını hali göruyordu onlarda. Biraz sonra kucakla-şılacağını sanıyordu. Av eti ve balık yemekleri dağıtılırken, Blanche yuksek sesle :

- Lucy, şekerim, sizin Ol ivier'yi gördum... Pazar gunu. Ne kadar da buyumuş! dedi.

- Tabi ; diye cevap verdi: onsekiz yaşında... Bu beni genç gösterecek bir şey değil... yarın okuluna gidiyor.

Lucy'nin pek övunduğu oğlu Ol ivier, denizcilik okulun-daydı. Şimdi çocuklardan söz ediliyordu.

Butun kadınlar pek sevdiklerini söyluyorlardı çocukları. Nana ne kadar sevinçli olduğunu anlattı: bebeği, Louis, teyzesinin yanındaydı; her sabah saat ona doğru getiriyordu; minicik köpeği Lu-lu ile oynuyordu oğlancık. İkisinin örtulerin altına gizlenişini gören gulmekten bayılırdı. Öyle afacan şeydi ki bu Lou-is'cik.

- Ah! Bilseniz dun nasıl bir gun geçirdim, demişti. Ro-se Mignon. Charles ile Henri'yi gidip yatılı

okul arından al-

dım... Akşamleyin de onları tiyatroya göturmek gerekti... Sıçrıyor, kuçucuk el erini birbirlerine çarparak: «Annemizi oynarken göreceğiz!..» diyorlardı; «bir gurultu, bir gurultu ki sormayın.»

Mignon da, keyifli keyifli guluyordu, gözleri babalık şefkatiyle yaşarmıştı:

- Sonra, oyun sırasında görseydiniz onları... Aman ne kadar tuhaf hal eri vardı. Buyuk adamlar gibi ciddi ciddi seyredişleri görulecek şeydi.

Gözleriyle yiyeceklerdi sanki Rose'i. Bana, annemizin bacakları neden böyle çıplak diye sordular.

Sofradakilerin hepsi gulmeğe başladı. Mignon'un babalık gururuyla koltukları kabarmıştı.

Çocukları için deli oluyordu. Tek bir duşuncesi vardı: namuslu bir mutemet gibi Rose'un tiyatrodan ve başka yerlerden kazandığı paraları iyi idare edip bir servet sahibi olmaktı butun amacı.

Rose'un şarkı söylediği gazinoda orkestra şefliği ederken evlenmişlerdi. Çılgınca seviyorlardı

birbirlerini. Şimdi iyi birer dosttular. Aralarında anlaşmışlardı: kadın elinden geldiği kadar çok çalışıyor, bu yolda butun sanat yeteneğinden ve guzel iğinden yararlanıyordu. Adamın vazifesi de onun artist ve kadın olarak başarısını sağlamaktı. Bunlardan daha anlaşmış bir karı koca

.bulunamazdı.

Vandeuvres :

- Buyuk oğlunuz kaç yaşında? diye sordu.

- Henri dokuz yaşında. Ama şimdiden bir delikanlı! diye Mignon cevap verdi.

Sonra çocuk sevmeyen Steiner'e takıldı. Çok sakin bir sesle, eğer baba olsaydınız, paranızı bu kadar harvurup harman savurmazdınız, dedi. Bunları söylerken de, Blanche'ın omuzunun ustunden bankere bakıyordu; acaba Nana ile aralarında bir şeyler var mı, diye. Bir kaç dakikadır Fauc-hery ile Rose'un pek sıkı fıkı konuşmaları canını sıkmıştı. Rose, her halde böyle bir budalalık için vaktini harcama-EMILE ZOLA

105

malıydı. Böyle bir durumda hemen önune çıkardı. Bir yan-dan da kuçuk parmağı pırlanta yuzuklu, guzel el eriyle bir av etini kesmekle meşguldu.

Bir yandan da çocuk konusundaki konuşma surup gidi-yordu. Gaga'nın yanına duşen la Faloise, yureği çarparak, varietes'de görmek zevkine erdiği kızının nasıl olduğunu soruyordu. Lili çok iyiydi, ama henuz o kadar kuçuktu ki! Adam ondokuz yaşına girdiğini öğrenince o kadar şaştı ki, Gaga'nın önemi gözunde busbutun arttı. Niçin Lili'yi de getirmediğini öğrenmeğe çalışırken: kadın surat asarak :

- Yo! Hayır! Asla... dedi. Yatılı okuldan busbutun çıkmak isteyeli uç ay kadar oldu:.. Ben onu hemen evlendirmeyi duşunuyordum. Ama beni o kadar seviyor ki almak zorunda kaldım. Ah! Hiç

de istemediğim halde.

Kirpikleri yanmış, morarmış göz kapaklarını buzerek, hanım kızını dunya evine sokmaktan söz ediyordu. Kendisi bu yaşta hâlâ çalışıyordu. Bir tarafa bir metelik koyamamıştı. Durmadan çalışıyordu. Hâlâ erkekler arıyorlardı kendisini. Özel ikle gençler. Bunlar arasında torunu yaşında olanlar bile vardı. Kadın o bol pudralanmış iri çıplak omu-zunu yaslayarak kendisine doğru eğilince, la Faloise'nin yuzu kızardı. Gaga:

- Biliyor musunuz, eğer o da bu yola duşerse benim kabahatim değil... Ama insan gençlikte o kadar saçmalıklar yapıyorki! diye mırıldandı.

Sofranın etrafında buyuk bir kıpırdanma olmuştu. Garsonlar koşuştular. Şimdi sıra et yemeklerine gelmişti, O ana kadar Meursault şarabı verdirmiş olan metrdotel; artık Chambertin ve Leovil e şarabı dağıttırıyordu. Servis değişikliği sırasındaki uğultu arasında Georges, gittikçe hayreti artarak. Daguenet'ye butun bu kadınların çocukları mı var diye soruyordu. Adamın bu soru hoşuna gittiği için ayrıntılarıyla kadınları tanıtmaya başladı. Lucy Stewart İngiliz asıl ı bir adamın kızıydı. Kuzey istasyonunda çalışan babası trenlerde yağcılık ediyordu. At kafalı ama çok tatlı bir 106

MANA

kadındı bu Lucy; otuzdokuz yaşındaydı; veremliydi, ama ölmek bilmiyordu bir turlu. Buradaki kadınların en kibarıydı; uç prensle, bir duk vardı elinde. Bordeaux'da doğmuştu Ca-roline Heqmet. Bir memurun kızıydı. Utancından ölmuştu adam. Akllı bir annesi vardı. Önce kendisini

lânetlemişti ama, bir yıl kadar sonra, kızıyla birlik olmuştu. Hiç olmazsa buyukçe bir para biriktirmek istiyordu. Yirmibeş yaşındaki kızı o zamanın en guzel kadınlarından sayılıyordu.

Üstelik de fiyatı değişmiyordu hiç. Çok duzenli bir kadındı. Hiç kaçırmadan, gelir ve gideri yazıyordu. Daracık evinin ust katını da terzihane yapmıştı. Blanche de Sirvy'ye gelince, asıl adı

Jacqueline Baudu idi bu kadının. Amiens'in bir köyunden gelmişti. Nefis bir kadındı, budala olduğu kadar da yalancıydı. Otuziki yaşındaydı ama göstermiyordu. Tombul uğu ile en çok Rusların hoşuna giderdi. Daguenet daha sonra artık kısaca söyleyip geçmeğe başlamıştı: Clarîsse Besnus'u bir hanım Saint-Aubin - sur - Mer'den hizmetçi olarak getirtmişti.- Onu bu yola surukleyen bu kadının kocası olmuştu. Simone Cabiroche, SaintAntoine mahal esindeki bir mobilya mağazası sahibinin kızıydı. Öğretmen olması için buyuk bir yatılı okulda yetiştirilmişti; Maria Blond, Louise Vilolaine, Lea de Horn da hep Paris kaldırımlarına duşmuş kadınlardı. Tatan Nene'ye gelince, Champagne'da yirmi yaşına kadar sığır gutmuştu. Georges butun bu kadınlara bakarak, şaşkın şaşkın dinliyordu. Kadınların iç yuzlerinin bu kadar açık açık anlatılışı

heyecanlandırmıştı delikanlıyı. Garsonlar fısıltı halinde, dağıttıkları yemeklerin adlarını

tekrarlarken Daguenet ona, tecrubesine dayanarak :

- Şu balıktan yemeyin dostum; bu saatte hiç iyi gitmez. Leovil e şarabıyla yetinirseniz iyi olur: çok başa vurmaz; diye öğutler savuruyordu.

Şamdanlardan, dolaştırılan yemek tabaklarından salona bir sıcaklık yayılıyordu; masanın etrafına sıkışarak oturmuş olan bu otuzdokuz kişi bunalıyordu sıcaktan. Garsonlar, kendilerinden geçmiş

bir halde, yağ lekesi içinde kalan

halıların ustunde koşuşuyorlardı. Bu ziyafet hiç de neşeli geçmiyordu. Kadınlar, yemeklerden sadece birer parça tadıyorlardı; etlerin yarısı tabaklarında duruyordu. Yalnız Tatan Nene tabağına konulanları oburcasına silip supuruyor-du. Gecenin bu geç saatinde, kimsenin fazla bir iştah ile yediği yoktu. Nana'nın yanında oturan kibar ihtiyar, sadece bir kaşık çorba almıştı. Sessizce, önundeki boş tabağına bakıyordu. Bir çokları el erini ağızlarına kapatarak esnemeğe başlamıştı.

Zaman zaman, bazılarının gözleri kapanıyor, yuzleri toprak rengini alıyordu; can sıkıcı bir şeydi bu. Van-deuvres'un her zaman söylediği gibi. Böyle yemeklerin keyifli olabilmesi için, ağırlık olmaması gerekirdi. Hiç durmadan çene çalan Bordenave olmasaydı. Herkes uyuyacaktı. Bu Bordenave hayvanı, bacağını uzatarak, cariyelerini kul anan bir padişah gibi, Rose'la Lucy'ye hizmet ettiriyordu kendisine. İki kadının ona bakmaktan başka bir şey yaptıkları yoktu. Bardağına şarap dolduruyor, tabağının boşalıp boşalmadığına dikkat ediyor; acısını unutturmak için dil dökuyorlardı; ama herif yine şikâyet etmekten geri kalmıyordu:

- Kim kesecek şu eti?... Ben yapamıyorum... Masa ta nerede...

Simonne her an yerinden kalkıyor, adamın arkasında durarak tabağına konulan eti kesiyordu.

Butun kadınlar Bordenave'ın yedikleriyle ilgileniyorlardı. Garsonlar çağrılıyor, tabağı taşacak kadar yemekle dolduruluyordu. Rose ile Lucy tabağını, çatalını değiştirirken, Simonne ağzını siliyordu. Bordenave nihayet memnun olduğunu açıklamak lut-funda bulundu:

- Hah işte! Tam benim istediğim gibisin kızım... Bir kadının işi de budur; dedi.

Herkes biraz uykudan silkinir gibi oldu konuşmalar yeniden başladı. Sofraya mandalina suyu getirilmişti. Misafirlerinin isteksizliğine içerleyen Nana yuksek sesle konuşmaya başladı:

- İskoçya prensi, sergi için geldiği sırada. «Sansın Venus» u seyretmek 7 uzere önden bir loca ayırttı, biliyorsunuz değil mi? dedi.

Bordenave ağzının içinde kocaman lokmasını çevirerek :

- Umarım ki butun hukumdarlar da tiyatroya gelecek; diye cevap verdi.

Lucie Stewart:

- İran şahı pazar gunu bekleniyor; dedi.

Bunun uzerine Rose Mignon, şahın elmaslarını anlattı. Dediğine göre şah milyonlar değerinde elmaslarla işlenmiş bir kaftan giyiyormuş. Soluk yuzlu butun öteki kadınlar, gözleri parlayarak boyunlarını uzatıp, beklenen öteki kral ar, imparatorlar uzerine bildiklerini anlatmaya başlamışlardı. Hepsi, bir kralın gözune girip bir gececik geçirerek zengin olmayı hayalinden geçiriyordu.

Caroline Hequet, Vandeuvres'e doğru eğilerek :

- Söylesene dostum, Rusya imparatoru kaç yaşında var?

Kont gulerek :

- Oh! Yaşı yoktur onun. Size haber vereyim, ekmek yok onda; dedi.

Nana bu söz karşısında kırılmış gibi yaptı. Bu söz pek kabaca bulunmuştu. Bir takım mırıltılar oldu. Bu sırada, Blanche, bir kere Milano'da görduğu îtalya kralı uzerine bir şeyler anlatmaya başlamıştı; hiç guzel bir adam değildi ama butun kadınları elde ediyordu; Fauchery, Victor - Em-manuel'in gemleyeceğini kesin olarak söyleyince Blanc-he'ın fena halde canı sıkıldı. Louise Violaine ile Lea'nın butun umutları Avusturya imparatorundaydı. Birden kuçuk Maria Blond'un sesi duyuldu:

- Şu Prusya kralı da şişko moruğun biri! Geçen yıl Ba-den'deydim. Ona her gun Kont Bismarck'la birlikte rastlıyordum.

Simonne, sözunu keserek:

- Bismarck, dedin değil mi? Hoş bir adamdır... Tanırım kendisini, dedi.

Vandeuvres :

- Ben de dun böyle diyordum ama, inanmak istemiyorlardı, diye ekledi. , Tıpkı kontes Sabine'in evinde olduğu gibi şimdi hep Bismarck'dan söz ediliyordu. Vandeuvres aynı cumleleri tekrarladı. Bir aralık, burası da Muffat'ların salonuna döndu; yalnız kadınlar değişikti. Daha sonra muzik konusuna geçildi. Ardından da Foucarmont butun Paris'te konuşulan şu genç kızın rahibe oluşu hikâyesine değindi. Nana bununla çok ilgilenmişti. Fougeray ailesinin tazı hakkında daha çok bilgi edinmek istiyordu. Ah!. Zaval ı yavrucak; ne acı şeydi böyle diri diri gömulmek! Eh! Demek ki alın yazısı buymuş! Sofradaki butun kadınlar çok uzulmuşlerdi. Aynı

hikâyeyi ikinci defa dinlediği için canı sıkılan Georges, Da-guenet'den Nana'nın özel alışkanlıklarını, âdetlerini öğrenmeğe çalışıyordu. Konuşma dönup dolaşıp yine Kont de Bismarck'a geldi. Tatan Nene, Labordette'in kulağına eğilerek kim bu Bismarck diye sordu. Bunun uzerine Labordet-te hiç bozuntuya vermeden olmayacak şeyler anlattı: çiğ et yerdi bu Bismarck, ininin yanında bir kadına rastlayınca hemen sırtlayıp göturурdu, böylece kırk yılda otuziki çocuğu olmuştu.

Bu sözlere hayret etmekle beraber inanmış olan Tatan Nene :

•-Kırk yılda otuziki çocuk ha! diye haykırdı. Eh yaşına bakılırsa, epey yorgun olmalı, dedi.

Herkes kahkaha ile guldu; kadın kendisiyle alay edildiğini anladı:

- Ne sersem şeysiniz! Biliyor muyum ki ben şaka ettiğinizi! diye bağırdı.

Gaga ise sergiden söz ediyordu hâlâ. Butun kadınlar gibi bu sergi'nin açılışı Gaga'yı sevindirmişti; şimdiden hazırlanıyordu. Bu guzel mevsimde,

taşralılar ve yabancılar Paris'e akın edecekti. Eh, işler iyi giderse, sergiden sonra bel-110

ki Juvisy'ye çekilir, çoktandır göz koyduğu kuçuk evi satın alarak rahata kavuşurdu. La Faloise'a :

- Ne yaparsınız? Hiçbir şey elde edemedim... Bari hâlâ benden hoşlanan olursa... diyordu.

Gaga sesini tatlılaştırmıştı. Çunku genç adamın dizini kendi dizine yasladığını hissediyordu. La Faloise'in yuzu kıpkırmızıydı. Kadın, bir taraftan çene çalarken, göz ucuyla da 6nu suzuyordu.

Ağır olmayan bir kuçuk bey; diyordu içinden; ama hiç guçluk çıkartmadı. La Faloise'a adresini verdi.

Vandeuvres Clarisse'e :

- Bakın; şu Gaga Hector'unuzu elinizden alacak gibi görunuyor; dedi.

Aktris :

- Umurumda değil! diye cevap verdi. Budalanın biri bu oğlan... Üç keredir kapı dışarı ettim...

Biliyor musunuz; böyle delikanlıların yaşlı kadınlara duşkunlukleri iğrendiriyor beni.

Sözunu keserek, hafif bir işaretle Blanche'i,gösterdi. Kadın, yemeğin başından beri, çok rahatsız bir durumda eğilerek, yaşh kibar adama çıplak omuzlarım göstermeğe çalışıyordu:

- Sizi de ekiyorlar, dostum; dedi.

Vandeuvres, aldırış etmediğini gösteren bir hareket yaparak hafifçe gulumsedi. Bu zaval ı

Blanche'ın başarı kazanmasına engel olacak değildi her halde.

Butun sofradakilere Steiner'in gösterdiği manzara onu daha çok ilgilendiriyordu. Banker'in gönul maceralarını herkes buiyordu. Bu muthiş Alman Yahudisi, el eriyle milyonluk işler çeviren bu becerikli iş adamı, bir kadına tutulduğu zaman aptal aşıveriyordu; ustelik butun kadınları da elde etmek istiyordu. Ne kadar paraya mal olursa olsun, bir aktrisi ele geçirmek için her fedakârlığı

yapardı. Bu yolda harcadığı buyuk paralar ağızdan ağıza dolaşıyordu. Bu azEMIÎ.E ZOLA

gınca kadın duşkunluğu yuzunden iki kere iflâsın eşiğine gelmişti. Vandeuvres'un dediği, gibi kadınlar, kasasının dibine darı ekerek, ahlâkın öcunu alıyorlardı bu adamdan. Lan-des'lerdeki tuzlalarda çevirdiği buyuk bir manevra ile Borsada buyuk guç kazanmıştı. Mignon'lar, altı haftadır, bu tuzlaların gelirini iyice kemirmekteydiler. Ama herkes bahse tutuşmaya başlamıştı, partiyi vuranın Mignon'lar değil, Nana olacağı uzerine. Nana beyaz dişlerini göstermeğe başlamıştı.

Steiner, bir kere daha tutulmuştu; Nana'nın yanında öluye dönmuştu; dudağı sarkmış, karnı aç

olmadığı • halde durmadan yiyordu. Nana'nın bir rakam söylemesi yeterdi, adamın kesenin ağzını

açması için. Ama genç kadın acele etmiyordu. Adamla oynuyor, kıl ı kulağına doğru eğilerek guluyordu; hantal yuzundeki urperişleri seyrederek eğleniyordu. Adamı avucunun içine almak için nasıl olsa vakti vardı.

Banker, yavaş sesle Nana ile konuşurken garson başını ikisinin arasına uzatıp:

- Leovil e mi, Chambertin mi istersiniz? diye sordu, Banker dalgın dalgın :

- Ha? Ne? diye kekeledi. Ne isterseniz, ikisi de bir benim için, dedi.

Vandeuvres dirseğiyle hafifçe Lucy Stevvart'ı durttu. Bu kadın, kızdırılırsa pek kötu dil i olurdu. O

akşam, Mig-non onu çileden çıkartmıştı. Konta :

- Şamdanı tutacak, biliyor musunuz, dedi. Kuçuk Jon-quier'nin marifetini yapmak istiyor...

Hatırlarsınız değil mi? Jonquier, hem Rose'la yatıp kalkıyordu, hem de gözu şu iri Laure'daydı...

Mignon, Jonquier'ye Laure'u bağladı, sonra da kol kola girip Rose'a getirdi. Tıpkı ufak tefek hovardalıklarına göz yumulan bir koca gibi... Ama bu sefer iş yok... Nana kendisine ödunç olarak verilen erkekleri geri vermez.

Vandeuvres :

- Ne oldu da Mignon, böyle dik dik bakıyor karısına? diye sordu.

Eğilip bakınca Rose'un Fauchery ile pek sıkı fıkı konuştuğunu gördu. Şimdi Lucy'nin neden öfkelendiğini anlamıştı.

Gulerek :

- Vay canına! dedi. Yoksa kıskanıyor musunuz? Lucy öfkeyle :

- Kıskanmak mı? dedi. Ah! Eğer Rose'un canı Leon'u çekiyorsa, gönul hoşluğu ile bağışlarım kendisine, kaç paralık değeri var ki! Haftada bir buket çiçek!... Göruyorsunuz ya dostum, bu oyuncu kızların hepsi birbirine benzer. Ro-se! Leon'un Nana, için yazdığı yazıyı okuyunca hırsından ağlamıştı. Anlıyorsunuz ya, şimdi kendisi için de bir yazı is-, tiyor... ve bunu sağlamış

bulunuyor... Bana gelince kapı dışarı edeceğim Leon'u; göreceksiniz!

Elindeki iki şişe ile arkasında duran garsona :

- Leovil e; dedi.

Sonra, sesini alçaltarak devam etti:

- Bağırıp çağırmak istemiyorum... Hoşlanmam bundan. Ama ne olursa olsun, çok aşağılık bir kadın... Kocasının yerinde olsam bir temiz ıslatırdım onu... Oh! Bu ona hiç de mutluluk getirmez.

Ne mal olduğunu bilmiyor şu benim Fauchery'nin. Mevki elde etmek için kadınlara asılan bir tip...

Kibar bir adam!

Vandeuvres, kadını yatıştırmaya çalıştı: Rose'la Lucy'nin yuzustu bıraktıkları Bordenave avaz avaz bağırarak; babalarını açlıktan, susuzluktan öldurecekler, diyordu. Bu, havayı değiştiren iyi bir çıkış oldu. Kimsenin yemek ye- • diği yoktu. Ama daha çorbadan beri sunulan şampanya, etkisini göstermişti. Misafirler çakır keyif olmaya başlamışlardı.

Herkes kendisini koyuvermişti artık. Kadınlar, karmakarışık tabakların arasına dirseklerini dayamışlardı. Erkekler soluk alabilmek için iskemlelerini geri çekmişlerdi. Şimdi siyah elbiseler açık renk korsajların, yarı dönuk ipek gibi parlayan çıplak omuzların arasına sokulmuştu. İçerisi çok

sıcaktı. Mumların sarı ışığı masayı aydınlatıyordu. Zaman zaman, sarışın bukleler altındaki yaldız parıltılı bir ense öne eğilirken, pırlantalı kupeler, kocaman bir topuza ışık serpiyordu. Neşeler alevlendikçe, gözlerin parıltısı, şamdanlardan şampanya bardaklarına vuran ışıkla busbutun parlıyordu. Yuksek sesle şakalar yapılıyor, el er başlar sal anarak konuşuluyor, her kafadan bir ses çıkıyordu. Asıl en buyuk gurultuyu yapanlar, kendilerini

lokantalarının koridorunda sanan garsonlardı. Birbirlerine çarparak, bağrışarak dondurma ve meyve servesi yapıyorlardı.

Bordenave :

- Çocuklarım, diye bağırdı; şampanyayı fazla kaçırmayın. Biliyorsunuz ki oyunumuz var yarın!

Foucarmont :

- Ben diyordu, dunyanın beş kıtasında, ne çeşit içki varsa hepsinden içtim... Oh! Ne muthiş

içkilerdi onlar... Öyle alkol er ki bir adamı şıp diye öldurur... Ama bir şey olmadı bana. Sarhoş

olmam ben. Çok denedim. Olamıyorum.

Louise Violaine :

- Yetişir... Gece yarısından sonra seninle uğraşmak zorunda kalırsam pek hoş bir şey olmaz benim için; diye mırıldandı.

Hafifçe keyif olan Lucy'nin yanaklarında, göğus hastalarında görulen kırmızılık belirdi. Rose Mignon ise gözleri hafifçe nemli, tatlı bir hal almıştı. Tatan Nene çok yemekten sersemlemiş, bön bön guluyordu. Blanche, Caroline, Si-monne, Maria hep bir ağızdan konuşuyorlardı. Kimi arabacısıyla olan kavgasını, kimi âşığını kaçırıp yeniden elde ettiğini, biri bir köye gitmek tasarısını

anlatıyordu. Bu "sırada Georges'un yanında oturan genç bir adam Lea de Horn'u öpmek istemişti.

Kadın, buyuk bir nefretle «Hele şuna bak! Bırak beni!» diyerek adamın yuzune tokadı indirdi. Fitil gibi sarhoş olan Georges, Nana'ya baktıkça içi giderek, şöyle bir duşunceye saplandı: dört ayak olup masanın altına girmek, sonra bir köpek yavrusu gibi kadının ayaklarının ustune başını

koymak. Kimse görmezdi onu; uslu uslu

bi oturup kalkan butun bu insanların gurultusu arasında kendini kaybetmiş serseme dönmuştu. Ev hanımlığı rolunu de unutmuş, yanında eli ayağı titreyen şişko Steiner'den başka kimseyle ilgilenmez olmuştu. Adamın söylediklerini dinliyor, başıyla olmaz diyor, tombul vucudunu oynatarak, adarnı busbutun kendinden geçiren o cilveli guluşuyle guluyordu. İçtiği şampanyanın etkisiyle yanakları pembeleşmiş-ti, dudakları nemliydi, alevler saçılıyordu gözlerinden; banker, bu nefis sarışın kadının her iç gıcıklayıcı fıkırdayışında, hafifçe başını çevirdiği zaman gerdanının şehvetle kabarışında daha çok vermeği vaadediyordu. Genç kadının kulağının hemen yanında ipek gibi bir köşe görmuştu, buna baktıkça deliye dönuyordu. Ara sıra, canı sıkılan Nana, misafirlerini hatırlatıyor, ağırlamayı bildiğini göstermek için neşeli, guler yuzlu görunmeğe çalışıyordu. Yemeğin sonuna doğru iyice sarhoş olmuştu; bu çok canını sıkıyordu onun.

Şampanya çok çabuk sarhoş ediyordu kendisini. Birden bir duşunce, Nana'yi çileden çıkardı. Bu kadınlar, evinde kötu hareket ederek onu kuçuk duşurmek istiyorlardı. Etrafında olup bitenleri açıkça göruyordu. Lucy, Fourcarmont'u, La-bordette'e karşı kışkırtmak için göz kırpmıştı; Rose, Caroli-ne ve öteki kadınlar da erkekleri baştan çıkartmaya çalışıyorlardı. Şamatadan kimin ne söylediği anlaşılmıyordu, şimdi. Yani Nana'run evinde yemek yerken herkes aklına ese-' ni yapabilir demek ister gibi bir hal eri vardı bunların. Eh! Peki öyleyse görurler şimdi. Çok sarhoş

olmuştu ama yine kadınlar arasında en kibar ve en zarif olan oydu.

Bordenave :

- Yavrum, baksana, kahvemi burada içmek istiyorum, şu bacağım yuzunden... diye tekrarladı.

Fakat Nana, Steiner'le, ihtiyar kibar adamın kulakları-

na:

- Böyle aşağılık insanları davet etmekle ne kadar yanıldığımı öğrendim bu akşam, diye fısıldayarak birden ayağa kalktı.

Sonra parmağıyla yemek salonunun kapısını göstererek yuksek sesle :

- Canınız kahve istiyorsa buyurun oraya; dedi.

Herkes sofradan kalktı, Nana'nın öfkesinin farkına varmadan yemek salonuna geçtiler. Az sonra salonda Borde? nave'dan başka kimse kalmamıştı. Adam duvarlara tutunarak, ihtiyatla yuruyor, karınlarını doyurduktan sonra babalarına boş Veren Al ah'ın cezası kadınlara kufurler savuruyordu. Onun ardından garsonlar, metrdotelin/yuksek sesle verdiği emirlere uyarak sofrayı

topluyorlardı. Birbirlerine çarparak koşuşuyor, bir anda bir eğlence dekorunu kaldırır gibi masayı

ortadan kaldırıyorlardı. Misafirler, kahvelerini içtikten sonra tekrar bu salona geleceklerdi.

Gaga, yemek salonuna girerken hafifçe urpererek:

- A, burası o kadar sıcak değilmiş, dedi.

Buranın penceresi açık kalmıştı. Kahve fincanları ve likörler masanın ustune konulmuştu; masayı

iki lamba aydınlatıyordu. Sandalye olmadığı için, misafirler kahvelerini ayakta içtiler; bitişik odadan garsonların gittikçe artan gurultusu duyuluyordu. Nana ortalıkta görunmuyordu. Ama kimsenin onun bulunmayışından tasalandığı yoktu. Herkes başına buyruk hareket ediyor, kahvesini kendi alıyor, kimi de kuçuk kaşık bulabilmek için bufenin çekmecelerini karıştırıyordu.

Misafirler ayrı ayrı kumeler halinde toplanmışlardı; yemekte birbirinden ayrı kalanlar bir araya geliyordu. Bunlar birbirine göz kırparak, manâlı guluşlerle durum hakkında duşuncelerini açığa vuruyorlardı.

Rose Mignon:

- Bay Fauchery, bu gunlerde bize yemeğe gelse ne iyi olur değil mi, Auguste? dedi kocasına.

Saatinin kösteğiyle oynayan Mignon bir iki saniye dik dik gazeteciye baktı. Delilikti bu yaptığı

karısının. İyi bir yönetici olarak bu işi bir duzene sokmalı karısının, kendisini böyle israf etmesine engel olmalıydı. Adamdan yazıyı kopa-rıncaya kadar, kabul ediyordu içinden. Ama sonra kapıyı

dururdu orada. Sonra, Lea'nın ricası uzerine, Daguenet delikanlıya rahat durmasını söyleyince, Georges, birdenbire sanki azarlanmış gibi derin bir keder duydu; ah çok kötu, çok uzuntu verici bir şeydi; iyi bir şey yoktu bu dunyada. Daguenet, yine de takılıyordu ona. Önundeki bir bardak suyu içmesini söyluyor; uç bardak şampanya ile yere yıkılacak hale geldiğine göre bir kadınla yalnız kalırsa ne yapacağım soruyordu.

Foucarmont yeniden söze başlayarak :

- Havana'da meyve çekirdeğinden bir çeşit rakı yaparlar; insan bir yudum içse ateş yutmuş

sanır... Eh, işte bir akşam bir litreden fazla içtim bundan... Bir gun de daha kuvvetlisini içtim.

Yerliler bize acı biberle zaçyağı karışımı gibi bir şey içirmişlerdi... Bana yine bir şey olmadı...

Sarhoş olamıyorum bir turlu ben.

Bir suredir, karşısında oturan la Faloise'ın yuzu Fou-carmont'un hoşuna gitmemeğe başlamıştı.

Kahkaha atıp, lâf atmaya başladı. Başı dönen la Faloise durmadan kımıldanıyor, Gaga'ya yaslanıyordu. Ama içine duşen bir kaygı onu busbutun çileden çıkarttı: mendilini almıştı; sarhoşluğun verdiği inatla, mendilimi isterim, diye tutturdu. Yanındakilere soruyor, eğilip iskemlelerin ve yamndakilerin ayaklarının altına bakıyordu. Gaga onu yatıştırmaya kalkınca :

- Sersemce bir şey bu, diye mırıldandı; köşesine adımın ilk harfleriyle armam işlenmişti... Bu yuzden başıma bir iş gelebilir...

Foucarmont :

- Hele bakın şu Falamoise, Lamafoise, Mafaloise'a! diye bağırdı. Genç adamın adını böyle bir çok şekil erde ezip bozmayı ince bir espri sayıyordu.

Ama la Faloise içerledi. Kekeleyerek atalarından söz etmeğe başladı. Foucarmont'a kafana bir surahi fırlatırsam, görursun; dedi. Kont Vandeuvres, araya girerek Fou-carmont'un çok şakacı

olduğunu söylemek zorunda kaldı. Herkes de guluyordu. Bu da şaşkına dönen ve tekrar yerine oturmak uzere olan genç adamı sarstı; amcasının oğlu

yuksek sesle tabağındakini yemesini söyleyince bir çocuk gibi boyun eğerek yemeğe koyuldu.

Gaga onu tekrar kendine çekti; ama la Faloise yine zaman zaman, mendilini bulmak için misafirleri şupheli şupheli suzuyordu.

Foucarmont, ta sofranın öteki ucunda Labordette'e sa,-taşmaya başlamıştı. Louise Violaine onu boşuna susturmaya çalışıyordu; çunku, ne zaman, böyle başkalarına takılsa, kabak benim başıma patlar, diyordu. Labordette'e «bayan» diyerek takılmak aklına esmişti; bu şaka kendisini çok eğlendirmişe benziyordu. Oysa Labordette her defasında, sukûnetle omuz silkerek :

- Susun, dostum, budalaca bir şey bu; demekle yetiniyordu.

Fakat Foucarmont aldırmayarak neden olduğu bilinmeden işi hakarete vardırınca, Labordette, ona lâf söylemekten vazgeçip kont Vandeuvres'e:

- Rica ederim, arkadaşınızı susturun. Kafamı kızdırmasın; dedi.

Foucarmont, iki kere dövuşmuştu. Yine de herkes kendisine selâm veriyor, toplantılara çağrılıyordu. Bu seferki davranışı karşısında Foucarmont'a sofradakilerin hepsi karşı çıktı.

Sözlerini alaylı bularak eğleniyorlardı, ama işi bu gecenin keyfini kaçıracak dereceye vardırmamalıydı. Yuzu bakır rengini almış olan Vandeuvres, Labordette'e bayan değil Bay Labordette demesini söyledi. Öteki erkekler, Mignon, Steiner, Bordenave de lâfa karışıp bağrışmaya başlamışlardı. Yalnız o ihtiyar kibar adam, o asil durumunu hiç bozmadan, sadece

gulumseyerek Nana'nın yanında oturuyor, yorgun gözleriyle yemeğin sonundaki bu kargaşalığı

seyrediyordu.

Bordenave :

- Kahvemizi burada içsek nasıl olur yavrum? Çok rahatsız böyle... dedi.

Nana buna hemen cevap vermedi. Daha yemeğin başından beri, kendi evinde değilmiş gibiydi.

Bir lokantaday-mış gibi garsonlar çağıran, bağırarak konuşan, istedikleri gi-

kapamalıydı suratına. Bununla birlikte karısının inatçılığını bildiği ve arada sırada bu çeşit saçmalıklarını babaca hoş görmek gerektiğini duşunduğu için, nazikçe bir tavır takınarak :

- Elbette çok memnun olurum... Yarın buyurun Bay Fauchery; dedi.

Steiner ve Blanche'la konuşmakta olan Lucy Stewart bu daveti duymuştu. Bankere yuksek sesle :

- Butun bu karıların azgınlığı şaşırtıyor insanı... dedi. Biri köpeğimi bile elimden almıştı... İşte dostum bu kadına sırt çevirmişseniz benim kabahatim mi bu.

Rose başını çevirdi. Kahvesini yudumlarken gözlerini Steiner'e dikti, yuzu sapsarı olmuştu; kendisinin böylece bı-rakılışından duyduğu öfke gözlerinden alev alev saçılıyordu. Durumu Mignon'dan daha iyi göruyordu. Jonquier olayına yeniden başlamak budalaca bir şey olurdu; bu gibi işler iki kere başarıyla sonuçlanamazdı. Adam sen de! Fauchery'yi elde etmişti ya. Mignon ister memnun olsun, ister olmasın, kendi bileceği işti bu.

Vandeuvres Lucy Stevvart'ın yanına gelerek:

- Dövuşecek misiniz yoksa? diye sordu.

- Hayır, korkmayın. Yo, rahat dursun bu kadın, yoksa kirli çamaşırlarını dökerim ortaya.

Sonra emir verir gibi bir eda ile Fauchery'ye:

- Terliklerin, bizim evde kalmış, yavrum. Yarın kapıcına bırakırım; dedi.

Fauchery şakayı bozmak istedi. Lucy, bir kraliçe edasıyla uzaklaştı oradan. Bir bardak vişne şurubunu rahat rahat içebilmek için sırtını duvara dayayarak duran Clarisse, omuz silkti. Bir erkek için de bu kadar mesele yapmaya değer miydi! Âşıklarıyla bir arada bulunan kadınların ilk duşunceleri, adamları birbirinin elinden almak değil miydi sanki? Bu iş olup bitmişti. Meselâ

kendisi isteseydi; şu Hec-tor yuzunden Gaga'nın gözunu oyardı. Adam sende; diye gulup geçmişti. Bu sırada yanından geçen la Faloise'a:

- Bak hele; içe geçmişlerden hoşlanıyorsun sen ha! Muşmula yesen daha iyi edersin! demekle yetindi.

La Faloise bu söze çok uzulmuştu... Clarisse'in kendisiyle alay ettiğini görerek kuşkulandı.

- Bırak şakayı; dedi. Mendilimi almıştın, ver mencjili-mi.

Clarisse :

- Kafamızı şişirdin şu mendilinle... Ne diye alacakmı-şım senin mendilini? diye bağırdı.

- Ne diye ha! Aileme gönderip beni rezil etmek için.

Bu sırada Foucarmont, bardak bardak likör yuvarlıyordu. Kadınların arasında kahvesini içen Labordette'e bakarak guluyordu. Bu sırada yarım yamalak cumlelerle kendi kendine konuşuyor gibi, bir at canbazının oğluymuş, bir kontesin piçi diyenler de var; hiçbir yerden geliri yok ama, cebinde her zaman yirmibeş altın bulunur. Orospulara uşaklık eder ama, hiçbiriyle yattığı yok hovardanın, diye mırıldanıyordu.

Kendi kendine.

- Hiçbir zaman! Hiçbir zaman! diye köpurdu. Şuna bir tokat aşkedeyim; dedi.

Bir kadeh likör yuvarladı. Bu likör hiç dokunmuyordu ona böyle diyerek baş parmağının tırnağını

dişinde çıtlattı. Ama sonra, birdenbire Labordette'in ustune yururken, sap sarı kesilerek bufenin önune yığıldı. Fitil gibi sarhoş olmuştu. Louise Violaine çok kahırlandı. Bunun sonunun kötu olduğunu kaç kere söylemişti ona; şimdi sabaha kadar adamı ayıltıp kendine getirmeğe uğraşacaktı. Gaga, subayı, tecrubeli bir kadın gözuyle suzerek, Violaien'i tesel i etti, korkulacak bir şey olmadığını bu bayın böylece oniki hatta onbeş saat uyuyabileceğini söyledi. Foucarmont'u yerden kaldırıp göturduler.

Vandeuvres :

- Nana nerede yahu? diye sordu.

Sahiden, Nana sofradan kalktıktan sonra sıvışıvermişti. Şimdi herkes hatırlamıştı, onu istiyorlardı.

Durumdan kaygılanan Steiner; Nana ile birlikte kaybolan kibar ihtiyarın da ne olduğunu Vandeuvres'den soruyordu. Ama kont, ihtiyarı kendisinin uğurladığını söyleyerek, adamın yureğine su serpti. Acayip bir adamdı bu ihtiyar. Çok zengindi; sadece böyle kadınların verdikleri ziyafetin masrafını

görmekle yetinirdi. Şimdi Nana yine unutulmuştu. Bu sırada Vandeuvres, başını kapıya dayayan Daguenet'nin kendisine işaret ederek yanına çağırdığını gördu. Yatak odasında Nana'yi dudakları bembeyaz olmuş, vucudu kaskatı kesilmiş gibi kımıldamadan otururken gördu. Daguenet ile Georges de şaşkın şaşkın ona bakıyorlardı.

Vandeuvres hayretle :

- Neniz var böyle? diye sordu.

Nana cevap vermedi, başını da çevirmedi. Adam sorusunu tekrarladı. Nihayet Nana :

- Bana metelik verilmemesine katlanamam! diye bağırdı.

Şimdi ağzına geleni söyluyordu. Evet, evet, hayvan değildi o, her şeyi açıkça göruyordu. Tırnağı

olamayacak bir suru serseri dolmuştu evine. Butun yemek boyunca onu aldıran olmamıştı.

Kendisini kuçumsediklerini göstermek için de bir suru iğrenç lâflar edilmişti. Kendisini bu kadar sıkıntıya soksundu, ustelik kötu kötu çekiştirsinlerdi onu öyle mi? Neden bu rezil erin topunu birden kapı dışarı etmemişti sanki? Öfkesinden çılgına dönmuştu; kelimeler hıçkırıklar arasında boğazında duğumleniyordu.

Vandeuvres :

- Bırak bunları kızım, sarhoş olmuşsun sen. İyi duşun biraz; diye senli benli konuştu.

Hayır, o önceden kabul etmiyordu bunu.

- Olmuşum, belki; ama bana saygı gösterilmesini isterim.

Onbeş dakikadan beri Daguenet ile Georges, salona dönmesi için yalvarıp duruyorlardı ona. Ama Nana inat ediyor, misafirlerin canı ne isterse onu yapsınlar; hepsinden iğreniyorum, yuzunu görmek istemem hiçbirinin diye diretiyordu. Onlarla karşılaşmak mı? Asla! Asla! Kafasını kesseler çıkmayacaktı dışarı.

- Uyanık olmam gerek; dedi. Komployu kuran şu Ro-se domuzu oldu. İşte, bu akşam geleceğini umduğum o namuslu kadının gelmesine bu Rose engel oldu her halde.

Bayan Robert'den söz ediyordu. Vandeuvres, namusu uzerine yemin ederek, Bayan Robert'in kendisinin gelmek istemediğini söyledi. Hiç gulmeden dinliyor, tartışıyordu. Bu çeşit sahnelere alışık ve böyle zamanlarda kadınlara karşı nasıl davramlmasım bilen bir erkek olarak hareket ediyordu. Ama, elinden tutup kaldırarak salona göturmek isteyince Nana busbutun öfkelenerek çırpınmaya başlamıştı. Kimse Fauchery'nin, Kont Muffat'yı gelmekten vazgeçir-mediğine kendisini inandıramazdı. Ah, ne yılan herifti bu Fauchery, bir kadına balta olduktan sonra, mutluluğunu yıkabilirdi. Çunku biliyordu Kont'un kendisinde gözu olduğunu. Elde edebilecekti onu.

Vandeuvres; durumu unutarak ve gulerek :

- Ama, canımın içi; hiçbir zaman; olamazdı bu iş; dedi.

Nana biraz ayılır gibi oldu, ciddi bir tavırla:

- Neden olmasın? diye sordu.

- Çunku adamın, kiliseden çıktığı yok; size parmağının ucuyla dokunacak olsa, koşup papaza gunah çıkartır da ondan... Bir öğut vereyim... Ötekini kaçırmamaya bakın.

Bir an Nana, ses çıkarmadan, duşunceye daldı. Sonra kalkıp gözlerini yıkadı. Ama, yemek odasına göturmek istediler mi bağırıyordu. Vandeuvres daha fazla diretmedi, gulerek odadan çıktı. Adam dışarı çıkar çıkmaz, Nana birden bir sevgi coşkunluğu içinde Daguenet'nin boynuna sarılarak

- Ah Mimi'ciğim; senden başka kimsem yok... Seviyorum seni; duyuyor musun, seni çok seviyorum. Ah hep bir arada yaşasaydık ne iyi olurdu. Al ahım ne kadar bahtsız oluyor şu kadınlar! diye söyleniyordu.

Sonra Georges'un onların öpuşmesi karşısında kıpkırmızı kesildiğini görerek, gidip onu da öptu.

Mimi, bu bebeği kıskanmazdı. Paul ile Georges'un hep böyle anlaşmış olarak kalmalarını

istiyordu. Çunku birbirlerini sevdiklerini bilerek, uçunun de böyle birbirine bağlı kalmaları pek tatlı

bir şeydi. Fakat acayip bir gurultu rahatlarını kaçırdı. Oda da bir homurdanma duyulmuştu. Etrafa bakımnca, Bordenave'ln kahvesini içtikten sonra gelip rahatça odaya kurulduğunu gördüler. Nana ardında Daguenet ile Georges, odadan çıktı, yemek salonundan geçerek, buyuk salona girdi; gittikçe daha yuksek perdeden gulerek; âdeta Rose'un boynuna sarılarak :

- Ah! Şekerim; hiç aklınızdan geçiremezdiniz böyle bir şeyi; dedi. Gelin bakın.

Butun kadınlar da onlarla geldi. Nana, bunların el erini okşuyor, onları yurumeye zorluyordu. Bunu öyle açık yureklice ve coşkun bir neşeyle yapıyordu ki, hepsi de içten guluyordu. Kadınlar, bir an, şahane bir şekilde uzanmış olan Bordenave'ln yanında, soluklarını tutarak durduktan sonra odadan çıktılar. Şimdi kahkahalarla guluyorlardı. Birisi onları bir an susturunca uzaktan Bordenave'ln horultuları duyuluyordu.

Saat dörde geliyordu. Yemek salonunda bir oyun masası kurulmuş, Vandeuvres, Steiner, Mignon ve Labordet-te, etrafına oturmuşlardı. Arkalarında ayakta duran Lucy ile Caroline bahse tutuşuyorlardı. Blanche ise, bir köşede uyukluyordu. Hiç memnun olmamıştı bu geceden. İkide bir Vandeuvres'e ne vakit gidiyoruz, diye soruyordu.

Salonda bir iki kişi dans ediyordu. Daguenet piyanonun başına geçmişti. Nana'nın deyimiyle

«dolabın başına» böyle acemi çalgıcıdan hoşlanmazdı. Dans yavaş yavaş gev-EMILE ZOLA

şemeğe başlamıştı. Kadınlar, kanapelere gömulup çene çalıyorlardı. Birdenbire bir şamata koptu.

Suru halinde onbir genç, bağrışıp guluşerek salonun kapısını ittiler. İçişleri bakanının balosundan geliyorlardı; frak vardı arkalarında, beyaz kravat takmışlardı. Yakalarında da madalya takılan iğneler vardı ama madalya yoktu. Böyle gurultuyle içeri girmelerine kızan Nana mutfaktaki garsonları çağırarak bu bayları kapı dışarı etmelerini söyledi; bu adamların yuzunu ömrunde görmediğine yemin ediyordu. Fauchery, Labordet-te, Daguenet ve butun öte erkekler, evin hanımına saygı gösterilmesini sağlamak için yurumuşlerdi. Ağır sözler söyleniyor, kol ar uzanıyordu. Bir ara karşılıklı olarak iki tarafın birbirini tokatlamasından korkuldu. Bununla birlikte, sarışın, ufak tefek hastalıklı görunen bir delikanlı durmadan:

- Amma da yaptınız Nana! Geçen akşam Peters'deki buyuk kırmızı salonda... Hatırlarsınız canım! Bizi davet etmiştiniz; deyip duruyordu.

Geçen akşam? Peters'de? Böyle bir şeyi hiç hatırlamıyordu. Önce hangi akşam? Ufak tefek delikanlı çarşamba gunu deyince, çarşamba gecesi, Peters'te yemek yediğini hatırladı. Ama kimseyi davet etmiş değildi; bundan hemen hemen hiç şuphesi yoktu.

Şuphe etmeye başlayan Labordette:

- Ama, duşun biraz kızım, dedi. Belki çakır keyiftin biraz o akşam.

Nana bu söz uzerine gulmeğe başladı. Olabilirdi, ama hatırlayamıyordu. Eh! Madem ki bir kere gelmişlerdi, içeri girebilirlerdi artık. Her şey yoluna girdi; yeni gelenlerin çoğu tanıdıkları çıktı. Ağız kavgası kesilivermişti; herkes el sıkışıyordu bu gençlerle. Hastalıklı görunuşlu sarışın delikanlı

Fransa'nın en unlu bir ailesindendi. Başka arkadaşlarının da geleceğini söylediler. Gerçekten de her dakika kapı açılıyor, resmi kıyafetli, beyaz eldivenli adamlar içeri giriyordu. Hepsi de bakanın balosundan gelmekteydi. Fauchery, gulerek, bakan da gelecek mi diye sordu. Fakat Nana, içer-124

MANA

leyerek, bakanın, kendisine denk olmayanların evine gittiğini söyledi. Kont Muffat'nın da geleceğini içinden umit ediyordu ama, açığa vurmadı bunu. Adam kararından dönmuş olabilirdi.

Rose'la konuşurken gözunu kapıdan ayırmıyordu.

Saat beşi çaldı. Artık dans eden yoktu. Yalnız kumarcılar oyunu bırakmıyorlardı. Labordette yerinden kalkmıştı, kadınlar salona gelmişlerdi. Her şey uyukluyor gibiydi şimdi burada. Mumların kömurleşen fitil erinin alevi, globları kızarmıştı. Kadınların ustune huzunlu bir hal çökmuştu, hayat hikâyelerini anlatmak ihtiyacını duyuyorlardı. Blanche de Sirvy, general olan buyuk babasını

anıyor, Clarisse bir roman icad ediyordu. Buna göre amcasının evindeyken domuz avı için oralara gelmiş olan bir duk kendisini baştan çıkartmıştı. Ama iki kadın da, birbirlerine arkaları dönuk, böyle şey olur mu diye inanamıyorlardı anlattıklarına. Lucy Stevart geçmişini olduğu gibi anlatmaktan çekinmiyor, kuzey garında makine yağcısı olan babasının pazar gunleri kendisine elmalı pasta ziyafeti çektiğini söyluyordu.

Maria Bland birden :

- Ah! Bakın ne anlatacağım size; diye bağırdı. Bizim evin karşısında bir adam oturuyor, bir Rus; çok zengin bir adam. Dun bana bir sepet meyve göndermiş! Kocaman şeftaliler, böyle iri iri uzumler. Bu mevsimde guç bulunur meyveler hepsi de. Bir de ne göreyim! İçinde tam altı tane bin franklık banknot.. Rus göndermiş... Tabi hepsini yol adım geriye... Ama doğrusu aklım kaldı

meyvelerde!..

Kadınlar dudaklarını ısırarak bakıştılar. Yaşına göre şu Maria Bland pek kurnaz şeydi. Onun gibi bir surtuğe mi yol ayacaklardı butun bunları! Bu kadınlar birbirlerini hiç çekemezlerdi. En çok da şu uç prens hikâyesi yuzunden Lucy'yi kıskanıyorlardı. Lucy, her sabah ormanda atla gezintiye çıktığını anlatınca hepsi de ata bindiklerinden dem vurdular.

Gun doğmak uzereydi. Nana umidini kaybederek artık kapıya bakmaz olmuştu. Misafirler can sıkıntısından path-EMILE ZOLA

yordu. Bir kanapede, ayaklarını altına alarak oturan Rose Mignon Pantoufle şarkısını söylemesi istendiği halde, söylemedi. Fauchery ile konuşarak kocasının oyununu bitirmesini bekliyordu.

Mignon Vandeuvres'den el i frank kazanmıştı. Ciddi yuzlu, göğsu madalyalı şişman bir adam Sacrifice d'Abraham^ şiirini Alsace şivesiyle okumaya başladı. Tanrı: «Benim adıma» dedikçe İshak: «Evet baba!» diye cevap veriyordu. Ama kimse bir şey anlamadığı için bu okunan şey, pek budalaca bulundu. Bir eğlence icat ediyor, geceyi nasıl neşe içinde bitireceklerini bilemiyorlardı.

Bir aralık, Labordette, kadınların etrafında dolaşarak hangisinin mendilini boynuna sardığını

görmeğe çalışan la Faloise'un kulağına fısıldayarak hırsızı haber vermeği duşundu. Öte yandan gençler, bufede kalan şampanya şişelerini boşaltmaya başladılar. Birbirlerine sesleniyor, coşuyorlardı. Ama kötu bir sarhoşluk havası, önune geçilmez bir tatsızlık salonu sarmıştı. Nihayet şu Fransa'nın en unlu ailelerinden birinin adını taşıyan sarışın delikanlı bir şeyler icat etmek için kafasını patlattıktan sonra bir acayiplik bulamadığına kahırlanarak şöyle bir fikir attı ortaya: elindeki şampanya şişesini göturup piyanonun içine boşalttı. Arkadaşları kahkahadan kırılıyorlardı

bu acayiplik karşısında.

Bunu gören Tatan Nene hayretle :

- A, ne diye piyanoya şampanya döktu bu? diye sordu. Labordette ağır başlılıkla :

- Nasıl, bilmiyor musun kızım? dedi. Şampanya piyanoya çok iyi gelir, sesini guzel eştirir de ondan. Tatan Nene buna inanmıştı:

- Ya, öyle mi? dedi.

Herkes guldu bu söz uzerine. Tatan içerlemişti. Nereden bilecekti bunu! Hep zihnini karıştırıyorlardı böyle lâflarla.

(*) ibrahim peygamberin kurbanı

Artık işin tadı kaçmıştı. Gecenin sonu kötu gelecek gibi görunuyordu. Maria Blonde, pek zengin olmayan erkeklerle yattığını söyleyen Lea de Hon'la kapışmıştı; ağır sözler söyleyerek birbirlerinin suratını tırmalıyorlardı. Çirkin bir kadın olan Lucy susturdu ikisini de. Yuz guzel iği bir şey değildi ona göre, vucudu biçimli olmalıydı bir kadının. Daha ötede bir elçilik memuru, bir kanepenin ustunde kolunu Simonne'un omuzuna dolamış boynundan öpmeye çalışıyordu. Kadın, yorgunluktan bitkin, surat asarak her seferinde adamı itiyor: «Canımı sıkıyorsun!» diye söyleniyor ve yelpazesini butun gucuyle yuzune indiriyordu. Zaten kadınlardan hiçbiri kendilerine dokundurmak istemiyordu. Onları birer sokak kızı mı sanıyordu bu adamlar? Bununla birlikte la Faloise'ı avucunun içine almış olan Gaga, genç adamı hemen hemen dizlerinin ustune oturtmuştu. Clarisse, iki erkeğin arasında, gıdıklanan bir kadın gibi kıkır kıkır gulerek odadan çıkıyordu. Piyanonun etrafındaki maskaralık da bir çılgınlık nöbeti halinde surup gitmekteydi.

Oradakiler itişip kakışarak el erindeki şampanya şişelerini piyanoya boşaltmak için yarışa girmiş

gibiydiler. Sade ve hoş bir oyundu bu.

- Hey; dostum çek bir kadeh daha... Vay canına! Amma da susamış bu piyano ha!.. Haydi, bir tane daha; bir damlası bile ziyan olmasın...

Nana, arkası dönuk olduğu için bu sahneyi görmuyordu. Yanında oturan şişko Steiner'le yetinmeğe razı olmuş gibi bir hali vardı. Adam sen de! Kabahat isteksizlik gösteren bu Muffat'daydı. O hafif burumcuk gibi fular elbisesi, o çakır keyif hali ve suzgun gözleri yumuşak başlı tatlı bir kadın tavrıyla kendini adama vermeğe hazır gibi görunuyordu. Saçının topuzundaki ve korsajındaki gul erin yaprakları dökulmuş, sadece sapsarı kalmıştı. Steiner, elini genç kadının eteğinden birdenbire çekti; buraya Georges bir kaç tane iğne saplamıştı. Adamın parmağından bir kaç damla kan çıktı. Bir damlası Nana'mn elbisesinde duşerek leke yaptı.

Nana ciddi bir tavırla :

Saatler ilerliyordu. Bulanık, son derecede kasvetli bir aydınlık giriyordu pencerelerden. Artık misafirler gitmeğe başlamışlardı. Asık suratlı, bezgin insan kumeleri sokağa dökuluyordu. Bir gecesini boşa geçirdiğine uzulen Caroline Heqmet, can sıkıcı şeyler görmemek için, gitmeli artık diye mırıldanıyordu. Rose işi bozulmuş bir kadın gibi, yuzunu buruşturuyordu. Bu kızlardan hiç

hoşlanmazdı. Başlangıçta surat ederdi hep. Mignon da Vandeuvres'un elindekini avu-cundakini yutmuştu. Artık aile, Steiner için tasalanmadan çekilip gidebilirdi; Oradan ayrılmadan Fauchery'yi ertesi gun için tekrar yemeğe davet ettiler. Lucy, bunun uzerine gazeteciyi, yuksek sesle şu kötu aktrisle ahbaplığınız hayırlı olsun diyerek başından savdı, beraber gitmek istemedi. Bu sözleri duyar duymaz Rose geri dönerek: «Pis kaltak!» diye bağırdı. Ama kadın kavgalarında babaca davranan Mignon, susmasını rica ederek karısını dışarı itti. Lucy, arkalarından şahane bir eda ile tek başına merdivenden iniyordu. Daha sonra Gaga hastalanan, bir çocuk gibi hıçkırarak ağlayan la Faloise'ı surukleyerek, iki erkekle ortadan kaybolan Clarisse'i çağırıyordu. Geride sadece Tatan, Lea ve Maria kalmıştı.

Labordette nezaket göstererek bu kadınlarla birlikte kalmıştı. Nana durmadan :

- Hiç de uykum yok! Bir şeyler yapmalı; deyip duruyordu.

Pencereden gökyuzune baktı. Kurşuni gökte kara bulutlar akıp gidiyordu. Saat altı olmuştu.

Karşıda, Hausseman bulvarının ötesinde, hâlâ uyuklayan tenha şoseden ayakla-rındaki tahta altlı

ayakkabıları takırdatarak çöpçuler geçiyordu. Şimdi Nana, Paris'in bu kasvetli uyanışı karşısında bir kır hayatının, saf ve temiz bir sevginin, tatlı ve saf bir şeylerin özlemini duyuyordu içinde.

Steiner'in yanına gelerek:

- Ah! Biliyor musunuz? dedi. Beni Boulogne ormanına götururseniz ne kadar iyi olur. Sut içeriz orada.

Bir çocuk sevinciyle el erini çırpınıştı bunları söylerken. Buna derhal razı olan, aslında canı sıkılıp başka şeyler duşunen bankerin cevabını beklemeden, koşup bir ceket attı sırtına. Salonda artık Steiner'le o gençler çetesinden başka kimse kalmamıştı; bunlar da kadehlerini son damlasına kadar piyanoya boşalttıktan sonra, artık gitmeli demeğe başlamışlardı. Tam bu sırada içlerinden biri mutfakta bulduğu bir şişeyi yakalayıp koştu:

- Durun! Durun! diye bağırdı. Bir şişe likör buldum. Pek iyi gelir piyanoya tuyelim şimdi. Epey budalalık ettik.

Nana, tuvalet odasında, bir iskemlenin ustunde uyuyup kalan Zoe'yi uyandırdı. Havagazı lambası

hâlâ yanıyordu. Zoe silkinerek uyandı; hanımının şapkasını ve ceketini giymesine yardım etti.

Bir karar verebildiği için rahatlayan Nana, şimdi senli benli konuşarak :

- Eh, şimdi istediğin oldu, dedi. Şu banker ötekilerden daha iyi.

Hizmetçi kadın hâlâ uyku sersemliğini atmamıştı ustunden. Homurdanarak, daha ilk akşam buna karar vermeliydiniz dedi. Hanımının peşinden giderek şu Bordenave'la Georges'u ne yapacağını

sordu. Şişko adam hâlâ derin bir uyku içinde, horlayıp duruyordu. Delikanlı ise başını bir yastığa gömmuş, uyuyakalmıştı. Nana ikisini de kendi hal erine bırakmasını söyledi. Ama Daguenet'nin içeri girdiğini görunce yureği kabardı; Daguenet mutfakta durup hep onun gelişini gözlemişti; kederli bir hali vardı.

Nana genç adama sarılıp bin bir cilveyle öperek :

- Ama bırak şu somurtkanlığı Mimi'ciğim. Değişen hiçbir şey yok ki. Hep benim sevgili Mimi'msin sen. Öyle değil mi?... Böyle yapmam gerekiyordu... Ama yemin ederim sana ki daha da tatlı

olacak böyle... Gel yarın, saatlerce başbaşa kalalım. Haydi öp beni canım... söyle beni sevdiğini...

Oh! Daha kuvvetle öp, daha kuvvetle!

Sonra Daguenet'nin kol arından kendini kurtardı, yine sut içeceğini duşunerek, sevinçle Steiner'in yanına döndu.

Boşalan evde Kont ve Vandeuvres madalyalı adamla yalnız kalmıştı. İkisi de oyun masasına mıhlanmış kalmışlardı, nerede olduklarını unutmuşlardı, ortalığın iyice ağardığının farkında bile değil erdi; öte yandan Blanche bir kanapeye uzanarak uyumaya çalışıyordu.

Nana:

- O! Blanche da buradaymış! diye bağırdı... Biz sut içmeğe gidiyoruz şekerim... Haydi siz de gelin... Sonra Van-deuvres'le yine burada buluşursunuz.

Blanche tembel tembel yerinden kalktı. Bankerin canı sıkılmıştı. Kırmızı suratı sarardı; şimdi, keyfini kaçıracaktı bu şişko kız. Ama iki kadın, adamı kol arından çekerek :

- İnekten sut sağılırken görmeyi o kadar istiyoruz ki! diyorlardı.

V

Darietes tiyatrosunda Sansın Venus' un otuz dörduncu temsiliydi. Birinci perde bitmişti. Artistlerin fuayesinde, Simonne, kuçuk çamaşırcı kız kıyafetiyle localara giden koridora açılan iki kapı

arasındaki konsolun aynasının karşısında duruyordu. Yalnızdı; kendini gözden geçirerek, parmağıyla, gözunun alt tarafından makyajını duzeltti; aynanın iki tarafındaki havagazı

lambalarının çiğ ışığı yuzunu ısıtıyordu.

İsviçre amirali elbisesi, koca kılıcı, başındaki uzun tuyu ve buyuk çizmeleriyle içeri giren Prul iere :

- Geldi mi? diye sordu.

Dudaklarını gözden geçirmek için hep aynaya bakarak gulen Simonne hiç istifini bozmadan:

- Kim bu? dedi.

- Prens.

- Bilmiyorum, ben aşağıya iniyorum... Evet, gelmesi lâzımdı. Her gun geliyor demek!

Prul iere konsolun karşısındaki içinde kok kömuru yanan şömineye yaklaştı; ocağın ustunde iki buyuk havagazı lambası yanıyordu. Başını

kaldırıp ampir stilindeki yaldızlı iki sfenks heykelciğinin arasında duran barometreli saate baktı. Sonra arkası yastıklı bir koltuğa uzandı. Üstunde dört oyuncu kuşağının geçtiği bu koltuğun kadifesi yıpranmış, yeşili sarıya dönmuştu. Prul iere sahneye giriş sırasını bekleyen oyuncuların sabırlı ve bezgin haliyle, gözleri dalgın, hareketsiz öylece oturuyordu.

İhtiyar Bosc da bir sure sonra ayağını suruyup içeri girdi. Sırtında çift yakalı bir redingot, başında da Kral Dago-bert'in sırma şeritli miğferi vardı. Bir aralık, miğferini piyanonun ustune bıraktıktan sonra, hiç konuşmadan ayağını su-EMILE ZOLA

ruyerek gezindi; ayyaşlığı yuzunden el eri titriyordu. Uzun beyaz sakak o morarmış sarhoş

suratına saygı değer bir görunuş vermişti. Sonra sessizlik içinde, dolu ile karışık bir sağnak avluya açılan camları döverken, yuzunu buruşturarak :

- Ne pis hava! diye homurdandı.

Simonne ve Prul iere yerlerinden kımıldamamışlardı.

Duvardaki bir kaç tablo, bu arada aktör Vernet'nin bir portresi havagazı lâmbalarının sıcaklığından sararmıştı. Kısa bir sutunun ustune oturtulan, Varietes tiyatrosunun eski unlu aktörlerinden Rotier'nin bustu boş gözlerle bakıyordu. Birden bir bağırma duyuldu. Fontan'dı bu. İkinci perdedeki sarı şık elbisesiyle içeri girdi, el erinde sarı eldivenler vardı.

- Hey baksanıza! diye bağırdı; bilmiyor musunuz; benim isim gunum bugun.

Kocaman burnunun, o bir karış komik ağzının çekiciliğine tutulmuş gibi, gulumseyerek yanına gelen Simonne:

- Demek senin adın Achil e, öyle mi?

- Ta kendisi!... Bayan Bron'a ikinci perdeden sonra yukarıya şampanya göndertmesini söyleyeceğim.

Uzaktan bir çıngırak sesi duyuldu. Uzayan ses zayıfladı, sonra yeniden başladı. Çıngırağın sesi busbutun sustuktan sonra birinin merdivenlerden inip çıkarak: «İkinci perde için sahneye!» «İkinci perde için sahneye!» diye bağırdığı duyuldu. Ufak tefek soluk yuzlu bir adam fuayenin kapılarının önunden geçerken yine, sesinin butun kuvvetiyle: «İ-kinci perde için sahneye!» diye bağırıyordu.

- Kıyak! Şampanya ha! Nasılsın? Bunu, o bağırmayı hiç duymazlıktan gelen Prul iere söylemişti.

Üzeri yeşil kadife kaplı kuçuk bir sedire oturup başını duvara dayayan ihtiyar Bose:

- Senin yerinde olsam kahve söylerdim; dedi.

Ama Simonne, Bayan Bron'un bir kaç para kazanç sağlamasına engel olmamalı, diyordu.

Hararetlenmişti, el e-

rini çırparak yiyecek gibi Fontan'a bakıyordu. Fontan'ın keçi çenesine benzeyen yuzu, burnu, ağzı

durmadan kımıldıyordu. Simonne :

- Ah! Eşi yoktur bu Fontan'ın! diyordu.

Fuayeden kulislere giden koridorlara bakan kapı ardına kadar açıktı. Görunmeyen bir havagazı

feneriyle aydınlanan san bir duvarın önunden birbiri ardınca geçip giden sahne kıyafetli erkeklerin, tul ere burunmuş çıplak kadınların Boule-Noire meyhanesinin, butun o maskeli soytarılarının silueti akıp geçiyordu. Sonra koridorun dip tarafından sahneye inenlerin beş

basamaklı tahta merdivenlerdeki ayak sesleri duyuluyordu. Buyuk Clarisse koşarak geçerken, Simonne çağırdı. Ama kadın biraz sonra geleceğini söyledi. Hemen de geldi. Sırtındaki ince tunik ve İris'in eşarpının içinde tirtir titriyordu.

- Hay Al ah! dedi, burası da sıcak değil: kurkumu locamda bırakmıştım!

Sonra şömineye bacaklarını uzatırken, pembe kareli mayosu görunuyordu.

- Prens geldi; dedi. Ötekiler merakla :

- Ya! diye bağrıştılar.

- Evet. Ben de bunun için koşmuştum. Görmek istemiştim de. Sağ taraftaki ön locada oturuyor perşembe gunku gibi. Bir haftada uç keredir geliyor. Bu Nana'nın da ne şansı varmış!.. Ama bahse girerim bir daha gelmeyeceğine.

Simonne bir şey söylemek için ağzını açtı.-Ama sözleri yeni bir bağırma ile duyulmaz oldu; bu ses fuayenin hemen yanından geliyordu. Habercinin keskin sesi koridorlarda çınladı:

«Tokmak vurdu!»

- Bu iş guzel başlamış görunuyor, diye, söze yeniden başladı, Simonne. Biliyorsunuz ki Nana'nın evine gitmek is-EMILE ZOLA

133

temiyor, kendi evine göturuyormuş. Bu da ona daha ucuza mal oluyor her halde.

Prul iere, locaların sevgilisi guzel adam olarak aynaya bir göz attıktan sonra şeytanca:

- Amma yaptın ha, bir kere şehre gittikten sonra1! dedi.

Katları ve koridorları koşarak dolaşan çığırtkan hâlâ: «Tokmak vurdu! Tokmak vurdu!» diye bağırıp duruyordu.

Şimdi Fontan, kendisini aralarına alan iki kadına Prensle Nana'nın ilk buluşmalarını anlatıyor, bazı

ayrıntılara girerken sesini alçaltarak guluyordu. İhtiyar Bose hiç ilgi göstermemiş, yerinden kımıldamamıştı. Bu çeşit dalgalar ilgilendirmiyordu artık onu. Bir sıranın ustunde tortop olup keyifli keyifli oturan san bir kediyi okşayıp duruyordu; sonra hayvanı beyni sulanmış bir kralın kalenderliği ile kucağına aldı. Kedi sırtını kabarttı; hayvan ihtiyarın keçi sakalını uzun uzun kokladıktan sonra, kola kokusundan hoşlanmamış olacak ki yine sıranın ustune giderek tortop olup uyumağa koyuldu. Bosc, şimdi ciddi ve dalgın yine olduğu yerde oturuyordu.

Sanki hikâyesini bitirmiş gibi Fontane'a:

- Senin yerinde olsam kahveli şampanya ısmarlardım; bu daha iyi olur; dedi.

Bu sırada çığırtkanın yine avaz avaz bağırdığı duyuldu: «Oyun başladı! Oyun başladı!»

Hızlı hızlı yuruyen kimselerin ayak sesleri duyuldu. Birden açılan koridor kapısından içeri bir muzik dalgası, uzaktan uzağa gelen mırıltılar doldu. Kapı tekrar kapandı.

Şimdi artistlerin fuayesi yemden derin bir sessizliğe gömuldu. Seyircilerin alkışları buradan yuz fersah ötede çınlı-yormuş gibi, ancak duyuluyordu. Simonne'la Clarisse hâlâ Nana'dan söz ediyorlardı. Bu kadın hiç telâş etmiyordu! Dun de sırasını geçirerek sahneye girmişti. Ama hemen sustular. İri bir kız kafasını içeriye uzatmıştı; sonra yanlış

yere geldiğini anlayarak, koridorun dip tarafına doğru sıvıştı. Bu Satin'di. Başındaki şapkası ve tuluyle misafirliğe giden kibar bir kadın tavırları takınıyordu. Bir yıldır bu kadına Varietes'nin kahvesinde rastlayan Prul iere,

guzel bir paçoz! diye mırıldandı. Sonra Simonne, eski okul arkadaşı Satin'i, tiyatroya alması için Bordenave'ın başının etini yediğini anlattı.

Fontan o sırada içeri giren Mignon ile Fauchery'nin elini sıkarak:

- O, merhaba; dedi. İki kadın Mignon'u öperken Bosc parmaklarını uzattı.

Fauchery :

- Bu akşam salon dolu galiba? dedi. Prul iere :

- Oh! Mukemmel; dedi. Şu seyircilerin, nasıl bu uydurma oyunu yuttuklarına şaşıyorum doğrusu!

Mignon :

- Hey çocuklar, sizin sıranız geldi her halde; dedi.

Evet sıraları gelmek uzereydi: dörduncu sahnedeydiler. Yalnız Bosc, eski bir sahne kurdu olduğu için kendi rolunun geldiğini hissederek ayağa kalktı. Tam bu sırada çığırtkan:

- Bay Bosc, Bn. Simonne! diye seslendi.

Simonne hemen yerinden fırlayarak omuzuna kurklu bir ceket atıp dışarı çıktı. Bosc, telâşsızca gidip tacını aldı, tepesine eliyle indirerek kafasına geçirdi; ayaklarının ustunde guçlukle durabiliyormuş gibi bir hali vardı, rahatsız edilişine içerlemiş bir adam gibi homurdanarak gitti.

Fontane, Fauchery'ye :

- Son yazınız çok hoştu. Yalnız aktörlerin kendini beğenmiş insanlar olduğunu yazmışsınız bu neden?

Mignon, gazetecinin zayıf omuzlarına iri el erini koyarak : EMİLE ZOLA

- Sahi, neden böyle dedin, yavrum? diye sordu.

Prul iere'ie Clarisse kahkahayla gulerek çekilip gittiler. Bir suredir, kulislerde oynanmakta olan bir komedi tiyatroyu eğlendirmekteydi, karısının kaprisine içerleyen, ailelerine yararı su göturen bir reklâmdan başka bir şey kazandırmayan gazeteciyi gördukçe çileden çıkan Mignon, orî-dan gurultulu dostluk gösterileriyle öç almayı tasarlamıştı. Her akşam, adama sahnede rastlayınca, sanki aşırı dostluk heyecanına kapılmış gibi, adamın omuzuna, sırtına vurup duruyordu. Bu dev gibi adamın yanında pek sıska kalan Fauchery, sırtına inen bu tokatları, Rose'un kocasıyla bozuşmamak için, zoraki bir gulumseme ile karşılıyordu.

Mignon şakayı daha da ileri göturerek:

- Demek, Fontan'a hakaret edersin aslanım ha! Al öyleyse! Bir, iki hop!

Böyle diyerek Fauchery'ye öyle bir yumruk indirdi ki, genç adam sapsarı kesildi, bir an soluk alamaz oldu. Bu sırada Clarisse fuayenin eşiğinde duran Rose Mignon'u göz ucuyla ötekilere gösterdi. Rose bu sahneyi görmuştu. Kocasını görmemiş gibi yaparak, gazeteciye doğru yurudu, topuklarının ustunde kalkıp çıplak kol arını, o Bebe elbisesinde çıkartıp uzatarak, çocukça bir sokulganlıkla alnını uzattı.

Fauchery :

- Merhaba, bebe, diyerek, ahbapça kadını öptu.

Böylece uğradığı saldırının acısını çıkartmış oluyordu. Mignon bunun hiç farkında değilmiş gibi görunuyordu. Fakat gazeteciye şöyle bir göz atarak gulmeye başlamıştı. Hiç şuphe yok Rose'un meydan okuyuşunu Fauchery'ye pahalıya mal etmeğe karar vermişti.

Koridordaki kapitone kapı açılıp kapandı. Bu sırada bir alkış kasırgası oldu fuayeye. Simonne rolunu bitirmiş, dönuyordu.

- Oh! Görseniz Rose baba öyle bir oyun çıkardı ki! Prens gulmekten kırılıyordu; o da ötekilerle birlikte, sanki

parayla tutulmuş şakşakçıymışcasına alkışladı... Baksanıza kuzum, şu prensin yanındaki, uzun boylu adamı tanıyor musunuz? Guzel bir adam, çok kibar görunuşlu, pek şahane favorileri var.

- Kont Muffat; diye Fauchery cevap verdi. Geçen akşam prensin, imparatoriçenin dairesinde, kendisini bu akşam için yemeğe davet ettiğini duymuştum... Sonra da onu ayartıp buraya getirmiş.

Rose, Mignon'a dönerek:

- A, biz bu Kont Muffat'nın kaynatasını tanıyoruz değil mi Auguste? dedi. Hani şarkı söylemek için evine gittiğim Marki de Chouard?.. O da tiyatrodaydı. Locanın dibinde otururken gördum. İhtiyar bir...

Başındaki koca sorgucu duzelten Prul iere :

- Haydi Rose, gidelim! dedi.

Kadın, sözunu tamamlamadan koşarak arkasından "gitti. Bu sırada, tiyatronun kapıcısı Bron, kucağında buyuk bir buketle kapının önunden geçiyordu. Simonne şaka olsun diye, bunu kendine mi getirdiğini sordu; fakat kapıcı kadın cevap vermeden çenesiyle Nana'nın koridorun dibindeki locasını gösterdi. Ah bu Nana! Çiçeğe boğuyorlardı bu kadını. Sonra, Bayan Bron geri dönerken Clarisse'e bir mektup verdi, kadın, kufretmemek için zor tuttu kendini. Yine şu traşçı la Faloise'dandi bu mektup! Bu adam bir turlu peşini bırakmıyordu. Herifin, kapıcının odasında kendisini beklediğini öğrenince :

- Söyleyin ona perde kapandıktan sonra geleceğimi... Şamarı suratına indirmek için! diye bağırdı.

Fontan telaşla :

- Bayan Brone, dinleyin, Bayan Bron, perde arasında altı şişe şampanya getirin buraya; dedi.

Bu sırada çığırtkan soluk soluğa haykırıyordu:

- Herkes sahneye!... Siz de B. Fontan... Çabuk! Çabuk!

Fontan şaşkına dönmuştu :

- Peki, peki Baril ot baba gidiyoruz... diye cevap verdi. Sonra Bayan Bron'un peşinden koşarak :

- Anlaşıldı değil mi? Fuayeye altı şişe şampanya, perde arasında... Doğum gunum... Ben ısmarlıyorum...

Simonne'la Clarisse eteklerini hışırdatarak gittiler. Koridorun kapısı tekrar kapandığı zaman hepsi gözden kayboldu. Fuayeye çöken sessizlik arasında yine doluyla karışık bir yağmurun pencereleri dövmeğe başladığı duyuldu. Otuz yıldır, tiyatroda hademelik eden soluk benizli ihtiyar Barol-lot, Mignon'un yanına sokularak ahbapça tabakasını uzattı. Bu tutun ikramı sırasında durmadan merdivenleri çıkıp inmekten, koridorları arşınlamaktan sızlayan ayaklarını azıcık dinlendirmiş

oluyordu. Kendi deyimiyle Bayan Nana hâlâ sahneye gitmemişti; ama bu kadın aklına eseni yapar, para cezalarına filân boş verirdi; sahneye çıkmayı canı istemezse, çıkmazdı da. Adam, şaşkın şaşkın durup:

- A; hazırlanmış bak işte... Prensin geldiğini biliyor her halde; diye mırıldandı.

Gerçekten de, Nana satıcı kadın kıyafetiyle koridorda görundu. Kol arı ve yuzu bembeyazdı; gözlerinin altında iki pembe leke vardı. Fuayeye girmedi; sadece Mignon'la Fa-uchery'ye başıyla selâm verdi.

- Gunaydın nasılsınız?

Yalnız Mignon, Nana'nın uzattığı elini sıkmıştı. Nana şahane bir eda ile sahneye doğru yururken, kendisini giydiren kadın gölgesi gibi arkasından gelerek, eteğinin kırışıklıklarını duzeltiyordu.

Sonra, bu kafileyi, o kadının ardından gelen Satin tamamlamaktaydı; Satin, kendine çeki duzen vermeğe çalışıyordu ama can sıkıntısından patladığı da bel i oluyordu.

- Peki Steiner ne oldu? diye sordu. Mignon birden :

Baril ot :

- Bay Steiner Loiret'ye gitmiş; sanırım bir çiftlik alacakmış oradan.

- Ha, evet, biliyorum. Nana için.

Mignon ciddileşivermişti. Bu Steiner vaktiyle Rose'a da bir konak satın alacağını vaadetmişti. Eh, ne yapalım, orayı bozmamak lâzımdı yine de. Elbet bir fırsat geçerdi bir gun ele. Mignon duşuncelere daldı, ama hep o yuksekten bakan halini bırakmamıştı. Şömine ile konsol arasında fuayeyi arşınlamaya başlamıştı. Kendisiyle Fauchery'den başka kimse yoktu. Gazeteci, yorgundu, bir'koltuğa gömulup bacaklarını uzatmıştı; gözleri yarı kapalı dinleniyordu; öteki dolaşırken arada bir göz atıyordu ona. Şimdi yalnız oldukları için Mignon adamı tartaklamayı gerekli bulmuyordu.

Neye yarardı ki bu, kimse bu sahneyi görup eğlenmediğine göre? Huysuz koca numaralarıyla kendini eğlendirmeğe de pek heves duymuyordu. Fauchery, böylece bir dakika için olsun Mignon'un saldırısından kurtulduğu için memnun, ayaklarını ateşe uzatıp, gözlerini barometre ile saat arasında gezdirerek uyuşuk uyuşuk oturuyordu. Mignon, yuruyuşu sırasında bir aralık Poiter'nin bustunun karşısına dikilip bakmaya başladı; ama gördüğu yoktu bir şeyi. Sonra pencerenin önune gitti; gözleri koridorun karanlığına daldı. Yağmur dinmişti, ortalığa derin bir sessizlik çökmuştu, odanın havası ocakta yanan kok kömurunun ve havagazı lambalarının sıcaklığı ile busbutun ağırlaşmıştı. Kulislerde çıt çıkmıyordu. Merdivenlerden ve koridorlardan da hiçbir gurultu duyulmuyordu. Bu, perde sonlarında, butun oyuncuların sahnede toplandıkları

sırada, salonda kıyamet koparken, fuayenin ıssız bir hale geldiği seyrek hal erden biriydi.

Bu sırada Bordanave'ın boğuk sesi duyuldu:

- Ah domuzlar!

Tek başına gelirken, sahnede budalalıkları yuzunden az kalsın yere serilecek olan iki kadın figurana söylenip duruyordu. Mignon'la Fauchery'yi görunce, bir şey söylemek uzere yanına çağırdı: Prens, perde arasında, Nana'yı locasında kutlamak istiyormuş. Mignon'la Fauchery'yi sahneye doğru götururken, rejisöre rastlayarak :

- Şu Fernande ve Maria olacak kaltaklara para cezasını yapıştırın! diye Bordenave öfkeyle söylendi.

Sonra yatıştı; asil bir aile babası pozuna burunerek, mendiliyle alnım sildi ve :

- Sayın Prens hazretlerini karşılayacağım; dedi. •

Perde, dinmek bilmeyen bir alkış tufanı arasında yavaş yavaş iniyordu. Hemen ardından, ışıkların pek fazla aydınlatamadığı sahnede bir gidip gelme başladı, aktörlerle figuranlar localarına kapağı

atmak için koşarlarken teknisyenler çabuk çabuk dekorları kaldırıyorlardı. Bu sırada Si-monne'la Clarisse dip tarafta kalmışlardı; yavaşça konuşuyorlardı. Sahnede, iki replik arasında bir iş

becermişlerdi. Her şeyi inceden inceye duşunmuş olan Clarisse, hem Gaga'ya bağlanmak isteyen hem de kendisinden bir turlu ayrılmayan la Faloise'ın yuzunu görmemeye karar verdi. Simon-ne da gidip genç adama, bir kadına bu şekilde balta olmanın saçmalığını anlatacaktı.

Bunun uzerine, Simonne omuzlarına kurkunu atarak, Operakomik tipi çamaşırcı kadın kıyafetiyle basamakları kir pas içinde, rutubetli duvarlar arasındaki döner merdivenden kapıcı odasına doğru yurudu. Artistler merdiveni ile idare merdiveni arasındaki bu oda, iki tarafındaki cam bölmeleri ve içinde yanan iki havagazı lambasıyla kocaman bir feneri andırıyordu. Bir rafta mektuplar, gazeteler yığılmıştı. Masanın ustunde çiçek buketleri, unutulmuş kirli tabaklar, bir de kapıcı

kadının iliklerini tamir ettiği eski bir bluz duruyordu. Şimdi bu bakımsız kuçuk odada karma karışık şeyler arasında, iyi giyinmiş, el eri eldivenli kibar tavırlı dört kişi eski hasır iskemlelerde oturuyorlardı. Sabırlı ve uysal bir tavırla bekleyen bu adamlar, Bayan Bron'un her içeriye girişinde hızla başlarını çeviriyorlardı. Kadından bir cevap bekledikleri bel iydi. Nitekim kapıcı kadın, bunlar arasındaki bir gence bir mektup getirmişti. Genç adam telâşla zarfı yırttı, gidip antredeki gaz lambasının altında okumaya koyuldu. Burada kaç defadır okunmuş olan şu alışılmış cumleyi okuyarak benzi sarardı: «Bu akşam mumkun

değil azizim, başkasına sözum var.» La Faloise masa ile soba arasındaki bir iskemlede oturuyordu; oyun boyunca orda oturmaya kararh görunuyordu. Tasalı bir hah vardı. Bir suru kedi yavrusu surtunduğu için uzun bacaklarını geriye çekmişti. Bunların anası olan dişi kedi de arkasında oturup sarı gözlerini ustune dikmişti.

Kapıcı kadın :

- A, siz misiniz Bayan Simonne, ne istiyorsunuz bakalım? dedi.

Simonne la Faloise'ı dışarı çıkartmasını rica ediyordu. Fakat Bayan Bron onun bu isteğini hemen yerine getirmedi. Merdiven altında buyuk dolap gibi bir yerde bir bufe işletiyordu. Figuranlar, perde aralarında gelip bir şeyler içerlerdi burada. İşte bu sırada Boule-Noire soytarısı kıyafetinde bir kaç kişi susuzluktan ölecekmiş gibi hucum ettiklerinden, kadın ne yapacağını şaşırmış gibiydi biraz. Dolabın içinde bir havagazı lambası

yanıyordu. Masanın ustunde boş şişeler göze çarpıyordu. Bu kömurluk gibi yerin kapısı açilınca sert bir alkol kokusu vuruyordu dışarıya; buna, kapıcı odasının arkasındaki yemek artığı kokusuyla masanın ustune bırakılan buketlerden yayılan koku da karışıyordu. Kapıcı kadın muşterilerini savdıktan sonra :

- E, söyleyin bakayım, şu esmer delikanlıyı mı istiyorsunuz? diye sordu.

- Yok canım, saçmalamayın, o değil, şu sobanın yanındaki sıskayı. Kediniz pantolonunu kokluyor.

Yukarıda, sahnenin ust tarafında, Bordenave, bir turlu dekorları kaldırmamış olan teknisyenlere çatıyordu. Bunu, mahsus yapıyorlardı ona göre, prensin kafasına bir tahta filân duşsun diye.

Ekip başı:

- Dayanın, dayanın! diye bağırıyordu.

Nihayet dip taraftaki tual kaldırıldı; şimdi sahne boşalmıştı. Gözunu Fauchery'den ayırmayan Mignon, bu fırsatı

kaçırmayarak yeniden gazeteciye sataşmaya başladı, kaba el eriyle omuzlarından yakalayarak :

- Aman dikkat edin! Şu direğin altında kalacaktınız az kalsın! diye bağırdı.

Sonra adamı tuttuğu gibi surukleyerek, çuval silker ,gi-bi sarstı ve yere bırakıverdi. Fauchery sapsarı kesilmişti; dudakları titriyordu, isyan edecek oldu, ama bu sırada Mignon, sözde dostça tokatlar indiriyordu omuzunu çökertecek gibi, bir yandan da:

- Sizin sağlığınızla nasıl ilgiliyim bakın ben... Oh! başınıza bir felâket gelse çok uzulurum! diyordu.

Bu sırada bir fısıltı duyuldu: «Prens geliyor!» Prens geliyor!» Butun gözler salonun kuçuk kapısına çevrildi. Önce Bordenave'ın kambur sırtından başka bir şey görulmemişti. Adam o kıpkırmızı, kalın boynunu aşırı derecede saygılı hareketlerle eğip kaldırıyordu. Sonra prens görundu. Uzun boylu, guçlu kuvvetli, sarı sakal ı, pembe yanaklı bir adaın-dı bu. Çok iyi dikilmiş redingotunun içindeki geniş omuzla-rıyla, sağlam bir hovarda olduğu anlaşılıyordu. Arkasından da Kont Muffat ile Marki de Chouard yurumekteydi. Tiyatronun bu köşesi loş olduğu için gelenler alaca karanlık içinde pek iyi seçilemiyordu. Kraliçenin oğluyla, ileride tahta oturacak olan bu prensle konuşurken Bordenave titrek bir ayı oynatıcısı sesiyle:

- Prens hazretleri lutfen böyle gelirler mi?.. Prens hazretleri lutfen şuradan geçerler mi... Prens hazretleri dikkat buyursunlar...

Prens hiç telâş etmeden yuruyor, teknisyenlerin çalışmasıyla ilgilenerek, zaman zaman durup, bakıyordu. Bu sırada ışık tertibatı sökuluyordu, demir halkalarla tavana asılı havagazı feneri sahneyi aydınlatmaktaydı. O zamana kadar bir tiyatro kulisine adım atmamış olan Muffat'nın halinde nefretle karışık bir korku vardı. Sahnenin ust kısmından sökulen başka bir ışık tertibatına gözlerini dikmişti. Bunların ucundaki havagazı beklerinden karmakarışık parmaklık

---

 ve halat yığınına, seyyar köprulerin ustune, kurutulmak için gerilmiş geniş bir yatak çarşafını

andıran dip tualine yıldız parıltılarıyla ışıklar serpiliyordu.

Teknisyenlerin şefi:

- Dayanın! diye bağırdı.

Prensin kendisi Muffat'yı uyardı; bu sırada bir tual indiriliyordu. Şimdi uçuncu perdedeki, Etna mağarası dekoru hazırlanmaktaydı. İşçiler, döşemedeki oyuklara direkleri geçiriyor, kimi de duvara dayalı buyuk çerçeveleri getirip kalın halatlarla direklere bağlıyordu. Vulcain'in, demir ocağının göz kamaştırıcı ışığını meydana getirmek uzere, ucuna kırmızı camlar takılmış bekleri tutuşturan bir fenerci bir yandan da bir payandayı

dayıyordu. Ortalık karmakarışıktı, gidip gelmeler sırasında herkes birbirine çarpıyordu; en kuçuk hareket bile hesaplanmıştı. Bu telâş

içinde, buyandan da suflör, bacaklarının uyuşukluğunu gidermek için ağır ağır yuruyordu.

Bordenave hep yerlere kadar eğilerek :

- Prens hazretleri beni ihya buyurdular... Tiyatromuz buyuk değil... Elimizden ne gelirse onu yapabiliyoruz. Lutfen bu tarafa teşrif ederler mi efendimiz... diyordu.

Kont Muffat, localara giden koridora doğrulmuştu bile. Sahnenin oldukça dik meyli onu şaşırtmıştı; sonra pek de sağlam olmadığı hissedilen bu döşemenin ustunde yururken urkeklik duyuyordu.

Yerlerdeki oyuklardan aşağıda yanan havagazı göruluyordu. Bir yeraltı hayatı vardı burada. Derin karardıklar arasından insan sesleri, bir mahzen havası geliyordu. Kont yukarı doğru çıkarken, bir olay yolundan alıkoydu. Üçuncu perdedeki kıyafetleriyle, ufak tefek iki kadın, perdenin salona bakan deliği önunde konuşuyorlardı. Bunlardan biri kalçalarını gererek daha iyi görebilmek için deliği parmaklarıyla açmıştı.

Birden :

- Gördum, onu... Of, amma da surat ha! dedi.

Bordenave bozulmuştu. Kadının kıçına tekmeyi yerleştirmemek için kendini zor tuttu. Ama prens gulumsuyordu. Bu sözden pek hoşlanmış görunuyordu; kadını şöyle alıcı gözuyle suzdu. Ufak tefek kadının umurunda olmamıştı prens hazretleri, kıkır kıkır guluyordu. Bordenave prensi oradan ayırmayı başardı. Ter içinde kalan Kont Moffat şapkasını çıkartmıştı; onu en çok rahatsız eden bu ağır, son derecede sıcak, boğucu havaydı. Bu havaya ayrıca havaga-zının, dekorlardaki kolanın, karanlık

köşelerdeki pisliklerin ve figuran kadınların iç çamaşırlarının hiç de hoş olmayan kokusu karışmaktaydı. Koridordaki hava da daha da boğucuydu. Burada ekşi tuvalet suyu, sabun, soluk kokuları genzini yakıyordu insanın. Kont geçerken başını yukarıya kaldırdı, merdiven sahanlığına baktı; birden ensesini ısıtan kuvvetli bir ışık dalgasıyla gözu kamaştı. Yukarıdan kuvet gurultuleri, guluşmeler, bağırmalar, durmadan açılıp kapanan kapıların patırdısı arasından kadın kokuları, aktrislerin saçlarından yayılan ve pudra kokularına karışan kokular duyuluyordu. Şimdi kont, bu aralıktan içeri dolan bu ateşli, bilinmeyen dunyanın havasından kaçmak ister gibi, urpererek adımlarını sıklaştırdı.

Marki de Chouard :

- Pek ilginç yermiş bu tiyatro... diyordu. Bunu söylerken çevresini bulmuş bir adamın keyfini duymaktaydı.

Bordenave artık Nana'nın locasına gelmişti. Kapının tokmağını rahatça çevirdi, sonra kenara çekilerek :

- Prens hazretleri içeri girmek lutfunda bulunurlar mı? dedi...

Birden hayret etmiş gibi bağıran bir kadının haykırışı duyuldu; Nana görundu. Beline kadar çırçıplaktı; hemen bir perdenin arkasına kaçtı; o sırada kendisini giydiren kadın, vucudunu siliyordu, elindeki havluyla kalakalnıştı.

Perdenin arkasına gizlenen Nana :

- Oh! Çok saçma bir şey böyle içeri girmek; diye bağırdı. Girmeyin, göruyorsunuz ki girilmez.

Bordenave genç kadının bu kaçışından hoşlanmamıştı:

- Durun yerinizde, saklanmayın cicim; bir şey olmaz; Prens hazretleri geldiler. Çocukluk etmeyin.

Hâlâ, ilk anın sarsıntısından kurtulmamakla birlikte gulen, görunmemekte direten Nana'ya :

- Bu sayın baylar bir kadın vucudunun nasıl olduğunu bilirler, sizi de yemezler her halde, dedi.

Prens ince bir buluşla :

- Bel i olmaz; dedi.

Herkes, ona yaranmak için aşırı bir tarzda gulmeye başladı. Bordenave bu sözun nefis bir Parisli nuktesi olduğunu söyluyordu. Nana hiç cevap vermedi; perde kımıldandı; dışarı çıkmaya karar vermiş olmalıydı. Kont Muffat şimdi, gözleri parlayarak, yanaklarına ateş basmış bir halde genç

kadının locasını gözden geçirmeye başladı. Çok basık tavanlı, dört köşe kuçucuk bir odaydı

burası. Duvarlar açık kahve renkli kumaşla kaplıydı. Aynı kumaştan bakır bir uçgenle asılı perde, dip tarafta kuçuk bir tuvalet yeri meydana getirmişti. Tiyatronun avlusuna bakan iki geniş pencere vardı. En çok uç metre uzaklıktaki rutubetli, sıvaları dökulmuş karardık duvara bu pencerelerden dökulen ışık, gecenin karanlığında sarı kareler çizmişti. Üzeri beyaz mermer döşeli geniş bir tuvalet masasının karşısında buyuk bir endam aynası vardı. Tuvalet masasının ustu, bir suru ufaklı buyuklu şişeler, kristal kutular, pudralıklarla doluydu. Kont aynanın karşısına geçti; yuzunun kıpkırmızı olduğunu gördu, alnında ter damlaları birikmişti; önune baktı, gelip tuvalet masasının önune dikildi; masanın ustundeki içi sabunlu suyla dolu kuvete fildişinden çeşitli âletlere, ıslak sungerlere baktı bir sure. Nana'mn, Haussmann bulvarındaki evine ilk gidişindeki, baş dönmesini duyuyordu şimdi yine. Ayaklarının altında locanın altında halısının yumuşadığını hisseder gibi oluyordu; Aynanın ve tuvalet masasının yanlarında yanan havagazı lâmbalarının sıcaklığı

şakaklarını zonklatıyordu kontun. Bir aralık tavanın basıklığı yuzunden busbu-

tun yakıcı bir hal alan bu kadın kokusuyla bayılacak gibi olarak pencerelerin arasındaki kapitone divanın kenarına ilişti. Ama oturmasıyla kalkması bir oldu; tuvalet masasının yanına gitti, artık hiçbir şeye bakmıyordu; gözleri dalgın, bir zamanlar odasındaki solmuş bir sumbul demetini hatırladı. Bu çiçekler bozulduğu zaman odayı bir insan ko-~ kuşuyla doldurmuştu.

Bordenave başını perdenin arkasına uzatarak :

- Haydi elini çabuk tut biraz! diye fısıldadı.

Prens bu sırada, tuvalet masasının ustunden aldığı bir âletle, yuze nasıl krem suruldüğunu anlatan Marki de Chouard'ı keyifli keyifli dinliyordu. O saf bakire yuzlu Sa-tin, bir köşede durarak odadaki bu kibar kişileri gözden geçiriyordu. Nana'yı giydiren Bayan Jules ise Venus'un gömleği ile mayosunu hazırlamaktaydı. Yaşı bel i olmayan bir kadındı bu Bayan Jules. Yuzu parşömen kâğıdı rengini almıştı; ihtiyar kızlara özgu bir durgunluk vardı bu yuzde; gençliğini bilen yoktu.

Kadın, locaların bu yakıcı havası içinde, Paris'in en unlu butlarryla gerdanları arasında kuruyup kalmıştı. Arkasından hiç çıkarmadığı rengi atmış siyah elbisesi, dumduz, cinsel iği bel i olmayan göğsunun ustune bir suru iğne sokulmuştu.

Nana perdeyi aralayarak : . . .

- Özur dilerim baylar; dedi. Ama; o kadar habersizdim ki...

Odadakilerin hepsi o tarafa döndu. Hiç de örtunmuş değildi. Sadece sırtındaki daracık gömleği duğmelemişti. Kol arı çıplak, omuzları çıplak, sarışın tombul vucudunun o taptaze guzel iğiyle, bir eliyle perdeyi tutarak duruyordu öylece.

- Ah, evet, birden yakalandım, yoksa hiçbir zaman cesaret edemezdim... diye kekeledi. Bu sözleri, gerdanı hafifçe pembeleşerek, dudaklarında ne yapacağını şaşırmış gibi bir gulumseyişle ve yapmacıklı bir utangaçlıkla söylemişti.

Bordenave :

- Bırakın bunları, madem ki herkes böyle beğendi sizi! diye bağırdı.

Nana yine toy bir genç kız numarası yapmakta devam ediyordu; sanki gıdıklanmış gibi kırıtarak :

- Prens hazretleri bana buyuk bir şeref verdiler... Kendilerini böyle karşıladığım için özurler dilerim prens hazretlerinden... dedi.

Prens :

- Böyle birden habersiz girdim odanıza... ama size hayranlığımı anlatmak için duyduğum isteği yenemedim; dedi.

Bunun uzerine, kenara çekilen erkeklerin arasından tuvalet masasına doğru, rahatça yurudu.

Yururken iri kalçaları oynayarak parçaları dantel i donunu şişiyor, göğsu ileride, gulumseyerek etrafına selâmlar dağıtıyordu. Birden Kont Muffat'yı tanıyarak dostça elini uzattı. Sonra yemeğine gelmediği için sitem etti. Prens, hâlâ tuvalet suyunun serinliğine burunen o minicik eli sıkarken duyduğu urpertinin etkisi altındaki Muffat ile şaka etti. Kont yiyip içmeyi çok seven prensin evinde tıka basa karnını doyurmuştu. İkisi . de çakır keyiftiler. Ama çok iyi hissediyorlardı kendilerini.

Muffat, heyecanını gizlemek için sıcaktın söz etti:

- Aman yarabbi! ne kadar sıcak burası, dedi; bu kadar sıcak bir yerde nasıl durabiliyorsunuz?

Konuşmalar bu konu uzerinde surup giderken, locanın kapısının önunden bir takım gurultuler duyuldu. Bordenave kapıdaki kuçuk pencerenin tahta kapağını surdu. Fontan, arkasında Prul iere ve Bosc olduğu halde oradan geçiyordu. Üçunun de koltuklarının altında şişeler, el erinde bardaklar

vardı. Fontan, ayağını yere vuruyor, bağırarak, doğum gunu olduğunu, herkese şampanya ısmarlayacağını söyluyordu. Nana, bir şeyler sorarmışçasına prense baktı. Demek prens hazretleri kimsenin keyfini bozmak istemiyordu; ne kadar mutluydu bunun için. Fakat izin filân almadan Fontan içeri daldı; dik' dolaşarak :

- Cimri değilim ben, şampanyalar benden! diye bağırdı.

Birden, prensi gördu, orada olduğunu bilmiyordu. Zınk diye durdu; soytarıca bir resmilik takınarak :

- Kral Dagaubert koridorda, prens hazretleriyle kadeh tokuşturmak istiyor; dedi.

Prens gulumsedi. Bu söz hoşa gitmişti. Ama, loca kuçuk olduğu için bu kalabalığı alamazdı.

Herkesin birbirine sokulup sıkışmasa gerekti. Satin'le Bayan Jules dibe gidip perdeye yaslandılar.

Erkekler de yarı çıplak Nana'ya sokulmuşlardı. Üç aktörun ustunde hâlâ ikinci perdedeki kıyafetleri vardı. Prul iere, kocaman, tuyu tavana değen İsviçre amirali şapkasını çıkartırken, Bocs koyu kırmızı kazağı ve teneke tacıyla sarhoşluktan yalpa vurmamak için bacaklarını gererek prensi selâmlıyordu. Bunu yaparken komşu bir hukumdarın oğlunu huzuruna kabul eden bir kral tavrı takınmıştı. Doldurulan bardaklar tokuşturuldu.

İhtiyar Bosc kral ara yakışan bir eda ile :

- Prens hazretlerinin şerefine içiyorum; dedi. Prul iere :

- Ordunun şerefine! Fontan :

- Venus'un şerefine! diye bağırdı.

Prens gönul alici bir hareketle bardağını sal ıyordu. Bekledi uç kere selâm verdi ve mırıldanarak:

- Amiral'im... Bayan ve hukumdar hazretlerinin diye mırıldandı.

Ve bir solukta bardağı boşalttı. Muffat ile Marki de Chouard da onun gibi yaptılar. Şaka edilmiyordu artık; saraydaydılar. Bu tiyatro insanları, havagazı lambalarının yakıcı buğusu içinde gerçek hayatı ciddi bir oyun olarak devam ettiriyorlardı. Nana ayağında paçalı donu, sırtında daracık yarım bir gömlekle olduğunu unutarak, kuçuk dairesini, unlu devlet adamlarına açan kraliçe Venus'un rolunu oynuyordu. Her kelimede Kral hazretleri, diyor, ciddi bir tavırla reveranslar yapıyor, Bosc ile Prul iere'da bulunan bu kır meyhanesi soytarılarına, yanında bakanları da bulu-148

nan bir hukumdar gibi davranıyordu. Ama kimse gulmuyordu gerçekle oyunun birbirine karıştığı

bu acayip sahne karşısında; kral adayı bir prens bir oyuncu ile şampanya içiyor ve de bu soytarıca kral ık oyunundan çok hoşlanmış gibi aktrisleri giydiren kadınlar, kaldırım yosmaları ve zevk tel âl arı arasında pek keyifli görunuyordu. Bu mizansen karşısında sevincinden kabına sığmayan Bordenave prens hazretleri Sarışın Venus'un ikinci perdesinde böyle görunmeyi kabul etmeğe razı olsa, elde edeceği geliri duşunuyordu. Ahbapça bir tavır takınarak :

- Kadıncıklarımı aşağıya indirteceğim,

Nana bunu istemedi. Ama yine de gevşiyordu. Fontan o soytarı maskesiyle çekiyordu onu.

Adama surtunuyor, aşerdiği için pis bir şeyler yemek istemeyen bir gebe kadın gibi bakarak:

-

- Doldur bakalım koca hayvan! diyordu.

Fontan yeniden bardakları doldurdu. Aynı tekerlemelerle yuvarladılar :

- Prens hazretlerinin şerefine!

- Ordunun şerefine!

- Venus'un şerefine!

Nana işaretle susmalarını istediğini anlattı. Bardağını havaya kaldırarak :

- Hayır, hayır, Fontan'ın şerefine... Fontan'ın doğum gunu bu gun. Fontan'ın şerefine! Fontan'ın şerefine.

Bunun uzerine uçuncu defa bardaklar boşaltıldı; Fontan alkışlandı. Genç kadının komiğe buyuk bir istekle baktığını gören prens, adama: o asil nezaketiyle :

- Bay Fontan başarınızın şerefine içiyorum; dedi.

Bu sırada, prensin redingotunun eteği tuvalet masasının mermerine surunmuştu. Burası derin bir yatağı, kuvetlerden ve sungerlerden çıkan buharla keskin esans kokula-rıyla ve buna karışan sarhoş edici ekşimtırak şarap kokusuyla bir banyoyu andırıyordu. Nana prensle Muffat arasındaydı; iki adam genç kadının en kuçuk hareketinde, kalçalarına, gerdanına dokunmamak için el erini çekiyorlardı. Öte yanda, yuzunde tek ter damlası

belirmeden Bayan Ju-les kazık gibi dururken, Satin böyle kibar adamların çıplak bir kadınla, kıyafetlerini değiştirmemiş oyuncular arasında bulunuşunu hayretle seyrederken, bu kibarların da pek temiz şeyler olmadıklarını duşunuyordu. «

Bu sırada Baril ot babanın çıngırağının, koridorda gittikçe yaklaşmakta olduğu duyuldu. Loca kapısının önune gelince uç aktöru hâlâ ikinci perdedeki kıyafetleriyle görerek şaşırdı.

- Oh! Baylar, baylar çabuk olun; seyirciler fuayesinde çıngırak çalındı; dedi.

- Adam sen de, dedi; istifini bozmadan Bordenave, seyirciler varsın beklesinler.

Ama, şişeler boşaldığı için, aktörler oradakileri tekrar tekrar selâmlayarak, kıyafet değiştirmek uzere localarına, çıktılar. Bosc, ıslandığı için ona saygı değer bir görunuş ve-' ren takma sakalını

çıkarınca altından o morarmış ihtiyar ayyaş oyuncu yuzu çıkıvermişti ortaya.

Merdivenin aşağısında Fontan'a o boğuk sarhoş sesiyle, prensi anlatmak isteyerek :

- Ne dersin ha, gözunu kamaştırdım! dediği duyuldu.

Şimdi Nana'nın odasında prens hazretleri, Kont ve markiden başka kimse kalmamıştı.

Bordenave, Bayan Na-na'ya haber vermeden tokmağı vurmamasını tembih ederek Baril ot ile birlikte ayrıldı.

Nana, uçuncu perdedeki çıplak rolune hazırlanarak:

- Baylar, musaadenizle... diyerek kol arının ve yuzunun tuvaletine devam etti.

Prens, Marki de Chouard'la birlikte divana yerleşmişti. Yalnız kont Muffat ayakta duruyordu. Bu boğucu sıcak hava içinde yuvarladıkları ikişer bardak şarapla iyice olmuşlardı. Bu bayların, arkadaşıyla kapandıklarını gören Satin, perdenin arkasına çekilmenin uygun olacağını duşunerek bir sandığın ustune oturdu; Bayan Jules tek kelime soy-150

NANA

lemeden tek işaret yapmadan rahatça gidip gelirken, orada bekleye bekleye can sıkıntısından patlıyordu.

Prens :

- Şarkınızı o kadar guzel söylediniz ki; dedi.

Şimdi konuşma kısa cumlelerle yeniden başlamıştı. Arada bir sessizlik oluyordu. Nana her zaman cevap vermiyordu. Eliyle kol arına krem surdukten sonra, bir peçetenin ucuyla beyaz pomadı

yayıyordu. Bir aralık aynaya bakmaktan vazgeçti, prense şöyle bir göz atarak gulumsedi:

- Prens hazretleri beni şımartıyorlar; diye mırıldandı.

Marki de Chouard, ustalık isteyen bu tuvalet sahnesini hayranlıkla seyrederken lâfa karıştı:

- Orkestra size daha hafiften eşlik edemez miydi? dedi. Sesinizin daha iyi duyulmasına engel oluyor. Affedilmez bir suçtur bu.

Bu 'sefer Nana geriye dönup bakmadı. Şimdi başka bir patı hafifçe, buyuk bir dikkatle, tuvalet masasının ustune iyice eğilerek, suruyordu; öyle ki kulotunun beyaz ve yuvarlak şişkinliği busbutun kabarıyordu. Ama ihtiyarın komplimanından hoşlanmış olduğunu anlatmak için kalçalarını sal ayarak kırıttı.

Şimdi locaya bir sessizlik çökmuştu. Bayan Jules, paçalı donun sağ bacağında bir yırtık gördu.

Göğsunden bir iğne çıkardı, yere diz çökerek, Nana'nın budunun ustunde çalışmaya başladı.

Genç kadın bunun hiç farkında değilmiş gibi pudralanıyor, ama elmacık kemiklerinin ustune değmemesine de dikkat ediyordu. Bu sırada prens Londra'da şarkı söyleyecek olsa, butun İngiltere'nin kendisini alkışlamaya koşacağını söyluyordu. Nana, çok tatlı bir gulumseyişle, pudrayla bembeyaz olmuş sol yanağını göstererek yine hafifçe başını geriye çevirdi. Sonra birden ciddileşiverdi. Şimdi sıra al ık surmeye gelmişti. Yeniden

aynaya yaklaştı, parmağını bir kaba batırarak aldığı al ığı gözlerinin altına surmeğe başladı; eliyle de şakaklarına kadar yayıyordu.

Locadaki asil baylar onu saygıyla seyrediyorlardı.

Kont Muffat hâlâ ağzını açıp tek kelime söylememişti. Elinde olmadan gençliğini duşunmeğe başladı. Çocukken kaldığı oda buz gibi soğuktu. Daha sonra on altısına basınca, yatarken annesini öperdi; ama uyuyuncaya kadar bu öpucuğun soğukluğunu duyardı dudaklarında. Bir gun, geçerken, bir hizmetçi kızı bir kapı aralığından yıkanırken görmuştu; işte erginlik çağının tek hatırası buydu. Sonra da karısının aile hayatının sert kural arına sıkı sıkıya uyduğunu görmuştu, kendisi de dunya zevklerine karşı sofuca bir tiksinme hissediyordu. Buyumuş yaşlanmıştı ama, bir kadın vucudunun zevkine hiçbir zaman varamamış, yaşayışını kural ara ve âdetlere uygun bir şekilde katı bir sofuluk içinde geçirmişti. Şimdi, böyle birdenbire kendini bir aktris odasında bu çıplak kızın karşısında buluyordu. Kontes Muffat'yı hiçbir zaman jartiyerini takarken görmemiş

olan bu adam, butun bu keskin ve tatlı kokulu hava içinde, krem kutuları ve kuvetler arasında bir kadının tuvaletinin en gizli ayrıntılarını seyrediyordu. Butun varlığı isyan ediyordu, Nana'nın yavaş

yavaş kendisini buyulemesi karşısında dehşete kapılmıştı; gençliğinde okuduğu kitaplarını, butun çocukluğunu zehirleyen şeytana uyma tehlikesi masal arını hatırladı. Şeytana inanırdı. Nana, ona, şimdi, belirsiz bir şekilde, şeytan gibi görunuyordu. O guluşu, o insanı baştan çıkaran gerdanı, dolgun kalçalanyla. Muffat buna karşın kendisini savunmalıydı.

Divana rahatça kurulmuş oturan prens :

- E, demek anlaştık; gelecek yıl Londra'ya geliyorsunuz; sizi o kadar iyi karşılayacağız ki dönmeyeceksiniz bir daha Fransa'ya... Ah! aziz dostum kont, guzel kadınlarınızı gereği gibi değerlendirmiyorsunuz sizler. Hepsim alacağız elinizden; dedi.

Marki de Chouard muzipçe :

- Hiç de uzulmez buna o, dedi. Kont bir fazilet timsalidir.

Faziletinden söz edilirken Nana konta öylesine tuhaf bir bakışla baktı ki adam buyuk bir sıkıntı

hissetti. Sonra

bu haline hem hayret etti, hem de içerledi. Neden fazilet duşuncesi bu kızın karşısında rahatsız etmişti kendisini böyle? İçinden Nana'yı dövmek geldi. Genç kadın bir fırçayı elinden duşurmuştu tam bu sırada. Yerden almak için eğilirken, Muffat hemen atıldı; birbirlerine o kadar yaklaşmışlardı

ki solukları karışıyordu. Venus'un çözulen saçları el erinin ustune dökulmuştu. Adam, vicdan azabıyla karışık bir haz duydu bundan, gunah korkusuyla bilinen bir katoliğin duyduğu hazlardandı bu.

Bu sırada kapının ardından Baril ot babanın sesi duyuldu.

- Bayan Nana, tokmağı vurabilir miyim? Seyirciler sabırsızlanıyor.

Nana, istifini bozmadan :

- Biraz sonra; dedi.

Fırçayı, içinde içi siyah boya dolu bir kaba batırdı, burnunu aynaya yapıştırarak, sol gözunu kırptı

ve buyuk bir dikkatle fırçayı sağ gözunun kirpiklerine surdu. Muffat arkasında durarak genç kadını

seyre dalmıştı. Aynada tombul omuzlarını ve pembe bir gölgeye burunen gerdanını göruyordu. O

kadar çaba harcadığı halde, gözunu kırpınca busbutun iç gıcıklayıcı olan, o istekle dolu gibi görunen gamzeli yuzunden gözlerini bir turlu ayıramıyordu. Genç kadın sağ gözunu kırpıp fırçayı

öteki eline alırken Kont Muffat artık bu kadına vurulduğunu anlamıştı.

Çığırtkanın yeniden soluk soluğa bağırdığı duyuldu:

- Bayan Nana, seyirciler ayaklarını vuruyorlar, koltukları kıracaklar nerdeyse... tokmağı vurabilir miyim?

Nana'nın canı sıkılmıştı.

- Of! Vurun isterseniz, umurumda değil!.. Hazır değilim daha, varsın beklesinler.

Sonra sakinleşti, locadaki baylara döndu, gulumseyerek:

- Bir dakika bile konuşacak vakit yok doğrusu; dedi.

Şimdi yuzunun ve kol arının tuvaleti bitmişti. Parmağıyla, dudaklarına kalınca birer karmen çekti.

Şimdi kont insanın başını dönduren bu pudralar, boyalar cumbuşu içinde, bu bembeyaz yuzun ortasında, çevreleri sevişmeden morarmış gibi siyah halkalarla çevrili alev alev yanan gözler, bu kıpkızıl dudaklar karşısında busbutun kendinden geçmişti. Şimdi Nana, perdenin arkasına çekilerek, Venus' un mayosunu giymek için donunu ayağından çıkarmıştı. Sonra hiç utanmadan, rahatça gelip pergal buluzunun duğmelerini çözdu, kol arını ceketini geçiren Bayan Jules'e uzattı.

- Haydi, çabuk, seyirciler kızıyormuş; dedi.

Prens, kadın guzel iklerinden anlayan tecrubeli bir hovarda pozuyla, şimdi Nana'nın tombul boynunu seyre dalmıştı. Marki de Chouard da elinde

olmadan hayranlıkla başını sal amıştı.

Muffat, görmemek için yere bakıyordu. Kaldı ki Venus hazırdı artık, omuzlarında sadece bir tul vardı. Bayan Jules, tahtadan yapılmış oyuncak bir ihtiyar kadın gibi etrafında dönuşturup duruyordu; göğsundeki o bitmez tukenmez iğnelerden birer birer alarak, Venus'un tulunu iğneliyor, o kupkuru el eri, hiçbir kadınlık duygusu yokmuş gibi, o tombul vucudun ustunde geziniyordu.

Genç kadın aynaya son defa bir göz atarak :

- Tamam! dedi.

Bordenave-gelmişti. Kaygılı bir tavırla uçuncu perdenin başladığını söyledi.

Nana :

- Peki, peki gidiyorum... Her zaman ben beklerdim başkalarını; dedi.

Prensle yanındakiler locadan çıktılar. Ama veda etmediler. Prens, uçuncu perdeyi de kulislerden seyretmek istiyordu. Yalnız kalan Nana hayretle etrafına bakındı.

* - Nerede bu kız? diye sordu. Satin'i arıyordu. Perdenin arkasında, sandığın ustunde oturan Satin rahatça :

- Bu adamların yanında seni rahatsız etmek istemezdim, elbet; dedi.

Sonra gideceğini söyledi. Ama Nana kızı durdurdu. Budalalık ediyordu! Çunku Bordenave kendisim tiyatroya almaya razı olmuştu. Oyun bittikten sonra bu iş sonuca bağlanacaktı. Satin, duraksadı. Çok makine vardı burada. Hoşlanmazdı bundan, burası onun yeri değildi. Ama yine de kaldı.

Prens, daracık tahta merdivenden aşağıya inerken, tiyatronun öte yanından bir gurultu koptu.

Hafiften kufurler, itişme kakışma sesleri duyuluyordu. Rol sıralarının gelmesini bekleyen oyunculara dehşet veren bir olaydı bu. Bir kaç dakikadan beri Mignon yine Fauchery'yi tartaklamaya başlamıştı. Kendince kuçuk bir oyun icat etmişti. Gazetecinin burnuna ikide bir fiske atıyor ve bunu sinekleri kovmak için yaptığını söyluyordu. Oyuncuları bu oyun pek eğlendiriyordu elbet. Ama, bu başarısıyla busbutun coşan Mignon, gazetecinin suratına okkalı bir tokat indirdi.

Çok ileri gidiyordu artık. Fauchery herkesin karşısında da bu tokata sırıtarak katlanamazdı. Bunun uzerine,iki adam, oyunu bırakıp, benizleri sapsarı, kinle diş gıcırdatarak, birbirlerinin gırtlağına saldırdılar. Şimdi yerlerde yuvarlanıyor, birbirlerine pezevenk diye bağırıyorlardı.

Rejisör, korku içinde :

- Bay Bordenave! Bay Bordenave! diye bağırmaya başladı.

Bordenave, prensten özur dileyerek adamın arkasından yurudu. Fauchery ile Mignon'u yerde görunce çok cam sıkıldığını gösteren bir jest yaptı. Doğrusu ya iyi vakit geçiri-yorlardı bu adamlar.

Dekorun bir tarafında prens hazretlerinin bulunduğunu ve seyircilerin de bu gurultuyu duyabileceğini duşunmeden. Bu yetmiyormuş gibi tam sahneye gireceği anda Rose Mignon soluk soluğa geldi. Bu sırada Vul-cain rolu gereği ona sesleniyordu. Fakat kocasıyla âşığını yerde

.yuvarlanarak ust baş toz toprak içinde birbirlerini bo-

gazlar, saçlarını yolarken görunce apışıp kaldı. Yerde boğuşan iki adam geçmesine engel oldular.

Bir teknisyen, tam sahneye fırlayacağı sırada Fauchery'nin şapkasını yakalamıştı. Bu sırada Vulcain seyircileri oyalamak için işi tuluata

dökuyordu. Rose, olduğu yerde kımıldamadan, dövuşen iki erkeğe bakıyordu. '

Bordenave yanına sokulup öfkeyle :

- Bakma şunlara! Haydi git, haydi... Senin nene gerek bu! Rolunun sırasını kaybedeceksin; diye fısıldadı. Böyle diyerek Rose'u arkasından itti. Kadın yerdeki adamların ustunden atlayarak, ramp ışıklarının dalgaları arasında sahneye girdi. Bu adamların neden böyle yerlerde surunecek kadar dövuştuklerini anlayamıyordu. Butun vucudu titriyor, kafasının içi uğulduyordu; ama yine de yuzunde yureği sevgiyle dolup taşan Diana'nın tatlı gulumseyişiyle rampa doğru yurudu. Sonra duousunun ilk cumlesini öylesine sıcak bir sesle söyledi ki seyirciler alkışladılar. Bir yandan da kulağına, dekorların ardında dövuşen adamların yumruk sesleri geliyordu. İkisi de arlöken'ın mantosuna surunurcesine sahneye doğru yuvarlanmışlardı. Bereket versin orkestrasının sesi bu boğuşmanın gurultusunu boğuyordu.

Dövuşenleri guç belâ ayırabilen Bordenave, öfkeyle:

- Hey Al ahım! Evinizde dövuşemez miydiniz be? Böyle şeylerden hoşlanmadığımı da bilirsiniz.

Mignon, sen şimdi avluya git de otur hatırım için. Size geline B. Fauchery, eğer bahçeden ayrılırsanız, tiyatrodan kapı dışarı ederim... Anlaşıldı mı? Biriniz avluya, biriniz bahçeye... Yoksa Ro-se'un sizinle gitmesini yasaklarım.

Yanına gittiği zaman prens ne olduğunu sordu. Bordenave sakin bir tavırla :

- Hiç, bir şey yok... dedi.

Nana, bir kurke sarınmış, bu erkeklerle konuşarak sırasını bekliyordu. Yukarı çıkan Kont Muffat, iki direğin .arasından sahneyi seyrederken, rejisörun bir işaretinden ya-156

NANA

vaş hareket etmesi gerektiğim anladı. Sahnenin ust tarafından ağır bir sıcaklık iniyordu. Geniş

ışık dalgalarıyla aydınlanan kuliste, bir iki kişi, fısıltı halinde konuşuyor, ayaklarının ucuna basarak yuruyordu. Havagazı lâmbalarına bakan adam ile bir itfaiyeci bir kenara dayanarak, boynunu uzatıp, sahneyi görmeye çalışıyordu. Yukarıda, perdeci, oynanan oyundan habersiz, halatlarını

harekete geçirmek için kulağı kirişte çıngırak sesini sabırla bekliyordu. Butun bu ayak surtmeleri, fısıldaşmalar arasında sahnedeki aktörlerin sesi çok acayip bir şekilde geliyor, daha ötede, orkestranın karışık gurultusunu de aşarak salondan yukselen derin bir soluk, uğultu ve alkış

sesleri boğuk dalgalar halinde ulaşıyordu kulislere. Sessiz durduğu zaman bile seyirci yığınının varlığı uzaktan hissedilmekteydi.

Nana, kurkunun önunu kapayarak:

- Açık bir yer var mutlaka. Bahse girerim ki Baril ot, bir pencere açılmış; dedi... Yani öldurecekler insanı burada!

Baril ot, pencereyi kendi eliyle kapadığına yemin etti. Belki de bir cam kırılmıştı. Artistler daima cereyandan şikâyet ederler. Havagazı fenerlerinden yayılan ağır sıcaklık içinde, soğuk bir hava cereyanı, Fontan'ın dediği gibi bir göğus hastalığı için birebirdir.

İyice içerlemiş olan Nana :

- Sizi de böyle yarı çıplak görmek isterdim; dedi. Bordenave :

- Sus... diye fısıldadı.

Sahnede Rose, duosunun bir cumlesini öyle berrak bir sesle okumuştu ki alkış tufanı orkestrayı

bastırdı. Nana, ciddileşerek sustu. Bu sırada Kont Muffat, iki kulis arasındaki bir alana saptı. Ama Baril ot burada bir dekor aralığı olduğunu, seyircilerin kendisini görebileceklerini söyleyerek durdurdu. Dekoru

tersinden ve yandan göruyordu. Bundan başka bulunduğu yerden eski afişlerle kalın bir tabaka yapı-EMILE ZOLA

larak desteklenen çerçevelerin arkası, bir gumuş maden ocağına gömulmuş olan Etna mağarası

da göruluyordu. Yukarıdan aşağıya indirilen ışıklı borular, geniş fırça darbeleriyle yapılmış gumuş

levhada yangın alevleriyle yankılar yapıyordu. Mavi, kırmızı camlı fenerlerden serpilen ışıklar, birbirine karışarak alev alev yanan bir ateş havası yaratıyordu. Yerde, uçuncu plânda, bir yokuş

yoldan aşağı, otların içine konulmuş fenerler, bir çubuğun kara kayalardan ayırt edilmesini sağlıyordu. Junon rolunu oynayan ihtiyar Bayan Drouard, ışıktan gözleri kamaşmış, uyuklayarak sahneye giriş sırasını bekliyordu.

O sırada bir kaynaşma oldu. Clarisse'in anlattığı bir hikâyeyi dinlemekte olan Simonne ;

- A, Tricon kadın! diye bağırdı.

Gerçekten de Tricon kadın görunmuştu. İki örgulu saçı ve avukattan avukata koşan bir kontes edasıyla oydu bu gelen. Nana'yı görur görmez ona doğru yurudu.

Genç kadın kısa bir konuşmadan sonra :

- Hayır, şimdi olmaz; dedi.

İhtiyar kadın, duşunceye vardı. Prul iere yanından geçerken elini sıktı. İki ufak tefek figuran kız onu heyecanla seyrediyordu. Kadın bir an duraksar gibi oldu. Sonra bir işaretle Simonne'u yanına çağırdı. Yeniden onunla da kısa bir konuşma geçti aralarında. Nihayet Simonne :

- Olur, yarım saate kadar; dedi.

Genç kadın locasına çıkarken, elinde bir takım mektuplarla oradan oraya dolaşan Bayan Bron, ona bir mektup verdi. Bordenave sesini alçaltarak, Tricon kadını içeriye soktuğu için kapıcı kadına çatıyordu. Nereden çıkmıştı bu karı! Hem de bu akşam. Prens hazretleri burada olduğu için buna busbutun içerlemişti. Otuz yıldır tiyatroda çalışan Bayan Bron, acı bir tonla cevap verdi. Nereden bilecekti ki? Tricon butun bu kadınlarla iş göruyordu; sayın direktör belki yirmi kere onu burada görmuştu de hiç ses çıkartma-

mıştı Bordenave, ağzının içinden kaba sözler söylerken, Tricon kadın, sukûnetle, erkekten anlayan bir kadın gözuyle prensi suzuyordu. Soluk yuzu, bir gulumseyişle aydınlandı. Sonra, ağır ağır, kendisine saygı ile selâm veren kadınlar arasından geçip giderken Simonne'a : Hemen değil mi? dedi.

Simonne'un cam sıkılmışa benziyordu. Mektup, o akşam için söz verdiği bir gençten geliyordu. Bir iki satır karalayıp Bayan Bron'a verdi: «Bu akşam gelemeyeceğim sevgilim, başkasına sözum var.» Ama yine de tasalıydı. Bu genç belki de gelir kendisini beklerdi. Üçuncu perdede rolu olmadığı için hemen oradan ayrılmak istiyordu. Clarisse'den kendisini bir bekleyen olup olmadığını anlaması için gidip bakmasını rica etti. Bu kadın, yalnız perdenin sonuna doğru sahneye giriyordu. O aşağı inerken, Simonne birlikte kul andıkları locaya çıktı.

Aşağıda Bayan Bron'un bufesinde sırma işlemeli kırmızı geniş bir elbiseye burunmuş Pluton rolunu oynayan bir figuran bir şey içiyordu. Kapıcı kadının işi iyi gidiyordu her halde. Çunku merdiven altındaki mahzenin kapağı, yıkanan bardakların suyu ile sırsıklam haldeydi. Clarisse eteği, kirli basamaklara değen İris tuniğini çıkardı. İhtiyatlıca durdu, başını uzatıp, kapıcı odasına bir göz attı. Bir de ne görsun: bu la Faloise budalası masa ile soba arasındaki iskemlenin ustunde hâlâ pinekleyip durmuyor mu? Simonne'un önunde kirişi kırar gibi yapmış, sonra tekrar gelmişti.

Ondan başka oda eldivenli, şık, sabırla bekleyen erkeklerle doluydu. Hepsi de ağırbaşlı bir tavırla birilerini bekliyorlardı. Şimdi masanın ustunde sadece kirli tabaklar vardı. Bayan Bron son buketleri de sahiplerine

dağıtmıştı. Yalnızca solmuş bir gul, tortop olup yatan kara kedinin yanına duşmuştu. Kedi yavruları ise, bu ciddi bayların ayaklan arasında cirit atıp oynaşıyordu. Clarisse'in içinden bir an la Falo-ise'ı kapı dışarı etmek geldi. Bu sersem hayvanları sevmezdi; ayaklan kediye değmesin diye buzulmuştu.

- Alaycı bir tip olan Pluton, elinin tersiyle ağzını silerek odadan çıkarken :

- Dikkat et tırmalamasın seni! dedi, genç adama.

Clarisse, la Faloise'la bir kavga çıkartmak duşuncesinden vazgeçti. Bayan Bron'un, Simonne'unkine mektubu verdiğini gördu. Genç adam, okumak için, antrede yanan havagazı

lâmbasının altına gitti. «Bu akşam gelemeyeceğim sevgilim, başkasına sözum var.» Adam, bu cumleye alışık olmalı ki sessizce çekilip gitti. Eh hiç olmazsa şu adam lâftan anlıyordu! Ötekiler ise Bayan Bron'un şu kocaman bir fenere benzeyen kötu kokulu odasındaki, hasırları fırlamış

iskemleler uzerinde kazık kakmışçasına beklemekte inat ediyorlardı. Bir zevk için bu erkeklerin buna katlanmaları değer miydi? Clarisse tiksinti duyarak yukarı çıktı, sahneden geçti, çevik adımlarla localara giden merdiveni aşarak Simonne'a haberi yetiştirdi.

Tiyatronun ust katından ayrılmakta olan prens, Nana ile konuşuyordu. Genç kadından ayrılmıyor, yarı kapalı gözlerini ondan ayırmıyordu hiç. Nana adamın yuzune bakmadan, gulumseyerek bir baş işaretiyle, evet, demişti. Ama birden Kont Muffat butun varlığında duyduğu bir isteğe kendini bıraktı, kendisine bazı makinelerin nasıl işlediğini anlatan Bordenave'ın yanından ayrılarak, prensle Nana'nın konuşmasını kısa kesmek için yanlarına geldi. Nana başını kaldırıp bakarak, prense gulumsediği gibi ona da gulumsedi. Ama kulağı kirişte sahnedeki rol sırasının gelmesini bekliyordu.

Kontun gelişine canı sıkılan prens :

- Üçuncu perde, hepsinden daha kısadır, her halde; dedi.

Genç kadın cevap vermedi, yuzu değişivermişti birden, şimdi yalnız rolunu duşunuyordu.

Omuzlarını hızla sal ayarak, sırtından attığı kurku; arkasında duran Bayan Jules hemen koluna aldı. Sonra Nana, çırçıplak, duzeltmek istiyormuş gibi el erini saçına göturerek sahneye daldı.

Bordenave :

- Susun! diye fısıldıyordu.

Kontla, prens hayretten donakalmışlardı. Derin bir sessizlik ortasında, seyirci kalabalığından derin bir iç çekişi, bir mırıltı duyuldu. Her akşam, Venus, o tanrıça çıplağıyla sahnede görununce bir hava yaratıyordu böyle. Şimdi Muf-fat onu görmek istiyordu. Gözunu bir deliğe uydurdu. Sahne ışıklarının meydana getirdiği daire yayının ötesinde salon, kırmızımtırak bir dumana burunmuş

gibi loş görunuyordu. Birbiri yanısıra dizilmiş yuzlerin bulanık bir solukluk verdiği bu mat fon uzerinde şimdi Nana, bembeyaz ve olduğundan daha buyuk görunen vucuduyla locaların ve sahne ustunun görunmesini önluyordu. Muffat genç kadının sırtını, gerilen belini, açık kol arını

göruyordu, şimdi, öte yandan, kadının ayaklarının dibinden suflörun namuslu ve fakir bir insan olduğunu gösteren başı, kesik bir kafa gibi sahnenin döşemesine gömulu olarak gözune çarpmıştı. Sahneye girişte söylediği bazı parçalar arasında, genç kadının butun vucudu, boynundan topuklarına kadar dalgalanıyor, sonra yerlere surunen tulunun eteklerinde sönuyordu.

Şarkısının son nağmesini söylerken kopan alkış kasırgası arasında Nana, tulu havada uçuşurken, saçları beline dökulerek seyircileri selâmladı. Şimdi

genç kadının öne doğru eğilmiş, kalçaları

yayılarak, gözetlediği deliğe doğru geri geri gelişini gören kont, birden doğruldu, yuzu sapsarıydı.

Sahne kay-boluvermişti. Şimdi yalnız dekorların arkası, her yana yapıştırılmış olan renk renk eski afişlerden başka bir şey görulmuyordu. Sahneden kulislere açılan kapının önunde, havagazı

şeridi arasında, butun Olemp, uyuklayan Bayan Drou-ard'ın yanına gelmişti. Butun oyuncular perdenin sonunu bekliyorlardı. Bosc'la Fontan yere oturmuş, çenelerini dizlerine dayamışlardı, Pruil ere, sahneye girmeden esneyip gerindi; hepsi gözleri kıpkırmızı, yorgunluktan kırılıyor, gidip yatağa serilmekten başka bir şey duşunmuyorlardı.

O sırada, Bordenave avlu tarafına geçmesini yasakladığından, bahçede dolaşıp duran Fauchery, kendine guven ve-EMILE ZOLA

rebilmek için Muffat'ya locaları göstermeyi teklif etti. Gittikçe gevşeyip iradesini yitiren kont, gözleriyle, çoktan oradan ayrılmış olan Marki de Chouard'ı arayarak gazetecinin peşinden yurudu. Şimdi, Nana'nın şarkısını dinlediği bu kulisten uzaklaşırken hem bir ferahlık hem de bir kaygı duj-yuyordu içinde.

Fauchery, birinci katı ikinciden, çift kanatlı kuçuk kapıların ayrıldığı merdivenden, kontun önunde giderek çıkmaya başlamıştı. Bu da, o karanlık işlerin çevrildiği evlerdeki merdivenleri andırıyordu.

Kont Muffat, böylelerini, yardım severler derneği adına para toplamak için dolaştığı sırada çok görmuştu: çıplak duvarlarının sıvaları yer yer dökulmuş, sarı badanalı, basamakları zamanla aşınmış, demir korkuluğu el e tutulmaktan parlayan merdivenler. Her sahanlıkta yerle bir hizadaki bir pencereye dört köşe bir hava deliği açılmış. Duvarlara asılı havagazı fenerleri bu sefalet manzarasını çiğ bir ışıkla aydınlatmakta; bu fenerlerden yayılan sıcaklık helezonvari yukselen katlara doğru yayılmaktadır.

Merdivenin dibine geldiği zaman Kont yine o localardan inen, kadın kokusuyla yuklu yakıcı soluğu duymuştu ensesinde; bu sıcaklık bir ışık ve gurultu dalgası ile içinden sarıyordu onu. Her basamakta yukseldikçe, şimdi, pudraların, tuvalet sularının kokusu vucudunun ateşini busbutun arttırıyor, onu sersemleştiriyordu. Birinci katta iki koridor vardı. Bunlar bir noktadan sonra birden kıvrılıyordu. Burada, aşağı sınıftan otel odalarının kapılarını hatırlatan beyaz boya ile numaralanmış oda kapıları vardı. Temelinden biraz çökmuş bu eski binanın çimleri yerlerinden fırlamış, zemininde çıkıntılar meydana getirmişti. Kont biraz duraklayıp aralık bir kapıdan içeri baktı. Burası çok pis bir yer, fakir mahal e berberi dukkânı gibi bir yerdi, içeride iki iskemle, bir ayna, iki çekmeceli kuçuk bir dolap vardı. Tarak kiriyle kararmıştı bu dolabın ustu. Kan ter içinde bir delikanlı, çamaşır değiştiriyordu. Bitişik odada, eldivenli bir kadın gitmek uzere hazırlamaktaydı. Banyodan yeni çıkmış

gibi ıslaktı ve duzleşmişti saçları. Fauchery, kontu çağırdı. Adam ikinci kata çıktığı sırada birinin sağ yandaki koridordan öflceyle: «Hay al ah cezalarını versin!» diye bağırdığı duyuldu. Ufak tefek pasaklı bir kadın olan Mathilde elindeki kuveti duşurup kırmıştı. Sabunlu sular şimdi sahanlığa kadar yayılıyordu. Bir locanın kapısı şiddetle vurularak kapandı. Sadece korseyle kalmış iki kadın sıçrayarak geçtiler, gömleğinin ucunu dişlerinin arasına almış başka bir kadın da adamları

görunce hemen sıvıştı. Sonra guluşmeler, kavga edenlerin sesleri, başlandığı halde birden yarıda kesilen bir şarkı duyuldu. Koridor boyunca, kapı ve bölme çatlaklarından çıplak kadın vucutları, beyaz tenler, soluk çamaşırlar göruluyordu; çok neşeli iki kız birbirlerine horoskoptaki kader çizgilerini gösteriyorlardı. Hemen hemen çocuk denecek yaşta bir kız da eteğini dizinin ustune kadar kaldırmış, kulotunu tamir ediyordu. Aktrisleri giydiren kadınlar, iki erkeği görunce, adet yerini bulsun diye perdeleri çekiyorlardı. Oyun bittikten sonraki harıltı gurultu kaplamıştı her yanı.

Yuzlere surulen al ıklar, pudralar, kremler temizleniyor, kadınlar şehir kıyafetine burunuyorlardı.

Kapılar açıldıkça keskin kokular yayılıyordu odalardan. Üçuncu katta Muffat artık kendini butun bu havanın getirdiği sarhoşluğa bırakmıştı. Kadın figuranların locası buradaydı; yirmi kadın balık istifi dolmuştu bu odaya. Pudra kutuları, lavanta şişeleri masaların ustunu doldurmuştu. Muffat nihayet en ust kata gelmişti; açık kalmış kuçuk bir pencereden bakmak hevesine kapıldı yine: oda boştu; yanan gaz lâmbasının altında sadece unutulmuş bir oturak vardı. Yerde de oraya buraya atılmış

eteklikler göruluyordu. Bu dörduncu kat kontun görduğu son yer oldu; butun sıcaklıklar, butun kokular buraya toplanmıştı. Adam boğulacak gibi olmuştu: sarı renkli tavan kızarmış gibi görunuyordu, kırmızımtırak bir buğu içinde bir gaz feneri yanıyordu. Bir aralık demir parmaklığa tutundu. Canlı bir ılıklık vardı bu demirde. Gözlerini kapadı ve derin bir soluk alarak o zamana kadar yabancısı olduğu kadın dişiliğinin butun kokularını içine doldurdu.

Bir aralık kaybolan Fauchery :

- Buraya gelin, sizi arıyorlar; diye bağırdı.

Burası, koridorun sonunda Clarisse'le Simonne'un loca-sıydı. Uzunca, çatının altında biçimsiz bir odaydı. Tavandaki iki delikten ışık alıyordu. Ama gecenin bu saatinde loca bir havagazı

lâmbasıyla aydınlatılmıştı. Duvarları yeşil zemin uzerine gul erle suslu en ucuz cinsten muşamba kaplı iki enli tahta levha, tuvalet masası işini göruyordu. Masanın ustu, saçılan sularla kapkara olmuştu. Bu uydurma masaların altına da çinko guğumler, içi pis suyla dolu kovalar, kocaman testiler sıralanmıştı. Bir suru işporta malı da göze çarpıyordu: çatlak kuvetler, dişleri kırık taraklar; hiç etraflarına aldırış etmeden aceleyle soyunan, aynı kapta yuzlerini yıkayan iki kadının etrafında her şey karmakarışıktı; butun bunlardan burada pek geçici bir sure kaldıkları ve içerisini dolduran pisliğin de umurlarında olmadığı anlaşılıyordu.

Fauchery, fahişelerin çevresinde yaşamış erkeklerin laubaliliği ile :

- Haydi gelin canım; Clarisse öpmek istiyor sizi!., diye tekrar seslendi.

Muffat içeri girdi. Ama Marki de Chouard'ın iki tuvalet masası arasında, bir iskemlede oturduğunu görunce şaşakaldı. Marki buraya çekilmişti. Ayaklarını açıyordu, çunku, devrilen bir kovadan dökulen sular odanın içinde yayılıyordu. Pek keyifli görunuyordu ihtiyar. İyi yerleri bilen bir adam haliyle bu tuvalet odasının boğucu havası, bu kadınların hayasızlığı, hoşuna gidiyor, buradaki pislik pek tabi görunuyordu ona.

Simonne; Clarisse'in kulağına eğilerek :

- İhtiyarla gittiğin oluyor mu? diye fısıldadı.

- Sık sık; diye cevap verdi.

Çok genç ama çok şirin ve laubali bir kız olan giydirici, Simonne'un mantosunu giymesine yardım ederken kıkır

kıkır guluyordu. Şimdi uç kadın itişerek, bir takım kelimeler mırıldanarak neşelerini daha da arttırmışlardı.

- Haydi Clarisse; öp şu sayın bayı; biliyorsun ki tıngırı var; dedi Fauchery : Sonra konta dönerek şunu ekledi:

- Göreceksiniz, çok tatlı şeydir, sizi öpecek.

Ama Clarisse erkeklerden tiksinmişti. Öfkeyle ve sert bir dil e aşağıda kapıcının odasında bekleyen pis heriflerden söz etti. Hemen aşağıya inmek zorunda olduğunu, kendisine son sahneyi kaçırtacaklarını söyledi. Sonra Fauchery kapının önune dikilip engel olduğu için Kont Muffat'nın favorilerine birer öpucuk kondurdu ve :

- Size değil bu hiç olmazsa! Kafamı şişiren Fauchery için! diyerek sıvıştı.

Kont kaynatasının önunde pek sıkılmıştı. Yuzune kan hucum etti. Nana'nın o zengin döşeli, luks içinde locasında, bu iki kadının kendilerini sere serpe bıraktıkları bu karma-karışıklık içindeki yuz kızartıcı sefalet havasında duyduğu iç gıcıklanmasını duymamıştı. Bu sırada, marki telâşla çıkan Simonne'un ardından gitti. Kadın başıyla olmaz, derken, o ağzını boynuna yaklaştırarak bir şeyler söyluyordu. Fauchery gulerek arkalarından gidiyordu. Şimdi kont, kuvetleri ovan giydirici kızla yalnız kalmıştı. Sonra o da çıktı, merdivenden inmeğe başladı; simdi yalnız etekleriyle kal-mış

kadınlar, o geçerken gevşek gevşek bacaklarını kaldırıyorlardı. Böylece dört kata dağılmış

kızların arasından geçerken, bir kediyi fark etti, bu koca sarı kedi, kuyruğu havada, sırtını

parmaklıkta kaşıyarak basamaklardan aşağıya iniyordu.

Boğuk bir kadın sesi:

- Ah, doğrusu ya, bu gece bizi rahat bırakacaklarını sanmıştım!.. İşte, yine bir takım traşçılar çağırıp duruyor!

Oyun bitmiş, perde inmişti. Merdivende gerçekten bir yarış başlamıştı şimdi. Her kafadan bir ses çıkıyor, oyuncu-EMILE ZOLA

lar bir an önce giyinip kapağı dışarıya atmak için acele ediyorlardı. Kont Muffat son basamaktan indiği sırada, ağır ağır koridorda yuruyen Nana ile prensi gördu. Genç kadın durdu, sonra gulumseyerek yavaş sesle :

- Tamam, biraz sonra, dedi. , Prens, sahneye döndu, Bordenave burada kendisini bekliyordu. Şimdi Nana ile yalnız kalan kont Muffat kendini bir öfke ve istek duygusuna kaptırarak arkasından koştu; genç kadın odasına girerken; ensesine, ta omuzlarının arasına kadar buruyen sarışın kıvırcık tuylerin uzerine ağdalı

bir öpucuk kondurdu. Nana öfkeyle elini havaya kaldırmıştı. Kontu görunce gulumsedi. Sadece:

- Oh! Korkuttunuz beni; dedi.

Guluşunde hem pek tatlı hem, uysal bir şey vardı; sanki umutsuzlukla bu öpucuğu bekliyormuş

da, ona kavuşunca pek mutlu olmuş gibi. Ama ne o akşam ne de ertesi gun buluşamazdı Muffat ile. Beklemek gerekiyordu. Böyle olmasaydı bile, adamın hırsını kamçılamak için böyle davranırdı. Gözlerinden okunuyordu bunlar. Nihayet şöyle dedi:

- Biliyor musunuz bir ev sahibiyim ben... Evet Orléans yakınında bir köyde, sizin zaman zaman gittiğiniz bir yerde bir ev satın aldım. Bebe söyledi bana bunu. Hani şu kuçuk Georges Hugon, tanırsınız değil mi? İşte beni görmeğe oraya gelin.

Çekingen bir adam olduğu için yaptığı kabalıktan utanç içinde olan kont, pek teşrifatlı bir şekilde genç kadını selâmlayarak kendisinin davetini yerine getireceğini vaat etti. Sonra, bir ruyadaymış

gibi yuruyerek uzaklaştı.

Prensin yanına geldi; fuayeden geçerken Satin'in bağırdığı duyuldu:

- Bakın şu pis moruğa! Bırak beni!

Marki de Chouard Satin'e çul anmıştı. Bu kız bıkmıştı her halde butun bu kibar erkeklerden. Nana onu Bordena-166

ve'a henuz tanıtmıştı. Ama, saçmalamak korkusuyla ağzını kilitleyip oturmak çok canını sıkmıştı.

Kız, bir eski göz ağrısını tekrar ele geçirmek istiyordu bu kulislerde. Bir hafta boyunca kendisiyle sevişip dayak atan bu genç adam, Pluton rolune çıkan bir postacıydı. Onu beklerken, markinin kendisine tiyatrocu

kadınlarla konuşur gibi bir şeyler söylemesine fena halde içerliyordu. Bunun için o da buyuk bir vekarla şöyle bir lâf etti:

- Kocam nerdeyse gelecek, görursunuz!

Bu sırada, oyuncular, sırtlarına paltolarını geçirmiş, yorgun yuzlerle, birer birer çıkıp gidiyorlardı.

Merdivenlerden çökuk şapkalı, boyun atkıları buruşuk, adamlar, yuzlerinin boyasını yeni silmiş

soytarıların soluk benziyle inip karanlığa karışıyorlardı. Sahnede ışıklar söndurulmeye başlanmıştı. Bordenave prense bir fıkra anlatıyordu. Prens, Na-na'yı beklemek istiyordu. Genç

kadın görunduğu zaman, sahne tamamıyla kararmıştı; nöbetçi itfaiyeci, elinde bir fenerle köşe bucağı dolaşıp gözden geçiriyordu. Bordenave, prens hazretlerini, ta Panoramalar geçidine kadar gitmek zahmetinden kurtarmak için kapıcı odasından tiyatronun antresine giden bir koridoru açtırttı. Şimdi bu yoldan, pasajda, geçitte kendilerini bekleyen erkeklerden yakayı kurtarmak isteyen kadıncıklar birer birer sıvıştılar... İtişip kakışarak, dirsek dirseğe, arada bir arkalarına bakıp nefeslerini tutarak dışarı çıkıyordu bu kadınlar; öte yandan Fontan, Bosc ve Prul iere, ağır ağır yururken Varietes'nin önunu arşınlayarak oyuncu kadınları bekleyen ağırbaşlı adamlarla alay ediyorlardı; bekledikleri kadınlar âşıklarıyla buluşmak uzere öte taraftan sıvışmışlardı. Ama Clarisse, özel ikle pek insafsızca davranarak, la Faloise'ı hâlâ beklediği yerde bırakıp bir başka kadının arkasından çekilip gitti. La Falo-ise hâlâ o ağır başlı baylarla birlikte kapıcı kadının odasında pinekleyip duruyordu. Hepsi de burunlarını ileri doğru uzattılar. Clarisse dimdik yuruyerek basıp gitmişti. Dar merdivenin alt basamağında dalgalanarak hışırdayan, o kadar zamandır umitsizce bekledikleri kadınların, tek birini

bile iyice seçemeden, uçup gittiklerini görmemek şaşkına çevirmişti hepsini. Kara kedinin yavruları muşambanın ustunde, başlarını rahatça yatan annelerine dayamış, pençelerini yayarak uyuyorlardı. İri sarı kedi ise kuyruğunu uzatmış, sıvışan kadınlara bakıyordu.

Bordenave merdivenin alt basamağında koridoru göstererek:

- Prens hazretleri buradan gitmek isterler mi? dedi.

Bazı kadın figuranlar hâlâ bu koridora dalmaktaydılar. Prens, Nana'mn arkasından yuruyordu.

Muffat ile marki arkadan geliyorlardı. Burası, tiyatro ile, bitişik ev arasında uzanan dar ve uzun bir yoldu; uzerine camlı demir çerçeveler takılmış daracık bir sokak da denilebilirdi buraya.

Duvarından nem sızıyordu. Yuruyenlerin ayak sesleri yerlere döşenen taşlar uzerinde bir yeraltı

geçidinde olduğu gibi yankılar yapıyordu. Burada bir suru tahta parmaklık göze çarpıyordu. Bu parmaklıklar, akşamlan bilet almak için kuyruk olanları duzenli bir sıraya sokmak için kul anılıyordu. Bir çeşmenin önunden geçerken Nana eteğini kaldırdı. İyi kapanmayan musluktan akan sular taşlara yayılmıştı. Antreye gelince, selâmlaşarak birbirlerinden ayrıldılar. Bordenave yalnız kalınca omuz silkerek filozofça bir kuçumseme ile prens hakkındaki duşuncesini, birbiriyle barıştırmak için Mignon'la Fauchery'yi göturen Simonne'a şöyle özetledi:

- Höduğun biri.

Muffat kaldırımın ustunde yalnız kalmıştı. Prens hazretleri Nana'yı rahat rahat kendi arabasına bindirdi. Marki ise, Satin'le figuranın peşine duştu. Bu iki gencin nasıl sevişeceklerini duşunerek içi gıcıklanmıştı; şimdi sadece onları izlemekle yetiniyor, kızın kendisine guler yuz gösterebileceğini umuyordu. Şimdi, Muffat, başı ateşler içinde yanarak evine yaya dönmeğe karar vermişti. İçinde her turlu çatışma sona ermişti artık. Yeni bir hayat dalgası kırk yıl ık inançlarını ve duşuncelerini kaplamıştı. Bu caddelerde yururken araba tekerleklerinin gurultusu de Nana adını

du-

yar gibi oluyor, havagazı fenerlerini titrek ışıkları arasında çıplak kadın vucutlarının kıvranışları, Nana'nın beyaz omuzları, kol arı gözunun önune geliyordu. İyice tutulduğunu hissediyordu bu kadına. Onunla bir saatçik kalabilmek için her şeyi bırakmaya, varını yoğunu satmaya hazırdı.

Gençliği uyanıyordu artık. Erinlik çağındaki bir delikanlının heyecanı içinde; bu heyecan, o soğuk katolikçe sofuluğunu ve yaşı ilerlemiş adam ağırbaşlılığını aşarak kanını tutuşturuyordu alev alev.

VI

Kont Muffat karısı ve kızıyla, Fondettes'e gelmişti. Burada oğlu Georges'la oturan Bayan Hugon bir hafta kalmak uzere davet etmişti kendilerini. XVII. yuzyıl sonlarında yapılmış olan bu ev; sussuz, etrafı çevrili geniş bir alanın ortasındaydı. Ama çok guzel gölgeli köşeler, akar suyu kaynaklardan alan havuzlar vardı bahçesinde. Bu bahçe, gözun alabildiğine biteviye uzanan tarlaların yanı sıra, Orle-ans-Paris yolu boyunca uzanan ve öbek öbek ağaç kumele-riyle bu biteviyeliği bozan yemyeşil bir çerçeve meydana getiriyordu.

Saat on birde ikinci çıngıraktan sonra herkes öğle yemeği için sofrada toplandığı sırada, Bayan Hugon, o anaca tatlı gulumseyişiylî Sabine'in yanaklarına kocaman birer öpucuk kondurarak :

- Biliyor musun... Köyde yaşarken o kadar alıştım ki buna... Seni buradı görmek yirmi yaş

gençleştiriyor beni... Eski odamda rahat uyuyabildin mi?

Sonra, cevap beklemeden Estel e'e dönerek :

- Bu kuçuk de iyi uyudu mu bari? Haydi öp beni yavrum, dedi.

Pencereleri parka bakan geniş yemek salonundaki buyuk masanın sadece bir köşesinde toplanmışlardı. Yine de sıkışık oturmuyorlardı. Sabine'nin gençlik anıları canlanıyordu şimdi.

Aylarca kalırdı bu Fondettes'de, uzun gezintiler yapardı. Bir yaz akşamı nasıl havuza duştuğunu hatırlıyordu; kışın bir dolapta eline geçen bir şövalyelik romanını kış geceleri, içinde bağ çubuğu yakılan ocağın karşısında okuyuşu. Kontesi bir kaç aydır görmemiş olan Georges, yuzunde acayip bir değişiklik görmuştu; oysa şu sırık gibi Estel e eskisinden daha silik, dilsiz ve sakardı.

Sadece rafadan yumurta ile pirzola yendiği için, meraklı bir ev hanımı olan Bayan Hugon kasapların gittikçe aksileştiklerinden yakındı; her şeyi Orleans'dan aldırıyor-muş; hiçbir zaman da istediği şeyleri getirmiyorlarmış. Kaldı ki misafirleri iyice karınlarını doyurmuyorlarsa onların kabahatiydi bu: mevsimi geçirdikten sonra gelmişlerdi.

- Hiç de akıl ıca bir iş olmadı bu; dedi. Sizi haziran ayında beklemiştim. Eylulun ortasındayız şimdi... Göruyorsunuz ya hiç de hoş olmadı bu.

Eliyle, çimenlikteki, yaprakları sararmaya başlayan ağaçları göstermişti. Hava kapalıydı, ta uzaklara kadar ortalığı mavimtırak bir buğu kaplamıştı; tatlı ve durgun bir huzun havası vardı.

- Ah! Dört gözle misafirleri bekliyorum; böyle daha neşeli geçiyor gunlerim... Georges, Bay Fauchery ile Bay Da-guenet'yi davet etmiş. Tanırsınız değil mi?.. Sonra da beş yıldır geleceğini vaat eden Bay de Vandeuvres. Bu yıl gelmeğe karar vermiştir her halde.

- Hah tamam! Bir Bay Vandeuvres eksikti! Ama çok işi var onun; dedi kontes gulerek.

Muffat :

- Ya Philippe? diye sordu. İhtiyar kadın.

- Philippe izin istedi; ama o geldiği zaman siz burada olmayacaksınız her halde.

Kahveler geldi. Şimdi Paris'ten söz ediliyordu. Stei-ner'in adı geçti. Adamın adı söylenir söylenmez bayan Hugon hafifçe haykırdı:

- Sırası gelmişken sorayım; Bay Steiner, bir akşam sizde rastladığım şu şişman banker değil mi?

Aman ne çirkin şey! Bir aktrise bir çiftlik satın almış bu dolaylarda. La Choue'nun arkasına duşuyor Gumieres taraflarında! Butun buralarda dedikodusu çalkalanıyor... Bunu biliyor muydunuz dostum?

Muffat :

- Hiç duymamıştım; ya demek Steiner bir çiftlik almış bu dolaylarda öyle mi?

Georges annesinin bu konuya değindiğini duyunca burnunu fincanına eğdi; sonra verdiği cevaba şaşarak konta baktı. Neden böyle dupeduz yalan söyluyordu bu adam? Öte yandan delikanlının kımıldanışını fark eden kont, şupheli bir gözle ona baktı. Bayan Hugon olayı ayrıntılarıyla anlatıyordu şimdi. Çiftliğin adı la Mignotte'du; La Choue'-dan yukarı Gumiers'in ötesindeki köpruden geçildikten sonra iki buçuk kilometrelik bir yol var oraya kadar. Bu köpru yolu uzatıyor ama insan suya batar...

Kontes :

- Peki kimmiş bu aktris? diye sordu.

- A, evet söylemişlerdi adını bana bu sabah, bahçıvan bu işi anlatırken bize...

Georges hatırlamaya çalışır gibi yapıyordu. Muffat, kuçuk bir kaşığı parmaklarının arasında çevirerek bekliyordu. Şimdi kontes kocasına dönerek :

- Bay Steiner şu Varietes'deki aktris Nana ile duşup kalkmıyor mu?

- Nana! Tamam, bir felâket bu kadın! diye Bayan Hugon bağırdı. Şimdi la Mignotte'da bekliyorlar bu kadını. Butun bunları bahçıvandan öğrendim... Öyle değil mi Georges? Bahçıvan, kadının bu akşam geleceğini söyluyordu.

Bu haber kontu şaşırtmıştı; hafif bir urperti geçirdi. Ama Georges hemen atıldı.

- Oh! Anneciğim, bahçıvan bir şey bilmeden konuşuyor. Demin arabacı tam tersini söyledi: la Mignotte'a öbur gunden önce kimse gelmeyecekmiş.

Sözlerinin kont uzerindeki etkisini anlamak için adamı göz ucuyla suzerek, bunları çok tabi bir sesle söylemeye çalışıyordu. Muffat, şimdi, içi ferahlamış gibi rahatlıkla yine kaşığı parmaklarının arasında çevirip duruyordu. Kontes, parkın mavimtırak bir buğu ile kaplı uzak köşelerine

gözleri dalmış, dudaklarında hafif bir gulumseyişle, birden zihninde uyanan bir duşunceye kendini vermiş gibi görunuyordu. Öte yandan, sandalyesinin uzerinde kımıldanmadan dikilip oturan Estel e, Nana'dan söz edilirken, o beyaz bakire yuzunde, en ufak bir çizgi belirmeden dinliyordu.

Bayan Hugon bir sure sessizlikten sonra, yine o keyifli haliyle :

- Aman, kuzum ne diye kızıyorum sanki; dedi. Varsın herkes istediği gibi yaşasın... Yolda rastlarsak bu kadına selâm vermeyiz olur biter...

Sofradan kalkarken de yine, Kontes Sabine'e bu sene kendisini bu kadar beklettiği için sitem ediyordu. Ama, Kontes kabahati kocasının ustune atarak kendini savunmuştu. İki kere, bavul ar hazırlandığı halde, hareketlerinden bir gun önce, yolculuklarını erteletmişti; çok önemli bir işi

çıktığını ileri suruyordu. Bu seyahatin suya duştuğu sanıldığı bir sırada ise birden buraya gelmeye karar vermişti. Bunun uzerine ihtiyar kadın Georges'un da, tıpkı kont gibi iki kere, geleceğini vaat ettiği halde gelmeyip bir gun önce çıka-geldiğini söyledi. Ev sahipleriyle misafirler bahçeye indiler.

Kadınların iki tarafında yuruyen kontla, Georges, ses çıkartmadan konuşulanları dinliyorlardı.

Oğlunun sarışın saçlarının uzerine bir öpucuk konduran Bayan Hugon :

- Zizi, annesiyle bu köyde yaşamaya razı oldu ya, dunyalar benim oldu. Ah, Zizi'ciğim, unutmaz beni...

Öğleden sonra kadının yureğine bir kaygı çöktu. Sofradan kalkar kalkmaz başında bir ağırlık duyduğunu söyleyen Georges, gittikçe artan bir baş ağrısından yakınmaya başlamıştı. Saat dörde doğru, çıkıp yatayım, dedi, en iyisi buydu; ertesi gune kadar uyursa tamamıyla iyileşeceğim söyluyordu. Annesi, kendi eliyle yatırdı. Ama Georges, kadın odadan çıkar çıkmaz yatağından fırlayıp odasının kapısını kilitledi; kendisini rahatsız etmemeleri için böyle yaptığını söyledi ve bağırarak annesine : iyi geceler! yarın göruşuruz an-EMILE ZOLA

neciğim; dedi. Bunları hemen uyuyacakmış gibi tatlı bir sesle söylemişti. Ama yatağına girmedi; gözleri pırıl pırıldı; yeniden sessizce giyindi ve bir iskemleye ilişerek kımıldanmadan oturdu.

Akşam yemeğini haber vermek uzere çıngırak çalındığı zaman, Kont Muffat'nın salona girmesini gözle(di. On dakika sonra, kimsenin görmeyeceğini kestirerek çevik bir hareketle, pencereden kendini kaydırıp bir yağmur borusuna tutunarak evden kaçtı. Birinci kattaki odasından doğruca bahçeye iniliyordu. Bir yığının ustune atladı, parktan çıktıktan sonra Choue yönunde, tarlaların arasından hızlı hızlı koşmağa başladı. Karnı açlıktan zil çalarak, yureği heyecanla çarparak koşuyor, koşuyordu. Akşam olmuş, ortalık kararmıştı; inceden bir yağmur çiseliyordu.

Gerçekten de Nana, la Mignotte'a o akşam geliyordu. Mayısta, Steiner kendisine bu çiftliği satın aldığından beri genç kadın bir an önce buraya gelmek için can atıyor, bir turlu bu isteğini gerçekleştiremediği için zaman zaman ağlıyordu. Ama her seferinde Bordenave, bir gun bile izin vermiyor, eylulde gidebileceğini, çunku, bir gece için bile olsa onun yerine sahneye başka bir aktrisin çıkmasına tam Paris sergisinin açıldığı bir sırada razı olamayacağını söyluyordu.

Ağustosun sonuna doğru da ekim ayından söz etmeğe başlamıştı. Nihayet sabrı taşan Nana 15

Eylulde mutlaka la Mignotte'da olacağını bildirdi. Öyle ki Bordenave'a meydan okuyarak, onun yanında bir çok kişiyi çiftliğine davet etti. Bir gun öğleden sonra, Muffat sarsıntılar geçirerek yalvarırken, ustalıkla atlatarak, orada kendisini memnun edeceğini vaat etti. Sonra eylulun 12'nci gunu dayanılmaz bir isteğe kapılarak yanına yalnız Zoe'yi alıp Paris'ten kaçtı. Belki de, Bordenave, haber alırsa, kendisini alıkoymak için bir bahane bulur, diye duşunmuştu. Adamı

böyle ekip gitmek pek eğlendirmişti kadını. Sadece doktorundan bir rapor gönderdi. Herkesten önce la Mignotte'da bulunma duşuncesi kafasında doğar doğmaz, Zoe'yi durmadan sıkıştırar rak bavul arı hazırlattı, kadını da arkasından iterek bir faytona bindirip kendisi de yanına oturdu. Ama araba yola çı-174

kınca özur dileyerek yanaklarından öptu. Garın bufesine gelince Steiner'e hareketini bir mektupla bildirdi. Kendisini taptaze bulmak istiyorsa iki gun sonra gelmesini rica ediyordu. Sonra başka bir tasarıya kapılarak halasına da bir mektup yazdı; kuçuk Louis'yi hemen getirmesini rica etti. Bu, bebek için ne kadar iyi olacaktı! Paris'ten Orleans'a gidinceye kadar hep çocuğunun sözunu etti.

Gözleri yaşararak, birden yureğini dolduran bir ana sevgisiyle, kuşları, çiçekleri ve yavrusunu anıyordu hep.

La Mignotte uç fersahtan daha uzak bir yerdeydi. Na-na ancak bir saat aradıktan sonra bir araba bulabildi. Tangır tungur giden bu koca uzun arabaya Zoe ile birlikte yerleşti. Pek az konuşan ihtiyar arabacıyı soru yağmuruna tuttu. La Mignotte çiftliğinin önunden sık sık geçer miydi? Şu tepeciğin ardında mıydı? Çok ağaçlık bir yer olmalıydı her halde? Ev uzaktan görunur muydu?

ihtiyar arabacı homurdanarak cevap veriyordu. Nana arabanın içinde sabırsızlıktan yerinde duramıyordu. Zoe ise Paris'ten bu kadar çabuk ayrıldığına uzulduğu için suratını asıp oturuyordu.

At birden durunca Nana geldiklerini sandı. Arabanın kapısından başını uzatarak :

- Geldik mi yoksa? diye sordu.

Arabacı hiç cevap vermedi, bir yokuşu zorla tırmanan hayvanı kamçıladı. Nana kalın bulutlarla kaplı göğun altındaki geniş ovayı kendinden geçerek seyrediyordu.

- Oh! Bak Zoe işte yeşil ikler görundu! Buğday mı butun bunlar? Aman ne guzel!..

Zoe :

- Bel i ki köyde yaşamamışsınız hiç. Ben dişçinin yanında çalışırken çok görmuştum böyle yerleri.

Bougivarde bir evi vardı... Bu akşam soğuk olacak gibi görunuyor... Rutubetli yerler...

Ağaçların altından geçiyorlardı. Nana, bir köpek yavrusu gibi yaprak kokularını içine çekiyordu.

Birden yolun bir dönemecinde, dal ar arasından bir binanın köşesi görundu.

Orası olmalıydı; şimdi yine arabacıyla konuşmaya başladı. Adam hep başını sal ayarak hayır diyordu. Sonra, tepenin öteki yamacından inerken, kamçısını sal ayarak :

- İşte, şurası; dedi.

Nana yerinden kalkarak kapıdan dışarı sarktı; hâlâ bir şey göremeyerek, yuzu sapsarı:

- Neresi, söylesenize neresi? diyordu.

Sonunda bir duvarın kenarını gördu. Sonra, heyecandan kabına sığamayarak, sıçrayıp bağırmaya başladı.

- Zoe, gördum, gördum... Öte tarafa otur. Bak şurada bir ev var! Ama ne kadar buyukmuş...

Aman, ne kadar seviniyorum. Çatısında da tuğladan bir taraça var...

Araba parmaklıklı bahçe kapısının önunde durdu. Kuçuk bir kapı açıldı; uzun boylu kuru bir adam olan bahçıvan kasketi elinde onları karşıladı. Nana ağırbaşlı görunmeye çalışıyordu. Çunku arabacının dudaklarını buzerek gulduğunu görmuştu. Koşmamak için kendini zor tutarak bahçıvanın söylediklerini dinledi. Gevezenin biriydi bu adam; hanımından ortadaki duzensizlikten öturu özur diledi; mektubunu daha o sabah almıştı. Nana kendini ne kadar tutmak istediyse de uçuyordu adeta. O kadar çabuk yuruyordu ki Zoe yetişemiyordu. Bina, İtalyan stilinde bir köşktu.

Bitişiğinde de kuçuk bir yapı vardı. Burayı Napoli'de iki yıl kalan bir İngiliz yaptırtmış, sonra da bıkmış.

Bahçıvan :

- Sizi gezdireyim; dedi.

Ama Nana, ileri atılarak, rahatsız olmamasını, kendisinin gezebileceğini, bunun daha çok hoşuna gideceğini söyledi. Sonra, şapkasını bile çıkartmadan odaları dolaşmaya başladı. Zoe'yi yanına çağırdı; koridorları arşınlarken ona duşuncelerini de söyluyordu. Uzun suredir bomboş duran

evin içini haykırışları ve kahkahalarıyla dolduruyordu. Önce antreye baktı: biraz rutubetliydi ama, yatılacak değildi ya burada. Pencereleri bir çimenliğe bakan salon pek gu-176

zeldi; yalnız şu kırmızı mobilyalar pek çirkin şeylerdi, değiştirmek gerekecekti bunları. Y'emek salonuna gelince çok hoştu bu yemek salonu! Ah, Paris'te bu buyuklukte bir salonu olsaydı ne ziyafetler verirdi! Birinci kata çıktığı sırada mutfağa bakmadığını hatırladı. Bağırarak aşağıya indi.

Zoe avizeye, hele ocağa bayılmıştı: uzerinde guzel koyun kızartılırdı bu ocağın. Nana yukarı kata çıkınca, en çok odasını beğendi. Orleans'lı bir döşemeci, duvarlarını pembe Louis XVI. kretonla kaplamıştı. Ah! Ne guzel uyku çekilirdi bu odada! Sonra dört beş tane kadar misafir odası vardı.

Tavan arasına diyecek yoktu: butun sandıklar rahatça yerleştirilebilirdi buraya. Zoe, suratını

asarak hanımının arkasından yuruyor, her odada bir az daha fazla kalarak etrafı gözden geçiriyordu. Tavan arasının dik merdiveninde Na-na'yı gözden kaybetti. Yo! Kendisini buradan duşurup ayağını kırmaya niyeti yoktu hiç! Fakat bu sırada sanki, şöminenin borusundan ufleniyormuş gibi uzaktan uzağa bir ses duyuldu.

- Zoe! Zoe! neredesin, çıksana buraya! Ah bilemezsin ne kadar guzel!... Peri masal arında olduğu gibi...

Zoe homurdanarak yukarı çıktı. Hanımını çatının ustunde buldu. Genç kadın, tara çanın tuğla korkuluğuna dayanmış, uzaklarda genişleyen vadiyi seyre dalmıştı. Önunde kırlar ufka kadar alabildiğine uzuyordu. Ama koyu bir sis kaplamıştı her tarafı, şiddetli bir kasırgayla karışık yağmur yağıyordu. Nana uçmasın diye şapkasını iki eliyle yakalamak zorunda kalmıştı. Eteği de bir bayrak gibi uçuşuyordu.

Zoe hemen başını geri çekerek :

- A, yo! dedi. Uçuracak sizi bu ruzgâr... Ne pis hava!..

Ama hanımının duyduğu yoktu bu sözleri. Başını eğmiş aşağılardaki çiftliği gözden geçiriyordu.

Altı yedi dönumluk kadar bir toprak parçasının etrafı duvarla çevrilmişti. Bu sebze bahçesinden gözunu ayıramadı. Merdivenden inerken, hizmetçisine çarparak:

- Oh ne kadar çok lahana var!.. Kocaman kocaman lahanalar!.. Salata da var, kuzu kulağı da, soğan da... Her şey her şey var... Koş... Çabuk gel... diyordu.

Yağmur gittikçe artmıştı. Nana şemsiyesini açarak iki yanı ağaçlı yolda koşmaya başlamıştı.

Sahanlığın sundurması altında kalan Zoe :

- Soğuk alacaksınız hanımcığını! diye bağırıyordu.

Ama Nana her yeri görmek istiyordu. Her yeni keşfi karşısında sevinçle haykırarak :

- Zoe bak ıspanaklara... Gelsene kuzum buraya! Enginarlar çiçek açmış! A, şu da ne? Hiç

görmedim şimdiye kadar... Gelsene Zoe, sen bilirsin belki; diyordu.

Hizmetçi kadın yerinden kımıldanmıyordu. A, hanım aklını kaçırmıştı her halde. Şimdi yağmur sağnak halini almıştı; kuçucuk beyaz ipek şemsiye kapkara olmuştu; hanımını da koruyamıyordu artık, etekleri sırsıklamdı. Ama onun aldırdığı yoktu buna. Sebze bahçesini, meyve bahçesini gezdi, her ağacın önunde duruyor, her sebze yastığının ustune eğilip inceliyordu. Sonra koşup, kuyunun içine bir göz attı, kapağını kaldırıp içinde ne var diye baktı, kocaman bir balkabağını

seyre daldı. Şimdi, çiftliğin butun yol arını dolaşmak, Paris'in kaldırımlarında pabuçlarını suruduğu kuçuk bir işçi kız olduğu gunlerde hayal ettiği şeylere şimdi sahip olduğunu iyice anlamak istiyordu. Yağmur

gittikçe hızlanmıştı ama o hissetmiyordu bunu. Yalnızca akşam olduğu, ortalık karardığı için uzuluyordu. Pek iyi seçemez olmuştu artık. Daha iyi anlayabilmek için her şeyi parmaklarıyla yokluyordu. Birdenbire batan guneşin soluk aydınlığı içinde gözu çileklere ilişti. O

anda butun çocukluğu canlanıvermişti gözunun önunde.

- Bak şu çileklere! Zoe çabuk tabak getir. Gel şuradan çilek topla.

Nana, çamurun içinde yere eğilmiş, şemsiyesini de elinden bırakmıştı. Her yanından sular sızıyordu. El eri ıslanarak çilekleri yapraklarının arasından topluyordu. Zoe'nin 178

tabak getirdiği yoktu. Genç kadın doğrulurken birden korkuya kapıldı. Bir gölge kendisine doğru geliyordu :

- Bir hayvan var, burada bir hayvan! diye bağırdı. Ama şaşkınlığından yolun ortasında apışıp kalmıştı.

Bir adamdı bu, tanımıştı da onu.

- A! Bebe'ymiş... Ne yapıyorsun orada Bebe? Georges :

- Geldim işte; diye cevap verdi.

- Buraya geleceğimi bahçıvandan mı öğrenmiştin?... Kadın şaşırıp kalmıştı. Ah, bu çocuk! Ne kadar da ıslanmış?

- Bak, sana diyeceklerim var. Yolda yağmura tutuldum. Hem Gumieres'e kadar da çıkmak istemiyordum. Choue'dan geçerken su dolu bir hendeğe yuvarlandım.

Nana bir anda çilekleri unutmuştu. Acımıştı bu çocuğa, butun vucudu titriyordu. Yavrucak bir hendeğe duşmuştu demek!

Oğlanı elinden tutup eve suruklerken, hemen şömineyi yaksınlar, diyordu.

Georges; yolda Nana'yi durdurarak :

- Biliyor musun; saklanmıştım. Çağrılmadan geldiğim için Paris'teki gibi azarlanırım diye korkuyordum; diye mırıldandı.

Genç kadın gulmeye başladı, delikanlının alnına bir öpucuk kondurdu. O gune kadar kuçuk bir çocuk gözuyle bakmıştı. Sözlerini ciddiye almıyor, ona karşı abuk sabuk şeyler yapan bir genç

olarak davranıyordu. Şimdi onu şu bulunduğu halden kurtarmak için çırpınıyordu. Odasında hemen ateş yakmalarını istedi. Böyle daha rahat olacaktı. Her çeşit adamla karşılaşmaya alışık olan Zo6, Georges'u görunce şaşmadı. Fakat, yukarı odun taşıyan bahçıvan, bu her tarafından sular sızan kibar delikanlıyı görunce ağzı açık kaldı; çunku ona kapıyı açmış değildi. Ama adamı

savdılar, kendisine ihtiyaçları yoktu artık. Oda bir lâmba ile

aydınlanıyordu ama ocaktaki alevler bu aydınlığı arttırıyor-du.

Georges'un tir tir titrediğini gören Nana :

- Hiç ustunu başını kurulamayacak bu; nezle olacak;

dedi.

»

Gelgelelim evde bir tek erkek pantolonu yoktu. Tam bahçıvanı duşunurken aklına bir şey geldi.

Tuvalet odasında bavul arı açan Zoe, değişsin diye çamaşır, gömlek, bir iki eteklik ve sabahlık getirmişti.

Genç kadın :

- Tamam! diye bağırdı. Zizi giysin butun bunları. Benden iğrenmezsin değil mi? Elbisen kuruyunca yine giyer ve hemen evine dönersin, annen azarlar sonra... Haydi elini çabuk tut, ben de tuvalet odasında değişeyim.

On dakika sonra robdöşambrıyle tekrar odaya dönduğu zaman sevinçle el erini çırptı.

- Ah! Cicim, ne kadar hoş minnacık bir kadın oluver-din!

Georges sırtına sadece bir gecelik, işlemeli bir kilot ve bir de, dantel i uzun patiska bir sabahlık geçirmişti. Böylece, sarışın bir çocuk olduğu için çıplak kol arı, hâlâ sırsıklam karmakarışık saçlarıyla bir kızı andırıyordu. Nana, kolunu delikanlının beline dolayarak : Ah, belin ne kadar inceymiş! dedi. Zoe gel de bak ne kadar yakıştı ona... Sanki onun için ısmarlanmış gibi. Yalnız korsaj bir yana... Benim gibi göğusleri yok sadece...

George gulerek :

- Evet bir bu eksik; dedi.

Bu söz uçunu de eğlendirmişti. Nana daha iyi dursun diye, sabahlığı yukarıdan aşağıya ilikledi.

Georges'u bir yapma bebek gibi dönduruyor, omuzuna vuruyor, gömleğini arkasından şişiriyordu.

Durmadan da, rahat mısın, ısındın mı diye sorup duruyordu. Tabi çok iyiyim, diye cevap veriyordu Georges da. Kadın gömleği de ne kadar ısıtıyormuş inşa-180

NANA

m. Elimden gelse her zaman giyerim, diyordu. İçinde istediği gibi dönuyor ve bunun için de pek keyifleniyordu. Bu bol, yumuşacık, hoş kokulu çamaşırların içinde biraz da Na-na'nın vucudunun ılıklığını duyar gibi oluyordu.

Bu sırada Zoe delikanlının ıslak elbiselerini, asma çubuğu ateşinde daha çabuk kurutmak uzere mutfağa indirmişti. Şimdi, bir koltuğa yaslanan

Georges genç kadına işin doğrusunu söylemek cesaretini gösterdi.

- Söylesene, yemek yemeyecek misin sen bu akşam. Ben açlıktan öluyorum. Akşam yemek yemedim.

Nana kızdı. Bak şu koca budalaya, dedi içinden, annesinin evinden aç açına kaçıp, bir su dolu hendeğe yuvarlanmış! Karnı zil çalıyordu kendisinin de. Yemek hazırlatma-hydı elbet. Ama, ancak ne bulabilirlerse onu yiyeceklerdi. Hemen kuçuk bir masa şöminenin yanına çekilerek, çok acayip bir sofra kuruldu. Zoe bahçıvana koştu. Adam, hanım belki aç gelir diye çorba pişirmişti. Çunku mektubunda yemek hazırlanması için bir şey yazmamıştı. Bereket versin mahzen doluydu.

Lahana çorbasıyla birer parça domuz pirzolası yediler. Nana, bir çantayı karıştırarak, belki gerekir diye, yanına aldığı bir suru yiyecek buldu: azıcık kaz ciğeri ezmesi, şekerleme, portakal filân.

Nana ile Georges, gunlerce aç kalmış kurtlar gibi butun yiyecekleri silip supurduler. Birbirinden hiç

çekinmeyen arkadaş gibiydiler. Nana, Georges'a: «Cici kızım» diyordu, bu daha sıcak, daha içten geliyordu ona. Sıra soğukluk yemeğe gelince, Zoe'yi rahatsız etmemek için, bir dolabın ust rafında buldukları bir reçel kavanozunu aynı kaşıkla boşalttılar.

Nana :

- Ah cici kızım: dedi. On yıldır bu kadar guzel bir yemek yememiştim.

Vakit epey gecikmişti; kuçuğu evine göndermek istiyordu. Ama delikanlı durmadan vakti olduğunu söylemekteydi. Kaldı ki elbiseleri de iyice kurumamıştı. Zoe'nin dediğine göre daha bir saat lâzımdı bunun için. Hizmetçi kadın

yol yorgunluğu yuzunden ayakta uyuyordu; yatması için odasına gönderdiler. Şimdi ıssız evin içinde yalnız kalmışlardı.

Çok tatlı geçmişti bu akşam. Ocaktaki ateş yavaş yavaş korlaşıp sönuyordu. Duvarları maviye boyalı oda da boğucu bir hava vardı. Zoe yatmaya gitmeden önce yatağı yapmıştı. Nana, sıcağa dayanamayarak bir aralık, kalkıp pencereyi açtı. Açar açmaz da hafifçe bağırdı.

- Aman, ne guzel! Bak sevgilim.

Georges da yanına gelmişti. Pencerenin parmaklığı kendisine çok kısa görunduğu için kolunu Nana'nın beline dolayarak başını omuzuna dayadı. Hava birden değişmişti. Bulutlar dağılmaya başlamış, yusyuvarlak ay, kırlara altın ışıklarını serpmeğe başlamıştı. Şimdi derin bir sessizlik içindeydi her yer. Engin aydınlık göl erinin içinde kume kume ağaç karaltıları belirmişti. Vadi gittikçe genişleyerek ovayla birleşiyordu. Şimdi Nana içinde buyuk bir şefkat ve sevgi duyuyor, bu guzel ikler karşısında kuçuk bir kız çocuğunun heyecanıyla yureği çarpıyordu. Hiç şuphe yok şimdi hayalinde, hayatının hatırlayamadığı kadar eski gunleri, buna benzer geceleri canlandırmaya çalışmaktaydı. Trenden indiği andan beri butun gördukleri, karşılaştığı şeyler, bu sonsuz kırlar, otların sert kokuları, bu ev, butun bunlar onu öylesine duygulandırmıştı ki, yirmi yıldır Paris'ten ayrılmış gibi geliyordu kendisine. Anlayamadığı duygular vardı içinde. Bu sırada Georges boynuna tatlı öpucukler konduruyordu ve bu da busbutun arttırıyordu heyecanını. Can sıkmaya başlayan bir çocuğu iter gibi onu kararsızca itiyor, artık gitmesi gerektiğini söyluyordu.

Hayır demiyor, biraz sonra gideceğim diyordu delikanlı.

Bir kuş ötup sustu. Pencerenin altındaki murver çiçeğine konmuş bir saka kuşuydu bu. Georges :

- Bak, lambadan korkuyor, gidip söndureyim; diye mırıldandı.

Sonra gelip kolunu yine genç kadının beline dolayarak:

- Birazdan yakarım; dedi.

Nana, sakanın ötuşunu dinlerken delikanlının kendisine gittikçe daha çok sokulduğunu hissediyordu. Evet böyle bir anı aşk şarkılarında dinlemişti. Bir zamanlar, bu kuşun ötuşunu ay ışığı altında dinlerken, böyle bir gençle yan yana olsaydım ona butun gönlumle bağlanırdım; diye duşundu. O kadar duygulanmıştı ki ağlamak geliyordu içinden. Butun bunlar ona çok iyi ve guzel görunuyordu. Aslında, temiz bir ömur surmek için yaratılmamıştı. Gittikçe ileri gitmeğe başlayan Georges'u iterek :

- Hayır, bırak beni, istemiyorum... Senin yaşındaki bir genç için çirkin bir şey bu... Dinle beni, senin için bir anneyim ben... ve öyle kalacağım. '

Genç kadın âdeta utanır gibi oluyordu. Yuzu kıpkırmızı kesilmişti. Fakat kimse göremezdi bunu, odaya gecenin karanlığı dolmuştu; gözlerinin önundeki ıssız kırlar sonsuzluğa doğru uzanıyordu.

Ömrunde böyle bir utanç duymamıştı. Yavaş yavaş gucunun azaldığını duyuyordu; cam sıkıldığı

ve içinde bir isyan duygusu kabardığı halde. Georges'un böyle bir kadın gömleği, sabahlığı ile yanı başında duruşu onu gulduruyordu hâlâ. Bu çocuğa, kendisine takılan bir kadın arkadaş

gözuyle bakıyordu.

Son bir çabadan sonra :

- Ah, kötu, kötu bir şey bu! diye kekeledi.

Ve şimdi bu çocuğun kol arına bu guzel gecenin havası içinde ilk aşkını yaşayan bir bakire gibi duştu. Butun ev uykuya dalmıştı.

Ertesi gun Fondettes'de öğle yemeği çıngırağı çalındığı zaman, yemek salonu bir gun önceki gibi boş değildi. İlk arabadan Fauchery ile Daguenet çıkmıştı; onların ardından da bir sonraki trenle gelen Kont de Vandeuvres çıktı. Ge-orges, herkesten sonra aşağıya indi. Rengi soluk, gözleri

yorgundu. Şimdi daha iyi olduğunu söyluyordu; ama nöbetin sersemliği hâlâ gitmemişti ustunden.

Bayan Hugon, kaygılı bir gulumseyişle oğlunun bu sabah iyi taranmamış saçlarını duzeltiyordu.

Ama Georges, anasının okşayışlarından

rahatsız olmuş gibi geriye çekilmişti. Bayan Hugon sofrada Vandeuvres'e dostça takıldı:

- E, nasıl oldu da buralara geldiniz bakalım? dedi.

Vandeuvres de bunu alaylı bir tavırla karşıladı; bir gun önce kumarda akıl almayacak kadar çok para kaybettiğini. Bunun acısını unutmak ve artık bu hayata taşrada son vermek istediğini söyledi.

- Val ahi, derhal kabul ederim; bana varis olacak bir kadın bulursanız... Buralardaki kadınlar pek nefis şeyler olmalı.

İhtiyar kadın Fauchery ile Daguenet'ye de oğlunun davetini kabul ettikleri için teşekkur ederken, içeriye Marki de Chouard'ın girdiğini görunce hem şaştı buna hem de çok sevindi.

- Ah... Sanki sözleşmiş gibi hepiniz toplandınız burada... Yıl ar var ki sizleri böyle bir arada görmemiştim... Ama şikâyetçi değilim bundan.

Sofraya bir takım daha konuldu. Fauehery, Kontes Sa-bine'in yanında oturuyordu; kadının taşkın neşesi karşısında biraz hayrete duşmuştu. Üstunde kendi evindeki o çayda görulen ağırlığı hiç

yoktu şimdi. Estel e'in solunda oturan Daguenet'nin aksine canı sıkılıyordu; zaman zaman sivri dirseğinin koluna değdiği bu dilsiz kızdan hiç hoşlanmadığı için pek canı sıkılmıştı. Muffat ile Chouard sinsi sinsi

bakıştılar. Bu sırada Vandeuvres, evlenme tasarısı uzerinde şakalar yapıp duruyordu. -

Bn. Hugon :

- Bakın, bir kadınla evlenmeniz söz konusu olurken aklıma geldi. Yeni bir komşu var. Bu kadını

tanırsınız her halde.

Nana'nın adını söyledi. Vandeuvres son derece şaşmış gibi görunerek :

- Ne dediniz? Nana'nın çiftliği buraya yakın mı? Fauchery ile Daguenet de hayretle bağırdılar.

Marki de Chouard, konuşulanları hiç duymamış gibi yaparak bir tavuk eti-

nin beyaz tarafını yemeğe koyulmuştu. Odadaki erkeklerin hiç birinin yuzunde en ufak gulumseme bile belirmedi.

İhtiyar kadın :

- Dediğim gibi bu kadın, dun akşam la Mignotte'a gelmiş. Bu sabah bahçıvandan öğrendim.

Şimdi, sofradaki adamlar hayretlerini saklayamadılar. Hepsi başlarını yukarıya kaldırmıştı. Ne!

Nana gelmişti demek. Oysa onlar ertesi gunu geleceğini sanıyor, ondan önce davrandıklarını

arılıyorlardı. Yalnız Georges, bardağına bakarak yorgun bir tavırla duruyordu. Yemeğin başından beri, yuzunde belirsiz bir gulumseme ile gözu açık uyuyor gibiydi.

Bir an bile kendisini gözunden ayırmayan annesi:

- Hâlâ rahatsız mısın, Zizi'ciğim? diye sordu.

Çocuk urperdi, yuzu kızararak daha iyi olduğunu söyledi. Hâlâ yuzunde çok dans etmiş ama bir turlu doyamamış bir kız yuzu vardı.

Bayan Hugon buyuk bir telâşla :

- Ne, o boynundaki kırmızı leke? diye sordu.

Delikanlı şaşırmıştı, kekelemeğe başladı. Bilmiyorum, boynumda bir şey yok diyerek gömleğinin yakasını yukarıya kaldırdı:

- Ah, evet, bir böcek sokmuş olacak.

Marki de Chouard, yuzu kızaran çocuğa şöyle bir göz attı. Muffat de Georges'a bakmıştı. Yemek sona ererken, çıkıp dolaşma kararı verildi. Fauchery'nin içi, Kontes Sabi-ne'in kahkahalarıyla gittikçe daha çok gıcıklanmaya başlamıştı. Bir meyve tabağını genç kadına uzatırken el eri birbirine değdi. Kadın yuzune öyle derin bir bakışla baktı ki, gazeteci ölen arkadaşının bir akşam kendisine sarhoşken, açtığı sırrı hatırladı. Hem bu kadın, artık, bir kaç gun önceki kadın değildi.

Göze çarpıcı bir şeyler belirmişti onda. Gri fulardan elbisesi, omuzlarından aşağı inerken ince ve sinirli zarafetine bir kendini bırakmışhk veriyordu.

Sofradan kalkıldıktan sonra, Daguenet Fauchery'nin arkasında kalarak Estel e'le soğuk soğuk alay ediyordu: «Bir erkeğin kol arının arasına sıkıştırılacak guzel bir supurge sırığı» dedi. Ama, gazeteci, kızın drahomasının miktarını söylediği zaman ciddileşiverdi: dörtyuzbin frank. ,

- Ya peki anasına ne dersin! Çok hoş değil mi?

- Evet ama dostum; ekmek yok onda!...

- E, bilinmez, göruruz bakalım.

O gun evden çıkılamazdı. Yağmur hâlâ sağnak halinde yağıyordu. Georges hemen çekilerek odasına kapandı, kapıyı içeriden kilitledi. Misafir erkekler, niçin buraya geldiklerini anlamakla beraber, bu konuda hiçbir şey sormuyorlardı birbirlerine. Kumarda kaybedişinden sonra iyice sarsılan Vandeuvres, gerçekten, böyle bir kır hayatına çekilip dinlenmeyi tasarlıyordu. Can sıkıntısından kurtulmak için bir kadının arkadaşlığına ihtiyacı vardı. Rose'un işinin çokluğu yuzunden serbest kalan Fauchery de Nana ile ikinci bir yazıyı hazırlamayı duşunuyordu. Kır hayatı ikisini de birbirlerine yaklaştırabilirdi. Steiner'le ilişki kurduğundan beri, Na-na'ya kusmuş

olan Daguenet, yeniden dostluk kurarak, fırsat bulursa genç kadınla tatlı anlar yaşamayı

umuyordu. Marki Chouard da elverişli bir anı gözluyordu. Yuzundeki al ıkları iyice temizlemeden yola çıkan Venus'un peşine duşen butun bu adamlar arasında en ateşlisi Muffat'ydı. Yepyeni bir istek, korku ve öfkeyle yureği çarpıyor, butun benliğinin sarsıldığını duyuyordu. İçlerinde yalnız o, kesin bir davet almıştı. Nana bekliyordu kendisini. Peki ama neden Paris'ten iki gun önce ayrılmıştı? Hemen o akşam, yemekten sonra la Mignotte'a gitmeğe karar verdi.

Akşam ustu, Kont parktan çıkarken, Georges arkasından kaçtı. Adam Gumieres yolunda giderken o, Chouedan geçerek soluk soluğa, öfkeli ve gözleri yaşla dolu, Nana'nın evine geldi. Ah, çok iyi anlamıştı; şu yoldaki ihtiyar bir randevuya geliyordu. Bu kıskançlık sahnesi karşısında şaşırıp kalan, olayların böyle bir sonuca varması karşısında uzulen

Nana, delikanlıyı kucakladı, elinden geldiği kadar avutmaya çalıştı. Hayır, kimseyi beklediği yoktu, eğer bu adam geliyorsa kendisinin kabahati yoktu bunda. Ah, böyle kendini yiyip bitirmekle ne buyuk budalalık ediyordu bu Zizi! Geor-ges'undan başka kimseyi sevmediğine yemin ediyordu çocuğunun başı uzerine. Delikanlıyı öpuyor, gözyaşlarını siliyor-du.

Georges biraz yatıştıktan sonra :

- Dinle beni, her şeyin senin için olduğunu göreceksin. Steiner geldi; yukarıda. Bu adamı kapı

dışarı edemeyeceğimi biliyorsun, cicim.

- Evet, biliyorum; onun için bir şey dediğim yok.

- Hasta olduğumu söyleyerek dipteki odaya yerleştirdim onu. Bavulunu açıyor... Kimse görmedi seni. Haydi çabuk odama çıkıp saklan orada. Ben de birazdan geleceğim.

Georges, genç kadının boynuna sarıldı. Demek doğruydu, kendisini seviyordu! Öyleyse dunku gibi olacak mıydı? Yine lambayı söndurecek, sabaha kadar karanlıkta kalacaklardı demek? Bu sırada çıngırak çalındı; hemen yukarı kaçtı. Odaya girince gurultu etmemek için ayakkabılarını

çıkarttı; sonra yere oturup bir perdenin arkasına gizlenerek hiç ses çıkartmadan bekledi.

Nana, hâlâ heyecan içinde sarsılan, biraz da canı sıkılmış gibi görunen Kont Muffat'yı karşıladı.

Ona söz vermişti, sözunu tutmak da istiyordu; çunku ciddi bir adam gibi görunuyordu. Ama aslında bir gun önceki olaylar kimin aklına gelebilirdi? Bu yolculuk, ilk defa görduğu bu ev, yağmurdan sırsıklam gelen şu çocuk, butun bunlar ona pek tatlı geliyor ve böyle surup gitmesinden zevk duyuyordu. Bu sayın bay ne olursa olsundu! Üç aydır, kendisini saygıdeğer bir kadın gibi satarak bu adamı, her gun, biraz daha ateşlendirerek bekletmişti. Oh, şimdi yine de bekletecekti, hoşuna gitmezse çekip giderdi. Georges'u aldatmaktansa hepsini başından savmaya hazırdı.

Kont, ziyarete gelmiş bir köşk komşusunun resmiliği ile oturmuştu. El erinde hafif bir titreme vardı.

uzak kalmış olan bu kanlı canlı adamın yureğindeki istek, Nana'nın ustaca taktiği ile her gun biraz daha kuvvetlenerek onu yiyip bitiriyordu. Tuileries sarayının salonlarından vekarlı bir yuruyuşle geçen bu soylu kişi, bu ağır başlı adam, geceleyin Nana'yla yatmak için dayanılmaz bir şefy-vet hayaliyle yanıp tutuşarak, hıçkıra hıçkıra ağlıyor, yastığını ısırıyordu. Ama buna bir son vermeğe kararlıydı, bu sefer. Akşamın sessizliği içinde, gelirken, yol boyunca, zor kul anmayı tasarlamıştı.

Şimdi, bir iki kelime konuştuktan sonra Nana'yi iki eliyle yakalamak istedi.

Genç kadın, kızmadı, sadece gulumseyerek :

- Hayır, olmaz; kendinize gelin; dedi.

Kadını tekrar yakaladı, dişlerini sıkıyordu; Nana kendini kurtarmak için çırpınırken, kabaca, kendisiyle yatmaya geldiğini söyledi. Nana, cam sıkılmış olmakla beraber, yine hep gulumseyerek adamın el erini tutuyordu. Karşı gelişinin etkisini hafifletmek için kontla sen diyerek konuşuyordu.

- Haydi, şekerim rahat dur... Gerçekten olmaz... Stai-ner yukarıda.

Fakat adam çılgına dönmuştu; o zamana kadar hiçbir erkeği bu halde görmemişti. Korkmaya başladı; Muffat'nın bağırmasını önlemek için eliyle ağzını kapatıyordu; sesini alçaltarak kendisini bırakması için yalvardı. Bu sırada Steiner aşağıya iniyordu. Ama saçma bir şeydi bu yaptıkları!

Steiner içeri girdiği zaman Nana'nın bir koltuğa uzanmış baygın bir sesle :

- Kırlara bayılıyorum... dediğini duydu.

- Kont Muffat, evde ışık görmuş de, bize hoş geldiniz demek istemiş şekerim; dedi.

İki adam el sıkıştılar. Muffat bir an hiçbir şey söylemeden durdu, yuzu karanlıkta kaldığı için pek görunmuyordu. Steiner'in suratı asıktı. Paris'ten söz edildi; işler iyi gitmiyordu, Borsa'da çirkin dolaplar çevriliyordu. Bir çeyrek saat sonra Muffat gitmek için izin istedi. Kendisini uğurlayan kadından ertesi gece için randevu istedi ama, cevap alama-

di. Steiner, bu kadınların bitmek tukenmek bilmeyen rahatsızlıklarından şikâyet ederek homurdana homurdana yatmak için odasına çıktı. Nihayet iki ihtiyarı da kafese koymuştu! Nana Georges'un yanına geldiği zaman, onu hep öyle perdenin arkasında uslu uslu otururken buldu.

Oda kapkaranlıktı. Delikanlı, genç kadını yere duşurdu; yerlerde yuvarlanıyor, gulmelerini önlemek için öpuşuyorlardı. Şimdi, Kont Muffat, şapkası elinde, ateşler içinde yanan başını

gecenin ayazı ve sessizliği ile serinleterek, ağır ağır Gumie-res yolunda ilerliyordu.

Sonraki gunler pek hoş geçmeye başlamıştı. Nana bu çocuğun kol an arasında, yeniden onbeş

yaşını yaşıyordu. Bu çocukça sevişmenin derin hazzı içinde, erkeklere karşı duyduğu nefretin ötesinde, gönlunde taptaze bir sevgi çiçek-leniyordu şimdi. Zaman zaman yuzu kızarıyor, tatlı bir heyecanla urperiyor, gulmek ve ağlamak geliyordu içinden. Gönlu el değmemiş bir kızlığın heyecanı ve kendisine utanç veren istekleriyle dolup taşıyordu. O zamana kadar hiç

hissetmemişti böyle bir şeyi. Kuçuk bir kız çocuğu iken bir gun bir kırda, bir direğe bağlanmış bir keçi görmuştu de bu istek doğmuştu içinde. Şimdi bu çiftlik, kendisinin olan bu topraklar, özlemlerini öylesine aşmıştı ki yureği heyecanla dolup taşıyordu. Bir kız çocuğunun taptaze duygularını yaşıyordu yeniden. Akşamları butun gun açık havada yaşamanın tatlı sersemliği ve yaprak kokularının verdiği sarhoşlukla başı dönerek, Zizi'sine kavuşmak için yukarıya çıkıyor; onu yine hep öyle perdenin arkasında gizlenmiş buluyordu. Bu ona bir yatılı okul öğrencisinin kaçamağı, kendisiyle evlenmeyi tasarladığı akrabası bir çocukla sevişmesi gibi geliyor, en kuçuk bir gurultu duysa korkudan urperiyor, sanki annesi babası anlayacaklarmış gibi korkarken, ilk tatlı

denemelerin, ilk kabahatin şehvetle karışık korkularını yaşıyordu.

Nana, şimdi duygusal bir genç kızın hulyalarına kaptırmıştı kendini. Saatlerce gözlerini gökyuzune çevirerek ayı seyrediyordu. Bir gece, butun ev uykuya daldığı zaman Ge-orges'la bahçeye inmek aklına esti. Kol arını birbirinin beli-

ne dolayarak ağaçların altında gezindiler; otların ustune uzandılar, vucutları çiğle sırsıklam olmuştu. Bir gun de odadayken, derin bir sessizlikten sonra, çocuğun boynuna sarılarak ölmekten korktuğunu söyluyor, hıçkırarak ağlıyordu. Sık sık da, halasından öğrendiği, çiçeklerden ve kuşlardan söz edilen bir şarkıyı hafif bir sesle söyluyor; sonra, göz yaşları içinde Georges'u kucaklayarak, ölunceye kadar kendisini seveceğine yemin etmesini istiyordu. Sonra, kendisinin de kabul ettiği gibi bir suru budalaca şeyler yapıyordu: iki arkadaş gibi yatağın kenarına ilişerek sigara tutturuyor, çıplak bacaklarını sarkıtarak topuklarını döşemenin tahtasına vuruyorlardı.

Ama genç kadının yureğini coşkun bir sevgiyle doldurup taşıran Louiset'nin gelişi oldu. Analık tutkusu çılgınlığa varacak bir hal aldı. Oğlunu guneşe çıkartıp debelenişini seyrediyor; prensler gibi giydirdikten sonra çocukla birlikte otların ustunde yuvarlanıyor, hemen ardında da Louiset'nin kendisininkine bitişik odada yatmasını istiyordu. Bu oda da, Bayan Lerat kır havasının etkisiyle, sırtustu yatar yatmaz horlamağa başlamıştı. Bebeğin Zizi'ye hiç zararı dokunma-mıştı. Şimdi Nana iki çocuğu olduğunu söyluyor, ikisini de aynı şefkatle seviyordu. Geceleyin, belki on kere Zizi'den ayrılarak kuçuk oğlanın iyi uyuyup uyumadığına bakmak için bitişik odaya gidiyordu.

Tekrar yanına dönunce de, Zi-zi'yi aynı ana sevgisiyle sevip okşuyordu. Tıpkı uyutulan bir bebek gibi kendini onun kol arına bırakıyordu, bu koca oğlanda. Nana bu yaşantıdan o kadar hoşlanmıştı ki, köyden hiç ayrılmamasını istiyordu. Georges'un. Herkesi başlarından savıp, uçu bir arada yaşayacaklardı. Gun doğuncaya kadar bin bir tasarı kuruyor, kır çiçekleri toplamaktan yorgun duşup derin bir uykuya dalan Bayan Lerat'nın horultularını duymuyorlardı bile.

Bu tath yaşantı bir hafta kadar böylece surup gitti. Kont Muffat her akşam geliyor, yuzu şiş, el eri ateşler içinde yanarak dönuyordu. Bir akşam eve alınmadı da, Steiner Paris'e gitmek zorunda kalmıştı. O gun konta Nana'nın hasta olduğunu söylediler. Georges'u aldatma duşuncesi Na-190

na'yı her gun biraz daha fazla isyan ettiriyordu. Nasıl aldatabilirdi bu kadar masum, ustelik de kendisine böylesine inanan bir çocuğu! Bu onu tiksindirirdi kendinden. Butun bu macerayı, hiç ses çıkarmadan, dudak bukerek seyreden Zoe bizim hanım aklını kaçırmış, diyordu içinden.

Altıncı gun bir suru misafir bu aşk masalını yarıda bıraktırdı. Nana bir çok kimseleri davet etmişti, ama gelmeyeceklerini umuyordu. Bu yuzden, bir gun öğleden sonra bir otobusun bahçe kapısının önunde durduğunu görunce hem kızdı hem de şaşakaldı.

Charles ile Henri'nin el erinden tutarak arabadan ilk inen Mignon :

- •

- İşte geldik! diye bağırdı.

Ardından da, otobusten inen bir suru kadının el erinden tutarak Labordette görundu: Lucy Stewart, Caroline Heqmet, Tatan Nene, Maria Blond da gelmişlerdi. Nana hepsinin bu kadar olduğunu umuyordu. Ama basamaktan atlayan la Faloise, titreyen kol arını açıp Gaga ile kızının inmesine yardım etti. Böylece gelenlerin sayısı onbiri bulmuş oluyordu. Bu kalabalığı yerleştirmek bir mesele oldu. La Mignotte'da beş misafir odası vardı. Birinde Bayan Le-rat ile Louiset yatıyordu. En buyuğunu Gaga ve la Faloise ailesine ayırdılar: yandaki tuvalet odasında Amelie bir sedirin ustunde yatacaktı. Mignon'la çocuklarına uçuncu oda verildi. Labordette dörduncuye yerleşti. Geri kalan tek oda da yatakhane haline getirildi: burada da Lucy, Caroline, Tatan ve Maria yatacaklardı. Steiner de salonundaki divanın ustunde. Misafirleri yerleştikten sonra, bunların gelişlerine çok cam sıkılan Nana şimdi şato sahibi rolunde pek memnun görunuyordu.

Kadınlar la Mignotte'un guzel iğini bal andıra bal andıra anlatıyorlar, insanın başını dönduren bir çiftlik bu şekerim! diyorlardı. Ayrıca Paris'in havasından bir şeyler getirmişlerdi; son haftanın dedikodularını da anlatıyorlardı. Guluşerek, bağrışarak, birbirlerinin dizine vurarak konuşuyorlardı

hep bir ağızdan. Nana'nın aklına Bordenave geldi. Kim bilir ne demişti böyle kaçışı için?

Yo, fazla bir şey söylememişti. Jandarma ile getirteceğim bu Nana'yı filân diye söylendikten sonra, yerine o akşam, başka bir aktrisi, Sarışın Venus rolune çıkartmıştı. Şu kuçuk Violaine'de iyi bir başarı kazanmıştı bu rolde. Bu haber Nana'yı duşundurdu.

Saat ancak dört vardı. Misafirler çıkıp bir dolaşsak, dediler.

Nana :

- Biliyor musunuz, geldiğiniz sırada ben patates toplamağa gidiyordum; dedi.

Bunun uzerine hepsi, elbiselerini bile değiştirmeden patates toplamak istediler. Hoş bir eğlence olmuştu bu onlar için. Bahçıvanla iki yanaşması çiftliğin ta öbur ucundaki tarlaya gitmişlerdi.

Kadınlar yere çömelip yuzuklu parmaklarıyla toprağı eşeleyerek patates arıyor bulunca da, en buyuk patatesi ben buldum diye övunuyorlardı bağırarak. Onlara bu o kadar eğlenceli gelmişti ki.

Ama en buyuk başarıyı kazanan Tatan Nene oldu. Gençliğinde o kadar çok patates toplamıştı ki kendinden geçerek yapıyordu bu işi ve ötekileri beceriksiz bularak öğut vermeye başladı. Erkekler daha gevşek çalışıyorlardı. Mignon, kırda bulunmasından yararlanarak çocuklarının eğitimine vermişti kendini: onlara Parmentier'yi anlatıyordu.

Akşam yemeği çılgınca bir neşe içinde geçti. Bol bol yenilip içiliyordu. Kadınlar kahvelerini içerken birer de sigara tutturduler. Bir cumbuş havası içinde salondan taşan gurultuleri, akşamın sessizliği içinde dışarıya taşıyordu. Evlerine dönen köyluler durup başlarını çevirerek ışıklar içindeki köşke bakıyorlardı.

Nana :

- Ah, yarından sonra gideceğinize çok canım sıkılıyor; ama yine de bir eğlence duzenleriz; diyordu.

Ertesi gun pazardı. Yedi kilometre ötedeki eski Cha-mont manastırının harabesini görmeye karar verdiler. Öğle yemeğinden sonra Orleans'dan beş araba gelerek misafirleri göturecek, saat yedi de la Mignotte'a dönulecekti.

Kont Muffat o akşam da her zamanki gibi tepeyi aşıp bahçe kapısının çıngırağını çalmıştı. Ama pencereden taşan aydınlık ve yankılanan kahkahalar karşısında şaşırıp kaldı. Mignon'un sesini tanıyarak köşkte misafirler bulunduğunu anladı. Bu yeni engel onu busbutun çileden çıkarttı.

Köşkten uzaklaşırken, bir daha sefere her zora baş vurmaya karar vermişti. Georges, kuçuk bir kapıdan, eve giderek, yavaşça duvarlara surtune surtune Nana'nın odasına çıktı. Yalnız gece yarısından sonraya kadar bekledi. Nihayet Nana, görundu. İyice sarhoş olmuştu. Her zamankinden daha anaca bir şefkat ve sevgiyle doluydu yureği. İçtiği zaman âdeta sırnaşıklık derecesinde bir sevgi ihtiyacı duyuyordu. Bunun için Georges'un da Chamont manastırına gelmesini istiyordu. Çocuk, görulmekten korkarak karşı duruyordu buna. Eğer onu Nana ile arabada görurlerse bu iğrenç bir dedikoduya yol açardı. Ama Nana iki gözu iki çeşme ağlayarak, terk edilmiş bir kadın gibi gurultuyle dert yanmaya başlayınca, delikanlı kendisini tesel i ederek, gezintiye katılacağına kesinlikle söz verdi.

Nana :

- Demek beni çok seviyorsun öyle mi? Tekrar et bakayım beni çok sevdiğini. Haydi! Sevgili aslanım benim; ölursem, çok uzulur musun?

Fondettes'de, Nana'nın komşuluğu evin hayatını alt ust etmişti. Her gun öğle yemeğinde, iyi yurekli Bayan Hu-gon, dönup dolaşıp sözu hep bu kadına getiriyor ve bahçıvanından duyduklarını

anlatıyor; yosmaların pek onurlu burju^ va hatunları uzerindeki etkisine o da kapılarak bu saplantıdan kurtaramıyordu kendini. O kadar hoş görur olduğu halde, bir felâket olacakmış gibi belirsiz bir duyguyla, âdeta isyan ediyor, çileden çıkıyordu. Bu kadının o dolaylarda varlığı, kafesinden kaçmış bir vahşi hayvan tehlikesi varmış gibi her akşam korku veriyordu yureğine. Bu yuzden de, hepsinin la Mignotte'un etrafında dolaştıklarını söyleyerek misafirlerine çatıyordu.

Kont de Vandeuvres'u, başı açık bir kadınla gulușerek sokakta gördüklerini anlattı. Ama kont kendini savunarak Nana ile beraber olmadığını söyledi. Çunku

Lucy idi bu kadın ve kendisine uçuncu bir prensi nasıl kapı dışarı ettiğini anlatıyordu. Marki de Chouard, doktorunun kendisine yurumeyi salık verdiğini söyluyordu. Bayan Hu-gon Daguenet ile Fauchery'ye karşı haksızca davranmaktaydı. Özel ikle bunlardan ilkinin leş Fondettes'ten hiç

ayr.il-dığı yoktu; artık Nana ile yeniden ilişki kurma tasarısından vazgeçmiş Estel e'e saygılı bir ilgi göstermeye başlamıştı. Fauchery de Muffat ailesinin kadınlarından ayrılmıyordu. Sadece bir kere, Mignon'a bir patikada rastlamıştı. Adam kucağına çiçek doldurmuş, bitkiler uzerine bilgi veriyordu çocuklarına. El sıkıştıktan sonra birbirlerine Rose hakkında haber vermişlerdi. İkisi de o sabah Rose'den mektup almışlardı; sağlığının iyi olduğunu yazıyordu, ayrıca bir sure daha orada kalarak kır havasından yararlanmalarını rica ediyordu. Butun misafirleri arasında Bayan Hugon'un çatmadığı Kont Muffat ile oğlu Georges'du. Orleans'da çok önemli işleri olduğunu söyleyen Muffat bu surtuğun peşin-Iden gidemezdi. Georges'a gelince, yavrucağı iyice merak etmeye başlamıştı; her gece o kadar çok başı ağrıyordu ki, ancak sabaha doğru uyuyabiliyordu.

Kont her gun öğleden sonra evden gidiyor, Fauchery ide yaverlik ediyordu Kontes Sabin'e.

Parkta gezintiye çık-itıkları zaman kadının şemsiyesiyle, açılır kapanır iskemlesi-TIİ taşıyordu.

Bundan başka o kuçuk gazeteci tuhaflıklarıyla da eğlendiriyordu kontesi. Böylece kır hayatının kolaylaştırdığı bir yakınlık havasına sokmuştu genç kadını. Sabine, yeni bir gençliğe kavuşmuş

gibi, bu gencin kendisine hiçbir zararı dokunmayan, gurultulu alaylarından pek hoşlanıyordu: Sonra, bir an bir çalılığın ardında yapayalnız kalınca, göz göze geliyor, gulerken birden ciddileşiyor, bakışları durgun-laşıyordu, birbirlerinin duygularını anlamış gibi.

Cuma gunu, sofraya bir takım daha koymak gerekmişti. B. Theophile Venot gelmişti. Bn. Hugon, onu, geçen kış Muffat'larda davet ettiğini hatırladı. Sırtını kamburlaştırı-yor, alçak gönul u bir adam babacanlığı takınarak kendisine gösterilen, ustune titrenircesine saygıya kayıtsızmış gibi görunuyordu. Kendini unutturmayı başarınca, sofraya so-194

ğukluk geldiği zaman ağzına attığı bir şekeri kemirip dururken, bir yandan Estel e'e çilek ikram eden Daguenet'yi suzuyor, bir yandan da Fauchery'nin kontesi pek eğlendiren bir fıkrasına kulak kabartıyordu. Kendisine bakan olduğu zaman da hemen o sakin gulumseyişi beliriyordu yuzunde.

Sofradan kalktıktan sonra, koluna girerek kontu parka göturdu. Annesinin ölumunden beri onun ustunde buyuk bir etkisi olduğu biliniyordu. Eski noterin, kontun evindeki egemenliği uzerine acayip hikâyeler anlatılırdı. Bu adamın gelişinden canı sıkılmış olan Fauchery, Daguenet ile Georges'a, nasıl zengin olduğunu anlatıyordu: Cizvitler vaktiyle B. Venot'ya buyuk bir dava vermişler.

Dediğine göre bu tatlı bakışlı iyi yuzlu efendiden adam, papazların her turlu dalavereli işlerine âlet oluyormuş. Bu hikâye, Daguenet'yi de Georges'u da guldurmuştu; çunku ihtiyarı, böyle işler çevirmeyecek kadar budala

buluyorlardı. Venot'nun böyle karışık işlere giren, papaz sınıfının âleti olan bir adam olabileceği duşuncesi pek komik bir şey geliyordu onlara. Ama Kont Muffat ihtiyarın kolunda tekrar dönduğu zaman hepsi sustular. Kontun yuzu sapsarıydı ve gözleri ağlamış gibi kızarmıştı. Fauchery, alaylı alaylı:

- Hiç şuphe yok, cehennemden; söz etmişlerdir; diye fısıldadı.

Bu sözu duymuş olan Kontes Sabine başını çevirdi, Fauchery ile göz göze geldiler; daha ileri gitmeden, uzun uzun bakıştılar.

Genel olarak, öğle yemeklerinden sonra, zemin katının bir ucundaki taraçada oturuluyordu. Ova uzanıp gidiyordu önlerinde. Pazar gunu pek tatlı bir hava vardı. Saat ona doğru yağmur yağacak diye korkmuşlardı ama, gökyuzu tamamıyla açılmadan sut rengi bir sisle, guneş ışınlarının serpintileriyle altın zerreciklere burunmuştu. O vakit bayan Hugon, taraçanın kuçuk kapısından çıkıp, Gumieres taraflarında Choue'ya doğru bir gezintiye çıkmaları fikrini ortaya attı. Altmış yaşında olduğu halde hâlâ pek çevik olduğu için, yurumeyi severdi. Kaldı ki araba isteyen de olmamıştı.

Böylece oldukça dağınık bir halde, ırmağın ustundeki

tahta köpruye kadar gelindi. Fauchery ile Daguenet, Kont Muffat'nın karısı ve kızıyla önden gidiyorlardı; arkalarında da Kont ve Marki Bayan Hugon'la birlikte geliyorlardı. Vandeuvres ise en arkadaydı. Yuzunden can sıkıntısı okunuyordu; bir puro tutturerek yuruyordu. B. Venot adımını

kâh sıklaştırıp kâh yavaşlatarak, her şeyi dinlemek istiyormuş gibi, yuzunden hiç eksik olmayan o gulumseyişiyle bir gruptan ötekine gidiyordu.

Bayan Hugon :

- Zaval ı Georges'cuğum Orleans'da şimdi. Artık evin- den çıkmayan şu ihtiyar doktor Tavernier'ye kendini göstermek için gitti... Evet daha siz

kalkmamıştınız, saat yediye gelmemişti yola çıktığı

zaman. Eh, bu onu avutur hiç olmazsa.

Ama bir an sustuktan sonra :

- A! Neye durdular bizimkiler köprunun ustunde? diye sordu.

Gerçekten de, Daguenet ve Fauchery ile yanındaki kontesle kızı, önlerine bir engel çıkmış gibi duraklamışlardı. Oysa yol açıktı.

Kont :

- Yuruyun! diye bağırdı.

Yerlerinden kımıldanmamışlardı: arkadan gelenlerin göremediği bir şeye bakıyorlardı. İki tarafı sık kavak ağaçlarıyla örtulu yol bir dönemeç meydana getiriyordu. Şimdi, tekerlek gurultuleri, kahkahalar ve kırbaç şaklamaları duyuluyordu. Birdenbire tek sıra halinde beş arabanın gelmekte olduğu göruldu. Arabaların içi, tıklım tıklım doluydu dingil er kırılacaktı nerdeyse. Pembe, mavi, açık renk kaçta elbiseleri neşeli bir hava yaratarak dalgalanıyordu arabaların dışına taşarak.

Bayan Hugon şaşırarak :

- Bu da nesi? dedi.

Sonra yolun böylece kapatılmasına fena halde kızarak,

- Ah! Yine bu kadın, diye mırıldandı. Yuruyun, yuruyun, şunlara aldırış ediyormuş gibi...

Ama, yurumeye vakit bulamadılar. Nana ile ahbaplarını Chamont harabelerine göturen beş araba, tahta köpruye girmişti bile. Fauchery, Daguenet ve kontesle kızı geri giderken ötekiler de yolun kenarına

sıralanmışlardı. Bu pek renkli bir geçit oluyordu. Arabalardaki kahkahalar durmuştu; içindekiler, merakla yuzlerini çeviriyorlardı. Yerdekiler-le arabadakiler birbirlerini tanımaya çalışarak yuzlerini suzuyorlardı. Birden ortalığa bir sessizlik çöktu, yalnız atların nal sesleri duyuluyordu. İlk arabada, Maria Blond ile Ta-tan Nene, duşesler gibi kurulmuşlar, etekleri tekerleklerin ustunde uçuşurken, yaya giden şu kibar kadınlara kuçumseyerek bakıyorlardı.

Arkadaki arabanın butun bir sırasını Gaga, la Faloise' ı bir köşeye sıkıştırarak doldurmuştu; genç

adamın sadece kaygılı burnunun ucu göruluyordu. Sonra da Caroline Hequet, Labordette, Lucy Stewart, Mignon ile iki oğlu geliyordu. En arkadan gelen paytona Nana kurulmuştu Steiner'le birlikte. Karşısında açılır kapanır kuçuk sıraya Zizi ilişmiş, bacaklarını genç kadının bacaklarının arasına sokmuş oturuyordu yavrucak.

Kontes, Nana'yi hiç tanımamış gibi görunerek :

- Bu son araba değil mi? diye Fauchery'ye sordu.

Faytonun tekerleği nerdeyse elbisesine surtunecekti eğer bir adım geri çekilmeseydi. Nana ile Kontes gözlerinin içine bakarak, derin derin suzduler birbirlerini. Erkeklere gelince çok iyi hareket ettiler. Fauchery ile Daguenet, çok soğuk davranarak arabadakilerden hiçbirini tanımamış gibi yaptılar. Marki, arabadaki kadınların bir muziplik yapmasından korkarak yerden kopardığı bir otu parmaklarının arasında ezip duruyordu. Yalnız biraz ayrı duran Vandeuv-res, geçerken kendisine gulumseyen Lucy'ye göz kırpmıştı.

Kont Muffat'nın arkasında duran B. Venot :

- Dikkat! dedi.

Kont şimdi önunden geçip giden Nana'nın ardından uzuntuyle bakakalmıştı. Karısı yavaş yavaş

başını çevirerek

onu suzdu. Adam, sanki uzaklaşan atlar nal arıyla yureğini sökup göturuyormuş gibi başı önde yere bakıyordu. Kederinden haykıracaktı nerdeyse. Georges'u, Nana'nın eteğinin dibinde gorunce her şeyi anlamıştı. Bir çocuktu bu! Nana'nın bir çocuğu kendisine tercih etmiş olması fena halde sarsmıştı adamı. Steiner'e önem verdiği yoktu, ama bu ço- . cuk!

Bayan Hugon önce Georges'u tanımamıştı. Çocuk araba köpruden geçerken, Nana'nın dizleri engel olmasaydı kendini ırmağa atacaktı. Sonra, butun vucudu buz kesilerek, kazık gibi dimdik olduğu yerde kaldı. Kimseye bakmıyordu. Belki de görmezlerdi onu.

Annesi birden :

- Aman Al ahım! diye bağırdı. Bakın Georges bu kadınla!

Arabalar birbirlerini tanıyan fakat selâmlaşmayan bu insanların içine duştukleri can sıkıntılı havayı

geride bırakarak geçip gitmişti. Bu kadar kısa suren bu tehlikeli karşılaşma sanki hiç sonu gelmeden surup gidecekti. Şimdi tekerlekler daha hızlı dönerek, açık havayla kanları busbutun kaynayan kadınları uçurup göturuyordu. Elbiselerinin uçları ruzgârda uçuşuyordu; kahkahalar yeniden başlamıştı. Başlarını geriye çevirip yolda somurtup kalan bu kibar insanlarla alay edip guluşuyorlardı. Nana geriye bakınca, onların köpruyu geçmeyerek geriye dönduklerini görmuştu.

Bayan Hugon, Kont Muffat'nın koluna yaslanmıştı. Öyle derin bir keder içindeydiler ki, tesel i etmek için kimse bir şey söylemeğe cesaret edemiyordu.

Nana, öteki arabadan sarkan Lucy'ye :

- Baksanıza kuzum, diye seslendi; Fauchery'yi gördunuz mu şekerim? Bana kötu bir oyun oynamak mı istiyor yoksa? Pahalıya ödetirim ona bunu ben!

ya Paul'e ne dersiniz? Ne kadar iyi davranırım ona karşı! Doğrusu çok nazik ınsanlarmış! Bu adamların hareketlerini pek durust bulduğunu söyleyen Steiner'e fena halde çattı. Demek, şapkalarını çıkarıp selâm vermelerine bile lâyık değildi öyle mi?

Dağdan inen bir yabani bile bunların yaptığı kabalığı yapmazdı? Teşekkurler! Hani Steiner de onlardan geri kalmazdı, bir kadına, her zaman selâm vermek gerekirdi.

Lucy, tekerlek gurultuleri arasında bağırarak sordu :

- Kimdi o uzun boylu kadın?

- Kontes Muffat; diye Steiner cevap verdi. Nana :

- Bak hele! Şupheleniyordum zaten; dedi. Eh, azizim, istediği kadar kontes olsun... Siz onun öyle azametli görunmesine bakmayın. Bahse girerim ki, Fauchery denilen yılanla yatıyordur bu kadın.

Mutlaka yatıyordur. Bir kadının gözunden kaçmaz bu.

Steiner omuz silkti. Bir gun öncesinden beri keyifsizliği gittikçe artıyordu; aldığı bazı mektuplar uzerine ertesi sabah gitmek zorundaydı; hem sonra salondaki divan uzerinde yatmak için yazlığa gitmek pek iç açıcı bir şey değildi.

Nana, Georges'u hep öyle katılıp kalmış, benzi sararmış oturur görerek:

- Hele bakın şu yavrucuğun haline! dedi. Delikanlı nihayet kekeleyerek :

- Annem beni tanıdı mı dersiniz? diye sordu.

- O, hiç şuphe yok. Bağırdı seni görunce... Doğrusu ya bu benim kabahatim. Gelmek istemiyordu, ben zorladım onu... Dinle Zizi. Annene bir şeyler

yazayım mı? Çok saygı değer bir hah' var. Ona seni daha önce hiç görmediğimi filân... Bugun Steiner'in seni getirdiğini yazarım ona.

Çok kaygılanan Georges :

- Hayır, hayır yazma. Kendim yoluna koyarım bu işi ben. Hem sonra canımı çok sıkarlarsa eve dönmem.

Böyle diyordu ama, akşama uyduracak bir yalan bulmak için duşunceye dalmıştı. Beş araba şimdi ovada iki ya-nı guzel ağaçlarla çevrili duz ve sonu gelmeyen bir yolda terliyordu. Kadınlar yine, bu acayip görunum haline gulen rabacıların arkasından bir arabadan ötekine seslenip duru-EMILE ZOLA

yorlardı. İçlerinden birinin aklına ayağa kalkmak esiyor, yanında oturana dayanarak duruyor, sonra bir sarsıntıyla yerine çökuveriyordu. Caroline Hequet, Labordette'le derin bir konuşmaya dalmıştı. İkisi de, Nana uç aya kalmaz çiftliğini satar, diyorlardı. Caroline burayı el altından bedava denilecek bir paraya satın alma işini Labordette'e yukluyor-du. Bunların karşısında oturan la Faloise, aşkı başına vurmuş. Gaga'nın kan oturmuş gerdanına yetişemeyerek, sırtını öpup duruyor ve dudaklarının altında kadının elbisesi hışırdıyordu. Annesinin böyle gözunun önunde öpulup durmasına sinirlenen Amelie, yetişir artık diye bağırdı. Öteki arabada Mignon, Lucy'nin ağzını hayretten açık bırakmak için çocuklarından bir La Fontaine masalı söylemelerini istemişti.

Henri çok yetenekliydi bu konuda. Hiç duraklamadan bir solukta okuyuveriyordu. Maria Blond ise şu Tatan Nene höduğunu dinlemekten usanmıştı. Kızın çenesi hiç durmuyor, Parisli kremacıların kola ve safran karıştırarak yumurta yaptıklarını anlatıyordu. Bu kadar uzak mıydı gidilecek yer?

Hâlâ bu yolculuk sona ermeyecek miydi? Bu soru arabadan arabaya aktarılarak Nana'nın kulağına kadar geldi. O da arabacısına danıştıktan sonra :

- Bir çeyreklik daha yolumuz var... Şu ağaçların ardındaki kiliseyi göruyorsunuz değil mi? diye bağırdı. Sonra :

- Biliyor musunuz, galiba Chamont şatosunun sahibi olan kadın Napoleon zamanının yosmalarındanmış. Pek hovarda bir kadınmış. Joseph söyledi, Piskoposlukta çalışan uşaklardan duymuş. Şimdi dine vermiş kendini.

- Neymiş adı? diye Lucy sordu.

- Bayan d'Anglars. Gaga :

- Tanırım kendisini İrma d'Anglars'dı adı.

Arabalar giderken kadınlar birbirlerine, atların nal sesleri arasında bağrışarak bu kadın hakkındaki duşuncelerini söyluyorlardı. Gaga'yı görebilmek için başlarını uzatmışlardı. Maria Blond ile Tatan Nene dizlerini oturulacak yere dayayıp araya kabaca lâflar da karıştırarak sorular soru-200

yor, bu kadını tanıyormuş. Bu da onlara butun bu geçmiş gunlere karşı bir saygı duygusu veriyordu.

Gaga sözune devam ederek :

- E, gençtim o zaman, dedi. Ama bugun gibi hatırlıyorum bu kadının geçişini... Evindeyken pek iğrenç bir şey olduğu söylenirdi. Ama arabasında kurulup giderken susu görulecek şeydi. Hele onun için anlatılan akla durgunluk verecek hikâyeler... Bir suru pis işler ve uç kâğıtçılık... Eh bir şatosu olması şaşırtmıyor beni. Hani sadece bir adama iki kelime fısıldasa soyup sovana çevirirdi. Ah! Demek İrma d'Anglars hâlâ yaşıyor! Eh, tontonlarım en azından doksanında olmalı

şimdi.

Birden butun kadınlar ciddileşiverdiler. Doksan yaşındaymış! Lucy, içimizden hiçbirimiz yaşayamayız bu yaşa kadar! diye bağırdı. Hepsi de yıpranmış şeylerdi. Hem sonra Nana kocakarı olmak istemediğini söyledi; hiç de hoş bir şey değildi bu. Konuşmalar arada bir atları

canlandırmak için arabacıların kamçılarını şaklatmalarıyla kesiliyordu. Sonra başka bir konuya geçtiler. Lucy, Nana'nın da ertesi gun kendileriyle birlikte Paris'e dönmesini istiyordu. Sergi kapanacaktı. Kadınlar Paris'e dönmek istiyorlardı. Tiyatro mevsimi umutlarının ustunde iyi gitmişti.

Ama Nana diretiyordu dönmemek için. Tiksiniyordu Paris'ten; bu kadar erken ayak basmak istemiyordu oraya.

Steiner'e aldırış etmeden, bacaklarıyla Georges'un dizlerini sıkarak :

- Öyle değil mi canım, biz kalırız; diyordu.

Arabalar birden durdu. Yolcular, bir tepeciğin önundeki boş bir alanda indiler. Arabacılardan biri kamçısıyla, ağaçlar arasındaki eski Chamont manastırının harabesini gösterdi. Buyuk bir hayal kırıklığına uğramışlardı. Kadınlar buraya boşuna geldiklerini söylediler: uzeri böğurtlenlerle örtulu bir moloz yığını ve yıkılmış bir yarım kule. Sahiden de bunun için iki fersahlık yol almaya değmezdi. Arabacı şatonun parkının manastırının biraz ilerisinden başladığını, duvarların dibindeki dar yoldan gitmelerini salık verdi. On-EMILE ZOLA

lar gezip dolaşırken arabalar köyun meydanında bekleyecekti. Hoş bir gezinti olacaktı bu.

Gaga yolu ustundeki bir bahçe kapısının önunde durarak:

- İrma kendini iyi koruyor; dedi.

Hepsi, sessizce parmaklıklı kapıyı örten sık çalılığa baktılar. Sonra dar yolda, duvarın dibinden yuruyerek ilerlediler; yuksek dal arı birbirine kavuşarak yeşil bir kubbe meydana getiren buyuk ağaçlan hayranlıkla seyrediyorlardı. Üç dakika kadar sonra karşılarına yeniden bir parmaklıklı

kapı çıktı. Buradan yemyeşil bir çimenlik görunuyordu. İki tane yuzyıl ık meşe ağacı gölgelerini yayıyordu bu çimenliğin ustune. Önlerinde de karanlıklar içinde bir koridoru andıran, bir yol uzanıp gidiyordu. Şimdi

guneş parlak bir yıldız gibi görunuyordu bu yolun ta ötesinde. Bu manzara karşısında şaşakalmışlardı. Önce hiçbir şey söylemeden seyre daldılar, sonra izlenimlerinin birer birer açığa vurmaya başladılar. Önce az çok kıskançlıkla, alaylı bir şeyler söylemek istediler. Ama gördukleri manzara karşısında buyulenmiş gibiydiler. Ne yaman kadınmış

bu İrma! Öbek öbek kavaklar, ardından kayın ağaçları, duvarlardan sarkan sarmaşıklar ve butun bu ağaç denizinin içinden köşklerin, yer yer behren çatıları. Ardı arkası kesilmiyordu bu loş

koruların. Kadınlar şatoyu görmek istediler; her dönemeçte yalnız ağaç görmekten bıkmışlardı. İki el eriyle parmaklıklara yapışarak yuzlerini arasına sokup bir şeyler görmeğe çalışıyorlardı. Bu enginliğin ortasında gözlerden uzak, o gizli şatoya karşı içlerinde saygı duygusuna benzer bir şeyler doğmuştu. Hiç de yurumedikleri halde kısa bir sure sonra yoruldular. Duvar da bitmek bilmiyordu bir turlu. Her yol dönemecinde hep o gri taş çizgisi uzayıp gidiyordu. Kadınlardan bazılarının sabrı tukenmişti, artık dönsek, diyorlardı. Ama bu gezintiden yorgunluk duydukları

ölçude bu şahane malikâ-nenin derin sessizliği karşısında duydukları saygı artıyordu.

Nihayet Caroline Hequet dişlerini sıkarak :

- Ama budalaca bir şey bu bizimkisi; dedi.

Nana omuz vurarak onu susturdu. Bir suredir, konuşmuyordu. Rengi solmuş, ağır başlı bir hâl almıştı. Birden, son dönemeçte, köy meydanına çıkarken duvar da son bulmuştu; şato bir şeref avlusunun dibinde karşılarına çıkıver-mişti. Hepsi binanın baş döndurucu buyukluğu karşısında şaşırıp oldukları yere mıhlanmışlardı. Cephesinde yirmi penceresi bulunan şato, uç bölum halinde, etrafı taş çerçevelerle çevrili tuğladan yapılmıştı. Henri IV. bu şatoda oturmuştu. Cenova kadifesiyle

kaplı yatağıyla, odası bu gun de olduğu gibi duruyordu. Nana kuçuk bir çocuk gibi içini çekerek :

- Vay canına! diye mırıldandı.

Bu sırada hepsi birden heyecanlandılar. Gaga, birden, İrma'nın kilisenin önunde durduğunu söyledi. Tanıyordu onu. Kocakarı, o yaşta olduğu halde dimdikti hâlâ. Akşam duasından çıkılıyordu. Zengin kadın bir aralık kilisenin sundurmasının altında durdu. Kuru yaprak rengi çok sade ve çok bol bir ipekli elbise giymişti, ihtilâlin korkunç olaylarından canını kurtarmış bir markiz ifadesi vardı yuzunde. Sağ elindeki yaldızlı buyuk dua kitabı guneşte parlıyordu. Ağır ağır kilise meydanında ilerledi. Onbeş adım gerisinden resmi elbiseli bir uşak geliyordu. Kiliseden çıkan Chamontlu-lar ihtiyar kadını yerlere kadar eğilerek selâmlıyorlardı. Yaşlı bir adam elini öptu, bir kadın önunde diz çökmek istedi. Şan ve şerefe burunmuş yaşlı bir kraliçeydi sanki. Şatonun sahanlığından yukarı çıkarak gözden kayboldu. Mig-non bir ders vermek ister gibi çocuklarına bakarak:

- İşte insan duzenli bir hayat yaşarsa böyle yukselir; dedi.

Artık her kafadan bir ses çıkıyordu. Labordette'e göre kadın şaşılacak derecede dinçti. Maria Blond pis bir lâf etti. Lucy ise buna kızarak ihtiyarlara saygı göstermek gerektiğini söyledi.

Sonunda hepsi, İrma'nın eşi görulmemiş bir kadın olduğunda birleştiler. Tekrar arabalara binildi.

Cha-mont'dan Mignotte'a kadar Nana hiç konuşmadı, iki kere dönup şatoya baktı. Tekerleklerin hiç değişmeyen gurultu-EMILE ZOLA

sû arasında uyuklar gibiydi; yanında Steiner'in, karşısında Georges'un bulunduğunu unutmuştu.

Batan guneşin son ışıkları arasında o şato sahibi kadın, saygılar ve şerefler arasında butun o göz kamaştırıcı görunuşu ile gözunun önune geliyordu.

Akşamleyin, Georges, yemekte bulunmak uzere evine gitti. Nana dalgınlaşan annesinden af dilemesi için göndermişti onu. Sert bir dil e bunu yapması gerektiğini söyledi. Birden bir aile saygısı doğuvermişti içinde. Öyle ki o gece yatmaya gelmeyeceğine de yemin ettirdi; kendisinin yorgun olduğunu söyledi; Georges'un bu ahlâk dersinden çok canı sıkılmıştı. Başı önde, yureği uzgun annesinin karşısına çıktı. Bereket versin askerliğini yapan ağabeyi Philippe gelmişti; onun bulunuşu, Georges'un korktuğu sahnenin kısa surmesine sebep oldu. Bayan Hugon, Georges'a gözleri yaşararak bakmakla yetindi. Öte yandan işi öğrenen Philippe, bu kadının yanına bir daha dönerse kulaklarından yakalayıp getireceğini söyledi. Georges'un yureği ferahlamıştı; şimdi ertesi gece ikiye doğru kaçıp Nana ile randevularını nasıl duzene sokacağını tasarlıyordu.

Akşam yemeğinde misafirlerin cam sıkılmaya başlamıştı. Vandeuvres ayrılacağını bildirdi. Lucy'yi Paris'e göturmek istiyordu; on yıldır hiçbir istek duymadan bağıntı kurduğu bu kızın elinden alınması hoşuna gitmiyordu. Marki de Chouard, burnunu tabağına sokarak atıştırırken Ga-ga'nın kızını duşunuyordu. Ne kadar da çabuk buyuyordu bu çocuklar. Lili'yi dizlerinin ustunde zıplattığını hatırlıyordu. Pek tombul bir şey olmuştu bu kuçuk kız.

Kont Muffat hiç konuşmuyordu, derin duşuncelere dalmıştı. Georges'u uzun uzun suzdu.

Yemekten sonra, biraz ateşi olduğunu söyleyerek odasına çıktı. Ardından da B. Venot seğirtti.

Şimdi yukarıda şöyle bir sahne geçiyordu: Kont Muffat, sinir krizine tutulmuş, yastığına kapanarak hıçkırıklarını boğmaya çalışırken, B. Venot, tatlı bir sesle, kardeşim diyerek Tanrıdan yardım dilemesini sahk veriyordu. Ama adamın duyduğu yoktu bu sözleri; hırlıyordu. Birden yataktan fırladı, kekeleyerek :

- Gidiyorum oraya... Dayanamayacağım artık... dedi. Bunun uzerine B. Venot :

- Tanrının istediği olur... Diye mırıldandı. O, iradesinin yurutmek için her yolu kul anır; işleyeceğiniz gunah da onun silâhlarından biridir.

Beraberce evden çıktıkları sırada iki gölge karanlık bahçe yoluna sapıyordu. Şimdi her akşam Fauchery ile Kontes Sabine, Daguenet'yi çayı hazırlaması için Estel e'in yanında bırakıyorlardı.

Caddede kont öyle hızlı yuruyordu ki B. Venot koşmak zorunda kalmıştı. Bir yandan da, soluk soluğa, şehvetin insanı surukleyeceği kötuluklere karşı en kuvvetli kanıtları sayıp dökmekteydi.

Öteki, gecenin karanlığında, hiç ağzını açmadan uçarcasına gidiyordu. La Mig-notte'un önune gelince :

- Artık dayanamayacağım... Haydi gidin siz buradan... dedi.

La Mignotte'ta, yemekte kavga çıktı. Bordenave, Na-na'ya gönderdiği mektupta istirahatine bakmasını söyluyor, böylece kendisine pek metelik vermediğini göstermek istiyordu. Kuçuk Violaine, her akşam iki defa sahneye çağrılıyordu. Mignon, ertesi gun kendileriyle gitmesi için ayak diretirken Nana, çileden çıkarak, kimseden öğut almaya ihtiyacı olmadığını söyledi. Hele yemekte öyle gulunç bir ağırbaşlılık taslıyordu ki! Bayan Lerat ağzından kaba bir söz çıkarınca, halası bile olsa, kimsenin böyle çirkin şeyler söylemesine izin veremeyeceğini bağırarak söylemişti. Sonra budalaca bir namusluluk nöbetine tutuldu, herkesin kafasını şişirerek iyi duygularını sayıp dökmeye başladı; oğluna sağlam bir din eğitimi verecek, kendisi de bundan sonra doğru yola girecekti. Sofradakiler onun bu sözlerine gulerken, buyuk lâflar ediyor, söylediğine inanmış bir burjuva kadının ciddiliği ile başını sal ayarak insanın ancak duzenli bir yaşayışla zenginliğe kavuşabileceğini, bir ot minder uzerinde ölmeye niyeti olmadığını

söyluyordu. Öteki kadınların canı sıkılmıştı: olacak şey değil, Nana'yi değiştirmişler, diyorlardı.

Ama o duşuncelere dalmıştı: hayalinde çok zengin ve herkesin saydığı bir insan olarak göruyordu kendini.

Herkes yatmak uzere odasına çıkarken Muffat çıkagel-di. Labordette onu bahçede görmuştu.

Durumu anladı. Ste-iner'i uzaklaştırdıktan sonra elinden tutup karanlık ve uzun koridordan geçirerek Nana'nın odasına göturdu. Labordet-te'in eşi yoktu böyle işlerde! Pek becerikli olduğu kadar başkalarına yardım etmekten de zevk duyardı. Nana pek şaşmadı; ama Muffat'nın kendisine karşı duyduğu bu gözu dönmuşçesine istekten cam sıkılmıştı. Hayatta ağır başlı olmak lâzımdı değil mi? Sevgi saçma bir şeydi. Hiçbir şey kazandırmazdı insana. Sonra pek genç

olduğu için Zizi hakkında kaygıları vardı; pek namusluca hareket etmediği doğruydu. Ama Tanrı

bilir ya doğru yola girecekti artık, onun yerine bir yaşlıyı alacaktı.

Köyden ayrılacağı için pek sevinen hizmetçisine :

- Zoe, yarın sabah erkenden bavul arı hazırla, Paris'e döneceğiz; dedi.

O gece Muffat ile yattı, ama zevk duymadı.

VII

uç ay sonra bir akşam ustu, Kont Muffat Panorama geçidinde geziniyordu. Hava pek yumuşaktı.

Az önceki sağnaktan kaçanlar pasajı doldurmuştu. Dukkânlar arasında sıkışık bir kalabalık gidip geliyordu. Vitrinlerden beyaz kırmızı bir ışık seli dolup taşıyor; raflardaki renk renk eşyalar, mucevherler, reçel kavanozları, ipekli kumaşlar, dumduz aynaların önunde bir ışık ve renk cumbuşu halinde

göz kamaştırıyordu. Dukkânların renk renk ışıkları uzaktan beyaz bîr kol uğun içinden çıkmış erguvan renkli bir eldiven, kanlı bir el gibi uzanıyordu.

Kont Muffat ağır ağır Bulvara doğru yurudu. Caddeye bir göz attıktan sonra tekrar geri dönerek dukkânların önunde dolaşmaya başladı. Rutubetli ve sıcak hava, dar koridoru pırıltılı bir buğu ile doldurmuştu. Şemsiyelerden damlayan sularla ıslanmış yerlerdeki malta taşları uzerinde geçenlerin ayak sesleri duyuluyordu. Gelip geçenler, havagazı lambalarının ışığında kontun soluk, durgun yuzunu suzuyorlardı. Bu meraklı bakışlardan kurtulmak için Muffat bir kâğıtçı

dukkânının önunde durdu, vitrine sıralanmış olan şeyleri, bu arada içinde çiçek ve manzara resimleri bulanan camdan kureleri buyuk bir dikkatle seyre daldı.

Aslında bir şey gördu̇ğu yoktu, hep Nana'yı duşunuyordu. Neden bir kere daha yalan söylemişti.

Sabahleyin, Lou-iset'nin hasta olduğunu, akşama halasının evine gidip çocuğa bakacağını

yazmıştı. Ama Muffat kuşkulanarak evine gitmiş ve kapıcıdan Nana'nın tiyatroya gittiğini öğrenmişti. Pek şaşmıştı buna. Çunku Nana'nın yeni piyeste, rolu yoktu. Peki öyleyse neden yalan söylemişti, ve Varietes'de bu akşam ne işi vardı?

Yoldan geçenlerden biri çarpınca kont farkında olmadan kendini biblo ve bunun gibi şeyler satılan bir dukkânın vitrinini önunde buldu. Gözleri kuçuk not defterleriyle sigara tabaklarına ilişti.

Bunların hepsinin bir köşesinde mavi bir kırlangıç resmi vardı. Dalgın dalgın bunlara bakarken, şuphe yok ki Nana değişti, diye duşunuyordu. Köyden dön1 duğu ilk zamanlarda, bir dişi kedi sokulganlığı ile yanaklarını, favorilerini öperken, sen benim biricik sevgilim sin, canımın

içisin diye cilveler yapıyordu. Muffat'nın artık Geor-ges'tan korkusu kalmamıştı. Anası Fondettes'ten ayırmıyordu onu. Geriye, yerini aldığını sandığı şişko Steiner kalıyordu ama onun hakkında bir şey sormaya cesaret edemiyordu. Adamın yeniden korkunç bir para sıkıntısı içinde olduğunu Ganak tuzlaları hissedarlarına asılarak Borsa'da para sızdırmaya çalıştığını biliyordu. Evinde rastladığı zaman Nana, kendisine, yaptığı bunca masraftan sonra adamı bir köpek kovar gibi kapı

dışarı etmek istemediğini söyluyordu. Kaldı ki uç aydır hiçbir şey ilgilendirmiyordu kendisini.

Kanını tutuşturan bu gecikmiş ihtirasın dışında başka bir hırs, ya da kıskançlık duymuyordu içinde. Şimdi tek bir şey hissetmeye başlamıştı: Nana kendisine eskisi kadar yakınlık göstermiyor, sakalını öpmuyordu. Bu da onu kaygılandırmaya başlamıştı. Kadınları iyi tanımayan bir erkek olarak Nana kendisinde nasıl bir kusur buluyor diye duşunmeye başlamıştı. Zihni hep sabahki mektuba takılıyor, tiyatroya gitmek gibi basit bir şey için neden bu yalana baş vurduğunu bir turlu anlayamıyordu. Kalabalığa katıldı, yeniden suruklenerek pasajın bir tarafından öte tarafına geçti.

Bir lokantanın önunde durdu. Gözleri vitrindeki tuyleri yolunmamış bir kuşla bir balığa ilişti.

Sonra, birden silkindi, gözlerini kaldırıp bakınca saatin dokuz olduğunu gördu. Nana neredeyse çıkacaktı; Muffat ona doğruyu söyletmeğe karar verdi. Yururken, onu tiyatronun kapısından alıp şu köşede geçirdikleri akşamlan hatırladı. Buradaki butun dukkânları tanıyor, onların kokusunu duyuyor, havaya yayılan gaz kokulan arasında sağlam, Rus

meşinlerinin kokusunu, pastacı dukkânlarından yayılan vanilya kokusunu, muzikhol erin açık kapılarından dağılan lavanta kokularını duyuyordu. Kendisini tanıyıp, ahbapça suzen soluk yuzlu tezgâhtar kadınların önunde de durmaya cesaret edemiyordu. Bir an gözleri, bir alay tabelâ

arasında, mağazaların ustlerindeki dizi dizi yuvarlak pencerelere takıldı; sanki bunları ilk kez göruyormuş gibi geldi ona. Sonra yeniden bulvara çıktı; bir an mola verdi orada. İncecikten yağmur çiseliyordu; soğuktan el eri dondu ve biraz toparladı kendini. Şimdi artık Macon yakınlarında, arkadaşı bayan Chezel es'de misafir kalan ve sonbahardan bu yana epey uzuntu çeken karısını duşunuyordu; arabalar yolda bir çamur deryası içinden geçip gidiyordu; kim bilir bu pis havada Macon dolayları nasıl korkunç olurdu. Birdenbire kedere kaptırdı kendini; bir pasaja daldı; boğucu bir havası vardı buranın; geniş adımlarla gelip gidenlerin arasından yol almaya başladı: Nana kuşkulanırsa Monmarte galerisinden sıvışır diye duşunmuştu birden.

Şimdi kont tiyatronun kapısını gözlemeye başlamıştı. Bu çamur deryasında beklemekten hoşlanmıyordu.

- Siz buradasınız ha! diye kekeledi. Bıyık altından gulumseyen figuran kızlar onun kim olduğunu öğrenir öğrenmez korkuya kapıldılar; ve bir dizi halinde kalakaldılar. Hanımlarına suçustu yakalanmış hizmetçilerin tavrıyla dimdik duruyorlardı. Uzun boylu sarışın bay uzaklaştı; hem guven duyuyor hem de kederli gibiydi.

Nana sabırsızlanarak :

- Kolunuza gireyim! dedi.

Yavaş yavaş yuruyorlardı. Kafasında bir alay şey sormayı tasarlayan kont ne diyeceğini bilemiyordu. İlk söze başlayan yine Nana oldu; hızlı hızlı saat sekizde teyzesinde olduğunu, Louiset'i gördukten sonra bir iş için tiyatroya inmeyi duşunduğunu anlatıyordu.

- Önemli bir iş için mi? diye sordu. Nana bir ara duraksadıktan sonra :

- Evet, dedi, yeni bir piyes söz konusu da. Benim de fikrimi almak istemişlerdi.

Muffat, genç kadının yalan söylediğini anlamıştı. Ama sıcacık yumuşak koluyla, koluna öylesine bir abanisi vardı ki adamın butun gucu kesilmişti. Bunca zaman beklemiş olmasından öturu artık ne öfke duyuyordu ne de kin; biricik duşuncesi onu böyle, şimdiki gibi elinde tutabilmekti.

Locasında ne yaptığını ertesi gun sorup soruşturacaktı. Nana'nın tereddutlu bir hali vardı; kendini toparlamaya başlayan bir insanın iç mucadelesini geçirdiği apaçık göruluyordu. Vari-etes galerisinin köşesini döner dönmez bir yelpazeci dukkânının önunde duruverdi birden.

- Şu sedef kakmalı tuy yelpaze ne kadar guzel değil mi? diye mırıldandı.

Sonra çok ilgisiz bir ses tonuyla :

- Benimle eve geliyorsun değil mi? dedi. Kont şaşırmış bir halde;

- Elbet de, dedi, hem artık çocuğun da iyileştiğine göre.

Nana, pişman olmuştu uydurduğu sözleri söylediğine. Kim bilir Louiset'ye yeni bir kriz gelmiş

olabilirdi belki; Ba-tignol es'a döneceğinden söz etti. Ama kont da oraya birlikte gidebileceğini söyleyince fazla ısrar etmedi. Bir an tuzağa duşurulmuş bir kadının korkunç öfkesini duydu içinde; ama sakin görunmek zorundaydı. Teklife boyun eğdi; zaman kazanmak istiyordu; hiç olmazsa gece yarısına doğru kontu atlatabilirse işler yoluna girerdi.

- Doğru, bu akşam bekârsın, dedi, karın yarın geliyor değil mi?

Kontesten böylesine laubali söz edilmesinden biraz tedirgin olan Muffat:

- Evet, öyle, diye cevap verdi.

Nana ona yaslandı, saatin kaç olduğunu, karşılamak uzere istasyona gidip gitmeyeceğini sordu.

Sonra mağazala-

rın vitrinleri çok ilgisini çekiyormuşçasına adımlarını yavaşlattı.

Bir kuyumcunun önunde durarak :

- Hele şu bileziğe bak, ne acayip şey! dedi.

Panoramalar pasajına bayılırdı. Gençliğinden gelen bir tutkuydu bu; Paris'in butun göz alıcı pırıltılı

şeyleri, sahte mucevherler, yaldızlı madeni eşyalar ve meşin görunuşlu kartonlar hep bu pasajda bulunurdu. Bu pasajdan her geçişinde sergilenen eşya karşısından ayrılamazdı bir turlu; tıpkı

gençliğinde yarım pabuçla gezdiği yoksul uk yıl arında şekercilerin vitrinleri önunde kendinden geçtiği, bitişik dukkândan yukselen bir org sesini dinlediği, ucuz biblolarıın kuçucuk sandal ar içindeki ceviz kaplama kutuların, kumaştan yapılmış kurdanlıkların, Vendome sutunlarının ve ter-mometreli dikili taşların karşısından ayrılamadığı gibi. Ama bu akşam perişan bir durumdaydı; bakıyordu ama hiç bir şey görmeden bakıyordu. Serbest olamaması canını sıkıyordu ve boğuk bir isyan halinde içinde yukselen öfkeyle aptalca şeyler yapmak ihtiyacını duyuyordu. Adamları iyi yolmuştu! Prensin parasını yiyordu şimdi de; bir alay çocukça kaprisleri için avuç dolusu para akıp gidiyordu; kendi de bilmiyordu bu paraların nereye gittiğini. Hausmann bulvarındaki apartman dairesi bile tam döşenmemişti. Sadece kırmızı satenle kaplı salon çok susluydu ve tıklım tıklım doluydu. Bununla beraber şu ara alacaklılarla başı epey dertteydi, oysa meteliksiz olduğu gunler böyle bir derdi yoktu; onun en çok şaştığı da bu kadar idareli hareket ettiği halde nasıl oluyor da bu kadar çok borcu vardı. Bir aydan beri şu hırsız Steiner bin frankı bin bir guçlukle bulur oldu, o da dışarı atılmak tehlikesi söz konusu olunca, Muffat'ya gelince sersemin biriydi o; ne verdiğinden haberi yoktu; bu cimrili-ğiyle ondan daha da fazlasını isteyemezdi zaten. Eğer her sabah belki yirmi kez iyi hareket

edeceğini kendi kendine söz vermesiydi, butun bunları nasıl da yuzustu bırakırdı. Her sabah Zoe akıl ıca davranmak gerek derdi; kendisinin de dini bir hatırası vardı

zaten; Chamont'un şahane görun-

tusu her gun biraz daha buyuyor, her gun biraz daha onun yardımını diliyordu. İşte bundan öturu, öfkeden tir tir titrediği halde kendini tutmuş ve kontun kolunda, gittikçe sey-rekleşen gelip gidenler arasında, o vitrinden bu vitrine gidiyordu. Dışarda kaldırımlar kurumaktaydı; galeriye dalan serin ruzgâr, camlar altında sıcak havayı önune katıp supuru; yor, renkli fenerlere, bu bir sıra dizilen gaz ışıklarına, yanan bir şenlik fişeğini andıran kocaman yelpazeye uskuntu veriyordu.

Lokantanın kapısının ustundeki fenerleri sönduruyordu garson; boş ve ışıl ışıl dukkânlardaki tezgâhtan kadınlar gözleri açık uyur gibiydiler.

Son sergiye gelmişlerdi; biskuviden yapılmış ve bir ayağını gul er arasında gizli bir yuvaya uzatan bir tazıyı gören Nana :

- Aman ne şeker şey! dedi.

Nihayet pasajdan ayrıldılar; arabaya binmek istemedi Nana. Hava çok guzel, diyordu; zaten acele edecek bir şeyleri de yoktu; eve kadar yurumek çok hoş olurdu. İngiliz kahvesinin önune gelince içeri girmek istedi; istiridye yiyecekti; Louiset'nin hastalığından öturu sabahtan beri lokma girmemişti ağzına. Muffat karşı koyamadı bu isteğe. Daha Nana ile gezip tozduğunu kimse bilmiyordu; özel bir oda istedi, ve koridor boyunca da çabucak sıvışıp geçti. Nana oranın yabancısı olmadığını bel i eden bir yuruyuşle ardından gidiyordu; tam bir odaya dalacakları

sırada, garsonun kapısını açık bıraktığı bir salondan guluşmeler, bağırıp çağırı-şımlar yukseldi; içerden hızla bir adam çıktı dışarı. Dague-net'ydi bu.

- O! Nana burada ha! diye bağırdı.

Kont çabucak odaya dalıvermişti, ama kapı yarı aralıktı; kamburlaşan sırtı görunurken Daguenet göz kırparak alaycı bir ses tonuyla :

- Vay canına! dedi, Tuilerie mi kaldırıyorsun bunları şimdi de!

Nana gulumsedi, parmağını dudağına göturerek susması için yalvardı. Çok yakışıklı, çok mutlu görunuyordu; o ki-212

NANA

bar kadınların yanında kendisini görmezlikten gelme alçaklığını göstermesine rağmen buracıkta bu adama yine de sevgi ile bakıyordu.

Ahbapça bir ses tonuyla :

- E... ne var ne yok bakalım! dedi.

- Yola giriyorum artık. Sahi söyluyorum, evleneceğim.

Acıdığını gösteren bir tavırla omuz silkti Nana. Ama o bir yandan şakalaşırken bir yandan da sözlerine devam ediyor, hiç olmazsa temiz bir delikanlı olarak kalabilmek için kumarda kazanıp bayanlara çiçek göndermek için değil diyordu. Üç yuzbin frankını bir buçuk yıl içinde eritmişti. İşin pratik yanını duşunuyordu; drahoması çok olan bir kadınla evlenecek, sonra da babası gibi vali olacaktı. Nana bu sözlere inanmıyor, gulumsuyordu, başıyla salonu işaret ederek

- Kim var yanında? dedi.

- O... butun çete orada diye cevap verdi genç adam; bir anda tasalarını unutarak. Duşun bir kere, Leo, Mısır yolculuğunu anlatıyor. Öyle eğlenceli ki! Hele bir banyo hikâyesi var ki...

Hikâyeyi anlattı. Bu gecikme hoşuna gidiyordu. Nana ile yan yana duruyorlardı koridorda. Alçak tavanda gaz lâmbaları yanıyor, duvar kaplamalarından bel i belirsiz bir yemek kokusu yayılıyordu etrafa. Ara sıra, salondan yukselen gurultu çok arttığı zaman biribirlerinin sözlerini duymak için yuzlerini iyice yaklaştırıyorlardı. Her yirmi saniyede bir, eli tabak dolu geçen bir garson bu engel e karşılaşıyor ve onları tedirgin ediyordu. Ama onlar, sözlerine hiç ara vermeden duvara iyice yapışıyor bu

gurultu patırtı bu itip kakışma arasında, sanki kendi evlerindeymiş gibi rahatça konuşuyorlardı.

Genç adam, Muffat'nın girdiği odanın kapısını işaret ederek :

- Baksana! dedi.

İkisi de gözlerini kapıya çevirdiler. Kapı hafif hafif açılıp kapanıyordu, bir insanın soluğu kımıldatıyor gibiydi. Sonra yavaşça hiç gurultu çıkmadan kapandı. Sessizce guluştuler. Orada yalnız kalan kontun halini görmeliydi şimdi.

- Ha! Aklıma gelmişken sorayım, Fauchery'nin benim

hakkımda yazdığı makaleyi okudun mu?

- Evet, Altun Sinek, diye cevap verdi Daguenet; ama seni uzmemek için söz etmedim ondan.

- Üzmek mi? Neden? Uzun bir makale bu.

Nana, Figaro'da kendinden söz edilmesinden pek hoş-lanmıştı. Eğer gazeteyi kendisine getiren berberi Francis bazı açıklamalarla bulunmasaydı, bunun kendisi için yazılmış olduğunu anlamayacaktı bile, Daguenet, o her zamanki alaycı tavrıyla, bıyık altından gulerek genç kadını

suzuyordu. Pek âlâ mademki kendisi memnundu, ona neydi bundan.

İki elinde birer dondurma kabıyla ilerleyen bir garson ikisinin arasından :

- Affedersiniz! deyip geçti.

Nana, Muffat'nın kendisini beklediği salona doğru bir adım attı.

- Tamam! Al ahısmarladık, hadi boynuzluna git bakalım! dedi.

Yine durdu Nana.

- Neden boynuzlu dedin ona?

- Boynuzlu da ondan.

Nana, bu söz çok ilgisini çekmiş gibi gelip duvara sırtını dayadı.

- O!., dedi sadece.

- Ne o! Yoksa bilmiyor muydun bunu? Karısı Fauchery'nin metresi sevgilim... Bu iş o yazlıkta başlamış olmalı... Biraz önce Fauchery buradaydı; ben geldiğim sırada o da gidiyordu. Sanırım bu akşam randevuları var. Bir yolculuk icat ettiler.

Nana'mn heyecandan dili tutulmuştu. En sonunda bacağına vurarak :

- Ben de kuşkulanmıyor değildim bundan, dedi. Geçen gun onu yolda görur görmez kestirmiştim bu işi... Demek namuslu bir kadın da kocasını aldatabiliyor ha! Hemde şu aşağılık Fauchery ile!

Kim bilir neler öğretir ona.

- Yok canım! dedi. Daguenet haincesine; bu ilk denemesi değil ki. Kim bilir belki Fauchery kadar bildiği vardır onun da.

Nana tiksinmişçesine bağırarak :

- Sahi mi!... Ne guzel örnek! Ne pis şey! dedi.

Eli şişe dolu bir garson, «affedersiniz» diyerek aralarından geçti.

Daguenet, Nana'nın elini tuttu. Kadınları kendine çeken o bil ur gibi sesiyle :

- Al ahısmarladık sevgilim... Biliyorsun seni hep seviyorum., dedi.

Elini çekti; sözleri salondan yukselen bravo sesleri arasında kaybolup gitmişti; salonun kapısı

kımıldıyordu hep.

- Hadi canım sende... Bitti o iş artık... Ama zararı yok. Bugunlerde bize uğrarsan, konuşuruz.

Sonra isyan eden bir burjuva kadınının tonuyla :

- Ah... demek boynuzlu ha!... Çok can sıkıcı bir şey bu. O kadar tiksinirim ki boynuzlulardan, diye söylendi.

Salona girdiği zaman dar bir divana oturmuş olan Muf-fat'nın yuzunun bembeyaz olduğunu ve sinirden el erinin tir 'tir titrediğini gördu. Hiç sitem etmedi kendisine. Nana ise bir yandan tiksiniyor ve bir yandan acıyordu bu adama. Bu zaval ı adamı hayasızcasına aldatıyordu demek karısı!

Boynuna sarılmak, onu avutmak istiyordu. Ama ne de olsa sersemin biriydi bu adam kadınlar karşısında; belki de aklını başına toplardı. Ama acıma duygusu ağır bastı. İstiridyeleri yer yemez onu bırakıp gitmeği tasarlamıştı; gitmedi, ingiliz Kahvesi'nde sadece bir çeyrek saat kaldılar ve birlikte Ha-

usmann'daki eve gittiler. Saat onbirdi; nasıl olsa gece yarısı obuadan ona yol vermenin bir çaresini bulurdu.

Ama yine de temkinli olmayı duşunduğunden bitişik odadaki Zoe'ye bazı emirler verdi.

- Sen gözetlersin, eğer öteki hâlâ yanımda ise gurultu etmemesini tembih edersin.

- Peki ama nereye oturtayım onu bayan?

- Mutfakta oturt. Böylesi daha emin.

Odada Muffat soyunmaya başlamıştı bile. Ocakta ateş alev alev yanıyordu. Pelesenkten yapılmış

mobilyaları, duvar kaplamaları, gri uzerine iri mavi çiçekli kumaş kaplı koltuklarıyla hep aynı

odaydı. İki kez Nana bu odayı yeniden döşemek istemişti; birincisinde siyah kadife, ikincisinde de ustunde iri pembe çiçekler bulunan beyaz satenle. Ama Steiner buna razı olur olmaz da bunun yiyecek parasından çıkacağı da ortadaydı. Sadece şöminenin önune bir kaplan derisiyle tavana kristal bir gece lâmbası takmaya heves etmişti.

Odada kapanıp yalnız kaldıkları zaman :

- Uykum yok, ben yatmayacağım, dedi Nana.

Hiç kimse tarafından görulmediğine emin olan insanların rahatlığıyla kont boyun eğiyordu ona.

Biricik kaygısı kadını gucendirmemekti.

- Nasıl istersen, diye mırıldandı.

Bununla beraber ateşin karşısına geçip oturmadan önce ayakkabılarını çıkardı. Nana'nın en buyuk zevklerinden biri de aynalı dolabın önunde soyunmaktı; çıplak ayaklarını seyreder sonra gömleğini çıkarır; çırılçıplak kalınca her şeyi unutur, uzun uzun kendini seyre dalardı. Vucuduna, sateni andıran cildinin yumuşaklığına belinin inceliğine bayılırdı; kendisine duyduğu bu derin aşkla ağırlaşır, ciddileşir, dikkat kesilirdi. Bazen berber kendisini bu durumda görurdu; o hiç başını

çevirmezdi. O zaman Muffat kızar, Nana da şaşardı buna. Ne oluyordu bu adama? Başkaları için değil, kendisi içindi bu.

O akşam kendini daha iyi seyredebilmek için apliklerin altı mumunu birden yaktı. Tam gömleğini çıkaracağı sırada, bir saniyeden beri kafasına takılan bir soru dökuldu dudaklarının ucundan :

- Figaro'daki makaleyi okumadın mı sen?... Gazete, orada, masanın ustunde...

Daguenet'nin guluşu geldi gözunun önune; kuşkulu bir hali vardı. Şu Fauchery olacak adam eğer kendisini gözden duşurmeğe çalışmışsa ona yapacağını biliyordu.

İlgisizmiş gibi görunerek :

- Galiba benden söz ediliyormuş o gazetede, dedi. Öyle mi ha? Sen ne duşunuyorsun bu konuda sevgilim?

Gömleğini çıkardı, Muffat yazıyı okuyup bitirinceye dek çırılçıplak bekledi. Fauchery Altım Sinek adlı yazısında bir genç kızın hikâyesini anlatıyordu; dört beş kuşaktan bu yana sarhoş bir ailenin kızıydı bu, butun bu sure boyunca yoksul uk ve içkiden bozulan ve veraset yoluyla geçen bu kan, bu kızda kadınlarda görulen bir sinirliliğe dönuşmuştu. Şehrin dış mahal elerinden birinde, kaldırım ustunde buyumuştu; uzun boylu, guzel, nefis tenliydi; tıpkı gubrede yetişmiş bir çiçek gibi; aralarından çıktığı baldırı çıplaklar ve yuzustu bırakılmışlardan öç alıyordu. Onunla birlikte halkın arasında yaygın olan ahlâksızlık aristokrasiye sıçrayıp onu da bozuyordu. Tabiat kuvveti, yok edici bir maya halini alıyor, kendisi istemeden, beyaz baldırları arasında Paris'i bozuyor, parçalıyor kadın gibi parmağında çeviriyordu. Makalenin sonunda pislikten havalanıp, yol kıyılarında hayvan leşleri uzerinde uçuşan, vızıldayan, oynaşan, mucevher pırıl-tısıyla parlayan, pencerelerden saraylara girip ustlerine konduğu adamları zehirleyen guneş renginde bir sineğe benzetiliyordu bu kadın.

Muffat, başını kaldırdı; gözlerini ocaktaki ateşe dikti.

- Peki ne dersin? diye sordu Nana.

Ama Kont cevap vermedi. Yazıyı tekrar okuyor gibiydi. Başından omuzlarına doğru buz gibi bir şey aktı. Oradan oraya sıçrayan cumleleri,

bol uğu, duzensiz yaklaştırmalarla hınzırca yazılmış bir yazıydı bu. Bununla beraber yazıyı okur okumaz birkaç aydan beri içinde kımıldayan o hiç hoşlanmadığı şeylerin uyandığını hayretle gördu.

O zaman başını kaldırdı. Nana kendinden geçmişçesi-, ne vucudunu seyrediyordu. Boynunu bukuyor, sağ kalçasının ustundeki koyu renk lekeye aynada dikkatle bakıyordu; parmağının ucuyla bu lekeye aynada dikkatle bakıyordu; parmağının ucuyla bu lekeye dokunuyor, onu da guzel buluyordu besbel i. Sonra o kötu çocukluk merakına kapılarak vucudunun diğer bölumlerini incelemeye başladı. Kendine baktıkça hayret ediyordu; erinliğe yeni eren bir genç kızın şaşkınlığı

vardı halinde. Yavaş yavaş Venus'inkini andıran gövdesini daha belirgin bir hale getirmek için kol arını açtı; belini buktu, sırtına, önune baktı; boğazının ve kalçalarının yuvarlaklığına daldı

gözleri. Sonra dizlerini birbirinden ayırarak sağa sola sal anmaya, vucudunu döndurmeye başladı; göbek atan bir çenginin hareketleriyle kendinden geçmiş gibiydi.

Muffat genç kadını seyre dalmıştı. Onun bu hal eri urkutuyordu kendisini. Gazete elinden yere duştu. Her şeyi açık seçik görduğu o dakikada kendinden tiksiniyordu. Olan olmuştu: uç ayda hayatını alt ust etmişti; şimdi bu pisliğin iliklerine kadar işlediğini hissediyordu; böyle bir şey olabileceğini hiçbir zaman, duşunemezdi. Şu anda butun benliği çurumekteydi. Kötuluğun meydana getirdiği zararları bir an duşundu. Bu mikrobun nasıl kendini zehirlediğini, yuvasını

dağıttığını, toplumun bir köşesini çatırdatıp çökerttiğini göruyordu. Ama gözlerini bir turlu genç

kadından ayıramıyor, içini onun çıplaklığının verdiği tiksinti ile doldurmak istiyordu.

Nana hiç kımıldanmıyordu artık. Kolunu ensesinin altına uzatmış, bir elini öteki eliyle tutuyordu, başını arkaya devirmiş, dirseklerini birbirinden ayırmıştı. Muffat kadının yan kapalı gözlerini, birbirlerinden hafifçe ayrılmış dudaklarını, yuzundeki sevişme hazzı içindeki guluşunu seyrederken kendinden geçiyordu. Çözulen sarı saçları, bir dişi arş-218

lanın yelesi gibi kaplamıştı sırtını. Böyle uzanmış, gerilip ya-tışıyla, bir savaşçı kadının sağlam kalçalarının, sert boğazının, ipek gibi teninin altındaki guçlu kaslarının manzarasını seyrettiriyordu konta. Yalnız omuzunda ve kalçasında hafif bir kıvrım meydana getiren bir çizgi uzanıyordu bir dirseğinden ayağına kadar. Muffat şimdi bu çıplak vucudun, yandan görunuşunu, sarışın tenini kıvrımlarını mumların ışığında yaldızlanarak ipek parıltılanyla yansılanan yuvarlaklıklarını seyre dalmıştı. Bir yandan da, kutsal kitabın şehvet kaynağı vahşi bir hayvan diye anlattığı kadından nefretini hatırladı. Nana'nın vucudu tuylerle, sarışın bir tuy örtusuyle kaplıydı, kadife gibi.

Kalçalarında, dolgun butlarında dişiliğini gölgeleyen iç gıcıklayıcı bir örtu vardı sanki; hayvanca bir şeydi. Altın vucutlu bir hayvan, bilinçsiz bir guçtu bu. Kokusuyla dunyanın havasım bozan bir şeydi. Muffat, gözunu, buyulenmiş gibi hiç ayırmadan bakıyordu ona. Sonra görmemek için gözlerini kapıyor. Ama hayvan, gittikçe buyuyen karanlıkların derinliğinde, butun korkunçluğu ile ve ulaşılmaz ölçulere burunerek, beliriyordu yine. Butun çıplaklığıyla, orada, gözlerinin önundeydi.

Bu sırada Nana kıvranıyor, tortop oluyordu yattığı yerde. Vucudundan bir sevişme urpertisi geçmiş gibiydi. Gözleri hafifçe nemli, kendini daha da kuçuk göstermek için buzuluyordu sanki.

Sonra el erini birbirinden ayırdı, hafifçe göğsune doğru kaydırarak, sinirli sinirli memelerinin ustune bastırdı. Tatlı bir şehvet duygusuyla gerindi, yuzunu sağa sola çevirerek yanaklarını

omuzlarına surttu. Her şeyi yiyip yutmaya hazırmış gibi açılan ağzından, butun vucuduna yakıcı

bir isteğin soluğu yayılıyordu. Dudaklarını uzatarak, koltuk altına yakın yerden göğsunu uzun uzun öptu, ayna da kendini böyle öpen öteki Nana'ya da gulumsuyordu bir yandan.

Muffat, derin derin ve bıkkınlıkla içini çekti. Bu kadının kendi kendine zevk yaratması çileden çıkartmıştı onu. Birden sanki butun duşuncelerini bir kasırga sökup göturmuş gibi yerinden fırladı.

Nana'yı kucakladığı gibi, çok kaba bir hareketle halının ustune bıraktı.

Genç kadın :

- Bırak beni canımı acıtıyorsun! diye bağırdı.

Adam, yenik duştuğunun farkındaydı. Bu kadını budala, iğrenç ve yalancı buluyordu ama zehirlenmiş olduğunu bildiği halde bile yine istek duyuyordu ona. •

- Oh! Budalaca bir şey bu yaptığın! dedi öfkeyle Nana. Muffat kendisini bıraktığı zaman.

Biraz sonra Nana sukûnet bulmuştu. Şimdi Muffat gidecekti. Kadın ustune dantel i bir gecelik geçirdi; gidip ocağın karşısında yere oturdu. Severdi böyle oturmayı. Fauc-hery'nin yazısı

hakkındaki duşuncesini yeniden sorunca, Muffat bir kavga çıkmaması için belirsiz bir cevap verdi.

Kaldı ki, Fauchery ile bir yerlerde buluştuğunu söylemişti. Bundan sonra genç kadın, Kontu nasıl sepetleyeceğini duşunmeye başladı. Bunu nezaket ölçuleri içinSe yapmak istiyordu. Çunku, hep iyi kalpli bir kız olarak kalmıştı. Başkalarına azap vermekten hoşlanmıyordu; kontun boynuz taktığını duşununce ustelik bir acıma duymaya başlamıştı ona karşı.

- Demek karın yarın sabah gelecek öyle mi? diye sordu.

Muffat bir koltuğa serilmişti. İçi geçmiş gibi bir hali vardı, kol arında, bacaklarında yorgunluk duyuyordu. Nana eiddi bir tavırla onu suzerken kafasından da bir şeyler geçiriyordu. Bir araya toplanan dantel erinin uzerine şöyle yan oturmuş, eliyle çıplak ayağını tutarak, durmadan hızla çevirip duruyordu.

- Evleneli çok oldu mu? diye sordu. Kont :

- Ondokuz yıl; diye cevap verdi:

- O!... Peki karın iyi davranıyor muydu sana karşı; iyi geçiniyor muydunuz?

Muffat sustu. Sonra canının sıkılmış olduğunu bel i eden bir sesle : 220

NANA

- Biliyorsun ki bu şeylerden söz etmemeni rica etmiştim senden.

- A! Neden acaba? diye içerlemiş gibi Nana bağırdı. Kendisinden söz etmekle karını yiyecek değilim ya! Butun kadınlar aynı hamurdan yapılmıştır azizim...

Daha ileri gitmekten çekinerek sustu. Ama, şöyle yuksekten bakan bir tavır takındı; kendinin, iyi bir insan olduğuna inanıyordu da... Öte yandan eğlenceli bir şey aklına gelmişti. Gulumseyerek Muffat'yı suzdu. Sonra :

- Söylesene, Fauchery'nin senin için yazdığı söylentiyi, anlatmadım mı sana? Ne yılan heriftir O!

Bunun için kızmıyorum ona, böyle bir yazı yazılabilir; ama yine de gerçekten bir yılandır bu Fauchery.

Şimdi daha yuksek sesle gulmeye başlamıştı. Ayağını bıraktı, surunerek konta sokuldu, boynunu dizine yasladı.

- Duşun bir kere... Dediğine göre daha evlenmeden önce karınla yatmışsın sen... yattın mı?..

Söylesene... Sahiden doğru mu bu?

Gözunu gözunun içine dikerek adamı konuşturmak istiyor, bu sırrı öğrenmek için el eriyle omuzlarından tutarak onu sıkıştırıyordu.

Kont ciddi bir tavırla :

- Her halde oldu böyle bir şey; dedi.

Bunun uzerine, Nana kahkahadan kırılarak Muffat'nın ayaklarının dibine serildi; arada bir de eliyle dizine vuruyordu. Bir yandan da :

- Oh, bulunmaz bir şey bu... Eşsiz adamsın sen.. Ah zaval ı nonoşum görmeliydi seni, kim bilir ne kadar beceriksizdin! Bu işi bilmeyen bir adamın hali o kadar eğlencelidir ki... Ah, görmeliydi sizi...

Bari iyi oldu mu? Anlatsana biraz canım! Yalvarırım sana anlat!

Adamı, ayrıntılara kadar öğrenmek için soru yağmuruna tutarak bunaltıyordu. Öylesine sarsılarak, kahkahalarla guluyordu ki geceliği omuzlarından kayıyor, ocağın alevleri-EMILE ZOLA

221

nin ışığıyla yaldızlanan çıplak vucudu meydana çıkıyordu. Kont yavaş yavaş, gerdeğe girdiği geceyi anlatmaya başlamıştı. Artık bundan hiçbir rahatsızlık duymuyordu. Sonunda bilinen bir deyimle «karısını nasıl mahvettiğini» anlatmak kendisinin de hoşuna gitmişti. Sadece hâlâ bir utanç duygusu kaldığı için, kelimeleri seçerek kul anıyordu. Dediğine göre nefis bir vucudu vardı

kontesin ama buz gibi soğuktu.

- Oh, dedi gevşekçe; kıskanman için hiçbir sebep yok onu.

Nana gulmuyordu artık. Yine eski yerine döndu, sırtını ateşe verdi; dizlerini iki elinin arasına alarak çenesini dayadı. Sonra ciddi bir tavırla :

- Bir erkeğin, ilk gece karısının yanında beceriksiz olması önemli bir şey değil şekerim; dedi.

Kont hayretle :

- Neden? diye sordu.

- Çunku, diye ukalaca bir eda ile söze başlamıştı Nana.

Ders verir gibi, başını sal ayarak konuşuyordu. Ama daha açık konuşmaya yanaştı.

- Biliyor musun ben hatırlıyorum bu işin nasıl olduğunu?.. Eh, şunu diyeyim şekerim; kadınlar erkeğin beceriksiz olmasından hoşlanmazlar. Bir şey söylemezler... Anlarsın ya... Utanma filân diye bir şey var... Ama şuna inan ki, içlerinden epey şey geçirirler... Sonra, eğer erkek bu işi beceremezse başkasıyla yoluna koymayı araştırırlar... İşte böyle, aslanım.

Kont bu sözlerden bir şey anlamamış gibi görunuyordu. Bunun uzerine Nana daha açık konuştu.

Arkadaşça, bir ana öğudu verir gibi, iyi yurekliliğinden bu dersi veriyordu ona. Kontun boynuz taktığım öğrendiği andan beri bu sır rahatsız ediyordu kendisini. Bunu Muffat'ya açmak için dayanılmaz bir istek duyuyordu.

- Aman! Kalkmış beni ilgilendirmeyen şeylerden söz ediyorum; dedi. Söyluyorsam herkesin mutlu olmasını istediğim için... Sohbet ediyoruz öyle değil mi? Haydi açıkça konuş. Sustu; oturuşunu değiştirdi. Sırtı yanmıştı.

- Çok sıcak değil mi? dedi. Sırtım kavruldu... Biraz da karnımı yakayım... Ağrılara iyi gelir.

Gerdanını ateşe uzattı, ayaklarını altına kıvırdı:

- Yani karınla yatmıyor musun artık? diye sordu. Muffat, kadının çıngar çıkartmasından korkarak :

- Val ahi yatmıyorum; diye cevap verdi.

- Peki ama onun tahtadan bir yaratık olduğunu mu sanıyorsun?

Muffat, evet der gibi, başını önune eğdi.

- Beni bunun için mi seviyorsun? Cevap versene! Kızacak değilim.

Kont yine başıyla cevap verdi.

- Pekiyi öyleyse... Ben de böyle duşunuyordum zaten. Yerat teyzemi tanıyorsun değil mi? Buraya gelince, evinin karşısındaki manavın hikâyesini anlatır ona... Duşun bir kere bu manav... Of! Ne kadar da yakıyor insanı bu ocağın ateşi. Vucudumu döndurmem gerek. Şimdi sol yanımı

yakayım.

Kalçasını ataşe uzatırken acayip bir şey geçti kafasından. İyi yurekli saf bir kadın olarak kendi kendisiyle alay etmeye başladı. Vucudunu bu kadar tombul ve alevler yansıdıkça pespembe görmekten buyuk bir zevk duyarak :

- Baksana bir kaza benzemiyor muyum ben?... Evet evet şişe geçirilmiş bir kaz... Dönuyorum, dönuyorum... Kendi yağımda kızarıyorum.

Yine kahkahayı salıvermişti. Bu sırada bir takım sesler, açılıp kapanan kapı gurultuleri duyuldu.

Muffat hayret ederek ne olduğunu sormak ister gibi genç kadının yuzune baktı. Nana ciddileşmiş, kaygılı bir hal almıştı. Her halde bu Zoe'nin kedisi, şu her şeyi kırıp döken Al anın cezası

hayvandı. Saat gece yarısını geçiyordu. Nereden esmişti aklına şu boynuzlusunu mutlu etmeye çalışmak? Öteki adam beklediği için buna hemen yol vermeliydi.

Nana'yı bu kadar nazik görduğu için kont tatlı bir sesle:

- Ne diyorsun? dedi.

Fakat Nana, kontu sepetlemeyi aklına koyduğu için birden dikildi; lâfını esirgemeyerek :

- Evet! İşte şu manavla karısından söz ediyordum: dedi. Evet dostum, hiçbir zaman el değdirmemişler birbirlerine! Kadın uzak duruyormuş; adam beceriksizmiş... Öyle ki, karısını

tahtadan yapılmış sanarak orospularla duşup kalkmaya başlamış; bu kadınlar da ona her çeşit pisliği aşılamışlar. Öte yandan karısı da, enayi kocasından açıkgöz oğlanlarla işi pişirmiş... Eh işte bu böyledir daima; karı koca anlaşmamışsa, ne olur, iyi bilirim bunu ben!

Muffat'ın benzi sapsarı kesildi. Nihayet kendisine taş atıldığını anlamıştı. Nana'yı susturmak istedi. Ama o öfkesini yenemiyordu.

- Hayır, rahat bırakın beni! Eğer ahmaklık etmeseniz, karılarınızla da, bizimle olduğu gibi iyi anlaşırdınız. Karılarınız da kuş beyinli şeyler olmasaydı sizi el erinin altında tutabilmek için, bizim gibi, zahmete sokarlardı kendilerini... Butun bunlar yol yordam meselesi... İşte yavrum, benden sana öğut...

Muffat sert bir tavırla :

- Namuslu kadınları ağzınıza almayın. Tanımazsınız onları siz; dedi.

- Ben tanımam ha!... Bırak ki temiz şeyler değildir sizin şu namuslu kadınlarınız! Bahse girerim, bir teki bile benim gibi kendini size göstermeye cesaret edebilir mi... Şu namuslu kadınlar, demiyor musun, gerçekten guleceğim geliyor! Beni daha fazla kışkırtma, sonradan pişman olacağım şeyleri söyletme bana.

Kont, hiç cevap vermedi, yalnız dudaklarının arasından bir kufur mırıldandı. Nana'nın benzi attı.

Bir şey söylemeden bir kaç dakika konta baktı. Sonra o berrak sesiyle :

- Ne yapardın karın aldatsaydı seni? diye sordu.

Adam, çok fena şeyler yapabileceğini anlatmak ister gibi bir jest yaptı.

- Ya peki ben aldatırsam? Muffat omuz silkerek :

- Ha, sen mi? dedi.

Aslında Nana kötu yurekli değildi. Daha konuşmalarının başında, boynuz taktığını yuzune vurmak istememişti. Bu konuda sakın bir şekilde bu sırrı ona açmak isterdi. Ama şimdi Muffat çileden çıkartmıştı kendisini; bir son vermeliydi bu işe.

- Peki öyleyse yavrum.. Evimde ne işin var anlamıyorum... İki saattir canımı sıkıp duruyorsun...

Haydi Fauc-hery ile iş beceren karının yanına git artık. Evet; doğruca Taitbout sokağında soluğu al... Hani şu Provence sokağının dönemecinde... Bak sana adresini de veriyorum.

Sonra, Muffat'ın kafasına tokmak indirilmiş gibi ayakta sal andığını görerek, zafer kazanmışçasına :

- Namuslu kadınlar, bizim işimize karışır da sevgililerimizi elimizden almaya kalkarlarsa...

Görecekleri vardır, bu namuslu kadınların...

Fakat sözunu bitiremedi. Muffat korkunç bir hareketle yakaladığı gibi Nana'yı yere fırlattı. Sonra ayağını, topu-ğuyla kafasını ezerek susturmak ister gibi havaya kaldırdı. Genç kadın dehşetli bir korkuya kapılmıştı... Muffat, çıldırmış gibi olduğu yerde tepinmeye başlamıştı. Adamın, söyleyecekleri boğazında duğumlenerek susması, genç kadına gözlerini yaşartacak kadar dokunmuştu. Buyuk bir pişmanlık duyuyordu. Sonra ocağa sağ yanını çevirirken Muffat'ın gönlunu almak için:

- Yemin ederim ki şekerim, bunu bildiğini sanıyordum. Belki de doğru değildir. Ben uydurmadım bunu. Bana böy-

le söylediler, her yerde konuşuluyor; ama neyi ispat eder ki bu. Haydi canım sen de, uzme kendini. Erkek olsam, kadınlara metelik vermezdim ben! Göruyorsun ya kadın dediğinin yukseği de alçağı da bir: zevkine duşkundur hepsi de.

Sözlerinin adam uzerindeki acı etkisini azaltmak için veryansın ediyordu kadınlara. Ama kontun bu sözleri duyduğu yoktu. Ayağını suruyerek, potinlerini ve redingotunu giydi. Bir sure daha ayaklarını yere vurdu. Sonra, sanki nihayet kapıyı bulabilmiş gibi çıkıp gitti. Nana çok uzulmuştu.

Kendi kendine :

- Eh! Uğurlar olsun! diye söylendi. Bu adam böyle bir şey söylendiği zaman yine de terbiyeli davranıyor!... Ben de kalkmış dövunuyorum! Önce ben sözumu geri aldım; yeterince özur diledim sanırım... Sonra da canımı sıkıp duruyordu burada!

Ama yine de canı sıkılmıştı. İki eliyle bacaklarını kaşıyordu. Eh olan olmuştu artık...

- Adam sen de! Boynuz takmışsa benim kabahatim değil ya bu! diye mırıldandı.

Sonra kızarmış bir bıldırcın gibi butun vucudunu ısıttıktan sonra, yatağına girdi. Zili çalıp Zoe'yi çağırdı ve mutfakta bekleyen öteki adamı göndermesini söyledi.

Sokağa çıkınca, Muffat sert adımlarla yurumeye başlamıştı. Yeniden sağnak halinde yağmur yağıyordu. Başını havaya kaldırınca is renkli bulutların ayın önunden geçtiğini gördu. Bu saatte, Haussmann bulvarında pek az kimseye rastlanırdı. Opera şantiyelerinin yanından geçti: daha karanlık yerlerde yurumek istiyor ve hep kopuk kopuk şeyler mırıldanıyordu. Yalan

söyluyordu bu kadın. Yalanı ahmaklığı ve kötuluğu yuzunden uydurmuştu. Ayağının altında kafasını ezmeliydi.

Ne olursa olsun çok utanç verici bir şeydi bu. Artık bir daha onu göremez, ona dokunamazdı; yoksa çok alçak bir insan olmalıydı. Boğulacakmış gibi derin derin soluk alıyordu. Ah! şu çıplak canavar, şu her yanını ateşte kızartan dişi kaz; kırk yıldır saygı duyduğu ne varsa 226

salyalarını akıtmıştı ustune! Ay, bulutlardan sıyrılmıştı, şimdi ıssız caddeye beyaz bir örtu serilmiş

gibiydi. Korktu, hıçkırarak ağlamaya başladı: Sonsuz bir boşluğa yuvarlanmış gibi şaşkın bir haldeydi.

- Al ahım! diye kekeledi; bitti, her şey bitti artık.

Caddelerde, evlerine gecikenler hızlı hızlı yuruyorlardı. Bu kadının anlattıkları, durmadan ateşler içinde yanan kafasını kurcalıyordu. Olaylar uzerinde serin kanlılıkla duşunmek istiyordu. Kontes bayan de Chezel es'in şatosundan sabahleyin dönmuş olmalıydı. Aslında, bir akşam önce gelip geceyi bu adamın yanında geçirmesine hiçbir şey engel olamazdı. Şimdi, Fondettes'de bulundukları gunlerle ilgili bazı ufak tefek olayları hatırlıyordu. Bir akşam ağaçların altında birdenbire Sabine'in karşısına çıkmıştı; karısı o kadar heyecanlıydı ki hiçbir şey söyleyememişti.

O adam da yanında mıydı yoksa? Duşundukçe Nana'nın anlattıklarının doğru olabileceğini kabul ediyordu. Sonunda da bunu hem tabi hem de zorunlu buldu. Kendisi bir yosmanın yanında, gömleğini giyerken, karısı âşığının odasında soyunmakta olabilirdi; bundan daha sade ve akla yakın bir şey olamazdı. Böylece duşunerek soğukkanlılığını elden bırakmak istemiyordu. Şimdi bu ona etrafındakileri de çekip içine alarak surukleyen bir şehvet çılgınlığı gibi görunuyordu.

Kafasında ateşli hayal er canlanmıştı. Nana'nın çıplak vucudunu hatırlarken, Sabine çırılçıplak gözlerinin önunde belirdi. İki kadını da aynı istek kasırgası ile saran bu göruntu, ikisini aynı

hayasızlıkla birbirine benzeterek, Muffat'yı sarstı; yururken duşecek gibi oldu. Bir kahveden çıkan bazı kadınlar, gulerek dirsek vuruyorlardı ona. O zaman yeniden hıçkıra hıçkıra ağlamak geldi içinden. Gözyaşlarını herkese göstermemek için daracık karanlık bir sokağa, Rossini sokağına saptı; orada ıssız evlerin önunden geçerek bir çocuk gibi ağladı.

Boğuk bir sesle :

- Bitti, bir şey yok artık; her şey bitti! diyordu.

Öyle katıla katıla ağlıyordu ki, göz yaşlarıyla ıslanan el eriyle yuzunu kapatarak sırtını bir duvara dayadı. Bir ayak sesi duyunca uzaklaştı oradan. Herkesten öylesine utanıyor, öyle bir korku duyuyordu ki geceleyin sokakları arşınlayan yersiz yurtsuz birinin kaygılı yuruyuşu ile gidiyor, gidiyordu. Kaldırımda biriyle karşılaşınca, sanki, başına gelen-' leri omuzlarının sal antısından anlayaeakmış gibi, kayıtsızca yurumeye çalışıyordu. Grange-Bateliere sokağından geçip FauborgMonmartre sokağına kadar gelmişti. Birden pırıl pırıl ışıklarla karşılaşınca şaşırdı, geri döndu. Bir saat kadar, en karanlık köşelere sokularak o mahal ede dolaştı durdu.

Şuphesiz bir yere varmak istiyordu ve ayakları, bir suru dönemeçten sonra hep oraya doğru göturuyordu kendisini. Nihayet bir sokağın köşesinde başını kaldırıp yukarıya baktı. Gelmişti.

Taitbout sokağı ile Provence sokağının kö-şesiydi burası. Beş dakikada gelebileceği bu yere, kafasının acılı uğultuları arasında ancak bir saatte varabilmişti. Bir ay önce, bir sabah Tuileries'de verilen bir balo için yazdığı yazıda, kendi adından da söz ettiği için Fauchery'ye teşekkur etmek uzere buraya geldiğini hatırladı. Gazetecinin dairesi asma kattaydı. Evin kuçuk dört köşe pencereleri bir dukkânın çok buyuk tabelâsının arkasında kalıyordu. Sol taraftaki son pencerenin aralık perdelerinden kuvvetli bir ışık şeridi uzanmaktaydı. Bir şeyler bekleyerek, gözleri hep bu ışık şeridinde, duşuncelere daldı.

Ay kaybolmuş, gökyuzu koyu bir karardığa burunmuştu; dondurucu bir çiğ yağıyordu şimdi.

Taitbout ve Provence sokakları yer yer havagazı fenerlerinin ışıklarının meydana getirdiği sarımtırak bir buğunun içinde uzayıp gidiyordu. Muffat olduğu yerde durmuştu. Fauchery'nin odasıydı burası. İçini hatırladı, duvarlarına kırmızı bir kumaş gerilmiş bir oda. Dipte Louis XIII.

stilinde bir karyola. Lâmba sağda, şöminenin ustunde olmalıydı. İkisi de yatağın içindeydiler herhalde. Çunku hiçbir insan gölgesi göze çarpmıyordu. Perdelerin arasından sızan ışık çizgisi, tıpkı bir gece

kandilinin yansıması gibi öyle olduğu gibi duruyordu. Şimdi gözleri hep yukarıda bir plân kuruyordu kafasında: sokak kapısının zilini çalıyor, kapıcının seslenmesine aldırış etmeden yukarıya çıkıyor, kapıları omuz vurarak açıyor, ikisini yatağın içindeyken bastırıyor, kol arını

birbirinin boynundan ayırmaya vakit bırakmadan atılıyordu ustlerine. Ama bir an yanında silâh olmadığını hatırladı; sonra ikisini de boğmayı tasarladı. Plânını yeniden ele alıyor, daha da işliyordu. Her an bir belirti, emin olmak için bir şeyler bekliyor gibiydi. Eğer o anda bir kadın gölgesi belirseydi kapıyı çalacaktı. Ama yanılmış olabileceği duşuncesiyle buz kesiliyordu butun vucudu. Ne diyecekti? Yeniden içinde şupheler belirdi. Karısı bu adamın yanında olamazdı.

İmkânsız, inanılmaz bir şeydi bu. Bununla birlikte, gittikçe derin bir uyuşukluğa gömulerek hep odada duruyor; gözlerini diktiği noktadan hiç ayırmadan, buyulenmiş gibi bekliyordu.

Yağmur başlamıştı. O sırada iki gece bekçisinin o tarafa doğru geldiğini gördu; sığındığı kapının önunden ayrılmak zorunda kaldı. Sonra adamlar uzaklaşınca, sırılsıklam, titreyerek yine eski yerine döndu. O ışık şeridi hep öyle pencerede yukarıdan aşağıya uzanmaktaydı. Tam oradan ayrılacağı

sırada, içerden bir gölge geçti. Ama bu o kadar çabuk olmuştu ki, yanıldığını sandı.

Sonra ardı ardına başka gölgeler de koşuştu birbiri ardınca, odanın içinde bir gidiş geliş vardı.

Muffat, kaldırımda hep öyle mıhlanıp dururken, midesinde dayanılmaz bir yanma duyuyordu, ne olduğunu anlamak için bekledi. Kol ve bacak gölgeleri belirip kayboluyordu: İri bir el bir su testisi gölgesiyle dolaşıp duruyordu. Net olarak bir şey görduğu yoktu. Yalnız bir kadın saçının topuzunu görur gibi olmuştu. Şimdi bunu duşunmeğe başladı. Sabine'in topuzu olduğu söylenebilirdi; ama ensesi biraz daha kalın görunuyordu. Şu anda bir şey bilemezdi, bir şey yapamazdı. Korkunç bir bunalım içinde midesinde öyle dayanılmaz bir ağrı duyuyordu ki, yoksul bir adam gibi titreyerek, acısını dindirmek için kapıya yaslandı. Sonra, gözlerini o pencereden hiç ayırmadan dururken öfkesi

bir ahlâkçının duygularında eridi: kendisini mil etvekili olmuş gibi göruyordu. Meclis kursusunden sefahate, zevke duşkunluğe karşı yıldırımlar yağdırıyor, bu yuzden memleketin başına felâketler geleceğini haykırıyordu. Fauchery'-nin zehirli sinek konusundaki yazısını yeniden yazıyor ve Roma'nın son gunlerindeki âdetleriyle bir toplumun yasaya-' mayacağını söyluyordu. Bu duşunceler onu rahatlattı. Şimdi gölgeler kaybolmuştu. Şuphe yok, tekrar yatmışlardı. O hep bakıyor, öylece bekliyordu. Saat uçu, sonra dördu vurdu. Yağmur başlayınca kapının içine sığınıyordu; bacaklarından sular sızıyordu. Artık kimse geçmiyordu sokaktan. Zaman zaman budalaca bir inançla, o ışık şeridine surekli olarak bakmaktan yorulan gözleri kapanıyordu. İki kere daha odanın içinde yeniden gölgeler koşuşmaya o koca testiyi dolaştırmaya başlamıştı, iki kere daha yine odaya sukûnet çökmuş, lâmba yine o gece kandili gibi hafif aydınlığını serpmişti.

Şuphe yok ki bu gölgeler artıyordu. Kaldı ki, tam harekete geçeceği sırada bir duşunce Muffat'yı

durdurdu: kadının çıkmasını beklemekten başka yapacak bir şey yoktu. Sabine'i çok iyi tanıyabilirdi. Bundan daha sade bir şey olamazdı. Hiçbir rezalete meydan vermeden gerçeği öğrenebilirdi. Sadece burada beklemesi yeterdi bunun için. İçini alt ust eden butun duygular arasında şimdi yalnız gizli bir öğrenmek ihtiyacı duyuyordu. Ama, can sıkıntısından bu kapının önunde uyuklamağa başlamıştı. Kendini oyalamak için daha kaç saat beklemesi gerektiğini hesaplamaya koyuldu. Sabine saat dokuza doğru istasyonda bulunmalıydı. Böylece daha dört buçuk saati var demekti. Adeta sabır taşı kesilmişti; butun gece boyunca bekleyişinin sonsuzluğa kadar gideceğini duşunerek derin bir haz duyuyor gibiydi. Hiç kımıldamayacaktı yerinden.

Birden o ışık şeridi siliniverdi. Bu çok sade olay Muffat için adeta umulmadık bir felâket, can sıkıcı

ve duygularını alt ust eden bir şey olmuştu. Bel i ki lâmbayı söndurmuşlerdi, uyuyacaklardı. Bu saatte akla yakın bir şeydi bu. Ama bu onu öfkelendirdi, bu karardık pencere artık ilgilen-230

dirmiyordu kendisini. Bir çeyrek saat kadar daha baktı, sonra yorularak kapıdan ayrıldı, kaldırımda bir kaç adım yurudu. Saat beşe kadar gidip gelerek dolaştı; arada yukarıya bir göz atıyordu. Pencere hep öyle kapkaranlıktı. Bir aralık, acaba gölgelerin hareketlerini bir ruyada mı

görmuştum, diye sordu kendi kendine. Yorgunluktan bitkin bir haldeydi; o sokağın köşesinde niçin beklediğini unutuyor, zaman zaman ayağını bir kaldırım taşına çarparak, vucudu soğuktan donmuş bir adamın urpertisiyle silkiniyordu. Bu kadar kaygılanmak zahmetine değmez diye duşunuyordu. Yukarıdakiler mademki uyuyorlardı, varsın uyusunlardı. Ne diye karışmalıydı

onların işlerine? Ortalık kapkaranlıktı, kimse ne olup bittiğini hiçbir zaman bilemezdi. Şimdi artık butun duşunceleri uçup gitmiş, merakı bile kalmamıştı; içinde bir yerlere kendini avutarak buna bir son verme isteği doğdu. Soğuk gittikçe artmıştı, sokakta dolaşmak dayanılmaz bir azap halini alıyordu; iki kere uzaklaştı, sonra yine ayağını suruyerek döndu,

sonra daha uzağa gitti. Artık her şey bitmişti, bulvara kadar indi ve bir daha geri dönmedi.

Şimdi sıkıcı bir gezinti başlamıştı sokaklarda. Duvar diplerinden giderek yuruyordu. Taşlarda topuklarının gurultusu buyuyor, her havagazı fenerinin altından geçişinde gölgesinin buyuyup kuçuluşune bakıyordu. Bu yuruyuş onu oyalıyor, avutuyordu. Sonradan, geçtiği yerleri hiç

hatırlayama-mıştı; değirmi bir alanda saatlerce dönup durmuş gibi geliyordu ona. Çok net olarak tek bir şeyi hatırlıyordu. Nasıl olduğunu anlamadan Panorama pasajının parmaklıklarını iki eliyle tutup yuzunu yapıştırdığını hatırlamıştı. Sarsmıyordu bu parmaklıkları, sadece pasajın içini görmeye çalışıyordu. Yureği buyuk bir heyecanla kabarmıştı. Ama hiçbir şeyi farketmiyordu. Issız galeride koyu bir karardık dalgalanıyordu. Saint-Marc sokağından gelen bir ruzgârla yuzune bir mahzenin rutubeti çarpmıştı. Ama yine de direniyordu". Sonra bir ruyadan silkinir gibi kendine gelerek, bu saatte yuzunu demirlerin arasına soktuğu bu parmaklıkların önunde ne aradığını

sordu kendi kendine. Yeniden o umutsuzca

yuruyuşune başladı. Şimdi bu karanlıklarda, ihanete uğramış olarak yapayalnız kalmanın derin kederiyle yureği sızlıyordu.

Nihayet gun doğdu; sabah olmuştu. Ama Paris'in kaldırımı kadar pis ve kış gecelerinin ardından gelen huzunki bir sabahtı bu. Muffat yeni Opera inşaatının yanında yapılmakta olan geniş

sokaklara gelmişti. Yağmuru içe içe, araba tekerlekleriyle oyulmuş toprak, bataklık haline gelmişti.

Muffat, ayağını nereye bastığını bilmeden, ayağı kayarak sonra kendini toparlayarak yuruyordu.

Vakit ilerledikçe, çöpçulerle, işlerine giden işçilerle karşılaşması ona yeniden azap veriyordu.

Gelip geçenler, şapkası su içinde, ustu başı çamurlanmış, şaşkın şaşkın giden bu adama hayretle bakıyorlardı. Uzun sure inşaatlardaki iskelelerin altına saklandı. Bomboş varlığı içinde, tek duşuncesi kendisinin buyuk bir perişanlığa yuvarlanmış olduğunu anlamış olmasıydı.

Şimdi Tanrı'yı duşundu. Böyle birden Tanrı'nın yardımını beklemek, insanustu bir tesel inin özlemini duymak şaşırtmıştı onu; bu duşunce B. Venot'yu hatırlattı. Adamın o kuçuk tombul yuzu, bozuk dişleri gözunun önune geldi. Aylardır yanına sokulmaktan çekindiği B. Venot, eğer şimdi kapısını çalıp kendisini kol arına atarak ağladığını görse pek mutlu olurdu. Eskiden azıcık kederlense, hayatında azıcık bir guçlukle karşılaşsa bir kiliseye girer, yuce Tanrının önunde diz çökerek, derin bir boyun eğişle yalvarırdı. Sonra, dualarının kazandırdığı yeni bir guçle ayrılırken, ruhunun ebedi selâmeti uğruna bu dunya nimetlerini feda etmek isteğinden başka bir istek duymayarak ayrılırdı oradan. Ama artık, sadece cehennem korkusuna kapıldığı zaman kendini zorlayarak ibadet ediyordu; buyuk bir gevşekliğe kaptırmıştı kendini. Nana ödevlerini savsaklamasına sebep olmuştu. Tanrıyı duşunmek hayret veriyordu ona. Neden bu korkunç

bunalıma yuvarlandığı anda butun o zayıf varlığı çökuntuye giderken Tanrı aklına gelmemişti?

Böyle duşunurken, guçlukle yuruyerek bir kilise araştırdı. Nerede olduğunu bilmiyordu. Nihayet, Chaussee d'An-tin sokağının köşesini dönerken Trinite'nin sonlarında, sisler arasında bir kule gözune ilişti, bahçede bir çok beyaz heykel er vardı. Bir parkın sararmış yaprakları arasına çıplak Venus'ler oturtulmuş gibiydi. Sundurmanın altında durarak bir an soluk aldı. Geniş

merdivenlerden çıkarken yorulmuştu. Sonra içeri girdi. Kilisenin içi soğuktu. Kaloriferi bugun önce söndurulmuştu. Yuksek kubbelerini

camlardan sızan bir buğu doldurmuştu. Köşeleri loşluğa gömulmuştu. Tek bir insan yoktu içeride. Sadece, bu kasvetli karanlığın içinde, uyku sersemliği ile ayağını suruyen zangoçun pabuç sesleri duyuluyordu. Muffat, dağınık bir halde duran iskemlelerin arasına daldı; bir dualı su kabının yanı başındaki mihrap parmaklığının önunde diz çöktu: el erini kavuşturdu; okuyacağı duaları hatırlamaya çalıştı; butun benliği ile kendini Tanrı'ya adamak istiyordu. Ama yalnız titreyen dudaklarından, kekeleme halinde bazı kelimeler dökuluyor; duşuncesi hep dışarı kayıyor; önune geçilmez bir zorunluluğun kırbacı altındaymış gibi, hayalinde, yine avare avare sokaklarda yuruyup duruyordu. Bir yandan da: «Tanrım, yardım et bana! Senin adaletine sığınan kulunu yalnız bırakma! Duşmanlarımın beni mahvetmesine izin verme.» diye dua ediyordu. Ama bu yalvarışına hiçbir cevap almamıştı. Omuzlarına karanlık ve soğuk çökmuştu. Uzaktan gelen pabuç sesleri dua etmesine engel oluyordu. Bomboş kilisenin içinde başka hiçbir ses duyulmuyordu. Sonra bir iskemleye dayanarak dizlerinin ustunde doğruldu. Tanrı henuz gelmemişti buraya. Ne diye B. Venot'mn kol arı arasında ağlayacaktı? Bir şey yapamazdı ki bu adam.

Sonra hızlı hızlı Nana'nın evine döndu. Dışarıda ayağı kaydı; gözlerinin yaşla dolduğunu hissediyordu. Kaderine karşı öfke duymuyordu içinde; sadece zayıf ve hasta hissediyordu kendini. Çok yorulmuştu; surekli yağmur altında sırılsıklam olmuştu; soğuk iliklerine işlemişti.

Miromesnil sokağındaki karanlık konağına dönmek aklına geldi, ama bu duşunce urpertti onu.

Nana'nın evinin kapısı açık değildi.

Kapıcıyı bekledi. Yukarı çıkarken, içerinin ılıklığını vucudunda hissedince gulumsedi; nihayet bu yuvada gerinip uyuyabilecekti.

Zoe kapıyı açıp da kontu karşısında gorunce hayret ve kaygı ile irkildi. Dediğine göre hanımı

korkunç bir baş ağrısı yuzunden gözunu yummamıştı. Ama eğer uyumamışsa kendisini görebilirdi. Adam salonda bir koltuğa yığılırken hizmetçi kadın, Nana'nın odasına sessizce girdi.

Nana hemen dışarı çıktı. Yataktan fırlamış, ancak bir eteklik giyecek kadar vakit bulabilmişti; yalınayaktı, saçları darmadağınıktı; sevişmeyle geçen bir gecenin sonunda gömleği buruşmuş, yırtılmıştı.

Yuzu kıpkırmızı kesilerek :

- Yine mi sen? diye bağırdı.

Buyuk bir öfkeye kapılarak, Muffat'yı kapı dışarı etmek için koşmuştu. Ama onu böyle bitkin, acınacak bir halde görunce yine duygulandı. Sesini biraz yumuşatarak :

- O, zaval ıcık; ne hale gelmişsin. Ne oldu böyle... Söylesene? Onları gözetledin, kendini harabettin ha?

Adam cevap vermedi, kafasına tokmakla vurulmuş bir hayvana benziyordu. Nana, Muffat'nın karısının kendisini aldattığı konusunda hiçbir kanıt elde edemediğini anlamıştı; onu yatıştırmak için:

- Göruyorsun ya, aldanmışım. Namuslu bir kadınmış, karın. Namusum uzerine yemin ederim ki!..

Haydi-yavru, şimdi doğru evine gidip yatmana bak. Çok yorgun görunuyorsun.

Muffat, yerinden kımıldamadı.

- Haydi çek arabanı. Seni tutamam burada... Bu saatte burada kalmak niyetinde değilsin herhalde?

- Hayır; gitmeyeceğim. Yatalım... diye kekeledi.

Nana kaba bir hareket yapmamak için kendini tuttu. Sabrı tukenmişti. Bu adam aklını mı

kaçırmıştı ne?

- Haydi, çek arabanı! dedi bir kere daha.

- Hayır, gitmeyeceğim.

Bunun uzerine çileden çıkan genç kadın avaz avaz bağırmaya başladı.

- Ama iğrenç bir şey bu!.. Bıktım senden artık. Haydi kalk, sana boynuz taktıran karının yanına git; işte şimdi söyluyorum sana bunu... Söylesene yakamı bırakmayacak mısın benim?

Muffat'nın gözleri dolu dolu oldu. El erini kavuşturarak:

- Yatalım; dedi.

Şimdi Nana bir anda kendini kaybetmişti, sinirinden boğulurcasına hıçkırarak ağlamaya başladı.

Sabrını kötuye kul anıyorlardı yani! Butun bu işlerle ne ilgisi vardı onun? Evet, nazikçe kendisine bir durumu öğretmek için mumkun olduğu kadar dikkat etmişti. Şimdi bu adam başına gelen felâketin acısını kendinden çıkartmak istiyordu. Yufka yurekliydi ama, o kadar uzun boylu değil!

- Al ah cezasını versin! Bıktım artık! diye bağırarak, yumruğunu bir koltuğun arkahğına indirdi.

Ben de sadık olmak için kendime etmediğim eziyet kalmadı... Ama, şunu bil azizim, ağzımdan çıkacak bir kelime ile yarın zengin olabilirim.

Muffat başını kaldırdı. Hayret etmişti. Bu para meselesini hiç duşunmemişti... Eğer şimdi Nana istese, bu isteğini derhal yerine getirirdi. Butun servetini feda ederdi onun için.

Genç kadın öfkeyle :

- Hayır, çok geç artık, diye cevap verdi. İstetmeden veren erkekleri severim ben... Hayır, bir kerecik için bir milyon versen kabul etmeyeceğim yine. Bitti artık... Başka işim var... Haydi git buradan. Bir daha söyleyecek değilim. Elimden bir kaza çıkmasın.

Saldıracakmış gibi adamın ustune doğru yuruyordu. Bu namuslu geçinen kibar adamların çileden çıkarttığı iyi yurekli bir kızın öfkesiyle bağırırken birden kapı açıldı, Stei-EMILE ZOLA

ner görundu. Artık bardağı taşıran son damla olmuştu bu. Genç kadın korkunç bir sesle bağırdı:

- Al sana biri daha!

Nana'nın haykırışı karşısında şaşkına dönen Steiner olduğu yerde durdu. Muffat'nın orada bulunuşu son derece canını sıkmıştı. Çunku durumunun anlaşılmasından çekili-yordu. Üç aydır bundan kaçınmıştı. Konta bakmaktan çekinerek, gözlerini kırpıştırıyor, olduğu yerde sal anıyordu.

İyi bir haber ulaştırmak için Paris'in bir ucundan öteki ucuna kadar koştuktan sonra bir felâketle karşılaşan bir adam gibi yuzu kıpkırmızıydı, guçlukle soluk alıyordu.

Nana kabaca :

- Sen ne istiyorsun bakalım? dedi. Steiner :

- Ben mi... Ben... Size vermeğe geldim... Hani o şeyi, diye kekeledi.

- Neyi?

Adam duraksadı, iki gun önce, Nana, bir senedi ödemek uzere kendisine bin frank getirmezse bir daha evine almayacağını söylemişti. İki gundur taban tepip durmuş, nihayet o sabah bin frangı

tamamlayabilmişti.

Cebinden bir zarf çıkartarak :

- Bin frangı... dedi. Nana bunu unutmuştu:

- Bin frank ha! diye bağırdı. Sadaka mı istedim ben? Hele bak şuna! Sanki metelik verirmişim senin bin frankına ben!

Sonra zarfı adamın elinden alarak yuzune çarptı. Steiner ihtiyatlı bir Yahudi olarak, guçlukle eğilip zarfı yerden aldı. Muffat, uzgun bir bakışla Steiner'e

bakarken Nana yumruklarını kalçalarına dayayarak avazı çıktığı kadar bağırmaya başlamıştı:

- Bana hakaret etmekten vazgeçecek misiniz siz bakayım! Bak senin de geldiğine pek sevindim dostum... temizlik tam olacak... Haydi, yal ah! Dışarıya...

Sonra adamların, yerlerinden kımıldamadıklarını görunce:

- Yani, benim enayilik ettiğimi mi söylemek istiyorsunuz? Olabilir. Ama çok canımı sıktınız artık!

Hem kibar davranmaktan da bıktım! Gebersem bile, zevkimce yaşarım.

Adamlar Nana'yı yatıştırmak isteyerek yalvardılar.

- Bakın sayıyorum: bir, iki; gitmeyecek misiniz? Alın öyleyse içeride biri var.

Sert bir hareketle yatak odasının kapısını ardına kadar açtı. Steiner'le Muffat, alt ust olmuş

yatağın içinde Fon-tan'ı görduler. Fontan böyle gösterileceğini beklemiyordu. Bir bacağı havada, gömleği sarkmış, buruşuk dantel er arasında o kara derisiyle bir teke gibi yuvarlanıp duruyordu.

Ama pek de sarsılmış değildi, sahne surprizlerine alışıktı. İlk andaki heyecandan sonra, durumu kurtarmak için yuzunu ezip bozmaya başladı, dudaklarını uzatıp, burnunu bukerek kendi deyimiyle tavşanlık etmeye başladı. O vahşi hayvan yuzunden şehvet akıyordu. Nana, bu çeşit kadınların zaman zaman çirkin erkek duşkunluğune kapılarak bir hafta boyunca Fontan'ı

Varietes'den alıp evine getirmişti.

Bir trajedi aktrisi edasıyla eliyle komiği göstererek :

- İşte! dedi.

O zamana kadar her şeye katlanmış olan Muffat, bu hakareti hazmedemedi. Kekeleyerek :

- Orospu! dedi.

Odasına girmişken, Nana, geri dönup son sözunu de söyledi:

- Orospu ha! ya karın?

Kapıyı olanca gucuyle çarptıktan sonra içeriden kilitledi. Yalnız kalan iki adam sessizce bakıştılar.

O sırada Zoe salona girmişti. Ama adamlara kabalık göstermedi, onlarla akıl ı uslu konuştu. Aklı

başında bir insan olarak hanımının yaptıklarını çok saçma buluyordu. Bununla birlikte onu savundu: bu fuar soytarısıyla gönul eğlendirmesi fazla surme-EMILE ZOLA

yecekti; hevesinin geçmesini beklemeliydi. Steiner'le Muffat evden ayrıldılar. Sokakta aynı

yakınlık duygusuyla sessizce el sıkıştılar. Köşeyi döndukten sonra da birbirlerinden ayrıldılar...

Ayaklarını suruyerek biri bir yana gitti, biri buyana...

Muffat Miromesnil sokağındaki konağına girerken, ka-' rısıyla merdivende karşılaştı. Başlarını

çevirip bakıştılar. Kontun elbiseleri hâlâ çamur içindeydi; yuzunde hâlâ bir sefahat gecesinden dönen adamın şaşkın solukluğu vardı. Kontesin halinden

de tren yolculuğu ue geçen gecenin bitkinliği okunuyordu, ayakta uyuyordu, saçları dağınıktı, gözlerinin altı morarmıştı.

VIII

Montmartre'da Veron sokağında, dörduncu katta kuçuk bir daire. Nana ile Fontan, paskalya çöreği yemek için ahbaplarından bir ikisini buraya davet etmişlerdi. Bu yeni eve taşınmalarını

kutluyorlardı böylece.

Bu iş birdenbire olmuştu; önceden tasarlanmadan, ba-laylarının ilk ateşli gunleri içinde. Çıngar çıkarıp da Kontla bankeri kapı dışarı ettiğinin ertesi gunu Nana etrafındaki her şeyin yıkıldığını

gördu. Bir bakışta durumun ne olduğunu anlamıştı: alacaklılar evin antresinde boy göstermişlerdi, onun gönul işlerine karışıyor, her şeyi satmaktan söz ediyorlardı. Eğer aklını başına toplamasaydı, kavga çıkacak, kıyamet kopacaktı dört parça eşya için. Bunun için her şeyi bırakmaya karar verdi. Kaldı ki Haussmann bulvarındaki apartmanda bunalıyordu. Pek çirkindi o buyuk yaldızlı odalarıyla. Fontan'a karşı birden içinde duyduğu sevgiyle yine eski çiçekçi kız olma özlemi canlandı. Aydınlık, guzel bir odaya yerleşmeyi tasarlıyordu. Eşya olarak da hayali, pelesenk ağacından bir aynalı dolapla, mavi örtulu bir karyoladan öteye geçmiyordu. İki gunde, evden çıkarabildiği biblolarını, mucevherlerini sattı ve cebine on bin franklık koyup kapıcıya bir şey söylemeden, ortadan kayboldu. Böylece erkekler gelip eteğine asılamayacaklardı. Fontan pek nazik davranmıştı. Hayır demedi: onu hareketinde serbest bıraktı. Hatta iyi bir arkadaş gibi davrandı. Adı hasise çıkmıştı ama, elindeki yedi bin frankı genç kadının on bin frankına eklemeye razı oldu. Bu onlara sağlam bir aile sermayesi olarak görunuyordu. Böylece, Veron sokağındaki iki odayı tutup, iki eski dost olarak aralarında paylaştılar. Başlangıçta bu pek tatlı olmuştu.

Paskalya akşamı herkesten önce Bn. Lerat ile Louiset geldi. Fontan, daha gelmediği için korkularını açığa vurdu; çunku yeğeninin zenginliği tepmesinden, çekiniyordu.

Nana guzel bir hareketle el erini göğsunde kavuşturarak:

»

- Ah teyzeciğim! Onu öyle seviyorum ki! diye haykırdı. Bu kelime son derece buyuk bir etki yapmıştı. Bayan

Lerat'nın ustunde.

İnandığını gösteren bir tavırla :

- Doğru! dedi; aşk her şeyden önce gelir.

Odaların ne kadar guzel olduğunu yine sevinçten haykı-rarak anlattı. Nana ona misafir ve yemek odasından mutfağa kadar her yeri gezdirdi. Öyle kocaman bir ev değildi ama, gıcır gıcır yeni boyanmıştı, duvar kâğıtları da pırıl pırıl yuzune guluyordu insanın.

Bayan Lerat genç kadınla odada bulunduğu sırada Louiset, mutfakta hizmetçinin arkasında durmuş pilicin kızartılmasını seyrediyordu. Zoe, mertçesine, hanımına bağlı kaldığından yanında kalmıştı. Bayan parasını daha sonra verirdi; bu bakımdan bir kaygısı yoktu. Haussmann bulvarındaki evin dağılışı sırasında alacaklılara kafa tutmuş, onurlu bir şekilde geri çekilmiş, eline ne geçebilmişse kurtarmış, soranlara da hanımının seyahatte olduğunu söyleyerek hiçbir adres vermemişti. O kadar ki izlenmek korkusuyla hanımını görmeye de gitmemişti. Bununla beraber o gunun sabahı Bayan Lerat'nın evine koşmuştu. Çunku yeni bir şeyler olmuştu. Bir gun önce, alacaklı döşemeci, kömurcu, çamaşırcı gelerek muhlet vermişler; eğer evine döner de akıl ıca hareket ederse buyuk bir avans verme teklifinde bile bulunmuşlardı. Teyzesi Zoe'nin söylediklerini Nana'ya anlattı. Şuphesiz bu işlerin arkasında kendisine yardım etmek isteyen önemli bir kişi vardı.

Nana başkaldırarak :

- Hiçbir zaman dönmem oraya! Göruluyor ki pek iyi insanlarmış şu benim alacaklılar! Faturalarını

ödemek için

Bosc durmadan :

- Hay Al ah cezanızı vermesin! karnınızı doyurmaya bakın şimdi! Nasıl olsa vaktiniz olacak biz gittikten sonra, diye söyleniyordu.

Ama Nana yerinde duramıyordu. Coşkun bir sevişme isteğiyle yanıp tutuşuyordu, yanakları bir genç kız gibi pembe pembe olmuştu; fikir fıkır guluyordu, sevgi akıyordu gözlerinden. Bakışlarını

Fontan'dan hiç ayırmıyor; cicim, canım, şekerim diye ona tuz ya da su verirken eğiliyor, rast-gele dudaklarını gözlerini, burnunu, kulağını öpuyordu. Bu yaptığının doğru olmadığını söyledikleri zaman da ustalıklı bir taktikle boynunu bukuyor, dayak yemiş bir dişi kedi uysal ığı gösteriyor, sonra gizlice adamın elini tutuyor, öpuyordu. Ona mutlaka dokunmak ihtiyacını duymaktaydı. Fontan da sırtını kabartarak, böyle sevilip okşanmaktan pek memnun görunuyor, hazla iri burnunu oynatıyordu. Bu bembeyaz, tombul kızın kendisine tutkunluğu karşısında o tekeye benzeyen, çirkin, soytarı suratı yayvanlaşıyor, adeta ağzı kulağına varıyordu. Zaman zaman da, derin bir zevk duyan ama nazikçe davranmak isteyen bir erkek gibi Na-na'yı öpuyordu.

Prul iere :

- E, can sıkmaya başladınız artık! diye bağırdı. Haydi çekil şuradan sen!

Fontan'ı yerinden kaldırıp ve tabağını alarak Nana'nın yanına oturdu. Bunun uzerine ötekiler bağırışarak alkışladılar; kaba şakalar aldı yurudu. Fontan, Venus'un ardından ağlayan Vulken'in umutsuzluğuna duşmuş gibi mimikler yapıyor, acayip bir hal alıyordu. Prul iere, çapkınlık etmeye kalkarak,

masanın altından Nana'nın ayağına basmak istedi. Ama Nana, rahat dursun diye tekmeyi indirdi. Yo hayır, bu adamla yatmaya niyeti yoktu hiç. Bir ay kadar önce, yuzunun guzel iğine kapılarak tutulacak gibi olmuştu ona. Ama şimdi nefret ediyordu. Eğer peçetesini alırmış gibi yaparak çimdiklemeye devam ederse bardağı suratına fırlatmaya karar vermişti.

Ne olursa olsun iyi bir gece geçirmişlerdi. Söz kendiliğinden tiyatro'ya geldi. Şu Bordenave hergelesi gebermeye-cek miydi daha? Pis hastalıkları yeniden azmıştı, öylesine acı çekiyordu ki tutulacak yanı kalmamıştı herifin. Bir gun önce, prova sırasında Simonne'a çatmış durmuştu. Yani bu adam nal arı dikse ağlayacak tek bir artist yoktu ardından^ Nana, kendisine bir rol vermeye kalkarsa, başından savacağını söyluyordu; hem artık oynamayacağını, yuvasını tiyatrodan çok sevdiğini ileri suruyordu. Fontan'ın ne oynanan piyeste ne de provası yapılanda rolu vardı, şimdi, özgurluğunu aşırı bir sevinçle övuyor, akşamlarını ayaklarını ateşe uzatıp, sevgili dişi kedisiyle başbaşa geçirmekten buyuk bir mutluluk duyduğunu söyluyordu. Ötekiler de talihli olduğunu söyleyerek, mutluluklarını kıskanmış gibi yapıyorlardı.

Sofraya paskalya çöreği geldi. İçine saklanan niyet baklası Bayan Lerat'ya çıktı. O da bunu Bosc'un bardağına koydu. Bunun uzerine ötekiler: «Kral oldun! Kral oldun! İç bakalım O» diye haykırıştılar. Bu coşkun neşe gösterilerinden yararlanan Nana, Fontan'ın boynuna sarıldı, tekrar tekrar öperek kulağına bir şeyler fısıldadı. Ama Prul iere, gulmesi arasında, bunun oyuna aykırı

olduğunu, biraz da içerleyerek söyluyordu. Louiset, bitiştirdikleri iki sandalyenin ustunde uyumaktaydı. Nihayet misafirler saat bire doğru dağıldılar. Merdivende «yine göruşelim!» diye bağınşı-yorlardı.

Üç hafta boyunca iki sevgili çok tatlı bir ömur surduler. Nana ilk ipekli entariyi giydiği ilk gençlik gunlerini yeniden yaşıyor gibiydi. Pek seyrek sokağa çıkıyor, yalnızlığın, sessizliğin zevkini tadıyordu. Bir sabah, La Rochefoucauld pazarından balık almaya giderken, eski berberi Francis ile

burun buruna gelince birden sarsıldı. Berber her zamanki gibi ipekli gömleği, tertemiz redingotu ile pek şıktı. Nana, şimdi ona böyle sırtında sabahlığı, ayaklarında kaba pabuçlar ve saçları darmadağınık görunduğu için utanç duymuştu. Am Francis her zamankinden daha da nezaketle

(*) Paskalya çöreğine «Gâteau deş Rois» (kral ar çöreği) adı verilmektedir. (Çev.)

davranma inceliğini gösterdi. Hiçbir şey sormadı, genç kadının seyahatte olduğunu sandığını

söyledi. Nana, kendisine ilk andaki sıkıntısını unutturan bir meraka kapılarak adama sorular yöneltti. Gelip geçenler, kendilerine çarptıkları için, Francis'yi bir kapı ağzına çekti; kolundaki kuçuk sepe-tiyle karşısında duruyordu. Tiyatrodan kaçışına ne diyorlardı? Berber de muşterisi olan kadınların kiminin şöyle kiminin böyle dediğini söyluyordu. Yani buyuk bir gurultu kopmuştu ardından; gerçekten bir başarıydı bu. Ya, Steiner ne demişti? Bay Steiner'in durumu pek kötuydu, eğer yeni bir manevra çeviremezse busbutun kötuleşecekti. Ya Dague-net? Oh! onun işi tıkırındaydı; hayatını duzene sokmuştu. Butun bu anılarla hararetlenen Nana yine bir şeyler sormak için ağzını açacaktı; ama Muffat'nın adım söylemeye sıkıldı. Bunun uzerine Francis kendiliğinden konuştu. Konta gelince pek acıklı bir haldeydi; bayan Nana'nın gidişinden sonra o kadar buyuk bir kedere kapılmıştı ki çılgın gibi, genç kadına rastlayabileceği yerlerde dolaşıp duruyordu. Nihayet, Bay Mignon kendisine rastlamış, evine göturmuştu. Bu haber, Nana'yı çok guldurdu; ama zoraki bir guluştu bu.

- Ah! Şimdi Rose'la yaşıyor!., ama göruyorsunuz ya Francis, metelik verdiğim yok buna!..

Göruyorsunuz ya ne iki yuzlu adammış? Bir hafta bile perhiz edemiyor. Oysa benden başka hiçbir kadınla yatmayacağına yemin etmişti!

Böyle diyordu ama içerlemişti.

- Artığımla geçiniyor şimdi bu Rose! Çok iyi anlıyorum; şu Steiner hayvanını elinden alışımın öcunu alıyor aklı sıra... Benim kapı dışarı ettiğim bir adamı evine almak da doğrusu ya pek akıl ıca bir iş!

Berber :

- Bay Mignon meseleyi böyle anlatmıyor. Dediğine göre Kont sizi kovmuş... Evet, hem de iğrenç

bir şekilde, kıçınıza bir tekme vurarak.

Birden, Nana sapsarı kesildi:

- Ha? Ne diye bağırdı; kıçıma tekme mi vurmuş... Bakın bu kadarı biraz fazla!... Ben kapı dışarı

ettim, bu boynuzluyu! Sen de bil artık, boynuzlunun biridir bu adam; Kontesi ona herkesle boynuz taktırıyor... Şu Fauchery rezili ile bile Mignon'a gelince, o da kaldırımları aşındırıyor ka-' rısına muşteri bulabilmek için. Ama kimsenin yuzune baktığı yok sıskalığı yuzunden... Aman pis insanlar, ne pis insanlar!

Boğulacak gibiydi. Soluk aldı.

- Yo! Böyle diyorlar ha!... Peki öyleyse! Gidip onlarla kendim konuşacağım Francis'ciğim. ister misiniz hemen beraber gidelim? Evet, gideceğim; bakalım şu kıçıma tekmeyi yediğim yalanını

söylemeye cesaret edecekler mi yuzume karşı? Tekme ha! Kimse böyle bir şeye kalkamamış-tır şimdiye kadar. Hiçbir zaman da dövemezler beni... Bana dokunacak adamı parçalarım val ahi...

Yavaş yavaş yatışıyordu. Nihayet istediklerini söyleyebilirlerdi; poposuna bile sal amazdı bu lâfları. Bu adamlarla uğraşmak çirkefe taş atmak demektir. Ne yaptığını, ne olduğunu .kendisi iyi bilirdi. Francis, onun böyle

sabahlığı ile durup kendisine açılmasından cesaretlenerek bir iki öğut vermeye kalktı. Bir geçici hevese kapılıp her şeyi feda etmekle yanlış bir şey yapmıştı; böyle hevesler insanın hayatını bozardı. Nana başı önunde, bu kadar guzel bir kızın, kendine yazık edişinden uzuntu duyan bir adam sesiyle konuşan Francis'yi dinliyordu.

- Bu benim bileceğim şey... ama yine teşekkur ederim ilgine dostum; dedi.

Berberin elini sıkarak, balık almak uzere ayrıldı. Butun gun bu kıçına tekme yediği hikâyeyi zihnini kurcaladı durdu. Fontan'a bile sözunu etti bunun. Kendisine bir fiske bile vurdutmayacak kadar guçlu kuvvetli bir kadın olduğunu söyleyip duruyordu. Fontan, derin duşunceli bir adam POZU

takınarak, butun erkeklerin kaba yaratıklar olduğunu, onlara karşı buna göre davranılması

gerektiğini söyledi. O andan sonra Nana gerçekten bir kayıtsızlığa burundu.

O akşam, on satırlık bir rol e sahne hayatına başlayan kadını görmek uzere Bouffes tiyatrosuna gittiler. Fontan tanıyordu bu kadını. Montmartre sırtlarına döndukleri zaman saat bire yaklaşıyordu. Chaussee-d'Antin sokağında adam, bir çikolatalı pasta aldı; yataklarında yediler; hava soğuktu, ocağı yakmağa da değmezdi bu saatten sonra. Yataklarının içine oturmuş, battaniyelerini dizlerine çekmiş, arkalarını yastıklarla beslemişlerdi. O akşam seyrettikleri oyuncu kadından söz ediyorlardı. Nana çirkin ve biçimsiz buluyordu bu kadını. Fontan yuzukoyun yatmış, masanın ustunde mumla kibrit kutusu arasındaki pastayı koparıp koparıp Nana'ya veriyordu. Ama sonunda kavgaya tutuştular.

Nana :

- Aman ne biçimsiz şeydi kadın... O kuçucuk gözler. Ya hele o mısır puskulu gibi saçlar...

Fontan:

- Sus be! dedi. Nefis saçları var bu kadının... gözleri de pırıl pırıl. Şu kadın mil eti de çekemez birbirini!

İçerlemiş gibi bir hali vardı. Sert bir sesle :

- E, yeter artık; dedi! Kafamı şişirme... Haydi uyuyalım. Yoksa sonu kötuye varacak bunun!

Mumu söndurdu. Nana öfkeli öfkeli söyleniyordu: kendisiyle böyle konuşulmasından hoşlanmazdı, saygılı olmak gerekirdi ona karşı. Adam cevap vermeyince, susmak zorunda kaldı.

Ama uyuyamadı, yatağın içinde durmadan dönup duruyordu.

Fontan birden öfkeyle :

- Ne vakit bitecek böyle kıpırdayıp durman kuzum, diye bağırdı.

Nana :

- Ne yapayım; yatağın içinde pasta kırıntıları var; diye cevap verdi.

Gerçekten de kırıntılar vardı. Butlarında bile hissediyordu bunları. Tek bir kırıntı, derisini yakıyor, kanatırcası-na kaşındırıyordu! İnsan yatağında pasta yerse, çarşafı sil-kelemeliydi. Fontan için için öfkelenerek mumu yaktı. İkisi de kalktılar, yalınayak, gecelikle el eriyle yatak çarşafında-ki kırıntıları supurduler. Adam soğuktan titreyerek yeniden yatağa girdi. Ayaklarını iyice silmesini söyleyen Nana'yı tersledi. Nihayet, o da yattı; ama daha yatar yatmaz kıpırdanmaya başladı. Hâlâ

kırıntı vardı.

- Elbette! ayaklarınla soktun, yatağın içine... Dayanamam ben buna! Sana söyluyorum dayanamam!

Yere atlamak için bacağını adamın ustunden aşıracak oldu. Bunun uzerine sabrı tukenen, uyumak isteyen Fontan bir tokat aşketti genç kadına. Öyle kuvvetli vurmuştu ki Nana sırt ustu yatağın içine yuvarlandı. Bir sure şaşkın şaşkın öylece kaldı.

Bir çocuk gibi içini çekerek sadece : - Of!... dedi.

Bir aralık Fontan, yine kıpırdanmaya başlarsan bir tokat daha indiririm, dedi. Sonra ışığı ufleyerek sırt ustu yatağa rahatça yerleşti ve hemencecik horlamaya başladı. Nana yuzunu yastığına gömup kesik kesik hıçkırıklarla ağlıyordu. İnsanın böyle kuvvetinden yararlanması alçakça bir şeydi. Fontan'ın o gulunç suratı öyle korkunç bir hâl almıştı ki genç kadın sahiden korktu.

Sanki o tokatla öfkesi geçmiş gibi yatıştı. Fontan'a saygı duyuyordu şimdi, sokak tarafındaki duvara yapışarak butun yatağı ona bıraktı. Nihayet yanağı hâlâ yanarak, gözleri yaş içinde uyuyakaldı. Öyle tatlı bir boyun eğiş duygusu içindeydi ki kırıntılardan rahatsız olmuyordu artık.

Sabahleyin, uyanınca Fontan'ı çıplak kol arıyla kucakladı, göğsune bastırdı. Artık bir daha kavga etmeyeceklerdi, değil mi? Hiçbir zaman, değil mi? Onu o kadar seviyordu ki tokatlaması bile iyi gelmişti kendisine.

yapmıştı ki, burada kızgın bir dişi kedi surusunun barındığı sanılırdı. Kendi kendisinin de iğrenerek, ortalığı silip supurmeye kalktığı zaman da ya bir iskemlenin ayağı elinde kalıyor, ya da duvar kâğıdı parçalanıyordu; Çunku bunlardaki kiri çıkartmak için butun gucunu harcaması

gerekmekteydi. O gunlerde içerisi daha pisti; girilecek gibi değildi. Bunun için de hiçbir şeye el surmemek zorunda kaldı. Lâmba ışığında, aynalı

dolap, duvar saati ve perde diye ne kalmışsa, erkeklere hâlâ eşya gibi görunuyordu. Kaldı ki altı aydan beri, ev sahibi kendisini atacağını

söyleyip duruyordu. Böyle olduğuna göre kimin için bakacaktı bu eşyalara? Kendisi için belki!

Keyfi yerinde olarak uyandığı zaman: «Hop yal ah!» deyip dolabın yan bölmesiyle komodine tekmeyi indirip çatırdatıyordu.

Nana, ne zaman gelse Satin'i yatakta buluyordu. Öyle ki Satin alışverişe çıktığı gunlerde bile o kadar bitkin bir halde dönuyordu ki, ayağını suruyerek eve giriyor, kendini bir iskemlenin ustune bırakarak uyukluyordu. Bu uyuşukluktan ancak akşamleyin havagazı fenerleri yandığı zaman sry-rılabiliyordu. Nana da kendini pek rahat hissediyordu burada, alt ust olmuş yatağın, yerlerdeki kuvetlerin, çamura bulanmış etekliklerin arasında. Oturup çene çalıyor birbirlerine içlerini dökuyorlardı. Satin, geceliğiyle yatağının içinde, ayaklarını havaya dikip sigara fosurdatarak dinliyordu arkadaşının anlattıklarını. Arada bir, öğleden sonraları, kendilerini kederli hissettikleri zaman birer absent içiyorlardı, avunmak için. Satin, aşağıya inmeden, ayağına bir eteklik bile geçirmeden, merdiven parmaklığından sarkarak, kapıcının on yaşındaki kızına sesleniyor, bir bardakla Absent getirtiyordu; kuçuk kız bu kadının çıplak bacaklarını yan gözle suzerdi. Nana'yla Satin'in butun konuşmaları, sonunda erkeklerin pisliğine varıyordu. Nana, Fontan'ından durmadan söz edişiyle can sıkıcı bir hâl almıştı. Belki on kere adamın ne dediğini, ne yaptığını geviş getirir gibi tekrarlayıp duruyordu. Ama, Satin, butun bu pencerede bekleme, yanan bir ıskara yuzunden çıkan kavga, yatakta saatlerce

kuskunlukten sonra yeniden barışma hikâyelerini buyuk bir sabırla dinliyordu. Butun bunları

anlatmak ihtiyacıyla Nana, yediği tokatları bile sayıp dökmuştu. Geçen hafta Fon-tan, gözunu şişirmişti; daha bir gun önce terliklerini bulamadığı için kafasına bir tokat indirmişti. Satin butun bunla-, rı hiç ses çıkartmadan

dinliyor, arada bir sigarasının dumanını puskurttukten sonra, kendisinin böyle bir durumda hemen eğildiğini ve dövmek isteyen adamın elinin havada kaldığını

söyluyordu. İkisi de, bu dayak faslı hikâyelerinden, yedikleri kötekleri anlatmaktan zevk duyuyor gibiydiler. Nana, Fontan'ın pabuçlarını çıkarışını, yediği tokatları öyle bir zevkle anlatıyordu ki sonunda Satin de hoşlanır olmuştu bunları dinlemekten. Kendisi de daha şiddetli olaylardan söz etmeye başlamıştı. Dediğine göre bir keresinde bir ha-murkâr kendisini döve döve ölum halinde yere sermişti, ama yine sevmişti bu adamı. Bazı gunlerde Nana ağlayarak artık bunun böyle gitmeyeceğini söyluyordu. O vakit, Satin onu evinin kapısına kadar göturuyor, Fontan'ın, arkadaşını öldurup öldurmediğini anlamak için yarım saat kadar sokakta bekliyordu. Ama ertesi gun, ikisi de barışmalarının sevinci içinde akşamı ediyorlardı. Nana'nın dayak yediği gunler daha hoşlarına gidiyordu; bu çok sarıyordu ikisini de.

Artık birbirlerinden ayrılmaz olmuşlardı. Bununla birlikte Satin, Nana'nın evine ayak atmıyordu; çunku Fontan sokak surtuklerini evinde görmek istemediğini söylemişti. İki kadın birlikte sokağa çıkıyorlardı. İşte böyle bir gun Satin, arkadaşını bir kadının evine göturdu. Bu kadın Nana'-nın zihnini kurcalayan bayan Robert'di; ziyafetine gelmediği gunden beri ona karşı saygı duyuyordu.

Bayan Robert Mosnier sokağında oturuyordu. Europe mahal esinde yeni ve gurultusuz bir sokaktı

bu. Dukkân yoktu; guzel apartmanların, kuçucuk dairelerinde kibar kadınlar oturuyordu. Saat beşti; ıssız kaldırımlar boyunca, yuksek aristokratik beyaz evlerin sukûneti arasında borsa simsarlarının ve tuccarlarının kupa arabaları sıralanmıştı. Bu arabalardan çı-252

kan adamlar, gözleri yukarıda, hızlı hızlı yuruyorlardı bu evlere doğru. Bu evlerin pencerelerinde sabahlıklı kadınlar, bir bekledikleri varmış gibi sokağa bakıyorlardı. Nana önce, canı sıkılmış gibi bu kadını tanımadığı için yukarı çıkmak istemedi. Ama Satin diretti. Bir kimse her zaman bir

arkadaşını misafirliğe göturebilirdi. Sadece Bayan Robert'e bir nezaket ziyareti yapmak istiyordu; Bayan Robert'e bir gun önce bir lokantada rastlamıştı; kadın mutlaka gelmesi için yemin ettirerek nezaket göstermişti. Nihayet Nana razı oldu. Kapıyı açan ufak tefek uykulu bir hizmetçi, hanımının daha gelmediğini söyledi. Ama iki kadını salona alıp yanlarından çekildi.

Satin :

- Vay canına! Çok guzel bir ev! diye mırıldandı.

Sade bir burjuva eviydi burası. Duvarlara koyu renkli kumaşlar kaplanmıştı. Burada, yukunu tuttuktan sonra ticaretten çekilen Parisli bir dukkâncının evindeki duzenlilik vardı. Evin bu görunuşu karşısında, Nana şaka etmek istediyse de Satin gucendi, Bayan Robert'in çok hanım hanımcık bir kadın olduğundan söz etti. Onu her zaman yaşlı ve ciddi adamlarla görurlerdi. Şu sıralarda ağır başlı eski bir çikolatacı ile ahbaplık ediyordu. Adam bu çok temiz tutulan, iyi bakımlı

eve geldiği zaman o kadar memnun oluyormuş ki yavrum diyormuş kadına.

Satin şöminenin ustundeki saate dayalı bir resmi göstererek :

- Bak, işte... dedi.

Nana bir sure resmi gözden geçirdi. Resimde çok esmer uzun yuzlu dudaklarını buzerek hafifçe gulumseyen bir kadın görunuyordu. İlk bakışta çok temkinli bir sosyete kadını denebilirdi.

- Tuhaf şey; diye mırıldandı; bir yerlerde görmuş olacağım bu kadını. Ama nerede? Bilmem ki.

Yalnız, pek temiz bir yerde olmamalı... Ha! Evet temiz bir yerde değil...

Sonra arkadaşına dönerek:

- Sana kendisine gelmesi için söz verdirdi diyordun, peki ne istiyormuş?

- Ne mi istiyor? Ne olacak konuşup 'ahbaplık etmek, ağzını şapırdattı. Adam sende, ne olursa olsun, bana ne, dedi içinden. Ama kadın bir turlu gelmeyince daha fazla beklemeyeceğini söyledi, bunun uzerine ikisi de kalkıp gittiler.

Ertesi gun, Fontan akşam yemeğine gelmeyeceğini söylemişti. Nana hemen aşağıya inerek bir ziyafet çekmek uzere Satin'i bir lokantaya göturmeye karar verdi. Bir turlu bir lokanta beğenemediler. Satin'in gitmek istediği birahaneleri Nana pis buluyordu. Nihayet Laure'un lokantasına gitmeğe razı etti. Bu lokantada tabldot akşam yemeği uç franga yeniliyordu. Laure Piedefer'in bir tahta kurulur gibi oturduğu tezgâhın bulunduğu salonda bir masaya oturdular. El i yaşlarında kadar şişko bir kadındı bu Laure. Vucudunu korseler ve kemerlerle sıkmıştı, kadınlar sıraya dizilip birbiri ardından geliyor, birbiri ustune yığılmış fincan tabaklarının ustunden başlarını

uzatıp dostça bir yakınlıkla Laure'un ağzından öpuyorlardı. Bu sırada bu canavar görunuşlu kadın, dostlarını kıskandırmamak için her birinin ayrı ayrı gönlunu alıyordu. Hizmetçi kadın ise aksine sıska, yanakları çökmuş, göz kapakları morarmış, siyah gözleri kıvılcım saçan bir tipti.

Kısa bir sure içinde uç salon doluverdi. Yuz kadar muşteri vardı. Gelişi guzel masalara oturmuşlardı çoğu kırkında vardı bu insanların. İri, şişko, sefahatten yanakları sarkık kimselerdi.

Bu şişkin karınlar ve sarkık gerdanlar arasında bir kaç tane ince, guzel kız göze çarpıyordu.

Pervasız görunmek isteyişlerinin altında hâlâ saf ve toyca bir hal eri vardı. Bir mahal e balosundan, bu yola yeni girmiş olan bu kızları Laure'un muşterilerinden biri getirmişti bu lokantaya. Buradaki şişko geçkin kadınlar, bu kızlardan dağılan gençlik havasıyla başlan dönerek bunlara pasta filân ısmarlamakta yarış ediyorlardı adeta. Burada erkek pek azdı; en çok on onbeş

kişi kadar. Bu kadar bol fistan arasında ezilmiş gibi bir hal eri vardı bu adamların.

yapmıştı ki, burada kızgın bir dişi kedi surusunun barındığı sanılırdı. Kendi kendisinin de iğrenerek, ortalığı silip supurmeye kalktığı zaman da ya bir iskemlenin ayağı elinde kalıyor, ya da duvar kâğıdı parçalanıyordu; Çunku bunlardaki kiri çıkartmak için butun gucunu harcaması

gerekmekteydi. O gunlerde içerisi daha pisti; girilecek gibi değildi. Bunun için de hiçbir şeye el surmemek zorunda kaldı. Lâmba ışığında, aynalı dolap, duvar saati ve perde diye ne kalmışsa, erkeklere hâlâ eşya gibi görunuyordu. Kaldı ki altı aydan beri, ev sahibi kendisini atacağını

söyleyip duruyordu. Böyle olduğuna göre kimin için bakacaktı bu eşyalara? Kendisi için belki!

Keyfi yerinde olarak uyandığı zaman: «Hop yal ah!» deyip dolabın yan bölmesiyle komodine tekmeyi indirip çatırdatıyordu.

Nana, ne zaman gelse Satin'i yatakta buluyordu. Öyle ki Satin alışverişe çıktığı gunlerde bile o kadar bitkin bir halde dönuyordu ki, ayağını suruyerek eve giriyor, kendini bir iskemlenin ustune bırakarak uyukluyordu. Bu uyuşukluktan ancak akşamleyin havagazı fenerleri yandığı zaman sıyrılabiliyordu. Nana da kendini pek rahat hissediyordu burada, alt ust olmuş yatağın, yerlerdeki kuvetlerin, çamura bulanmış etekliklerin arasında. Oturup çene çalıyor birbirlerine içlerini dökuyorlardı. Satin, geceliğiyle yatağının içinde, ayaklarını havaya dikip sigara fosurdatarak dinliyordu arkadaşının anlattıklarını. Arada bir, öğleden sonraları, kendilerini kederli hissettikleri zaman birer absent içiyorlardı, avunmak için. Satin, aşağıya inmeden, ayağına bir eteklik bile geçirmeden, merdiven parmaklığından sarkarak, kapıcının on yaşındaki kızına sesleniyor, bir bardakla Absent getirtiyordu; kuçuk kız bu kadının çıplak bacaklarını yan gözle suzerdi. Nana'yla Satin'in butun konuşmaları, sonunda erkeklerin pisliğine varıyordu. Nana, Fontan'ından durmadan söz edişiyle can sıkıcı bir hâl

almıştı. Belki on kere adamın ne dediğini, ne yaptığını geviş getirir gibi tekrarlayıp duruyordu. Ama, Satin, butun bu pencerede bekleme, yanan bir ıskara yuzunden çıkan kavga, yatakta saatlerce

kuskunlukten sonra yeniden barışma hikâyelerini buyuk bir sabırla dinliyordu. Butun bunları

anlatmak ihtiyacıyla Nana, yediği tokatları bile sayıp dökmuştu. Geçen hafta Fon-tan, gözunu şişirmişti; daha bir gun önce terliklerini bulamadığı için kafasına bir tokat indirmişti. Satin butun buria-rı hiç ses çıkartmadan dinliyor, arada bir sigarasının dumanını puskurttukten sonra, kendisinin böyle bir durumda hemen eğildiğini ve dövmek isteyen adamın elinin havada kaldığını

söyluyordu. İkisi de, bu dayak faslı hikâyelerinden, yedikleri kötekleri anlatmaktan zevk duyuyor gibiydiler. Nana, Fontan'ın pabuçlarını çıkarışını, yediği tokatları öyle bir zevkle anlatıyordu ki sonunda Satin de hoşlanır olmuştu bunları dinlemekten. Kendisi de daha şiddetli olaylardan söz etmeye başlamıştı. Dediğine göre bir keresinde bir ha-murkâr kendisini döve döve ölum halinde yere sermişti, ama yine sevmişti bu adamı. Bazı gunlerde Nana ağlayarak artık bunun böyle gitmeyeceğini söyluyordu. O vakit, Satin onu evinin kapısına kadar göturuyor, Fontan'ın, arkadaşını öldurup öldurmediğini anlamak için yarım saat kadar sokakta bekliyordu. Ama ertesi gun, ikisi de barışmalarının sevinci içinde akşamı ediyorlardı. Nana'nın dayak yediği gunler daha hoşlarına gidiyordu; bu çok sarıyordu ikisini de.

Artık birbirlerinden ayrılmaz olmuşlardı. Bununla birlikte Satin, Nana'nın evine ayak atmıyordu; çunku Fontan sokak surtuklerini evinde görmek istemediğini söylemişti. İki kadın birlikte sokağa çıkıyorlardı. İşte böyle bir gun Satin, arkadaşını bir kadının evine göturdu. Bu kadın Nana'nın zihnini kurcalayan bayan Robert'di; ziyafetine gelmediği gunden beri ona karşı saygı duyuyordu.

Bayan Robert Mosnier sokağında oturuyordu. Europe mahal esinde yeni ve gurultusuz bir sokaktı

bu. Dukkân yoktu; guzel apartmanların, kuçucuk dairelerinde kibar kadınlar oturuyordu. Saat beşti; ıssız kaldırımlar boyunca, yuksek aristokratik beyaz evlerin sukûneti arasında borsa simsarlarının ve tuccarlarının kupa arabaları sıralanmıştı. Bu arabalardan çı-254

Yalnız bunlardan dört hovarda gayet serbestçe, burda olup bitenleri görmek için gelmiş, sununla bununla dalga geçiyorlardı.

Satin :

- Pek guzel değil mi buranın kızartması? dedi.

Nana, beğendiğini anlatmak ister gibi başını sal adı. Burada eski bir taşra otelindeki gibi kuvvetli yemekler yeniyordu. Domatesli peynirli börek, tavuklu pilâv, salçalı fasulye, dondurmak karamel.

Kadınların çoğu en çok tavuğa duşkunduler; korselerini çatırdatıp, el eriyle ağızlarını silerek atıştırıyorlardı. Nana önce, eski kadın ahbaplarına rastlamaktan korkmuştu. Kendisine bir suru abuk sabuk şeyler sorarlar diye. Ama hiç tanıdık bir yuze rastlamayınca yureği ferahladı. Burada eski pusku kıyafetli kadınların yanı sıra, çok zengin ve şık kadınlar da vardı. Ama hepsi de aynı

cinsel sapıklığın verdiği bir yakınlık ve kaynaşma halindeydiler. Bir aralık Nana'nın dikkatini kısa boylu, kıvırcık saçlı bir delikanlı çekti. Bir masadaki el eri ağızlan yağ içindeki kızlar bunun en kuçuk tuhaflığına gulmekten kırılıyorlardı. Bir aralık delikanlı da gulunce göğsu kabardı. Nana hafifçe:

- A, kadınmış bu! diye bağırdı.

Ağzını tavuk etiyle dolduran Satin, başını kaldırarak mırıldandı:

- Ha, evet, tanrım... Çok tatlı şeydir... Kapışırlar onu.

Nana iğrenmişçesine yuzunu buruşturdu. Daha bu işi anlamamıştı. Ama, doğru lâf eden bir insanın sesiyle zevklerle renklerin tartışılmayacağını söyledi. Bir taraftan filozofça kremasını

yerken, Satin'in o iri kız oğlan kız gözleriyle yandaki masada oturan kadınları deliye döndurduğunu farketmişti. Hemen yanıbaşlarında çok guzel, sarışın, şişman bir kadın vardı.

Kadın öylesine ateşlenmiş o kadar ileriye gitmişti ki Nana nerdeyse çatacaktı.

Fakat bu sırada, içeri giren bir kadın onda hayret uyandırdı. Bunun Bayan Robert olduğunu anladı. O ince esmer fare yuzuyle uzun boylu sarışın kadına başıyla selâm EMİLE ZOLA

255

verdikten sonra Laure'un tezgâhına yaslandı. İki kadın uzun uzun öpuştuler. Bu Nana'nın hayreti bayan Robert'in hiç de öyle alçakgönul u görunmemesiyle bir kat daha artmıştı. Kadın salona göz gezdirerek, yavaş sesle konuşuyordu. Laure yaşlı bir sefahat tanrıçası gibi yemden çöktu; yuzu hayranlarının öpucukleriyle cilalanmış gibi parlıyordu. Gözlerini salonu dolduran şişko kadınlar uzerinde azamef-le gezdiriyordu. Halinde, kırk yıl ık bir iş hayatından sonra zengin olmuş bir kadının tepeden bakışı vardı.

Bu sırada bayan Robert, Satin'i gördu. Laure'dan hemen ayrılarak, ona koştu, guler yuzle, bir gun önce evde bulunamayışına ne kadar uzulduğunu anlattı. Pek memnun görunen Satin ona yer açmaya çalışırken, kadın yemek yediğine yemin ediyordu. Sadece şöyle bir bakmak için buraya gelmişti. El erini omuzuna yaslayarak tatlı bir sesle :

- Ne vakit görebileceğim sizi? Eğer serbestseniz...

Ne yazık ki Nana daha fazla bir şey duyamamıştı."Bu konuşma fena halde canını sıkıyordu. Şu namuslu geçinen kadına ağzına geleni söylemek geliyordu içinden. Ama o sırada içeri giren bir grubu görunce hayretten donakalmıştı. Çok şık, mucevherler içinde zengin görunuşlu kadınlardı

bunlar. Hepsi de birer birer Laure'un yanına gidip onunla senli benli konuşuyorlardı. Yuzbinlerce franklık mucevherleri takmış takıştırmış olan bu kadınlar sapık bir zevke kapılarak, bu lokantada, pasaklı sokak kızlarının kıskanç bakışları arasında uç franga yemek yiyorlardı. Bu şık kadınlar grubu yuksek sesle konuşup gulușerek bir ışık dalgası gibi içeri girdikleri zaman, hızla başını

çevirip kapıya bakan Nana, bunların arasında Lucy Stewart'la Maria Blond'u görunce, fena halde canı sıkıldı. Kadınlar beş dakika kadar La-ure'la konuşup yandaki salona geçinceye kadar başını

önunden kaldırmadı, ekmek kırıntılarım sofra örtusunun ustune ufakyormuş gibi yaptı. Ama başını

kaldırdığı zaman yanındaki iskemlenin boş olduğunu gördu. Satin yerinde yoktu.

Yuksek sesle :

- Al ah, Al ah nereye gitti bu kız! diye söylendi.

Kendisiyle etraftan alay ettiklerini görerek sustu. Hatta bir sure öfkesini bel i etmemek için olduğu yerde durdu. Bitişik salonun dış tarafından, Montmartre ve Chapel e semtlerindeki balozlardan gelen kuçuk kızlara ziyafet çeken Lucy Stewart'ın kahkahaları geliyordu. İçerisi çok sıcaktı; hizmetçi kadın kirli tabakları, keskin bir tavuk ve pilâv kokusu arasında kaldırıyordu; bu sırada oradaki dört erkek yarım duzine kadar hatunun bardaklarına şarap doldurdular; amaçları bunları

sarhoş edip abuk sabuk konuşturmaktı. Satin'in hesabını ödemek zorunda kalışı çileden çıkartmıştı Nana'yı. Kaltak tıka basa tıkındıktan sonra karşısına çıkan bir geçkin karının peşine takılıp gitmişti; hem de teşekkur etmeden. Ama yine de hesabı ödedi, şimdi daha çok tiksindiği Laure'un önune altı Frank'ı fırlattı.

Martyres sokağında yururken Nana'nın hıncı bir kat daha arttı. Hiç şuphesiz Satin'in peşinden koşacak değildi; böyle bir çirkefe bulaşmamalıydı! Ama o akşam boşa gitmiş, berbat olmuştu.

Montmartre'a doğru ağır ağır çıkarken en çok Bayan Robert'e içerliyordu. Bu karı da kibar bir kadınmış gibi satıyordu kendini; ama ne kibar! Şimdi hatırlamıştı ona Poissonnieres sokağındaki Papil on' da rastladığını. Şu aşağılık balozdan, erkekler otuz meteliğe göturulerdi bu kadını.

Kalem efendilerini kafese koyan bu kadın kalkar, kendisine şeref kazandıracak bir daveti kabul etmezdi. Böylece namusluluk tasladığını sanıyordu. Diyecek yoktu bu gibilerin namusuna. Bu yapmacıklı karıların, aşağılık yerlerdeki marifetlerini kimse bilmiyordu.

Nana böyle söylene söylene, Veron sokağındaki evine kadar geldi. İçeride ışık görunce çok sarsıldı. Fontan suratı asık içeri giriyordu o sırada, kendisini yemeğe göturen arkadaşı da onu ekmişti. Sabahın birinden önce gelmeyeceğini bildiği için onu böyle karşısında görunce afal ayıp, dayak yemekten korkan Nana'nın anlattıklarını soğuk bir tavırla dinliyordu: genç kadın, altı frank harcadığını ama yemekte yanında bayan Maloir olduğunu söyledi. Bunun uzerine Fontan efendice davrandı, genç kadına bir mektup uzattı. Nana'ya yazılmış olan bu mektubun zarfını

açmıştı. Hep

Fondettes'de kapanıp kalmış olan Georges'tan geliyordu, her hafta sevgilisine ateşli sözlerle içini dökuyordu delikanlı. Nana'nın pek hoşuna gidiyordu kendisine böyle mektup yazılmış olması.

Hele yeminlerle karışık buyuk buyuk cumlelerle aşktan söz edilişine bayılıyordu. Bu mektupları

herkese okurdu. Fontan, Georges'un uslûbunu tanır ve beğenirdi. Ama bu akşam Nana bir çıngar çıkmasından o kadar korkuyordu ki, mektupla pek

az ilgilenmiş gibi görundu, suratını asarak şöyle bir göz gezdirip bir tarafa attı. Çok erken yatmak canını sıktığı için Fontan ne yapacağını

bilemiyordu. Birden Nana'ya döndu :

- Şu oğlana hemen cevap yazsak, dedi.

Her zaman o yazıyordu bu cevaplan. Çok özenip beze-niyo'rdu yazarken de. Sonra Nana bu mektubu yuksek sesle okuyor, ancak kendisinin bu kadar guzel yazabileceğini söyleyerek boynuna sarılıyordu. Bu da pek keyiflendiriyordu Fontan'ı. Böylece ikisi de ateşleniyor, birbirlerine olan sevgileri artıyordu.

Nana :

- Nasıl istersen, dedi; ben de çayı hazırlayayım, sonra yatarız.

Şimdi Fontan yine masanın başına geçip oturdu. Önune yazı kalemi, murekkep hokkası ve kâğıt konuldu. Dirseğini çıkartıp çenesini uzatarak yazmağa koyuldu.

- «Canım» diye yuksek sesle okuyarak yazmaya başladı.

Cumlelerin ustunde uzun uzun duşunerek bir saat kadar uğraştı. Çenesini avuçlarının içine alıyor, sonra tatlı bir kelime bulunca gulumsuyordu. Nana sessizce, fincanlara çayı doldurmuştu. Nihayet Fontan, tiyatroda bir piyesten bir parça okur gibi ahenkli bir sesle ve jestler yaparak okumaya başladı yazdıklarını. Bu beş sayfalık mektupta «Mig-notes'ta geçirdikleri tatlı saatlerden, bu saatlerin şimdi hâlâ nefis bir koku gibi ruhunda yaşadığından» söz ediyor, «bu aşk baharına ölunceye kadar sâdık kalacağına» yemin ediyordu. Mektup «butun dileğinin bu mutluluğa yeniden 258

başlamak olduğunu, eğer bu mutluluğa yeniden erebilir-se...» diye sona eriyordu.

Fontan :

- Biliyor musun nezaket gereği yazdım butun bunları, dedi: Aslında gulmek gerekir... Dokunaklı

oldu sanırım bu yazdıklarım!

Pek memnundu. Fakat Nana, beceriksizlik ederek, hayranlığını belirten bağırışmalarla adamın boynuna atılma-makla yanlış bir iş yapmış oldu. Bunun uzerine Fontan içerledi. Eğer bu mektup hoşuna gitmediyse, Nana kendisi oturup bir başkasını yazabilirdi. Başka zamanlardaki gibi birbirlerine aşk tekerlemeleri söyleyerek öpuşecek yerde masanın iki ucuna oturdular. Nana çayını uzatmıştı. Fontan daha dudaklarını ıslatır ıslatmaz:

- Hay Al ah cezanı versin! Tuz mu koydun bunun içine! diye bağırdı.

Nana omuz silkmek akılsızlığında bulundu. Bunun uzerine adam öfkelendi:

- Bu akşam tersliğin ustunde! diye söylendi.

Böylece kavgaya tutuştular. Saat daha ona gelmemişti. Bu da vakit geçirmek için bir çareydi.

Fontan kuplere binmiş. Nana'ya kufur yağdırıyor, ustune atmadık suç bırakmıyor, ustelik de kadının kendisini savunmasına fırsat vermiyordu. Pis, hayvan karı, surtuk diye bağırıyordu. Sonra da parayı mesele yaptı. Kendisi yokken çıkıp altı frank harcamıştı ha! O da dışarıda yemek yemişti ama, başkası ısmar-lamıştı. Yoksa evine gelir evimde guvecimi yerdim, diyordu. Şu ihtiyar muhabbet tel âk gelecek olursa kapı dışarı edecekti. İkisi de her gun altı frangı sokağa atarlarsa giderdi bu işin sonu!

- Önce hesap istiyorum. Parayı ver bakalım. Ne kadar kaldı elimizde? diye bağırdı.

Fontan'ın butun o cimrilik hırsı kabarmıştı. Nana ezilmiş, şaşkına dönmuştu. Koşup çekmeceden, kalan butun parayı getirip önune koydu.

Fontan paralan saydıktan sonra :

- Ne! On yedi bin franktan sadece yedi bin frank kalmış ha! Hem de beraber yaşayalı daha uç ay olmadı... Olmaz böyle şey.

Yerinden fırladı, çekmecenin altını ustune getirdi. Gerçekten de yalnız altı bin sekiz yuz kusur frank'tan başka para yoktu. Ortaklaşa kasalarının anahtarı ustunde dururdu ikisi de buradan istedikleri gibi para alırlardı.

- Üç ayda on bin frank! diye böğurdu. Hay Al ah belâsını versin!. Ne yaptın bu kadar parayı? Ha, söylesene bakayım!.. Hepsini şu teyzen olacak moloza aktardın değil mi? Ya da bir takım heriflere yedirdin... Ortada bu... Cevap versene!

- Köpurup durma öyle; diye Nana cevap verdi. Hesa-betmesi kolay... Aldığımız eşyaları hesaba katmıyor musun? Sonra kendine/aldığın çamaşırları. E, yeni bir ev açılınca para çabuk erir.

Fontan hesap istemişti ama dinlediği yoktu:

- Evet, çabuk erir; dedi. Hem sonra biliyor musun yavrum, ben bıktım artık bu beraber yemekten...

Biliyorsun ki bu yedi bin frank benim param: Eh, şimdi mademki hâlâ duruyor bu para. Elimde tutmak isterim, kendimi mahvetmeğe hiç niyetim yok. Herkes kendi parasına sahip olsun.

Sonra parayı cebine yerleştirdi. Nana şaşkın şaşkın ona bakıyordu. Adam yan alaylı bir tavırla :

- Anlıyorsun ya, teyzene ve benden olmayan çocuğuna bakacak kadar enayi değilim... Sen paranı

istediğin gibi harcayabilirsin; senin bileceğin bir iş bu. Ama benim param kutsaldır benim için!..

Kızartma yaptığın zaman parasının yarısını veririm. Akşamları hesap göruruz. İşte böyle.

Birden Nana köpurdu, kendini tutamayarak :

- Benim on bin frangımı yedin! Edepsizlik denir bu se-nin yaptığına! diye bağırdı.

Ama öteki tartışmaya girişmedi, masanın öteki ucun-dan kolunu uzatarak yuzune bir tokat indirip: 260

NANA

- Söyle bakayım bir kere daha! dedi.

Nana tokadı yediği halde bir kere daha söyledi. Bunun uzerine Fontan ustune atlayıp tekme yumruk dövmeye başladı. Sonunda öyle bir hale soktu ki, Nana ağlayarak, soyunup yatağa girdi.

Ardından da Fontan mumu söndurup yattı. Bu sırada Georges'a yazdığı mektup gözune ilişti; özenerek ikiye katladı, yatağa dönerek :

- Çok iyi yazılmış bir mektup; postaya kendim atarım; böyle şımarıklıklardan hoşlanmam. Zırlayıp durma canımı sıkıyorsun, dedi.

Nana hafif hafif içini çekerek ağlarken soluğunu kesti. Adam yatağa girince boğulurcasına hıçkırarak göğsune yaslandı. Çatışmaları her zaman böyle sona ererdi. Fontan'ı kaybetmekten ödu kopuyordu. Her şeye rağmen Fontan'ın kendisinin olduğunu hissetmek için aşağılıkça bir ihtiyaç duyuyordu. İki sefer adam genç kadım kendini yuksek gören bir tavırla itti. Ama bu kadının vucudunun ılıklığının, sadık bir hayvanın gözlerini andıran yaşlı iri gözlerindeki .yalvarışın etkisiyle sıcak bir isteğe kaptırıyordu kendini. Ama hiç bir tâviz vermiyor, o prensvari davranışını da elden bırakmıyordu. Böyle sevip okşanırken gucune olan guveni artıyor, gönlunu kazanmak için bu kadar zahmete girilişinin değerini hissediyordu. Fakat sonra Nana'nın kasanın anahtarını elinden almak için bir oyun oynamakta olmasından korktu. Mumu söndururken kararından dönmemeği duşunerek:

- Bak, kızım, ciddi söyluyorum, para bende kalacak; dedi.

Kpl arını adamın boynuna dolayarak uyuklayan Nana buna buyuk kalplilikle şu cevabı verdi.

- Evet korkma... Ben de çalışırım.

Fakat o gunden sonra aralarındaki gerginlik arttı. Butun hafta boyunca tokat sesleri bir saatin tıktaklarının duzenliliği ile hayatlarını duzenliyor gibiydi. Nana dayak yiye yiye daha da bir incelmiş, teni daha yumuşak olmuş, pembe beyaz bir renk alarak daha da guzel eşmişti. Fontan olmadığı zamanlarda eve gelen Prul iere, öpmek için genç

kadını köşelere sıkıştırmaya başlamıştı. Ama Nana, nefret ediyordu bundan; utanç duyuyor, yuzu kıpkırmızı kesilerek kendini kurtarmak için çırpınıyordu. Bu adamın, bir arkadaşına ihanet etmesini iğrenç buluyordu. O zaman Prul i-ere'in canı sıkılıyor, bunu bel i etmemek için de kahkahayla guluyordu. Hani, gerçekten guzel bir dişiydi bu Nana! Nasıl oluyor da bu maymuna benzeyen adama bağlı kalıyordu. Şu Fontan o durmadan kımıldayan koca burnuyla gerçekten bir maymundu. Pis herifin biri! Üstelik ona durmadan eziyet ediyordu!

Adamın bu duşuncelerine Nana şu karşılığı verdi :

- Olabilir, onu çirkin de olsa seviyorum, işte. Bunu bir gun, iğrenç bir zevki olduğunu açığa vuran bir kadın gibi söylemişti.

Bosc sık sık yemeğe gelmekle yetiniyordu. Prul iere'in arkasından, guzel bir delikanlı, ama ciddi değil diyordu omuz silkerek. Yemeğin sonunda Fontan, Nana'yı tokatlarken, bunu tabi bularak atıştırmaya devam ederdi. Yediği yemeğin bedelini ödemek ister gibi de mutluluklarına hayran olduğunu söyleyip duruyordu. Kendisinin filozof olduğunu, her şeye hatta un kazanmaya bile sırt çevirdiğini söyluyordu. Fontan ile Prul iere çok kere sofra bozulduktan sonra iskemlelerine yaslanarak sabahın ikisine kadar birbirlerine başarılarını anlatıyorlardı tiyatroda rol yapar gibi hareketlerle. Oysa Bosc, dalgın, zaman zaman bunları kuçumsediğini anlatmak ister gibi

bir ses çıkartarak, konyak şişesini ağır ağır yudumluyordu. Talma'dan ne kaldı? diyordu kendi kendine.

Hiç, öyleyse her şey boştu!

Bir akşam Nana'yı ağlarken buldu. Genç kadın gömleğini çıkartarak sırtındaki kol arındaki mosmor dayak izlerini gösterdi. Şöyle bir suzdukten sonra yuksek perdeden :

- Bak kızım, kadının olduğu yerde dayak eksik olmaz. Napoleon söylemiş bunu sanırsam... Tuzlu suyla yıkan. Çok iyi gelir tuzlu su bu şişlere. Eh, daha da dayak yiyeceksin, ama yakınma bundan, meğer ki bir yerin kırılmış ola...

Hani bir kızartma gözume ilişti de kendimi davet ettim buraya.

Ama Bayan Lerat bu felsefeyi benimsemiyordu. Ne zaman Nana, beyaz teninde bir morartı

gösterse, bağırıp çağırmaya başlıyordu. Yeğenini öldureceklerdi. Surup gidemezdi bu böyle.

Aslında, Fontan, bir daha gözum görmesin diye Bayan Lerat'yı evinden kovmuştu. O gunden beri, kendisi buradayken Fontan gelirse, mutfaktan çıkıp gitmesi gerekiyordu, bu da son derece de onuruna dokunuyordu kadının. Bunun için de bu kaba adam için söylemediğini bırakmıyordu. Çok iyi yetişmiş bir kadın gibi takınarak, Fon-tan'ın iyi terbiye görmemiş olduğunu ileri suruyordu.

Nana'y a :

- İlk bakışta anlaşılıyor bu, diyordu. Zerre kadar görgu yok bu adamda. Pek bayağı bir şey olmalı

annesi. Yo, hayır deme, besbel i bir şey bu!.. Kendim için söylemiyorum. Benim yaşımda bir insana saygı göstermesi gerekli olmakla birlikti... Evet ama bu adamın bu kötu davranışlarına nasıl katlanıyorsun? Övunmek gibi olmasın ama sana daima kendini nasıl kul anman gerektiğini öğrettim. Ailenden iyi öğutler alarak yetiştin. Birbirimize karşı nasıl iyi davranırdık değil mi?

Nana itiraz etmeden, başını önune eğerek dinliyordu. Sonra teyzesi sözune devam ederek :

- Hem şimdiye kadar kibar adamlarla duşup kalktın... Daha dun, bizim evde Zoe ile bunu konuşuyorduk. O da anlamıyor, diyordu ki «Anlamıyorum kont gibi tepeden tırnağa kadar asil bir insanı kovan -söz aramızda adamı alay-larıyla serseme çevirmişti bizim hanım kendini boğazlatıyor?» Ben dedim ki, haydi dayağa katlansın, ama terbiyesizliğine nasıl katlanıyor bu adamın... Böyle bir adamın resmini bile asmam odamın duvarına. Oysa sen böyle bir yaratık için kendini mahvediyorsun; yoksul uk içinde yaşıyorsun. Bunca zengin kimseler, hukumet adamları

varken... Eh bu kadarı yeter! Sana bunları söyleyecek ben değilim herhalde; fakat senin yerinde olsam, bir edepsizlik etmeye kalkın-EMILE ZOLA

ca ona : «Efendi beni ne zannediyorsunuz siz?» deyip şöyle bir yuksekten bakarak kolunu kanadını kırardım onun.

Bu sözler uzerine Nana hıçkırarak ağlamaya başladı.

- Ah! teyzeciğim, seviyorum, onu.

Aslında Bayan Lerat'nın kaygısı başka şeyden ileri geliyordu. Çunku Nana, Louiset'nin bakımı için kendisine verdiği yirmi meteliği gittikçe daha seyrek vermeye başlamıştı. Hiç şuphe yok o yine bu çocuğu koruyacak, iyi gunlerin gelmesini bekleyerek bu duruma katlanacaktı. Ama Fon-tan'ın kendisinin, kuçuk oğlanın ve Nana'nın altın içinde yuzmelerine engel olduğunu duşundukçe, aşkı

inkâr edecek kadar çileden çıkıyordu. Bu yuzden sözlerine şöyle son verdi:

- Dinle beni, bu adam bir gun seni soyup sovana çevirerek sokağa atar da bana gelirsen kapımı

yine de açarım sana.

Kısa bir sure sonra Nana buyuk bir para sıkıntısı içine duştu. Fontan yedi bin frangı ortadan kaldırmıştı. Şuphesiz guvenilir bir yere koymuştu. Genç kadın bu konuda hiçbir şey sormaya cesaret edemiyordu. Çunku Bayan Lerat'nın dediği gibi bu kaba adamdan utanıyor, onun, bir kaç

parası için kendisine bağlı kaldığım sanmasından korkuyordu. Fontan evin masraflarını

karşılamayı vaat etmişti. İlk gunlerde her sabah uç frank veriyordu. Ama para veriyorum diye de isteklerinin sonu gelmiyordu. Tereyağı istiyor, et istiyor, turfanda meyve istiyordu. Buna karşı

Nana uç frankla butun halin satın alınamayacağını söylemeğe kalkarsa, adam kuplere biniyor, beş para etmez bir kadın olduğunu, enayi olduğu için satıcıların kendisini kazıkladıklarını söyluyor sonra her an bir pansiyona gideceğini ileri surerek Nana'yı korkutuyordu. Bir ay sonra da kadın zaman zaman dolambaçlı yoldan para isteyecek oluyordu. Bunun uzerine öyle bir çıngar çıkıyordu ki, Fontan en kuçuk fırsatta dunyayı kendisine zehir ettiği için bundan vazgeçmek zorunda kalmış, artık ondan bir şey beklememeye başlamıştı. Buna

karşılık Fontan, uç tane yirmi meteliği bırakmadığı halde yiyecek şey bulunca, bulbul gibi şakıyor, keyifli keyifli konuşuyor. Nana'yı öpuyor, iskemlelere sarılıp dans ediyordu. Nana da, ipin iki ucunu bir araya getirmekte buyuk guçluk çektiği halde onun uç frangı bırakmadığı zamanlar mutluluk duyuyordu. Öyle ki bir gun uç frangı geri vermiş, bir gun öncesinden para arttırdığını söylemişti.

Oysa doğru değildi bu. Ama Fontan bir gun önce para vermemiş olduğunu duşunerek bir oyuna gelme korkusuyla duraksamıştı. Genç kadın sevgi dolu gözlerle gözunun içine bakarak, butun varlığını ona adamışçasına öpucuğe boğarak şuphesini gidermişti. Bunun uzerine, kaybettiği parayı bulan bir cimri gibi eli titreyerek uç frangı cebine indirmişti. O gunden sonra artık hiç

tasalanmıyor, paranın nereden geldiğini sormuyordu. Ama yemekte sadece patates olduğu zaman surat asıyor, hindi ya da koyun kızartması olunca da ağzını şapırdatıyordu. Bu arada elinin alışkanlığını kaybetmemesi için de en keyifli zamanında bile Nana'ya bir iki tokat aşket-mekten geri durmuyordu. Nana her ihtiyacı karşılamanın yolunu bulmuştu. Bazı gunler ev yiyecekle doluyordu. Hafta da iki kere Bosc, midesini bozacak kadar tıkmıyordu. Bir akşam Bayan Lerat giderken, ocakta nefis yemekler piştiğini görunce fena halde öfkelendi; kendi sofrasında böyle yemeklerden hiç birinin bulunmadığını duşunerek Nana'ya sert bir şekilde butun bunların masrafını kimin görduğunu söyledi. Böyle ummadığı bir soru karşısında kalan Nana şaşırıp sersemleşerek ağlamaya başladı. İşin iç yuzunu anlayan teyzesi:

- İyi doğrusu temiz bir yol tutmuşsun! dedi. Nana sonra bu işin nasıl olduğunu anlattı. Fontan bir gun yemeği beğenmeyerek öfkeyle evden çıkıp gitmişti. Nana o gun Tricon kadına rastlamıştı.

Butun kabahat ondaydı. Kendisi de evet demek zorunda kalmıştı. Fontan hiç bir zaman saat altıdan önce gelmediğinden öğleden sonraki saatlerde serbest kalıyor ve eve bazen kırk frank bazen de altmış frankla geliyordu. Eğer durumunu korumayı becerebilseydi, bir EMİLE ZOLA

kaç altından da söz edebilirdi. Ama yine tencereyi kaynatacak bir şeyler kazanabildiği için memnundu. Akşamleyin Bosc, patlayacak kadar yemek yerken her şeyi unutuyordu. Fontanda, dirseklerini masaya dayayarak, genç kadın gözlerini öperken, yalnız kendisi için sevilen bir adam gibi kasılıyordu.

Biricik sevgilisini, nonoşunu, yine eskisi gibi, bedelini ödediği kör bir tutkuyla taparcasına seven Nana böylece kaldırıma duşmuştu. Pabuçlarını surukleyerek yuz metelik bulabilmek için sokak sokak surtuyordu. Bir

pazar gunu, La Rochefoucauld çarşısında Satin'i gördu, barıştılar; ama önce ustune atılarak Bayan Robert'e atıp tutmuştu. Fakat, Satin insanın bir şeyi sevmeyebileceğim ama başkalarını bundan soğutmak için bunun bir sebep olamayacağını

söylemekle yetindi. Nana da bu filozofça göruşu benimsedi ve neyin nereye varacağının bilinmediğini duşunerek affetti. Bundan fazla olarak da Satin'den sefahat yapılan yerlerin nereleri olduğunu bile sordu ve bu kızın bu yaşta bildiklerine şaştı; onun anlattıklarını az çok iğrenç

bulmakla birlikte, guluyor, zaman zaman hayretini gizlemeyerek bir şeyler söyluyordu. Bunun uzerine Fontan dışarıda yemek yerken, o da Laure'un lokantasına gitmeye başladı. Buranın gediklisi olan kadınlar arasındaki sevicilik ve kıskançlık hikâyeleri pek eğlendiriyordu onu. Ama dediği gibi her gun de gitmiyordu oraya. Şişman Laure şefkatli bir ana tavrıyla Nana'yı

Asniere'deki vil asına davet etti; bu kır evinde yedi kadın için ayrı ayrı odaları vardı. Ama Nana kabul etmedi; korkuyordu. Satin aldandığını, Parisli erkeklerin insanı oynattıklarını söylediği ve kötu bir şey olmayacağına yemin ettiği için, fırsat bulursa gideceğini söz verdi.

O sıralarda çok uzgun olan Nana'nın şaka edecek hâli yoktu. Para bulması gerekiyordu. La Ticon'un kendisine ihtiyacı olmadığı zamanlar, ki bu sık sık oluyordu, nereye baş vuracağını

bilemiyordu. İşte o zaman, Satin'le Paris kaldırımlarını arşınlamaya başlıyor, havagazı fenerlerinin bulanık ışığı altında, o dar, çamurlu sokaklarda en aşağılık

zevk duşkunlerinin arasını katılıyordu. Böylece, ilk defa eteğini kirlettiği balozlara yeniden duşmuştu. Şehrin dışındaki bulvarları, daha onbes yaşındayken erkeklerin kendisini öptukleri yol kenarlarını yeniden gördu. İki kadın mahal e kahvelerini meyhanelerini dolaşıyor, bira ve tukruk içindeki tahta basamakları tırmanıyorlardı. Bu hayata Quarti-er latin'de başlamış olan Satin, Nana'yı Bul ier'ye ve Sa-int-Michel bulvarındaki birahanelere göturuyordu. En çok buralarda şansı

vardı. Montmartre, tepelerinden, Observa-toire meydanına kadar butun şehri dolaşıp duruyordu.

Ama okul ar tatil olduğu için bu taraflarda hiç iş yoktu. Sonra hep buyuk bulvarlara dönuyorlardı.

Yağmurlu havalarda, pabuçlarının içine vıcık vıcık su doluyor, sıcak akşamlarda da iç gömlekleri derilerine yapışıyordu. Uzun gözetlemeler, sonu gelmeyen gezintiler, itişip kakışmalar, pis bir otel odasına surukledikleri bir adamın hayvanca zevkini dindirdikten sonra kufurler arasında kir pas içindeki merdivenlerden aşağıya iniyorlardı.

Yazın sonu geliyordu. O yaz geceleri çok sıcak ve fırtınalı geçmişti. Yemekten sonra, saat dokuza doğru beraberce sokağa çıkmışlardı. Nötre de Dame de Lorette sokağının kaldırımlarında, eteklerini kaldırıp dukkânların önunden, vitrinlere bakmadan iki sıra kadının geçip gittiğini gördüler. Bu kadınlar, önemli bir iş peşindeymiş gibi buyuk bulvarlara doğru koşuyorlardı. Daha havagazı fenerlerinin yeni yandığı sırada, Breda mahal esinden aşağıya doğru hırslı bir inişti bu.

Satin'le Nana kilisesinin önunden geçtikten sonra her zaman Le Peletier sokağına saparlardı.

Sonra, Riche kahvesinden yuz metre ötedeki manevra alanına varınca elbiselerinin o zamana kadar özenle tutup yukarı kaldırdıkları eteğini, toza bulunmasına aldırmadan bırakıyorlardı. Sonra yavaş yavaş etekleri kaldırımları supurerek giderek, bir kahvenin sokağa taşan ışıkları arasından geçerken adımlarını daha da ağırlaştırıyorlardı. Gerdan kırıp kahkahalar atarak yuruyor, dönup bakan erkeklere göz kırpıyorlardı. Kendi çevrelerindeydiler artık. Yanakları pudra-

lanmış, dudakları kıpkırmızı boyanmıştı, gözlerine de surme çekmişlerdi. Akşamın alaca karanlığında böylece bir şarklı kadın çekiciliği vermişlerdi kendilerine. Saat onbire doğru, kalabalık arasında itile kakıla, hiç neşelerini bozmadan dolaşıyor, eteklerine basan bir beceriksizin arkasından «Eşek herif» diye bağırıyorlardı. Kahvelere girip garsonlâ-rıyla hafifçe

selâmlaşıyor, bir masanın önunde durarak kendilerine yapılan ikramı kabul ediyor, getirilen içkiyi yavaş yavaş

yudumluyor, böylece tiyatrolardan çıkış saatlerini bekliyorlardı. Eğer, La Rochefoucauld sokağına kadar bir iki kere yolculuk yapmamışlarsa, saatler ilerledikçe yeniden pis orospu oluyorlardı. Bu sefer daha çetin bir avcılık başlıyordu onlar için. Gittikçe tenhalaşan karanlık caddelerdeki ağaçların altında korkunç pazarlıklar oluyor, kufurler savruluyor, yumruklar, tokatlar iniyordu. O

sırada baba, anne ve kız bir arada geçen namuslu aileler bu sahnelere alışık oldukları için adımlarını sıklaştırmıyorlardı. Satin'le Nana Opera ile Gymmase arasında mekik dokuduktan sonra, artık erkeklerin bunlardan kurtulmak için hızlı hızlı gidip uzaklaştıklarını görunce Faubourg-Montmartre yolunu tutuyorlardı. Burada, lokantalardan, kahvelerden, mezeci dukkânlarından sokağa ışık taşıyor, bir suru kadın, kahvelerin kapısından ayrılmıyordu. Paris'in gece hayatının son aydınlık ve canlı köşesiydi burası. Burada bir gecelik sözleşmeler oluyordu açıktan açığa, sokağın bir ucundan ta öteki ucuna kadar. Burası bir genelevin uzun koridoruydu sanki. İki arkadaş, iş yapmadan döndukleri akşamlar kavga ediyorlardı. Issız ve karanlık Nötre Dame de Lorette sokağında kadın gölgeleri surukleniyordu. Hiç muşteri bulamamış zaval ı sokak kadınları

buyuk bir umutsuzluk içinde bu geç saatte evlerine dönerken Breda ya da Fontaine sokağının köşesinde sıkıştırdıkları sarhoşlarla, kısık sesleriyle tartışıyor ve onları kendileriyle suruklemek için diretiyorlardı.

Bununla birlikte madalyalarını ceplerine koyan bazı efendiden adamlardan bir iki altın sızdırmak olanağı da vardı. Özel ikle Satin bunun kokusunu iyi alırdı. Rutubetli 268

akşamlarda, yağmurla ıslanmış Paris sokaklarından havaya karma karışık bir yatak odası kokusu yayılırken bu ılık havanın ve karanlık köşe bucaklardaki ağır kokulu havanın erkekleri kudurttuğunu bilirdi. Böyle zamanlarda^ en iştahlılarını gözler, bunları soluk gözlerinden anlardı.

Âdeta şehrin uzerinde esen bir şehvet çılgınlığı gibi bir şeydi bu. Ama yine de Satin'in içinde bir korku vardı. En kibar görunen erkekler çok kere en kaba en azgın tiplerdi. Üstlerinde ki yaldız sıyrılıyor, sapık zevklere duşkun kudurmuş bir hayvan çıkıyordu ortaya. Bunun için Satin, sanatını

yaparken pek saygısızca davranıyor, arabayla geçenlerin kurumlu tavırlarıyla kahkahalarla gulerek alay ediyor, arabacıların kendilerinden daha nazik olduğunu, çunku kadınlara saygı

gösterdiğini, öteki dunya hikayeleriyle canlarını çıkartmadıklarını söyluyordu. Kibar adamların en aşağılık bir şehvet çukuruna yuvarlanışı Nana'ya hâlâ hayret veriyordu. Çunku bir takûn ön yargıları vardı, Satin onu bunlardan kurtarmaya çalışıyordu. Ama öteki ciddi bir sesle, dunyada temiz insan kalmadı mı diye, soruyordu. En yukseğinden en aşağısına kadar pislik içinde yuzuyordu insanlar. Yani şu Paris'te, akşamın dokuzundan sabahın uçune kadar işlenmedik rezalet kalmıyordu. Şimdi Satin kahkahalarla gulerek, eğer her odayı gözden geçirmek kabil olsa ne acayip şeyler goruleceğini, ötede beride bir çok önemli kişilerin gırtlaklarına kadar nasıl pisliğe battıklarına tanık olunacağını söyluyor ve böylece Nana'nın eğitimini tamamlamış oluyordu.

Bir akşam Nana beraber sokağa çıkmak uzere Satin'e uğramıştı. Merdivende Marki de Chouard'ı

gördu. Dizleri titriyor, bacakları her adımda bukulecekmiş gibi, merdivenin trabzanına yapışarak iniyordu, kireç gibi bembeyazdı yuzu. Genç kadın kendini tanımasın diye burnunu siler gibi yaptı.

Satin'in bir haftadır yuzustu bırakılmış olan odası pislik içinde* yuzuyordu. Yatağı mide bulandıracak kadar kirli, perişandı; yerde içi pis sularla dolu kaplar sıralanmıştı. Nana bu kadının markiyi tanımış olmasına şaşmıştı. Yo, evet tanıyorum bu adamı dedi; hatta kendisinin de sevgilisi ha-

murkârın da canını sıkıyormuş bu ihtiyar. Şimdi zaman zaman gelirmiş buraya; ama canını

çıkarıyormuş genç kadının; en kirli yerlerini, terliklerinin içini bile koyuyormuş.

- Evet, şekerim diyordu Satin, terliklerimi bile... Pis moruk! Öyle şeyler istiyor ki her zaman... ,

Nana'yı en çok kaygılandıran bu aşağı zevk arayışının samimiliğiydi Gözde bir kadın olduğu zaman nasıl yapmacıktan bazı şeylerden zevk duyar gibi yaptığını hatırlamıştı. Oysa etrafındaki kendini sefahate vermiş kızların her gun biraz daha çöktuklerini göruyordu. Sonra Satin, ona, muthiş bir polis korkusu aşılamıştı. Bu konuda işittiği hikâyelerle kulakları doldu. Eskiden, kendisini rahat bırakmaları için bir ahlâk zabıtası görevlisiyle yatarmış. Bu adam iki kere Satin'i vesika verilmesinden kurtarmıştı. Ama şimdi korkudan titriyordu; artık ne yaptığı açıkça bilindiği için enselenirse başına geleceği biliyordu. Şunu hiç unutmamak gerekirdi. Polisler, ikramiye alabilmek için el erinden geldiği kadar çok kadın yakalamaya çalışırlardı. Önune geleni tutuyor, sesini çıkaranın ağzına tokadı yapıştırıyorlardı. Hatta bir keresinde bir suru kadınla birlikte namuslu bir kızı yakaladıkları zaman da böyle davranmışlardı. Yazın, bir duzune ya da onbeş

kadar polis bulvarlarda baskın hareketine geçiyor, bir kaldırımın etrafını çeviriyorlardı. Bir akşamda otuz kadını topladıkları oluyordu. Yalnız, Satin tehlikeli yerleri iyi bilirdi; polislerin burnunun ucunu görur görmez kalabalığa karışmak karışmak için şaşkın şaşkın oraya buraya koşuşan uzun etekliler arasından toz oluyordu. Kanun korkusu, emniyet mudurluğunun saldığı

dehşet öyle bir dereceyi buluyordu ki, bazı kadınlar bulundukları kahve önlerinde, caddeyi silip supuren kuvvet gösterisi karşısında korkularından donup kalıyor, yerlerinden kımıldanamıyorlardı.

Ama Satin daha çok ihbarlardan urkuyordu; şu hâmurkârı, sepetlediği zaman adam kendisini satacağını söyleyerek korkutmak istemişti. Evet, erkekler bu numarayı yaparak metreslerinin sırtından geçiniyorlardı. Ayrıca bir çok alçak kadın da, kendilerinden daha guzel kadınları

çekememez-

lik yuzunden polise ihbar ediyorlardı. Nana butun bunları gittikçe artan bir korkuyla dinliyordu.

Zaten her vakit kanundan, bu bilinmeyen kuvvetten, kendisini yok edebilecek bu kinden korkardı.

Buna karşı kendisini savunacak kimsesi de yoktu. Ona Saint Lazare hapisanesi, kadınların, saçları kesildikten sonra diri diri gömuldukleri karanlık bir çukur gibi görunuyordu. Kendi kendine, Fontan'dan yakayı kurtarırsa pekâlâ bazı koruyucular bulabileceğini söyluyordu. Satin buna, bazı

kadınların fotoğraflı Üsteleri bulunduğunu, polislerin bu ustedeki kadınlara dokunmama emri aldıklarını boşuna söyleyip duruyordu. Ama yine de, vesikalı bir kadın olsa da yakalanıp tartaklanacağını, ertesi gunu de muayeneye sevkedileceğini duşunuyordu. Muayene koltuğuna oturacağını duşunurken yuzu kızarıyordu utancından. Oysa kaç kere erkeklerin yanında soyunmuştu.

Nihayet korktuğu başına geldi. Eylulun sonunda bir akşam Poissoniere bulvarında dolaşırlarken Satin, birdenbire dört nala koşmaya başladı. Nana neden koştuğunu sorunca

- Polisler geliyor. Tuymeye bak tuymeye! diye soluk soluğa cevap verdi.

Kalabalık arasında, çılgınca bir yarış başlamıştı. Kaçan kadınların eteklikleri yırtılıyordu.

Yumruklar iniyor, bağrış-malar ortalığı kaplıyordu. Yoldan geçenler, polislerin çemberi gittikçe daraltarak yaptıkları bu sert saldırıyı gulerek seyrediyorlardı. Nana, Satin'i kaybetmişti. Bacakları

tutulmuştu, nerdeyse yakalanacaktı. Bu sırada bir adam kolundan tutup, gözu dönmuş polislerin önunden geçirdi. Prul i-ere'di bu; kendisini

tanımıştı. Hiçbir şey söylemeden o sırada tenhalaşan Rougemont sokağına surukledi. Nana ancak burada soluk alabildi, o kadar bitkindi ki adam kolundan tutmak zorunda kaldı. Kadın teşekkur bile edemedi. Prul e-re :

- Haydi, sözumu dinle, bize gidelim; dedi.

Hemen o yakınlardaki Bergere sokağında oturuyordu. Ama Nana hemen direndi:

- Hayır, istemiyorum; dedi. Bunun uzerine adam kabalaşarak :

- Herkesle gittiğine göre neden istemiyorsun? diye sor-

du.

- Çunku...

Bu, butun duşuncesini açığa vuruyordu. Fontan'ı çok sevdiği için arkadaşıyla onu aldatmak istemiyordu. Başkaları söz konusu olamazdı, çunku zevk için değil, yoksul uk yuzunden başkalarıyla yatıyordu. Bu budalaca inat karşısında, onuru yaralanmış guzel adamın öfkesiyle alçaklık ederek :

- Peki öyleyse, keyfin bilir; dedi. Yalnız beni yanında bulamazsın cicim; kendi başının çaresine bak.

Böyle diyerek genç kadının yanından ayrıldı. Nana yeniden korkuya kapılarak, dolaşık yol ardan Montmartre'a doğru yurudu. Dukkânların önunden hızlı hızlı giderken birinin kendisine doğru geldiğini görunce sapsarı kesiliyordu.

Ertesi sabah, bir gun önce geçirdiği korkunun etkisini ustunden atamadan, teyzesinin evine giderken Batignol es dolaylarındaki ıssız bir sokakta Labordette'le burun buruna geldi. Önce, rastlaştıkları için ikisi de sıkılmış gibiydi. La-bordette her zamanki gibi nazikti ama gizli bir takım işleri vardı. Bununla birlikte o daha önce kendini toparladı, bu rastlantıdan pek memnun olduğunu söyledi. Doğrusu ya, diyordu, herkes Nana'nın böyle

tamamıyla ortadan çekilmesine şaşıp kalmıştı. Onu yeniden görmek istiyorlardı; eski dostları çok uzgundu. Sonra babaca bir tavır takınarak vaaz verircesine şunları söyledi:

- Söz aramızda, şekerim, yani bu yaptığın açıkça budalalık... Hani gelip geçici bir hevese kapılmış

olmanı anlıyorum. Ama bu duruma gelmen. Böylesine soyulup sovana çevrilmen, hem de karşılığında dayaktan başka bir şey görmeden... İşte bu anlaşılır bir şey değil! Namuslu görunmek pahasına mı katlanıyorsun butun bunlara?

Nana bu sözlerden cam sıkılmış gibi görunuyordu. Bununla birlikte Rose'un Kont Muffat'yı elde ettiği için pek

övunduğunu söylediği zaman; gözlerinde birden bir şimşek çakmış gibi oldu:

- Oh! Eğer ben isteseydim... diye mırıldandı.

Labordette, candan bir dost olarak araya girme teklifinde bulundu. Fakat Nana böyle bir şey istemediğini söyledi. Bunun uzerine adam başka bir noktadan hucuma geçti; Bordenave'ın Fauchery'nin yeni bir piyesini sahneye koyduğunu anlattı. Bu oyunda kendisi için şahane bir rol vardı.

- Nasıl! Bana göre bir rol alan bir piyes mi? diye Nana sordu. Buna şaşmıştı. Ama o tiyatroya gittiği halde bana bir şey söylemedi.

Fontan'ın adını söylememişti. Kaldı ki hemencecik yatışmıştı. Tiyatroya hiçbir zaman dönmeyecekti. Labordette, tamamıyla inanmamış olacak ki gulumseyerek yeniden

- Bana guvenebilirsin. Şu senin Muffat ile aranızı bulurum. Tiyatroya da girersin, elinden tutup göturururum seni.

Kararlı bir sesle :

- Hayır; diye genç kadın karşılık verdi.

Sonra adamın yanından ayrıldı. Kahramanlığı ile kendi kendine duygulanıyordu. Yo böyle öküz herifin biri için kendini sıkıntıya sokacak değildi, hem de onun başını ağrıtmadan. Bununla birlikte bir şey gözune çarpmıştı: Labordette de tıpa tıp Francis ile aynı öğutleri vermişti kendisine.

Akşamleyin, Fontan eve gelince, Fauchery'nin piyesi uzerine bilgi istedi kendisinden. Adam, Varietes'ye yeniden gireli iki ay olmuştu. Neden kendisine bu piyesteki rolden söz etmemişti?

Fontan kaba sesiyle :

- Ne rolu? diye sordu. Bu, o asil kadın rolu değil her halde?.. Ah sen hâlâ kendini sanatçı mı

sanıyorsun! Ama bu rolun altında ezilirsin yavrum... Gerçekten gulunç oluyorsun...

Bu sözler, Nana'yı derinden yaralamıştı. Fontan o akşam Matmazel Mars diyerek Nana ile durmadan alay etti.

Adam kendisine tokatlan indirdikçe, kaprisinden doğan kahramanca davranışının zevkini daha derinden tadıyor, kendini daha buyuk ve sevgisini daha içten, daha sıcak hissediyordu. Fontan'ı

beslemek için başka erkeklerle gitmeğe başladığından beri bu adamı, butun yorgunluğu ve tiksintisi arasında daha çok seviyordu. Bu onun için karşılığını ödediği kötu bir zevk, tokatlarla keskinleşen vazgeçemediği bir ihtiyaç olmuştu. Adam onu böyle uysal bir dişi hayvan gibi gördukçe azıtıyordu. Genç kadının bu hali bir bakıma sinirlendiriyordu onu; zalimce bir kine kaptırıyordu kendini, çıkarım bile unutuyordu. Bosc, davranışını eleştirecek olsa, hemen avaz avaz bağırmağa başlıyor, artık Nana'dan da, o

nefis yemeklerinden de bıktığını; kapı dışarı edip yedi bin frangını başka bir kadına yedireceğini söyluyordu. İşte bağlarının kopmasına da bu sebep oldu.

Bir akşam, Nana saat onbirde eve, dönduğu zaman kapıyı kilitli buldu. Bir kere vurdu; ses yok, bir kere daha vurdu, yine ses yok. Ama kapının altından dışarı ışık sızıyordu, içeride Fontan hiç

çekinmeden oradan oraya gidip geliyordu. Nana yorulmadan, bıkmadan, söylenerek kapıya vurmaya devam etti. Bu sırada Fontan ağır ağır, boğuk sesiyle bir tek kelimeyle cevap verdi:

- Has... tir!

Genç kadın iki eliyle vurmaya başladı.

- Has... tir!

Kapıyı kıracakmış gibi vurdu.

- Has... tir!

Onbeş dakika boyunca kapıya her yumruk inişinde, alaylı bir karşılık gibi içerideki ama bu pisliği savurdu durdu. Sonra, genç kadının bıkıp yorulmak bilmediğini görerek birden kapıyı açtı, eşikte dikilip durarak hep o soğuk ve kaba sesiyle :

- Hay Al ah! Bu gurultunuz son bulmayacak mı? Ne istiyorsunuz? Bırakın da rahat uyuyalım.

Göruyorsunuz ki misafirim var.

Gerçekten de yalnız değildi. Nana «Bouffes tiyatrosundaki ufak tefek kadını gördu. Bu Kenevir saçlı ve kuçucuk gözlu kadın, kendi parasıyla alınan koltuğa kurulmuş keyif çatıyordu.

Bu sırada Fontan o kerpeten gibi parmaklarını açarak Nana'ya doğru gelmiş ve korkunç bir sesle :

- Bas git, yoksa boğarım seni! diye bağırmıştı.

Bunun uzerine Nana bir sinir krizi halinde boğula boğu-la ağlamaya başladı. Şimdi kapı dışarı

edilen kendisiydi. Öfkesinin arasında birden Muffat aklına geldi. Ama böyle bir hareketi Fontan yapmamalıydı.

Yolda giderken, önce, eğer yanında bir adam yoksa, gidip Satin'le yatmayı duşundu. Ona evinin önunde rastladı. Ev sahibi kendisini sokağa atmış, kapısına da kocaman bir asma kilit takmıştı.

Buna hiç hakkı yoktu; çunku içerideki eşyalar Satin'indi. Bağırıp çağırarak adamı karakola şikâyet edeceğini söyluyordu. Ama, yine de, vakit gece yarısını bulduğu için, yatacak bir yatak bulmak gerekiyordu. Satin, polisi kendi işine karıştırmayı uygun bulmayarak, Nana'yı, Laval sokağında bir kadının işlettiği kuçuk bir pansiyona göturdu. Onlara birinci katta daracık bir oda verdiler. Bu odanın penceresi avluya bakıyordu. Satin durmadan :

- Bayan Robert'in evine gitseydim daha iyi olurdu. Onun yanında daima sığınacak bir köşe bulurum... Ama sen varken gidemezdim ki... Gulunç derecede kıskançtır. Geçen akşam beni dövdu.

Odalarına kapandıktan sonra, hâlâ bir turlu yatışmamış olan Nana belki yirmi kere Fontan'ın yaptığı kepazeliği anlattı. Bir yandan da durmadan iki göz iki çeşme ağlıyordu. Satin, anlayış

göstererek dinliyor, erkeklere veriştirerek arkadaşını yatıştırmaya çalışıyordu.

- Oh! Ne domuz şeydir bu erkekler!.. Göruyorsun ya duşup kalkmamalı bu domuzlarla!

Sonra Nana'nın soyunmasına yardım etti. Uysal ve cana yakın bir hali vardı. Durmadan tatlı bir sesle :

- Haydi yatalım, canımın içi; daha rahat ederiz böyle... diyordu... Ah! Ne budalasın sen. Ah! Ne budalasın sen; kalkmış böyle şeyleri dert ediyorsun kendine! Dedim ya ne hergele şeylerdir bu erkekler! Duşunme artık onları... Seni çok seviyorum ben. Beni seviyorsan ağlama artık, Sonra, yatağa girer girmez, yatıştırmak için Nana'yı kol arının arasına aldı. Artık Fontan'ın adını

duymak istemiyordu. Ne zaman arkadaşı bu adamın adını anmak istese, dudaklarını dudaklarına yapıştırarak susturuyordu onu. Bunu yaparken de saçları çözulmuş, yapmacıklı bir öfkeye kapılmış gibi tatlı bir ifadeyle dudak bukuyordu; çocuksu ! bir guzel iği vardı bu kadının ve o anda sevgi ve şefkatle ka-barıyordu yureği. Şimdi, bu sıcak kucaklayışla sukûnet bulan Nana göz yaşlarını sildi. O da Satin'i öpup okşamaya başladı. Saat ikiyi çaldığı halde, odalarındaki mum hâlâ yanıyordu. İkisi de birbirlerine sevgi dolu sözler söyleyerek kıkır kıkır guluşuyorlardı.

Fakat, birden pansiyonun içinde bir gurultu koptu; Sa-

Itin, yarı çıplak, yatağın içinde doğrularak kulak kabarttı. Benzi sapsarı kesilmişti.

- Polis, dedi... Hay Al ah, hiç şansımız yok! Hapı yut-Stuk!

Yirmi kere polisin bu gibi pansiyonlara yaptığı baskın-

Iları anlatmıştı. İşte o akşam Leval sokağındaki pansiyona sığınırken bunu hiç akil arına getirmemişlerdi. Polis kelimesini duyar duymaz Nana deliye döndu; yataktan fırlayıp odanın içinde koşmaya başladı, pencereyi açtı; kendini aşa-|ıya atmak isteyen bir çılgın hali gelmişti uzerine.

Bereket versin kuçuk avlu camekânlıydı. Üzerinde sık örgu halinde 3İr demir parmaklıkla kaplıydı.

Nana hiç duraksamadan pencereden atladı, geceliği uçuşarak, yarı çıplak karardığa karıştı.

Dehşete kapılan Satin:

- Dur, yapma, öldureceksin kendini! deyip duruyordu.

Sonra, kapıya dışarıdan yuklenirlerken, arkadaşının elbiselerini telâşla bir dolabın içine tıktı.

Şimdi kaderine boyun eğip bekliyordu. Ne olursa olsun diyordu içinden, eğer 276

vesika verirlerse, hiç olmazsa bu saçma korkudan kurtulurum. Uykudan bitkin bir kadın rolu oynadı; esneyerek kapıyı açtı; karşısına çıkan iri yarı adam:

- Gösterin el erinizi... İğne yeri yok... Çalışmıyorsunuz giyinin bakalım; dedi.

Satin pervasızca : , - Ama terzi değilim ki... Cilâcıyım ben... dedi.

Bir taraftan da, tartışma imkânı olmadığını bildiği için uysalca giyindi. Otelin içinden bağırmalar yukseliyordu. Bu kız kapılara yapışarak gitmemekte direniyordu. Başka biri de sevgilisiyle yatıyordu. Adam polislere, namuslu bir kadına karşı saygısızlık ettiklerini, komiser aleyhine dava açacağını söyluyordu. Bir saat kadar iri ayakkabıların gurultusu merdivenlerden duyuldu. Kapılar yumruklanıyor, butun bu gurultulere boğuk hıçkırıklar karışıyordu. Uykudan uyandırılmış, şaşkın bir kadın surusu uç polis tarafından kabaca bir arabaya doldurulmuştu. Polislerin başında, ufak tefek sarışın, terbiyeli bir komiser vardı. Sonra otel yeniden derin bir sessizliğe gömuldu.

Kimse satmamıştı onu. Nana kurtulmuştu. El yordamıyla odaya döndu. Korkudan tir tir titriyordu.

Çıplak ayaklarını tel er yırtınıştı, kanıyordu. Uzun bir sure yatağın ayak ucuna oturup kaldı. Kulağı

hep kirişteydi. Sabaha doğru uykuya daldı. Saat sekizde uyanır uyanmaz kendini sokağa attı, koşarak teyzesinin evine gitti. O sırada Zoe ile sutlu kahvesini içen Bayan Lerat, onu sabahın bu saatinde ustu başı kir pas içinde, perişan bir halde görunce :

- Hah! İşte dediğim çıktı! diye bağırdı. Sana bu adamın, iliğini sömureceğini söylememiş

miydim?... Haydi, gir içeri, şunu bil ki her zaman sana açık evim...

Zoe ayağa kalkmıştı. Saygılı bir yakınlıkla:

- Nihayet hanıma kavuştuk... dedi. Zaten bekliyordum hanımımı.

Bayan Lerat Nana'nın hemen Louiset'yi görmesini istedi. Mutluluk verecekti bu ona. Hastalıklı ve kansız bir ço-

cuk olan Louiset hâlâ uyuyordu. Nana çocuğun soluk ve sıracalı yuzune eğilirken son zamanlardaki bin bir sıkıntılarını hatırladı boğazına bir şeyler tıkandı.

Hıçkırıklar arasında :

- Zaval ı yavrum, zaval ı yavrum! diye mırıldandı. •

IX

Darietes tiyatrosunda Kuçuk Duşes oyununun provası ya-pılıyordu. Birinci perde bitirilmiş, ikinci perde başlamak uzereydi. Salonun ön tarafındaki iki eski koltukta oturan Bordenave ile Fauchery tartışırlarken, hasır bir iskemlede oturan suflör Cossard Baba, ufak tefek kambur bir ihtiyar, dudaklarının arasında bir kalem, elindeki metnin sayfalarını çeviriyordu.

Bordenave, birden, kalın bastonunun ucunu sahnenin tahtasına vurarak öfkeyle :

- Ee, ne bekliyorlar? Baril ot neden başlamıyor? diye bağırdı.

Rejisör yardımcılığı yapan Baril ot :

- Bay Bosc ortalarda yok da... diye cevap verdi.

Bunun uzerine ortalık karıştı. Herkes Bors'u çağırıyordu. Bordenave de basıyordu kufuru.

- Hay Al ah cezasını versin! Her zaman aynı hikâye! İstediğin kadar çıngırağı çal. Bu adamları

bulamazsın... Saat dörtten sonraya kalınca da homurdanırlar; diyordu Bordenave.

Bu sırada hiçbir şey olmamış gibi Bosc gayet sakin çı-kageldi.

- O? Ne oluyor? Beni mi istiyorlar? Peki ama söylemek gerekmez miydi? Peki; Simonne rolunu söyleyerek: «İşte misafirler geldi» desin, ben de gireyim sahneye... Nereden gireyim?

Canı sıkılan Fauchery;

- Kapıdan elbet; dedi.

- Peki ama kapı nerde?

Bu sefer Bordenave, Baril ot'ya veriştirmeye başladı. Bağırarak ağız dolusu kufur ederken, bastonunu yere vurup duruyordu.

- Hay Al ah cezasını versin! Oraya bir iskemle konsun, kapı yerini bel i etmek için dememiş

miydim? Her gun yeniden başlamak lâzım dekorların yerlerini belirlem'e-ye. Baril ot? Nerede Baril ot? Al birini daha! Hepsi tuymek için fırsat gözluyor bunların!

Baril ot, kendisine yağdırılan kufurlerin altında ezilmiş gibi başım önune eğerek iskemleyi getirip koydu. Sonra prova yeniden başladı. Simonne başında şapkası sırtında kur-kuyle, mobilyaları

duzelten bir hizmetçi kadının hareketlerini yapıyordu. Bir aralık durarak :

- Biliyor musunuz, uşuyorum, el erimi manşonumun içine sokacağım; dedi.

Sonra sesini değiştirdi, hafifçe bağırarak Bosc'u karşıladı:

- Aa! Sayın kont geldiler. İlk gelen siz oldunuz sayın kont. Hanımım buna çok sevinecek... dedi.

Bosc'un pantolonu çamur içindeydi, sırtında sarı ve bol bir pardösu vardı; boynuna da kalın bir atkı dolamıştı. El eri cebinde, kafasında kulustur şapkası, hiçbir hareket yapmadan; boğuk bir sesle :

- Hanımınızı rahatsız etmeyin İsabel a; birden karşısına çıkmak istiyorum, dedi.

Prova surup gidiyordu. Bordanave surat asarak, koltuğuna gömulmuş, bezgin bir tavırla oyuncuları dinliyordu. Fauchery sinirliydi; yerinde duramıyor; oyunculara karışmak istiyor, içi içine sığmıyor, zorla kendini tutarak durmadan yer değiştiriyordu. Arka taraftan, karanlık, boş salondan kulağına bir fısıltı geldi.

Bordenave'a doğru eğilerek :

- Orada mı kadın? Bordenave, evet der gibi başını sal-ladı. Fauchery'nin kendisine vermek istediği Geraldine rolunu kabul etmeden önce Nana, piyesi görmek istemişti.

Çunku bir kere daha Kokot rolune çıkmak istemiyordu. Namuslu kadın rolune çıkmayı geçiriyordu gönlunden. Bor-denave uzerinde, kendisini tekrar tiyatroya alması için etki yapmış olan Labordette'le birlikte ön localardan birinde oturuyordu. Fauchery geriye bir göz atıp onu görmeye çalıştı, sonra provayı izlemeye koyuldu.

Yalnız sahne önu aydınlatılmıştı. Buradaki bir reflektör, kocaman açılmış sarı bir göz gibi ışığını

birinci plâna boşaltıyordu. Cossart daha iyi görebilmek için metni ışığa doğru kaldırmıştı. Bir direğe asılı bir gemici fenerinin soluk aydınlığında oynayan oyuncuların gölgeleri, kendileriyle birlikte oradan oraya hareket etmekteydi. Sahnenin geri kalan bölumu, tıpkı bir yıkıntı yerinde olduğu gibi dumana boğulmuştu. Buraya merdivenler, çerçeveler, kapı kasaları, dekorlar, sökulmuş duvar kâğıtları birbirinin ustune, bir moloz yığını halinde yığılmıştı. Havada sarkan fon perdeleri, bir paçavra dukkânında asılı paçavraları andırmaktaydı. Ta yukardaki bir pencereden giren bir guneş ışını, sahne arkasının karanlığını bir altın mızrak gibi delip geçiyordu.

Bu sırada sahnenin dip tarafında aktörler, konuşarak rol sıralarının gelmesini bekliyorlardı. Biraz seslerini yukseltmişlerdi. Bunun uzerine Bordenave öfkeyle koltuğundan fırlayarak :

- Bu ne be! Susacak mısınız siz! Bir kelime bile duyamıyorum... Konuşmak istiyorsanız çıkın dışarı... Çalışıyoruz burada biz... Baril ot, eğer yine konuşurlarsa para cezasına çarptıracağım herkesi!... diye bağırdı.

Oyuncular bir an sustular. Bir köşeye yerleştirilmiş bir bahçe dekoru içinde bir sıraya ve kır iskemlelerine oturmuşlardı. Fontan, Prul iere, ve Bosc, Mignon'un anlattıklarını dinliyorlardı. Folies

- dramatiques tiyatrosunun muduru yağlı bir teklifte bulunmuştu. O sırada birinin bağırdığı

duyuldu.

- Duşes!... Saint - Firmin!... Haydi Duşesle Saint-Fir-min buraya...

Ancak ikinci çağrılışta, Prul iere, Saint-Firmin rolunu oynadığını hatırlamıştı. Duşes Helen'i oynayan Rose, beraber sahneye girmek için onu bekliyordu. İhtiyar Bosc, ayaklarını çıplak tahtaların ustunde suruyerek döndu; oturacak bir yer aradı. Clarisse oturduğu sıranın yarısını ona verdi.

Bordenave'i göstererek :

- Nesi var kuzum bunun? Böğurup duruyor böyle! dedi. Az önce nazik görunuyordu... Şimdi bir piyes sahneye konurken butun sinirleri yerinden oynuyor bu adamın.

Bosc omuz silkti. Butun patırtılara gurultulere aldırış ettiği yoktu onun. Fontan :

- Bu oyun fiyasko verecek... İş yok... diye mırıldandı. Sonra Rose'un hikâyesine dönerek Clarisse'e :

- Ne dersin? Folies'den Rose'a böyle bir teklif geldiğine inanıyor musun sen?... Her akşam uç yuz frank... Hem de yuz oyun için sözleşme yapacaklarmış. Bir de neden yazlık ev vermiyorlar acaba? Karısına uç yuz frank verseler, bizim Mignon Bordenave'i şıppadak eker!

Clarisse, Rose'a uç yuz frank vereceklerine inanıyordu. Bu Fontan da hep arkadaşlarını çekiştirir durur, diye duşundu. Bu sırada Simonne çıkageldi. Tir tir titriyordu. Paltosunun önu ilikli, hepsi boğazlarını atkıyla sarmış oyuncular, yukarıdaki pencereden sızan ama sahneye kadar inmeyen guneş ışınına bakıyorlardı. Bu berrak Kasım gununde, dışarıda dondurucu bir soğuk vardı.

Simonne :

- Fuayede soba yakmamışlar! Ne iğrenç şey! Gittikçe pintileşiyor bu herif!... Gitmek istiyorum ben... Hastalanmaya niyetim yok! diyordu.

Bordenave bir kere daha :

- Sussanıza be! diye gurledi.

Bunun uzerine birkaç dakika kadar, yalnız, sahnedeki aktörlerin belirsiz sözleri duyuldu. Pek az jest yapıyorlardı. Yorulmamak için durgun bir sesle konuşuyorlardı. Seslerini 282

NANA

yukseltmek gerektiği yerlerde salon önlerinde karanlık derin bir çukur gibi açılmıştı; şimdi burada, tıpkı penceresiz tavan arasındaki tozlar gibi belirsiz bir gölge dalgalanıyordu. Yalnız sahneden aydınlanan ışıkları sönuk salon içe dokunan kasvetli bir hava içinde uyukluyor gibiydi. Tavandaki resimler karanlığa burunmuştu. Sahnenin ön tarafında sağda ve solda duvar kâğıtlarını korumak için geniş yan perdeleri sarkıtılmıştı. Koltukların ustune boydan boya örtuler örtulmuş, locaların ön bölmelerindeki kadifelerin uzerine ensiz bezler serilmiş, böylece galeriler çifte bir kefene burunmuş oluyordu. Butun tiyatronun içindeki loşluk arasında localar karanlık birer çukur olarak görunuyor, koltuklarda iri kara lekeler gibi göze çarpıyordu. İyice aşağıya indirilmiş olan avize, sarkan salkımlarıyla bir evden taşınma manzarası göstermekteydi. Seyirciler dönuşu olmayan bir yolculuğa çıkmışlardı sanki.

İşte tam bu sırada bir sokak kızının evine duşmuş kuçuk duşes rolundeki Rose rampa doğru ilerlemişti, el erini havaya kaldırdı, tatlı bir dudak bukuluşuyle bu yas içindeki bir evin içini andıran boş salona gulumsedi:

Etki yapacağına guvenerek kelimelerin ustunde dura dura:

- Al ahım! Ne acayip dunya!., dedi.

Saklandığı locanın dip tarafında bir atkıya sarınarak sahneyi seyreden Nana, Rose'a gözleriyle yiyecek gibi bakıyordu. Labordette'e dönerek yavaşça :

- Geleceğinden emin misin? diye sordu.

- Tamamıyla. Bir bahane bulmuş olmak için Mignon'la birlikte gelecek. O gelir gelmez sen Mathilde'in locasına çıkarsın. Onu sana getiririm ben.

Kont Muffat'tan söz ediyorlardı, Labordette, ikisinin gelebileceği bir yerde bu karşılaşmayı

sağlamıştı. İki oyunun başarısızlığa uğraması sonucu işleri pek kötuye giden Bordenave'la konuşmuştu. Bunun uzerine Bordenave tiyatrosunu kendisine bırakmaya ve Nana'ya bir rol vermeye

hazır olduğunu söylemişti. Böylece Kont'un gözune girerek, ödunç para kopartmayı umuyordu.

Labordette, Nana'ya :

- Bu Geraldine rolu için ne dersin?, diye sordu.

Nana, hiç cevap vermeden hareketsiz duruyordu. Birinci perde sona ermişti. Bu perdede Duk de Beaurivage, bir operet yıldızı olan Geraldine'le karısını aldatıyordu. İkinci perdede ise Duşes Helene bir maskeli balo akşamı bu tip kadınların nasıl sihirli bir guçle kocalarını el erinden aldıklarını öğrenmek için, bu aktrisin evine geliyor. Onu buraya getiren, baştan çıkartmayı uman yakışıklı amca oğlu Oscar de Saint Firmin'dir. Duşes ilk ders olarak, Geraldine'in dukle bayağı bir şekilde kavga ettiğini, dukun de bunu buyuk bir zevkle karşıladığını göruyor. Bunun uzerine : «Ah!

Demek erkeklerle böyle konuşmak lazımmış!» diye haykırdı. Geraldine'in bu perdede sadece bir rolu vardı. Duşese gelince meraklılığının cezasını çekmekte gecikmeyecekti. Baron de Tardiveau adındaki ihtiyar zampara kadını bir kokot sanarak epey ileri gider. Öte yandan bir şezlongun ustunde Beaurivage, Geraldine'i öperek yatıştırmaya çalışmaktadır. Bu kadın rolu henuz kimseye verilmemiş olduğu için, Cossard Baba, metinden okumak için yerinden kalkmıştı. Okurken de elinde olmadan kendisi Bosc'un kol arında imiş gibi cilve yapıyordu. İşte.prova böylece surup giderken tam bu sahnede Fauchery birdenbire koltuğundan fırladı. Oraya kadar kendini tutmuştu ama sonunda sinirleri yerinden oynadı.

- Bu böyle değil! diye bağırdı.

- Böyle olmayan ne?

- Kimse anlamamış rolunu, hiç mi hiç! diye tekrar söze başladı. Fauchery. Sonra sahneye fırladı.

Elini, kolunu, başını sal ayıp mimikler yaparak bu tablonun nasıl oynanacağını gösterdi. Bir yandan da :

- Bakın Fontan, Tardiveau'nun tutkunluğunu iyi anlamalısınız; şöyle bir jestle duşesi yakalamak için eğilmelisi-284

niz. Sen de Rose, sıran geldiği zaman bunu canlı oynamalısın; ama o kadar vaktinden önce değil, sadece öpucuk sesini duyduğun zaman...

Durdu, bir yandan telâşlı telâşlı açıklama yaparken Cossard'a :

- Geraldine'i kuvvetle öpunuz ki sesi duyulsun! diye bağırdı.

Bunun uzerine Cossard Baba Bosc'a dönerek dudaklarını şaplattı.

- Hah, şöyle! Öpucuk böyle olur işte... diye sevinçle Fauchery bağırdı... Bir öpucuk daha...

göruyorsun ya Rose. Biraz vakit geçmesini bekliyor, sonra da: «Ah! bu kadın öptu onu...»

diyorum. Fakat bunun için Tardiveau'nun baştan alması lâzım. Anlıyor musunuz? Fontan... siz de baştan alıyorsunuz. Haydi deneyin bakalım, hep beraber.

Oyuncular bu tabloyu tekrarladılar, ama Fontan o kadar isteksiz oynuyordu ki, bir turlu olmuyordu.

Fauchery, her seferinde daha heyecanla, rol eri taklit ederek, öğutlerini tekrarlamak zorunda kaldı.

Oyuncular onun söylediklerini asık suratla dinliyor, sanki kendilerinden başlarının ustunde yurumeleri isteniyormuş gibi birbirlerinin yuzune bakıyorlardı. Sonra yeniden beceriksizce deniyor, ama bir yerde ipleri kopmuş kuklalar gibi, dikilip duruyorlardı.

Fontan kaba sesiyle :

- Herhalde bu rol çok kuvvetli benim için, anlamıyorum dedi.

Bordenave'ın dudakları buzulmuştu. Koltuğuna tamamıyla gömulduğu için sahnedeki suflör yerinden gelen aydınlıkta yalnız şapkası görunuyordu. Bastonunu da göbeğine dayamıştı: uyuyor sanılırdı. Ama birdenbire doğruldu. Sakin bir tavırla Fauchery'ye:

- Budalaca bir şey bu oyun, yavrum; dedi. Benzi sapsarı kesilen yazar :

- Ne! Budalaca mı? Asıl budala sizsiniz dostum! diye bağırdı.

Bunun uzerine Bordenave kızmaya başladı. Budala kelimesini tekrarladı, sonra daha sert bir şey söylemiş olmak için sersem, hergele dedi. Dinleyiciler ıslık çalar sahne yarım kalır; diyordu.

Öfkelenmekle beraber Fauchery bu kaba sözlerden fazla uzulmemişti. Çunku her yeni piyeste söylerlerdi böyle şeyler birbirlerine. Adama açıkça, sen hayvanın birisin dedi. Bunun uzerine Bordenave çileden çıktı. Bir ökuz gibi soluyarak bastonunu havada sal amaya başladı.

- Hay Al ah belâsını versin! Rahat bırakın beni!... Bir takım budalaca şeylerle tam bir çeyrek saat geçti. Evet sersemce şeyler, akıl alır gibi değil... Ama aslında o kadar basit ki. Bak, Rose sen şu kuçuk hareketi yapacaksın. Göruyorsun ya daha fazla değil sonra ineceksin... Haydi, başlayın bakalım öpucuk verin siz Cossard.

Şimdi bir karışıldıktır gidiyordu. Bu tablo daha iyi oynanmıyordu yine de. Bordenave bir fil gibi vucuduna ahenkli hareketler vermeye çalışarak rol eri

taklit ediyordu, öte yandan Fauchery onun bu haline gulmekteydi; sonra da Fontan işe karışmak istedi: Bosc bile öğut vermeye kalkıştı.

Yorgunluktan bitkin hale gelen Bosc sonunda, kapı yerini bel i etmek için konulan iskemleye çöktu. Artık her kafadan bir ses çıkıyordu. Simonne, rolunun sırası geldiğini sanarak vaktinden önce bu karışıklık ortasında sahneye daldı. Bunun uzerine öfkesinden kuplere binen Bordenave kadının kıçına bastonunu indirdi: kendileriyle yattığı kadınları, provalarda döverdi. Kadın kaçarken arkasından :

- Aldın payını işte! Hay Al ah belânızı versin. Eğer daha çok canımı sıkarsanız kapatırım şu salaşı!

Fauchery şapkasını kafasına geçirmişti. Tiyatrodan çıkacakmış gibi bir hah" vardı. Bordenave'ın kan ter içinde yerine oturduğunu görunce o da tekrar aşağıya inerek koltuğuna yerleşti. Loş

salona bir sessizlik çökmuştu, iki adam, bir sure kımıldanmadan yan yana oturdular. Oyuncular iki dakika kadar beklediler. Hepsi de buyuk ve yorucu bir işten çıkmış gibi bitkin bir haldeydiler.

Şimdi tamamıyla sâkinleşen Bordenave her zamanki sesiyle:

- Devam edelim; dedi.

İkisi de arkalarına yaslanarak bacaklarım uzattılar. Prova can sıkıntısı ve buyuk bir ilgisizlik içinde yeniden başladı. Fontan'la öteki oyuncular, mudurle yazar arasındaki atışma sırasında dip taraftaki sırada ve kır iskemlelerinde oturup kalayı basıyor, iğneli sözler söyluyorlardı. Ama Simonne, arkasına yediği bastonun acısıyla ağlayarak gelince alayı bırakıp ciddileşerek onun yerinde olsalar bu domuz herifi boğacaklarını söyluyorlardı. Simonne gözlerini silerek başıyla onlara katıldığını anlattı, artık her şey bitmişti, bırakacaktı bu adamı, kaldı ki bir gun önce Steiner kendisine yeni bir tiyatro bulmayı teklif etmişti. Clarisse hayret içindeydi,

çunku bankerin artık meteliği kalmamıştı. Ama Prul-liere gulmeğe başladı. Rose'la duşup kalktığı zaman bor-sa'ya sunduğu Landes'lardaki tuzlaları tasarısını hatırlamıştı. Şimdi de İstanbul boğazında bir tunel yapma projesini dolaştırıp duruyordu. Simonne buyuk bir ilgi duyarak bunları dinliyordu. Clarisse'e gelince bir haftadır âşığı kendisini rahatsız etmiyordu. Acaba şu, saygıdeğer Gaga'nın kol arına atarak başından savdığı la Faloise budalası zengin bir amcanın mirasına konmayacak mıydı?

Butun kötu işlerin ceremesini ben çektim diye duşunuyordu. Şimdi de şu Bordenave olacak pis herif bana el i satırlık uydurma bir rol verdi, sanki ben Geraldine'i oynayamazmışım gibi! Clarisse hâlâ bu rolu gönlunden geçiriyor, Nana'nın kabul etmeyeceğini umuyordu.

Prulh'ere de çok içerlemişti:

- Benim rolumde iki yuz satır var yok... almamak istiyordum... Rezil ik şu Saint-Firmin rolunu bana oynatmak, ya o ne uslûp evlâtlar! Görursunuz fiyasko ile sonuçlanacak bu oyun.

Fakat Baril ot Baba ile konuşan Simonne soluk soluğa gelerek :

- Biliyor musunuz, Nana salonda... dedi:

Clarisse görmek uzere ayağa fırlayarak telâşla :

- Nerede? diye sordu.

Haber çabucak yayıldı. Butun oyuncular eğilip salona bakmıyorlardı. Prova bir aralık duraklar gibi oldu. Ama Bordenave uyuşukluğu bırakarak :

- Ne oluyor? Bitirin şu perdeyi... Hey susun bakalım... Çekilmez oldunuz artık... diye bağırdı.

Nana saklandığı locadan surekli olarak piyesi izliyordu. Labordette iki kere konuşmak istemişti, ama dirseğiyle vurmuştu. İkinci perde sona ererken,

tiyatronun dip taraflarında iki gölge belirdi.

Gurultu etmemek için ayaklarının ucuna basarak aşağıya indikten sonra Bordenave'i selâmlayan bu iki kişiyi Nana tanımıştı: Mignon'la Muffat'ydı bunlar.

İçi ferahlamış gibi:

- Ah, nihayet gelebildiler! dedi.

Rose Mignon, son roldeki sözlerini söyledi. Şimdi Bordenave uçuncuye geçmeden bu ikinci perdeyi tekrar etmelerim istemişti. Sonra provayı seyretmekten vazgeçerek kontu aşırı bir nezaket gösterisiyle karşıladı. Bu sırada Fa-uchery, kendini, etrafını çeviren oyunculara vermiş

gibi görunuyordu. Mignon el eri arkasında, ıslık çalarak, sinirli görunen karısını suzuyordu.

Labordette :

- Haydi, yukarı çıkalım, seni locaya oturttuktan sonra gidip onu getireyim, dedi.

Nana hemen locadan ayrıldı. Salondaki koltukların arasından el yordamıyla ilerledi. Ama Bordenave genç kadının orada olduğunu sezmişti. Nana'nın karardığa karışıp kaçarken adam, sahnenin arkasından dolaşan koridorun ucunda yakaladı, burası gece gunduz havagazı lâmbası

yanan dar bir geçitti. Bordenave işi çabuk bitirmek için kuvvetle kokot rolu uzerinde durdu.

- Bak hele! Ne rol! Senin için biçilmiş kaftan... yarın provaya gel... dedi.

Nana bu sözleri soğuk karşıladı. Üçuncu perdeyi de görmek istiyordu.

- Üçuncu mu? Oh hârika! Duşes evinde kokotluk ediyor. Bu da tiksindiriyor Beaurivage'ı ve cezasını veriyor. Burada çok komik bir sahne var. Tardiveau gelir ve kendisini bir dansözun evinde sanır.

Nana,

- Peki Geraldine'in ne rolu var burada? Bordenave biraz sıkılır gibi oldu:

- Geraldine mi? Uzun değil rolu ama, pek başardı... Dedim ya tam sana göre... imzayı basıyor musun sözleşmeye?

Genç kadın gözlerini adamdan ayırmadan bakıyordu, sonra:

- Birazdan göruşuruz bunu; dedi.

Kendisini merdivende bekleyen Labordette'in yanına gitti. Butun tiyatrodakiler, kendisini tanımışlardı. Fısıldaş-malar başlamıştı. Prul iere Nana'nın tekrar gelişine içerle-mişti. Clarisse de o rolu kaybetmekten korkuyordu. Fon-tan ise soğuk bir tavır takınarak ilgisiz görunmeye çalışıyordu. Çunku sevmiş olduğu kadın için kötu şey söyleyemezdi, kin halini alan eski geçici hevesiyle birlikte, zevklerinin canavarca sapıklığı yuzunden son verdiği beraberce yaşayışları

sırasında bu kadının kendine gösterdiği bağlılığa ve guzel iğine karşı vahşice bir hınç vardı içinde.

Labordette kontun yanına gittiği sırada. Nana'nın orada bulunuşu ile aydan Rose Mignon, işi bir anda kavramıştı. Muffat'dan bıkmıştı ama böyle yuzustu bırakılmak duşuncesi çileden çıkartmıştı

kadını. Bu işler uzerinde kocasıyla konuşmak âdeti olmadığı halde, damdan duşercesine:

- Olup bitenlerin farkında mısın?... Namusum hakkı için, eğer Steiner'le yaptığı oyunu burada da yapmaya kalkarsa gözlerini oyarım onun, dedi.

Adam :

EMİLE ZOLA

- Sus, çeneni kapa, hatırım için susar mısın? diye mırıldandı.

Mignon nasıl davranmak gerektiğini biliyordu. Muf-fat'ya içini dökturmuştu. Nana'nın bir işaretiyle ayaklarının dibine serilmeye hazırdı. Bu çeşit tutkuların karşısında durulamazdı. Erkekleri de iyi tanıdığından, bu durumdan en iyi şekilde yararlanmaktan başka bir şey duşunmuyordu. Beklemek gerekirdi. Bekleyecekti.

Bordenave :

- Haydi Rose sahneye! diye bağırdı. Mignon da :

- Haydi git. Bırak işi bana, dedi.

Sonra, keyfi yerine gelmiş gibi, Fauchery'ye piyesini övmek aklına esti. Çok guçluydu bu oyun ona göre, yalnız neden o soylu kadın namusluydu bu kadar? Tabiata aykırıydı bu. Sonra gulerek, şu Geraldine'in boş kafalı âşığı Duk de Beaurivage rolunu kimin oynadığını sordu. Fauchery kızmak şöyle dursun gulumseyerek karşıladı bu sözleri. Arna, Muffat'ya bir göz attı, duyduklarına içerlemiş gibi görunuyordu. Mignon bunu farkederek ciddileşti.

Mudur :

- Haydi başlasanıza... Hay Al ah! Hey Baril ot neden başlamıyorsunuz? Bosc yok mu orada. Bizi izlemiyor mu

yani!

O sırada Bosc hiç istifini bozmadan geldi. Prova başladı, bu sırada Labordette de kontu yukarıya göturuyordu. Kont, Nana'yi tekrar göreceğini duşunerek tir tir titriyordu heyecandan. Ondan ayrıldıktan sonra buyuk bir boşluk hissetmişti. Can sıkıntısından, alışkanlıklarını kaybettiği için azap duyduğuna inanarak Rose'un eline duşmuştu. Kaldı ki içine yuvarlandığı şaşkınlıkla, kontese de herhangi bir açıklamada bulunmaktan kaçıyordu hep. Ama için için bir duy-, gu kemiriyordu yureğini. Nana yeniden ağır

ağır kendine çekiyordu onu, canlanan anıları, vucudunun o sıcak kıvrakh-

ğının hayali ile, sonra yepyeni adeta babaca duygularla. O iğrenç sahne silinmiş gitmişti. Artık Fontan'ı duşunmuyor, Nana'nın, kontesin başka erkeklerle yattığını suratına çarparak kendisini kapı dışarı edişi gözunun önune gelmiyordu. Butun bunlar uçup giden kelimelerdi artık. Şimdi yalnız derin bir sızı, zaman zaman onu boğulacak hale getiren bir acı kalmıştı içinde. Zaman zaman çocukça duşuncelere kapılıyor, onu gerektiği kadar sevebilseydi, Nana'nın kendisini aldatmayacağın duşunuyordu. İçinde çırpındığı bunalım zaman zaman dayanılmaz oluyor, kendini çok rahatsız hissediyordu. Tıpkı eski bir yaranın yeniden sızlamaya başlaması gibi kör ve şiddetli istek değildi artık. Bu kadına karşı duyduğu kıskançça tutku, onun varlığına, saçlarına, dudaklarına, vucuduna duyduğu özlemdi. Nana'nın sesini hatırladığı zaman buyuk bir urperti duyuyordu içinde. Sonsuz tatlı bir duyguyla yalnız kendisinin olmasını istiyordu onun. Bu aşk benliğini öylesine kasıp kavuruyordu ki Labordette, Nana'nın kendisini beklediğini söylediği zaman karşı durulmaz bir atılımla boynuna sarılmıştı adamın. Sonra da kendi çapındaki bir kişinin bu gulunç hareketinden utanç duymuştu. Fakat anlayışlı adamdı Labordette. Konttan merdivenin önunde ayrılarak bir incelik daha gösterdi. Ayrılırken de şu sözler dökuluvermişti hafifçe ağzından :

- İkinci kat, sağdaki koridor, kapı hafifçe itili sadece:

Muffat yalnız kalmıştı şimdi tiyatronun bu sessiz köşesinde. Artistler fuayesinin önunden geçerken, açık kapılardan, geniş salonun perişanlığı, dağınıklığı gözune ilişti, kirli paslı, utanç

verici bir manzarası vardı buranın. Ama ona, sahnenin karanlığından ve gurultusunden uzaklaşırken asıl hayret veren, bu merdiven aralığının bembeyaz aydınlığı, derin sessizliği oldu.

Oysa burayı bir akşam, havagazı lâmbasının ışığında, dörtnala aşağı inen bir suru kadının arasında görduğunu hatırlamıştı. Locaların ıssızlığı, koridorların , boşluğu göze çarpıyordu. Ne bir insan, ne bir gurultu.

Basamaklar hizasındaki dört köşe pencerelerden solgun bir kasım guneşi, sarımtırak bir ışık örtusunu yayıyordu merdiven-EMILE ZOLA

lere ve ta yukarıdan inen sessizliğin içinde, tozlar uçuşuyordu bu örtunun uzerinde. Muffat mutluluk duyuyordu bu sessizlik, bu sukûnet içinde, soluk almaya çalışarak, merdivenlerden ağır ağır çıkıyordu. Yureği hızlı hızlı çarpıyordu, tıpkı korkan bir çocuk gibi titreyerek ve gözleri yaşararak yuruyordu. Birinci kat sahanlığına gelince sırtını duvara dayadı, kimsenin kendisini görmeyeceğinden emindi. Şimdi basamakları eğrilmiş, cilâsı parlayan demir korkuluktu merdivenden, sıvaları dökulmuş duvarlara, kadınların uyuduğu bu soluk ikindi vaktinde bir genelevin içini andıran bir manzarayı seyrediyordu. İkinci kata geldiği zaman bir basamağın ustunde tortop olup yatan bir sarı kedinin ustunden atlamak zorunda kaldı. Gözleri yarı kapak, tek başına bir kedi bekliyordu butun binayı, kadınların her akşam yaydıkları ekşi ve soğumuş

kokunun içinde uyukluyordu.

Gerçekten de sağdaki koridorun kapısı hafifçe itilmişti. Nana bekliyordu. Şu Mathilde denilen toy kil oz, odasını pek pis tutuyordu. Yerlerde bir suru çatlak su kabı, kirli bir tuvalet aynası, sanki hasırına kan surunmuş gibi al ığa bulanmış bir iskemle. Duvarlara ve tavana yapıştırılan kâğıtlara sabunlu su damlaları sıçramış. Odanın içinde öyle ekşi bir lavanta kokusu vardı ki Nana pencereyi açmak zorunda kaldı. Bir sure dirseklerini pencereye dayayarak derin derin nefes aldı, aşağıya baktı, Bayan Bron kuçuk, loş avlunun yeşilimtırak taşlarını supuruyordu. Panjurlardan birine konan bir kanarya keskin bir sesle ötup durmaktaydı. Ne bulvarda, ne de yakındaki sokaklarda giden arabaların gurultusu duyuluyordu, bir taşra sessizliği, guneşin içinde sonsuz bir alan ıssızlığı vardı burada. Başını yukarı kaldırınca, kuçuk binaları ve geçitteki mağazaları ışıklar içindeki vitrinlerini göruyordu. Karşı tarafta, yukarda, Vivienne sokağındaki içi boş hissini veren yuksek evlerin arka cepheleri göze çarpıyordu. Birbirinin ustunde taraçalar yukseliyordu, bir fotoğrafçı bir çatının ustune mavi camdan bir kafes koymuştu. Çok hoş bir manzaraydı bu. Nana nerede olduğunu unutmuştu. Bu sırada kapıya vurulur gibi oldu, geriye dönup: 292

- Giriniz! diye seslendi.

Kontu görunce pencereyi kapadı. Hava sıcak değildi. Hem sonra şu meraklı Bayan Bron'un konuşulanları duymasının gereği yoktu. İkisi de ciddi bir yuzle bakıştılar. Sonra adamın boğuluyormuş gibi bir halde dimdik durduğunu gören Nana gulmeye başladı:

- Eh, demek geldin, koca aptal, dedi.

Öylesine heyecanlıydı ki Muffat, donmuş kalmıştı. Nana konuşurken, bayan diyordu, tekrar görduğu için mutlu olduğunu söyluyordu Nana :

- Kibarlık taslamaya kalkma. Beni tekrar görmek istedin değil mi? Madem öyle, oyuncak iki köpek gibi birbiri-

, mize bakıp durmayalım... İkimizin de kabahati var. Ama seni affediyorum ben! dedi.

Artık bir daha bundan söz etmemeye karar verdiler. Muffat yatışmıştı, ama hâlâ söyleyecek bir şey bulamıyordu. O kadar çok şey söylemek istiyordu ki. Bu soğukluk karşısında hayrete duşen Nana buyuk oyununu oynadı, hafifçe gulumseyerek :

- Haydi sen aklı başında adamsın, dedi. Artık barıştığımıza göre, birbirimizin elini sıkalım ve iyi birer arkadaş olarak kalalım?

Muffat birden kaygılanarak :

- Nasıl, arkadaş olarak mı? diye mırıldandı birden.

- Evet, belki budalaca bir şey bu, ama senin takdirine bırakıyorum... Şu anda duşuncelerimizi birbirimize açıkladığımıza göre ve bir daha karşılaşırsak, put gibi durmayız herhalde...

Kont sözunu kesecek gibi bir jest yapmıştı.

- Bırak da bitireyim... Hiçbir erkek beni kal eşlikle suçlayamaz, anlıyor musun. Eh, açıkça söyleyeyim ki, seninle yeniden bir araya gelmeyi canım istemiyordu.... Herkesin kendine göre onuru var, azizim.

Muffat birden telâşla bağırdı:

- Fakat böyle bir şey yok! Otur da dinle beni.

Sonra gideceğinden korkmuş gibi genç kadını iterek tek iskemleye oturttu. Kendisi gittikçe artan bir sinirlilik içinde yerinde duramayarak geziniyordu. Kapalı ve guneş içindeki kuçuk locada, dik bir sessizlik vardı, hiçbir gurultu ulaşamıyordu buraya kadar. Sustukları anlarda sadece kanaryanın ötuşu uzaktan uzağa duyulan bir flut sesi gibi geliyordu.

Muffat, genç kadının karşısında durarak :

- Dinle, dedi, yeniden seni almaya geldim... Evet yeniden başlamak istiyorum hayatımıza. Sen de biliyorsun bunu, ama neden böyle konuşuyorsun?... Cevap ver, razı mısın?

Genç kadın başım önune eğmişti, tırnağıyla iskemlesinin kırmızı hasırını kazıyordu. Adamı kaygılı

görerek hiç acele etmiyordu. Sonra başını kaldırdı, yuzune ciddi bir ifade vermişti; guzel gözlerinden keder okunuyor gibiydi.

- Oh! İmkânsız bir şey bu yavrum, dedi, yeniden yaşayamam seninle.

- Neden? diye adam kekeledi; Bunu sorarken derin bir acıyla yuzu buruşmuştu.

- Neden mi? Al ah Al ah! Çunku... İmkânsız da ondan... İşte bu kadar... İstemiyorum ben.

Muffat genç kadını ateşli bakışlarla bir kaç saniye suzdu. Sonra, birden sanki dizleri kırılmış gibi yere çöktu. Nana canı sıkılmış gibi:

- A, çocukça şeyler yapma! dedi.

Ama Muffat ayaklarının dibinde diz çökerek genç kadının beline sarılmış, başını dizlerinin arasına sokarak, yuzunu etine gömuyordu. Muffat, genç kadının bacaklarının Kadife yumuşaklığını, incecik entarisinin altından hissedince urpertilerle sarsıldı; kendinden geçmişti; nöbete tutulmuş

gibi zangır zangır titriyordu butun vucudu; kadının içi-ne girmek istermiş gibi yuzunu eziyordu bacaklarında. Nana nın altındaki eski iskemle çatırdadı. Bayat kokularla do-294

lu, basık tavanlı locada istekten çırpınan Muffat'nın hıçkırıklarından başka ses duyulmuyordu.

Nana adamın yaptıklarına engel olmayarak :

- Peki sonra? dedi. Butun bu yaptıkların bir şey kazandırmaz. İmkânsız, dedim ya... Aman yarabbi ne kadar toysun!...

Kont yatışmıştı. Ama hep öyle yere diz çökmuş genç kadını bırakmadan, kesik kesik:

- Dinle, bak neler vereceğim sana. Monceanpara yakınında senin için bir konak beğendim. Butun isteklerini yerine getireceğim. Yalnız benim olman için butun servetimi vermeye hazırım... Evet tek şartım bu: yalnız benim olacaksın, anlıyor musun?.. Eğer yalnız benim olmaya razı olursan en guzel, en zengin arabalara, mucevherlere elbiselere sahip olman için her şeyi yapacağım...

Nana, kontun bu guzel şeyleri bir bir her sayışında bunları kuçumseyen bir eda ile başıyla hayır diyordu. Sonra, Muffat'mn devam etmesi, onun adına para yatıracağını söylemesi, ayaklarının dibine daha neler neler sereceğini anlatması karşısında genç kadın sabrı tukenmiş gibi yaparak :

- Beni kafese koymaya çalışmaktan vazgeçmeyecek misin? İyi yurekli bir kızımdır ben. Bir an istemiştim, bunun seni çok hasta ettiğini görduğum için, ama yetti artık, değil mi? Bırak da kalkayım yoruyorsunuz beni.

Kendini kurtararak ayağa kalktı:

- Hayır, hayır, hayır... İstemiyorum, dedi.

Muffat guçlukle kendini toparladı. Sonra butun gucunu kaybederek iskemleye çöktu, sırtını

arkalığa dayayarak, yuzunu el erinin arasına aldı. Bir an, Nana, yağlı duvar kâğıtlarına, kirli aynaya, şu guneşin ışığa boğduğu daracık odaya baktı. Sonra kontun önunde durarak kendine guvenen bir insanın sukûnetiyle konuşmaya başladı.

- Tuhaf şey... Şu zengin erkekler parayla her şeyi elde edebileceklerini sanıyorlar... Peki ama, ya ben istemiyorsam? Vız gelir senin hediyelerin bana... Göruyorsun ya ye-

rinde olmadı bu davranışın... Bana Paris'i bağışlasan da yine hayır, hayır, hayır derim. Niyetli olsaydım çok kibarca görunurdu bu bana. Ama insanın gönlu olmazsa, sıkıntıdan geberir senin saraylarında... Ah! Para ha! Zaval ı yavrum, bir yerlerde var benim param! Göruyorsun ya pabucuma sal amıyorum parayı, tukuruyorum ustune...

Adam ağır ağır başını kaldırdı, gözlerinde bir umut parıltısı belirmişti.

Nana yeniden :

- Oh! Bana veremezsin para filân. Çunku bu sana bağlı değil, işte bunun için sana bundan söz ediyorum... Eh işte lâf olsun diye söyluyorum butun bunları... Şu oyundaki namuslu kadın rolunu almak istiyorum.

Muffat hayretle sordu :

- Hangi namuslu kadın?

- Hangi kadın olacak şu Duşes Helene rolunu... Her zaman Geraldine rolunu oynayacağımı

sanıyorlarsa aldanıyorlar! Hiç istemediğim bir rol, bir sahne ve daha neler neler! İstediğim bu benim, kokotlardan bıktım artık. Hep kokot rol eri... Sanki karnımda bir suru kokot saklı... yani canımı sıkmaya başladı bu artık... Çunku gerçeği olduğu gibi göruyorum. Benim kötu yetiştiğimi sanıyorlar... İşte yavrum, gözlerini gerçeğe kapıyor bu insanlar. Eğer, kibar bir kadın olmak istersem pek yakışır bu bana!... Bak hele biraz.

Sonra pencereye kadar gitti, gerdanını çıkarıp, ölçulu adımlarla, ayaklarını kirletmekten korkan şişman bir tavuk gibi bin bir özenti ile yurumeye başladı. Muffat, hâlâ yaş içindeki gözleriyle, acısının arasında, bu komedi sahnesi karşısında sersemlemiş gibi, izliyordu onu. Nana bir sure locanın içinde, butun oyununu gösterebilmek için dudaklarında zarif bir gulumseyişle ve göz kapaklarını sık sık kapayarak ve eteğini dalgalandırarak dolaştı. Sonra kontun karşısına dikildi:

- Ha? İyi oluyor, değil mi?

Muffat gözleri bulanık, hâlâ boğuluyormuş gibi:

- Oh! Evet diye kekeledi.

- Dedim ya sana namuslu kadın olmak istiyorum! Evimde denedim bunu. Hiçbir kadın erkeklere metelik vermeyen duşes rolunu yapamaz benim gibi. Seni suzerek önunden geçerken gördun beni değil mi? Doğuştan böyle olmalı insan... Hem sonra namuslu bir kadını oynamak istiyorum...

Ruyalarıma giriyor bu, pek dertliyim bunun için. Bu rolu almam gerek, anlıyor musun?

Ciddileşmiş, çok heyecanlıymış, gerçekten bu budalaca istek yuzunden çok acı çekiyormuş gibi sesi sertleşti. Hep Nana'nın hayır deyişinin etkisi

altında olan Muffat, bir şey anlamadan bekliyordu. Ortalığa bir sessizlik çökmuştu. Bir sinek vızıltısı bile duyulmuyordu.

- Biliyor musun, dedi kesin olarak, bu rolu elde etmelisin benim için.

Muffat hayret içinde kalmıştı. Sonra umutsuzca bir hareket yaparak :

- Ama imkânsız bir şey bu! Sen diyordun bunun bana bağlı olmadığını.

Nana omuz silkerek sözunu kesti:

- Aşağıya iner ve Bordenave'a bir rolu istediğini söylersin... Bu kadar saf olma! Bordenave'ın paraya ihtiyacı var. Madem ki sokağa atacak kadar paran var ödunç verirsin ona.

Kontun hâlâ çırpınıp durduğunu görerek içerledi.

- Peki, anladım, Rose'u kızdırmaktan korkuyorsun... Bu kadından söz etmemiştim sana, sen ağlayarak yerlerde surunurken çok şey diyebilirdim bu konuda... Evet, bir kadına daima kendisini seveceğine yemin ettikten sonra, kolay değil ilk karşısına çıkana bağlanmak... Ah! Bunun yarasını

hissediyorum!.. Kaldı ki Mignon'un artıklarıyla geçinmek pek de iştah açıcı bir şey değil!... Dizimin dibinde öyle budalaca konuşmadan önce bu pis insanlarla ilişiğini kesmen gerekmez miydi dostum?

Muffat nihayet şöyle diyebildi:

- Peki öyleyse, Rose umurumda değil, derhal bırakırını onu.

Nana bu noktada memnun görunuyordu. Tekrar söze başlayarak :

- O halde neden sıkılıyorsun? Bordenave hepsinin başı. Diyeceksin ki Fauchery de var, Bordenave'dan sonra...

Sesini yavaşlattı, işin en nazik noktasına gelmişti. Muffat önune bakarak susuyordu. İsteyerek Fauchery'nin, karısının peşine duşmesini bilmezlikten geliyor, Taitbout sokağında bir kapının önunde geçirdiği o korkunç gece yanılmış olduğunu umarak kendini avutuyordu. Ama bu adama karşı içinde bir tiksinti, gizli bir hınç vardı.

Nana zemini yoklayarak kontesin âşığı ile kocası arasındaki ilişkinin masal olduğunu anlamaya çalışarak :

- Peki ama Fauchery de o kadar kötu bir adam değil ya! dedi. Aslında, bana inan ki iyi çocuktur...

Ne diyorsun? Anlaştık değil mi? Ona, bu rolu benim için istediğini söylersin.

Kont böyle, bu iş için Fauchery'ye başvurma duşuncesine isyan etti.

- Hayır, hayır, asla... diye bağırdı.

Genç kadın bir sure bekledi. Şu cumle dudaklarına kadar geliyordu: «Fauchery senden hiçbir şeyi esirgemez» ama bunun biraz kabaca bir kanıt olacağını hissetti. Sadece gulumsedi, ama bir acayip gulumseme ile o cumleyi söylemiş oluyordu. Muffat başını kaldırıp Nana'ya baktı, sonra yine önune eğdi, soluk yuzunde can sıkıntısı okunuyordu:

Nihayet Nana :

- Ah! Hiç de yardımsever değilsin, dedi. Adam bunalır gibi:

- Yapamam, diye cevap verdi. Benden ne istersen iste ama bunu isteme sevgilim. Oh! Yalvarırım sana!

Nana tartışma ile vakit geçirmek istemedi: adamın başını kuçucuk el erinin arasına alarak arkaya devirdi, sonra ağzını ağıma yapıştırarak uzun uzun

öptu. Muffat'nın butun vucudu urperdi, gözleri kapalıydı, kendini kaybedecek gibiydi. Sonra genç kadın onu ayağa kaldırdı. Sadece :

- Haydi, git; dedi.

Adam yurudu, kapıya doğruldu. Tam çıkacağı sırada Nana, ona sarıldı, şimdi alçakgönul u sokulgan oluvermişti. Birden, bir dişi kedi gibi çenesini yeleğine surtuyordu.

Önce istemediği guzel bir şeyleri sonradan elde etmek için can atan bir çocuk gibi utangaç bir guluşle :

- Konağın nerede? diye sordu.

- Vil iers caddesinde.

- Arabalar da var mı? . - Evet.

- Dantel er de? Pırlantalar da?

- Evet.

- Oh ne kadar iyisin nonuşum! Biliyor musun az önce kıskançlıkla konuşmuştum öyle... Ama bu sefer, yemin ediyorum, ilk defaki gibi olmayacak, çunku sen anlıyorsun şimdi nelerin lâzım olduğunu bir kadına. Hepsini veriyorsun değil mi? Artık kimseye ihtiyacım olmayacak... Bak! Artık her şeyim senin! Bu da, bu da ve bu da!

El erini yuzunu bir öpucuk yağmuruna tutarak adamı kapıdan ittikten sonra, bir an durup soluk aldı. Aman ya-rabbi! Bu pasaklı Mathilde'in locasında ne fena bir koku vardı! Kış guneş içinde, bir taşra evinin sıcaklığı vardı burada ama, sahiden bu bozulmuş lavanta kokusuna karışan başka kokulara da dayanmak guçtu. Pencereyi açtı, yeniden dirseklerini dayadı; beklerken canının sıkılmaması için pasajdaki vitrinleri seyre daldı.

Muffat merdivenden yalpalayarak iniyordu, kulakları uğulduyordu. Ne diyecekti? Kendisini ilgilendirmeyen bu iş için söze nasıl başlayacaktı? Sahneye geldiği zaman birileri-EMILE ZOLA

nin kavga ettiğini duydu, ikinci perdenin provası bitmişti. Fauchery, konuşmalarından birini kesmek için Prul iere kuplere biniyordu.

- Hepsini kesin öyleyse! diye bağırdı. Böyle olursa bence daha iyi. Sadece iki yuz satırım var.

Şimdi bundan da çıkartmak isteniyor! Hayır, yeter artık, rolu almıyorum. '

Cebinden buruşuk kuçuk bir defter çıkardı, el eriyle duzelttikten sonra Cossard'ın önune alacakmış gibi yaptı. İncinen gururunun acısıyla yuzu buruşmuş, dudakları kısılmış gözlerinden ateş saçılıyordu, içinden kabaran isyan duyusunu gizlemiyordu. Ona, Prul iere'e, halkın sevgilisi olan kendisi gibi bir aktöre iki yuz satırlık bir rolu lâyık görmuşlerdi!

- Neden öyleyse bir telsizle mektup göturtmuyorsu-nuz? diye acı acı sordu.

Localar uzerindeki etkisini bildiği için kendisini kol ayan Bordenave :

- Haydi, Prul iere anlayışlı olun; dedi. Yine her zamanki huysuzluklarınıza başlamayın... Fauchery sizin için ayrı birkaç sahne ekler... uçuncu perdeye, hatta bir tablo uzatılabilir bile.

Bunun uzerine aktör :

- Öyleyse perde inmeden önceki son sözu ben söyleme- • liyim... Buna hakkım var her halde; dedi.

Fauchery hiç ses çıkarmadı, böylece razı olduğunu anlatmış oluyordu. Prul iere'de rol defterini cebine soktu, hâlâ sarsılmış, hoşnutsuz görunuyordu. Bosc'la Fontan olup bitenlere kayıtsız görunuyorlardı: herkesin ayrı meselesi vardı, bu onları ilgilendirmiyordu. Şimdi butun oyuncular Fauchery'nin etrafını almış, onu sorguya çekiyor, kendileri için övgu koparmaya çalışıyorlardı.

Mignon'da, yukarıdan dönuşunu gözlediği Kont Muffat'yı gözden kaçırmadan Prul iere'nin son yakınmalarına kulak kabartıyordu. Sahnenin

dip tarafında durarak buranın karanlığına dalan kont kavganın ortasına duşmekten çekinmişti. Bordenave kendisini görerek hemen o tarafa koştu.

- Göruyorsunuz ya ne insanlar! diye mırıldandı. Bu insanlarla başımın ne kadar dertte olduğunu duşunemezsiniz. Hepsi de birbirinden çok kendini beğenmiş, ustelik de uç kâğıtçı şeyler... Bu pis olayların içindeyim her gun., geber-sem daha iyi... Pardon... öfkeden ne dediğimi bilmiyorum.

Sustu. Ortalığa bir sessizlik çökmuştu. Muffat konuyu açabilmek için araya bir lâf sokmayı

duşunuyordu. Ama bir şey bulamadı işi doğrudan doğruya açtı:

- Nana duşes rolunu istiyor.

Bordenave birden olduğu yerde sıçradı, bağırırcasına :

- Amma yapıyor ha! Saçma bir şey bu!

Sonra kontun sapsarı ve çok uzgun olduğunu görerek sakinleşti. Sadece :

- Hay Al ah! dedi.

İkisi de konuşmuyorlardı. Aslında bu iş umurunda değildi onun. Belki bu şişko Nana, duşes rolunde acayip görunecekti biraz. Ama böylece Muffat'yı avucuna almış olacaktı. Bunun için çok uzatmadan kararını verdi. Geriye dönerek :

- Fauchery! diye seslendi.

Kont onu durduracakmış gibi bir hareket yaptı. Fauchery çağrıldığını duymadı. Fontan'a oynayacağı Tardiveau rolu uzerine açıklamada bulunuyordu. Fontan, Tardi-veau'yu özel şivesiyle konuşan bir Marsilyalı olarak duşunuyor ve konuşurken de şivesini taklit ediyordu. Butun cumleler böyle söyleniyordu. Böyle daha iyi mi oluyordu? Kendisi de bundan şuphe

ediyormuş da fikir almak istiyormuş gibi bir hali vardı. Yalnız Fauchery soğuk davranıp itiraz edince birden içerledi.

Peki öyleyse! diyordu, rolun anlamını kavramadığına göre, bu rolu oynamaması hem kendisi hem de eser için daha iyi olacaktı.

Bordenave yeniden :

- Fauchery! diye bağırdı.

Bunun uzerine genç adam, hemen oradan ayrıldı, aktörun elinden kurtulduğu için memnundu ama, Fontan onun böyle bu kadar çabuk sıvışmasına içerlemişti.

Bordenave :

- Burada durmayalım, gelin baylar; dedi. Konuşmalarını başkası duymasın diye kontla yazarı, sahnenin arkasındaki aksesuar deposuna göturdu. Onların oradan uzaklaştığını gören Mignon hayret içinde kalmıştı. Bir kaç basamak inil dikten sonra gelinen bu yer bir odaydı, avluya bakan iki penceresi vardı. Kirli camlardan soluk bir gun ışığı giriyordu içeri, bir mahzen gibi alaca karanlıktı bu depo. Odayı dolduran sandıkların içinde çeşit çeşit ıvır zıvır vardı. Laffe sokağındaki bir eskici dukkânına benziyordu burası. Tabaklar, mukavvadan yaldızlı kupalar eski kırmızı

şemsiyeler, İtalyan testileri, tepsiler, yazı takımları, ateşli silâhlar, şırıngalar karma karışık yığılmıştı. Butun bu çatlak, kırık, tanınmaz haldeki şeylerin ustunu de parmak kalınlığında bir toz tabakası kaplamıştı. Bu yığından çekilmez bir demir, nemli karton kokusu yayılıyordu havaya, el i yıldır oynanan piyeslerden arta kalan şeyler ust uste yığılmıştı buraya.

Bordenave :

- Giriniz, burada yalnızca konuşuruz hiç olmazsa, dedi. Kontun canı sıkılmıştı, bir kaç adım atarak, teklif yapma işini! Bordenave'a bıraktı.

Fauchery hayret içindeydi.

- Ne var? diye sordu. Bordenave :

- Bakın, bir şey geldi aklımıza, dedi... ama söyleyeceğimi duyunca öyle sıçramayın yerinizden, ciddi bir şey bu. Ne dersiniz duşes rolunu Nana'ya versek?...

Yazar şaşkına dönmuştu; sonra patladı:

- A! ya olmaz böyle şey... Şaka ediyorsunuz herhalde... Herkesi guldurur bu.

- Eh, gulunmesi pek o kadar kötu bir şey değil!... Duşunun dostum... Bu fikir sayın kontun pek hoşuna gitti.

Muffat, bir şey yapmış olmak için toz altındaki yığından ne olduğunu bilmediği bir şeyi almıştı

eline. Bu, ayağı alçı ile yapıştırılmış bir rafadanlıktı. Ne olduğunu anlamadan buna bakarak :

- Evet, evet, çok iyi olur, dedi.

Fauchery birden sabrı tukenmişçesine ona döndu. Kontun bu piyesle hiçbir ilgisi yoktu, kesin bir sesle :

- Asla!... dedi, Nana'yı istediğiniz kadar bir kokot rolunde oynatabilirsiniz, sosyete kadını olarak...

hayır, olmaz böyle şey!,.

Muffat cesaretlenmişti:

- Aldanıyorsunuz, sizi temin ederim ki, biraz önce bana namuslu kadın rolune çıkmak istediğini...

Hayreti busbutun artan Fauchery :

- Nerede söyledi? diye sordu.

- Yukarda, locada... işte bu böyle... Oh! Görseniz öyle kibar hareketler yapıyordu ki... Bu tur oyun için hem öyle keskin bir göruşu var ki...

Sonra rafadanlık hep elinde olduğu halde, adamları inandırmak için duyduğu buyuk bir ihtiyaçla Nana'yı taklit etmek ister gibi hareketler yaptı. Fauchery şaşkın şaşkın ona bakıyordu. Anlamıştı, kızamıyordu. Yazarın gözlerindeki acımayla karışık alayı hisseden kont, hafifçe kızararak durdu.

Yazar nezaket göstererek :

- Eh, ne yapalım, olur bu da, diye mırıldandı. Yalnız rol başkasına verilmiş bulunuyor. Rose'dan alamayız.

Bordenave :

- Oh! İş bundan ibaretse, ben ustume alıyorum yoluna koymayı.

Fauchery, iki kadının da kendisine karşı olduğunu görerek, bu işte Bordenave'ın gizli bir çıkarı

olduğunu sezerek, aşağıdan almamak için, âdeta konuşmayı kesercesine buyuk bir şiddetle:

- Hayır da hayır! Bu rol serbest bile olsaydı ona veremezdim... Anlaşıldı mı? Rahat bırakın beni...

Piyesimi öldurmeye niyetim yok.

Ortalığa sıkıntılı bir sessizlik çökmuştu. Bordenave kendisinin fazla olduğunu hissederek uzaklaştı. Kont, başını önune eğmiş, duruyordu. Guçlukle başını kaldırdı, boğuk bir sesle: EMİLE ZOLA

- Sizden bunu bir yardım olarak istersem? dedi. Fauchery başını sal ayarak :

- Yapamam yapamam! diye cevap verdi.

Muffat sesini sertleştirerek :

- Sizden rica ediyorum... istiyorum bunu! dedi. ' Sonra gözunu genç adama dikti.

Fauchery, bu karanlık

bakışta bir tehdit okuyarak birdenbire yumuşadı, karmakarışık bir şeyler kekelemeye başladı.

- Yapın istediğinizi. Umurumda değil... Ah! Ölçuyu aşıyorsunuz... görursunuz... görursunuz..

Şimdi ağır sıkıntılı bir hava sarmıştı hepsini. Fauchery bir sandığa sırtını dayamış, sinirli sinirli ayağını vuruyordu. Muffat, durmadan elinde çevirdiği rafadanlığı dikkatle inceliyor gibiydi.

Bordenave nezaketle :

- Rafadanlık, dedi. Kont :

- Ya evet bir rafadanlık! diye tekrarladı.

Tiyatro muduru rafadanhğı kontun elinden alıp bir tahtanın ustune koyarak :

- Özur dilerim, ustunuz toz içinde kalmış, dedi. Göruyorsunuz ya her gun toz alınsa bile baş

edilemez bununla. Âdeta bir çöpluk... Eh, inanırsınız bana elbet, butun bunları bir duzene sokmak için para lâzım. Bakın şunlara bir.

Avludan gelen yeşilimtırak aydınlık içinde kontu sandıkların önunde dolaştırdı. Gulerek eskici dukkânı deposundaki eşyalarla onu ilgilendirmek

için âletlerin adlarını saymaya başladı.

Fauchery'nin yanına geldikleri zaman tatlı bir sesle :

- Dinleyin, hepimiz de anlaşmış olduğumuza göre bu işi bitirelim... İşte Mignon da geldi, dedi.

Bir suredir Mignon etrafı kolaçan edip duruyordu koridorda. Bordenave, aralarındaki sözleşmede değişiklik yapmaktan söz eder etmez kuplere bindi. Bu bir alçaklıktı, ka-304

NAMA

rısının geleceğini yıkmak istiyorlardı, dava açacaktı. Ama Bordenave hiç sukûnetini bozmadan birer birer kanıtlar ileri suruyordu, ona göre bu rol Rose'a lâyık değildi. Ona Kuçuk Duşes'ten sonra oynayacak bir operette rol vermeyi daha uygun buluyordu. Fakat Rose'un kocasının bağırıp durduğunu görunce, kadının Folies-Dramatiques'le anlaşmak için tekliflerde bulunmuş olmasını

ileri surerek, birden sözleşmeyi bozma yoluna gideceğini bildirdi. Bunun uzerine oldukça bozulan Mignon, Rose'un Folies-Dramatiques'e baş vurduğunu inkâr etmemekle birlikte parayı kuçumser gibi bir tavır takındı. Karısına Duşes Heiene rolunu vermişlerdi, o da bu rolu oynayacaktı, bu uğurda kendisi Mignon servetini bile feda etmekten çekinmeyecekti. Çunku bir onur ve haysiyet meselesiydi bu. Tiyatro muduru hep şunu ileri suruyordu buna karşılık. Burada yuz el i Frank almasına karşılık mademki Folies tiyatrosu Rose'a yuz temsil için gece de uç yuz Frank verecekmiş, o halde gitmesine izin verirse yuz el i Frank kazanıyor demekti. Ama kadının kocası

sanat lâfını dilinden duşurmuyordu. Herkes ne derdi karısından rolunun alındığı duyulursa? Bu rolu kıvıramadığı için, yerine başkasının geçirildiğini söylemezler miydi? Bu da ona buyuk zarar verirdi. Bir sanatçı olarak değerini duşururdu. Hayır, hayır onun için un sahibi olmak, zenginlikten önce gelirdi! Ama birdenbire bir uyuşma önerisinde bulundu: sözleşme gereğine Rose tiyatrodan ayrılırsa onbin Frank tazminat ödeyecekti, madem ki bu rol elinden alınıyor, kendisine onbin frank

verilirse o da buradan, ayrılıp Folies tiyatrosuna giderdi. Bordenave şaşkına dönmuştu. Mignon ise gözunu konttan ayırmıyordu. Muffat'ın yureği ferahlamıştı:

- Eh, o halde her şey yolunda, anlaşıyoruz demek, diye mırıldandı.

İş adamı iç gudusuyle birden öfkeye kapılan Bordenave :

- Aa, yo olmaz böyle şey! Bak budalaca bir şey olur bu! dedi. Rose'u bırakmam için onbin Frank vereceğim ha! Beni hiçe mi sayıyorlar!

Fakat kont tekrar tekrar başını sal ayarak kabul etmesi için kendisine emir veriyordu. Nihayet, homurdanarak, kendi cebinden çıkmamakla birlikte onbin Franka yanarak:

- Pekâlâ, öyle olsun, dedi. Hiç olmazsa böylece sizden, kurtulmuş oluyorum.

Bir çeyrek saatten beri Fontan koridorda, konuşulanlara kulak kabartıyordu. Buyuk bir meraka kapılarak aşağıya inip, deponun önune demiri attı. İşi öğrenince de hemen yukarı çıkıp Rose'a yetiştirdi, bundan buyuk bir zevk duymuştu. Rose aksesuar deposuna koştu. Herkes sustu. Kadın oradaki dört erkeği birer birer suzdu. Muffat başını önune eğmişti, bir şeyler sorar gibi yuzune bakması karşısında Fauchery umutsuzca omuz silkti. Mignon ise Bordenave ile anlaşmanın maddelerini tartışıyordu.

Rose kesik bir sesle :

- Ne oluyor? diye sordu.

- Hiç diye kocası cevap verdi, Bordenave sana verdiği rolu geri almak için onbin Frank veriyor.

Kadının yuzu sapsarıydı, kuçucuk yumruklarını sıkmıştı. Bir an içinden gelen bir isyanla kocasına baktı. Oysa her zaman iş meselelerinde buyuk bir

uysal ık göstererek tiyatro mudurleri ve âşıklarıyla sözleşmelerin imzasını kocasına bırakırdı. Adamın yuzune kırbaç gibi çarpan şu cumleyi fırlattı :

- Ah, çok alçak adamsın sen!

Sonra oradan kaçıp gitti, şaşkına dönen Mignon peşinden koştu. Ne oluyordu yani? Delimi olmuştu bu kadın? Bir taraftan onbin Frank, öte yandan onbeş binin, yirmi beş bin Frank ettiğini Rose'a yavaş sesle anlatmaya çalışıyordu. Enfes bir işti bu. Şöyle ya da böyle Muffat kendisini bırakacaktı, iyisi mi domuzdan kıl koparmakta yarar vardı, kendileri için. Ama öfkesinden çılgına dönen Rose cevap vermedi. Bunun uzerine Mignon, dudak bukerek onu bu kadınca kederiyle başbaşa bıraktı. Bordenave'a da, Muffat ve Fauchery ile birlikte sahneye geleceğini söyledi:

- Yarın imzalarız. Parayı getirin, dedi.

Tam bu sırada durumu Labordette'ten öğrenen Nana -bir zafer kazanmışçasına aşağıya indi.

Namuslu kadın edası takınarak, kibar tavırlarla etrafın gözunu kamaştırmak istiyordu. Böylece, butun bu budalalara, kimsenin zariflikte onunla boy ölçuşemeyeceğini ispat etmek istiyordu. Ama az kalsın her şeyi berbat edecekti. Nana'yı görur görmez Rose, boğulacak gibi kekeleyerek ustune atılmış:

- Seni ele geçiririm her halde... Artık aramızdaki bu iş bir sona ermeli, anlıyor musun?

Nana, bu anî saldırı karşısında kendini kaybedip yumruğunu kalçasına dayayarak pis karı diye bağıracak oldu. Ama kendini tuttu, sesini daha da incelterek, portakal kabuğuna basan bir markiz edasıyla yurudu.

- Ne o? Ne var? Deli misiniz siz şekerim, dedi.

Sonra zarif hareketlerine devam etti. Rose, Nana'nın farkında olmadan Mignon arkasında, oradan uzaklaştı. Cla-risse pek sevinç içindeydi, Bordenave'den Geraldine rolunu koparmıştı...

Fauchery'nin yuzu yine asıktı, bir turlu tiyatrodan ayrılmaya karar veremeyerek ayak suruyordu, piyesi hapı yutmuştu, nasıl tekrar duzene sokabileceğini duşunuyordu. Fakat bu sırada, Nana yanına gelerek el erini yakaladı, beni çok mu korkunç buluyorsunuz, diye sordu. Piyesini yiyecek değildi. Adamı guldurdu, sonra, Muffat'ların evindeki durumu bakımından kendisiyle bozuşursa budalalık etmiş olacağını dokundurdu. Eğer rolunu iyi ezberleye-mezse suflör tutardı, salon tıklım tıklım dolacaktı, göreceklerdi onun nasıl hamle yapacağını. Bunun uzerine yazarın duşes rolunu biraz yeniden gözden geçirmesine karar verildi, böylece Prul iere'e daha çok yer ayrılmış olacaktı.

O buna pek sevindi. Nana'nın tiyatroya getirdiği neşe havası içinde soğuk duran yalnız Fontan'dı.

Suflör yerindeki lâmbanın sarı aydınlığı içinde bir tekeyi andıran profilini göstererek kayıtsız gibi görunmeye çalışıyordu. Oysa Nana sakin bir tavırla yanına gelerek elini sıktı.

- Nasılsın, iyi misin?

- Eh, evet fena değil, ya sen?

- Çok iyiyim, teşekkur ederim.

Aralarındaki konuşma bu kadarla kaldı. Daha dun tiyatronun kapısında birbirinden ayrılmışlar gibi'

bir hal eri vardı. Bu sırada oyuncular bekleşiyorlardı, fakat Bordena-' ve uçuncu perdenin prova edilmeyeceğini söyledi. O gun bir rastlantı olarak tam vaktinde gelmiş olan ihtiyar Bosc homurdanarak gitti. Boşuna

tutmuşlardı kendilerini, gunun yarısını kaybettirmişlerdi. Butun oyuncular tiyatrodan ayrıldılar. Aşağıda sokağa çıkar çıkmaz uç saat boyunca bir. mahzenin karanlığında, birbiriyle çekişmiş insanların sinirliliği ile, çiğ gun ışığına çıkınca, göz kapaklarını

kırpıştırıyorlardı.

Kont butun vucudu ağrılar içinde, kafası bomboş, Nana ile birlikte arabaya bindi. Labordette ise Fauchery'yle beraber gitmişti, yazarı avutmaya çalışıyordu.

Biraz sonra, Kuçuk Duşes'in ilk oynanışı Nana için buyuk bir felâket oldu. Son derecede kötu oynadı bu rolu, çok yuksek seviyede bir komedi artisti gibi satmaya kalktı kendini, bu da seyircileri çok guldurdu, o kadar eğlenmiş-lerdi ki, ıslıklamadılar bile. Ön taraftaki localardan birinde oturan Rose Mignon, rakibinin sahneye her girişinde kahkahayı basarak, salonu kışkırtıyordu. Bu onun ilk öç alışıydı. Bu yuzden o akşam, çok uzgun olan Muffat ile yalnız kalınca Nana, öfkeyle :

- Bak, nasıl kumpas kurmuşlar bana karşı, hep kıskançlıklarından... diyordu. Ama bilseler bana vız geldiğini butun bu yaptıklarının. İhtiyacım var mı artık onlara benim! O benimle alay edenlerin hepsine yuz altın versem ayaklarımı öptururum. Evet, şu senin Paris'e, hanımefendi nasıl olurmuş göstereceğim.

X

Böylece Nana, erkeklerin ahmaklıkları ve rezil iklerinden yararlanarak zengin bir kadın, yuksek kaldırımların markisi oldu. Hovardalar dunyasında parlayan bir yıldızdı artık. Birden ve kesin olarak buyuk bir un kazanmıştı; paranın verdiği çılgınlıkla, gözupekçe ve harvurup harman savururcasına harcıyordu guzel iğini. Kısa bir sure sonra en pahalı elde edilen kadınları gölgede bıraktı. Fotoğrafları vitrinleri susluyor, gazetelerde adı geçiyordu. Araba ile bulvarlardan geçerken, ahali durup kraliçesini selâmlayan bir

halkın heyecanıyla seyrediyordu Nana'yı. O da arabasının içinde, elbisesinin eteği uçuşarak, bacaklarını uzatıp altı morarmış gözlerini ve kırmızı dudaklarını

çerçeveleyen sarışın buklelerini sal ayarak, neşeli neşeli ahbapça gulucukler dağıtıyordu. İşin şaşılacak yanı şuydu ki; sahnede bu kadar beceriksiz, namuslu kadın rolu yapmaya özendiği zaman bu kadar gulunç olan bu şişko kız, şehirde hiç çaba göstermeden insanları buyuluyor, kendine çekiyordu. Bir yılan gibi kıvraklık veriyordu vucuduna, hesaplı ve sanki farkında değilmiş

gibi açık saçık giyiniyor göz kamaştırıcı bir zarifliğe burunuyor, cins bir dişi kedinin soyluluğu akıyordu ustunden. Bir refakat aristokratı olmuştu şimdi. Yuksekten bakan ve isyancı bir davranışla guçlunun guçlusu bir kraliçe gibi ayaklarının dibine sermişti butun Paris'i. Öyle bir havası vardı ki, kibar kadınlar ona benzetmeye çalışıyorlardı kendilerini.

Nana'nın konağı Vil iers Caddesinde, Cardinet sokağının köşesindeydi. Luks bir mahal eydi burası. Eski Mon-ceau ovasına doğru gittikçe uzanıyordu. İlk ununun verdiği sarhoşlukla bir genç

ressam yaptırtmış, ama daha badanası kurumadan satmak zorunda kalmıştı. Rönesans stilindeki yapıda bir saray görunuşu vardı. İçinin bölunuşunde gucunu hayalden alan bir zevkin hâkim olduğu göze çarpıyordu. Yapmacıklı bir orijinal ik çerçevesinde modern rahatlıklar sağlanmıştı.

Kont Muffat bu konağı eşyasıyla satın almıştı. Bir çok biblolar, çok guzel doğu halıları, eski bufeler, buyuk Louis XIII koltuklarla doluydu. Nana böylece ayrı ayn tarih dönemlerinin zevkine uygun, ama sanat değeri buyuk böyle bir ev eşyasının ortasına duşuvermişti. Evin merkezinde bulunan resim atölyesi işine yaramadığı için katlan alt ust etti, zemin katında bir eser, ve buyuk bir salon ve yemek salonunu bıraktı, beşinci katta kuçuk bir salon döşedi, bu salon yatak odasının ve tuvalet odasının yanındaydı. Eve yeni bir şekil veren dekoratör, Nana'nın verdiği fikirler karşısında hayretler içinde kalmıştı. Paris kaldırımlarını çiğneyen bu sokak kızında iç gudusunden gelme ince bir zevk vardı. Konağın iç guzel iğini fazla bozmadı, eşyanın zenginliğini arttıran yeni mobilyalar bile koydurdu. Bunlar arasında sadece saflığını açığa vuran birkaç parça ile, çığırtkan bir

luks merakını açığa vuran bir iki şey vardı. Bunlarda pasajlardaki vitrinlerden hoşlanan eski çiçekçi kızın zevki göze çarpıyordu. Avluda, buyuk sundurmanın altından, sahanlığa kadar hah serilmişti, daha antreden başlayarak, insanın genzini bir menekşe kokusu, kapalı bir ev içinin ılık havası dolduruyordu. Soluk sarı ve pembe camlardan yapılmış bir camekân aydınlatıyordu, geniş

merdiveni. Aşağıda, oyma ağaçtan yapılmış, elindeki gumuş tepsiyi uzatan bir zenci heykeli vardı.

Tepside kartdövizit görunuyordu. Göğusleri çıplak mermerden dört kadın heykeli ayaklı lâmbaları

havaya kaldırmaktaydı. Bundan başka bronz ve çini vazolar çiçeklerle dolup taşıyor, uzerlerine eski kuçuk halılar serilmiş koltuklar, buyuk yer hakları birinci katı bir antreye benzetmişti. Burada erkek şapkaları ve pardösuleri göze çarpıyordu. Duvarlara kaplanan kumaşlar sesleri bastırdığı

için, konakta bir kilisenin derin sessizliği vardı; kapıları kapalı duran odalar esrarlı bir duygu veriyordu insana.

Nana Louis XVI stilindeki çok zengin buyuk salonu, Tulieries'den gelen davetlilerle, yabancı

misafirlerin bulunduğu gala akşamları açıyordu yalnız. Genel olarak yemek

zamanları aşağıya inerdi. Sofraya yalnız oturduğu gunler bu Gobelins porselenleri ile dolu kocaman bufeler arasında kaybolurdu. Çini tabaklar, eski gumuş takımlar ayrı bir çekicilik veriyordu bu salona. Nana, yemekten sonra hemen yukarıya çıkıyordu. Yatak ve tuvalet odaları

ve kuçuk salon buradaydı. Gununu burada geçiriyordu. Bir divan kadar alçak karyolasındaki kapitone yatağı en azından yirmi bin frank değerinde Venedik dantel eriyle suslenmişti. Beyaz ve mavi lake mobilyalar yaldız kabartmalıydı. Beyaz ayı postu serilmişti her yere. O kadar çoktu ki

bunların hepsi, halıyı boydan boya örtuyordu. Bu postekileri Nana, şu çoraplarını çıkartırken yere oturmak âdetinden vazgeçemediği için doldurtmuştu salona. Yatak odasına bitişik kuçuk salonun içi pek eğlenceli bir manzara gösteriyordu. Ama buradaki her şeyde ince bir sanat zevki göze çarpmaktaydı, duvarlara pembe ipek uzerine solgun bir Turklere mahsus gul pembe sırma işlenmişti. Salona dunyanın her tarafından getirilmiş, her stildeki şeyler doldurulmuştu: İtalyan masaları, İspanyol ve Portekiz sandıkları, Çin pa-gotları/*) çok ince bir ustalıkla yapılmış bir Japon paravanası, çiniler, bronzlar, işlemeli ipekliler, sık ilmekli halılar, karyola gibi derin koltuklar ve kanepeler uykulu bir saray havası veriyordu bu salona. Salonda yeşil ve kırmızı renkler içinde erimiş bir eski yaldız rengi hâkimdi, koltuk şehvet uyandırıcı görunuşunden başka hiçbir şeyde sokak kızı Nana'nın havası sezilmiyordu. Sadece iki heykelcik, bu salonu genç kadının aslından gelen kabalığı ile kirletiyordu: bu seramik heykelciklerden biri bitlerini ayıklayan, sadece iç

gömlekli bir kadınla, bacakları havada el erinin ustunde yuruyen çırçıplak bir kadındı. Daima aralık duran kapısından tuvalet odasının içi görulebiliyordu: aynalı mermer tuvalet masası, gumuş

guğumler ve su kapları, kristal ve fil dişi garniturleri görulebiliyordu. Daima inik duran bir perdeden hafif beyaz bir aydınlıkta bir tuvalet odasının menekşe kokusu yukseliyordu. Avludan ust katlara kadar butun konağı dolduran Nana'nın ılık kokuşuydu bu.

(*) Çin tapmağı.

Bu evin bakımı buyuk bir işti. Nana, Zoe'yi getirmişti buraya. Bu vefalı kız hanımıyla kader birliği ederek sukûnetle bu ani yukselişi beklemişti: derinden sezmişti bunun böyle olacağını. Şimdi Zoe'nin konağın kâhyası olarak koltukları kabarıyor, hanımına namusluca hizmet etmekle birlikte, kesesini de şişiriyordu bir yandan. Ama bir oda hiz-» metçisi yetmiyordu. Bir metrdotel, bir arabacı, bir kapıcı ve bir aşçı kadın bulmak lâzımdı. Sonra da ahırları duşunmek gerekiyordu.

Butun bu işler için Labordette çok yardımcı oldu, kont böyle şeylerden hoşlanmadığı için bunu genç adam ustune almıştı. Âdeta at cambazlığı yaparak beygirleri satın aldı, arabacıları dolaştı, genç kadını koluna alarak birer birer mağazaları dolaşıp ona alacağı şeyleri seçmesinde yardımcı

oluyordu. Konağa alınacak hizmetçileri bile o buldu: arabacı Charles adlı iri yarı delikanlıydı, Duk de Corbreuse'un yanından çıkmıştı. Kıvırcık saçlı, guleç yuzlu ufak tefek Julien de metrdoteldi, sonra bir karı kocayı da bulmuştu, Victorine aşçılık yapacaktı, kocası François da kapıcılık ve uşaklık. Adam, kısa kulot pantolonu, pudralı saçları açık mavi ve gumuş sırmalı elbisesiyle misafirleri antreden karşılıyordu. Prens evlerine yakışır bir kıyafeti ve davranışı vardı bu François'nin.

Daha ikinci aydan sonra evin işleri yoluna girmişti. Masrafı ise uçyuzbin Frangı geçiyordu.

Ahırlarda sekiz at ve sundurmalarda da beş araba vardı. Bunlardan biri, gumuş yaldızlı bir landondu. Bir sure butun Paris hayranlıkla seyretmişti bu arabayı. Nana bu zengince yaşayışa iyice gömulmuş, eski çevresinden tamamıyla uzaklaşmıştı. Kuçuk Duşes'in uçuncu temsilinden hemen sonra tiyatroyu bıraktı. Kontun paraca yardımı olduğu halde iflâstan kurtulmak için çırpınan Bordenave'ı yuzustu bırakmıştı böylece. İçinde hâlâ uğradığı başarısızlığın acısı vardı.

Buna, Fontan'-dan aldığı ders de ekleniyordu. Onunla geçen hayatı iğrenç bir şeydi ve bunun sorumluluğunu butun erkeklere yuklu-yprdu. Şimdi, gelip geçici heveslere kapılarak geçirdiği tecrubelerle daha da guçlu olduğunu duşunuyordu. Ama öç almayı, o havai yaratılışla aklından geçirdiği yoktu. Öfkeli za-312

mandarının dışında gittikçe artan bir ter vurup harman savurma zevkine kaptırmıştı kendisini.

Âşıklarını iflâsa suruklemekten keyif duyan yiyiciliği ile kaprislerinin faturasını ödeyen adamın durumu umurunda bile değildi.

Nana, önce Kontla işi sağlama bağladı. İlişkilerinin programını açıkça ortaya koydu. Adam kendisine, hediyelerin dışında, ayda onikibin Frank verecek ve buna karşılık olarak Nana'dan kesin bir bağlılık isteyecekti. Genç kadın kendisine sadık kalacağına yemin etti. Buna karşılık kendisine saygı gösterilmesini, evinin hanımı olarak tam bir serbestlik verilmesini, isteklerinin yerine getirilmesini istiyordu. Buna göre her gun ahbaplarını kabul edebilecekti, kont sadece belirli zamanlarda gelecekti, yani her konuda köru körune inanacaktı Nana'ya. Muffat kıskançlıkla kaygıya kapılıp duraksayınca, hemen her şeyi kuçumseyen bir tavır takınıp kendisine bağışladığı

her şeyi geri vereceğini söyleyerek korkutuyor ya da kuçuk Louis'nin başına yemin ediyordu. Bu kadarı da yeter artardı bile, guvenin olmadığı yerde sevgi de olamazdı. Daha birinci ayın sonunda Muffat Nana'nın bu isteklerine saygı gösterdi.

Ama daha fazlasını da istemiş, elde etmişti genç kadın. Yavaş yavaş adamın ustunde iyi yurekli bir kız etkisi bırakmaya başladı. Asık suratla geldiği zaman onu eğlendiriyor, içini dökturdukten sonra öğutler veriyordu. Yavaş yavaş ev hayatıyla, karısı ve kızıyla, gönul ve para işleriyle de ilgilenmeye başlamıştı. Butun bu konularda akla ve adalete uygun duşunceler ileri suruyor, namusluca davranıyordu. Yalnız bir kere duygularına kaptırmıştı kendini. Muffat, Daguenet'nin, Estel e'i kendisinden isteyeceğini söylemişti. Kontun Nana ile olan ilişkisini açığa vurduğundan beri, Da-guenet genç kadın ile ilgisini keserek, onun ahlâksız bir kadın olduğunu söyluyor, ileride kaynatası olacak adamı bu yaratığın pençesinden kurtaracağına yemin ediyordu. Bu yuzden Nana, eski Mimi'sini kontun gözunden duşurmek için söylemediğini bırakmadı. Butun parasını

aşağılık kadınlarla yemiş, ahlâk duygusundan yoksun bir insandı bu genç, kimseye metelik koklatmaz ama başkalarının parasıyla ge-

çinirdi, sadece zaman zaman ya bir buket alır ya bir yemek verirdi. Kontun bu zaafları hoş görmek eğiliminde olduğunu anlayınca, açıkça kendisiyle yattığını söyleyerek, Daguenet ile olan ilişkisini iğrenç ayrıntılarına

varıncaya kadar ortaya döktu. Muffat sapsarı kesilmişti. Bir daha genç adamın sözunu etmedi. Böylece Nana kendisine minnet borcunu unutan Daguenet'ye ders vermiş

oluyordu.

Konağın mobilyaları yine de tamam değildi. Nana Muf-fat?ya coşkun bağlılık yeminleri ettiği bir gunun akşamı Kont Xavier de Vandeuvres'u yanında alıkoydu. Genç adam bir suredir, sık sık geliyor, çiçek getirerek kur yapıyordu kendisine. Genç kadın nihayet Vandeuvres'e kendisi-ni vermeye razı oldu. Bunu geçici bir hevese kapılmaktan çok, özgur olduğunu kendine karşı ispat etmek için yapmış-tı. Vandeuvres, ötekine sözunu etmek istemediği bir fatura-yı ödediği gun, çıkar duşuncesi de karıştı bu isteğe. Adam-dan ayda sekiz on bin frank sızdırıyordu, çok iyi bir cep harçlığı olacaktı bu. Bu sırada Vandeuvres, butun varını yo-ğunu çılgınca yiyip tuketiyordu.

Atlarıyla yakınlarındaki son şatosunu yiyip bitirecekti. Genç kont, atalarından, birinin Philippe-Auguste zamanında yaptırttığı eski kalenin yıkıntı-sına varıncaya kadar elden çıkardı. Kendini mahvetmek için buyuk bir hırs duyarcasına, armasındaki altınlara varıncaya kadar butun Paris'in istek duyduğu bu kızın avucuna döktu. O da Nana'nın şartlarını kabul etti; tam bir serbestlik, belirli gunlerde sevişme, ustelik de bağlılık yemini iste-mek saflığına duşmemişti. Muffat'nın hiçbir şeyden kuşkulandığı yoktu. Ama Vandeuvres ne olacağını kesin olarak biliyordu, hiçbir zaman uzaktan yakından değinmedi bu konuya, o şupheci hovarda gulumseyişiyle hiçbir şey bilmiyormuş gibi gösteriyordu kendini. Olmayacak duaya amin de-miyordu, istediği tek şey zaman zaman Nana ile buluşmak ve de Paris'in bunu bumesiydi.

Artık Nana evini iyice dayamış döşemişti. Ahırlarda, mutfakta çalışanların ve hanımın odasında hizmet edenlerin kadrosu tamamlanmıştı. Her şeyi Zoe yönetiyor, en umulmaz guç durumlardan sıyrılmasını beceriyordu. Her

şey burada bir tiyatroda olduğu gibi âdeta makineleşmiş, buyuk bir devlet dairesindeki gibi duzene sokulmuştu, işler zamanında, buyuk bir duzenle yolunda gidiyordu. Öyle ki ilk aylarda ne bir surtuşme oldu ne bir karışıklık. Yalnız hanımı Zoe'ye çok sıkıntı veriyordu, butun o ihtiyatsızlıkları, kafa tutuşları, çılgınca meydan okuyuşlarıyla. Bu yuzden Nana'nın oda hizmetçisi işi gevşek tutmaya başladı. Kaldı ki hanımının budalaca bir davranışı yuzunden işler karışıp da duzeltmek gerektiği zamanlarda daha çok çıkar sağladığım farketmişti. Böyle zamanlarda hediye yağıyor, Zoe bulanık suda altın avlıyordu.

Bir sabah, Muffat daha odadan çıkmamışken Zoe, tir tir titreyen bir genci tuvalet odasına soktu.

Nana çamaşır değiştiriyordu o sırada. Genç kadın şaşırarak :

- O! Zizi sen misin? dedi:

Sahiden de Georges'tu bu gelen. Delikanlı, Nana'yı böyle gömlekle, altın saçları çıplak omuzlarına dökulmuş görunce boynuna atılarak, kucakladı, her yerini öpmeye başladı. Nana korkuyla kendini kurtarmak için çırpınıyor, eliyle çocuğun ağzını kapıyordu, kekeleyerek:

- Yeter artık! O içeride! Budalalık bu senin yaptığın... ya sen delirdin mi Zoe? Götur şunu!

Aşağıda sakla, ben de inmeye çalışırım, dedi.

Zoe oğlanı iterek aşağıya göturdu. Nana aşağıya, yemek salonuna inince ikisini de azarladı. Zoe dudaklarını ısı-rıyordu, uzgun bir halde salondan çıktı, giderken de hanımının hoşuna gideceğini sandığını söyluyordu. Georges, Na-na'ya tekrar kavuştuğu için öylesine mutluydu ki guzel gözleri yaş içinde kalmıştı sevinçten. Artık kötu gunler geride kalmıştı, annesi onun akıl ı uslu olduğuna inanarak leş Fon-dettes'ten ayrılmasına izin vermişti, bunun için, trenden iner inmez sevgilisini bir an önce öpebilmek için bir arabaya atlayıp gelmişti buraya. Orada olduğu gibi, bundan sonra da Nana'ya yakın oturmak istiyordu, tıpkı Mignotte'un odasında yalınayak, onu beklediği gibi.

Hikâyesini anlatırken parmaklarını uzatıp genç kadının el erini tuttu, sonra,

sabahlığın geniş kolundan, omuzlarına kadar soktu. O korkunç ayrılık yılından sonra ona dokunmak için yanıp tutuşuyordu.

Çocuksu sesiyle :

- Hâlâ seviyor musun bebeğini? diye sordu.

- Elbette seviyorum! dedi Nana, ama sert bir hareketle kendini kurtardı. Sonra damdan duşercesine geliyorsun, olur mu hiç? Biliyorsun ki yavrum, serbest değilim. Akıl ıca hareket etmek gerekir.

Nihayet istediğine kavuşmanın heyecanı içinde arabadan atlamış olan Georges nereye girdiğini farketrnemişti bile. Şimdi etrafında bir değişikliğin olduğunu anlıyordu. O zengin yemek salonunu, resimlerle suslu yuksek tavanını, porselen takımlarını, bufedeki göz kamaştıran gumuş takımlarını

gözden geçirdi. Sonra kederli bir sesle :

- Ah, evet; dedi.

Nana kendisine hiçbir zaman sabahları gelmemesini anlattı. İsterse öğleden sonraları dörtle altı

arasında gelebilirdi. Misafirlerini bu saatlerde kabul ediyordu. Sonra delikanlının yalvaran bakışlarla bir şeyler sorar gibi, bir şey söylemeden baktığını görerek, şefkatle alnından öptu.

- Çok uslu durmalısın, elimden geleni yapacağım, dedi.

Sonra her gun saat dörtte geldiği zaman Georges'u o kadar uzgun göruyordu ki, nihayet bir dolapta saklanmaya ve guzel iğinin kırıntılarını geçirmesine razı oldu. Delikanlı artık konaktan ayrılmıyordu hiç. Kuçuk köpek Bijou gibi alışmışlardı ona da. İkisi de evin hanımının eteğinden ayrılmıyor,

başkasıyla kaldığı zaman bile ondan bir şeyler taşıyarak, yalnız zamanlarında bağışladığı şekerler ve öpucuklerle yetiniyorlardı.

Bayan Hugon, kuçuğun yine bu kötu kadının eline duştuğunu öğrenmiş olacaktı ki, hemen Paris'e koşmuştu. Vin-cennes kışlasında görevli olan öteki oğlu Teğmen Philip-pe'den kendisine yardım etmesini istedi. Ağabeyinden ka-Çan Georges, kendisine karşı zor kul anmalarından korka-

rak, buyuk bir uzuntuye kapıldı. Sevgisinin ateşiyle yanıp tutuştuğu ve hiçbir sırrını saklayamadığı

için, gözu pek bir genç olan ağabeyinden başka söz etmiyordu Nana'ya.

Genç kadına da:

- Bak, annem gelmez herhalde buraya, ağabeyimi gönderir... Yakında Philippe gelir beni bulmak için... demişti.

Önce Nana buna çok içerledi:

- Geleceği varsa göreceği de var! Hiç merak etme! Teğmen değil ya ne olursa olsun, François kapı dışarı eder onu!

Sonra kuçuk her gun ağabeyden söz edince, genç kadın, Philippe'i duşunmeye başladı. Bir hafta içinde iyice tanımıştı, kardeşinin ağzından onu. İri yarı, çok kuvvetli, biraz da kaba bir gençti bu Phil ippe; ayrıca bir takım ayrıntılarını da öğrenmişti. Kol arı kıl ıydı, omuzunda bir ben vardı.

Gunun birinde, kapı dışarı etmeyi tasarladığı bu gencin hayali ile zihni o kadar dolmuştu ki:

- Söylesene Zizi, gelmeyecek mi bu senin ağabeyin... dedi... Dalgacının biri demek!

Ertesi gun, Georges, Nana'yla yalnızken, François gelip hanımının Teğmen Philippe Hugon'u kabul edip etmeyeceğini sordu. Georges sapsarı kesildi:

- Ben de geleceğini umuyordum zaten... Annem bu sabah söylemişti.

Sonra genç kadına, kabul edemeyeceğini söylemesi için yalvardı. Ama Nana, birden ateşlenerek ayağa kalkmıştı bile.

- Neden sanki? dedi. Kendisinden korktuğumu sanır. Eh, görelim bakalım! Epeyi guleceğiz demektir... François, bu bayı bir çeyrek saat bekletirsiniz, sonra bana getirirsiniz.

Tekrar yerine oturmadı, sinirli sinirli dolaşıyor bir şöminenin ustundeki aynaya bir İtalyan sandığının ustune asılı Venedik aynasına bakıyordu. Her seferinde de kendine bir göz atıyor, gulumsemeye çalışıyordu. Oysa Georges bu-EMILE ZOLA

tun gucunu kaybederek bir kanepeye yığılmış az sonra başına geleceği duşunerek titriyordu.

Nana odanın içinde dolaşırken kısa cumleler söyluyordu:

- Bir çeyrek beklemek yatıştırır bu oğlanı... Hem sonra kendisini bir sokak kadınının evine geldiğine sanıyorsa^ salon gözlerini kamaştıracaktır... Evet, evet şöyle etrafına' iyi bakın delikanlım... O, çeyrek saat? Hayır daha ancak on dakika. Daha vaktimiz var.

Yerinde duramıyordu. Bir çeyrek saat geçince kapıdan dinlemeyeceğine yemin ettirerek, Georges'u dışarı gönderdi, eğer hizmetçileri kendisini görurlerse, çirkin bir şey olurdu bu.

Georges, öteki odaya geçerken boğuk bir sesle :

- Biliyorsun ki kardeşimdir bu benim... diye kekeledi.

- Korkma, eğer terbiyeli olursa bende ona karşı terbiyeli davranırım.

François, Philippe'i içeri soktu. Genç adam redingotla gelmişti. Georges saklandığı odadan ayaklarının ucuna basarak çıktı. Genç kadının sözunu dinlemiş olmak için. Ama duyduğu seslerle durdu; öylesine perişandı ki

dizleri bukulu-verecekti nerdeyse. İçeride bir kıyamet kopacağını, feryatlar duyacağını, çirkin bir takım sahneler geçeceğini bu yuzden de Nana ile arasının açılacağını duşunerek kahroluyor-du. Bu yuzden dönup kulağını kapıya dayamak isteğine karşı

koyamadı. Yalnız pek fazla bir şey duyamıyordu. Kalın kapı perdeleri sesin iyice duyulmasına engel oluyordu. Bununla birlikte bazı kelimeleri-yakalayabilmişti. Philippe sert bir dil e konuşuyordu. Çocuklar, aile, onur gibi kelimeler geçiyordu bu konuşmada. Şimdi sevgilisinin vereceği cevabı duşunerek yureği çarpıyor, kulakları uğulduyordu. Hiç şuphesiz kardeşine kufuru basıp «Ökuz herif» defol buradan, burası benim evim! Gibilerden bir şey söyleyecekti. Az sonra ağabeyinin sesi tatlılaşmıştı. Hiçbir şey arılamıyordu, az sonra bir mırıltı onu busbutun şaşırttı.

Nana hıçkırarak ağlıyordu. Bir an karşıt duygulara kapıldı. İçeri girip Philippe'in ustune atılmak geldi içinden. Zoe odaya girmişti; bunun uzerine kapıdan uzaklaştı; suçustu yakalanmaktan utanmıştı.

Hizmetçi kadın sukûnetle çamaşırları bir dolaba yerleştiriyordu; öte yandan Georges içini kararsızlık kemirirken alnını bir cama dayayarak sessiz, kımıldanmadan donmuş gibi duruyordu.

Bir sure sonra kadın :

- Hanımın yanındaki kardeşiniz mi sizin? diye sordu. Çocuk boğuk bir sesle :

- Evet, dedi.

Bir sure konuşmadılar.

- Kaygılanıyorsunuz bunun için değil mi, Bay Georges? Aynı şekilde derin bir kederle ve guçlukle:

- Evet, dedi yeniden.

Zoe telâş etmiyordu. Dantel eri katladı, sonra ağır ağır:

- Yanlış duşunuyorsunuz... hanımım yoluna koyar her şeyi., dedi.

Hepsi bu kadar. Başka bir şey konuşmadılar. Ama Zoe odadan çıkmıştı. Bir çeyrek saat kadar daha geçti. Çok uzun gelmişti bu Georges'a. Hizmetçi kadın gittikçe benzi sararan çocuğun uzuntusunun arttığını, nasıl şuphe içinde kıvrandığını farketmiyordu. Georges yan yan salona bakıyordu. Bu kadar zaman, ne yapıyorlardı ki? Belki de Nana hâlâ ağlıyordu. Belki de öteki kabaca şamarlan indirmişti sevgilisine. Bunun için Zoe odadan çıkar çıkmaz kapıya koşup kulağını dayadı. Ama birazda şaşkına döndu. Aklını kaçırmış olacaktı herhalde. Neşeli sesler, tatlı

fısıldaşma-lar geliyordu içerden. Zaman zaman da gıdıklanan bir kadının bastırmaya çalıştığı

kahkahaları duyuluyordu. Tam bu sırada Nana, Philippe'i merdivene kadar göturmuştu. Aralarında senli benli konuşuyorlardı.

Georges :

- Bu ne? diye şaşkın şaşkın sordu. Kadın ona doğru dönmeden :

- Ne gibi ne? dedi, sonra sözlerine önemsemeyen bir tavırla şunu ekledi :

- Neler söylemiştin sen? Oysa çok terbiyeli kardeşsin!

- Peki, iş yoluna girdi mi?

- Elbette. Ah! Bunun için neden bu kadar uzuyorsun kendini? Dövuşeceğimizi mi sanıyordun?

Georges hâlâ bir şey anlamamıştı. Kekeleyerek.. '

- Öyle sanıyorum ki... ağladığını duyar gibi olmuştum.

- Ağlamak mı? Ben ha! diye gözlerini çocuğa dikerek Nana bağırdı; ruyamı göruyorsun?... Neden ağlayacakmı-şım?

Şimdi, sözunu dinlemeyip kapıdan içersini dinlediği için oğlanı iyice azarladı. Nana kuskunlukle surat asarken Georges yaltaklanarak :

- Ya peki ağabeyim?...

- Ağabeyin hemencecik nerede olduğunu anladı... Anlıyorsun ya ben bir sokak kadını olsaydım, senin yaşın, ailenizin onuru söz konusu olacaktı. Oh! Ben çok iyi anlıyorum bu duyguları... Ama etrafına şöyle bir göz gezdirivermesi yetti de arttı bile. Bunun uzerine kibar bir adam gibi davrandı. Artık tasalanma, her şey yoluna girdi, annenin de içi rahat edecek. Sonra içerden gulerek şöyle dedi:

- Kaldı ki ağabeyini de göreceksin burada... Kendisini davet ettim.

Çocuğun rengi uçtu :

Başka bir şey söylemedi. Bir daha Philippe'den söz etmediler. Genç kadın sokağa çıkmak uzere giyinmeye başladı. Georges uzuntuyle onu seyrediyordu. Şuphesiz, işin yoluna girmiş

olmasından memnundu, çunku Nana'dan ayrıl-maktansa ölum yeğdi onun için. Ama yureğinin derinliğinde gizli bir acı vardı, ne olduğunu anlayamıyor ve sözunu de etmiyordu bunun.

Philippe'in annelerini nasıl uyuttuğunu hiç öğrenemedi. Üç gun sonra içi rahatlamış olarak Fondettes'e döndu. Ama yine o akşam François teğmenin geldiğini söyleyince içinden bir urperti geçti. Ağabeyi Georges'a, gidi çapkın seni evden kaçtın ama bereket versin annenin cezasından paçayı ucuz kurtardın, filân diye takıldı.

Kendisinden on yaş buyuk olan Philippe'le aralarında pek arkadaşlık kurulmamıştı... Ondan kadınlarla olan ilişkilerini saklıyor, babasıymış gibi

çekiniyordu. Bunun için onu Na-na'nın yanında bu kadar serbest, kahkahalarla gulup keyif ederken, sağlığından gelen neşe ile eğlenirken görmesi rahatsızlıkla karışık bir utanma veriyordu Georges'a. Bununla birlikte ağabeyi her gun gelmeye başlayınca, biraz alıştı. Nana çok neşeliydi. Nana'nın hovardalık hayatının içinde son bir oyun, içi insan ve eşya ile tıklım tıklım dolu olan bu konakta kendisine pervasızca çektiği bir ziyafetti bu.

Bir gun öğleden sonra Hugon kardeşler oradayken, Kont Muffat, önceden hazırlanmış saatin dışında gelmişti. Fakat Zoe, hanımının misafirleri olduğunu söyleyince, kibarca davranıp içeri girmedi. Tekrar geldiği zaman Nana kendisini hakarete uğramış bir kadının soğuk tavrıyla karşıladı.

- Sayın bayım, bana hakaret etmeniz için hiçbir sebep görmuyorum... anlıyor musunuz? Ben evde olduğum zaman herkes gibi girmenizi rica ederim.

Kontun ağzı açık kalmıştı.

- Ama, sevgilim... diye açıklamaya girişmek istedi.

- Çunku misafirlerim vardı da onun için girmediniz herhalde! Evet, erkekler de vardı. Ama ne yaptığımı sanıyorsunuz bu erkeklerle?... Böyle gizlice kendisine gerinen bir âşık gibi hareket edilerek bir kadın herkesin diline duşuru-lur; ama ben bu duruma gelmek istemiyorum.

Muffat, kendini guçlukle affettirebildi. Aslında pek sevinmişti Nana'nın böyle davranmış olmasına.

Genç kadın böyle sahnelerle onun kendisine olan guvenini ve geniş davranmasını sağlamış

oluyordu. Çoktandır Georges'un konağa gelmesine alıştırmıştı onu. Kendisini eğlendirdiğini söyluyordu bu çocuğun. Philippe'i de Muffat'nın bulunduğu bir gun yemeğe alıkoydu. Kont genç

adama karşı pek nazikçe davrandı, sofradan kalktıktan sonra bir kenara çekerek Bayan Hugon'u sordu. Artık bundan sonra kont, Vandeuvres ve

Hugon kardeşler açıkça konağa gidip geliyor dostça el

sıkışıyorlardı. Böylesi daha rahat oluyordu. Sadece Muffat, yine çekingen davranarak, ziyarete gelen bir yabancı pozunda görunmekte devam ediyordu.

Geceleyin, Nana, ayı postuna oturarak çoraplarını çıkartırken bu erkeklerden söz ediyor hele Philippe'in çok mert bir genç olduğunu söyluyordu.

Sonra yine hep yerde oturup geceliğini giyerken:

- Doğrusu, çok kibar şeyler... diyordu. Yalnız biliyor musun benim nasıl bir kadın olduğumu anlıyorlar... Bir kelime ile kapı dışarı ederim hepsini... diyordu.

Bununla beraber luks içindeki bu sarayında Nana can sıkıntısından patlıyordu. Gecenin her dakikasında bir erkek vardı yanında, tuvalet masasının çekmecelerine kadar da para doluydu, fırçalar ve taraklarla karışık olarak. Ama bu doyurmuyordu onu, bir boşluk hissediyordu hayatında, can sıkıntısından esneme veren bir boşluk. Hayatı işsiz guçsuz, hep birbirine benzeyen saatlerle biteviye geçip gidiyordu. Yarını duşunmuyordu. Yani, karşısına çıkan ilk dala tune-meye hazır bir kuş gibi yaşıyordu. Karnının doyacağından emin oluşu yuzunden butun guç

hiçbir çaba harcamadan uzanıp yatıyor, bu aylaklık içinde uyuklâyarak bir manastır hayatı

yaşarcasına, bir kapatma Ömru suruyordu. Hep arabayla gezdiği için, bacaklarını kul anma alışkanlığını kaybetmişti. Kuçuk bir kız çocuğunun gulunç zevklerine kaptırmıştı kendini; mucevherlerini öpuyor, budalaca eğlencelerle vakit ölduruyordu. Bezgin bir cilveyle zevkini yerine getirdiği erkeği beklemekle geçiriyordu gununu. Sonra böylece kendini bırakışı içinde, sadece guzel iğinin ustune titriyor, surekli olarak vucuduna bakıyor,

yıkanıyor, kokular surunuyor ve bundan her zaman, kimin karşısında olursa olsun çır-Çiplak soyunmaktan çekinmeyeceğini duşunerek övunç duyuyordu.

Nana, sabahleyin saat onda kalkardı. Minicik İskoçya köpeği Bijou yuzunu yalayarak uyandırırdı

onu. O zaman' beş dakika kadar bir oyuncakla oynar gibi oynaşırdı. Kuçuk köpek kol arından butlarına kadar her yanını koklardı genç

kadının. Bu da Muffat'nın canını sıkıyordu. İlk defa kıskandığı kuçuk erkek bu köpecik olmuştu.

Bir köpeğin burnunu böyle yorganın içine sokması uygunsuz bir şey diyordu.

Sonra Nana tuvalet odasına geçerek yıkanıyordu. Saat onbire doğru François gelip saçlarını

duzeltir; asıl tuvalet öğleden sonra yapılırdı. Öğle yemeklerinde sofraya yalnız oturmaktan hiç

hoşlanmadığı için, Bayan Maloir her sabah o acayip şapkalarıyla gelir, akşamleyin de esrarlı bir şekilde sıvışıp giderdi. Aslında kimsenin ilgilendiği yoktu bu kadınla. En sıkıcı zaman, öğle yemeğiyle tuvalet arasındaki iki uç saatti. Yaşlı ahbabıyla çok kere bezik oynardı; arada bir de Figaro' yu okuyordu; bu gazetedeki tiyatro ve sosyete haberleri ilgilendiriyordu kendisini, bir kitap açıp okuduğu bile oluyordu. Edebiyatı sever görunmek istiyordu. Tuvaleti saat beşe kadar surerdi.

İşte bundan sonra uyuşukluktan kurtulur, ya arabayla gezintiye çıkar ya da bir suru erkek misafir kabul ederdi. Sık sik şehirde yemek yer, geç yatar, ertesi gun de yatağından yorgun kalkar ve birbirine benzeyen gunleri yaşamaya koyulurdu.

Gönlunu oyalayan en buyuk eğlence Batignol es'a gidip halasının evinde kuçuk Louis'sini görmekti. Onbeş gun kadar çocuğu aklına getirmez; sonra buyuk bir özlem duyarak, alçak gönul ukle yaya olarak, iyi bir ana şefkatiyle çocuğunu görmeye koşar, çok pahalı hediyeler alır, halasına tutun, çocuğa da biskuvi ve portakal götururdu. Orman dönuşu landonuyla, çok şık elbiselerle de geldiği olurdu. O vakit bu ıssız sokak ahalisi onu seyretmek için evlerinden dışarı

uğrardı. Yeğeni böylece yuksek bir hayat surmeye başladığından beri, Bayan Lerat'nın kurumundan geçilmiyordu. Vil iers caddesindeki konağa seyrek giderdi. Buna sebep olarak kendisinin böyle yerlere lâyık olmadığını söylerdi. Ama konu komşusuna caka satmaktan da geri kalmazdı. Nana'nın dört-beşbin franklık bir elbise ile geldiğinin ertesi gunu, komşularına yeğeninin getirdiği hediyeleri gösterir, dinleyenlerin ağzını açık bırakan rakkamlar sıralayarak böburlenirdi.

Pazarları çok kere ailesinin arasında geçirirdi. O gun Muffat kendisini davet edecek olsa bir kuçuk bur-EMILE ZOLA

juva kadınının guluşuyle gulumseyerek, olmaz der, akşam yemeğini halasında yiyeceğini, yavrusunu göreceğini söylerdi. Böyle olduğu halde zaval ı Louis'cik hastaydı hep. Üçune basmıştı. Canlı bir çocuk olmalıydı. Ensesinde ekzama vardı; kulakları tıkanıyordu. Bu da kafatasında iltihap olduğu şuphesini uyandırmaktaydı. Nana çocuğunu böyle soluk* benizli, kansız, derisinde yer yer sarı lekeler ve sarkık etli görerek uzuluyordu, ama daha çok hayret duyuyordu oğlunun bu hali karşısında. Yavrusunun böyle çökuntuye gitmesinin sebebi ne olabilirdi? Kendisinin sağlığı bu kadar iyi olduğu halde?

Çocuğunun yanında olmadığı gunler Nana, yine yaşantısının gurultulu biteviyeliğine gömuluyordu: Ormanda gezinti, tiyatrolardaki ilk temsil ere gidiş, Maison-d'Orya da Ca-fe Anglaise'de yemek. Sonra halkın akın ettiği butun eğlence yerleri. Mabil e, revuler, yarışlar. Ama yine de hep budalaca bir aylaklıktan doğan boşluktan kurtaramıyordu kendini bir turlu; mide sancısı gibi bir şeydi bu. Gönlunu dolduran birçok isteğe rağmen yalnız

kalınca, sonsuz bir yorgunluk içindeymiş gibi geriniyordu. Yalnızlığın verdiği derin bir keder kaplıyordu yureğini.

Çunku kendini hep o boşluğa ve can sıkıntısına yuvarlanmış hissediyordu. Mesleği ve yaratılışı

gereği çok neşeli olan genç İcadın, kuskun bir hal alıyor, iki esneme arasında tekrarladığı şu cumle, yaşantısını özetliyordu:

- Oh! Ne kadar canımı sıkıyor şu erkekler!

Bir gun öğleden sonra bir konserden dönerken Mont-mertre sokağının bir kaldırımında Nana'nın gözune bir kadın ilişti, ayakkabılarının topuğu çarpılmış, elbisesi kir pas içinde, başında yağmurdan biçimi bozulmuş bir şapka vardı bu kadının.

Nana birdenbire onu tanıdı.

- Durun, Charles! Diye arabacısına bağırdı. Sonra :

- Satin, Satin! diye seslendi. Satin arabaya yaklaştı, tekerleklere surtunerek ustunu biraz daha kirletti.

(*) ikinci İmparatorluk döneminde, Paris'teki unlu bir dans salonu.

Nana çevredekilere hiç aldırış etmeden : - Bin arabaya kızım; dedi.

Kolundan tutarak bu iğrenç kadını açık mavi landonuna bindirdi; dantel erle suslu açık gri elbisesinin yanına oturttu, bu sırada sokaktan geçenler, arabacının herkese yuksekten bakarcasına dimdik duruşuna guluyordu.

O gunden sonra Nana kendini bir tutkuya kaptırmışça-sına Satin'e bakmaya başladı. Sokak kadını, Vil iers caddesindeki konağa yerleşti; yıkandı, tarandı, uç gun durmadan Nana'ya Saint Lazarde'daki yaşantısını, rahibelerle çatışmasını, kendisine polis olacak aşağılık heriflerin nasıl

vesika verdiklerini anlattı. Nana onun bu hikâyesi karşısında ona bu kötulukleri yapanlara içerliyor, Satin'i avutmaya çalışıyordu. Doğrudan doğruya bakanı görerek kendisini vesikadan kurtaracağına yemin ediyordu. Ama telâş etmenin de gereği yoktu; gelip burada arayamazlardı

kendisini. Daha o gun öğleden sonra iki kadın sarmaş dolaş oldular, öpuşup guluşmeye başladılar. Laval sokağında polislerin gelişiyle yarıda kalan o kuçuk oyun şimdi şaka havasına burunerek devam ediyordu. Sonra akşamın birinde, bu ciddi bir hal aldı. Laure'un lokantasında o kadar tiksinti duymuş olan Nana bunu fark etti. Bu'onu altust etmiş, fena halde kızdırmıştı, öyle ki dörduncu gunun sabahı Satin ortadan kayboldu. Kimse konaktan çıktığını görmemişti.

Kaldırımların özlemini duyarak sırtındaki yeni elbisesiyle sıvışıp gitmişti.

O gun konakta öyle bir kavga kıyamet koptu ki butun hizmetçiler tek kelime söylemeden, bir kenara çekilip pustular. Kapıda durup Satin'in gitmesine engel olmayan Fran-çois'yi, Nana az kalsın dövecekti. Ama yine de kendini tutmaya çalışıyordu. Satin için pis sokak orospusu diyordu, çamurlar içinde surunen böyle pis bir yaratığı kurtarmaya , kalkmasının cezasıydı bu. Öğleden sonra hanımının odasına kapandığını anlayan Zoe, hıçkırarak ağladığını duydu. O akşam birdenbire arabayı hazırlamalarını istedi ve doğruca Laure'un lokantasına. Satin'i Martyres sokağındaki tabldotta bulabileceği aklına gelmişti. Onu görmek için değil şama-EMILE ZOLA

rı suratına indirmek için gelmişti buraya. Satin kuçuk bir masada, Bayan Robert'le birlikte yemek yiyordu. Nana'yı görunce gulmeye başladı. Genç kadını çok derinden yaralamıştı bu; ama çıngar çıkarmadı, aksine çok tatlı ve yumuşak tavır takındı. Çevresindeki beş-altı sofraya şampanya ısmarlayarak buradakileri sarhoş etti, sonra Bayan Robert' helada bulunduğu sırada Satin'i kaldırıp göturdu. Arabaya bindikleri zaman sokak kızını ısırdı, öldururum seni diye korkuttu.

Artık, bundan sonra bu macera surekli olarak tekrarlandı durdu. Belki yirmi kere Nana, aldatılmış

bir kadının korkunç öfkesiyle aklına estikçe konağın sıcak rahatlığından canı sıkılarak sıvışan bu aşağılık kadının peşinden koşmuştu. Nana Bayan Robert'i pataklayacağını' söyluyordu; bir seferinde duel odan bile söz etti; ikisinden biri fazlaydı artık. Şimdi Laure'da yemeğe gittiği zaman mucevherlerini takıyor, arada bir de Loui Violaine, Maria Blone, Tatan Nene ile birlikte geliyordu.

Hepsi de çok suslu, göz alıcı kıyafetlerle boy gösteriyorlardı bu kulustur lokantada, îç içe uç

salonu dolduran yağ ve yemek kokuları arasında bu hatunlar lukslerini sergiliyor, kuçuk mahal e kızlarının gözlerini kamaştırdıkları için pek keyifleniyor ve çıkarken de bu kızları alıp göturuyorlardı. O gunlerde korsesinin içinde dimdik duran ve gözlerinden ışık saçılan Laure, muşterilerini bir ana şefkatiyle uzun uzun öpuyordu. Butun bu olup bitenler arasında Satin ,yine de, mavi gözleri ve o bakire yuzuyle pek sakin görunuyordu. İki kadın, bir turlu paylaşamadıkları

bu kızı ısırıyor, dövuyor saçlarını çekiyorlardı; ama o sadece anlaşırsanız daha iyi olur demekle yetiniyordu. Kendisini tokatlamaları bir işe yaramazdı. İki parçaya bölunemezdi ya! Herkesle iyi geçinmek istediği halde yapamazdı bunu. Sonunda partiyi Nana kazandı. Satin'i sevgiye ve hediyelere boğarak. Bayan Robert'de öcunu almak için, Nana'nın âşıklarına imzasız iğrenç

mektuplar yazmıştı.

Bir zamandır Kont Muffat kaygılı görunuyordu. Bir sabah pek uzgun bir halde Nana'nın önune imzasız bir mek-326

NANA

tup koydu. Genç kadının okumaya başladığı bu mektupta, kontu Vandeuvres ve Hugon kardeşlerle aldattığı yazılıydı. Nana şiddetle :

- Yalan, yalan! diye bağırdı. Sesinde buyuk bir içtenlik titreyişi vardı. İçi ferahlayan Muffat :

- Yemin ediyor musun, buna? diye sordu.

- Oh! Ne uzerine istersen... bak! Oğlumun başına yemin ederim ki!..

Ama mektup uzundu. Bir yerinde de Satin'le olan ilişkileri iğrenç sözlerle anlatılıyordu. Okuyup bitirdiği zaman Nana gulumsuyordu; sadece :

- Şimdi anladım bu mektubun nereden geldiğini, dedi. Muffat bunu yalanlamasını isteyince çok sakin bir tavırla :

- A, bak canımın için; ne zararı olabilir ki bunun sana? dedi.

Hiçbir şeyi inkâr etmiyordu. Muffat isyan dolu şeyler söyledi; Nana omuz silkti. Nereden çıkmıştı

kendisi? Her yerde oluyordu böyle şeyler. Sonra Satin'in seviştiği kadınların adlarını söyledi; bunlar arasında kibar kadınların da bulunduğuna yemin etti. Ona bakılırsa bu hem çok tabi , hem de çok yaygın bir şeydi. Doğru olmayan şuydu; az önce Vandeuvres'le Hugon kardeşler için yazılanlar karşısında nasıl nefretle irkildiğini görmuştu. Evet, eğer bu doğru olsaydı, kont kendisini boğmakta haklı olurdu. Ama hiçbir kötu sonucu olmayan bir konuda neden yalan söylemek'ydi?

Sonra sözunu tekrarladı:

- Ne zararı olabilir ki bunun sana?

Aralarındaki çekişme surup gidince, sert bir sesle kısa kesti:

- Hem, aziz dostum, bu hoşuna gitmiyorsa, yapılacak şey yok basit... işte kapılar açık... beni olduğum gibi alırsan, alırsın.

Adam başını önune eğdi. Aslında genç kadının yemin edişi onu derinden sevindirmişti. Nana böylece gucunu denedikten sonra aşağıdan almamaya karar verdi. O gunden EMİLE ZOLA

sonra da Satin öteki erkekler gibi konağa yerleşti. Vande-uvres'un bu işin iç yuzunu anlaması için imzasız mektup alması gerekmemişti. Satin'e takılıyor, kıskançlık kavgaları icat ediyordu; öte yandan Philippe'le Georges, bu kadına arkadaşça davranıyor elini sıkıyor, kaba şakalar yapıyorlardı.

Bu aşağılık kızın elinden kurtulduğu bir akşam Nana Martyres sokağındaki lokantaya yalnız gitmişti. Burada başından bir macera geçti. Tek başına yemeğini yerken Dagu-enet çıkageldi.

Duzenli bir yaşantısı olmakla beraber, çok kere kendini bir sefahat isteğine kaptırır Paris'in bu pis ve karanlık köşelerine, kimsenin kendisini görmeyeceğini umarak uğrardı. Bu yuzden Nana'nın burada oluşu önce canını sıkar gibi olmuştu. Ama geri çekilecek yaratılışta bir adam değildi.

Gulumseyerek Nana'nın yanına geldi ve sayın bayan, masasına oturmasına izin verir mi diye sordu. Dague-net'nin şaka ettiğini görunce genç kadın yukardan bakan soğuk tavrını takındı; sert bir sesle :

- Canınızın istediği yere oturun. Burası herkesin geldiği bir yer, diye cevap verdi.

Bu tonla başlayan konuşmalar acayip bir biçime girdi. Canı sıkılan Nana, Daguenet'yi ezmek için yanıp tutuşarak dirseklerini masaya dayadı, sonra senli benli konuşarak :

- Ee, nasıl evlilik işin yuruyor mu yavrum? diye sordu.

- Pek o kadar iyi değil, diye Daguenet cevap verdi.

Gerçekten de Muffat'ların kızını isteyeceği sırada kont o kadar soğuk davranmıştı ki, ihtiyatlılık ederek vazgeçmişti bundan. Bu iş artık bozulmuş gibi görunuyordu. Nana çenesini avucunun içine almış, dudaklarında alaylı bir guluşle adamın gözunun içine bakıyordu berrak bakışlarıyla ağır ağır konuşarak:

- Ah kaltak bir karıyım ben! Kaynatan olacak adamı benim pençemden kurtarman gerekliydi... Eh göruyorsun ya senin kadar akıl ı bir çocuktan

beklenmeyecek kadar budalaca şeyler yaptın! Hem de nasıl? Bana tapan, her şeyi

anlatan bir adama beni çekiştirerek!... Bana bak yavrum, eğer ben istersem, bu evlilik olur, anlıyor musun?

Daguenet bir anda bunun böyle olduğunu kavramıştı; şimdi Nana'ya boyun eğmeyi tasarlıyordu.

Bununla birlikte işi ciddi bir duzene sokmamak için yine sakalı konuşuyordu, eldivenlerini giydikten sonra, gayet resmi bir tavır takınarak Nana'dan bayan Estel e de Beuvil e'in kendisiyle evlenmesine izin vermesini rica etti. Genç kadın birden gıdıklanmış gibi gulmeye başladı. Oh!

İnsan nasıl kin besleyebilirdi bu Mimi'ye! Daguenet'nin kadınlar uzerindeki buyuk etkisi sesinin tatlılığından geliyordu, bil ur gibi temiz, ahenkli bir sesi vardı genç adamın. Bunun için duşup kalktığı kadınlar Kadife - ağız adını takmışlardı ona. Bu kadınlar, Daguenet'nin sesindeki bu gönul okşayan akıcılığa kaptırıyorlardı kendilerini. Bu gucunu bildiği için, âdeta ninni söyler-cesine durmadan saçma sapan hikâyeler anlatarak uyuşturuyordu Nana'yı. Yemekten kalktıkları zaman, genç kadının yanakları al al olmuştu, Daguenet'nin kolunda giderken butun vucudu urperiyordu, genç adam yeniden gönlunu kazanmıştı eski sevgilisinin. Hava guzel olduğu için arabasını

gönderdi. Daguenet'nin evine kadar yuruyerek gitti ve yukarı da çıktı elbet. İki saat sonra giyinirken Daguenet'ye :

- Peki, Mimi bu evliliği istiyor musun hâlâ? diye sordu.

- Eh öyle gibi! diye mırıldandı, genç adam hâlâ yapabileceğim en iyi şey bu olacak. Biliyorsun ki hiç mangizim kalmadı.

Nana, potinlerini iliklemesi için genç adamı yanına çağırdı. Bir sure konuşmadılar, sonra genç

kadın:

- Val ahi, ben de istiyorum... Destekleyeceğim seni... Fasulye sırığı gibi kupkuru bir şey bu kızcağız... Madem ki hepiniz için olacak bu iş... Oh! İyi yurekliyimdir, bu işi becereceğim senin için.

Sonra gulmeye başladı:

- Yalnız ne vereceksin bana? diye sordu.

Genç adam Nana'yi kucakladı, minnetini anlatmak ister gibi heyecanla omuzlarını öptu. Genç

kadın çok neşeliy-

di, urpertiler içinde çırpınıyor, kendini arkaya deviriyordu. Bu oyunla istekleri yeniden şahlanmıştı:

- Ah, biliyorum, dedi. Bak, ne istiyorum bu hizmetimin karşılığında... Evlendiğin gun bakirliğini bana hediye edeceksin karından önce, anlıyor musun!

Daguenet ondan daha kuvvetle gulerek :

- Oldu, oldu! dedi.

Bu pazarlık ikisini de eğlendirmişti. Bu hikâye pek hoşlarına gitti.

Ertesi gun Nana'nın evinde bir akşam ziyafeti vardı, kaldı ki bu her zamanki Perşembe yemeklerinden biriydi. Sofrada Muffat, Vandeuvres, Hugon kardeşler ve Satin vardı. Kont erkenden gelmişti. Genç kadını iki uç borçtan kurtarmak ve pek bayıldığı safirden bir kolyeyi hediye etmek için seksenbin

franga ihtiyacı vardı. Parasını çoktan tukettiği için, çiftliklerden birini satmaya cesaret edemeyerek, ödunç verecek birini arıyordu. Nana'nın öğudunu tutarak Labordett'e baş vurmuştu, ama o bu işi fazla bularak, berber Français'ye açtı. Berber, muşterilerine böyle hizmetlerde bulunabilmek için can atardı. Bundan kimseye söz etmeyeceklerine kesin olarak söz aldıktan sonra Muffat, kendini bu adamların eline teslim etmişti.

İkisi de, kontun imzalayacağı yuzbin franklık senedi, çantada saklayacaklarını söylediler, yirmibin franklık faiz için de parayı tedarik ettiklerini ileri surdukleri hain tefecilere lanetler yağdırıyorlardı.

Muffat geldiğini uşakla ilettiği sırada, França-is, Nana'nın tuvaletini bitirmek uzereydi, Labordette de hiç çekinilmeyen bir dost olarak tuvalet odasında bulunuyordu. Kontu görunce içinde banknotlar bulunan buyucek bir paketi pudra ve krem kutuları arasına koydu. Muffat senedi tuvalet masasının mermeri uzerinde imza etti. Nana, Labordette'i yemeğe alıkoymak istedi, zengin bir yabancıya Paris'i gezdirdiğini söyleyerek kalamayacağım, dedi. Bununla birlikte, Muffat, onu bir kenara çekerek kuyumcu Becker'e gidip safir kolyeyi almasını rica etti, akşama Nana'ya surpriz yapmak istiyordu. Labordette bu işi

memnunlukla ustune aldı. Yarım saat sonra Julien mucevher kutusunu gizlice konta verdi.

Yemekte, Nana'nın sinirli bir hali vardı. Seksenbin frangı görunce huylanmıştı. Yani bu kadar para mağaza sahiplerinin cebine gidecekti! Tiksiniyordu bundan! Daha sofraya çorba gelir gelmez, gumuş ve kristal parıltılarıyla aydınlanan bu şahane salonda birden duygusal ığı tuttu, yoksul ukla geçen gunlerinin mutluluğunu aradı. Erkekler, smokinliydiler. Nana'nın sırtında da beyaz satenden işlemeli bir elbise vardı. Satin'inki ise daha alçak gönul uceydi, siyah bir ipekli elbise giymişti, mucevher olarak da sadece, sevgili arkadaşının hediyesi olan, yurek biçiminde altın bir madalyon takmıştı boynuna. Misafirlerin arkasından, Juli-en'le François hizmet

ediyorlar, Zoe de onlara yardım ediyordu; uçu de pek resmi tavırlar takınmışlardı.

- Hiç şuphesiz, dedi Nana, meteliğim yokken daha iyi eğleniyordum.

Sağına Muffat'yı, soluna da Vandeuvres'u oturtmuştu. Satin de, tam karşısında Hugon kardeşlerin arasına kurulmuştu. Nana yanındaki erkeklere hiç bakmıyor, sadece Sa-tin'le ilgileniyordu. Her cumlede : '

- Öyle değil mi şekerim, diyordu. Polonceau sokağındaki, Josse ananın okuluna gittiğimiz zaman ne kadar gulerdik!

Sofraya kızartma getirmişlerdi. İki kadın anılarına daldılar. Çeneleri açılmıştı artık, gençliklerinin bu pislik içinde geçen yaşantısını anlatmak için dayanılmaz bir istek uyanmıştı içlerinde. Sonra da erkeklerin arasında oldukları zaman, içinde yetiştikleri bataklığı onlara anlatmak için çılgınca bir isteğe kaptırıyorlardı, kendilerini. Butun bunları dinlerken bu kibar bayların benzi atıyor, can sıkıntısı ile bakışıyorlardı. Hugon kardeşler gulmeğe çalışıyorlardı. Vandeuv-res sakalını

kıvırırken Muffat gittikçe daha da ciddileşiyor-du.

- Victor'u hatırladın mı? diye Nana sordu. Ne kötu oğlandı değil mi? Kuçuk kızları

mahzenlere göturudu!

- Hatırlamaz olur muyum, diye Satin cevap verdi. Sizin evdeki buyuk avluyu da çok iyi hatırlıyorum. Hani bir kapıcı kadın vardı. Supurgesiyle...

- Boche ana, ölmuş.

- Sizin dukkân da gözumun önune geliyor şimdi. Hani, bir akşam ikimiz oynarken baban gelmişti.

Fitil gibiydi... tam kufelik .olmuştu!

Bu sırada Vandeuvres konuyu değiştirmek için kadınları anıları arasına girerek :

- Baksanıza, aziz dostum, mantar yemeğine bayıldım... Tekrar alabilirim... Pek nefis... Dun Duk de Corbreuse'ler-de de yemiştim ama sizinki daha guzel! dedi.

Nana dik bir sesle :

- Julien, mantar getirin, diye seslendi. Sonra tekrar hikâyesine dönerek :

- Val ahi babam da hiç akıl ıca hareket etmezdi... Bu yuzden boyuna çıngar çıkardı evin içinde...

Mangiz nanay!... Hani gebermediğime şukur... annem babam gibi.

Bu sefer bir bıçakla oynayan Muffat, sinirlenerek, karışmak gereğini duydu:

- Bu anlattıklarınız pek hoş şeyler değil, dedi.

- Ha? Ne? Hoş değilmiş! diye genç kadın gözlerinden şimşekler saçılarak bağırdı. Ben de biliyorum hoş olmadığını!... Eve ekmek getirmek lâzımdı dostum. Biliyor musunuz doğru sözlu bir kızım ben.. Olduğu gibi söyluyorum her-Şeyi. Annem çamaşırcıydı, babam durmadan kafayı

çekerdi, öldu bu yuzden. İşte böyle! Eğer hoşunuza gitmiyorsa bu, eğer ailemden utanıyorsanız...

Sofradakiler karşı çıktılar bu sözlere... Neler söyluyordu. Herkes saygılıydı onun ailesine. Ama Nana susmamış-

- Eğer utanıyorsan ailemden, eh öyleyse bırak beni... Çunku anasını babasını inkâr eden kadınlardan değilim ben... Beni onlarla birlikte kabul etmek gerek... anlıyor musunuz?

Adamlar onun, babası, annesi ve geçmişiyle ne isterse onunla kabul ettiklerini söylediler... çunku, erkeklerin dördu de gözlerini masaya dikmişler, kuçulmuşlerdi. Oysa Nana onlara sağladığı buyuk ustunluğun verdiği guçle hepsini o Gouttes-d'Or sokağındaki çamurlu pabuçlarının altında eziyordu şimdi. Palavraydı bu para denilen saçma şey! Satıcıların cebine girmek için yapılmıştı.

Şimdi tutulduğu nöbet sade bir yaşantı özlemine dönuş özlemiydi. Elini kalbinin ustune koymuş, butun dunyanın iyiliğini istiyordu.

Ama bu sırada Julien'in kol arını yanına sarkıtıp beklediğini gördu.

- Ee, ne oluyor? Şampanya versenize! Öyle kaz gibi ne bakıp duruyorsunuz yuzume!

Nana butun o eski anılarını anlatırken hizmetçiler gulumsemeden oldukları yerde durmuşlardı.

Hiçbir şey duymamış gibi bir hal eri vardı. Julien istifini bozmadan bardaklara şampanya akıttı. Bir talihsizlik oldu, François meyve dağıtırken kâseyi fazlaca eğmişti, elmalar, armutlar, uzumler sofranın ustune dökuldu.

- Beceriksiz herif! diye Nana bağırdı.

Uşak yanılıp meyvelerin iyi konulmadığını, Zoe'nin portakal alırken sarstığını söyleyecek oldu.

Nana :

- Öyleyse salaklık Zoe de dedi. Bu söze uzulen hizmetçi kadın :

- Ama hanımcığım... diye mırıldandı.

Bunun uzerine, hanım, ayağa kalkıp sert bir tavırla:

- Yeter tamam mı?... Çıkın hepiniz dışarı!... Size ihtiyacımız yok artık... diye bağırdı.

Adamlarını böylece haşladıktan sonra sakinleşti. Sonra birden yumuşadı, nazikleşti. Soğukluk faslı eğlenceli geçti. Misafir baylar meyvelerini kendileri alarak keyiflendiler. Satin, elindeki armudu soyarken yerinden kalkıp sevgilisinin arkasına geçti, omuzuna yaslandı, boynuna eğilerek bir şeyler fısıldadı ikisi de kahkahalarla guluştuler, sonra

son armut lokmasını da dişlerinin arasına alarak Nana'ya uzattı, ikisi de ısırdılar birbirlerini dudaklarından öperek. Bu da erkeklerin gulunç bir şekilde itirazlarına yol açtı. Phi-lippe, sıkmayın kendinizi diye bağırdı. Vandeuvres, buradan çıkıp gitsek mi diyordu. Georges Satin'i belinden yakalayarak yerine oturttu. *

- Ne budala şeylersiniz! Zaval ıcığın yuzunu kızarttınız... Haydi kızım aldırma sen, varsın etsinler.

Kuçuk şeyler bunlar bizim için, dedi.

- Artık ses çıkmaz olmuştu. Şimdi iki genç kadın, bu önemli kişilerin, bu unlu, anlı sanlı adamların arasında hepsini hiçe saydıklarını bel i ederek, sapık dişiliklerini rahatça açığa vuruyorlardı.

Adamlar da bu sahneyi alkışlamaktan başka çare bulamamışlardı.

Kahve içmek için kuçuk salona çıkıldı. Soluk ışıklı iki lâmba pembe duvar kâğıtlarını, bakırın kararmış yaldızlı biblolarıı aydınlatıyordu. Gecenin bu saatinde, antika sandıkların, bronzların, çinilerin ortasında hafif bir panonun ustunde ipek yumuşaklığında hareler dalgandırıyordu.

Öğleden sonra yakılan şöminenin ateşi korlaşarak sönmek uzereydi. Pencere ve kapı perdeleri inik salonda insana uyuşukluk veren bir sıcaklık vardı. Nana'nın iç yaşantısıyla dolu olan bu kuçuk oda da, eldivenleri, yerde bir mendil, açık bir kitap göze çarpıyordu. Şimdi o vucudundan dağdan menekşe kokusuyla butun o delişmen kız duzensizliği ile kıyafetine burunmuş, butun o zenginlikler arasında hoş bir etki yapan şeyler içinde sonra yatak kadar geniş koltuklar derin divanlar, zamanı unutturan yarı uyku hali içinde, tatlı fısıltılarla sevişme isteği veriyordu insana.

Satin gidip şöminenin yanındaki bir kanepeye uzandı, tiır sigara yakmıştı. Vandeuvres, eğer Nana'yı ödevlerin-den saptırırsa kendisini duel oya çağıracağını söyleyerek şa-Kacıktan kıskançlık numarası yapıyordu. Philippe'le Georges de ona katılmışlardı. Satin'e takılıyor, canını

acıtırcası-na çımdıkliyorlardı kızı. Satin dayanamayarak :

- Sevgilim! Yetiş, söyle de rahat dursun şunlar! Hâlâ yanımdalar!

Nana surat asarak :

- Haydi bırakın onu, dedi. Ona eziyet edilmesini istemiyorum, anladınız mı?... Peki ama canımın için, ne diye dalaşıyorsun sen de bu akılsızlarla?...

Satin, yuzu kıpkırmızı, tuvalet odasına geçti. Aralık duran kapıdan, gaz lambasının buzlu karpuzundan dökulen soluk ışığı altında tuvalet masasının sarımtırak mermerleri görunuyordu.

Şimdi Nana erkeklerle, çok neşeli ve tatlı bir ev hanımı olarak konuşmaya başlamıştı. O gun, etrafında çok gurultu koparılan bir roman okumuştu. Bir kızın hikâyesi anlatılıyordu, bu kitapta.

Yazıların uydurma olduğunu söyluyor, gerçeği yansıttığı ileri surulen bu iğrenç edebiyata, karşı

tiksinti duyduğunu söyluyordu. Sanki her şey göste-rilebilirmiş! Ona göre bir roman hoşça vakit geçirtmek için yazılmahymış. Kitap ve dramlar konusunda Nana'nın çok kesin duşunceleri vardı: tatlı ve yuksek duygulan anlatan eserlerden, kendisini hulyalara göturen, ruhunu yukselten eserleri seviyordu. Sonra konuşma Paris'i çalkalandıran karışıklıklara geldi. Kışkırtıcı yazılar silâha sarılma çağrılan uzerine, baş gösteren ayaklanma hazırlıkları, her akşam halkı toplantılara çağıran bildirilerden söz edildi. Nana cumhuriyetçilere ateş puskuruyordu. Vucutları su yuzu görmeyen bu pis insanlar ne istiyorlardı yani? Herkes halinden memnun değil miydi?

İmparator halk için her şeyi yapmıyor muydu? Ne pis şeydi şu halk! Yakından tanırdı onu, bunun için konuşabilirdi bu konuda. Sofra da Goutte-d'Or sokağındaki yoksul insanlara saygı gösterilmesini istediğini unutarak, kendinden olan insanlara zenginliğe kavuşmuş kadınların tiksintisiyle saldırıyordu. O gun öğleden sonra Figaro' da bir halk toplantısı uzerine yapılmış bir yazı

okumuştu. Bu yazıda bu toplantı o kadar komikleştirilerek anlatılmıştı ki Nana şimdi argo kelimelerine pis bir apaşın ko-nuşuşunu hatırlayarak da guluyordu.

Tiksinti duymuş gibi:

- Ah, bu sarhoşlar! dedi. Ya, bunların kuracağı cumhuriyet bir felâket olur herkes için... Ah! Tanrı

İmparatorumuzu başımızdan eksik etmesin!

Muffat, önemli bir şey söyluyormuş gibi ağır ağır:

- Tanrı dileğinizi kabul edecektir, sevgilim, imparatorun durumu çok sağlamdır, içiniz rahat etsin.

Kont bu iyi duygulan görmekten hoşlanıyordu. Politikada iyi anlaşıyorlardı. Vandeuvres'le Teğmen Hugon da, ayak takımını alaya almakta geri kalmamışlardı. Onlara göre sungunun ucunu görunce çil yavrusu gibi dağılırlardı bu palavracılar. Georges o akşam, benzi uçuk, suratı asık oturmuştu hep.

Nana rahatsızlığını farkederek :

- Nesi var bu yavrumun? dedi. Delikanlı.

- Benim mi? Hiç, sadece dinliyorum, diye cevap verdi.

Ama aslında derin bir uzuntu duyuyordu. Sofradan kalkarken Philippe'in Nana ile şakalaştığını

duymuştu. Şimdi kendisinin yerine Philippe oturuyordu yanında. Yureği kabarıyor, içi içine sığmıyordu, ama, bunun neden ileri geldiğini de bilmiyordu, ikisini böyle yan yana görmeye katlana-mıyordu; çok çirkin şeyler aklına geliyor, boğazı duğumlenir gibi oluyor, bunalımının ortasında ayrıca utanç duyuyordu. Satin'le ilişkisine gulduğu, Steiner'le -Muffat ile sonra da başka erkeklerle Nana'mn duşup kalkmasına göz yumduğu halde, Philippe'in bir gun bu kadına el değdireceği duşuncesi onu, çileden çıkartıyor, gözu dönuyordu.

Genç kadın Georges'u yatıştırmak için eteğinde uyuyan kuçuk köpeği uzatarak :

- Haydi! Al şu Bijou'yu... dedi.

Georges hemencecik neşelenivermişti, Nana'nın dizlerinin sıcaklığını getiren bu hayvanı

kol arının arasına aldığı için..

Şimdi bir gun önce Vandeuvres'un İmparatorluk kulubunde kumarda buyuk bir para kaybedişi konuşuluyordu. Muffat, kumar oynamazdı, buna şaştı. Fakat Vandeuvres, kendisinin de pek yakında iflâs haline geleceğini gulumseyerek dokundurdu, butun Paris biliyordu bunu. Ölum, ne biçim olursa ölumdu. Bir zamandır Nana Vandeuvres'un si-336

nirli bir hal aldığını sezmişti. Dudaklarının kenarında bir çizgi belirmişti, açık renk gözlerinin derinliğinde titrek bir parıltı göze çarpıyordu. Ama yine o aristokratça yuksekten bakan halini, yoksul duşen soyuna özgu ince nezaketi elden bırakmamıştı. Yalnız zaman zaman oyun ve kadın yuzunden durgunlaşan beyninden kısa suren bir sızı geçiyordu. Bir gece, genç kadını, yanına uzanarak anlattığı korkunç bir hikâye ile fena halde urkutmuştu: Varını yoğunu yiyip tukettikten sonra, atlarıyla kapanıp ahıra ateşe vermeyi duşunuyormuş.

Şimdi tek umudu Lusignan'daydı. Paris ödulu için hazırlıyordu bu atı. Bu at yaşatıyordu onu, sarsılan itibarını taşıyan hâlâ bu hayvandı. Nana'ya, kendisinden istediği şeyleri Temmuzda Lusignan kazanırsa alacağını söyluyordu.

Nana şakacıktan :

- Ya kaybederse? dedi.

Vandeuvres esrarlı bir şekilde gulumseyerek, cevap vermedi, sonra :

- Bakın bir şey söyleyecektim size. Benim guzel bir atım var... genç bir kısrak... Ona adınızı

vermek istiyordum... Nana... Nana... Hoş bir ad, kızmazsınız değil mi?

Genç kadın pek hoşlanmıştı bundan:

- Neden kızayım? dedi.

Şundan bundan konuşuyorlardı. Bu arada birinin idam edileceğinden söz edildi. Nana bunu görmeyi çok istermiş. Tam bu sırada tuvalet odasının kapısından Satin yalvarırcasına kendisine seslendi. Nana hemen kalktı. Öteki erkekler koltuklarına uzanmış purolarını tutturerek, alkolik bir katilin sorumluluk derecesi uzerinde tartışmaya girişmişlerdi. Tuvalet odasında, Zoe bir iskemleye çökmuş hungur hungur ağlıyordu. Satin de boşuna hizmetçi kadını avutmaya çalışıyordu.

Nana hayretle :

- Ne var? diye sordu.

- Oh şekerim, bir şey söyle şuna. Yirmi dakikadır kendine gelmesini söyleyip duruyorum... sofrada kendisine salak dediğin için ağlayıp duruyor.

- Evet, hanımcığım... çok ağır... çok ağır bir söz bu... diye Zoe yeniden hıçkırarak ağlamaya başladı.

Bu sahne bir anda genç kadının yureğine dokundu. Tat-' h bir şeyler söylemeye koyuldu. Zoe bir turlu yatışmadığı için, önunde diz çöktu, şefkat dolu bir yakınlıkla kolunu beline doladı.

- Budalalık etme... öyle demiştim, evet... Başka şey de söyleyebilirdim... Biliyor muydum ki ne dediği mi? Çok öfkeliydim... Haksızlık ettim... Haydi bırak ağlamayı... dedi.

Zoe kekeleyerek :

- Ama ben hanımımı o kadar seviyorum ki... Onun için o kadar çok şey yapmıştım ki... diyordu.

Nana, hizmetçisini öptu. Sonra darılmadığını göstermek için yalnız uç kere giydiği bir elbisesini verdi. Kavgaları hep böyle hediyelerle sona ererdi. Zoe mendiliyle gözlerini sildi. Elbiseyi koluna alıp giderken, mutfaktakilerin çok kederli olduklarını, Julien'le François'nin ağızlarına lokma koymadıklarını, hanımlarının öfkesinin adamların iştahını kapadığını söyluyordu. Bunun uzerine Nana onlara da gönul erini almak için birer Louis altını gönderdi. Etrafındaki-lerin uzuntusune hiç

dayanamazdı.

Nana salona dönduğu zaman bu kırgınlığı ortadan kaldırdığı için pek sevinçliydi. Bunun böyle gitmesi ertesi gun için iyi olmazdı. Bu sırada Satin kulağına hararetli hararetli bir şeyler söyluyordu. Bu böyle gider de bu erkekler bana yine takılırlarsa artık burada oturmam, giderim diyordu, sonra da sevgilisinin bu gece hepsini kapı dışarı etmesini istiyordu. Böylece akıl arı

başlarına gelsindi. Hem ne kadar tatlı olacaktı, ikisinin başbaşa kalması! Nana onun bu isteği karşısında kaygıya kapıldı, imkânsızdı böyle bir şey. Bunun uzerine Satin, haşarı bir çocuk gibi dediğini yaptırtmak için direnerek Nana'ya çatmaya başladı: 338

- Bunu istiyorum ben, anlıyor musun!... Ya kovarsın onları ya ben çıkıp giderim... diyordu.

Sonra salona girdi, pencere kenarındaki bir divana gömuldu, ölu gibi sessiz durarak gözlerini Nana'ya dikti, onun istediğini yapmasını bekliyordu.

Bu sırada adamlar yeni suç teorileri uzerindeki duşuncelerini ileri surmekteydiler. Bazı hastalık hal erinden ileri gelen sorumsuzluk fikrinin ortaya atılmasından beri artık suçlu kimse kalmamıştı, böylelerine hasta gözuyle bakılıyordu. Bu konuşulanları başıyla onaylayan Nana, Muffat'yı nasıl göndereceğini duşunmekteydi. Ötekiler gitmek uzereydiler, ama hiç şuphe yok kont kalmakta direnecekti: Philippe gitmek uzere ayağa kalkınca Georges de ardından yurudu, onun tek kaygısı, ağabeyinin kendisi gittikten sonra burada kalmasıydı. Vandeuvres bir kaç dakika daha kaldı, zemini yokluyor, belki bir işi çıkar da Muffat gider diye bekliyordu, sonra, Kontun geceyi burada geçirmek niyetiyle iyice yerleştiğini görerek, daha fazla beklemedi, terbiyeli bir adam olarak izin isteyerek kalktı. Ama kapıya doğrulurken gözunu hiç ayırmadan Nana'ya bakan Satin'i gördu, herhalde durumu sezmiş olacak ki, gulerek yanına gelip elini sıktı:

- E, söyle bakalım, dargın değiliz değil mi?... Val ahi bizden daha kibarsın sen, dedi.

Satin cevap vermedi. Nana ile, orada kalan Konttan gözunu ayırmıyordu. Artık ona hiç aldırış

etmeyen Kont, Nana'nın yanına gelip elini tutarak parmaklarını öpmeye başlamıştı. Genç kadın, onu bundan vazgeçirmek için kızının nasıl olduğunu sordu. Bir gun önce Muffat bu çocuğun kederli halinden yakınmıştı. Evinde hiç mutluluk bulamamıştı, karısı hep dışardaydı kızı da hep öyle soğuk bir sessizlik içinde kapanıp oturuyordu. Nana Muffat'nın aile işleri konusunda daima iyi öğutler verirdi. Şimdi, Muffat'nın sinirleri gevşeyerek kadını bırakıp yine her zamanki yakınmalarına başlaması karşısında:

- Evlendirsene onu? dedi. Bu konuda verdiği sözu hatırlamıştı.

Hemen ardından da cesareti ele alarak Daguenet'nin sözunu etti. Bu adamın adını duyar duymaz kont isyanla ir-kildi. Kendisine öğrettiği şeylerden sonra bu adama asla veremezdi kızını.

Nana önce şaşmış gibi görundu, sonra bir kahkaha atarak Muffat'nın boynuna kolunu doladı:

- Ah! Kıskanç adam! Hiç olur mu böyle şey!... Duşun bir kere. Benim için kötu şeyler söylemişlerdi, öfkeye kapılmıştım. Şimdi uzuleceğim eğer...

Böyle konuşurken Muffat'nın omuzunun ustunden Sa-tin'le göz göze geldi. Kaygılanarak kolunu adamın boynundan çekti, ağır ağır :

- Bu evlenmenin olmasını istiyorum dostum. Kızının mutluluğuna engel olmak istemem. Çok iyi bir insandır bu genç adam daha iyisini bulamazsın.

Sonra Daguenet'yi göklere çıkarırcasına övmeye başladı. Kont yeniden el erini tutmuştu, hayır demiyor, bakalım, göruşuruz bunu sonra diyordu. Sonra yatalım artık deyince, Nana sesini alçaltarak yavaşça imkânsız dedi, regli olduğunu söyledi. Ama adam gitmemekte direniyordu.

Genç kadın da gevşiyordu yavaş yavaş ama yeniden Satin'le göz göze geldi. Bunun uzerine Nana sert bir tavır takındı. Hayır olamazdı bu. Çok uzulen kont, ayağa kalkarak şapkasını aldı.

Fakat kapıda, safir kolyeyi hatırladı, kutusunu cebinden eliyle yakaladı, bunu yatağın içine saklamak istiyor, Nana'nın önce yattığı zaman bacaklarının arasında hissetmesini ve böylece bir surpriz yapmayı tasarlıyordu, buyuk bir çocuk gibi, yemekten beri bu surprizi tasarlamıştı. Şimdi, duyduğu derin keder ve azap içinde birden kutuyu genç kadına uzattı:

- Nedir bu? diye soran Nana. A! Safir bir kolye... Ah. evet şu kolye... dedi. Ne kadar naziksin!

Söylesene sevgilim bu benim beğendiğim Safir mi? Vitrinde daha göz alıcı görunuyordu da 340

NANA

Teşekkur olarak söylediği yalnız buydu. Muffat'nın gidişine hiç ses çıkartmadı. Adam, sessizce uzanıp bekleyen Satin'i gördu. Bunun uzerine iki kadını suzdu, sonra hiç diretmeden, boyun eğerek aşağıya indi. Daha antrenin kapısı kapanmadan Satin Nana'ya sarıldı, dans edip şarkı

söylemeye başladı. Sonra pencereye koşarak:

- Hani sokakta giderken ne hale girecek seyredelim şunu, dedi.

Perdelerin gölgesinde iki kadın, pencerenin dövme demirden korkuluğuna dirseklerini dayadılar.

Saat biri vuruyordu. Vil iers caddesinin ıssızlığı içinde iki sıralı havagazı feneri uzanıp gidiyordu.

Bu rutubetli Mart gecesinde, yağmurla karışık bir ruzgâr, iri dalgalar halinde supuruyordu sokakları. Boş arsalar gecenin karanlığında delikler meydana getiriyordu; yapımı bitmemiş

konakların iskeleleri karanlık gök yuzune doğru uzanmaktaydı. Şimdi kadınlar, ıslak kaldırımda kendi gölgelerini çiğneyerek bu ıssız ve buz gibi soğuk geniş Paris caddesinde gidişini seyrederken çılgınca guluyorlardı. Fakat Nana Satin'i susturdu:

-, Dikkat et, bekçiler geçiyor!

Bunun uzerine gulmelerinin duyulmaması için el eriyle ağızlarını kapattılar, gizli bir korkuyla sokağı gözden geçiri-yorlardı. Caddenin öte yanında uygun adımla yuruyen iki adama baktılar.

Nana butun o luksu içinde, yine de yumuşak başlı bir kadın olarak, şeytandan korkar gibi korkuyordu polisten; ölumden söz edilmesini istemediği kadar polisin adının anılmasından da hoşlanmıyordu. Yoldan geçen bir bekçinin başını kaldırıp konağına bakışı bir rahatsızlık uyandırdı

içinde. Ee, guvenilmezdi bu adamlara hiç. Gecenin bu saatinde böyle guluştuklerini duyarlarsa sokak kadını sanırlardı kendilerini. Satin, Nana'ya sokulmuştu, hafifçe titriyordu butun vucudu.

Ama yine de, sokaktaki su birikintilerinde yansımalar meydana getiren bir fenerin ilerleyişi meraklarını gıcıklamıştı. Kaldırım kenarlarından akan suları karıştıran yaşlı bir paçavracı kadındı

bu. Satin tanıdı:

- Bak! dedi: paçavra sepeti sırtında kraliçe Pomare!

Ruzgârın savurduğu su serpintileriyle yuzleri ıslanırken Satin sevgilisine bu kadının hikâyesini anlattı. Eskiden çok guzel bir kızmış, butun Paris vurgunmuş guzel iğine. Erkekler, azgınca koşarlarmış peşinden, buyuk adamlar merdivenlerinde diz çökup ağlarlarmış. Şimdi içkiye vermiş

kendini. Mahal e kadınları azıcık gulmek için absent içiriyorlar-' mış ona, sonra oğlan çocukları

kaldırımlarda taş atarlarmış ardından. Yani, gerçekten bir yuvarlanış. Bataklığa duşmuş bir kraliçe! Nana, butun bunları soğukça dinliyordu Satin:

- Bak, şimdi; dedi.

Sonra bir erkek ıslık çaldı. Pencerenin altına gelmiş olan paçavracı kadın, başım yukarıya kaldırınca elindeki fenerin sarı aydınlığında olduğu gibi görundu. Başına yırtık pırtık bir bez sarmış, paçavralar içindeki bu kadının morarmış derin çizgili buruşuk yuzunu, karardık bir deliği andıran birkaç dişi kalmış ağzını, etrafı simsiyah alev alev yanan çukura kaçmış gözlerini gördüler. Şimdi Nana, şaraba boğulmuş bu eski yosmanın korkunç manzarası karşısında, karanlıklar içinde, karşısında diz çöken butun bir köyun ustunde yukselen şatosunun sahanlığında, un ve zenginliğinin verdiği

gururla dunyaya yuksekten bakan o yaşlı İrma d'Anf-lars'ı görur gibi oldu. Satin kendisini görmeyen ihtiyar kadına gulerek hâlâ ıslık çalıyordu; Nana :

- Bırak artık! Bekçiler duyacak... Haydi çabuk girelim içeri... dedi. Değişik bir sesle söylemişti bunu.

Uygun adımla yuruyen bekçilerin ayak sesleri yemden duyulmuştu. Pencereyi kapattılar. Nana, uşumuş titriyordu, saçları ıslanmıştı, geriye dönunce bir an salonun ortasında şaşkın şaşkın durdu, sanki burada yaşadığını unutmuş, tanımadığı bir yere gelmiş gibiydi. Kendini öyle dik, öyle nefis kokularla dolu bir hava içinde bulmuştu ki, mutlulukla karı-şds bir hayret uyanmıştı içinde.

Butun o yığın yığın zenginlikler, antdca eşyalar, sırmalı ipek kumaşlar, fil dişi, bronz biblolar, lâmbaların pembe aydınlığında uyukluyor gibiydi; öte yandan derin bir sessizliğe gömulen konağın içinden buyuk bir luks havası, kabul salonlarının resmdiği, geniş mer-342

diyenlerin tatlı sessizliği, halıların ve sedirlerin yumuşaklığı duyuluyordu. Nana bir anda butun benliğinin şahlandığını, içinde hukmetmek ve gulup eğlenmek, her şeye sahip olduktan sonra yine her şeyi yıkıp devirmek ihtiyacını duymuştu. Hiçbir zaman dişiliğinin gucunu bu kadar derinden duymamıştı. Etrafına ağır ağır göz gezdirdi, sonra ağır baş-, h bir filozof tavrıyla:

- Oh ne iyi! İnsan gençken hayattan guzelce zevk almalı! dedi.

Ama Satin çoktan yatak odasına gitmiş ayı postlarının ustunde yuvarlanarak onu yanına çağırıyordu:

- Haydi gel! Gelsene artık!...

Nana tuvalet odasında soyundu. Daha çabuk olmak için gur sarı saçlarını avuçları arasına aldı, sonra gumuş bir kuvetin ustune silkeledi, şimdi uzun firketeler, dökuldukçe berrak bir çıngırak sesi çıkartıyordu.

XI

O pazar, haziranın ilk sıcakları başlarken, fırtınalı bir havada Boulogne ormanında Paris Buyuk Ödulu için, at yarışları yapılıyordu. Guneş sabahleyin kırmızımtırak bir toz bulutu içinde doğmuştu. Ama saat onbire doğru, arabalar Longchamp hipodromuna vardığı sırada, bir guney ruzgârı, bulutları dağıtmıştı. Gri buhar kumeleri delik deşik sonsuz bir kamış gibi ufka doğru uzanıp gidiyordu. İki bulut parçasının arasından birden guneş alevlerini saçıyordu yer yuzune.

Çimenlikte yaya ve atlı gittikçe buyuyen bir kalabalık vardı. Ama meydan bomboştu henuz.

Hakemlerin oturacakları yer, yarışan hayvanların varış noktalarını işaretleyen demir kazıklar, yarış

sonuçlarının ilân edildiği levha, yanşa giren atların tartıldığı yer, sonra tuğla duvarlarıyla beş

tribun bu çiğ guneş ışığı içinde göze çarpıyordu. Butun bunların ötesinde engin çayırlık, öğle guneşinin ışığı altında kuçuk ağaçlar arasından uzanıp gidiyordu, batıda bu çayırlık, Mont -

Valerien'in kaba profilinin hâkim olduğu ağaçlıklı Saint - Clonud ve Suresnes tepelerinde son buluyordu.

Nana, sanki Buyuk Ödul, onun kaderini belirleyecek-miş gibi çok heyecanlıydı, hemen varış

direklerine yakın, parmaklığın arkasında oturmak istiyordu. İlk gelenler arasındaydı. Daumont sistemine göre dört tane çok guzel beyaz at koşulu gumuş kakmalarla suslu bir landonla gelmişti buraya. Araba Kont Muffat'mn hediyesiydi. Çimenliğin gi-nş yerinde soldaki atların sırtına binmiş

iki seyis ve arabanın arkasında dimdik oturan iki uşakla gorunduğu zaman bir kraliçe geçiyormuş

gibi kalabalıkta yakından görebilmek için bir itişme kakışma' oldu. Vandeuvres ahırının renkleri olan mavi ve beyaz son derecede guzel, görulmemiş bir elbise giymişti. Beyaz kuçuk korsajla mavi ipekli tu-344

nik, boydan boya vucudundan aşağı sarkıyor, yalnız kalçalarda buyuk bir puf meydana getirecek şekilde toplanıyordu. Butun elbise gumuş tel erle işlenmiş dantel erle suslenmişti. Bu işlemeler pırıl pırıl parlıyordu guneş vurdukça. Butun bu kıyafeti tamamlamak uzere, bir jokeye de daha çok benzemek için, saçının topuzuna beyaz tuylu mavi bir kepi oturtmuştu. Bu kepden sarı kızıltılı

kıl ardan örulmuş kocaman bir at kuyruğu omuzlarına dökuluyordu.

Vakit öğle olmuştu. Buyuk Ödul yarışının başlamasına daha uç saat vardı. Landon'u arabaların bulunduğu yere çekildikten sonra, Nana evindeymiş gibi rahatça yerleşti. Bi-jou ile Louiset'yi de getirmek aklına esmişti. Hava sıcak olduğu halde, eteğinde yatan köpek uşuyor, tir tir titriyordu.

Kurdeleler ve dantel erle suslenmiş olan çocuk da, açık havaya çıkınca benzi sararmış, balmumundan yapılmış bir bebeği andırıyordu. Genç kadın çevresindekilere aldırmadan, önundeki sırada oturan Hugon kardeşlerle yuksek sesle konuşuyordu. Gençler, beyaz gul ve mavi

«unutma beni» buketleri arasında kaybolmuş gibiydiler.

Nana :

- İşte böyle... dedi, fena halde canımı sıkmaya başlayınca kapıyı gösterdim kendisine... İki gundur kus benimle...

Muffat'dan söz ediyordu, ama gençlere bu ilk kavgalarının gerçek sebebini açıklamamıştı. Bir akşam Muffat odasında bir erkek şapkası buldu, genç kadının budalaca bir hevese kapılıp can sıkıntısıyla getirdiği bir adamındı bu şapka.

Bir takım ayrıntılar vererek eğleniyordu :

- Bilmezsiniz ne kadar acayipleşmişti. Aslında içi geçmiş bir sofudan başka bir şey değil... Her akşam dua eder durur. Hiç kaçırmaz bunu. ilk defa yatağına giren ben olduğum için farketmiyorum sanıyordu bunu, ama onu rahatsız etmek istemiyordum. Ama göz ucuyla dikiz ediyordum, bir dua mırıldanıyordu durmadan, sonra istavroz çıkartarak ustumden atlayıp yatağa dalıyordu...

- Hele bak! Kıyak iş, hem önce, hem sonra mı yani? Genç kadın tatlı tatlı guldu :

- Evet hem önce hem sonra uykuya dalacağı sırada yine mırıldanıp durduğunu duyuyordum...

Ama asd canımı sıkan her kavga edişimizde gunah çıkartmaya kalkması oldu.' Ben hani dine bağlıyımdır her zaman. Alay edin isterseniz ama, ben inandığım şeye inanıyorum işte... Ama çok kafa şişiriyor, hıçkırarak ağlıyor, vicdan azapları içinde kıvrandığını söyluyor. Önceki gun de aramızda geçen bir çekişmeden sonra gerçekten bir kriz geçirdi, adam... Ne yaptımsa yatıştıramadım bir turlu...

Ama birden durdu, sonra :

- A, bakın Mignon'lar geliyor, dedi. Oo, çocuklarını beraber getirmişler!... Aman ne kadar kötu giydirmişler bu çocukları!..

Mignon'lar çiğ renkli bir landona binmişlerdi, sonradan görme bir burjuva zenginliği akıyordu ustlerinden. Ro-se, sırtında kırmızı şeritli ve duğmeli gri ipek bir elbise vardı. Arabanın ön tarafındaki sıraya oturan Henri ile Char-les'in sevinci karşısında mutlulukla gulumsuyordu.

Oğlanlar, bol okul kıyafetlerinin içinde kaybolmuş gibiydiler. Ama landon arabaların bulunduğu yere geldiği zaman önce dört atlı arabasını ve uniformalı uşaklarını sonra da Na-na'yı buketler arasında şahane bir tavırla oturur görunce dudaklarını ısırdı ve surat asarak başını çevirdi.

Mignon ise aksine, guler yuzle elini sal ayarak selâm verdi. Kadınlar arasındaki kavgalara karışmamayı prensip edinmişti.

- Aklıma gelmişken dedi, Nana. Bozuk dişli, kibar bir ihtiyar var tanıyor musunuz? Bay Venot diyorlar... Bu sabah konuşmak uzere bana geldi.

Georges şaşırarak :

- Bay Venot mu? İmkânsız? Cizvittir bu adam, dedi.

- Doğru, ben de sezdim bunu. Ama ne konuştuğumuzu bilemezsin! Çok acayip şeyler!... Konttan, evinden söz etti, bir aileyi yeniden mutluluğa kavuşturmam için yalvardı ba-346

na... çok terbiyeli, guler yuzlu bir adam... Bunun uzerine benim de bunu çok istediğimi ve bunun için de kontu karısına geri göndermeyi duşunduğumu söyledim... Biliyor musunuz, şaka etmiyorum, mutlu olmalarını isterim butun bu insanların! Hem sonra rahat edeceğim ben de. Öyle gunler oluyor ki çileden çıkartıyor beni.

Son gunlerdeki bezginliği, içinden gelen bu haykırışta okunuyordu. Bunun yanı sıra kontun buyuk para sıkıntısı içinde olduğu da bel i oluyordu, çok kaygılıydı, Labordet-te'e verdiği senedi ödeyememek tehlikesi vardı.

Tribunleri gözden geçiren Georges :

- Bakın kontes de şurada! dedi. Nana :

- Nerede? diye bağırdı. Bu bebeğin ne de keskin gözleri varmış! Philippe şemsiyemi tutunuz.

Ama Georges çevikçe bir hareketle ağabeyinden önce davrandı. Gumuş çizgili mavi ipek şemsiyeyi tutmak derin bir zevk vermişti ona. Nana kocaman bir durbunle etrafını gözden geçirmeye başladı. Sonra :

- A, evet gördum dedi. Sağdaki tribunde bir direğin yanında oturuyor değil mi? Kendisi menekşe, kızı da beyaz bir elbise giymiş... A, bakın Daguenet

selâm verdi onlara.

Bunun uzerine Philippe, Daguenet'nin yakında Estel e olacak bu hindi ile evleneceğinden söz etti.

Kontes önce karşı çıkmış buna, ama kont zorla kabul ettirmiş, dediklerine göre. Nana gulumsuyordu.

- Biliyorum, biliyorum, diye mırıldandı. Paul için iyi olacak, kibar çocuktur, lâyıktır buna diye mırıldandı.

Sonra Louiset'ye eğilerek :

- Nasıl hoşuna gitti mi burası? Aman ne ciddi yuz öyle! dedi.

Çocuk, hiç gulumsemeden, yaşlı bir insan haliyle etrafını çevirenlere bakıyordu. Gördukleri karşısında kederli duşuncelere dalmış gibi bir hali vardı. Çok kımıldayan genç

kadının eteğinden kovulan Bijou, gidip çocuğa sokulmuştu yine titreyerek.

Bu sırada çimenlik dolmaya başlamıştı. Arabaların sonu gelmiyor, sıkışık bir sıra halinde Cascade kapısından içeriye akıyordu. Buyuk Omnibusler de vardı bu arada. İtalij ens bulvarından kalkan otobus el i yolcu getirmişti. Tribunlerin sağ tarafında yer aldı. Artık Dog-Cart'lar, çok zengin, suslu landonlar sökun etti, bunlara hasta beygirlerin çektiği her tarafı dökulen arabalar posta arabaları

da karışıyorlardı. Bu arabaların sahipleri dışarda oturmuş uşaklarını da, şampanya sepetleriyle arabaların içinde bırakmışlardı. Bunların yanı sıra örumcek denilen ustu açık kocaman iki tekerlekli arabalar, çift atlı hafif arabalar yer aldı. Bu hafif arabalar çıngırak sesleri arasında akıp gidiyordu. Zaman zaman bir atlı geçince, yayalar korkarak, arabaların arasında kaçışıyorlardı.

Çimenlikten bir ara ormanın uzak yol arından gelen tekerlek sesleri duyulmaz oldu. Şimdi gittikçe buyuyerek yaklaşan bir kalabalığın uğultusu, bağrışmalar, kırbaç şaklamaları geliyordu. Sonra, bir ruzgâr dalgasıyla guneş bir bulutun ucundan yuzunu gösteriverince altın bir ışık seli, koşumları ve cilâlı levhaları parlatarak kadınların ipekli elbiselerini havalandırıyordu, butun bu ışık tozunun için de uzun kırbaçlarıyla, yerlerinde dimdik oturan arabacıların sırmalı elbiseleri alev alev parlayarak göz alıyordu.

Bu sırada Labordette bir arabadan indi. Gaga, Claris-se ve Blanche de Sivry bir yer ayırmışlardı

ona bu arabada... Tam pistten geçip tartı yerine geçeceği sırada Nana, Georges'la kendisini çağırttı. Sonra Labordette oraya gelince :

- Ne kadar ediyorum? diye gulerek sordu.

Nana'dan, şu genç kısraktan söz etmek istiyordu. Bu Nana Diane ödulunde, utandırıcı bir yenilgiye uğramıştı. Bu yetmiyormuş gibi, Paris ve la Grande Poule des Produ-its ödul erinde plase edilmemişti bile. Vandeuvres ahırının başka bir atı olan Lusignan kazanmıştı bu yarışı. Bir anda Lusignan başta favori olmuştu. Bir gun öncesinden beri bire karşı iki oynanıyordu bu ata.

- Hep el i, diye Labordette cevap verdi. Bu şakadan hoşlanan Nana:

- Yok canım o kadar etmem, dedi. Oynamıyorum kendime. Hayır, boş ver! Kendi ustume tek bir louis bile surecek değilim.

Çok acelesi varmış gibi görunen Labordette ayrılmak istiyordu. Antrenörler ve Jokeylerle sıkı fıkı

ahbaplığı olduğu için yarışacak atlar uzerine özel bilgisi olurdu. Tpister'-ler kralı adını vermişlerdi ona.

- Söyle bakayım, hangi at uzerine oynamam gerekir, diye sordu genç kadın. İngiliz ne kadar?

- Sprit mi? Üçe... Valerio II de uçe... sonra ötekilerin hepsi, Cosinus yirmibeşe, Hasard kırka, Boum otuza, Pic-henette otuzbeşe, Frangipare ona...

- Hayır, İngiliz için bahse katılmayacağım, ben yurtse-verimdir... öyle değil mi? Belki Valerio II ye oynarım; Duk de Crobreuse pek keyifli görunuyordu az önce., yo, hayır, ne olursa olsun...

Lusignan için el i louis, ne dersin?

Labordette, genç kadını acayip bir bakışla suzdu. Nana ona doğru eğildi, yavaşçacık bir şeyler sordu; çunku Vandeuvres, onu bookmakersleri, kendi tarafına çekmesi için görevlendirmişti, bu gerçekleşirse rahatça bahse katılabilecekti. Eğer bir şeyler öğrenmişse elbet söylenebilirdi. Fakat Labordette ona hiçbir fikir vermeden, kendisine guvenmesini, el i altının sevgisine göre oynayacağını söyledi, hiçbir açıklamada bulunmadan; bunun için de Nana pişman olmayacağına söz verecekti. Genç kadın; neşeyle :

- Nana'ya değil de, hangi ata istersen ona oyna! Canı çıkmış hayvanın....

Bu söz arabadakileri kahkahalarla guldurdu. Gençler bunu pek hoş buldular. Luiset bir şey anlamadan annesinin yuzune baktı, kadının sesinin ahengi şaşırtmıştı çocuğu. Labordette hâlâ

yakasını kurtaramadı. Rose Mignon kendisine işaret etti, sonra bir şeyler söyledi, bir cep defterine bir takım rakamlar yazdı. Clarisse'le Gaga genç adamı çağırdı-EMILE ZOLA

lar bahislerini değiştirmek istiyorlardı, kalabalık arasından kulaklarına bazı şeyler çalınmıştı, Valero Il.'yi istemiyorlardı Lusignan uzerine oynayacaklardı. Labordette, istifini bozmadan not aldı.

Sonra savuşup, tribunun arasından geçip pistin ötesinde gözden kayboldu.

Araba akını bir turlu durmamıştı. Şimdi, yeni gelenler beşinci bir çizgi uzerinde sıralanıyorlardı.

Daha ötede, tek tuk, çayıra gelişi guzel dağılmış başka arabalar da vardı. Her yönde bir koşum ve tekerlek yığını yan yana sırt sırta, baş başa sıralanmıştı. Şimdi serbest kalan çimenlik uzerinde, atlılar hayvanlarını tırısa kaldırmışlardı. Yayalar ise surekli olarak hareket halinde, kara yığınlar meydana getirmekteydiler. Bu panayır meydanın ust tarafında, alacalı bu-lacalı kalabalık içinde, yiyecek içecek satıcıları, guneşin altında beyaz görunen gri çadırlarını germeye çalışıyorlardı.

Ama asıl itişip kakışmalar, insan yığınları durmadan kımıldayan, yer değiştiren şapkalar hep bookmakers'lerin etra-fındaydı. Bunlar, açık arabaların ustunde, dişçiler gibi durmadan bir takım hareketler yapıyorlardı. Yan taraflarındaki yuksek tahtalara da yarışa katılan atların kazanma şanslarının değerini gösterir listeler asılmıştı.

Nana :

- İnsanın hangi at uzerine bahse girdiğini bilmemesi saçma bir şey yani, diyordu. Kendim için bir kaç louis'yi gözden çıkarsam iyi olur.

Ayağa kalkıp iyi yuzlu bir bookmaker bulabilmek için bakındı. Ama, bir suru tanıdığı görerek bu isteğini unuttu Mignon'lardan, Gaga'dan, Clarisse ve Blanche'dan başka sağda solda, önde arkada kendi arabasını saran bir suru araba vardı. Tatan Nene, Maria Blond'la birlikte bir faytondaydı, Caroline Heqmet, annesi ve iki adamla birlikte ustu açık bir arabaya binmişlerdi.

Louise Violaine tek başına kuçuk bir hasır arabayı suruyordu. Mechain ahırının renkleri olan turuncu ve yeşil kurdelelerle suslenmişti bu araba. Lea Horn, bir suru delikanlının şamata kopardığı

bir mail - coach^ un yuksekçe bir sırasına tunemişti. Daha ötede, aristokratça görunuşlu bir sekiz yaylıda Lucy Ste-wart göze çarpıyordu. Çok sade, siyah ipekli bir elbise vardı sırtında. Deniz asteğmeni uniformalı bir delikanlının yanında kibarca tavırlar takınıyordu. Ama Nana'yi şaşırtan, Simonne'u Steiner'in kul andığı bir çift atlıda kurulmuş görmek oldu, arkada bir uşak kol arını

kavuşturup hareketsiz dimdik oturmaktaydı. Pek göz kamaştırıyordu şıklığı bu kadının. Sarı çizgili beyaz satenler giyinmiş, kemerinden şapkasına kadar takmış takıştırmıştı. Banker ise çok uzun bir kırbacı uzatarak, ok gibi koşulmuş iki atı suruyordu. İlki ufak tefek sarılı bir al attı, bir fare tırısıyla koşuyordu. İkincisi ise koyu doru bir stepper'di. Bacaklarını çok yukarı kaldırarak gidiyordu.

- Vay canına! dedi Nana, şu Steiner olacak hırsız demek bir kere daha soyup sovana çevirmiş

Borsayı... Hele şu Simonne'ın şıklığına bakın! A bu kadarı da fazla. Ele almalı bunu.

Ama yine de selâmlaştı uzaktan. Elini sal ıyor, gulumsuyor sağına soluna dönuyor, herkese kendini gösterebilmek için kimseyi kaçırmıyordu. Sonra konuşmaya .devam etti:

- Lucy'nin yanındaki oğlu değil mi baksanıza! Üniforma da pek yakışmış... anlaşıldı şimdi neden böyle çalım sattığı kadının! Biliyorsunuz ki oğlundan korkar, bir aktris olarak tanıtıyor ona kendini... Zaval ı delikanlı! Hiçbir şeyden şuphesi yok gibi görunuyor.

Philippe gulerek :

- Adam sen de! dedi gulerek; istediği zaman taşralı bir kız bulur oğluna.

Nana susuyordu. Arabaların en sıkışık yerinde Tricon kadın gözune ilişmişti. Bir faytonla gelmişti.

Arabanın içinden bir şey göremediği için arabacı yerine oturmuştu. Orada uzun boyuyla busbutun dikilerek, iki örgulu saçları

(*) Posta arabası.

omuzlarından sarkmış, herkese yukarıdan bakarak, önunden gelip geçen butun oradaki kadınlara hukmediyor gibi bir hali vardı. Butun kadınlar da gizlice gulumsuyorlardı ona. Ama Tricon ustunluk taslayarak tanımazlıktan geliyordu hepsini. Yarışları seyretmeye bayılır; korkunç bir duşkunluğu vardı bahislere katılmaya... at delisiydi.

Georges birdenbire :

- Ah, la Faloise budalası da gelmiş! dedi.

Herkes şaşmıştı buna. Nana, la Faloise'u tanımıyordu artık. Mirasa konduğundan beri görulmemiş parlak bir yaşantı surduruyordu. Kırık yakalı gömlek, açık renk kumaştan sıska omuzlarına yapışan bir elbise vardı sırtında. Bezginlikle salınan bir haİi vardı, gevşek gevşek konuşuyor, argo kelimeler kul anıyor, cumlelerini bitirmek zahmetine katlanıyordu.

Nana vurulmuştu birden:

- Ama pek hoş! dedi.

Gaga ile Clarisse, la Faloise'i yanlarına çağırmışlar, boynuna sarılmak için atılmışlardı. Ama la Faloise yarı alaylı kuçumser bir tavırla çabucak onlardan ayrıldı, Nana gözunu kamaştırdı genç

adamın, ona doğru koştu, arabasının basamağına çıktı. Genç kadın Gaga için takılırken :

- Oh! Eski göz ağrılarıyla ilgim kalmadı artık! Bıktım usandım hepsinden! Hem biliyor musunuz sizsiniz şimdi Ju-bette'im benim...

Elini kalbinin ustune koymuştu. Nana böyle herkesin içinde, açık havada yapılan bu ilânı aşka pek gulmuştu, sonra :

- Durun hele, bundan başka işimiz de var, dedi. Bahse katılmak istediğimi unutturdunuz bana...

Georges, bu book-maker'i göruyor musun? Şuradaki kırmızı suratlı, kıvırcık saçlı şişko hoşuma gitti, şu koca kafalı herif... Haydi git de ona hangi ata oynadığını söyle... ama hangisine oynamalı?

La Faloise kekeleyerek :

- Yurtsever değilim ben... dedi. Ben hep İngiliz'e oynarım... Eh pek nefis olur İngiliz kazanırsa...

Fransızların canı cehenneme!

Nana içerlemişti. Şimdi atların nitelikleri uzerine bir tartışma başladı. La Faloise bu konuda bilgiçlik taslayarak, hepsi için, canı çıkmış sutçu beygiri bunlar, diyordu. Baron Verdier'nin Perpignan'ı, antremanlarda bitkin hale getirilmeseydi az çok şanslı olabilirdi. Corbreuse ekurisinden Va-lerio II. hazır değildi; nisan'da kulunç geçirmişti, saklıyorlardı bunu ama o, la Faloise bunu bildiğini namusu ustune yemin ederek söyluyordu. Nihayet Hasard'a oynamalarını

öğutledi, Mechain ekurisenddi bu hayvan; butun atların en berbatıydı aslında. Yok canım! diyordu, şahane bir biçim ve de eşsiz bir çıkışı var bu atın! İşte, herkesin ağzını açık bırakacak bir hayvan!

- Hayır, dedi Nana. Lusignan'a on Louis, beş de Bo-umm'a koyacağım.

- Ama, aziz dostum, iğrenç bir şey bu Boumm dediğiniz! Sakın oynamayın buna! Gasc'ın kendisi bile tutmuyor atım, diye la Faloise, bağırdı. Hele şu Lusignan'a, asla! Fasarya! Parlamb ve Princess de böyle... Çok kısa bacakları butun bu atların.

Boğulacak gibi konuşuyordu. Philippe, itiraz ederek, Lusignan'ın Deş Cars ve Grande Poule deş

Produits yarışlarını kazandığını söyluyordu. Ama öteki, dediğim, dediktir, diyordu. Neyi ispat ederdi ki bu? Hiç. Aksine, dikkatli olmak gerekirdi. Hem sonra Lusignan'a binen Gresham'dı. Boş

vermeliydi! Gresham, şanssız bir jokeydi, hiçbir yarışı kazanamamıştı.

Böylece, Nana'nın landon'unda başlayan tartışma çimenliğin bir ucundan öteki ucuna yayılıyor gibiydi. Ciyak ciyak bağırmalar duyuluyordu her yönden, oyun hırsı sarmıştı herkesi, yuzler kıpkırmızı kesilmişti, el erini kol arını sal ayarak konuşuyorlardı öte yandan bookmakerler, arabaların ustunde tunemişler, bağırarak atlarının değerlerini ilân EMLE ZOLA

353

ediyor, harıl harıl birtakım rakamlar yazıyorlardı. Burada, bahse tutuşanların en zuğurtleri vardı.

Buyuk bahislere tartı yerinde girişiliyordu. Kesesi boş olanlar, bir kaç louis'ye kavuşmak hayaliyle, ıkına sıkına yuz meteliği gözden çıkartabiliyorlardı ancak. Aslında buyuk savaş Spirit ile Lusig-nan arasındaydı. İngilizler, kırmızı suratlanyla, kendilerini bel i ederek, zafer kazanmışçasına, seyirci grupları arasında dolaşıyorlardı. Lord Reading'in atlarından Bramah, bir yıl önce buyuk ödulu kazanmıştı, bu zafer karşısında bozguna uğrayanların yurekleri hâlâ kan ağlıyordu. Eğer yine yenilirse, bu yıl Fransa için bir felâket yılı olacaktı, işte bunun için butun bu kadınlar yurtseverlik ateşiyle coşuyorlardı. Vandeuvres ahırı, onurumuzun kalesi oluyordu ve bunun için Lusignan ileri suruluyor, savunuluyor, göklere çıkartılıyordu. Gaga, Blancke, Caroline ve öteki kadınlar Lusignan uzerine bahse girdiler. Lucy Stewart oğlu yanında olduğu için katılmadı, fakat, Rose Mignon'un, Labordette'i bu at uzerine iki yuz louis oynaması için görevlendirdiği duyuldu. Sadece arabacısının yanında oturan Tricon kadın, son dakikayı bekliyordu. Butun şamataların, Paris'lilerin ateşli konuşmalarının, İngiliz'lerin genizden gelen seslerinin arasında geçen at adlarına kulak kabartıyor, soğukkanlılıkla notlar alıyor ve butun bunlara şahane bir eda ile tepeden bakıyordu.

Georges :

- Ya Nana? diye sordu. Kimsenin onu istediği yok?

Gerçekten de kimse bu atı istemiyordu, adı bile geçmiyordu Nana'nın. Vandeuvres ekurisinin bu outsider'i Lusignan'ın halk arasında kazandığı un karşısında silinip gitmişti. Fakat la Faloise kol arını havaya kaldırarak :

- Bana ilham geldi... Nana'ya bir louis oynuyorum, diye bağırdı.

Georges :

- Bravo ben de iki louis! dedi.

(*) Yarışta favori olmayan at.

Philippe de :

- Benden de uç louis diyerek onlara katıldı. Sonra da nezaket göstererek louisleri çoğalttılar, bir açık artırmada çekişiyorlarmış gibi. La Faloise bu atı altına gömeceğini söyluyordu. Kaldı ki herkes katılabilirdi bu arttırmaya; ba-hisçileri de Nana uzerine oynamaya kandırabilirdi. Fakat uç

delikanlı propaganda yapmak uzere dağılırlarken, Nana arkalarından:

- İstemiyorum ben böyle bir şey! diye bağırdı. Dunyada istemiyorum... Georges Lusignan uzerine on louis, beş louis de Valerio II.'ye.

Ama gençler ileri fırlayıp gitmişlerdi. Onların tekerlekler arasından, atların başlarının altından geçip çimenlikte koşuşmalarını seyrederek genç kadın pek neşelenmişti Bir arabada tanıdık birini görur görmez hemen yanına gidip Nana'yı ileri suruyorlardı. Sonra, elde ettikleri rakamları, parmaklarıyla sayarak zafer kazanmışçasına dönerlerken kalabalık arasından kahkahalar yukseliyordu, bu sırada Nana ayağa kalkarak şemsiyesini sal ıyordu. Üç genç, pek fazla bir iş

yapamadılar. Birkaç adam onlara kanmıştı, meselâ, Nana'yı görunce heyecanlanan Steiner uç

louis verdi. Ama kadınlar hiç yanaşmadılar. Yuzde yuz kaybedecek bir ata oynamaya niyetleri yoktu! Hem de sonra o dört atı ve tayları ile kuçuk dağları ben yarattım gibi kurum satarak hepsini ezip geçen bir pis orospunun başarılarına hizmet etmek için de sebep yoktu, yok! Çok içerleyen Gaga ile Clarisse, la Faloise'a kendilerini rahat bırakmasını söylediler. Georges, gözu peklik edip Mignon'un landonunun önune dikilince, fena halde kızan Rose, bir şey söylemeden başını çevirdi.

İnsanın adını bir ata vermesi için pek çirkef bir şey olması lâzımdı! Karısının aksine Mignon, delikanlıyı keyifli keyifli suzerek, kadınların daima uğur getirdiğini söyledi.

Gençler uzun uzun bookmakerleri dolaşıp dönunce Na-

na

- Ee, ne oldu bakalım? diye sordu.

La Faloise :

- Kırktasınız; dedi.

- Ne? Kırk ha! diye koşarak bağırdı, el ideydim ben... bir şeyler mi döndu yoksa?

Tam bu sırada Labordette görundu. Pist kapanmıştı, çıngırak sesleri ilk yarışın başlamak uzere olduğunu haber veriyordu. Kotanın bu kadar birdenbire neden yukseldiğini sordu. Labordette buna, «yeni istekler olmuştur her halde» diye sudan bir cevap verdi. Genç kadın bu cevapla yetinmişti. Labordette çok işi varmış gibi görunuyordu, Vande-uvres, gelecek, ben gidebilirim, dedi.

Buyuk Ödul beklendiği için, ilk yarış hemen hemen kimse farkında olmadan sona ererken, hipodromun ustune bir bulut çöktu. Guneş kayboluverdi, soluk bir ışık kalabalığı kara bir yığın gibi gösteriyordu, şimdi. Ruzgâr esiyordu. Bardaktan boşanırcasına bir sağanak başlamıştı. Bir dakika kadar ortalık karıştı, bağrışmalar, kahkahalar, kufurler, birbirine karışıyordu, yayalar çil yavrusu gibi dağılıp, seyyar dukkânların tentelerinin altına dar atıyorlardı kendilerini. Arabalardaki kadınlar, sapına iki el eriyle yapıştıkları, şemsiyelerin altına sığınmaya çakşırken, uşaklar birden şaşkına dönerek, körukleri açmak için koşuşuyorlardı. Ama sağnak çabuk geçmiş, guneş, hâlâ havada uçuşan su zerreciklerinin arasında ışık saçmaya başlamıştı bile. Bois'nın ötesine doğru kayan kara bulutun ortasında mavi bir yarık belirmişti. Artık içi ferahlayan kadınların kahkahalarının karşısında gökyuzu de şenlik yapıyordu sanki. Öte yandan atlar kişner-ken, silkinerek dalgalanan suya batmış kalabalığın araşın-dan yer yer görunen bil

ur damlacıklarının titreştiği çimen-lik guneşin altın ışıklarıyla pırıl pırıl parlıyordu.

- Ah! Zaval ı Louiset'cik! Çok ıslandım, mı yavrum? diye Nana oğluna sordu. Çocuk, hiç ses çıkarmadan kurulaması için el erini annesine uzatmıştı. Genç kadın mendilini Çıkartmıştı. Sonra da Bijou'nun tuylerini sildi. Köpek çocuk-tan çok titriyordu. Nana'nın beyaz elbisesinin yalnız bir iki yeri ıslanmıştı, ama aldırış etmiyordu buna. Şimdi tazele-356

NANA

nen buketlerde bir kar parıltısı vardı, genç kadın bir buketi eline alarak kokladı, dudaklarının ıslanışı derin bir hazla doldurmuştu içini.

Birden boşanan yağmur yuzunden tribunler bir anda doluvermişti. Nana durbunu ile seyrediyordu tribunleri. Bu uzaklıktan karmakarışık sıkışık bir kalabalıktan başka bir şey seçilmiyordu.

Basamaklara biriken insanların yuzleri bu karanlık fon uzerinde soluk lekeler halinde belirmekteydi. Çatının köşelerinden sızan guneş kalabalığın bir bölumunu bir ışık açısı içine alarak çiğ bir aydınlığa boğmuştu. Buradaki kadınların elbiseleri soluklaşıvermiş gibi görunuyordu.

Nana'yi en çok, tribunlerin önune kumun uzerine konulan iskemlelerde oturan kadınların sağnak sırasında kaçışları eğlendirmişti. Tartı alanına sokak kadınlarının girmesi kesinlikle yasaklandığı

için, zevksiz giyinişleriyle pek acayip bir manzara meydana getirdiklerini ileri surerek bu kibar kadınlar için acı şeyler söyluyordu.

Ortalıkta bir söylenti dolaşıyordu: İmparatoriçe orta yerdeki kuçuk tribune gelmiş. Burası köşk şeklinde bir pavyondu, geniş balkonuna kırmızı koltuklar konulmuştu.

Georges :

- Bakın o! dedi. Onun bu hafta görevu olduğunu sanıyordum...

Nana da :

- Aa, Charles! diye bağırdı.

İmparatoriçenin arkasında Kont Muffat'nın asık ve resmi ifadeli yuzu görunmuştu. Şimdi, gençler, ah Satin de burada olsa ne iyi olurdu, gider karnına bir şamar indirirdi, diye şaka ediyorlardı. Bu sırada Nana, durbunuyle bakarken, imparatorluk tribununde İskoç prensini gördu.

Adamı şişmanlamış buldu. Onsekiz ayda irileşmişti-Onun hakkında birtakım ayrıntılar anlattı: Oh!

sağlam yapılı bir delikanlı diyordu.

Etrafını çeviren arabalarda kontun, Nana'yi bıraktığını söyluyorlardı. Uzun bir hikâyeydi bu.

Sarayda, yaverin açı-

ğa vurduğu bu gidişi hoşnutsuzluk uyandırmıştı. Bu yuzden mevkiini elinde tutabilmek için Nana'yla ilişkisini kesmiş diyorlardı. La Faloise bu söylentiyi Nana'ya olduğu gibi yetiştirdi. Benim Juliette'im diyerek yeniden kendisine yaklaşmaya çalışmıştı. Ama genç kadın buna çok guldu :

- Bilmezsiniz şu budalayı... şöyle bir dudaklarımı kımıl-datsam her şeyden vazgeçerdi, dedi.

Birkaç dakikadan beri Kontes Satin'le Estel e'e bakıyordu. Daguenet'ye gelen Fauchery bunları

selâmlamak için herkesi rahatsız etmişti, o da gulumseyerek orada durdu. Nana kuçumser gibi bir hareketle tribunleri göstererek:

- Hem biliyor musunuz, bu insanlar artık gözlerimi kamaştırmıyor benim. Papaza gunah çıkartırken dinlemeli bunları bir!... saygı mı artık bunlara! saygıya filân paydos! Aşağıdan yukarı

pisliğe gömulmuşler, tumu pislik içinde. İşte bunun için kafamı şişirmelerini istemiyorum bunların laflarıyla...

Sonra eliyle geniş bir hareket yaparak atları pistte gezdiren seyislerden kraliçeyle görüşen Charles'a kadar butun saray adamlarını gösteriyordu. Ona göre bu Charles de bir prensti ama rezilin biriydi.

Bu sırada la Faloise :

- Bravo Nana!... Çok guzel, Nana!... diye buyuk bir coşkunlukla bağırdı. d'Ispahan ödulu için yapılan koşu sona ermişti. Bu ödulu Mechain ekurisinden Berlingot kazandı. Nana, Labordette'i çağırıp yuz louis'inin ne olduğunu sordu, adam gulmeye başladı. Uğuru bozulmasın diye oynadığı

atların adını vermeyeceğini söyledi. Az sonra parasının iyi yerde kul anıldığını Nana da görecekti.

Sonra genç kadın kendisine Lusignan için on, Valerio II. için de beş louis oynadığını söyleyince, kadınların arada sırada budalaca ister yaptığını söylemek istercesine omuz silkti. Nana onun bu hareketine şaşmış, bir şey anlamamıştı.

Bu sırada çimenlerin ustunde buyuk bir canlılık göze Çarpıyordu. Buyuk Ödul yansı beklenirken açık havada ot-358

ların ustunde sofralar kurulmuş, posta arabalarında, faytonlarda, landonlarda, kupa arabalarında yenilip içiliyordu. Uşaklar, arabaların sandıklarından çıkardıkları şampanya şişelerini oradan oraya gezdiriyorlardı. Şişelerin bir gurultuyle patlayan mantarlarını ruzgâr alıp göturuyordu. Karşılıklı

şakalar gırla gidiyor, kırılan bardakların sesi bu sihirli neşeye çatlak bir ses karıştırıyordu. Gaga ile Clarisse, Blan-de'la birlikte, sanki evlerindeymiş gibi, dizlerine yaydıkları bir örtunun ustunde sandviç yiyorlardı. Lousie Violaine, hasır arabasından inerek Caroline Hequet'nin yanına gelmişti, onların ayaklarının dibinde, birkaç erkek, bir açık bufe kurmuşlardı. Tatan

Nene, Maria Simone ve başka kadınlar gelip burada içki içiyorlardı. Az ötede biraz yukarıda Lea de Horn'un bulunduğu posta arabasında şişeler birbiri ustune boşaltılmaktaydı. Böylece butun bir gunun kalabalığı

guneşin altında, gösterişli jestlerle kafayı çekiyordu. Ama biraz sonra daha çok Nana'nın landonunda toplanıldı. Arabasının içinde, ayakta duran genç kadın, kendisini selâmlayan erkeklere şampanya sunuyordu. Uşaklardan François şişeleri uzatırken, la Faloise, sesini komikleştire-rek çığırtkanlık ediyordu:

- Buyurun baylar... Bedava içki... İsteyen gelsin! Nana :

- Susun, dostum, cambazhane soytarılarına benzedik! dedi.

La Faloise'ı pek hoş buluyor, çok eğleniyordu onun bu yaptıklarıyla. Bir aralık, içmiyor gibi görunen Rose Mig-non'a Georges'la bir bardak şampanya göndermek aklına esti. Henri ile Charles can sıkıntısından patlıyorlardı, bu kuçuklerin canı şampanya istemiş olabilirdi. Ama Georges, bir kavga çıkmasından korkarak bardağı ağzına dikti. O vakit Nana, arkasında unuttuğu Louiset'yi hatırladı. Çocuk susamıştı belki, birkaç yudum şarap içirmeye çalıştı, ama çocuk fena halde öksurmeye başlamıştı.

La Faloise, çığırtkanlığa devam ederek :

- Gelin, buyurun baylar; Rişe bağırıyordu. Ne iki meteliğe ne de bir meteliğe... Bedava...

Nana birden bağırarak sözunu kesti:

- O! Bordenave, şurada! Rica ederim çağırın onu buraya; koşun, dedi.

Evet gerçekten de Bordenave'di bu. El eri arkasında dolaşıp duruyordu, başındaki hasır şapka guneşin etkisiyle kırmızımtırak bir renk almıştı; sırtında yağlı, dikiş yerleri beyazlamış bir redingot vardı. İflâsa uğradığı için soluklaş-mış bir Bordenave'di bu. Ama yine öfkeyle burnundan

soluyordu hep. Butun bu göz kamaştırıcı kıyafetli insanlar arasında yoksul uğu gözler önune seriyordu; ama yine de her an zenginliğin kapısını zorlayacak guçte bir adam olduğunu halinden bel i ederek:

Nana kendisine elini uzattığı zaman :

- Vay canına! Bu ne incelik! dedi.

Bir bardak şampanyayı yuvarladıktan sonra; derin bir uzuntuyle :

- Ah! Kadın doğmalıymışım! dedi. Adam, boşver buna... Tiyatroya dönmek ister misin? Bir fikrim var, la Ga-ite'yi kiralayacağım... Paris'te kıyamet koparırız ikimiz... Ha ne dersin? Bunu yapmalısın benim için.

Homurdanarak sustu, ama Nana'yı tekrar görduğu için pek sevinmişti. Bu şeytan Nana, yureğinin acısını din-dırmıştı onun. Öz kızıydı, kendi kanındandı sanki.

Çember genişliyordu. Şimdi la Faloise bardakları dol-dururken, Philippe'le Georges, dostları

buraya topluyorlar-ai- Butun çimenliktekiler yavaş yavaş akın etmeye başlamışlardı. Nana etrafını

çevirenlerden her birine gulumsuyor, ya da komik bir şey söyluyordu. Butun kafayı çekenler ona doğru geliyordu; dağınık şampanya bardakları arada toplanmıştı. Az sonra landonun etrafını

buyuk bir kalabalık

sarmıştı. her kafadan bir ses Çıkıyordu. Ve Nana, o altın

sarısı saçları, kar beyazı yuzuyle, kendisine doğru uzanan 360

NANA

bardakların ustunde guneşin ışık dalgalan arasında yuksekten bakıyordu dunyaya. Nihayet onun zaferi karşısında çılgına dönen öteki kadınları

çatlatmak için, o eski zafer kazanmış Venus pozuyla dolu bardağını havaya kaldırdı:

O sırada arkadan birisinin kendisine dokunduğunu hissetti. Geriye dönunce, arabanın koltuğunda oturan Mig-non'u görerek hayret etti. Bir an için, gözden kaybolarak, adamın yanına oturdu.

Çunku önemli, bir haber getirmişti. Mignon karısının, Nana'ya kızmakla, gulunç bir şey yaptığını

söyluyordu; ona budalaca ve faydasız bir şeydi bu.

- Yalnız şu var ki dostum, dedi genç kadına; dikkat et çok kızdırma Rose'u... Bak sana haber vermeyi yerinde gördum. Çantasında bir silâh var. Seni hiç affetmiyor o Kuçuk Duşes olayından beri...

Nana :

- Bir silâh mı? dedin, vız gelir bana!

- Dur da dinle! Fauchery'nin cebinde bulduğu bir mektup bu, Kontes Muffat'mn bu Fauchery olacak hayvana yazdığı bir mektup. Neler yazılmamış içinde, görsen, açık açık... Şimdi Rose bu mektubu konta göndererek öç almak istiyor hem ondan hem de senden.

- Vız gelir bana! diye Nana tekrarladı. Acayip şey... Ha! Fauchery için pek yerinde olur. Oh! Ne iyi... canımı sıkıyordu bu kadın... guleriz biraz...

Mignon daha çok bir şeyler söylemekten çekinerek sustu. Nana, elbet kibar bir kadını kurtarmak niyetinde değilim, diye bağırıyordu. Adamın diretmediğini görerek gözunu ona dikti. Hiç şuphe yok, kontesle ilişkisi kesilirse Fauchery'nin karısına balta olmasından korkuyordu. Rose'un da istediği buydu zaten; adamdan hem öcunu almış olacak, hem de yine onu elde edecekti. Çunku sosyeteye karşı hâlâ sevgi duyuyordu içinde. Şimdi Nana duşunceye daldı. Bay Vanot'nun kendisine gelişini hatırladı. Mignon kendisini kandırmaya çalışırken kafasında bir plân belirdi.

Mignon :

- Rose'un mektubu gönderdiğini duşunelim. Bir rezalet kopacak. Seni de karıştıracaklar buna, senin sebep olduğun söylenecek... Her şeyden önce kont karısından ayrılacak...

- O, neden? dedi Nana. Tam aksine.

Bu sefer o sustu. Duşuncelerini açığa vurmak zorunda' değildi. Sonunda, Mignon'un göruşlerini kabul enir gibi görundu; kurtulmak için böyle yapmıştı Mignon, Rose'a boyun eğmesini meselâ

yarış alanında, herkesin önunde, gidip onunla birkaç kelime konuşmasını öğutlediği zaman, bakalım, duşunuruz diye cevap verdi.

Bir gurultu duyarak ayağa kalktı. Piste bir ruzgâr hızıyla atlar giriyordu. Paris şehri yarışıydı bu, Cornmuse kazanmıştı. Şimdi Buyuk Ödul yarışı başlamak uzereydi. Heyecan artıyordu, kalabalık, içi içine sığmayan insanlar gibi dalgalanıyor, ayaklarını surtuyor, dakikaları azaltmak istiyordu.

Tam bu son dakikada, umulmadık bir olay herkesi şaşkına çevirmişti. Vandeuvres ekmişinin 1'outsider'iP Na-na'nın kotası durmadan yukseliyordu. Erkekler her an yeni bir kota ile geliyorlardı. Nana otuzda, sonra yirmi beşte, sonra onbeşteydi. Kimse bir şey anlamamıştı

bundan. Butun hipodromlarda yenilmiş bir kısrak daha sabahleyin kimsenin el iye istemediği bir kısrak! Anlamı neydi bu birdenbire meydana gelen şaşkınlığın? Bazı kimseler bu alaya inanan enayilere guluyorlardı. Bazıları da işi ciddiye alarak kaygılanıyor, işin içinde bir dolap dönmuş

olmasından kuşkulanıyorlardı. Bir hamle olmuştu belki. Bu konuda birtakım hikâyeler anlatılıyor, yarış alanlarında göz yumulan hırsızlıklardan söz ediliyordu. Ama Vandeuvres'ın adının buyukluğu karşısında suçlamalar duruyordu ve sonunda da Şupheciler, Nana'nın sonuncu olacağını söyleyerek tartışmalarda ağır basıyorlardı.

La Faloise :

- Kim biniyor Nana'ya ? diye sordu.

(*) At koşularında surpriz at.

Bu sorunun altında asıl Nana akla geldiği için, erkekler soruya çirkin bir anlam vererek kahkahalarla gulduler Nana da bunları selâmladı.

- Prince, diye cevap verdi.

Bunun uzerine tartışma yeniden başladı. Prince Fransa'da tanınmayan unlu bir İngiliz jokeyiydi.

Her zaman Na-na'ya Gresham bindiği halde neden Vandeuvres bu jokeyi getirtmişti? Kaldı ki Faloise'a göre, hiç bir zaman başarı kazanamamış olan Gresham'a Lusignan'ı teslim etmesi şaşılacak bir şeydi. Ama butun bu göruşler; bir suru yalanlamalar, alaylar karmakarışık ileri surulen duşuncelerin uğultuları arasında kaybolup gidiyordu. Vakit geçirmek için herkes yeniden şampanya şişelerini boşaltmaya koyulmuştu. Vandeuvres gelmişti. Nana gucenmiş gibi yaptı.

- Doğrusu çok naziksiniz, bu saate kalınır mı? Tartı alanını görmek için yanıp tutuşuyorum ne zamandan beri dedi.

Vandeuvres :

- Gelin öyleyse, daha vakit var, dedi. Bir tur yaparsanız. Bende bir bayan için bir davetiye var.

Sonra koluna girerek genç kadını göturdu. Nana kıskanç bakışların önunden geçerken pek mutluydu. Lucy, Ca-roline ve öteki kadınlar arkasından bakakalmışlardı. Landonda yalnız kalan Hugon kardeşlerle la Faloise, Nana'nın şerefine şampanya bardaklarını boşaltıyorlardı birbiri ardınca. Nana giderken, onlara bağırarak hemen döneceğini söylemişti.

Vandeuvres, Labordette'i görerek yanına çağırdı, aralarında kısa bir konuşma geçti:

- Hepsini topladınız mı?

- Evet.

- Ne kadar?

- Beşyuz Louis, hemen bir parça her yerden. Nana'nın meraka kapılarak kulak kabarttığım görunce

sustular. Vandeuvres çok sinirliydi. Bir gece atlarıyla birlik-EMILE ZOLA

te kendini yakacağını söyleyerek Nana'yı korkuttuğu parıltı vardı gözlerinde. Pistten geçerken genç kadın, senli benli konuşarak:

- Ne var kuzum anlat bana... Neden şu senin kısrağın kotası yukseuyor? Öyle bir şamata kopardı

ki bu!

Vandeuvres olduğu yerde sal andı, sonra şunları kaçırdığı ağzından:

- Ah! Durmadan çene çalıyorlar! Ne biçim şeydir şu bahse tutuşanlar mil eti! Elinde bir favori oldu mu çul anırlar ustune bana bir şey bırakmazlar. Sonra bir outsidese istek oldu mu, şamata eder, derileri yuzuluyormuş gibi bağırırlar avaz avaz.

- Bana haber verilse iyi olurdu, ben bu atın ustune oynadım, kazanma şansı var mı dersin?

Vandeuvres birden sebepsiz yere köpurdu :

- Baksana! Rahat bırak beni... Butun atların şansı vardır... Kota yukseliyor! Ona oynadılar da bundan. Kim, bilmiyorum?... Budalaca sorularınla kafamı şişireceksen bırakır giderim.

Böyle konuşmaya alışık olmadığı için hoşlanmazdı da bundan. Nana bu sözler karşısında uzuntu duymaktan çok şaşkınlığa uğradı. Kaldı ki Vandeuvres de yaptığından utanmıştı. Genç kadın sert bir dil e daha terbiyeli olmasını söyleyince özur diledi. Bir suredir böyle birdenbire öfkelenive-riyordu. Şimdi Paris'in yuksek sosyetesinde ve hovardalık çevrelerinde bugun son kozunu oynadığını bilmeyen yoktu. Eğer atları kazanmaz da bunlar uzerine oynanan paralar sırtına binerse felâketi, çökuşu demekti bu onun. İtibarının destekleri, alttan alta çuruyen yaşantısının dışarıdan o sağlam görunuşu yıkılıp gidecekti. Bu yaşantı borçlar ve duzensizlik yuzunden her gun biraz daha sarsılarak yıkıntıya gidiyordu. Nana'nın, bu erkek yiyicinin böyle zaten sarsılmış

olan bir zenginliğin dibine darı ekerek suip supurduğunu de bilmeyen yoktu. Kadının çılgınca hevesleri uzerine bir suru hikâye anlatılıyordu. Bade'de yapılan bir partide adamda otele verecek para bırakmayarak, har vurup harman savur-364

muş, şöminedeki kora, bakalım kömur gibi yanacak mı diye, bir avuç elmas atmıştı. Yavaş yavaş

o iri el eri ayakları, o kaba mahal e kızı guluşuyle eski bir soyun bu zuğurt duşmuş oğlunu avucunun içine almıştı bu kadın. Şu anda, hayvana ve pisliğe duşkunluğu yuzunden şupheciliğin kendisine verdiği gucu bile kaybetmişti. Bir hafta önce Nana, Le Havre'la Trouril e arasında Normandiya kıyılarında, kendisine bir şato satın alması için söz verdirmişti. Vandeuv-res'e. Şimdi genç adam bu sözu şeref borcu sayıyordu. Yalnız canını sıkıyordu bu kadın, o kadar budalaca şeyler yapıyordu ki dövmek geliyordu içinden.

Bekçi, onları tartı meydanına bıraktı. Kontun kolunda gelen bu kadını geri çevirmeye cesaret edememişti. Na-na'nın bu yasak bölgeye girebildiği için koltuklan kabarmıştı, tribunlerin önunde oturan kibar kadınların önunden salınarak geçiyordu. Birbiri ardına sıralanmış on sandalye dizisini sergilenen kadın elbiseleri canlı renkleriyle, açık havanın neşesine neşe katıyordu. Sandalyeler aralanmış, tanıdıklar kume kume toplanmışlardı. Parklardaki ağaç kumelerinin altında olduğu gibi.

Çocukları da başıboş bırakmışlar, oradan oraya koşuşuyorlardı. Yukarı tarafta, tribunun basamakları tıklım tıklım insanla doluydu. Buradaki kadınların elbiselerinin açık renkleri direklerin gölgesinde eriyordu. Nana önlerinden geçtiği kadınların yuzlerini suzuyordu birer birer. Kontes Sabine'den gözlerini bir sure ayırmadı. Sonra imparatorluk tribununun önunden geçerken gözune imparatoriçenin arkasında dik duran Muffat'yı görunce pek keyiflendi.

Vandeuvres'e yuksek sesle : - Hele bak! Şu budalaya! dedi.

Her yeri görmek istiyordu. Bu park köşesi çimenlikleri ve ağaç kumeleriyle pek ilgi çekici gelmemişti kendisine. Bir dondurmacı parmaklık kapının yanına buyuk bir bufe kurmuştu. Üzeri otla döşenmiş, bir kır kahvesi damının altında bir suru adam bağırıp çağırarak konuşuyor, guluşuyordu. Ringdi burası. Yan tarafta boş at bölmeleri vardı. Um-EMİLE ZOLA____

duğunu göremediği için cam sıkılmıştı Nana'nın. Burada sadece bir jandarma atı vardı. Sonra Padock'la çevresi yuz metre kadar bir pistin önune geldiler, bir seyis geminden kurtulmak için başını kasan Valerio II.'yi gezdiriyordu. Yakalarına turuncu renkli kartları asılmış, bir suru adam çakıl döşeli yol arda gidip geliyordu. Tribunlerin açık galerilerinde de birçok gezinenler vardı. Bu da Nana'yi kısa bir sû- * re ilgilendirdi; oh! doğrusu ya sıkıntıya değmezdi bu, insanı içeriye bırakmadıklarına göre.

O sırada yanlarından geçen, Daguenet ile Fauchery genç kadına selam verdiler. Nana bir işaret yaptı, bunun uzerine yanına gelmek zorunda kaldılar. Tartı alanını yerin dibine batırarak eleştirdi.

Sonra :

- Hele bak! Marki de Chounard, ne kadar da koca-mış! Bu yaşta da yine azgınlık ediyor mu?

Bunun uzerine Daguenet, markinin son numarasını anlatmaya başladı. Bu iş öneki gun olmuştu, daha kimse bilmiyordu. Aylarca etraflarında döndukten sonra Gaga ile kızına otuz bin franklık bir yer satın aldığı söyleniyordu.

Nana çok kızmıştı:

- Oh! ne iğrenç şey! Durmayın kız babası olun... diye bağırdı... Ben de duşunuyorum bunu!.. Şu çimenlikte duran kupa arabasında bir bayanın yanındaki genç kız Lili olmalı... Yuzu hiç yabancı

gelmiyor bana... İhtiyar onu da da elde edecek ha...

Vandeuvres kulak vermiyordu onun söylediklerine; genç kadından kurtulmak için sabırsızlanıyordu. Fakat, Fauchery, Nana'ya eğer bookmakerleri görmediyse hiçbir şey görmuş

sayılmayacağını söylediği için, genç kadın bunu istemediği açıkça bel i olduğu halde, kont göturmek zorunda kaldı.

Etrafı kestane fidanlarıyla çevrili çimenlikler arasında önu tamamıyla açık, sutunlu, kubbeli bir yapı vardı/Burada açık yeşil renkteki sık yaprakların altına sıkışık durumda, bir suru bookmaker bir panayırda olduğu gibi sıralanmış bahse girişecekleri bekliyordu. Kalabalıktan iyi görune-366

NANA

bilmek için tahta sıralar ustunde ayakta duruyor, kotalarını hemen yanı başlarındaki tahtaya yazarak ilân ediyor, bakışlarıyla halkı tararken bir hareket, bir göz kırpması uzerine bahisleri yazıyorlar ve bu işi öylesine hızla yapıyorlardı ki, ağzı açık kalıyordu seyircilerin. Bu meraklı

kalabalık hiçbir şey anlamadan seyrediyordu, bu olup bitenleri. Bir karışıklıktır gidiyor, rakamlar bağırılarak söyleniyor, her umulmadık kota ilân edilince bir gurultudur kopuyordu. Bu yetmiyormuş

gibi zaman zaman çığırtkanlar içeri dalarak avaz avaz bağırıyor, ya bir yarışın başlangıcı ya da bitişini ilân ediyor; bu gurultuyu busbutun arttırıyordu.

Bu manzara Nana'yı çok eğlendirmişti :

- Ne tuhaf şeyler, diye mırıldandı. Çok acayip suratları var bu adamların. Hele şu iri yarı herife bakın, buna bir ormanda rastlasam ödum kopar.

Fakat Vandeuvres başka bir bookmakeri gösterdi. Yeni bir tipti bu adam, iki yılda uç milyon kazanmıştı. İnce, uzun, sarışın bir gençti, herkes saygı ile bakıyordu ona. Kendisiyle gulumseyerek konuşuyorlardı. Yoldan geçenler, durup ona bakıyorlardı.

Nihayet kontla genç kadın buradan uzaklaştılar; bu sırada Vandeuvres başka bir bookmakere işaret etti. Adamı yanına çağırdı. Bu, eskiden kontun yanında arabacılık etmişti. İri yarı geniş

omuzlu kanlı canlı bir adamdı bu. Şimdi yarışlarda çok para kazanarak zengin olmuştu. Kont şimdi onu ileriye surmeğe çalışıp, bildiği gizli bahisleri ona anlatıyordu. Hâlâ bu adama bir uşak

.gibi davrandığı da göze çarpıyordu. Adam yarışlarda ust uste buyuk paralar kaybetmişti. O da bugun son kozunu oynuyordu, gözleri kan çanağına dönmuştu; nerdeyse beyin kanamasından gidecekti.

Vandeuvres yavaşça :

- Eee, ne kadar oynadınız bakalım, Marechal? diye sordu.

Bookmaker de sesini alçaltarak :

- Beş bin louis sayın kont; dedi. Nasıl, guzel değil mi? Size söyleyebilirim ki kotayı indirdim, uçe duşurdum.

size

Vandeuvres'un bu sözler hoşuna gitmemişti.

- Hayır, hayır istemiyorum. Hemen ikiye getirin, bir şey söylemeyeceğim, artık Marechal.

. Oh! Şimdi ne işime yarar bu sayın kontum? diye öteki aşağıdan alan bir suç ortağı gulumseyişi ile cevap verdi. Sizin iki bin louis'inizi verebilmek için halkı çekmek gere- •

kir.

Bunun uzerine Vandeuvres adamı susturdu. Ama kont uzaklaşınca, kısrağının değerinin artışı

uzerine ona bir şeyler sormadığı için uzuldu. Eğer kısrak şanslı çıkarsa yaşadı demekti. Çunku el iye karşı bu kısrak uzerine iki yuz louis oynamıştı.

Nana, kontun fısıltıyla söylediklerinden bir şey anlamamıştı ama yine de ne olduğunu sormaya cesaret edememişti. Adam şimdi daha da sinirli görunuyordu. Nana'yı, tartı salonunun önunde rastladıkları Labordette'e aktararak :

- Göturun bunu siz, dedi... İşim var benim... yine göruşuruz.

Sonra salona girdi, burası basık tavanlı dar bir yerdi. Bir kantar butun salonu doldurmuş gibiydi.

Bir banliyö istasyonunun bagaj yerini andırıyordu. Nana burada da buyuk bir hayal kırıklığına uğradı. Çok buyuk bir salon, atları tart-ma'k için anıtsal bir kantar göreceğini ummuştu. Aa! Bu da ne? Meğer sadece jokeyleri tartıyorlarmış? Adam sen de bunların tartılışını görmek için bunca sıkıntıya katlanmaya değmezdi. Kantarın arkasında, koşumunu dizlerinin ustunde tutan, aptal suratlı bir jokey oturmuş, redingotlu şişko bir herifin kendisini tartmasını bekliyordu. Bu sırada kapının önunde bir seyis atı tutmaktaydı. Cosinus'tu bu hayvan. Çevresine, onu sessizce seyreden bir kalabalık toplanmıştı. . _ Pist kapanmak uzereydi. Labordette, çabuk olması için Nana'yı sıkıştırıyordu. Ama geriye dönerek biraz ötede Vandeuvresle konuşan ufak tefek birini gösterdi: - Bakın, işte Prince. Nana gulerek :

- Yaa! demek bana binen bu, dedi.

Adamı pek çirkin bulmuştu. Butun jokeyler ona duzenbaz tipler gibi görunuyordu, herhalde bu, buyumelerine engel olunmasındandır, diyordu. Bu Prince, kırkında vardı, kuruyup kalmış yaşlı bir çocuğu andırıyordu o

uzun, sıska buruşuk anlamsız suratıyla. Adamın gövdesi o kadar kuçucuk kalmıştı ki, sırtındaki jokey gömleğinin içinde kayboluyor gibiydi.

Buradan ayrılırken Nana :

- Bu adam bana kazandırmaz yarışı; dedi.

Otları, basıla basıla kararmış çimenliği yeniden bir kalabalık doldurmuştu. Demir direklere asılmış, çok yuksek işaret tablolarının önunde toplanan insanlar, başlarını yukarıya kaldırmış, her atın numarası görundukçe bağırışarak bu tabloya bakıyorlardı. Numaralar, tartı salonuna bağlanan bir elektrik teli aracılığıyla, tablo da ışıklı olarak görunmekteydi. Seyircilerden bazıları, el erindeki programlara işaretler koyuyorlardı. Sahibinin Pichenette'i yarıştan çıkartması mırıldanmalara sebep olmuştu. Nana buradan, Labordette'in koluna girerek geçip gitti. Bir direğe asılmış olan zil, pistin boşaltılması için surekli olarak çalınıyordu.

Nana landonuna binerken :

- Aman çocuklar, bunların tartı yeri dedikleri yer beş para etmez! dedi. Şimdi herkes çevresine toplanmış alkışlıyordu genç kadını: «Bravo! Nana...» «Nana yine bizim oldu» diye. Ama ne budalaca şeylerdi bunlar. Kendilerini bırakmış mıydı sanki? Tam vaktinde gelmişti. Dikkat! yarış

başlıyordu. Artık şampanya unutulmuştu, içen yoktu.

Nana, Gaga'yı arabasında görunce, şaşırdı. Kadın Lo-usiet ile Bijou'yu kucağına almıştı. Gaga, la Faloise'a sokulmak için bu yola başvurmuştu. Bunun için de içinden bebeği öpmek geldiğini bahane ediyordu. Çocukları çok severmiş dediğine göre:

- Ya peki Lili nerede? diye Nana sordu. Şu ihtiyarın arabasındaki kız o mu yoksa?... Bana ilginç

bir şeyler anlattılar...

Gaga ağlamaklı bir yuzle :

- Ah şekerim; dedi. Bu iş hasta etti beni. Dun yataktan kalkamadım, öyle ağladım, öyle ağladım ki. Bugun buraya gelebileceğimi sanmıyordum... Bak, biliyorsun benim duşuncemi değil mi?

Böyle olmasını istemiyordum ben. Bir manastırda okuttum onu; iyi bir evlenme yapmasını istiyor- '

dum. Hep sıkı sıkı öğutler verir, gözumun önunden ayırmazdım... Ama ne yaparsın şekerim kendi böyle istedi. Oh, görsen nasıl kıyameti kopardı. Ağlamalar, bağırmalar, öyle çirkin şeyler de söyledi ki, dayanamadım, şamarı indirdim suratına. Çok canı sıkılıyordu, bu yola gitmek istiyordu.

Nihayet bana engel olmaya hakkın yok senin!» diye ba-ğırmaz mı? Ben de : «Rezilin birisin sen, şerefimizi lekeledin, defol git!» dedim. Bu iş böyle oldu, ben de razı olmak zorunda kalıp bu durumu sağladım... Ah, son umudum da suya duştu... Oysa neler ummuştum neler...»

Bu sırada bir kavga gurultu duyuldu, iki kadın ne olduğunu anlamak için ayağa kalktılar. Georges, kume kume toplanan insanlar arasında dolaşan bir dedikoduya karşı Vandeuvres'u savunuyordu.

Genç adam :

- Neden atını bıraktığını söylemeli. Daha dun yarış salonunda Lusignan'ı bin louis'ye aldı, diye bağırıyordu.

Philippe de kardeşinin dediğine katıldı:

- Evet, oradaydım ben de. Tek louis bile surmedi Nana için.... Eğer Nana ona çıktıysa, bunda Vandeuvres'un hiç rolu yok. İnsanları bu kadar dalaverecilikle suçlamak gulunç şey. Ne çıkarı

olacak bundan?

Labordette ses çıkarmadan dinliyordu, sonra omuz sil-kerek :

- Boş ver, varsın söylesinler... Kont, daha demin, Lusig-nan için en azından beşyuz louis ileri surdu. Nana'ya da yuz altın koyduysa da bu bir at sahibinin hayvanlarına da-ima guvendiğini göstermek zorunda oluşundandır...

La Faloise kol arım sal ayarak bağırdı:

- Yeter be! Bizi ne diye ırgalasın bu! Spirit kazanacak yarışı. Fransa yaya kaldı, yaşasın İngiltere!

Atların yarış alanına girdiğini bildiren çan sesi duyulunca kalabalıkta yeni bir dalgalanma başladı.

Şimdi Nana iyi görebilmek için buketlerin, gul erini, ayaklarının altında çiğneyerek landonunun ön tarafındaki sıranın ustune çıktı. Gözunu engin ufukta gezdirdi. Bu son heyecanlı anda pist henuz boştu. Kapalı duran gri renkli parmaklıkların önunde ikişer ikişer polisler bekliyordu. Pistin ön tarafındaki çamura bulanmış çimen şeridi ta uzaklarda, bir kadife yumuşaklığı ile gözu okşuyordu.

Nana, ortaya doğru bakınca, çimenlikte, kaynaşan insan kalabalığını gördu. Kişneyen atların yanında sabırsızlıktan hırstan yerlerinde duramıyordu bu insanlar. Bunlardan bazıları topuklarını

yerden keserek boyunu yukseltmeye çalışan insanları, ruzgârla dalgalanan çadırları, parmaklıklara yaslanmak uzere koşuşan yayalar arasında atlarını suren binicileri, göruyordu. Öte yanda tribunlere doğru dönunce, yuzleri kuçulmuş başlar, yol arı dolduran alacalı bulacalı şekil er, taraçalar, balkonlar gökyuzunun zemini uzerinde kara lekeler olarak çarpıyordu gözune. Butun bunların ustunde de yine, çepeçevre hipodrom ortasında ovaya hakim olan yine kendisiydi.

Sarmaşıklarla örtulu değirmenin ardında, çukurluk bir çayır yer yer gölgelere boğulmuştu, karşıda, tâ tepenin eteğinde akan Seine'e kadar,

parkın buyuk yol an kesişiyordu, bu yol arda hareketsiz bir araba dizisi sıralanmıştı. Sonra sola Boulogne ormanına doğru manzara yeniden genişliyor, Meudon dolaylarının mavimtırak ufukları göze çarpıyordu, artık burayı, iki yanı yapraksız pembe çiçeklerle suslu bir yol a sona ermekteydi. Karınca suruleri gibi akın akın insanlar geliyordu durmadan. Tarlalar arasında ince bir şerit gibi görunen bir yolda ilerliyordu bu kalabalık, sonra Paris yönunde, bedavacılar yığını, çaluar arasında, ormanın kenarında ağaçların altında kara lekeler gibi görunuyordu.

Birden alanın bu ucuna yığılan yuz bin insanı sıcak bir neşe sardı. Bir çeyrek saattir, bulutların ardına gizlenen guneş, yeniden görunmuş, engin bir göl gibi aydınlığını yaymıştı bu toprakların ustune. Birden her şey, özel ikle kadınların şemsiyeleri kalabalığın ustunde, altın kupeler gibi alev

alev parlamaya başlamıştı. Şimdi guneşi alkışlıyorlar, guluyor, bulutları itmek isteyen kol ar uzanıyordu havaya.

Bu sırada bir polis baş pistten geçiyordu. Daha yukarıda elinde bir kırmızı bayrakla bir adam görundu.

Nana bu adaman kim olduğunu sormuştu. Labordette

- Starter^ Baron Mauziac; dedi.

Genç kadının etrafına toplanıp, arabasının basamaklarına kadar çıkan erkekler arasında bir bağrışma koptu. Her görulen yeni bir hareket, bir olay karşısında tek tuk kelimelerle konuşuyordu bu adamlar. Philippe'in, Georges'un, Bordenave ve la Faloise'ın çenelerini kapadıkları yoktu.

- «Durun, itmeyin canım... görmeme engel olmayın... Şu adamın Bay de Souvigny olduğunu mu söyluyorsunuz? Hani, ta buradan görebilmek için pek keskin gözlu olmalı insanın! Susun, flama çekiliyor... İşte geliyorlar, dikkat! Co-simıs başta!

Direğin ucunda şimdi sarı kırmızı bir flama dalgalanıyordu. Atlar, seyislerin yedeğinde, birer birer piste giriyordu, jokeyleri ustundeydi, her birinin. Cosinus'un arkasından, Hasard ve Boum görundu. Sonra Spirit görununce seyirci kalabalığı arasında bir mırıltı dolaştı. Şahane doru bir attı

bu, derisinin rengin de İngiliz atlarının o kasvetli esmerliği vardı. Valerio II canlı bir yuruyuşle piste girerken kenarı pembe şeritle çevrili açık yeşil çuhasıyla pek beğenilmişti. Şimdi Vandeuvres'in atları bekleniyordu. Nihayet, Frangipane'in arkasından mavi beyaz renkler görundu. Ama, çok biçimli bir hayvan olduğu halde Lusignan Nana'nın yanında sönuk kalmıştı. Guneşin altın ışıkları

kırmızıya çalan derisiyle, kırmızı saçlı sarışın bir kızı andırıyordu, u kısrak. Şimdi narin çukur göğsu, guneşin altında bir alto parıtısıyla parlıyordu.

Aa. bakın ! Tıpkı benim saçlarımın renginde yelesi!

Ne kadar övunuyorum bununla bilemezsiniz, dedi.

( ) Yarışlarda atların koşuya başlamalarım işaret eden adam.

Şimdi adamlar landona tırmanmaya başladılar. Borde-nave Louiset'nin ustune basacaktı az kalsın. Annesi unutmuştu çocuğu. Bordenave, babaca bir homurtuyla kucağına alıp omuzuna çıkardı:

- Bu zaval ı yumurcak da görsun... dur hele, anneni göstereyim sana, bak işte şurada!

Bijou da bacaklarını tırmalayıp duruyordu. Onu da kucağına alan, şimdi Nana adını taşıyan bu hayvanın karşısında duyduğu mutlulukla öteki kadınlara bir göz attı. Öfkeden kuduruyordu hepsi.

O zamana kadar arabasında kımıldamadan oturan Tricon kadın, kalabalığın tepesinden el erini sal ayarak bir bookmakere birtakım emirler verdi. Bir koku almıştı; Nana uzerine bahse girmeye karar verdi.

Bu sırada da la Faloise durmadan bağırıp çağırıyordu, çekilmez olmuştu. Frangipane'a abayı

yakmıştı.

- îçime doğdu, diyordu. Hele bakın şu Frangipane'a. O ne yuruyuş!... Sekiz veriyorum bu ata ben. Kim var bu kadar bahse giren?

Labordette dayanamayarak :

- Susun canım, dedi. Boşuna uzuyorsunuz kendinizi. Philippe de :

- Bir sutçu beygirinden başka bir şey değil bu Frangipa-ne. Baksanıza daha şimdiden sırsıklam ter içinde kaldı... Nasıl yavaşladığın görursunuz birazdan.

Atlar sağa doğru yönelip, deneme tırısına kalkmıştı, dağınık olarak tribunlerin önunden geçtiler.

Şimdi yine seyircilerin nöbeti tutmuştu, her kafadan bir ses çıkıyordu.

- Sağrısı çok uzun şu Lusignan'ın ama çevik hayvan... ama tek lira surmem Valerio II. için... sinirli bir şey, hep kafasını dikerek koşuyor, kötu belirti bu... Aa! Spirit'e Bur-ne binmiş... Bence omuzlarında iş yok bunun. Butun mesele omuzların sağlamlığında... Dinleyin beni, ben Nana'yı

şu buyuk Poule des Produits yarışından sonra görmuştum, tere batmış, yelesi sarkmıştı.

Çarpıntıdan böğurleri kalkıp iniyordu, geberecekti nerdeyse. Eee, yeter be! Amma kafa şı-EMILE ZOLA

373

şirdi şu da Frangipane'ıyla! Dinleyecek vaktimiz yok. İşte yarış başlıyor.

La Faloise bir bookmaker bulabilmek için çırpınıp duruyordu. Yanındakiler kendisine aklını başına toplamasını söylediler. Herkes boynunu ileriye doğru uzatmıştı. Fakat atların ilk kalkışları iyi olmadı. Uzaktan ince siyah

bir çizgi gibi görunen starter, bayrağını indirmedi. Atlar bir sure koştuktan sonra geriye döndu. İki yanlış kalkış daha oldu. Sonunda starter, butun atları bir araya toplayıp hepsini birden öyle buyuk bir ustalıkla kalkışa geçirdi ki seyirciler bağırıştılar :

- Enfes!., yok canım rastlantı... Ne olursa olsun iyi oldu...

Şimdi bağrışmalar durmuştu, seyirciler yurekleri kaygıyla daralarak sonucu bekliyorlardı. Artık bahisler durmuştu, buyuk oyun pistte oynanıyordu. Önce bir sessizlik çökmuştu, ortalığa.

Herkesin soluğu kesilmiş gibiydi. Seyirciler sapsarı olmuş yuzlerini yukarıya doğru kaldırıyorlardı.

Kalkışta, Hasard ve Cosinus atik davranarak başa geçmişlerdi; hemen arkalarından Valerio II geliyordu. Ötekiler dağınık olarak koşuyordu. Tribunlerin önunden geçerken yer sarsılır gibi olmuş

hava birden adeta bir kasırga çıkmışçasına dalgalanmıştı. Şimdi, bu at kafilesi kırk metreye varan bir çizgi halinde koşuyordu. Frangipane en sondan geliyordu. Nana, Lusignan ile Spirit'in biraz arkasındaydı.

Labordette :

- Tuh be! dedi. Hele bakın şu İngilizce, nasıl da sıyırıyor kendini kumenin içinden!

Şimdi landonun içindekiler durmadan bir şeyler söyleyip duruyorlardı. Herkes topukları ustunde ayağa kalkarak daha iyi görmeye çalışıyor, gözleri guneşin altında birer Parlak nokta gibi kayıp giden jokeyleri izliyordu. Çıkış sırasında Valerio II. başa geçti. Cosinus ile Hasard'ın hızları

azalmıştı. Lusignan ile Spiril ve Nana hep onların arkasın-da, bir hizada koşuyorlardı.

Bordenave :

- ingiliz kazandı yarışı, açıkça görunuyor bu, Lusignan yoruldu; Valerio II'de surduremeyecek koşusunu..

Philippe, yurtseverlik duygulan incinmiş bir insanın acısıyla :

- Rezalet, yani İngiliz kazanırsa yarışı! diye haykırdı.

Bu birbirinin ustune yığılmış insanlar şimdi derin bir bunalım içinde çırpınıyordu. Bir bozgun daha mı? Şimdi herkes adeta dua edercesine Lusignan'ın kazanmasını can ve gönulden diliyordu.

Spirit'e de, ustundeki bir mortocu gibi sırıtan jokeyine de kufur yağdırıyorlardı, şimdi.

Şimdi biniciler, dörtnala çayırın ortasından geçip gidiyorlardı. Nana, ağır ağır topuklarının ustunde dönerek ayaklarının dibinde kaynaşan bu insan ve hayvan kalabalığına ufukta parlak bir çizgi çizerek uzaklaşan jokeylere, bir kasırga ile sarsıhyormuş gibi durmadan sal anan binlerce seyircinin başına bakıyordu. Bacaklarının olanca gucuyle koşan sonra, gittikçe uzaklaşıp kuçulen atların sağrılarından ayırmıyordu gözlerini. Şimdi atlar, ormanın ta uzaklardaki yeşil perdesinin önunde gittikçe kuçulen çizgiler halinde yandan görunuyordu. Sonra birden, hipodromun ortasındaki buyuk bir ağaç kumesinin ardında gözden kayboldular. Georges hiç umudunu kesmemişti:

- Bırakın canım... Daha bitmedi. İngiliz geçildi, dedi.

Ama la Faloise yeniden Fransızlığını hiçe sayan kuçumseyici tavrıyla Spirit'i alkışlamaya başlamıştı.

- Bravo! Çok iyi gidiyorsun! Fransa'ya lâyıktı bu! Spiril birinci ve Frangipane ikinci! diye söyleniyordu. Artık çileden çıkmaya başlayan Labordette, tut çeneni yoksa atarım arabadan aşağı, diye bağırdı.

Louisety'i kucağından hiç indirmemiş olan Bordenave saatine bakarak :

- Bakalım kaç dakikada gelecekler, dedi.

Atlar birer birer ağaç kumelerinin ardından görunmeye başladı. Herkes şaşkına döndu, kalabalık arasından mırıltılar yayıldı. Valerio II hâlâ başta gidiyordu. Sprit ona ye-EMILE_ZOLAtjsti buna karşılık Lusignan yarışı bıraktı, yerini başka bir hayvan aldı. Önce kimse bir şey anlamadı bundan, jokeyleri birbirine karıştırıyorlardı. Hayret sesleri yukseliyordu.

- Ama bu Nana!... Baksanıza Nana... Lusignan yerinden kımıldamadı... Evet, evet, Nana. Bak şu altın sarısı renginden bel i, göruyor musunuz şimdi! Ateş saçıyor koşar- , ken... Bravo Nana!

Bak hele şu başarıya!... Adam sen de hiçbir anlamı yok bunun. Lusignan yardım ediyor.

Bir kaç saniye kadar herkes böyle duşunmuştu. Ama, ağır ağır kısrak gittikçe artan bir hızla öteki atları geçiyordu. Şimdi buyuk bir heyecan sarmıştı herkesi. Arkadaki atların kuyrukları artık kimseyi ilgilendirmiyordu. Şimdi Spi-rit, Nana, Valerio II ve Lusignan arasında çetin bir çekişme başlamıştı. Seyirciler adlarını söyleyerek ilerleyip gerile-yişlerini, yarım yamalak cumlelerle arkasını getirmeden mırıldanıp duruyorlardı. Arabacısının yerine çıkmış olan Na-na'nın yuzu bembeyaz olmuştu, heyecandan butun vucudu titriyordu. Öylesine kendini yarışa vermişti ki ağzını açmıyordu. Yanında duran Labordette yeniden gulumsemeye başladı.

Philippe sevinçle :

- Eee, bakın, İngiliz kötuledi, pek iyi değil durumu, diyordu.

La Faloise :

- Ne olursa olsun hapı yuttu Lusignan, diye bağırdı. Önde giden Valerio II... Bakın! Dört tanesi şimdi bir hizada.

Butun ağızlardan aynı kelimeler dökulmuştu.

- Ne gidiş! Evlâtlar!... Hey Al ahım, çetin bir gidiş bu.

Şimdi dört atlık kume yıldırım hızıyla karşıdan akın etmişti. Gittikçe adeta soluklan duyulurcasına her an yaklaştıkları duyuluyordu. Butun seyirciler, görunmeyen bir kuvvetin önune katılmış gibi parmaklıklara hucum etti. Daha atlar gelmeden adeta dalgalı bir denizin uğultusu gibi bir bağ-nşma koptu. Korkunç bir yarışın son partisiydi bu. Şimdi yuzbin seyircinin kafasına tek bir fikir saplanmış, mal arıy-376

NANA

la milyonları surukleyen bu atlardan birine bağlamışlardı butun umutlarını. İtişip kakışmalar arasında ezilenler oluyordu. Yumruklar sıkılmış, ağızlar açık, seyircilerden her biri duygulan, dilekleriyle bahse girdiği atı kamçılıyor, bağırarak daha hızlı, daha hızlı koşturmak istiyordu.

- İşte görunduler!... İşte! İşte!

Şimdi Nana yeniden ötekileri daha da geride bırakmaya başlamıştı, Valerio II epi geride kalmış, Spirit'i geçmeğe çalışıyordu. Gökgurultusu busbutun şiddetlenmişti. Atlar yaklaştıkça bir kufur sağnağı karşılıyordu onları:

- Lusignan'a yuh! hantal hayvan, pis sutçu beygiri!... İngiliz kıyak gidiyor!.. Ah! Mendebur! yandı

benim on altın, Nana başta gidiyor! Bravo Nana! Bravo yosmam!

Şimdi landonun arabacı yerinde duran Nana, farkında olmadan, sanki koşan kendisiymiş gibi sal anıyor, kalçalarını kıvırıyordu. Karnına vuruyor, bununla kısrağı daha da hızlandıracağını

sanıyordu. Her vuruşunda ağzından yorgun bir soluk çıkartıyor hafiften bir sesle :

- Haydi... Ha gayret!... Ha gayret!... diye söyleniyordu durmadan.

O sırada çok göz kamaştırıcı bir şey oldu. Üzengilerinin ustunde dimdik ayağa kalkan Prince, kırbacını havada sal ayarak Nana'yi kamçılıyordu. Bu sıska uzun yuzlu ihtiyar çocuk, o kaskatı

durgun adam, ateş saçıyordu şimdi. Görulmemiş öfkeli bir atılganlık ve önune durulmaz bir kazanma azmiyle yureğinin butun hırsını kısrağa aktarıyor, onu destekliyor, gözleri kan çanağına dönmuş atı ruzgâr hızıyla uçuruyordu. Butun o at surusu kasırga gibi havayı dalgalandırarak, soluklarını keserek kasırga gibi geçiyordu seyircilerin önunden, hakem, buyuk bir soğukkanlılıkla gözunu varış yerini işaretleyen direkten ayırmadan bekliyordu. Price son bir şahlanışla Nana'yı, Spirit'i bir at başı geride bırakarak direğin önunden atlattı.

Şimdi birden kabaran fırtınalı bir denizin uğultusunu andıran muthiş bir bağırışına kopmuştu.

Nana! Nana! Nana! Bu haykırış dalgalana dalgalana buyuyor, bir fırtına hı-

zıyla yavaş yavaş ufku dolduruyor, Boulogne ormanından Valerien tepesine Longehany çayırlarından Boulogne ovasına kadar yayılıyordu. Çimenlikte çılgınca bir coşkunluğa kapılmıştı

seyirciler. Yaşasın Nana! Yaşasın Fransa! Kahrolsun İngiltere! Kadınlar şemsiyelerini sal ıyor, erkekler yerlerinde sıçrayıp dönuyor, avaz avaz haykırıyorlardı. Sinir' krizine tutulmuş gibi durmadan gulenler, şapkalarını atanlar da vardı içlerinde. Pistin öte yanında, tartı yerinde tribunlerde buyuk bir dalgalanma göze çarpıyor, butun bu ezilip buzulen yuzlerin, uzanan kol arın butun ağzı açık insanların ustunden bir alev kasırgası geçiyordu sanki ve bu coşkunluk duracağına gittikçe şiddetleniyor, kabaran bîr denizin dalgaları gibi buyuyor imparatorluk tribununu de sarıyordu. Şimdi imparatoriçe de bu yuzbinlerce insanın coşkunluğuna kaptırmıştı

kendini, alkışlıyor, durmadan alkışlıyordu. Nana! Nana! Nana! sesleri çılgınca bir coşkunluk içinde çırpınan insan yığınlarını ustune altın ışıklarını serpen guneşe doğru yukseltiyordu.

Şimdi durduğu yerde boyunu yukselterek duran Nana, alkışlanan kendisiymiş gibi bir övunç

duyuyordu içinde. Bir an zaferinin sersemliği içinde donmuş kalmıştı, pisti dolduran kapkara kalabalığa gözunu dikmiş duruyordu, öylece. Biraz sonra ustunde binicisi Price'le birden tukenmiş

gibi adeta çökercesine yuruyen Nana'ya yol vermek için bu kalabalık duzenle sıraya girip de yol açınca silkinerek el erinin butun gucuyle kalçalarına vurarak, her şeyi unutarak zaferini haykırmaya başladı:

- Ah! Aman Al ahım! Ben... Evet ben kazandım yarı-§ı!.. Aman Al ahım! Ne buyuk mutluluk bu!

Duygularını alt ust eden sevincini nasıl açığa vuracağını bilemeyerek, Louiset'yi Bordenave'ın omuzunun ustune oturtarak öpmeğe başladı.

Bordenave:

- Uç dakika ondört saniyede başardı bu işi, diyerek saatini cebine koydu. Adının tâ ovanın derinliklerinden gelen yankılarım duyuyordu şimdi Nana. Kendisini durmadan al-378

kışlayan bu yuzbinlerce insan, onun halkıydı ve o dimdik, guneşin altın yağmuru içinde, guneş

renkli saçları, mavi beyaz, gök renkli elbisesiyle yuksekten seyrediyordu bu insanları.

Kalabalıktan kendini kurtarıp koşan Labordette iki bin altınlık bir kazancı olduğunu haber verdi, çunku Nana uzerine kırka karşı el i louis ile bahse girmişti. Ama bu kazanç, kendisini bir anda Paris'in kraliçesi yapan bu zaferin yanında hiç geliyordu ona. Öteki kadınların hepsi kaybetmişlerdi. Rose Mignon bir öfke nöbeti içinde şemsiyesini parçaladı, Caroline Heqmet, Clarisse ve Simonne oğlunun yanında olduğunu unutan Lucy Stewart bile, boğuk bir sesle kufur yağdırıyor, çileden çıkıyorlardı bu şişko kızın şansı karşısında. Oysa yarışın hem başlangıcında hem de bitişindi istavroz çıkartan Tricon kadın ayağa kalkıp öteki kadınların ustunden,

sezgisinin kendisini aldatmayışının derin mutluluğu ile ve de o kocakarı tecrubesiyle Nana'ya dualar ediyordu.

Şimdi landonun etrafındaki erkek çemberi gittikçe daralmaktaydı. Vahşice naralar atıyordu Nana'nın takımı. Bağırmaktan sesi kısılmıştı Georges'un. Şampanya kalmadığı için. Philippe yanına uşaklardan birini alıp bir bufeye koştu. Şimdi Nana'mn saray halkı gittikçe kalabalıklaşıyor, zaferini alkışlamak için geride kalanlar yarış ediyorlardı birbirleriyle. Arabası butun o çimenliğin merkezi haline gelmiş, zafer kazanmış bir hukumdarın tahtı gibi bir şey olmuştu. Uyruklularıın ustunde onlara hukmeden kraliçe Venus'tu o şimdi. Simonne'u yuzustu bırakan Steiner bu coşkunluğa kapılarak landonun basamağına tırmanmaya çalışıyordu. Şampanya gelip de genç

kadın bardağını havaya kaldırınca, öyle bir alkış kopmuş, Nana! Nana! diye bağırışma-lar öylesine bir kuvvetle yeniden başlamıştı ki, şaşkına dönen halk kısrağı arıyordu, gönul eri fethedenin kısrak mı yoksa kadın mı olduğunu kestiremiyordu kimse.

Bu sırada karısının korkunç bir öfkeyle parlayan bakışlarına aldırmadan Mignon, Nana'nın arabasına koştu. Bu şeytan kız deliye döndurmuştu adamı, mutlaka sarılıp öpecekti, sonra iki yanağına birer öpucuk kondurarak, babaca:

-

Canımı sıkan şimdi şu ki Rose şimdi o mektubu göndermeye kalkacak... öfkesinden kuduruyor, dedi.

- Oh, ne iyi! İşimi kolaylaştırır bu! diye cevap verdi genç kadın.

Ama adamın şaşkınlığını görerek telâşla :

"- Yoo, hayır ne dedim?... Ne dediğimi bilmiyorum ben de gerçekten... sarhoş gibiyim.

Evet sarhoştu, sevinçten sarhoş, guneşten sarhoş, bardağı hep havada, kendi zaferini kendi yuceltiyordu.

Nana, şimdi gittikçe artan gurultu, harıltı, bağırışma-lar, guluşmeler arasında:

- Nana'nın şerefine! Nana'mn şerefine! diye haykırıyordu.

Yarış sona ermek uzereydi, şimdi Vaublane ödulunun koşusu yapılıyordu. Arabalar birbiri ardınca hipodromdan ayrılıyordu. Çekişmeler, tartışmalar arasında sık sık Vande-uvres'in adı

duyulmaktaydı. İşin iç yuzu aydınlanmıştı. Van-deuvres iki yıldanberi bu hamleyi hazırlamaktaydı, Nana'mn bakımını Gesham'a vermiş ve Lusignan'ı da, kısrağı başarısına yardım etsin diye ileri surmuştu. Kaybedenler içerleyip söyleniyor, kazananlar ise aldırış etmiyorlardı buna. Yani yasak değildi ya bu? bir ahır sahibi atlarım istediği gibi yetiştiremez miydi? Bunun nice örnekleri daha önce de görulmemiş miydi? Bir çokları Vandeuvres'un dostlarının aracılığı ile elinden geldiği kadar Nana uzerindeki bahisleri elinde toplamış olmayı aşırı bir hareket buluyordu. İki bin louis'den ortalama otuz bine kadar sözediliyordu: yani yuz yirmi bin frank, rakamın buyukluğu göz kamaştırdığı için yapılan hareket de hoş göruluyordu.

Fakat tartı yerinden gelen daha ağır başka dedikodular da fısıldanıyordu kulaktan kulağa.

Buradan gelenler ayrıntılı şeyler anlatıyorlardı. Yuksek sesle korkunç bir rezaletten sözedenler bile vardı. Bitmişti bu zaval ı Vandeuvres bu nefis başarısını çok yersiz bir budalalık, sersemce bir 380

hırsızlıkla berbat etmişti. Şu duzenbaz bookmaker Marec-hal'e Lusignan'a karşı, kendi hesabına iki bin louis verdirerek, açıkça bahse surduğu bir iki bin louis'sini geri almaya heves etmişti. Bu da zenginliğinin son çökuntusunun ortasındaki çatlağı ortaya koyuyordu. Favorinin kazanmayacağını

öğrenmiş olan bookmaker bu at uzerinden altmış bin frank kadar ele geçirmişti. Yalnız Labordette, doğru ve ayrıntılı bilgi alamaması yuzunden, doğruca gidip ondan Nana uzerine iki yuz louislik bahis bileti almıştı. Ama öteki oyunun iç yuzunu bilmediği için el i louis ileri surmuştu.

Kısrak uzerine elindeki yuzbin louislik bahis biletini kaçıran Marechal, çökuntuyu Labordette'le kontun yarıştan sonra tartı salonunun önunde konuştuklarını görunce, birdenbire, oyunu kavramıştı. Bunun uzerine bu eski arabacı, parasını kaptırmış bir insanın kaba öfkesiyle herkesin gözunun önunde, en ağır kelimelerle hikâyeyi anlatarak mil eti ayaklandırmıştı. Şimdi hakem kurulunun bu işi görüşmek uzere toplanacağı söyleniyordu.

Bu olayı Philippe'le Georges'tan yavaşça öğrenen Nana duşuncesini söylerken, kıs kıs gulerek kafayı çekiyordu. Yani ne diye elmasındı böyle bir şey, hem sonra bu Marechal pis herifin biriydi.

Ama Labordette görununceye kadar hâlâ böyle bir şeyin olduğundan şuphe ediyordu. Rengi sapsarıydı adamın. Nana yavaşça:

- Eee, ne var? diye sordu. Lobardette sadece :

- Bu iş yatar! diye cevap verdi. Çocukluk etmişti ona göre bu Vandeuvres. Bunu söylerken canının sıkıldığını bel i eden bir jest yaptı.

Nana, o akşam, Mabil e'de buyuk bir başarı elde etti. Saat ona doğru görunduğu zaman şamata çoktan başlamıştı. Bu klâsik çılgınlık toplantısına butun genç hovardalar gelmiş, sözum ona kibar tabaka görulmemiş uşak kalabalığı budalalığıyla birbirini eziyordu insanlar. Siyah elbiseler aşırı

tuvaletli dekolte kadınlar, çöp tenekesine atılmaya lâyık

eski kıyafetiler, zilzurna sarhoş, bağırıp çağırıyor, hoplayıp sıçrıyorlardı. Otuz adım öteden, orkestradaki çalgıların sesi ' duyulmaz olmuştu. Hiç dans eden yoktu. Nedendir bilinmez, budalaca lâflar tekrarlanıp duruyordu.

Tuhaflık yapmak için kendini zorlayanlar vardı ama, kimsenin gulduğu yoktu bunların yaptıklarına. Vestiyere kapatılan yedi kadın ' kurtarılmaları için ağlaşıp yalvarıyorlardı. Yerde bulunmuş bir yabani sarımsak açık arttırmada iki louise kadar çıktı.

İşte tam bu sırada yarıştaki mavi beyaz elbisesiyle Nana girdi içeriye. Bir bravo gurultusu içinde sarımsağı ona armağan ettiler. İstemediği halde onu kucaklayıp havaya kaldırdılar, uç adam, el erinin ustunde bahçeye göturerek çiğnenmiş çimenlerin, dağılmış yeşil ik yığınlarının arasında zafer kazanmış bir kraliçe gibi dolaştılar. Orkestra engel olduğu için saldırıp muzisyenlerin iskemlelerini, nota sehpalarını parçaladılar.

Nana ancak salı gunu zaferin verdiği heyecandan kurtulup kendine gelebildi. O sabah Bayan Lerat, gelip Loui-set'ye açık hava dokunduğunu söylemişti. Yaşlı kadın butun Paris'te dil ere destan olan bir hikâyeyi heyecanla anlatıyordu. Yarış alanlarından ihraç edilen Vandeuvres ertesi gun ahırında atlarıyla birlikte kendini yakmıştı.

Genç kadın :

- Bunu bana çoktan söylemişti, deyip duruyordu. Gerçekten kaçığın biriydi bu adam!... Dun akşam bana bunu anlattıkları zaman öyle bir korktum ki! Anlıyorsun değil mi, bir gece pekâlâ

boğazlayabilirdi beni... Hem sonra atı hakkında bilgi vermeli değil miydi bana? Yukumu tutardım bilseydim bunu!.. Labordette, eğer bunu Nana öğrenirse hemen berberine ve bir de bir suru adama yetiştirir, demiş. Doğrusu ya pek kibarca bir davranış!... Ya, hani hiç de fazla uzulmuş

değilim onun için.

Biraz duşundukten sonra, birden öfkelendi. Tam bu sırada içeriye Labordette girmişti. Onun payına duşeni yoluna koymuştu, Nana'ya kırk bin frank getiriyordu. Bu da 382

NAM

genç kadının öfkesini busbutun arttırmaktan başka birşeye yaramadı. Çunku bir milyon kazanabilirdi. Butun bu işte kendisi masum pozunda görunen Labordette, Vandeuvres'i dımdızlak ortada bırakıvermişti. Bu eski aileler boşalmıştı, böylesine aptalca sönup gidiyordu.

- Yoo, hayır, kendini bir ahırda yakmak budalaca bir şey değil, dedi. Bence yiğitçe son verdi hayatına... Yoo, şu Marehal'la olan hikâyesini savunacak değilim. Budalaca bir şey bu. Blanche bunun suçunu yuklemeğe kalktığı zaman şöyle cevap verdim: «Hırsızlık edeceğini söylemiş miydi bana?» Doğru değil mi ama? Bir adamdan, onu suça itmeden para istenebilir... Eğer bana meteliğim kalmadı artık, deseydi, şöyle derdim ona: «Peki ayrılalım öyleyse» bu da burada biterdi.

Teyzesi de duşunceli duşunceli:

- Hiç şuphesiz; dedi. Eh, bir erkek bu kadar inat eder- • se sonu böyle olur işte!

- Ama bakın, şu yarıştan sonraki kuçuk şenlik pek şirindi doğrusu, diye Nana yeniden söze başladı. Oh! Bu sizi pek urkutmuşe benziyor. Herkesi uzaklaştırmış, yanından, sonra da gaz dökup... Kimbilir nasıl yandı alev alev görmeliydi! Duşun içi tıklım tıklım saman ve kuru ot dolu bir yer!.. Bir de bakıyorsunuz alevler göğu sarmış... En hoşu da kızartma olmak istemeyen atların hali. Kapılara saldırıp insanlar gibi bağırışmaları duyuluyor... Evet, evet bu sahneyi unutamayacak görenler.

Labordette, inanmadığını bel i eder gibi bir ses çıkardı. Vandeuvres'un ölduğune inanmıyordu o.

Adamın biri onu pencereden sıvışırken gördurğune yemin etmişti. Kafası bozulup ahırını ateşe vermişti. Ama içerisi biraz fazlaca ısınınca ayılmış olmalıydı herhalde. Kadınlar karşısında bu kadar aptala dönmuş, bu kadar boşalmış bir adam bu kadar kabadayıca göğusleyemez ölumu.

Genç adamın söyledikleri hayal kırıklığına uğratmış gibiydi Nana'yı, sadece şöyle dedi:

- Ah! Zaval ı ne kadar da guzeldi!

XII

Saat sabahın biri olduğu halde, Nana ile kont, atlas kap-lı yatakta uyumadan yatıyorlardı hâlâ! Üç

gunluk bir dargınlıktan sonra Kont Muffat o akşam yine gelmişti. Alaca karanlık odada ılık bir sevişme kokusu vardı. Gumuş kakmalı beyaz lake mobilyalar, hafif bir solukluk veriyordu odanın havasına. İnik bir perde yatağı gölgeye boğmuştu. Önce bir iç çekişi oldu, sonra bir öpuş

sessizliği bozdu ve Nana örtulerin altından kayarak çıplak ayaklarını sarkıttı, bir sure karyolanın kenarında oturdu. Başını yeniden yastığa bırakan kont karanlıkta kalmıştı. Genç kadın bir an duşundukten sonra :

- Sevgilim, Al aha inanıyor musun? diye sordu. Sevgilisinin kol arından kendini kurtarınca yuzunde derin bir din korkusunun izleri belirmişti.

Sabahtanberi hep içinin sıkıldığından sözedip durmuştu. Budalaca bir ölum ve cehennem korkusu kurt gibi kemi-rıyordu yureğini. Zaman zaman, geceleyin, böyle çocukça korkulara kapılır. Gözu açık korkunç kâbuslar görurdu.

- Söylesene, cennete gider miyim ben dersin? diye tekrar sordu.

Bunu söylerken butun vucudu urpermişti. Böyle bir durumda, bu acayip sorular, kontun yureğinde katolikçe vic-an azaplarını yeniden canlandırmıştı. Ama, geceliği omu-zundan kayan, saçları

dağılmış, Nana adamın göğsune ka-Panarak hıçkırıklar arasında :

" Ölmekten korkuyorum... Ölmekten korkuyorum... di-

Adam buyuk guçlukle kendini kurtardı. Şimdi vucudu-bu kadının çılgınlık nöbetine kendini kaptırmak-384

tan korkuyordu, bilinmeyenin görunmeyenin dehşetine suruklenerek. Nana'ya aklını başına toplamasını, sapasağlam olduğunu, bir gun Tanrının

gunahlarını bağışlayacak şekilde davranmasını salık verdi. Genç kadın başını sal ıyordu. Elbette kimseye bir kötuluk ettiği yoktu, bundan başka boynunda her zaman, içinde Meryem ananın resmi bulunan bir madalyon taşırdı.

Konta memelerinin arasından sarkan kırmızı bir ipliğe bağlı madalyonu gösterdi. Ama bu önceden yazılmıştı: evli olmayan ve erkeklerle duşup kalkan kadınlar cehennemi boylayacaktı. Şimdi çocukluğunda okuduğu din dersleri böluk pörçuk hatırına geliyordu. Ah insan ne olacağını doğru olarak bilebilseydi. Ama gel gör ki kimsenin bir şey bildiği yok., Kimse öteki dunyadan bir haber getirmiyor ki. Evet, böyle duşuncelerle insanın rahatını kaçırması budalaca bir şeydi, eğer papazların dedikleri budalaca şeylerse. Şimdi buyuk bir dindarlık duygusuyla hâlâ vucudunun ılıklığını taşıyan madalyonu öpuyor, bunu yapmakla iliklerini donduran ölum korkusuna kafa tutuyordu sanki.

Tuvalet odasına Muffat'nın da beraber gitmesi gerekti, bir an bile yalnız kalmaktan ödu kopuyordu, kapı açık durduğu halde bile. Adam yatağa uzandıktan sonra da Na-na, odanın içinde dört dönuyor, köşe bucağı gözden geçiriyor, en kuçuk bir gurultu olsa tir tir titriyordu. Birden bir aynanın karşısında durdu, eskiden olduğu gibi çıplak vucudunu seyre dalarak kendini unuttu.

Ama gerdanına, kalçalarına, butlarına bakarken, korkusu busbutun arttı. Sonra yuzunu kemiklerini yokladı uzun uzun.

Ağır ağır :

- Ölunce çirkin oluyor insan, dedi.

Yanaklarını sıkıyor, gözlerini faltaşı gibi açıyor, nasıl olacağını görmek için çenesini geriye doğru çekiyordu. Yuzunu böyle bir ezip buzdukten sonra konta dönerek :

- Bak, kafam nasıl kuçulecek, diyordu. Muffat kızdı:

- Delisin sen, haydi gel, yat; dedi.

Şimdi genç kadını bir çukur içinde adeta yuzyıl suren bir ölum uykusunun çökuntusu halinde görur gibi oluyordu. El erini kavuşturup mırıldanarak bir dua okuyordu. Muffat'nın bir zamandır yine sofuluk nöbeti tutmuştu. Artık her gun bu iman krizleri kanını dondurup onu yarı ölu hale getiriyordu. Elinin parmakları çatırdıyor, hep: «Al ahım, Al-lahım» diye mırıldanıp duruyordu.

Guçsuzluğunden, gunah işlemiş olduğu duygusundan gelen bir feryattı bu. Ama lânetli olduğunu bildiği halde bu gunaha karşı koyacak kuvvet bulamıyordu kendinde. Nana yanına geldiği zaman Muffat'yı örtunun altına girmiş buldu; şaşkındı ve tırnaklarını göğsune geçirmiş gözlerini, Tanrıyı

arıyormuş gibi göğe doğru dikmişti. Onun bu hali karşısında genç kadın ağlamaya koyuldu.

Birbirlerine sarıldılar, neden olduğunu bilmeden ikisinin de dişleri takırdıyordu, şimdi ikisi de aynı

budalaca saplantının pençesinde kıvranıyorlardı. Daha önce de böyle bir gece geçirmişlerdi.

Yalnız, bu seferki tamamıyla saçmaydı; nitekim Nana, korkusunu attıktan sonra bunun saçmalığını söyluyordu. İçine duşen bir kuşku ile, farkettir-meden kontun ağzım aradı, belki de Rose Mignon, şu mektubu göndermişti. Ama yoktu böyle bir şey, bu bir kuruntudan başka bir şey değildi. Adam karısının kendisine boynuz taktırdığını hâlâ bilmiyordu. Yeniden ortadan kaybolduktan iki gun sonra, sabahleyin Muffat, daha önce hiç gelmediği bir saatte çıkageldi. Yuzu sapsarıydı, gözleri kan çanağına dönmuştu. Bir iç çatışmasının etkisiyle hâlâ zangır zangır titriyordu. Zaten şaşkın bir halde bulunan Zoe onun bu durumunu farketmedi. Koşarak kontu karşıladı, bağırarak :

- Ah, efendiciğim, çok şukur gelebildiniz! Dun akşam hanım az kalsın öluyordu, dedi.

Muffat daha ayrıntılı bilgi isteyince de :

- inanılmayacak bir şey... çocuk duşurdu efendim!

Nana uç aydır gebeydi. Uzun sure bunu aybaşı durumu ile ilgili bir rahatsızlık sanmıştı, Doktor Boutarel de böyle sanmıştı. Sonra, durumunu açıkça söyleyince o kadar canı sıkıldı ki, bunu herkesten gizlemek için akla karayı

seçti. Kızken anne olan ve durumunu herkesten saklamak zorunda kalan bir genç kızın ruh hâli içindeydi, sinirlerini alt ust eden korkuları, karamsarlığı biraz da bu maceranın sonucuydu. Bu, Nana'ya gulunç bir kaza, kendisini kuçuk duşuren bir şey gibi görunmuştu. Herkes kendisiyle alay edecek diye korkuyordu. Kötu bir şaka! Artık bunun sona erdiğini sandığı bir sırada bu iş olmuştu demek. Kadınlığında bir şeylerin bozulduğunu duyar gibi olmuştu sanki. Surekli olarak hayret içindeydi. İnsan istemese de ve bunun için şunu bunu kul ansa da çocuk oluveriyordu demek!

Tabiatın bu oyununa pek içerliyordu. Zevkinin arasında birden şahlanan bu analık, boşa akıttığı

burıca ölu tohumun ortasında hayatın böylece uyanıverişi hayret veriyordu ona. Yani insan, başına bu kadar iş açılmadan keyfince yaşamayacak mıydı? Peki ama nerden duşmuştu karnına bu yumurcak? Bunu söyleyecek durumda değildi. Aman AUa-hım! Bunu yapan kimse, kendisine saklasaydı çok iyi ederdi herhalde. Çunku kendisinden isteyen olmamıştı bunu, herkesi rahatsız eden bu yaratığın şu yer yuzunde hiç de mutlu olmayacağından şuphe edilemezdi.

Zoe konta felâketi şöyle anlattı:

- Saat dörde doğru hanımımın sancısı tuttu. Tuvalet odasına girdiğim zaman gelmediğini görunce, gidip baktım, boylu boyunca yatıyordu... Evet efendim, yerde, boğazlamışlar gibi bir kan deryası

içinde... Artık anlamıştım durumu, öyle ya? Fena halde kızdım, hanım pekâlâ bana söyleyebilirdi... Bu sırada B. Georges evdeydi. Hanımı yerden kaldırmama yardım etti. Çocuk duşurduğunu söyler söylemez de bu sefer delikanlı fenalaştı. İşte dunden beri canım çıkıyor bunlarla uğraşmaktan.

Gerçekten de konağın altı ustune gelmişti. Butun hizmetçiler, merdivenlerden inip çıkıyor, odadan odaya koşuşup duruyorlardı. Georges geceyi salondaki bir koltuğun uzerinde geçirmişti. Hanımın, akşamları gelmek âdetinde olan ahbaplarına olayı o haber vermişti. Yuzu sapsarıydı. Şaşkınlık ve heyecan içinde, olan bitenleri anlatıyordu. Ste-iner, La Faloise, Philippe ve ötekiler de gelmişlerdi.

Daha

ilk cumlede hepsi hayretle bağırmışlardı. Olamazdı böyle şey! Bir şakadan başka bir şey değildi bu! Ama sonra işi ciddiye alarak, genç kadının yatak odasının kapısına bakarken canları

sıkılıyordu, bu işin pek şakaya gelmediğini duşunerek başlarını sal ıyorlardı. Gece yarısına kadar bir duzine erkek, şöminenin önunde oturup yavaş sesle ahbapça konuştular. Hepsinin kafasını, acaba çocuğun babası ben-miydim, sorusu kurcalıyordu. Beceriksizliklerinin verdiği utanç

yuzlerinden okunuyordu, ama hepsi de birbirini hoş göruyordu bundan öturu. Sonra, önlerine bakarak, eh bana ne bundan, ne ilgim var bununla benim, kadının kendinde oluyor bu iş? diye duşunuyorlardı. Hani eşi yoktu şu Na-na'nın! Böyle bir şaka yapacağı akla gelir miydi hiç? Sonra, artık gulunemeyecek olan bir ölu odasından ayrılır gibi, ayaklarının ucuna basarak çıkıp gittiler birer birer.

Zoe, Muffat'ya :

- Ne olursa olsun, yukarı çıkın efendim, dedi. Hanım daha iyi şimdi. Sizi kabul edebilir... Doktoru bekliyoruz, bu sabah geleceğini söylemişti.

Hizmetçi kadın, Georges'u evine gidip yatması için kandırmıştı.

Yukarıdaki salonda Satin'den başka kimse yoktu, bir divana uzanmış, gözunu tavana dikerek sigara içiyordu. Bu kaza olduğundan beri, evin içindeki şaşkınlık arasında öfkeden kudurmuş, durmadan kötu kötu söyleniyordu. Zoe önunden geçerken, Muffat'ya, hanımcığının çok acı

çektiğini söylediğini duyunca :

- Oh iyi olmuş! Ders olsun bu ona! diye seslendi.

Hizmetçiyle kont hayret ederek dönup baktılar. Satin yerinden kımıldamadı, gözleri hep öyle tavanda, sigarasını sinirli sinirli çekiştiriyordu dudaklarının arasında.

Zoe :

- Eh, doğrusu ya çok iyi yurekli bir kadınmışsınız! de-

di.

Satin divanda doğruldu, öfkeli öfkeli konta bakarak:

NANA

- Oh iyi olmuş! Ders olsun bu ona! diye tekrar söylendi.

Sonra yeniden uzandı, ince bir duman şeridi puskurttu ağzından, hiçbir şeye aldırmamaya ve hiçbir şeye karışmamaya karar vermiş gibi görunuyordu. Doğrusu ya çok sersemce bir şeydi bu!

Zoe, Muffat'yı odaya soktu. Sessizlik içindeki odanın ılık havasına bir eter kokusu sinmişti, bu sessizliği Vil iers caddesinden geçen iki arabasının gurultusu bozuyordu zaman zaman. Nana'nın yastıklara gömulu yuzu bembeyazdı, uyumuyordu, gözleri açık, ama dalgındı. Kontu görunce kımıldamadan gulumsedi.

- Ah şekerim, dedi zayıf bir sesle, seni bir daha göremeyeceğimi sanıyordum.

Sonra adam eğilip saçlarından öperken, Nana'nın yureği kabardı, sanki babasıymış gibi çocuktan tatlı tatlı söz etti.

- Cesaret edemiyordum sana söylemeye... O kadar mutlu hissediyordum İçi kendimi. Oh! Ne hayal er kuruyordum bilsen, onun sana lâyık olmasını istiyordum... Ama bak hepsi uçup gitti şimdi bu hayal erin... Belki böylesi daha iyi... Senin hayatını sarsmayı istemem hiçbir zaman.

Kont, baba olduğunu duyarken hayrete duşup bir şeyler mırıldandı. Bir iskemle çekip yatağın yanına oturdu, elini de örtunun ustune koydu. Genç kadın, Muffat'nın yuzunun kızardığını, ateş

basmış gibi dudaklarının titrediğini gördu:

- Neyin var? Hasta mısın sen de yoksa? diye sordu.

Gözunu ayırmadan adamı uzun uzun suzdu. Sonra ilâç şişelerini duzeltmek bahanesiyle odadan ayrılmayan Zoe'ye işaretle çıkmasını söyledi. Yalnız kaldıkları zaman Muffat'yı kendine çekerek :

- Nen var, sevgilim?... Gözlerin yaş içinde, saklayamaz-sın benden... Bana bir şeyler söylemek için geldin buraya her halde. Haydi konuşsana?

Kont :

- Hayır, hayır, bir şey yok yemin ederim... diye kekeledi.

Ama kederden boğulacak gibi oluyordu. Bu hasta odası busbutun yureğini kabartmıştı. Birden hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı, acısını boğmak için başını örtulerin altına gömdu. Nana işi anlamıştı. Hiç şuphe yok Rose Mignon mektubu göndermiş olmalıydı. Bir sure hiç ses çıkarmadan ağlamasını seyretti. Adamın butun vucudu öylesine sarsılıyordu ki yatağı da sarsıyordu. Sonra Nana şefkatli bir sesle:

- Evinde canını sıkacak bir şeyler mi oldu yoksa? diye sordu.

Adam başıyla evet, dedi.

Nana yeniden bir sure sustu, sonra, çok yavaş sesle :

- Yani her şeyi biliyor musun şimdi?

Adam yine başıyla evet, dedi. Odanın uykulu havası yeniden sessizliğe gömuldu. Muffat bir akşam önce İmpara-toriçenin bir partisinden dönunce, Sabine'in sevgilisine yazdığı mektubu almıştı. Öcalma duşuncesiyle yanıp tutuşarak geçirdiği korkunç bir geceden sonra, sabahleyin erkenden, karısını öldurme isteğine karşı koyabilmek için, kendini sokağa atmıştı. Ama, dışarıdaki Temmuz sabahı havası o duşunceleri silmişti kafasından. Doğruca Nana'ya gelmişti. Hayatının butun çetin anlarında yaptığı gibi. İşte onun yanında felâketinin acısı içinde avunmanın aşağılıkça sevincine bırakmıştı kendini.

Genç kadın yurekten gelen iyilik dolu bir sesle :

- Haydi canım, toparla kendini artık. Çoktandır biliyor-Oum bunu ben. Ama elbette sana gerçeği söyleyecek olan

en değildim. Hatırlıyor musun, geçen yıl kuşkulanmıştın

ir ara. Sonra benim dikkatli-davranmamla işler yoluna gir-

mişti. Kanıt yoktu elinde... Evet! Şimdi bunu ele geçirdin, ağır bir şey bu, biliyorum. Ama insanın katlanması için bir şey duşunmesi lazım. Böyle bir şey yuzunden şerefini kay-betmez bir insan.

Muffat artık ağlamıyordu. Uzun zamandan beri, evinin en gizli sırlarını Nana'ya açmış olmakla beraber, yine de bir utanç duyuyordu şimdi. Nana'ya derdini söyleyebilirdi, önemi yoktu bunun. Bir kadındı o da, her şeyi anlayabilirdi. Muffat boğuk bir sesle :

- Hastasın, ne diye yormalı seni!... Saçma bir şey yaptım gelmekle. Gidiyorum, deyince Nana içtenlikle :

- Hayır, olmaz, dedi. Kal burada. Belki iyi bir öğut verebilirim sana. Yalnızca çok konuşturma beni, doktor yasakladı.

Muffat yerinden kalkarak odanın içinde gezinmeye başladı. Şimdi genç kadın adamı sorguya çekti:

- Ne yapmayı duşunuyorsun şimdi?

- Ne mi? Gidip tokatlayacağım bu adamı.

- Eh, pek tutarlı bir şey değil bu... ya karına?

- Dava açacağım, elimde kanıt var.

- Bu da hiç tutarlı değil, sevgilim. Daha da budalaca bir şey... Biliyor musun hiçbir zaman bunu yaptırtmayaca-ğım sana.

Sonra sakin fakat zayıf sesiyle bir duel o ve davaya girişip rezalet çıkartmanın gereksizliğini ispatladı. Gazetelerin diline duşerdi, butun bir hafta boyunca sömururlerdi bu olayı. Böylece butun huzurunu, saraydaki yuksek yerini, adının onurunu tehlikeye atmış olacaktı. Ne faydası vardı

bunun herkesi kendine guldurmekten başka?

Muffat :

- Ne olursa olsun, öcumu alacağım! diye bağırdı.

- Bak nonoşum, böyle hal erde bir insan vaktinde öç almamışsa sonradan ne yapsa öcunu almış

sayılmaz.

Kont kekeleyerek sustu. Elbet ödlek bir adam değildi. Ama Nana'nın haklı olduğunu hissediyordu.

İçinde gittikçe artan bir rahatsızlık vardı. Duşkunce ve utanç verici bir şeyler onu gevşetip öfkesinin o ilk şahlanışını yavaşlatmıştı-Kaldı ki Nana,

her şeyi açık yureklilikle söylemeye karar vererek onu busbutun guçsuz hale getirmişti:

- Canını sıkan şey ne biliyor musun sevgilim?... Sen de karını aldatıyorsun da ondan. Öyle değil mi? Her halde aylak aylak sokaklarda dolaşmak için karının koynuna girmiyor değilsin. Karın da farkındadır elbet bunun. Peki öyleyse nasıl çatabilirsin Ona? Kalkar seni örnek aldığını söyler de ağzına tıkarsa... İşte bunun için sevgilim, orada ikisini de gebertecek yerde burada ayağını

suruyorsun böyle.

Bu sert sözler uzerine Muffat perişan olmuştu, bir iskemleye çökuverdi. Nana sustu, soluk aldı, sonra zayıf bir

sesle :

- Oh! Çok yoruldum, kalkmama yardım et biraz... Hep duşuyor gibi hissediyorum kendimi. Başım kurşun gibi.

Muffat yardım edince, derin bir soluk aldı. Şimdi daha iyiydi. Sonra bir boşanma davasının meydana getireceği eğlenceli sahneyi anlatmaya koyuldu.-Kontesin avukatının Na-na'dan söz ederek butun Paris'i nasıl guldureceğini gözunun önune getirebiliyor musun? diye sordu. Artık her şey ortaya dökulecekti. Kendisinin Varietes'deki başarısızlığı, konağı, butun yaşantısı. Yoo, hayır, bu kadar reklamdan hoşlanmam ben! diye sözune devam etti genç kadın. Bir takım bayağı

kadınlar böyle bir şeyi kışkırtırlardı belki, onun sırtından un kazanmak için, ama her şeyden önce senin mutluluğunu isterim ben. Bunları söyleyerek genç kadın kontu kendine çekti başını kendi başının yanına yastığının kenarına yasladı, kolunu boynuna doladı, sonra yavaşçacık kulağına :

- Dinle beni, canımın içi, şimdi karınla barışmalısın.

Adam isyan etti. Asla! diyordu. Nerdeyse yureği çatlayacaktı. Yeterdi bu kadar utanç. Ama Nana yine de tatlılıkla diretti:

- Karınla barışmaksın. Dinle beni, herkesin seni evinden ayırdığımı söylemesini ister misin? Bu adımı kötuye çıkartır, neler söylemezler benim için? Yalnız beni her zaman seveceğine yemin et.

Çunku başka bir kadınla....

Nana'nın birden gözyaşları boşandı. Hıçkırıklar konuşmasına engel oluyordu. Muffat öpucuklerle onu yatıştırmaya çalışıyordu :

- Delisin sen, hiç olur mu böyle bir şey! diyordu.

- Evet, evet yemin etmelisin. Bu bana destek olacak. Nihayet karındır, karşına çıkan her hangi bir kadınla beni aldatmana benzemez bu.

Sonra da adama guzel guzel öğutler vererek konuşuyor, konuşuyordu. Tanrı'nın sözunu bile etti.

Şimdi Kont B. Venot'uyu dinler gibi olmuştu. İhtiyarın, onu gunaha suruklemekten kurtarmak için verdiği vaazları hatırlatmıştı bu sözler. Bununla birlikte Nana ayrılmaktan sözetmiyordu, bu uzlaşmayı, adamcağızı karısı ile kendisi arasında paylaşmayı kimseyle bozuşmadan sakin bir yaşantıyı hayatın kaçınılmaz pislikleri arasında mutlu bir uykuyu öğutluyordu. Yaşantılarını hiç

değiştirmezdi bu, o yine Nana'nın sevgili nonoşu olarak kalacaktı. Yalnız, daha seyrek gelecekti ve kendisiyle geçirmediği geceleri kontese ayıracaktı. Genç kadın artık tukenmişti, hafifçe içini çekerek sözunu şöyle bitirdi:

- Eh benim içim rahat edecek iyi bir şey yaptığım için... Daha çok seveceksin beni...

Odaya sessizlik çökmuştu. Nana gözlerini kapamıştı. Şimdi yastığa gömulu yuzu daha solgun görunuyordu. Muf-fat onu daha fazla yormamak bahanesiyle dinliyor, hiç ses çıkartmıyordu. Bir kaç dakika sonra Nana yeniden gözlerini açtı:

- Hem sonra para meselesi? Karınla bozuşursan nereden para bulacaksın? Labordette dun senedin ödenmesi için geldi... Bende metelik yok.

Yeniden gözlerini kapadı, ölu gibi görunuyordu. Muf-fat'nın yuzu derin bir bunalımla buruştu. Onu bu kadar sarsan acı olay yuzunden, bir gun öncesinden beri para sıkıntısını unutmuştu, kaldı ki bundan nasıl kurtulacağını da bilemiyordu. Kesin olarak söz verildiği halde yuzbin franklık senet, bir kere daha suresi uzatılmakla birlikte yine elden ele dolaşıyordu. Labordette çok uzgun gibi gösteriyordu kendini, butun suçu Francis'in ustune atıyor, bu kadar terbiyesiz bir adamla bir daha iş yapmayacağını söyluyordu.

Bu parayı ödemek gerekiyordu. Kont, imzaladığı senetlerin hiçbirinin protesto edilmesine meydan vermemişti. Nana'nın yeni isteklerinin yanı sıra evinde de har vurup harman savuruluyordu. Leş

Fondettes'ten dönuşunde kontes birden aşırı bir luks merakına duşmuş, ve sosyete eğlencelerine vermişti, kendini. Bu da zenginliklerini kemirip tuketiyordu. Kontesin kaprislerinin kocasına yuklediği masraf- • ların bir yıkım halini aldığını söyluyordu herkes. Eve yepyeni bir duzen verilmiş, Miromesnil sokağındaki konağa yeni bir biçim verilmek için beşyuzbin frank harcanmıştı.

Bunun yanı sıra çok pahalı elbiselere, şuna buna avuç avuç para harcanıyordu. Muffat, iki kere bu kadar paranın nereye gittiğini soracak oldu. Ama karısı yuzune öyle acayip bir bakışla bakarak gulumsemişti ki, sert bir cevap almaktan çekinerek daha fazla bir şey sormaktan vazgeçti.

Nana'nın aracılığı ile Daguenet'yi damatlığa kabul etmesinin nedeni Estel e'in drahomasını

ikiyuzbin frank kadar azaltabilecek, ust tarafı için hiç ummadığı bu evlenmeden son derecede mutlu olan genç adamla anlaşabilecekti.

Ama yine de, Labordette'e verilecek bu yuzbin frangı bulabilmek için bir haftadır bir çareye baş

vurmayı tasarlıyorsa da bunu gerçekleştirmekten çekiniyordu. Bu da amcalarından birinin kontese bıraktığı yarım milyon değerindeki şahane Leş Bordes çiftliğini satmaktı. Şu da var ki bunun için karısının imzası lâzımdı, o da kontun izni olmadan burayı elden çıkartamazdı. Bir an önce karısıyla bu imza işini konuşmaya karar verdi. Ama her şey çökup yıkılsa bile bu sırada böyle bir uzlaşmayı kabul edemeyecekti. Bu duşunce karısının başkasıyla yattığını yeniden hatırlatarak acısını busbutun arttırdı. Nana'nın ne istediğini anlıyordu. Çunku artık kendini tamamiyle salıvererek butun duşuncelerini ona açtığı için, kontesin imzası konusunda nasıl sıkıntılı bir durumda olduğunu genç kadına anlatmıştı.

Nana diretmekten vazgeçmiş gibi görunuyordu. Gözle-açmadan dinliyordu, kontu. Rengi sapsarı

olmuştu, fat biraz eter içirdi. Genç kadın içini çekti, Daguenet'-adım söylemeden :

- Duğun ne vakit? diye sordu.

- Beş gune kadar nikâh kıyılacak, diye Muffat cevap verdi.

Genç kadın uykusunda sayıklıyormuş gibi:

- Eh, canımın içi, ne yapman gerektiğini duşun... Herkesin memnun olmasını isterim ben... dedi.

Muffat Nana'nın elini avucunun içine alarak genç kadını yatıştırdı. Evet, butun bunlar sonra duşunulurdu, önemli olan şimdi dinlenmeseydi onun. Artık başına gelen şey karşısında isyan etmez olmuştu. Eter kokusu içindeki bu ılık ve uykulu hasta odasının havası içinde tatlı bir huzur ihtiyacıyla butun benliği uyuşmuş gibiydi. Uğradığı hakaret karşısında şahlanan erkekliği, bu yatağın sıcaklığı içinde, bu acı çeken kadının yanı başında eriyip gitmişti. Şimdi, kanını tutuşturan istekler ve bir şehvet kasırgası

içinde geçirdikleri saatlerin anısını yaşayarak Nana'nın iyileşmesine çalışıyordu. Ona doğru eğildi, kucaklayarak kol arının arasında sıktı, yuzunde en kuçuk bir hareket olmadan yatan genç kadının bir zafer gulumseyişi vardı dudaklarında. Bu sırada Doktor Boutarel içeri girdi.

Genç kadının kocası gözuyle baktığı Muffat'ya :

- Ee, nasıl bakalım, bu sevgili yavru? dedi. Hay Al ah konuşturmuşsunuz galiba.

Doktor hâlâ genç, guzel bir adamdı. Kibar hovardalardan bir çok hastası vardı. Çok neşeliydi, kadınlarla ahbapça gulup konuşurdu, ama yatmazdı hiç biriyle, vizitesi çok yuksekti. Her çağrılışta da koşardı. Nana, ölum korkusuyla haftada iki uç İçere getirtiyordu Doktor Boutarel'i; ona hastalıklardan duyduğu çocukça kaygılarını açar, Doktor da dedikodular, tuhaf hikâyeler anlatarak iyi ederdi onu. Butun bu kadınlar pek severlerdi doktor Boutarel'i. Ama bu sefer Nana'nın durumu ağır görunuyordu.

Muffat dışarı çıkmak uzereydi, çok heyecanlıydı. Na-na'cığını bu kadar zayıf görmek çok içine dokunmuştu. Tam odadan çıkacağı sırada genç kadın bir işaret yaparak yanına çağırdı, ahum uzattı ve hafif bir sesle:

. Ne dediğimi unutma... karına dön. Yoksa karışmam ha darılırım; dedi. Yarı şaka yarı ciddi söylemişti bunu.

Kontes Sabine kızının nikâhının salı gunu kıyılmasını istemişti. O gun yeni hâle getirilen konakta bir de açılış töreni yapılmış olacaktı böylece. Badanası daha yeni kurumuştu. Butun sosyete çevrelerine beşyuz kadar davetiye gönderildi. Daha o sabah bile döşemeciler duvar kâğıtlarını

mıhlıyorlardı. Avizeler yakıldığı sırada, saat dokuza doğru, mimar, çok heyecanlanan kontesle birlikte binayı dolaşarak 1 son emirlerini veriyordu.

Bu toplantı, tatlı bir bahar şenliği havası içinde geçti. Temmuzun bu sıcak akşamında buyuk salonun iki kapısı da açılmıştı, dans edenler bahçeye kadar gidebiliyorlardı. Kont ile kontesin kapıda karşıladıkları ilk davetlilerin gözleri kamaştı. Ampir stilindeki o masif akaju mobilyaları ve sarı kadife renkli duvar kâğıtlarıyla, rutubetli havasıyla kontesin annesinin her köşesinde sofuluk kokusu duyulan soğuk salonunu hatırlayanlar şimdi yuksek şamdanların serptiği ışıklar altında, daha antredeyken gözleri kamaştıran yıl-dızh mozaikler karşısında hayran oluyorlardı. Mermer merdivenin parmaklığının ustu gayet ince işlenmiş desenlerle susluydu. Salondaki koltuklar, kanepeler cenova kadifesiyle kaplanmıştı, tavanda da Boucher'nin bir tablosundan alınma dekor resimleri vardı. Bunu mimar satılan Hampierre şatosundan yuzbin franga almıştı. Avizelerden, kristal apliklerden, çok kıymetli mobilyalara ve duvarları örten aynalara bol bir ışık çağlayanı

dökuluyordu. Öyle ki Sabine'nin, eski salonda tek olan o kırmızı kadife kaplı şezlongu şimdi Çoğaltılmış, genişletilmiş, butun konağa şehvet dolu bir tembel ik ve aşırı bir zevk havası vermiş

gibiydi, bu şehvet ve zevk hırsı olgunluk çağının son ateşiyle busbutun alevlenmiş, şiddetlenmişti.

Dans başlamıştı, bahçeye, bir açık pencere önune yerleştirilen orkestranın çaldığı vals açık havadan tatlı bir esintiyle doluyordu salona. Şimdi bahçe, Venedik fenerleriyle aydınlatılmıştı, alaca karanlık içinde daha da geniş görunuyordu. Çimenliğin kenarına kurulan erguvan renkli bir ça-396

dırda bufe vardı. Çalınan vals, şu Sarışın Venus'un oynak valsiydi, çapkınca kahkahalar gibi dolduruyordu konağın içini ve sanki canlı ahengiyle ılık bir urperme geçiriyordu duvarlardan.

Salonda esen bir zevk ve şehvet ruyası bu koca konakta barınan öluler çağının, Muffat'ların geçmişini, onur ve sofulukla geçmiş olan butun bir yuz yılı silip supuri -yor, önune katıp göturuyordu şimdi.

Kontun annesinin eski ahbaplarının butun bu luks karşısında gözleri kamaşmıştı ama, kendilerini yap yalancı bir dunyada hissederek yine şöminenin yanına sığınmışlardı. Konağın içini dolduran gurultucu kalabalık arasında ufak bir kume meydana getirmişti bunlar. Bayan Du Joncquoy, yemek odasına gelinceye kadar geçtiği odaları tanıyamamıştı. Bayan Chantereau, şimdi kendisine çok genişlemiş gibi görunen bahçeye şaşkın şaşkın bakıyordu. Çok geçmeden bu köşede toplanan yaşlılar, acı sözler söylemeye başlamışlardı aralarında fısıldaşarak. Bayan Chantereau, mırıltı halinde bir sesle :

- Eee, kontun annesi sağ olup da görseydi butun bunları... Hele bir gözunuzun önune getirin onun şu kalabalığın arasına girişini. Bu ne luks, ne gurultu, rezalet! diyordu.

Bayan Du Jonquoy da :

- Bu Sabine çıldırmış, diye cevap verdi. Bakın kapıda duruyor... Buradan göruluyor, butun mucevherlerini takmış, takıştırmış.

- Bir aralık hepsi kontla kontesi gözden geçirebilmek için ayağa kalktılar. Sabine, İngiliz danteliyle suslu beyaz bir tuvalet giymişti; dudaklarında o hiç eksilmeyen hafifçe kendinden geçmişçesine gulumseyişiyle gençlik, guzel ik ve neşeyle dolup taşıyordu. Yanında duran Muffat da yaşlanmış

solgun yuzuyle sakin ve kibarca gulumseyerek duruyordu yanı başında.

Bayan Chantereau tekrar söze başlayarak :

- Sözde evin efendisi kont, o izin vermeden kuçucuk bir iskemle bile konulamazdı buraya!... Ama bakın şu işe, hani Sabine salonuna bile el surmek istemiyordu değil mi, şimdi butun konağı

değiştirdi baştan aşağıya...

İhtiyar kadınlar sustular, arkasında bir suru delikanlıyla Bn. Chezel es girmişti içeriye. Gördukleri karşısında he-yecanlanmışçasına kesik kesik bir

şeyler söyluyordu:

- «Oh! Çok nefis!... Çok hoş... ne ince zevk! diye bağırıyordu.

Sonra uzaktan seslendi: '

- Ne diyeceğimi şaşırdım! Bakın şöyle bir duzene sokulunca o eski harap bina nasıl yokoluvermiş... ne kadar hoş! Öyle değil mi? Tam çağımıza uyan bir dekor... artık Sabine burada rahatlıkla partiler verebilir.

İki yaşlı kadın yeniden yerlerine oturdular. Yavaş sesle, kontun kızının şu pek çok kimseyi şaşırtan evlenme işini konuşuyorlardı. O sırada Estel e geçmişti yanlarından. Pembe ipekli bir elbise giymişti. Yine hep öyle sıska, dumduz görunuyordu o suskun kız oğlan kız yuzuyle.

Daguenet ile evlenmeyi gık demeden kabul etmişti, ne sevinçli görunuyordu ne de uzuntulu...

Şömineye odun attığı o kış ak-şamlarındaki gibi renksizdi yine. Onun için yapılan butun bu şenlikler, bu ışıklar, bu çiçekler, bu muzik ilgilendirmiyordu genç kızı.

Bayan Du Jonquoy :

- Bir maceracıymış bu damat olacak adam. Ben hiç görmuş değilim kendisini.

- Dikkat edin, işte geliyor, diye mırıldandı Bayan Chantereau.

Bayan Hugon'u iki oğluyla birlikte gören Daguenet hemen koşup kolunu yaşlı kadına verdi, şimdi ona, sanki bu devlet kuşunun başına konmasına çalışmış olan ona, guler yuz, sevgi ve saygı

gösteriyordu.

Bayan Hugon şöminenin yanına otururken :

- Teşekkur ederim, göruyorsunuz ya yine eski köşeme geldim, dedi.

Bayan Du Jonequoy :

- Tanıyor musunuz onu? diye sordu, Daguenet oradan uzaklaştıktan sonra.

- Elbet. Sevimli bir genç. Georges çok sever

" -

Çok unlu bir aileden.

Kadıncağız sessiz bir duşmanlığa karşı onu savunuyordu. Babasını Louis Philippe çok beğenirmiş, ölunceye kadar valilik, etmiş. Bu genç biraz savrukmuş belki. Butun zenginliğini yitirdiğini söyluyorlarmış. Ama çok zengin bir amcasından buyuk bir miras yiyecekmiş.

Öteki iki yaşlı kadın başlarını sal ayıp duruyorlardı. Bayan Hugon onların bu davranışı karşısında sıkılmakla birlikte Daguenet'nin ailesinin, soyluluğunu övup duruyordu. Çok yorgun olduğunu söyluyor, bacaklarının ağrıdığından şikâyet ediyordu. Bir aydan beri, bir suru işler yuzunden, Richelıeu sokağındaki evinde oturuyormuş. O anaca gulumseyişi hafif bir kederle gölgelenmişti.

Bayan Chantereau :

- Ne olursa olsun, dedi Estel e bundan daha iyisiyle evlenebilirdi.

Birden bir bando sesi duyuldu. Bir kadril dansı oynayacaktı şimdi. Herkes salonun ortasında yer açmak için duvar diplerine çekilmişti. Erkeklerin siyah elbiselerinin arasından açık renkli kadın tuvaletleri kayıp geçiyordu. Avizelerden dökulen ışık çağlayanı altında mucevherlerin ışıltısı beyaz tuylerin titreşimi bir leylâk ve gul bahçesi manzarası veriyordu bu kalabalığa. İçerisi iyice sıcak olmaya başlamıştı. Bu ipekli ve saten ve tul erin dalgalanışlarından havaya nefis bir koku yayılıyordu; çıplak beyaz omuzlar, orkestranın ahengine uyarak titriyordu hafiften. Açık kapılardan bitişik odaların içi göruluyordu. Burada bir dizi kadın yan yana oturmuştu. Bel i belirsiz bir gulumseyişle. Gözleri pırıl pırıldı, gulumseyen dudaklarında hafif bir bukuluş vardı. Yelpazeleriyle serinliyorlardı. Davetli akım durmak bilmiyordu bir turlu. Bir uşak yeni gelenlerin adlarını

bağırarak söyluyordu. Erkekler, kadınları bir yere oturtmaya çalışıyorlar, boş bir sandalye ya da koltuk görebilmek için topuklarını yerden keserek bakmıyorlardı. Konak gittikçe doluyordu; öyle köşeler vardı ki, buralarda bir dantel fiyonk ve

399

şiskin etek yığını yolu tıkıyor, geçilmesine engel oluyordu, inceliği elden bırakmayan misafirler gönul hoşluğuyla katlanıyorlardı buna. Bu sırada buyuk salonun boğucu havasından kaçan çiftler, Venedik fenerlerinin pembemsi ışıklarının içinden geçerek bahçenin kuytuluklarına dalıyorlardı.

Çimenliğin kenarından kadın elbiselerinin gölgesi, muziğin tatlı ahengine uyuyormuş gibi hafif sal antılarla geçip gidiyordu.

Steiner, bufenin önunde birer bardak şampanya içen Foucarmont'la la Faloise'a rastlamıştı.

La Faloise eliyle erguvan renkli çadırı yoklayarak :

- Zevksizlik bu kadar olur, dedi. İnsan kendini panayırda sanacak... Evet, tıpkı bir panayıra benzemiş burası!

Şimdi durmadan, bir çeşit alaylı sözler atıyordu ortaya her şeyi denedikten sonra ciddiye alınmaya lâyık bir şey bulamayan bir genç rolu oynuyordu.

- Zaval ı Vandeuvres, buraya gelebilseydi ne kadar şaşardı, dedi. Boucormont. Hatırlıyorsunuz değil mi, hani bir gun şöminenin önunde nasıl can sıkıntısından patlıyordu...

- Bırakın canım şu Vandeuvres'u. İşte yaramaz adamın biriydi... Kendini kebap ederek bizi ağlatacağını mı sanmıştı sanki! Artık adını anan yok! Tamamdır işi Vande-uvres'un! Cartayı çekti, girdi toprağın altına! Başkalarına bakalım!

Sonra Steiner elini sıkarken :

- Biliyor musunuz, az önce Nana geldi... Aman o ne girişti görmeliydiniz evlâtlar! Ne göz yaşartıcı

manzaraydı o! Önce kontesi öptu. Sonra yeni evliler yanına gelince, Dagu-enety'ye bakarak ikisine de dua etti ve: «Dinle Paul» dedi «eğer hır çıkartırsan bu kızla, çekeceğin var elimden!»

Na-sıl? görmediniz mi bu sahneyi! Yani harika bir şeydi bu!

Ötekiler, ağzı açık genç adamı dinliyorlardı; sonra gulmeye başladılar. La Faloise marifetinden pek memnundu, Kendini pek ustun göruyordu.

- inanıyorsunuz değil mi bunun böyle olduğuna... Eee, ne olacak bu evlenmeyi sağlayan o...

Aileden sayılır artık.

O sırada yanlarından Hugon kardeşler geçiyordu, Phi-lippe la Faloise'i susturdu. Georges da bu hikâyeyi anlattığı için kızdı. Nana, eski âşıklarından birini Muffat'ya damat olarak yamamıştı, burası doğruydu. Ama daha bir gece önce Daguenet ile yattığı dupeduz uydurmaydı. Foucarmont inanmadığını anlatmak ister gibi omuz silkti. Nana'nın ne zaman kiminle yattığı bilinebilir miydi ki?

Ama birden öfkelenen Georges : «Ben bilirim sayın bay!» deyince oradakilerin hepsi guluştuler.

Yani, Steiner'in dediği gibi karma karışık bir işti bu.

Yavaş yavaş bufeye akın başlamıştı.

Adamlar oldukları yerden ayrılmadan biraz kenara çekildiler. La Faloise, Mabil e'deymiş gibi kadınları çapkınca suzuyordu. Bir bahçe yolunun dip tarafında bir surprizle karşılaştılar. Bizim çete B. Venot'yu Daguenet ile hararetli hararetli konuşurken gördu. Bizimkileri bu sahne pek eğlendirmişti. İhtiyar damada öğutler veriyor ve ilk gece yapması gereken şeyleri söyluyordu. Sonra, ahbap çavuşlar, salon kapılarından birinin önune

geldiler. Çiftler, kendilerini bir polkanın temposuna bırakmışlardı. Ayakta duran erkekler arasından kayıp gidiyordu dans edenler.

Dışarıdan gelen esintilerin etkisiyle mumların alevleri uzanıp yukselmekteydi. Bir kadın elbisesinin dansın ahengiyle sal anışı, geçerken hafif bir meltem esintisiyle avizelerden inen yakıcı sıcaklığı

azaltıyordu biraz.

La Faloise :

- Yani şu içeridekilerin soğuktan şikâyet edecek hal eri yok! diye mırıldandı.

Bahçenin esrarlı gölgeliklerine baktıktan sonra göz kırpıyorlardı birbirlerine; bir aralık, çıplak omuzlar arasında uzun boyuyla herkese yuksekten bakarcasına dimdik duran Marki de Chouard'ı

gördüler. Seyrek beyaz saçlarının çerçevelediği soluk yuzunde sert bir ifade vardı. Muffat'nın yaptıkları karşısında buyuk bir tiksinti duyduğunu açıkça ortaya koyarak kendisiyle ilişkisini kestiğini açıkça söylemişti-Buraya torunu çok ustune duştuğu için gelmişti. Yoksa EMİLE ZOLA

adım atmamaya kararlıydı. Bu kızın evlenmesini de hiç iyi karşılamadığını söyluyor, yönetici sınıfların son zamanlardaki çözuluş ve saplandığı sefahat bataklığından tiksintiyle söz ediyordu.

Şöminenin yanında oturan Bayan Du Jancquoy, bayan ,

Chantereau'nun kulağına :

- Ah! Her şeyin sonu geldi artık. Bu kötu kadın buyuledi adamcağızı... Ne kadar da sofu ne kadar da asil bilirdik

j onu! diye fısıldadı.

Bayan Chantereau da :

- Bu gidişle mahvedecek kendini. Kocamda bir senedi var. Muffat şu sırada Vil iers caddesindeki konakta yaşıyor. Butun Paris'in dilinde bu... Val ahi, doğrusunu isterseniz, hoş görmuyorum Sabine'i ben. Ama siz de kabul edersiniz ki bu adam çok çektirdi, ona... Şimdi oda avuç avuç

parayı sokağa atıyorsa...

Öteki kadın sözunu kesti:

- Sokağa attığı yalnız para olsaydı! Şimdi birbiriyle yarış ediyor bu kan koca... Batağa saplanıyorlar gittikçe şekerim...

Bu sırada tatlı bir ses konuşmalarını kesti. B. Venot yanlarına sokulmuştu. Kendini gizlemek istiyormuş gibi kadınların arkasına oturdu, mırıldanarak :

- Neden umutsuzluğa duşmeu, her şeyin kaybolduğu zaman Tanrı yardımcı olur.

Bu adam, bir zamanlar yönettiği bu evin çökuşunu kılı kıpırdamadan seyrediyordu şimdi.

Leş Fondettes'de kaldığı gunden beri, guçsuzluğunu gayet berrak bir şekilde kavradığı için bu durum karşısında işleri oluruna bırakmıştı. Artık her şeyi hoş göruyordu. Kontun Nana'ya olan çılgınca tutkunluğu, Fauchery'nin bu eve sokuluşunu, Estel e'in Daguenet ile evlenişini bile. Butun bunların ne önemi vardı ki! Şimdi çok yatkın ve eskisinden daha esrarlı bir tutumu benimsemişti.

Yeni kurulu yuvayı da Dağıtmakta olan yuva gibi avucunun içine alabileceğini 402

NANA

umuyordu. Çunku buyuk karışıklıkların din sevgisine yol açacağına inanıyordu. Tanrı ne zaman sesini duyuracağını bilirdi.

Yavaşça :

- Dostumuz gönlunde daima din sevgisi taşımaktadır... Bana bunun en tatlı kanıtlarıy verdi.

Bayan Du Joncquoi.

- Öyle ama, bunun için önce karısıyla uzlaşması, gerekirdi; dedi.

- Şuphesiz... işte ben de bu uzlaşmanın çok geçmeden gerçekleşeceğini umuyorum.

Şimdi iki yaşlı kadın adamı soru yağmuruna tuttular. Ama B. Venot, çok alçak gönul uce bir tavır takınarak, Tanrının ne yaparsa iyi yapacağını, onun işine karışlamayacağını söyledi. Onun butun isteği, kontla kontesi birbirine yaklaştırarak, herkesin gözu önunde bir rezalet kopmasına engel olmaktı. Genel kural ara uyulduktan sonra din insanların kusurlarını bağışlardı.

Bayan Du Joncquoy :

- Ama ne olursa olsun kızının şu maceracı ile evlendirilmesine engel olmalıydınız, dedi.

Ufak tefek ihtiyar adam son derecede şaşmışçasına:

, - Yanılıyorsunuz. Bay Daguenet çok iyi nitelikleri olan bir gençtir... Duşuncelerini bilirim. Gençlik hatalarını unutmak istiyor. Estel e onu iyi yola göturecektir, inanın buna.

Bayan Chantereau, kuçumsercesine :

- Estel e ha! diye mırıldandı. Yavrucağın hiçbir sözunu geçireceğine inanmıyorum. O kadar zaval ı

şey ki!

Bu söz uzerine B. Venot gulumsedi. Kaldı ki genç kız hakkında her hangi bir göruş ileri surmuş

değildi. İlgisizliğini bel i etmek ister gibi yeniden gözlerini kapadı, sonra kadınların eteklerinin arkasında köşesine buzulup, gözden kayboldu. Bayan

Hugon'un kulağına, yorgunluğun verdiği dalgınlık arasında, bir kaç kelime çalınmıştı. O da, kendisi-ZOLA_

403

m selâmlayan Marki de Chouard'a hoş görurluk öğudu vererek :

- Bu bayanlar çok sert gidiyorlar, dedi. Hayat herkes için o kadar kötu ki... İnsanın kendisinin de kusurlarının affedilmesini isteyebilmesi için başkalarını da buyuk ölçude affetmesi gerekmez mi?

dedi. •

Marki kendisine taş atıldığını sanarak bir sure can sıkıntısıyla susarak durdu. Ama iyi yurekli kadının yuzunde öylesine uzuntulu bir gulumseme vardı ki kendini hemen toparladı:

- Yoo, hayır bazı hatalar affedilemez... Bir toplum bu çeşit hoşgöruler yuzunden uçuruma suruklenir, dedi.

Şimdi balo busbutun canlanmıştı. Yeni bir kadrile kalkanların ayaklarının altında salonun döşemesi hafifçe sal a-v nıyor eski konak, bu eğlencenin sarsıntıları arasında bel veriyordu sanki.

Zaman zaman soluk başlar arasından kendini dansın heyecanına kaptırmış, gözleri pırıl pırıl, dudakları yarı açık bir kadının avizeden dökulen ışıklar altındaki beyaz yuzu beliriyordu. Bayan Du Joncquoy, artık sağduyu diye bir şey kalmadığını söyluyordu. Ancak ikiyuz kişi alabilecek bir evin içine beşyuz kişiyi balık istifi doldurmak bir çılgınlıktı. Bari gidip Carrousel meydanını

kiralasalardı, bu daha iyi olmaz mıydı? Bayan Chantereau da, yeni âdetlerin sonucu butun bunlar, diyordu, eskiden aile içinde bu çeşit gurultulu törenler görulmezdi. Bugun herkes gurultu harıltı

arıyor, sokak serbestçe giriyor evlerden içeriye, böyle itiş kakış arasında geçmeyen bir akşam toplantısı, soğuk geç-miş sayılıyor. Herkes

zenginliğini ortaya dökmekte hoşlanıyor, Paris'in butun dökuntusu bir araya getiriliyor, böyle her çeşit insanın birbirine karışması sonunda aile ocakları

sönuyorsa, şaşılacak bir şey yok bunda. Kadıncağızlar şu kalabalık içinde el i kişiden fazlasını

tanımadıklarından yakınıyorlardı. Nereden gelmişti butun bu insanlar? Dekolte giyinmiş genç

kızlar omuzlarını gösteriyorlardı. Bir kadın saçının topuzuna altın bir hançer sokmuş, bir başkası

siyah kehribar inciler işlemiş bir zırh geçirmişti sırtına. Birinin vu-404

cuduna yapışık etekliği öyle acayip bir manzara meydana getirmişti ki, bakanlar gulmekten akmıyorlardı kendilerini. Bu kış sonunun butun luksu zevk dunyasının butun o hoşgö-rululuğu ile toplanmıştı burada. Ev sahibi kadının bir gunluk ahbapları, buyuk adlar taşıyan insanlarla en yuz kızartan tipler bir araya gelmiş bulunuyordu.

Ve hepsi de aynı zevk ve eğlence tutkusuyla yanıp tutuşuyorlardı bu kadın ve erkeklerin. Boğucu bir sıcak hava içinde, salonu dolduran çiftler, sonu gelmeyen bir kadrilin ahengine kendini kaptırmış, sıçrayıp duruyorlardı.

La Faloise bahçeye açılan kapının önunde yeniden konuşmaya başladı:

- Doğrusu pek hoş olmuş kontes... Kızından on yaş daha genç görunuyor... Ha aklıma gelmişken sorayım size Fo-ucarmont Vandeuvres kontesin butları olmadığını söyluyordu, ne dersiniz?

Bu hayasızca söz adamların canını sıktı. Foucarmont sadece :

- Kuzeninize sorun, dostum, işte geliyor; dedi.

Gerçekten Fauchery yanlarına gelmişti. Bu evin gediklisi olarak, kapılarda toplananların arasına katılmak için, yemek salonundan dolaşıp gelmişti. Kışın başında yine Ro-se'un eline duşmuştu.

Şarkıcı kadınla kontes paylaşıyorlardı şimdi genç gazeteciyi. Ama çok yorulmuştu, hangisini bırakacağını da bilemiyordu. Sabine gururunu okşuyordu, ama Rose daha çok eğlendiriyordu onu. Kaldı ki Rose gerçek bir tutkuyla, vefalı bir eş şefkatiyle bağlıydı Fauc-hery'ye, bu da, çileden çıkartıyordu Mignon'u.

La Faloise; kuzeninin kolunu tutarak.

- Bana bak bir şey öğrenmek istiyorum senden. Şu beyaz ipeklili kadını göruyor musun?

Mirasa konduktan sonra hayasızlığa varan bir kendine guveniş kazanan la Faloise, taşradan geldiği zaman, Fauc-hery'nin kendisiyle alay edişinin öcunu almak için yanıp tu-EMILE ZOLA

tuşuyor bu istediğini yere getirmek için de hiç fırsat kaçır-rmyordu.

- Evet, şu dantel i kadın; diye gazeteci cevap verdi. Sonra da.

- Kontes... diye sözunu tamamladı.

- Ta kendisi adamım... On louis'sine bahse girdim de. Butları yokmuş diyorlar, doğru mu?

Şimdi bu alayı delikanlıyı şapa oturtuverdiği için pek keyiflenmişti. Bir zamanlar kontes başkasıyla yatıyor mu diye sorduğu zaman lâfını ağzına tıkardı, şimdi bunun öcunu almıştı. Ama Fauchery, bu soruya hiç şaşkınlık belirtisi göstermeden dik dik yuzune bakarak :

- Hadi sende budala! deyip omuz silkti.

Sonra oradakilerin birer birer el erini sıktı. La Faloise söylediğinin kimseyi guldurmediğini görerek pek bozulmuştu. Şimdi başka şeyler konuşuluyordu. Yarış gununden beri bankerle Foucermont da Vil iers caddesindeki konağın eşiğini aşındıran bu gruba katılmışlardı. Nana daha iyiydi şim di.

Kont her akşam uğrayıp sağlık durumunu öğreniyordu. Konuşulanları dinleyen Fauchery başka şeyler duşunuyor gibi görunuyordu. O sabah, kavga ettikleri sırada Rose, dupeduz mektubu gönderdiğini söylemişti; eh, demişti, hele busu sosyete kadınının evine ayak bas, nasıl karşılanacağını görursun demişti aktris. Uzun duraksamalardan sonra, her Şeyi göze alıp yine de gelmişti Kont Muffat'nın konağına, istifini bozmamış gibi görunuyorsa da, La Faloise'un aptalca şakası zihnini bulandırmıştı.

Philippe :

- Neniz var, rahatsız mısınız? diye sordu.

- Ben mi yoo!... Çalıştım, bunun için geç geldim buraya.

Sonra hayatta karşılaşılan hiçten facialarıı bir sonuca erdiren bir kabadayılıkla ve soğukkanlılıkla : Daha ev sahiplerine saygılarımı sunmadım... yakışık-sız bir Şey olur bu; dedi, sonra la Faloise'a dönerek :

- Öyle değil mi salak? diye şaka bile etti, kalabalık arasından kendine bir yol açarak.

Uşağın, yeni gelenlerin adlarını duyuran tok sesi duyulmuyordu artık. Ama, kont ile kontes sokak kapısının yanında durarak, hâlâ son gelen kadınlarla konuşuyorlardı. Nihayet Fauchery, yanlarına geldi. Öteki ahbap çavuşlar şimdi, sahanlıkta, topuklarını yerden keserek bu sahneyi görmeye çalışıyorlardı. Nana gevezelik ediyordu her halde.

Georges :

- Kont görmedi kendisini. Dikkat! Arkadaşına döndu... Hah şimdi tamam.

Orkestra Sansın Venus' u yeniden çalmaya başlamıştı. Fauchery önce kontesi selâmladı. Genç

kadın her zamanki gibi kendinden geçmişçesine bir huzur içinde gulumsuyor-du. Sonra Fauchery bir an hiç bir hareket yapmadan durdu. Kont, bu akşam yine o dunyaya yuksekten bakan azametini takınmıştı. Nihayet aşağıya doğru bakarak gazeteciyi görunce busbutun kasıldı. Bir kaç

saniye boyunca iki adam, bakıştılar. Önce Fauchery elini uzattı. Muffat'da böyle yaptı. Şimdi el ele tutuşmuşlardı. Kontes gulumseyerek onlara bakıyordu. Bu sırada vals o çapkınca kıvrak ahengiyle dalgalanıyordu.

Steiner :

- Tek başına gitti!

Gazeteci ile kontun el sıkışmasının uzun suruşu karşısında hayrete duşen Foucarmont :

- El eri yapışık mı bunların? diye sordu.

Önune geçilmez bir hatıranın zihninde canlanışı ile, Fa-uchery'nin soluk benzi hafifçe pembeleşmişti. Tiyatrodaki aksesuar deposu gözunun önune geldi: Kont yumurta fincanını elinde tutarak yeşilimtırak bir ışık içinde, toz toprak arasında son kuşkularıyla kıvranıyordu. Ama şu anda kuşkusu kalmamıştı. Muffat'nın. Elinde yıkılan bir ustunluğun son parçası kalmıştı. Fauchery'nin korkusu, kontesin o ber-EMILE ZOLA

rak neşesi karşısında kaybolmuştu, şimdi gulmek geliyordu içinden. Bu durum o kadar komik görunuyordu ki... Bir şaka fırsatını hiç kaçırmayan la Faloise :

- Aa, bakın Nana görundu, içeri girmek uzere. Philippe :

- Çeneni kapa budala! diye mırıldandı.

- Dediğim çıktı. Bakın, onun yalsini çalıyorlar gelirken... Nasıl? Görmuyor musunuz? Üçunu de kucaklıyor kuzenimi, kuzenimi ve de kocasını... uçunu de nonoşlarım diyerek ah! Bu aile sahneleri yureğime dokunur benim.

Bu sırada Estel e'de gelmişti. Fauchery kendisini kutladı. Genç kız pembe elbisesinin içinde, hep öyle baston yutmuş gibi duruyor, annesiyle babasını suzuyordu. Daguenet de gazetecinin elini sıcak bir yakınlıkla sıktı. Şimdi onlar guluşup konuşurken arkalarında B. Venot belirdi. Sessizce ve hayran bir bakışla suzuyordu onları. Dindarca tatlı bir duyguyla gulumserken, Tanrıya giden yolu hazırlayan bu içtenlik tablosu karşısında derin bir mutluluk duyuyordu içinde.

Vals o şehvet uyandıran sal antılı ahengiyle surup gitmekteydi. Artık eski konağı tıpkı yukselen bir denizin suları gibi kaplayan bir zevk dalgasıydı bu. Flutlerin kıvrak nağmeleri, kemanların içli sesine karışırken. Cenova kadifesi kaplı yaldızlı mobilyaların, taze badanalı duvarların ustune avizelerden sıcak dalgalan dökuluyordu. Davetli kalabalığı aynalarda daha da çoğalarak gittikçe buyuyor gibi görunmekteydi. Salonun kenarlarında oturan kadınların gulumseyişleri arasında el eri birbirlerinin omuzuna dolanmış çiftler, döşemenin sal anışını biraz daha arttırıyorlardı.

Bahçede, fenerlerden dökulen kor renkli aydınlık, ağaçlar arasındaki yol arda serinlemek için dolaşanların siyah gölgeleri ustunde ta uzaklardaki bir yangının kızıltılı alevleri gibi yansıyordu.

Sonra bu duvarlardaki titreşim, bu kızıltılı bulut evin dört köşesinde yanıp kul olan o eski şerefli hayatın ça-tırdıları arasındaki son parıltıydı sanki. Fauchery'nin bir ni-408

NANA

san akşamı kırdan bir kristal sesi gibi duyduğu daha başlangıçtaki hafif eğlenceler gittikçe alevlenerek bu akşamki çılgınca bayram havasına burunmuştu. Şimdi çatlak olan yıkıntıyı haber veriyordu. Kenar mahal elerde yaşayan sarhoşların içki hırsı yuzunden evlerinde yatak yorganı

satışa çıkardı, dolaplarında bir lokma ekmek kalmaz, butun aile sefalete yuvarlanır sonunda.

Burada çöken zenginlikler, bir anda ateşe verilen bir odun yığını gibi yanıp kul olurken, orkestranın çaldığı vals, eski bir soyun sonunu bildiren bir çan sesi gibiydi. Şimdi Nana, görunmeyen bir varlık gibi, butun bu dunyayı

çözuntuye surukleyerek, yumuşak kol arıyla sarıyor, sıcak havada dalgalanan kokusunun mayasıy-la onu çurutuyordu.

Kont Muffat, kilisedeki evlenme töreninin yapıldığı gunun akşamı, iki yıldır ayak atamadığı

karısının odasına girdi. Çok şaşıran kontes, kocasını görunce bir iki adım geriledi. Ama yine o sarhoş gulumseme vardı dudaklarında. Muffat, sıkıntılıydı, kekeliyordu. Bunun uzerine karısı onu biraz cesaretlendirdi. Kaldı ki ikisi de açık açık konuşmaya yanaşmamıştı. Din bakımından birbirlerini affetmeleri gerekiyordu. Hiç konuşmadan her birinin yine istediği gibi yaşamakta serbest olacağı konusunda bir anlaşmaya vardılar. Yatağa girmeden önce, kontes biraz duraksarken para sorunları uzerinde konuştular. İlkin kont, Les Bordes malikânesini satmaktan sözetti. Karısı hemen razı olmuştu buna. İkisinin paraya çok ihtiyaçları vardı, paylaşacaklardı.

Böylece uzlaşmaları daha da sağlamlaşmış oluyordu. Muffat vicdan azapları arasında böylece bir yurek ferahlığına ermiş oluyordu.

İşte yine o gun saat ikiye doğru, Nana biraz kestirirken, Zoe yatak odasının kapısını vurdu.

Perdeler açılmıştı pencereden sessiz odanın havasına sıcak bir esinti doluyordu. Kaldı ki artık genç kadın, henuz zayıf olmakla beraber yatağından kalkıyordu. Gözlerini açarak :

- Kim geldi? diye sordu.

Tam Zoe cevap verecekken Daguenet kapıyı iterek gelenin kendisi olduğunu söyledi. Genç kadın hemen doğrularak dirseklerini yastığa dayadı, hizmetçiyi gönderdikten sonra :

- Nasıl sen ha? Hem de evlendiğin gun!... Ne var bakalım? dedi.

Daguenet odanın karanlığından şaşırmış gibi olduğu yerde durakladı. Ama yavaş yavaş alışmıştı

damat. Bir kaç adım ilerledi. Damatlık kıyafetiyle gelmişti:

- Ya, işte benim... dedi. Hatırlıyor musun?

Hayır, Nana hiçbir şeyi hatırlamıyordu. Açıkça kendini sunuyordu o masum haliyle :

- Sana, çöpçatanlığının ucretini sunuyorum... bekâretimin hediyesi bu.

Genç adam böyle diyerek yatağın kenarına oturmuştu. Nana, katıla katıla gulerek, çıplak kol arını

Daguenet'nin boynuna doladı. Genç adamın bu hareketini o kadar nazikçe bulmuştu ki gözleri yaşaracaktı nerdeyse.

- Ah ne ömur şeydir şu Mimi!... Nasıl da hatırladın bunu? Oysa ben çoktan unutmuştum! Kaçtın demek kiliseden çıkınca. Üstune gunluk kokusu sinmiş... Öyleyse öp beni Mimi'ciğim, daha, daha kuvvetle! Ama belki de son kucaklaşmamız olacak bu.

Hâlâ hafifçe eter kokan karanlık odada, guluşmeleri susmuştu. Sıcak bir esintiyle perdeler şişerken, sokaktan çocuk sesleri geliyordu. Sonra, vaktin genç olduğunu duşunerek şakalaştılar.

Daguenet, o gun, akşam yemeğinden sonra karısıyla balayı seyahatine çıkacaktı.

XIII

Eylul'un sonlarında bir gun, Muffat, Nana'nın evine ak-şam yemeğine gidecekti. Ama daha ortalık kararırken saraya gelmesi için emir aldığını haber verdi. Konakta henuz ışıklar yanmamıştı.

Hizmetçilerin bağrışıp guluştukleri duyuluyordu. Kont, yavaşça merdivenden çıktı. Renkli camlar batan gunun son kızıltılı ışıklarıyla parlıyordu. Yukarıda, salon kapısı gurultusuzce açıldı. Salonun tavanında

gittikçe sönen pembe bir aydınlık vardı. Kırmızı duvar kâğıtları, derin koltuklar, bronz ve çiniler, lake mobilyalar henuz koyu gölgelere gömuluydu ve işte bu karardık içinde kont Muffat, geniş bir etekliğin yapılışını gösteren bir beyazlık içinde Georges'un kol arının arasına kendini bırakmış yatan Nana'yı gördu. Hiçbir inkâra yer yoktu. Muffat bağır-mamak için kendini zor tuttu, ağzı açık olduğu yerde kalakaldı.

Nana bir sıçrayışta ayağa kalkmıştı, Muffat'yı eliyle iterek odaya soktu, böylece kuçuğe kaçma fırsatı kazandırmak istemişti; başı dönuyordu:

"\

- Gir içeri, diye mırıldandı; sana anlatacağım ki...

Bu baskın onu çileden çıkartmıştı. Hiç evinde böyle kapılar açık salonda akla gelebilecek bir şeye razı olur muydu. İşin aslı şuydu: Philippe'i kıskanarak deliye dönen Geor-ges bir kavga çıkartmıştı; boynuna sarılıp öylesine hıçkıra hıçkıra ağlıyordu ki, o da buna engel olamamış, çocuğu nasıl avutacağını bilememişti; acımıştı haline. İşte ömrunde ilk defa böyle bir afacana kendim bırakmak budalalığın1 yapmıştı. Annesinin dizinin dibinden ayırmadığı için kendisine bir demet menekşe bile getirmeyen bu oğlanla bu durumdayken kontun çıka gelmesi bir şanssızlık olmuştu. Sahiden de bu bir şanssızlıktı. İşte iyi yurekli olmanın cezası!

Muffat'yı iterek soktuğu oda zifiri karardıktı, Nana, bir lamba getirmeleri için öfkeyle çıngırağı

çaldı. İşte bu da Ju- lies'in hatırasıydı. Eğer salonda bir lamba olsaydı, salonda böyle bir şey olmazdı. İşte gecenin hain karardığı olmasay-dı böyle bir zayıf yureklilik göstermezdi.

Zoe lambayı getirdiği zaman : '

- Yalvarırım sana nonoşum, inan bu anlattddarıma, de-

'di

Kont, bir iskemleye çökmuş, el erinin dizlerinin ustunde, gördugu manzaranın şaşkınlığı içinde put kesilmiş gibi önune bakıyordu. İliklerini donduran buyuk bir korkuya ka-pdmış gibi butun vucudu titriyordu. Adamın böyle sessizce derin bir kedere kapddığını görmek genç kadının yureğine dokunmuştu; avutmaya çalıştı.

- Evet doğru... kabahatliyim...

Çok kötu bir şey bu yaptığım... göruyorsun ya pişmanım seni uzduğum için de çok dertlendim...

Haydi sen kibarlık göster de affet beni.

Şimdi kontun ayaklarına kapanmış, şefkat dolu bir uysal ıkla, kendisine çok kızıp kızmadığını

öğrenmek için gözlerinin içine bakıyordu; sonra adamın derin bir iç çekişiyle biraz yatıştığını

görerek daha da sokulgan bir hal aldı ve kendisini son defa haklı göstermek istercesine, iyilikle titreyen yurekten gelen bir sesle:

- Göruyorsun ya sevgilim, anlaman gerekir beni... zaval ı dostlarımdan esirgeyemezdim bunu, dedi.

Kont gevşeyivermişti. Sadece Georges'u konaktan kovmasını istedi. Ama butun hayal eri suya duşmuştu. Nana'-nın butun o vefakârlık yeminlerine inanmıyordu artık. Ertesi gun yine kendisini aldatacaktı. Şimdi, genç kadına olan tutkusuna aşağılıkça bir ihtiyaç, onsuz yaşayamamak duşuncesinden doğan bir hayat korkusuyla bağlı kalıyordu.

Hayatının bu dönemi, Nana'nın Paris'teki ununun en parlak zamanına rastlıyordu. Genç kadın zevk ve sefahat

______NANA hayatının ufkunu genişletmiş, luks duşkunluğunu pervasızca

gözler önune serip, her hareketiyle paraya değer vermediğini göstererek butun şehirde dil ere destan olmuştu. Hele har vurup harman savuruşuyla nasıl birbiri ardınca bir suru zengin adamı iflâsa suruklediğini bilmeyen kalmamıştı. Konağı kızgın dökum ocağıydı sanki. Bu ocak genç kadının kaprisleriyle alev alev tutuşturuyor, dudaklarının hafif bir ufleyişiyle bu ocakta altınlar kul haline geliveriyordu. Hiç bir zaman böylesine çılgınca bir harcama hırsına rastlanmamıştı. Bu konak sanki bir uçurumdu; bir takım erkekler, paraları, vucutları ve adlarıyla birlikte en kuçuk bir iz bile bırakmadan çökuyorlardı

bu uçurumun dibine.

Daldan dala konan bu Nana yosması turpları ve badem şekerlerini gagaladıktan sonra etleri de gagalayan kuçuk bir kuşu andırıyordu. Yalnız sofra masrafı ayda beşbin frank tutuyordu.

Hizmetçilerin dairesinde ise israf bir yıkım halini almıştı. Fıçılardan oluk oluk şarap akıyor, bu da uç dört elden geçen hesabı busbutun kabartıyordu. Victori-ne'le François, mutfakta ev sahibi gibi hukmederek, misafir davet ediyor, ayrıca bazı yakınlarını da, evlerine soğuk et ve yağlı et suyu göndererek besliyordu. Julien satıcılardan bahşiş istiyordu. Otuz meteliklik bir cam ona yirmi metelik vermeden yerine takdamıyordu ve fiyatı da böylece el i meteliğe geliyordu. Charles, atların yulafını sattığı için, siparişler iki misline çıkıyordu. Yağmaya uğramış bir hazine gibi konaktaki bu genel soygun karşısında Zoe ustalıkla hareket ederek, kendi çıkarını da rahatça sağlamak için yapılan hırsızlıkları örtbas ediyordu. Ziyan edilen şeyler de ça-basıydı bu har vurup harman savunmanın yanında. Bir gun öncesinden artan yemekler çöp tenekesine atılıyor bardaklar iyi erimemiş şekerle dolu kalıyor, havagazı lambaları, duvarları ısıdan çatlatacak gibi, sonuna kadar açılıyordu. Bunca ağızın kemirdiği bu evin yıkılışını ayrıca savsaklamalar, kötuluk olsun diye verdirilen ziyanlar ve kazalar da busbutun hızlandırmaktaydı. Butun bunların ustunde, yukarıda, evin hanımının yaptıkları çökuntuyu daha da yaklaştı-EMİLE ZOLA

rıyordu: Nana, bir franga mal olan elbiseleri iki kere giyip bırakıyordu, Zoe de bunları satıyordu.

Çekmecelerin dibinde dağınık duran mucevherler kayboluyordu. Bunun yanı sıra da saçma sapan şeyler satın alınıyor, yenilik diye alınan şeyler, ertesi gun bir köşeye atılıyordu. Nana pahalı bir şey gördu mu mutlaka bunu almak hırsına kapılıyor, çiçek ve pahalı biblo yığınları bir felâket halini alıyordu. Bir saatlik zevki ne kadar pahalıya mal olursa o kadar kendini mutlu hissediyordu genç kadın. Hiçbir şeyi dayandırmıyor. Şu bu kayboluyor, başka bir şey kırılıyor, bir ötekisi kirleniyordu kuçucuk beyaz el erinin arasında. Evin köşesi bucağı ne olduğu bel i olmayan bir suru kirli paçavralarla doluydu. Butun bunlardan sonra ödenecek faturalar yağmaya başlıyordu: şapkacıya yirmibin frank, çamaşır satan mağazaya otuz-bin, ayakkabıcıya onikibin frank. Ahırların masrafı da el i-bin frangı buluyordu. Bir yılda terzisine yuzyirmibin frank ödedi. Her zamanki yaşayışında bir değişiklik yapmadığı halde o yıl evin gideri bir milyonu buldu. Oysa Labordette bunu ortalama dörtyuzbin frank olarak hesaplamıştı. Na-na'nın kendisi de şaşmıştı buna. Bu kadar paranın nereye gittiğini bilemiyordu. Üst uste yığılan erkekler âdeta el arabasıyla taşınarak akıtılan altınlar, luksunun çatırdıları içinde, konağının temelinde gittikçe genişleyen çukuru doldura-mıyordu.

Ama son bir istek vardı Nana'nın gönlunde. Odasını yenilemeyi kurmuştu: mobilyası, duvarlar pembe kadife ile tavana kadar kaplanacak bu kadifenin ustu de gumuş sırma ile kapitonlara ayrılacak, sonra da altın saçaklar ve dantel erle suslenecekti. Bu da zengin ve tatlı bir hava yaratacak ve o akik rengi tenine uygun bir fon meydana getirecek gibi geliyordu. Kaldı ki bu oda sadece karyolasına bir çerçeveydi ama görulmemiş bir yatak tasarlıyordu: bir taht, bir mihrap olacaktı bu yatak ve butun Paris onun gönul ere hukmeden çıplaklığını hayranlıkla seyredecekti bu yatağın içinde. Altın gumuş kabartmalar arasında kocaman bir mucevher gibi yatacaktı.

Gumuş bir vazodan altın gul er sarkacaktı, baş ucunda çiçekler arasından gulerek eği-

len Aşk tanrısının heykelcikleri perdelerin gölgesindeki şehvet dakikalarını izleyeceklerdi. Odanın desenleri çizilmeye başlanmıştı bile. Yatak el ibin franga mal oluyordu, bunu Muffat armağan edecekti kendisine.

Genç kadını en çok hayrete duşuren şey avuçlarının arasından böyle oluk oluk altın aktığı halde para sıkıntısı çekmesiydi. Öyle gunler oluyordu ki, birkaç louis gibi gulunç bir parayı bulabilmek için kıvranıyordu. Ya Zoe'den ödunç alması ya da kendi yağıyla kavrulması gerekiyordu. Ama en son çareye baş vurmadan önce ahbaplarını yokluyor, erkeklerin ceplerinde ne varsa son meteliğe kadar boşalttırıyor, işi şakaya vurarak yapıyordu bunu. Uç aydan beri böylece Phuippe'i sızdırıyordu. Böyle kriz zamanlan geldiğinde para cuzdanını bırakmadan ayrılamazdı konaktan.

Az sonra işi daha da ileri göturerek genç adamdan borç almaya başladı. Pek fazla asılan alacaklıları susturmak için ikiyuz, uçyuz frank alırdı, hiçbir zaman daha fazlasını istememişti.

Temmuz ayında levazım yuzbaşılığına atanan Phi-lippe, zengin olmadığını söyleyerek, parayı

ertesi gun getiriyordu. Çunku nedense o iyi yurekli Bayan Hugon son zamanlarda oğul arına karşı

sert davranmaya başlamıştı. Phi-lippe'den ödunç aldığı paraların toplamı onbin frangı bulmuştu.

Ama ust teğmen hep guler yuzle, o berrak guluşuy-le karşılıyordu bu durumu. Bununla beraber gun geçtikçe zayıflıyor, zaman zaman dalgınlaşıyor, yuzunde gizli bir kederin izleri beliriyordu.

Ama Nana'nın bir bakışıyla birden canlanıyor, buyuk bir şehvet fırtınasına kapılmış gibi oluyordu.

Genç adama karşı çok cilve yapıyor kapı arkalarında öpucukleriyle kendinden geçiriyordu. Birden kendini Philip-pe'in kol arına bırakarak onu busbutun kendine bağlıyordu. Öyle ki, genç subay görevinden çıkar çıkmaz Nana'nın eteğinin peşine duşuyordu.

Bir akşam Nana, bir adının da Therese olduğunu söylemişti. Buna göre 15 Ekim isim gunu oluyordu. O akşam, seviştiği butun erkekler hediyeler yağdırdılar genç kadına. Üsteğmen Philippe, uzeri altın kakmalı saksonya porseleninden bir şekerlik getirmişti.

İçeri girdiği zaman Nana banyodan yeni çıkıyordu. Sırtında yalnız havlu bezinden kırmızı çizgili beyaz bir bornoz vardı. Masanın ustunde yığılı hediyeleri gözden geçiriyordu o sırada. Kapağını

açmak isterken kristal bir şişeyi kırmıştı.

- Ah! Ne kadar naziksin, ne var bu paketin içinde? Haydi göstersene... paracıklarını böyle şeyler için harcaman ne çocukluk! dedi.

Zengin olmadığı için genç adamın böyle para harcamasını eleştiriyor, onu azarlıyordu ama, kendisi için butun parasını harcamasından da memnunluk duyuyordu. Şimdi, şekerliği evirip çeviriyor, kapağını açıp kapayarak nasıl yapılmış olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Genç adam :

- Dikkat, et kırılabilir; dedi.

Ama Nana bu söze karşılık omuz silkti. Bu adam onun el erini bir hamal elimi sanıyordu yani! Ama tam bu sırada, kâsenin kapağı yere duşerek paramparça oldu. Gözlerini yerdeki kırıklara dikerek şaşkın şaşkın :

- Ah! Kırıldı, dedi.

Sonra gulmeye başladı. Bu yerdeki kırık parçalar pek acayip görunuyordu kendisine. Sinirli bir neşeydi bu. O anda şimdi kırıp dökmekten hoşlanan bir çocuk gibi aptal aptal guluyordu. Philippe içinden buna içerlemişti, ama bunu açığa vurmadı, bu kaygısız kadın, bu hediyenin ona neye mal olduğunu bilmiyordu. Genç adamın uzulduğunu görunce kendini biraz toparladı.

- Ne yapayım kabahat bende değil... çatlaktı. Eski şevler pek dayanıksız oluyor... İşte bu kapak da bu yuzden du-Şup kırıldı! Gördun nasıl teker meker yuvarlandığını!

Sonra çılgınca gulmeye başladı. Fakat, o kadar çaba gösterdiği halde Philippe'in gözlerinin yaşarmasına engel olamadığını görunce, şefkatle genç adamın boynuna sarıldı.

- Budala mısın sen? Seni ne kadar sevdiğimi biliyorsun. Eğer hiçbir şey kırılmasa, satıcılar ne satacaklar! Bu-416

________________,__________________________.___________

tun bu şeyler kırılmak için yapılmış... Bak şu yelpazeye sanki iyi yaptırılmış mı?

Masanın ustunde duran bir yelpazeyi aldı, parmaklarıyla ayırıverince, ipeği yırtıldı. Bu durum karşısında busbutun sinirlenmişti. Philippe'ninkini kırdıktan sonra butun öteki hediyelerin kendisi için önemi olmadığını göstermek için, buyuk bir kırıp dökme hırsına kapılarak, masanın ustundekileri yere atıp ayaklarının altında çiğniyor, vurarak hiç birinin sağlam olmadığını

ispatladığını sanıyordu. Sonra hepsi paramparça .olunca boş gözlerinde hafif bir parıltı belirirken dudaklarını aralayarak dişlerini göstermişti. Yuzu kıpkırmızı kesildi, el erini açıp masaya vurdu, arsız bir kız ço- cuğunun sesiyle :

- Tamam! Hiçbiri kalmadı, hiç biri! dedi.

Şimdi bu çılgınca neşeye kendini kaptıran Philippe, Na-na'yı kol arının ustune yatırarak gerdanından öpuyordu. Genç kadın kendisini tamamiyle bırakmıştı. Genç adamın kol arının arasında kendini çok mutlu hissediyor, uzun zamandır bu kadar eğlenmediğini duşunuyordu.

Sonra hiç kucağından ayrılmadan tatlı bir sesle .

- Baksana sevgilim, dedi; yarın bana on louis getirirsen o kadar iyi edersin ki... ufak bir hesap var ekmekçiye. Canımı sıkıyor.

Philippe sapsarı kesilmişti, sonra alnına son bir öpucuk kondurarak :

- Çalışırım, dedi.

Odaya bir sessizlik çöktu. Nana giyiniyordu. Genç adam alnını bir cama dayamıştı. Bir dakika sonra gene dönerek ağır ağır :

- Nana evlenmelisin benimle, dedi.

Bu duşunce birden genç kadını o kadar eğlendirmişti ki etekliğini iliklemeyi unuttu:

- Ama nonoşum, hastasın sen, diye cevap verdi... senden on louis istediğim için mi beni almak istiyorsun? Olmaz böyle şey. Seni çok seviyorum, yalnız bu söylediğin budalaca bir şey!

417

İçeri, hanımının ayakkabılarını giydirmek için Zoe girmişti artik bu konuya değinmediler. Hizmetçi kadın, masanın uzerini dolduran kırık hediye parçalarına kaçamaktan bir göz attı. Bu şeyleri bir dolaba koymak gerekip gerekmediğini sordu. Hanımı hepsini atmasını söylediği için etekliğine doldurarak göturdu. Mutfakta, hizmetçiler, hanımlarına gelen hediyelerin kırıntılarını paylaştılar.

O gun Nana yasakladığı halde konağa gelmişti. Franço-is delikanlının geçtiğini görmuştu.

Uşaklar, zengin hanımlarının içinde çırpındığı sıkıntı ile alay ediyorlardı. Georges, kuçuk salona kadar girmişken, ağabeyinin sesini duyarak durdu. Sonra kapının ardından içeride geçen butun sahneyi, öpuşmeleri, Philippe'in evlenme teklifini duymuştu. Muthiş bir nefretle kanı donmuş

gibiydi. Sersemlemişti, boş bir kafayla çekilip gitti. Ancak Richelieu sokağına gelip de annesinin dairesinin ustundeki odasına kapanınca yureğine bir hançer saplanmışçasına derin bir keder içinde kıvranmaya başladı. Bu sefer hiç kuşkusu kalmamıştı. İğrenç bir hayal gözlerinin önunden hiç gitmiyordu. Nana'yı Philippe'in kol arı arasında göruyordu hep.

Bu ona hep bir erkeğin kız kardeşiyle yatması kadar alçakça bir şey gibi görunuyordu. Tam kendini biraz yatışmış gibi hissederken yeniden bir

kıskançlık kriziyle kendini yatağa atıyor, örtuleri ısırıyor, ağzına geleni söyleyerek busbutun çileden çıkıyordu. O gunu hep böyle geçirdi.

Başının ağrıdığını söyleyerek odasına kapandı. Geceyi daha kötu ge-Çirdi. Kâbuslar içinde kardeşini öldurme duşuncesiyle nöbetler içinde kıvranıyordu. O sırada ağabeyi evde olsaydı

bıçaklayarak canını alırdı. Ertesi sabah aklım başına almaya çalıştı. Kendisi ölmeliydi, bir pencereden o sırada geçen bir otobusun altına atmalıydı kendini. Nihayet saat ona doğru dışarı

çıktı. Paris sokaklarında koşarcasına dolaştı durdu, köprulerden geçti. Son defa Nana'yı görmek için dayanılmaz bir istek duydu içinde. Belki bir kelime ile genç kadın kurtarabilirdi onu. Saat uçe doğru Vil iers caddesindeki Konağa giriyordu.

Öğleye doğru Bayan Hugon korkunç bir haber alarak perişan oldu. Philippe bir akşam önce hapse atılmıştı alayının kasasından onıkibin frank çalmakla suçlanıyordu. Uç aydır yerine koyabileceğini umarak azar azar para yurutuyordu. Açığı kapatmak için de sahte belgeler koyuyordu. Yönetim kurulunun savsaklaması yuzunden bu sahtekârlık meydana çıkmamıştı.

İhtiyar kadın oğlunun bu suçunu öğrenince Nana'ya lanet okudu. Philippe'nin bir kadınla ilişkisini biliyor, bir felâketten korktuğu için de Paris'ten ayrılmıyordu. Ama böyle yuz kızartıcı bir olayla karşılaşabileceğini duşunmemişti; şimdi oğluna para vermeyerek, onun bu suçu işlemesine sebep olduğu için kendine lanet ediyordu. Bir koltuğa çöktu, bacaklarına inme inmişti sanki. Oğlunu kurtarmak için hiçbir yere başvuracak halde değildi, kendini hiçbir işe yaramaz, oturduğu yere mıhlanarak ölumunu bekleyen bir insan olarak göruyordu. Ama birden Geor-ges'u duşunerek kendini avuttu. Georges elinde kalıyordu, bir şeyler yapar, onları kurtarırdı belki. Bunun uzerine bu işin kendi aralarında kalmamasına karar verdi; kimseden yardım istemeden ayağını suruyerek

yukarı kata çıktı. Şimdi yanında kendini seven biri bulunduğunu duşunerek kuvvet buluyordu.

Ama yukardaki odada kimse yoktu. Kapıcı, Bay Georges'un erkenden çıkıp gittiğini söyledi. Bu odada ikinci bir felâket ruzgârı esiyordu. Bu alt ust olmuş yatak kenarları ısırılmış örtuler, buyuk bir bunalımın belirtileriydi. Georges bu kadının evine gitmiş olmalıydı. Şimdi Bayan Hugon'un gözlerinde bir damla yaş kalmamıştı, bacaklarında buyuk bir kuvvet duyuyordu Aşağıya indi.

Oğul arını istiyordu, gidip getirecekti onları.

Sabahtan beri Nana, bir suru can sıkıcı şeyler içinde çırpınıp duruyordu. Önce, elinde hesap pusulasıyla ekmekçi görundu. Bu şahane konak hayatı içinde yuz otuz uç frank gibi kepaze bir parayı ödeyemiyordu. Adam yirmi kere kapıya gelmişti. Şimdi veresiyeyi kestiği için başka ekmekçiye gittikleri için ateş puskuruyordu. Hizmetçiler de hak veriyorlardı ona. François, çıngar çıkarmadıkça hanımının beş para vermeyeceğim söyluyordu. Charles da öden-EMILE ZOLA

memiş, hep ertelenmiş parasını isteyeceğinden söz ediyordu. Victorine de ona hanıma bir erkeğin gelmesini beklemesinin tam konuştukları sırada bunu ortaya atarak parayı kopartmasını salık verdi. Mutfakta bir kaynaşma başlamıştı. Butun mal verenlere haber salındı. Rahat içindeki bu aylak hizmetçiler şimdi kendi aralarında hanımlarını tefe koyarak çekiştirip duruyorlardı. Yalnız metrdotel Julien hanımını savunuyor gibi görunuyordu, ne olursa olsun iyi yurekli bir insandı.

Ötekiler kendisinin, Nana ile yattığı için böyle konuştuğunu söyledikleri zaman da, böburlenircesine guluyordu; bu da çileden çıkarıyordu aşçı kadını. Erkek olsaydım da kıçlarına tukurseydim böyle kadınların diye söylenip duruyordu. Bir gun François, evin hanımına haber vermeden ekmekçiyi antreye oturttu. Nana öğle yemeğinde, aşağıya inince adamı karşısında buldu. Pusulayı aldı ve adama saat uçe doğru gelmesini söyledi. Ekmekçi pis pis söylenerek, tam uçte geleceğini ve ne olursa olsun parasını kurtaracağına yemin ederek çıkıp gitti.

Bu sahne çok canını sıktığı için, çok az bir şey yiyebil-di. Artık bu adamdan kurtulmak gerekiyordu. Belki on kere bir kenara para koymuştu, ama bu para durmadan eriyip gidiyordu: bugun çiçek almak için, başka bir gun yaşlı bir jandarmaya bağış için filân. Hem sonra Philippe'e guve-niyordu, ikiyuz frangı getirmemiş olmasına şaşıyordu. Önceki gun çok kötu gitmişti işler.

Satin'e bir çeyiz eşyası denecek kadar elbise satmıştı, yine de elinde binikiyuz franktan tek louis bile kalmadı.

Saat ikiye doğru Nana kaygılı duşuncelere daldığı sırada Labordette çıkageldi. Karyola için çizilen desenleri getirmişti. Bu da kara kara duşunmekten kurtardı genç kadını, birden neşelenerek herşeyi unutuverdi: El erini vuruyor, keyfinden sıçrayıp dans ediyordu. Sonra buyuk bir merakla salondaki bir masanın ustune eğilerek desenleri gözden ge-Çirdi. Labordette bunları açıklıyordu bu sırada :

- Göruyorsun ya şu bir gemi ortasında açılmış iri gul er, sonra yine çiçekler ve tomurcuklardan yapılmış bir sus kordonu yapraklar yeşil, gul er kırmızı altından... Baş ucun-420

NANA

da da gumuş bir tel örgunun ustunde el ele dans eden aşk tanrıları...

Nana kendinden geçmiş gibiydi, sevinçle sözunu keserek:

- Hele bak ne kadar hoş, şu kuçuk! Hani kıçını havaya çevirmiş gibi duran... ya o çapkınca guluşe ne demeli! Hepsinin de gözlerinde şeytanlık okunuyor bunların... Biliyor musun dostum, bunların önunde hiçbir zaman saçmalıklar yapamayacağım!

İçinde övunçle karışık bir memnunluk vardı. Kuyumcular hiçbir kraliçe böyle bir yatakta yatmamıştır, diyorlardı. Yalnız bu işin çetin bir yanı vardı. Ayak kısımları için Labordette kendisine iki desen gösterdi. Birinde gemi motifi vardı. Ötekisinin konusu şuydu: gece tanrıçası tul ere sarılmış, Tanrı Pan onun göz kamaştıran çırçıplak vucudunu seyretmektedir. Labordette, eğer bu konuyu seçerse Gece Tanrıçası heykelini kendisine benzetmeye

çalışacaklarını söylediklerini de sözlerine ekledi. Bu da sevindirmişti genç kadını. Şimdi kendisini gecenin ılık şehvetine sembol olan gumuş bir heykelcik gibi göruyordu.

Labordette :

- Tabi yalnız baş ve omuzların için poz vereceksin; dedi.

Nana rahatlıkla genç adamın yuzune baktı:

- Neden?... Bir sanat eseri söz konusu olduğuna göre umurumda değil heykeltraşın beni çırçıplak görmesi!

Anlaştılar, genç kadın bu konuyu seçmişti. Ama Labordette şöyle dedi.

- Dur hele... Bunun için altıbin frank daha fazla ödemek gerekecek.

- 'Amma da yaptın ha! Vız gelir bana! diye Nana bir kahkaha attı. Benim Mufe'cığımın kesesi sağ

olsun!

Şimdi yakın ahbaplarıyla konuşurken Kont Muffat'dan böyle sözediyordu. Adamlar aralarında bu adı kul anıyorlardı: Muffat'cığını gördun mu dun akşam? Onu burada göre-EMİLE_ZOLA

eğimi sanıyordum... Mufe'cığım? Yalnız kontun yanında böyle konuşulmasını hoş görmuyordu.

Labordette son açıklamaları da yaparak desenleri katladı: kuyumcular karyolayı iki ay kadar sonra 30 aralığa doğru teslim edeceklerini söylemişlerdi. Ertesi hafta Gece tanrıçasının maketini hazırlamak uzere bir heykeltraş gelecekti. Labordette'i uğurlarken, ekmekçi hatırına geldi:

- Baksana bana, ustunde on louis var mı? Labordette kadınlara hiç borç vermemeyi prensip edinmişti. Böyle bir istek karşısında hep şu cevabı verirdi:

- Yok kızım, meteliğe kurşun atıyorum... ama istersen Mufe'cuğuna? gideyim?

Nana istemiyordu. Faydası yoktu bunun. İki gun önce konttan beşbin frank sızdırmıştı. Ama bunu açığa vurduğuna pişman oldu. Labordette'in ardından ekmekçi damladı, antredeki bir iskemleye yerleşti, bir yandan da kaba kaba konuşuyor, ağız dolusu kufur savuruyordu. Genç kadın bunları

birinci kattan duyuyordu. Benzi sapsarı kesilmişti, onu en çok uzen şey, bu durumdan hizmetçilerin keyiflenmesi olmuştu. Mutfakta katıla katıla guluyorlardı. Arabacı koridorun dibinden seyrediyordu içerisini. François sebepsiz yere antreden geçerken, ekmekçiye bakıp ahbapça guldu, sonra koşup mutfaktakilere haber yetiştirdi. Evin hanımını takmıyorlardı, duvarlar yıkılmıştı, butun hizmetçileri sırt çevirmişti, yapayalnız hissediyordu kendini. Onu gözleyerek, iğrenç şeyler söyluyorlardı. Bu durum karşısında yuzotuzuç frangı Zoe'den ödunç istemekten vazgeçti. Zaten borcu vardı hizmetçisine. Vermek istemezse bu onuruna dokunacaktı. Birden öyle bir heyecana kapıldı ki doğru odasına koştu, yuksek sesle kendi kendine :

- Haydi kızım, yalnız kendine guven... Vucudun senin, bunu kul anmak hakarete katlanmaktan daha iyi... Sonra, Zoe'yi de çağırmadan, telâşla giyinerek Tricon Badının evine koştu. Çok sıkıntıya duştuğu zaman son çareydi bu onun için. Erkekler kendisini çok istediklerinden yaşlı

kadın daima yuzune gulerdi onun. Nana da duruma

göre ya reddeder, ya da boyun eğerdi. Şimdi bu şahane yaşayışta gedikler açılmaya başlayınca sık sık bu yola baş vuruyordu. O gun beklediği yirmibeş altını elde edeceğine inanıyordu. Her zamanki gibi rahatlıkla Tricon kadının evine gidecekti. Tıpkı fakir insanların, yardım sandığına gidişleri gibi."

Fakat odasından çıkıp da salona girince Georges'la burun buruna geldi. Delikanlının yuzunun balmumu gibi sarardığını, gözlerinden kıvılcımlar

saçıldığını farketmemişti. İçi rahatlamışçasına derin bir soluk alarak:

- Ağabeyin mi gönderdi seni? diye sordu. Çocuk busbutun sarararak :

- Hayır dedi.

- Ben de ne budalayım. Ne zuğurt şeylerseniz sizler... Anneniz otobus parası bile vermiyor demek... Siz de erkek misiniz sanki!

Böyle diyerek sıvışmak istedi. Fakat Georges kendisini tuttu, konuşmak istiyordu. Nana sabırsızlanarak, vakti olmadığını söyleyerek yurumek isterken Georges'un:

- Biliyorum, ağabeyimle evleneceksin? Demesi uzerine durdu.

Eee, yani çok komik bir şeydi bu. Rahatça gulebilmek için bir koltuğa oturdu.

- Evet, diye sözune devam etti kuçuk... ama ben istemiyorum... Benimle evleneceksin... İşte bunun için geldim.

- «Ne? Nasıl? Sen de ha! diye genç kadın bağırdı. Bir aile hastalığı her halde sizde bu... Yoo!

Olmaz böyle şey! Hiç bir zaman olmaz! Amma da zevk ha! Hiç ben sizden böyle rezilce bir şey istedim mi? Ne seninle ne de ötekiyle, hiçbir zaman.

Georges'un yuzu aydınlanıverdi. Yoksa aldanıyor muydu? Sonra :

- Peki öyleyse, ağabeyimle yatmayacağına yemin et. Sabrı tukenen Nana ayağa kalkarak : EMILE ZOLA

423

- Aa, ya... canımı sıkmaya başladın artık... Kaybedecek vaktim yok dedim, sana!... Keyfim isterse ağabeyinle de yatarım. Bana sen mi bakıyorsun, bu evin masraflarını sen mi göruyorsun da kalkmış hesap soruyorsun? Evet, kardeşinle yatıyorum...

Georges, Nana'nın kolunu yakalayarak kırarcasına l buktu:

- Söyleme bunu... söyleme bunu, diye kekeledi.

Genç kadın delikanlıya bir şamar indirerek kendini i kurtardı.

- Şimdi de beni dövmeğe kalkıyor! Hele şu haylaza bakın!... Haydi yavrum çek arabanı, hemen git buradan.... seni nezaket gereği tutuyordum yanımda. Hah işte böyle! Bir de kalkmış bana tafta ediyorsun ha!... Ölunceye kadar sana analık edecek değilim her halde. Yumurcak buyutmekten daha önemli işlerim var benim..

Delikanlı bu sözleri butun vucudu kaskatı kesilerek dinledi. Genç kadının her kelimesi hançer gibi saplanıyordu yureğine. Ama Nana çocuğun duyduğu derin azabın farkında bile olmadan, sabahki can sıkıntılarının hıncını ondan alarak yureğini ferahlattığı için memnunluk duyuyor ve durmadan konuşuyordu:

- Yani o kardeşin olacak da pek sağlam ayakkabı değil ha!... İkiyuz frank getireceğine söz vermişti bana. İşin yoksa bekle dur... Onun parasına önem verdiğim için değil... Ama beni öyle sıkıntılı bir duruma soktu ki... Bak! Söyleyeyim de öğren: kardeşinin yuzunden yirmibeş altın kazanabilmek için gidip başka bir adamla yatacağım.

Bu söz uzerine Georges, kendini kaybeder gibi oldu, kapının önune dikilerek genç kadının yolunu kapadı... Ağlıyor el erini kavuşturarak yalvarıyor, kekeleyerek :

- Hayır! Olmaz, hayır... yapma bunu! diyordu.

- Ben de istiyorum yapmamayı... Paran var mı? diye Nana sordu.

Hayır yoktu parası. Şimdi para bulabilmek için canını vermeye hazırdı. Hiçbir zaman kendini bu kadar aşağılık, bu kadar işe yaramaz, bu kadar kuçuk bir çocuk gibi görmemişti. Hıçkıra hıçkıra ağlıyor, butun benliği

derin bir acıyla sarsılıyordu. Nihayet Nana çocuğun haline acıdı. Tatlılıkla kendinden uzaklaştırdı:

- Haydi, cicim, bırak beni de gideyim, dedi. Sen minnacık bir yavrusun, bir hafta çekilirdi bu halin... ama şimdi kendi işlerimi duşunmek zorundayım. Duşun biraz... ağabeyin ne de olsa bir erkek... Ona söylemem bunları. Ona bu söylediklerimi anlatmazsan sevindirirsin beni. Nereye gittiğimi bilmesi gerekmez. Öfkeli olduğum zaman uzun sure yanıma sokmam onu.

Bunları söylerken guluyordu:

- Al ahaısmarladık bebeğim, dedi. Bitti artık, tamamiy-le bitti, anladın mı... Kaçıyorum ben.

Böyle diyerek Georges'u orada bırakıp gitti. Delikanlı salonun ortasında dikilip duruyordu. Genç

kadının son kelimeleri, kulaklarında bir ölum çanının sesleri gibi çınlıyordu: bitti, tamamiyle bitti.

Yer ayaklarının altında yarılmış gibi geliyordu ona. Boş beyninin içinden Nana'yı bekleyen adam silinmişti. Şimdi gözunun önunde hep genç kadının çıplak kol arı arasındaki Philippe vardı. Nana inkâr kâr etmemişti kardeşini sevdiğini, çunku onun kendisinin aldattığını öğrenerek uzulmesini istemiyordu. Bitti, tamamiyle bitti. Şimdi birer, birer anıları canlanıyordu: Mignotte'daki neşeli geceler, genç kadının kendisini çocuğu imiş gibi sevip ok-şadığı saatler, şimdi şu anda içinde bulunduğu salonda yaşadığı tatlı şehvet anları. Ama artık bitmiş, hepsi bitmişti. Çok kuçuktu, bir turlu çabuk buyuyememişti. Philippe, Nana'yı elinden almıştı, sakalı vardı da ondan. Öyleyse her şey bitti demekti. Yaşayamazdı artık. Yalnız şehvetle değil, derin sonsuz bir sevgiyle de bağlıydı

kadına. Butun varlığı bu şehvetle karışık sevgide erimişti. Hem sonra nasıl unutabilirdi onu kardeşi burada kaldıkça? Kendi kanından, kendinden bir parça olan kardeşinin tattığı zevki duşunduk-EMILE_ZOLA_

kıskançlıktan çıldıracak gibi oluyordu. Her şey bitmişti, ölmek istiyordu artık.

Hanımlarının yaya gittiğini gören hizmetçiler gurultuyle evin orasında burasında gidip gelerek butun kapıları açık bırakmışlardı. Aşağıda, antrede oturan ekmekçi, François ve Charles ile konuşup guluşuyordu. Zoe koşarak salondan geçerken Georges'u orada görunce şaştı, hanımı

mı beklediğini sordu. Evet, onu bekliyordu, kendisine bir şey söylemeyi unutmuştu. Sonra yalnız kalınca bir şeyler aramaya koyuldu. Hiç bir şey bulamayarak tuvalet odasından çok sivri uçlu bir makası aldı. Nana bununla vucudunun kıl arını kesiyordu, kurtulamadığı bir merak haline getirmişti bunu. Georges bir saat kadar, makası sinirli sinirli parmaklarının arasında sıkarak, bir eli cebinde bekledi.

Odasının penceresinden sokağı gözleyen Zoe salona gelerek :

- İşte hanım geliyor, dedi.

Konağın içinde koşuşmalar oldu, gulmeler sustu, kapılar kapandı. Georges, ekmekçinin parasını

veren Nana'nın sert sesini duydu. Sonra kadın yukarıya çıktı. Georges'u görunce :

- Ne! Hâlâ burada mısın sen? dedi. Bozuşacağız galiba yavrum!

Genç kadın odasına doğru yururken çocuk arkasından yuruyerek :

- Benimle evlenecek misin Nana? diye sordu.

Genç kadın cevap verecek yerde omuz silkti. Çok saçma bir soruydu bu, cevap vermedi. Yuzune kapıyı çarpmayı duşunuyordu.

- Benimle evlenecek misin Nana? diye Georges tekrar sordu. Kadın kapıya doğrulmuştu, Georges bir eliyle kapıyı

açtı öteki elini de cebinden çıkartarak makası olanca gucuyle göğsune sapladı.

. işte o anda Nana bir felâket olduğunu kavramıştı. Ken-disine makası sapladığını görunce fena halde içerledi.

- Ama bu aptal ık, aptal ık! Üstelik de benim makasımla!... Artık yetişir bu yaptıkların haylaz oğlan!

Aman Al-lahım, aman Al ahım!... diye söylenmeye başladı.

Ne yapacağını şaşırmıştı. Diz ustu çöken çocuk, makası bir kere daha göğsune saplayarak boylu boyunca halının ustune serildi. Oda kapısının eşiğini vucuduyla kapatmıştı. Nana bunu görunce aklını kaybeder gibi oldu, avazı çıktığı kadar bağırmaya başladı, Georges'un ustunden atlamaya cesaret edemediği için yardımına koşamamıştı.

Zoe, Zoe, yetiş... aman ne budalaca şey bu çocuğun yaptığı... Şimdi de kalkmış kendini ölduruyor... Hem de benim evimde... görulmemiş şey... diye bağırıyordu.

Buyuk bir korkuya kapılmıştı, tir tir titriyordu. Benzi sararmıştı, gözlerini kapadı, görmemek için.

Çocuğun vucudundan hemen hemen hiç kan çıkmamıştı. Sadece yeleğinin altına doğru ince bir kan şeridi sızıyordu. Tam çocuğun vucudunun ustunden atlayacağı sırada birden gördüğu bir hayaletle geriledi. Yaşlı bir kadın salonun tam karşıdaki açık kapısından girerek yuruyordu ona doğru. Dehşet içinde gelenin Bayan Hugon olduğunu anladı. Nasıl olup da burada olduğunu kavrayamamıştı bir turlu. Kadın yurudukçe Nana geri geri gidiyordu, hâlâ şapkasını ve eldivenlerini çı-kartamamıştı. Öylesine korkuya kapılmıştı ki kendini savunmak zorunluğunu duydu, kekeleyerek :

- Yemin ederim ki ben yapmadım bunu... Evlenmek istedi benimle... Hayır dedim, kendini öldurdu.

Bayan Hugon'un arkasında siyah bir elbise vardı. Beyaz saçlarının çerçevelediği yuzu sapsarıydı.

Arabada gelirken Georges'u unutmuş, Phuippe'in yaptıklarını duşunuyordu. Belki bu kadın yargıçlara bir açıklamada bulunur da onları yumuşatır, diyordu içinden. İşte bunun için, Nana'ya gidip oğluna tanıklık etmesi için yalvarmaya karar verdi. Konağın aşağıdaki kapıları açıktı.

Merdivende biraz durakladı. Ayaklan ağrıdığı için ağır ağır çıkarken, Nana'nın haykırışlarını

duydu. Sonra yukarıda bir erkeğin, gömleğinde kan

lekesiyle upuzun yerde yattığını gördu. Georges'tu bu, öteki oğluydu.

Nana aptal aptal hâlâ :

- Evlenmek istiyordu benimle, hayır dedim, öldurdu kendini... diye söylenip duruyordu.

Bn. Hugon hiç bağırmadan, hiçbir şey söylemeden eğildi, baktı. Evet bu otelci oğluydu.

Georges'tu. Birinin namusu lekelenmiş, öteki öldurulmuştu. Hayatının bu çökuşu içinde, bu ona hayret vermemişti. Halının ustune diz çökmuş nerede olduğunu unutarak, gözlerini Georges'un yuzune dikmiş, bir eliyle de kalbini dinliyordu. Sonra hafifçe içini çekti, yureği çarpıyordu. Başını

yukarıya kaldırarak bu odayı ve bu kadını suzdu, bir şeyler hatırlamış gibiydi. Fersiz gözlerinden bir parıltı geçti. Bu suskunluğu ile o kadar buyuk ve korkunç görunuyordu ki Nana zangır zangır titreyerek, ikisini ayıran bu ölunun ötesinden :

- Yemin ederim size efendim... ağabeyi burada olsaydı, anlatırdı size...

Ana sert bir sesle :

- Ağabeyi para çaldı, hapishanede... dedi.

Nana boğulacak gibi oldu. Ama neden olmuştu butun bunlar? Öteki de para çalmış. Tum deli miydi ne bu aile? Artık çırpınıp durmuyordu. Sanki kendi evinde değildi. Sessizce Bayan Hugon'un emirler verişini dinliyordu. Hizmetçiler koşarak gelmişlerdi. Yaşlı kadın baygın yatan Georges'un mutlaka arabasına bindirilmesini, onun ölmesi pahasına bu evden uzaklaşmasını

istiyordu. Nana, şaşkın, şaşkın uşakların zaval ı Zizi'ciğini omuzlarından ve bacaklarından tutarak göturuşlerine bakıyordu. Annesi ardından gidiyordu. Tukenmişti, artık, eşyalara tutunarak yuruyebiliyordu; artık sevdiği her şey bir uçurumun karanlıklarına yuvarlanmış gibiydi. Sahanlıkta durdu, hıçkırarak iki kere :

dedi.

- Ah çok kötuluk ettiniz bize, çok kötuluk ettiniz bize;

Hepsi bu kadar. Nana şapkası ve eldivenleriyle, şaşkınlıktan bir yere oturuvermişti. Konak derin bir sessizliğe gömuldu, araba yola koyulmuştu. Genç kadının beyni zonklu-yordu, butun bu olup bitenleri duşunurken. Onbeş dakika sonra Kont Muffat geldiği zaman hâlâ olduğu yerde oturmaktaydı. Şimdi, çenesi açılmıştı, soluk almadan Muffat'ya olup bitenleri anlatmaya koyuldu, böylece, içi biraz ferahla-mıştı. Belki yirmi kere aynı şeye tekrarlıyor, kanlı makası eline alarak Zizi'nin kendisine nasıl sapladığını, gösteriyordu. Özel ikle kendisinin bu işte bir kabahati olmadığını ispatlamaya çabalıyordu:

- Söyle, sevgilim benim kabahatim var mı bunda? Sen yargıç olsan suçlar miydin beni? Elbette Philippe'e git de para çal demiş değilim. Bu oğlana da kendini öldur demiş değilim. Butun bu olup bitenler arasında en acınacak durumda olan benim. Evimde bir suru saçma sapan işler yapıyorlar, bana sıkıntı veriyorlar... Kötu bir kadınmışım gibi davranıyorlar bana.

Sonra ağlamaya başladı. Şimdi bir sinir gevşekliği içinde kendini bırakıvermiş, derin bir kedere kapılmıştı.

- Sen de benden memnun değilmişsin gibi, görunuyorsun... Sor bakalım Zoe'ye bir gunahım var mı bunda... Zoe söylesenize... anlatsanıza konta.

Hizmetçi kadın bir peçeteyi suya batırarak, daha kuru-mamışken halının ustundeki kan lekesini silmeye çalışıyordu.

- Ah, hanımım çok perişan oldu efendim, dedi.

Muffat bu facia karşısında çok uzulmuştu, donmuş kalmıştı; oğul arının felâketine ağlayan anayı

duşunuyordu. Yakından tanıyordu bu çok iyi yurekli kadını. Şimdi, yas elbisesi içinde Leş

Fondettes'te tek başına sönuşu gözunun önune geliyordu. Nana'nın kederi gittikçe daha da artmaktaydı. Şimdi Zizi'yi öyle gömleğinde kızıl bir delikle boylu boyunca yere serilmiş olarak gözunun önune getiriyor, çıldıracak gibi oluyordu.

- O kadar cici, o kadar tatlı, o kadar sokulgan çocuktu ki... Ah! Biliyor musun sevgilim, istersen içerle, ama seviyordum bu çocuğu... Kendimi tutamıyordum, elimden gelmiyordu bu... Hem sonra şimdi sana hiçbir zararı yok onun... Artık yaşamıyor ki. İstediğin oldu. Bize baskın yapamayacaksın artık... Bu son duşunce onu öyle derin bir kedere suruklemişti ki boğulacak gibi oldu, Muffat kendisini avutmak zorunda kaldı. Haydi kendini toparla biraz, diyordu. Hakkı vardı, onun kabahati yoktu bunda. Nana birden hıçkırmayı kesip:

- Haydi, çabuk git de haber getir ondan. Haydi hemen...

Adam şapkasını alıp, Georges'un nasıl olduğunu öğrenmeye gitti. Üç çeyrek saat kadar sonra dönerken, Nana'nın bir pencereden sarkarak yolunu

gözlediğini gördu. Muffat daha sokaktayken, bağırarak çocuğun ölmediğini haber verdi. Dediğine göre kurtarılması umudu vardı. Bunu duyar duymaz Nana yerinden sıçradı, şarkı söyluyor, sıçrayıp oynuyordu. Yaşamak guzel görunuyordu şimdi kendisine. Ama Zoe surat asıyordu: Halıdaki lekeyi bir turlu iyice çı-kartamamıştı. Gözunu lekeden ayırmadan:

- Biliyor musunuz hanımcığım, gitmedi bir turlu diyordu.

Gerçekten de halının ustundeki beyaz gul deseninin ortasında soluk kırmızı bir leke göze çarpıyordu. Bu kapının eşiğinde yolu kapayan kandan bir çizgiydi sanki.

Nana keyifli keyifli:

- Adam sende! Üzerine basıla basıla kaybolur; dedi. Daha ertesi gun Kont Muffat da bu olayı

unutmuştu.

Bir aralık, Richelieu sokağına giderken arabasının içinde, Nana'nın evine bir daha dönmeyeceğine yemin ediyordu içinden. Tanrı Philippe'le Georges'un başına gelen felâketlerle kendisini uyarıyor, kendisinin de böyle bir felâkete doğru suruklendiğini haber veriyordu. Ama ne Bayan Hu-gon'un göz yaşlan, ne de ateşler içinde yanan çocuğun hah"

kendine verdiği sözu tutmasına yardım edebilmişti. Bu facianın kendisinde uyandırdığı urperti kısa surdu. Şimdi sevimli, genç bir rakipten kurtulmuş olmanın gizli sevinci vardı içinde. Artık sevdiği kadının yalnız kendinin olduğunu duşunuyordu; gençlik nedir bilmemiş bir erkeğin tekelci tutku-suydu bu. Nana'yı yalnız kendinin olduğunu görmek ihtiyacıyla seviyor, yalnız ona dokunmak, onun sesini duymak, onun soluğunu hissetmek istiyordu. Bu şehvet duygusunu aşan bir bağlılığa bir şefkate kadar varan, saf bir duygu halini alıyor, geçmiş gunlerin kıskançlığı içinde, kaygılı bir duyguyla, ikisinin de diz çökerek gunahlarını bağışlaması için Tanrı

Baba'ya beraberce yalvardıklarını hayal ediyordu. Her gun dine biraz daha fazla veriyordu kendini. Yeniden kiliseye gitmeye, papaza gunah çıkartmaya başlamıştı. İçinde çırpındığı vicdan azaplarıyla gunah çıkartmaya başlamıştı. Gunah işlemenin ve bunu kefaretim ödemenin derin hazzını duyuyordu içinde. Sonra gunah çıkarttığı papaz tutkusunun yarattığı isteği yerine getirmesine izin verdiği için her gun bu gunahı işliyor sonra da derin bir iman ateşiyle yanıp tutuşarak, sofuca bir ezildikle gunah çıkartıyordu. Bu gunluk bir alışkanlık haline gelmişti onun için. Çok safça bir duyguyla, Tanrıya gunahının kefareti olarak, çektiği o korkunç azabı sunuyordu. Bu azap gittikçe artıyor, bir orospunun çılgın şehvet kasırgaları içinde çırpınırken, din inancıyla dolu kalbinin ta derinliklerine kadar işleyen bir cehennem azabı halini alıyordu. Ama onu asıl ölduren bu kadının durmadan kendini aldatmasıydı. Onu başkalarıyla paylaşmaya katlanamıyordu. Saçma sapan kaprislerini anlaya-mıyordu bir turlu. Kendisi hiç değişmeyen ebedi bir aşk istiyordu. Nana yine de yeminler ediyor, Muffat da yine durmadan kesenin ağzım açıyordu. Ama genç kadının yalan söylediğini, dostlarına önune gelene kendini verdiğini, çır-çıplak yaşamak için doğmuş bir hayvan gibi davrandığını hissediyordu.

Bir sabah Foucarmont'un Nana'nın odasından çıktığını görunce kavga çıkardı. Nana, Muffat'nın kıskançlığından

bezdiği için buna çok kızdı. Bundan önce kaç kere onun bu tutumuna karşı nazikçe davranmıştı.

İşte Georges'la basıldığı akşam kendisi gelip kabahatli olduğunu söylemiş adamı sevip okşamış, tatlı sözlerle bunu adama yutturmaya çalışmıştı. Ama artık şu kadınları anlamasına engel olan inadıyla iyice canım sıkmaya başlamıştı bu adam. Bunun için kabalığı ele alarak:

- Peki, Foucarmont'la yattım. Ne olmuş yani? Neden içerliyorsun buna? Mufe'cuğum? dedi.

İlk defe kontun yuzune karşı Mufe'cuğum diyordu. Kadının yaptığını böyle açık seçik söylemesi karşısında kont şaşkına dönmuş, boğulacak gibi

olmuştu. Adamın yumruklarını sıktığını görunce ustune doğru yuruyerek suratına:

- Ee, bıktım artık... Eğer hoşuna gitmiyorsa çekip gidersin de rahat bırakırsın beni... Evimde bağırıp çağırmanı istemiyorum. Şunu kafana iyice yerleştir: serbest olmak istiyorum. Bir erkek hoşuma gitti mi yatarım onunla, tamam mı? İşte böyle. Hemen kararını vermelisin: evet ya da hayır, sonra çıkıp gidebilirsin.

Nana kapıya doğru yurudu. Muffat çıkmadı, Nana'nın onu kendisine daha çok bağlamak için başvurduğu yoldu bu. Bir hiç için bir kavga çıkartarak ağır sözler söyleyerek adamı kovuyordu.

Söylemediği kalmıyordu böyle zamanlarda... Herhalde ondan çok daha iyi erkekler bulabilirdi ne zaman isterse. Hem de onun gibi sumsuklerden değil... ka-mkaynayan adamlar... Muffat bu sözleri başını önune eğerek dinler ve daha yumuşak bir havanın doğmasını beklerdi. Bu fırsat da Nana para sıkıntısına duştuğu zaman doğardı. O vakit genç kadın uysal aşır, onu sevip okşar ve sevişerek geçen bir gece butun bir hafta boyunca çektiği azabı unutturdu Muffat'ya. Karısıyla barışması, bu hayatını çe-kunvez hale getirmişti. Rose'un kıskıvrak kendine bağladığı rauchery kendisini bırakınca kontes, derdini kırk yaşın kay-guı ateşiyle başka erkeklerle sevişerek avutmaya çalışıyordu. Sinirleri hep ayakta olduğu için, konağın içini hayatının umutsuzca kasırgasıyla alt ust ediyordu. Estel e, evlendiğin-

den beri babasını görmemişti, bu uyuşuk, dumduz kız, birden demir gibi iradeli bir kadın oluvermişti. Daguenet titriyordu karşısında. Şimdi, yemden imana gelmiş, karısıyla birlikte kiliseye gidiyor, kötu bir kadın yuzunden kendini mahveden kaynatasına ateş puskuruyordu. Yalnız B. Venot konta karşı zamanını bekleyerek yumuşak davranıyordu; o kadar ki Nana'nın evine bile girmişti. İki konak arasında mekik dokuyor, sık sık kapıların ardında, onun o, yuzunden hiç

eksilmeyen sırıtışı ile karşı karşıya geliniyordu. Evinde pek zaval ı durumda olan, can sıkıntısı ve utançla buradan kaçan Muffat, Vuliers sokağındaki

konakta, Nana'nın kufurleri arasında yaşamayı yeğ buluyordu.

Artık kont ile Nana arasında tek bir mesele kalmıştı: para. Bir gun, genç kadına, onbin frank getireceğine söz vermişti. Ama kararlaştırılan saatte eli boş döndu: Bir önceki gunden beri Nana, Muffat'yı buyuk bir ateşle sevip okşuyordu. Adamın böylece sözunde durmayışı, bunca cilvesinin boşa gitmesi öfkeden kudurttu genç kadım. Yuzu sapsarı kesilmişti.

- Ne? Parayı getirmedin ha... Öyleyse bas, geldiğin yere git Mufe'cuğum... Hemen, hemen... Hiç

vakit geçirmeden... Bak şu ökuze! Hâlâ kalkmış da öpmek istiyor beni!... Para getirmezsen tırnağımın ucunu öpturmem sana!

Adam durumu açıklamaya çalışıyor, parayı öbur gun getireceğini anlatmak istiyordu. Ama Nana kabaca sözunu kesti:

- Ya vâdesi gelen borçlarım ne olacak. Bayımız buraya gelinceye kadar, her şeyime haciz koyacaklar. Bana baksana! Kendini bir seyret aynada.. Seni guzel iğin için mi sevdiğimi sanıyorsun? Seninki gibi biçimsiz suratlı bir erkek, kendisine bir kadının katlanabilmesini istiyorsa mangizi sökulmeli... Eğer bu akşam on bin frangı getirmezsen... Kuçuk parmağımın tırnağını bile yalayamazsın. Doğruca karına defederim seni!

Muffat o akşam on bin frangı getirdi. Nana dudaklarını uzattı, adam uzun uzun öptu, böylece o gun çektiği bu-EMILE ZOLA

tun azabı unutuverdi. Genç kadının en çok canını sıkan, bu adamın, eteğinin dibinden ayrılmamasıydı. Bundan B. Ve-not'ya yakınarak Mufe'cuğunu kontesine göturmesini rica etti. Ayrı

yaşayacaklarsa ne diye barışmışlardı sanki? Bu işe karıştığına pişman olmuştu. Muffat yine ona balta oluyordu. Öfkeli gunlerimde, çıkarını da unutarak ona öyle kötu bir oyun oynayacağım ki bir daha adım atamayacak bu-* raya, diyordu. Ama ne kadar bağırıp çağırsa, yuzune tukur-se hepsi boşa gidiyor, adam yine eyval ah diyerek ayrılmıyordu yanından. Böylece

para kavgaları surup gidiyordu. Durmadan önemsiz bir para için çıngar çıkartıyor, her dakika iğrenç bir açgözlulukle saldırıyor, buyuk bir zalimlikle kendisiyle parası için yattığını bundan da hiç zevk duymadığını

kendisi gibi bir budalaya muhtaç olduğu için de pek bahtsız olduğunu bağıra bağıra söyluyordu.

Saraydan da kontu istemiyorlar, istifa etmesini bekliyorlardı. İmparatori-çe: «İğrenç bir adam»

demişti, çok doğruydu bu. Nana da her kavganın sonunda bunu tekrarlayıp duruyor:

- Bana bak, iğreniyorum senden! diyordu.

. Artık, kendini sıkmıyordu hiç. Özgurluğunu tamamiyle eline almıştı. Her gun gölun kıyısında dolaşıyordu, burada erkeklerle tanıştığı başka erkeklerle gönlunu eğlendiriyordu. Bu buyuk bir erkek avı, gupegunduz yapılan bir kaldırım surtukluğu, unlu orospuların, Paris'in guler yuzlu hoşgörurluğu ve göz kamaştırıcı luksu içinde, yoldan adam çevirmelerinden başka bir şey değildi.

Duşesler birbirlerine göz kırparak Nana'yı gösteriyor, sonradan görme burjuva karılarının giydiği şapkaya benzeyen şapkalar giyiyorlardı. Kimi zaman Nana landonuyla geçerken, Avrupa'yı

kasalarından yöneten bankerlerin, iri parmaklarıyla Fransa'nın gırtlağını sıkan bakanların dizi dizi arabaları durup yol verirdi. Artık Nana, Boulogne ormanında gönul eğlendiren yuksek sosyeteye girmiş, kendisine önemli bir yer edinmişti orada. Butun başkentler onu tanıyor, butun yabancılar peşinde koşuyordu. Bu kalabalığın göz kamaştıran luksunu, çılgınca ho-vardahğıyla, bir ulusun kazandığı bir zaferden duyduğu coşkun sevinç haline sokmuştu. Sonra geceleri kurulan geçici

ilişkiler... bunları hemen ertesi sabah unutuverirdi. Sık sık buyuk lokantalarda boy gösteriyor, en çok da guzel havalarda Madrid lokantasına

gidiyordu. Elçiliklerdeki memurlar önunden geçit yuruyuşu yaparken o, Lucy Stevvart, Caroli-ne Heqmet, Maria Blond ve Fransızcanın başını

gözunu yaran baylarla birlikte yemek yiyordu. Bu adamlar keyifleri için yemek paralarını öduyor, neşeli olmak şartıyla geceliğine bunları alıyor, ama o kadar boş ve zevzek o kadar kanıksamış

buluyorlardı ki el surmuyorlardı bile bu kadınlara. İşte bu kadınlar da buna «keyif çıkartmak» diyor ve adamların kendilerine ilgi göstermemiş olmasından sevinç duyuyor, evlerine dönerek, geceyi sevdalılarının koynunda geçiri-yorlardı.

Nana duşup kalktığı adamların yuzune karşı söylemediği zamanlar Kont Muffat butun bunları

bilmezlikten geliyordu. Öte yandan hemen her gun ufak tefek yuz kızartıcı birtakım olaylar yuzunden tedirgin bir ömur surmekteydi. Vil iers caddesindeki konak bir cehennem, bir tımarhane halini almıştı. Surup giden duzensizlik yuzunden her saat çirkin olaylar meydana geliyordu. O

kadar ki Nana, hizmetçilerle dövuşmeye bile başlamıştı. Bir an arabacısı Char-les'a karşı çok iyi davranıyor, bir lokantada mola verdiği zaman garsonla adama bira gönderiyor, landonunun içindeyken onunla çene çalıyor, arabalar yolu kapattıkları zaman öteki arabacılarla atışmasını pek

«matrak» buluyordu. Sonra hiçbir sebep yokken adama çatıyordu. Hemen her gun arpa, saman, yulaf yuzunden çıngar çıkartıyordu. Bir gun hesap yuzunden arabacısına hırsızlık ediyorsun deyince Charles'in kafası kızdı, dupeduz kaltak diye bağırdı Nana'nın yuzune. Bu atlar senden daha temizdir, hiç olmazsa önune gelenle yatmazlar, dedi. Nana da buna benzer lâflar söyledi arabacıya. Kont bunları ayırmak zorunda kaldı ve Charles' a yol verdi. Ama bu, hizmetçiler arasında bir çözuntunun başlangıcı oldu. Victorine'le François, bir suru mucevher aşırıp gittiler.

Julien kendiliğinden çıktı. Bunun etrafında bir dedikodu yayılmıştı: sözde kont adama 435

buyuk bir para vererek evden gitmesini rica etmiş; hanımıy-la yatıyormuş da ondan. Her hafta, yeni hizmetçiler beliri-yordu konakta. Hiçbir yerde bu kadar baştan savma iş yapıldığı

görulmemişti. Ev adeta iş bulma burolarından geri çevrilenlerin boy gösterdikleri bir geçit yeri halini aldı. Zoe hep o saygılı haliyle olduğu gibi kalmıştı. Tek kaygısı bu duzensizliği surdurerek, kendisinin olacak bir eve yerleşince-ye kadar dişini sıkmaktı; o, bu plânı uzun zamandan beri tasarlayıp olgunlaştırmıştı, kafasında.

Bunlar sadece göze görunen dertlerdi. Kont bazan Ma-loir'in saçmalıklarını da dinlemek zorunda kalıyordu. Vucudundan yayılan yağ kokusuna katlanarak bezik oynuyordu bu kadınla. Ayrıca Bayan Lerat'nın dedikodularına, ne idu-ğu belirsiz bir babadan aldığı hastalık yuzunden kıvranıp duran Louiset'nin mırıldanmalarına da katlanmak zorunda kalıyordu. Ama bundan daha da kötu zamanlar oluyordu. Bir kapı arkasından Nana'nın hizmetçisine öfkeli öfkeli bir şeyler anlattığını

duydu. Amerika'da altın madenleri olduğunu söyleyen yakışıklı.bir adamın kendisini çarptığından yakınıyordu. Genç kadın uyuduktan sonra çantasında metelik bırakmadan, sigara kâğıdına varıncaya kadar aşırıp sıvışmış. Kont, bu hikâyeyi duymamış olmak için ayaklarının ucuna basarak aşağıdaki kata inmişti. Başka bir sefer her şeyi öğrenmek zorunda kaldı. Nana bir şarkıcıya çılgınca tutulmuştu. Adam kendisine sırt çevirince, buyuk bir karamsarlığa duşerek kendini öldurmeye kalkmış, bir bardak suyun içinde bir avuç kibriti ezip içmişti. Ölmemişti ama fena halde hasta duşmuştu. Kont, kadına bakmak zorunda kaldı. Bu arada da Nana'nın gözyaşları, bir daha başka erkeklerin yuzune bakmayacağı için ettiği yeminler arasında anlattığı macerasını

da dinlemeye katlandı. Kendi deyimiyle bu domuzlardan tiksiniyordu ama yine boş bir gönul e yaşayamazdı. Daima eteğinin altında gönlunu verdiği biri vardı, vucudunun bezginliğinden doğan sapık bir duygu ile bir erkeği bırakıp başka bir erkeğin kol arının arasına atıyordu kendini. Zoe'nin, kendi çıkarına uygun görduğu için işi gev-Ifuf

______________________;____
NANA şettiğinden beri konağın duzeni altust olmuştu. Öyle ki Muffat ne bir kapryı açmaya, ne de bir perdeyi çekmeyi, ne bir dolabı açmaya cesaret edebiliyordu. Nana'ya gelenleri birbirinden gizlemek için Zoe'nin uyguladığı oyunlar yapılmadığı için, evin her köşesinde pinekleyen erkekler, zaman zaman burun buruna geliyorlardı. Şimdi Muffat, bir akşam berberi, Nana'nın saçlarını

duzeltirken arabayı koşmalarını söylemek için tuvalet odasından çıkıp iki dakika sonra dönduğu zaman genç kadını Francis'nın kucağında gördukten sonra, içeriye girmeden önce öksuruyordu.

Bunlar adamın burnunun dibinde becerilen marifetlerdi. Nana ister gecelikle, ister elbiseli olsun ilk karşısına çıkan erkekle, bir köşede bu işi yapmaktan zevk duymaya başlamıştı. Sonra yuzu al al, bu kaçamaktan pek memnun, kontun yanına dönuyordu. Onunla yatmak ölduruyordu genç

kadını, iğrenç bir angarya sayıyordu bunu.

Zaval ı adam kıskançlık bunalımı içinde, Nana ile Sa-tin'i başbaşa bıraktığı zaman ferahlık duyuyordu içinde. Elinden gelse erkekleri uzaklaştırmak için iki kadını bu sapıklığa itecekti. Ama bu yönde de işler yolunda gitmiyordu. Nana, kontu aldattığı gibi Satin'i de aldatıyor, kaldırımlarda surten kızlarla sevişiyordu. Arabayla evine dönerken bir kaldırımda görduğu pasaklı, ustu başı kir pas içinde bir kızı arabasına alıp sevişiyor, sonra eline birkaç para sıkıştırıp savıyordu. Erkek kıyafetine girerek can sıkıntısını gidermek için, bir takım rezalet yuvalarındaki sevişme partilerine katılıyor, iğrenç sahneleri seyretmekten zevk alıyordu. Surekli olarak yuzustu bırakılan Satin de konağın altını ustune getiriyordu. Sonunda Nana'nın ustunde sarsılmaz bir egemenlik kurdu, genç

kadın da buna boyun eğiyordu. Muffat, Satin'le işbirliği etmeyi bile tasarladı. Kendisi cesaret edemediği zaman Satin'i kışkırtıp Nana'ya saldırıyordu. Satin iki kere Nana'yı Muffat ile yatmaya zorladı. Adam bunun için ona karşı minnet duyuyor, Nana'nın yaptıklarını haber verip geri çekiliyordu. Ama pek uzun surmemişti bu anlaşma. Çunku Satin de kaçığın biriydi. Bazı gunler eline geçen şeyi kırıp parçalıyor, öfke ve sevgi çılgınlığı içinde yı-

yip bitiriyor kendini, ama yine de guzel görunuyordu. Zoe'de onu doldurmuş olmalıydı. Henuz kimseye açıklamadığı plânının gerçekleşmesinde, onu da kul anmak istiyor-imuş gibi köşede bucakta kıstırıp konuşturuyordu.

Bununla birlikte kont Muffat zaman zaman acayip bir isyan duygusuna kaptırmaktan kendini alamıyordu. Aylar-dır Satin'e katlanan, Nana'nın yatak odasından suru suru ne iduğu belirsiz erkeklerin geçmesine göz yuman Muffat, kendi sınıfından ya da sadece tanıdıkları arasından biriyle aldatılması karşısında çileden çıkıyordu. Nana, Foucar-mont'la yattığını açıkça söylediği zaman genç adamın iha-netini o kadar iğrenç bulmuş, o kadar derin bir uzuntu duy-muştu ki, Foucarmont'u duel oya zorlamayı duşundu. Böyle bir işte nereden tanık sağlayacağını bilmediği için Labor-dette'e başvurdu. Genç adam o kadar şaşmıştı ki buna gulmekten kendini alamadı:

- Nana için duel o etmek mi?... Ama böyle bir şey yaparsanız butun Paris guler size... Nana uğruna dövuşulmez, Gulunç bir şeydi bu, dedi.

Kont sapsarı kesilmişti. Öfkeyle :

- Öyleyse sokak ortasında tokatlarım onu, diye karşılık verdi.

Labordette ona bu duşuncesinin yetersizliğini göstermek için bir saat uğraşmak zorunda kaldı.

Böyle tokat at-îası bu macerayı çirkinleştirirdi. O gunu akşam bunun nedenini anlayacak, kont gazetelerin diline duşecekti. Butun [söylediklerinin sonunda Labordette hep :

- Olmaz böyle şey, gulunç, diyordu.

Şimdi bu söz keskin bir bıçak gibi Muffat'nın kafasına ttnişti. Sevdiği kadın uğrunda dövuşemiyordu bile. Herkes 3na kahkaha ile gulermiş. Hiçbir

zaman aşkının kepazeliği-ni kişiliğini bu boş zevk uğrunda böylesine yitirdiğini bu ka-dar kuvvetle duymamıştı. Bu onun son isyanı

oldu. Labor-dette'in söylediklerini kabul etmek zorunda kaldı ve yine sessizce butun ahbaplarının, konağa dadanan butun erkeklerin Nana ue duşup kalkmasına seyirci kaldı.

Nana birkaç ay içinde birbiri ardınca butun bu adamları kemirip tuketti. Luksunun gittikçe artan ihtiyacıyla eline geçen erkeğin nesi var nesi yoksa silip supuruyordu. Önce Foucarmont'un hakkından geldi. Adamı bir kaç gunde yıktı. Denizcilikten ayrılmayı duşunmeye başlamıştı. On yıl boyunca biriktirdiği otuz bin frank kadar bir parayla Amerika'ya yerleşmeyi tasarlamıştı. O ihtiyatlı

mizacı, hatta hasisliği yıkılıp gitti. Öyle ki hatır senetleri imzalayarak geleceğini bile tehlikeye soktu. Nana kendisini kapı dışarı ettiği zaman ipilah sivri kulah kalmıştı. Nana yine de iyi yureklilik göstererek Foucarmont'a gemisine dönmeyi öğutlemiş-ti. Ne diye direnmeliydi? Artık meteliği kalmadığına göre ilişkisi surup gidemezdi. Anlayış göstermeli ve akıl ıca hareket etmeliydi. İflâsa mahkûm ettiği bir adam, el erinin arasından, olgun bir meyve gibi yere duşup çuruyecekti.

Onun ardından Nana, Steiner'e yuklendi. Ondan tiksinmiyordu ama sevgi filân gösterdiği de yoktu. Adama, pis Yahudi diyor, kendisinin de neden olduğunu pek bilmediği eski bir hıncı

çıkartıyordu. Şişkonun, salağın biriydi bu herif. Steiner'i hırpalıyor, bir an önce yiyip yutarak işini bitirmek istiyordu bu Prusya'lının. Steiner, Simonne'u bırakmıştı. İstanbul boğazı işi suya duşmuştu. Nana çılgınca istekleriyle adamın yıkılışını hızlandırmaktaydı. Bir ay boyunca Steiner, adeta mucizeler yaratarak tutunmak için çırpındı durdu. Butun Avrupa'da buyuk bir reklâm kampanyasına girişti. Her yere afişler, prospektusler gönderdi, gazetelerde ilânlar yayınlattı ve en uzak ulkelerden para çekti. Biriktirdiği butun paralar, uç kâğıtçılıkla kazandıklarının yanı sıra fakir

insanlardan sızdırdıkları da Vil iers caddesindeki gazyağı kuyusunun dibine dökulup yok oluyordu.

Öte yandan Alsace'daki bir demir fabrikası sahibiyle de ortaktı. İşte orada, bir taşra köşesinde kömur bulanarak kapkara kesilen işçiler, kanter içinde, kaslarını gererek, kemikleri sızlayarak Nana'nın keyfini yerine getirmek için didinip duruyorlardı. Kadın buyuk bir yangın alevi gibi dalaverelerle edinilen paralarla birlikte, emekçilerin alın terinden kazanılan paraları da silip supuruyordu. Artık bu sefer Steiner'ın

işini bitirmiş iliğine kadar sömurdukten sonra sokağa bırakı-vermişti. Şimdi Steiner o kadar tukenmişti ki yeni dalavereler duzenleyecek kadar guç bulamamıştı kendinde. Bankasının çökuşunun çatırdıları arasında polisin eline duşmek korkusuyla da tir - tir titremeye başlamıştı.

Alacaklıları iflâsını ilân etmişlerdi. Milyonlarla oynamış olan bu adam' şimdi para sözunu bile duyunca bir çocuk gibi korkuya kapılıyordu. Bir akşam, Nana'nın yanında ağlamaya koyuldu.

Hizmetçisine verebilmek için kadından yuz frank ödunç istedi. Nana, yirmi yıldır Paris piyasasını

kırıp geçiren bu korkunç herifin bu duruma duşmesi karşısında hem acımış hem de keyif duymuştu. İstediği yuz frangı verirken :

- Şunu bil ki, hoşuma gittiği için veriyorum sana bunu. Ama dinle beni yavrum, artık yaşın geçti, sana para yedirmeye hiç niyetim yok. Başka kapıya! dedi.

Nana, Yahudinin ardından hemencecik la Faloise'ı soyup sovana çevirdi. O da soyulabilmek, Nana'nın kendisini, iflâsa suruklemek şerefini kazandırması için yanıp tutuşuyordu. Bu şereften yoksundu. Bunu kendisine bir kadının kazandırması gerekirdi. İki ayda butun Paris kendisini tanıyacak, adını gazetelerde okuyacaktı. Buna da altı hafta yetti de arttı bile. Kendisine çiftlikler, tarlalar, çayırlar ormanlar, malikâneler miras kalmıştı.

Bunları, kısa bir sure içinde, birbiri ardınca satmak zorunda kaldı. Nana her lokmada, bir dönum toprağı yiyip yutuyordu. Guneşin altında titreyen gölgeli ağaçlıklar, buyuk olgun buğday tarlaları, sığırların karınlarına kadar gömuldukleri boy atmış çayırlıklar uçurumun dibine yuvarlandı. Bunlar arasında bir akar su, bir kireç ocağı ve uç değirmen bile vardı. Nana butun bunların ustunden, butun bir bölgeyi dumduz eden bir çekirge surusu gibi, geçip gidiyordu. Kuçucuk ayağım bastığı her yeri yakıp kul ediyordu. Teker teker, butun çiftlikleri, butun çayırları, hep o sevimli haliyle adetâ farkında olmaksızın, yemeklerden sonra dizlerinin ustune koyduğu kese kâğıdın-daki badem şekerleri gibi yiyip yutarak genç

adamın mirasını sildi supurdu. Durmaya değmezdi bunlar uzerinde. Onun için butun bunlar, birer şekerlemeden başka bir şey

değildi. En sonunda kuçuk bir koru kalmıştı la Faloise'ın varlığından. Bunu da önemsemeyerek yutuverdi. Çunku bu ağzını açmaya bile değmezdi onun için. La Faloise, bastonunun topuzunu emerek aptal aptal guluyordu. Borçlarının altında eziliyordu. Yuz franklık bir geliri bile kalmamıştı

şimdi. Memleketine dönup kaçık bir amcasının yanında yaşamayı tasarlamaya başlamıştı; ama önemi yoktu bunun. Kibar bir adam olmuştu artık. Adı iki kere Figaro' da çıkmıştı. Sıska boynu devrik kolalı yakasından fırlamış, çok kısa bir ceketin altından kamburu çıkmış, bir papağan gibi acayip sesler çıkartacak ve ömrunde en ufak bir heyecan duymamış tahtadan bir kuklayı andıran yapmacıklı hareketle salınıp duruyordu; bu halinden canı sıkılan Nana onu iyice pataldamıştı bir gun.

İşte bu sırada la Faloise, Fauchery'yi Nana'ya getirdi. Bu zaval ı Fauchery'nin bir ailesi vardı bu sırada. Kontesle ilişiğini kestikten sonra Rose'un eline duşmuştu, kadın onu sahiden kocasıymış

gibi kul anıyordu. Mignon, sadece hanımının kâhyalığını yapıyordu. Gazeteci, evinin efendisi gibi, yerleştikten sonra, kendisi bir tedbire başvurarak Rose'u aldattığı zamanlar, yalanlar kıvırıyor, bunu yaparken de

evinde dirlik duzenlik arayan bir kocanın titizliğiyle hareket ediyordu. Nana, Fauchery'nin, bir ahbabının parasıyla kurduğu gazeteyi de yiyip yutarak yeni bir zafer kazandı.

Yalnız adamı ortaya çıkartmıyor, aksine, onu karşı, kendisini gizlemesi gereken kibar bir kişiymiş

gibi davranıyordu: «Şu zaval ı Rose'cuk» diye sözediyordu Rose'dan da. Gazete, Nana'ya iki ay boyunca çiçekler sundu. Nana gazetenin taşra abonelerine el koymuştu, ustelik de fıkralardan, tiyatro haberlerine kadar kendi tekeline alıyordu. Yazı kurulunun soluğunu tukettikten sonra, yönetim kurulunu da dağıttı. Sonunda çılgınca bir hevese kapılarak, konakta bir kışlık bahçe yaptırttı. Bu da matbaanın satılmasına mal oldu. Kaldı ki bu iş eğlence olsun diye filân yapılmıştı.

Bu olayı sevinçle karşılayan Mignon, Fauchery'yi tamamiyle Nana'ya yamayıp yamayamayacağını anlamak için koştu. Genç kadın, alay mı ediyorsun benimle, diye sordu: Yalnız fıkraları

ve piyesleriyle yaşayan meteliksiz bir hovarda ile ha! Böyle bir budalalık Rose'cuk gibi sanatçı bir kadına yaraşırdı yal-nız, söylediklerini Mignon'un, karısına yertiştirmesinden çekinerek artık kendisine reklâmını yapmaktan başka bir şey ödemeyen Fauchery'ye yol verdi.

Ama ondan tatlı bir hatıra kalmıştı kendisine. Birlikte bu la Faloise salağıyla iyi alay edip eğlenmişlerdi. Eğer böyle bir enayi ile eğlenme zevki olmasaydı ikisi de bir daha buluşmayı

duşunmezlerdi belki. Bu onlara bir komedi, oyun gibi bir şey geliyordu. Burnunun dibinde öpuşuyor, onun parasıyla har vurup harman savuruyor, bir iş uydurarak Paris'in ta öteki ucuna gönderiyorlardı yalnız kalmak için, sonra da ustu kapalı sözlerle bunu alay olsun diye yaptıklarını

dokunduruyorlardı. Bir gun la Faloise'a bir tokat atacağını söyledi: buna Fauchery kışkırtmıştı

onu. Hemen o akşam genç adamın suratına tokadı indirdi. Sonra bu çok hoşuna gittiği için pataklamaya devam etti. Erkeklerin ne aşağılık yaratıklar olduğunu böylece göstermiş olduğu için pek mutlu sayıyordu kendini. La Faloise'e «benim şamar oğlanım» diyor, «uzat da tokatlıyayım seni,» diyerek eli kı-zanncaya kadar tokadı indiriyordu adamın suratına. La Faloise o bitkin haliyle, gözleri yaş içinde, sırıtıyordu hep. Na-na'nın kendisiyle bu kadar içli dışlı oluşu çok sevindiriyordu onu, pek hoş buluyordu yaptıklarını.

Bir akşam şaplağı yedikten sonra çok ateşlenerek :

- Biliyorsun, evlenmelisin benimle... Ne dersin? Pek matrak bir çift oluruz değil mi? dedi.

Bu gelişi guzel söylenmiş bir şey değildi. O bu tasarıyı, Paris'i şaşkına çevirmek için yanıp tutuşarak, çoktandır kuruyordu içinden. Nana'nın kocası, diyeceklerdi kendisine. Ne kıyak bir şey, her babayiğidin ulaşamayacağı bir ustunluk olurdu bu! Nana hemen ağzının payını verdi:

- Ben seninle evleneceğim ha!... Bak hele! Böyle bir derdim olsaydı çoktan bir koca bulurdum kendime. Hem de senden yirmi kere daha ustun bir adamla... yavrum... «ir suru adam duştu bunun için peşime. Haydi say benim-442___NANA

le: Philippe, Georges, Foucarmont, Steiner, etti dört; tanımadıkların da caba. Hepsi de dil erine pelesenk etmişler bunu: biraz guler yuz göstermeyeyim kendilerine: şıp şak başlarlar: benimle evlenir misin? demeye. Bunu anlatırken köpuruyordu. Şimdi buyuk bir tiksinti ile bağırmaya başlamıştı :

- A! Yoo! İstemiyorum! Böyle bir iş için yaratılmış bir kadın mıyım ben? Hele bak bana bir, bir adama bağlanırsam Nana olmam ki artık... Hem sonra çok pis iş bu...

Bunları söylerken tukuruyordu, tiksintisinden hıçkırık tutmuştu, sanki gözlerinin önune dunyanın butun pislikleri serilmiş gibi....

Bir akşam la Faloise ortadan kayboldu. Bir hafta sonra, taşrada yaşayan şifalı ot toplama meraklısı amcasının yanına sığındığı duyuldu. Şimdi, amcasının ot koleksiyonuna topladığı otları

yapıştırıyordu. Bu arada evlenmek için yakınlarından çok çirkin ve çok sofu bir kızın peşine duştu.

Nana, hiç de uzulmuş değildi bu habere. Sadece konta :

- Bak, Mufa'cığım bir rakipten daha kurtuldun, dedi. Ama görulecek şeydi bana evlenme tefrik ederken ki ciddiliği.

Adamın yuzunun sarardığını gorunce, kolunu boynuna doladı, bir yandan zalimce iğnelerken bir yandan da öpucuklere boğuyordu.

- Öyle değil mi? Senin de canım sıkan bu değil mi? Artık Nana ile evlenmezsen... Butun adamlar benimle evlenmek istedikleri zaman sen kuplere biniyordun köşende. İmkânsız. Bunun olabilmesi için karının nal arı dikmesi gerek... Hele karın bir mortoyu çekse, nasıl yıldırım gibi buraya koşar, kendini yerlere atıp ahlar oflar çeker, göz yaşları dökup yeminler ederek evlenelim artık dersin!

Öyle değil mi, ne hoş olurdu şekerim!

Sesini tatlılaştırarak, zalimce bir sokulganlıkla maytaba alıyordu kontu. Muffat çok heyecanlanmıştı, yuzu kıza-rarak Nana'yı öpuyordu. Bunun uzerine genç kadın, bağırarak; EMİLE_ZOLA ____________________

Hay Al ah! Nasıl da içime doğdu! Bunu duşunuyor-muş meğer! Dört gözle bekliyormuş karısının gebermesi-ni O! yani pes bu kadarına! Ötekilerden de hergeleymiş

bu!

Muffat ötekileri hazmediyordu. Şimdi önem verdiği son ustunluğu hizmetçilerle, konağa gidip gelenlerin gözun- * de hâlâ «evin beyi»

sayılmasıydı. Çunku en çok veren adamdı, Nana'nın resmi âşığıydı. Genç kadına olan tutkunluğu da azıttıkça azıtıyordu. Burada parasıyla tutunabiliyor, genç kadının gulumseyişleri bile pek pahalıya mal oluyordu ona. İçini kemiren bir hastalık gibi bir şeydi bu tutku, buna katlanmamak elinden gelmiyordu. Nana'nın odasına girdiği zaman öteki adamların sarılışları ya da esmerlerin kokusunu, kendisini boğacak gibi olan sigara dumanlarını dağıtmak için bir ara pencereyi açıp odayı havalandırırdı. Eşiği surekli olarak, birbiri ardınca bir takım erkek ayak kokularının altında aşınan bir dörtyol ağzı gibi bir yerdi. Gelenlerden hiçbiri de o eşikte kan izinin önunde duraklamıyordu. Zoe sadece temizlik merakıyla zihnini bir turlu kurtaramı-yordu bu kan lekesinden. Hep burada görmekten canı sıkılıyor, ne zaman içeriye girse hanımına :

- Tuhaf şey, bir turlu gitmiyor... O kadar insan da geliyor ki... demekten kendini alamıyordu.

O sırada Fondettes'de annesinin yanında nekahatini geçiren Georges'un çok iyi olduğu yolunda haberler alan Nana, hep şu karşılığı verirdi:

«Adam sen de! Zamanla geçer... Gelenlerin ayakları altında silinir...»

Gerçekten butun bu erkekler, Foucarmont, Steiner, la Faloise, Fauchery, bu kan izinden bir azını

topuklarıyla alıp göturmuşlerdi. Zoe gibi bu kan lekesi uzerinde kafasını yoran Muffat'da siliniş

derecesine bakarak Nana'nın odasına girip çıkan erkeklerin sayısını kestirmeye çalışırdı. Bu leke gizli bir korku veriyordu ona. Canlı bir şeyi, yere serilmiş çıplak bir kolu çiğnemekten çekiniyormuşçasına ustunden atlardı.

Sonra, bu odada adeta bir baş dönmesi sarhoş ediyordu Muffat'yı. Her şeyi, girip çıkmış olan erkek surusunu, kapısının eşiğinde bir zaman meydana

gelmiş olan faciayı unutuyordu. Kimi zaman dışarıda, açık havada, utanç ve isyanla ağlıyor, bir daha bu eve adım atmamaya yemin ediyordu. Ama daha sokak kapısından içeri adım atarken odanın ılık ve bayıltıcı kokusu ve öldurucu bir şehvet isteği içinde benliği eriyip gidiyordu.

Zengin kiliselerde din coşkusuyla kendinden geçmeye alışan bir sofu adam bir kilisenin renkli camı altında diz çökup org sesleri ve gunluk kokulan arasında duyduğu sarhoşluğa bu odada kaptırıyordu kendini. Nana, gazaplı bir tanrının kıskanç despotluğuyla kıskıvrak bağlamıştı

Muffat'yı kendine. Ona hafif bir urperti gibi varlığından gelip geçen bir kaç saniyelik keskin nazların ardından, saatlerce korkunç azaplar, cehennem korkuları ve sonu gelmeyen işkence acıları tattırıyordu. Butun bunlar aynı mırıltıları, aynı dualar, aynı umutsuzluklar ve hele topraktan yaratılmış olmanın çamuru altında ezilen lânetli bir yaratığı kıvrandıran aynı aşağılık duygularıydı.

Bir erkek olarak duyduğu istekler, bir ruha duyduğu ihtiyaç birbirine karışarak, benliğinin derinliklerinden, tıpkı tek bir hayat ağacının gövdesinden uzanan iki dal gibi fışkırıyordu. Kendini dunyayı yerinden oynatan iki lövye olan inanç ve sevginin dalgalarına bırakmıştı. Sonra, akhnın butun uyarmalarını hiçe sayarak, Nana'nın yatak odası çılgına dönduruyordu onu. Kadının dişiliğinin ezici etkisi altında butun benliği urpermeler içinde eriyip si-liniyordu, tıpkı engin göğun bilinmezliği karşısında yok oluşu gibi.

İşte böylece Muffat'nın aşağılık duygusu içinde kendini ezikliğe kaptırdığı anlarda, Nana zâlimce bir azap çektirme, işkence etme hevesine kaptırıyordu kendini. İçinde, bu adamı busbutun alçaltmak, ezmek hırsı uyanıyordu. Eline geçen şeyleri kırıp dökmesi yetmiyordu, onları

kirletiyordu da. İncecik el erinde iğrenç izler kalıyor, kırdıklarının parçalarını da birer birer ayırıyordu. Muffat budalası da onun bu oyununa âlet oluyor, butun bunlara katlanırken belirsiz

bir şekilde, bir kurt içinde yaşayan ve pisliğini yiyen Hıristiyan azizlerini duşunuyordu. Nana adamı

odasına alıp da kapıyı kapadıktan sonra Muffat'yı alçaltmayı tadına doyulmaz bir zevk haline getirmişti kendisi için. Önce şakalaşı-yorlardı. Genç kadın kontun yuzune hafiften şamarlar indiriyor, acayip isteklerini yaptırtıyor, kuçuk bir çocuk gibi kekeletiyor, bir cumleyi tekrarlatıp duruyordu. *

- Haydi şunu söyle benim gibi: «Pişşt! Koko boş verir buna! Adam kadının sesini taklit edecek kadar uysal ık göstererek :

- Pişşt! Koko boş verir buna!., diyordu.

Ya da geceliğinin ustune kurkunu atıp dört ayak yerde yuruyor, homurtular çıkartarak yiyecekmiş

gibi Muffat'yı saldırıyordu. Sonra gulmek için baldırlarını ısırıyordu adamın. Bu oyundan bıkınca, kalkıyor :

- Haydi, biraz da sen yap. Bahse girerim ki benim kadar ayı taklidi yapamazsın.

Bu fasıl da hoş denebilirdi. Muffat'yı bembeyaz derisi ve sarışın yelesiyle eğlendiriyordu. Kont, guluyor, kendi de dört ayak olarak homurdanıyor, genç kadının baldırlarını ısırıyordu. O da korkmuş gibi yaparak kendini kurtarmaya çalışıyordu. Sonunda da :

- Delimiyiz ne biz? diyordu. Duşunemezsin şekerim ne kadar çirkinleşiyor suratın. Ah! Seni saraydakiler bu haldeyken görseler!

Ama bu kuçuk oyunların tadı kaçıyordu kısa bir sure sonra. Nana, zalimliğinden yapmıyordu bazı

şeyleri, aslında iyi yurekli bir kızdı. Ama her yanı kapalı odada zaman zaman bir çılgınlık ruzgârı

esiyordu sanki. İkisi de bir şehvet kasırgasına tutulmuşçasına aşağılık zevkler peşinde koşar olmuşlardı. Uykusuz kaldıkları gecelerdeki dini inançlarından gelen eski korkunç hayal erin yerini şimdi bir hayvanlaşma isteği, dört ayak uzerinde yurumek, homurdanmak ve ısırmak için

duydukları aşağılık hırs almıştı. Sonra bir gun iyice ayı olmuşken Nana öyle kabaca bir hareketle itti ki, adam bir koltuğun ustune yuvarlandı. Genç kadın

Muffat'nın alnındaki şişi görunce bir kahkaha salıvermekten kendini alamadı. O gunden sonra da la Faloise'a yaparken keyif duyduğu davranışlara başladı. Konta hayvan muamelesi yapıyor, kamçılıyor, kıçına tekme vurarak kovalıyordu.

- Deh! Haydi deh!... Bir beygirsin şimdi sen... Deh, yurusene pis sutçu beygiri!

Başka bir sefer de Kont köpek oluyordu. Nana, lâvan-tah mendilini odanın bir köşesine atıyordu.

Muffat el eri ve dizleri ustunde koşarak mendili dişlerinin arasında genç kadına getirmek zorundaydı.

- Aport Cesar!... Dur, bak eğer, orada burada dolaşırsan bir temiz ıslatırım seni... Aferin Cesar!...

İtaat ediyorsun bana! çok cicisin!...

Şimdi Muffat böyle alçalışından, hayvanlaşmaktan zevk duyuyordu. Daha da alçalmayı özluyor, kendisini tekmeleyen genç kadına :

- Daha kuvvetle vur... Hav, hav... kuduzum ben... vur, vur... diyordu.

Bir gun kontun buyuk yaver uniformasını giyerek gelmesini istemek esti Nana'nın aklına. Adam, belinde kılıcı, sivri şapkası, beyaz kulot pantolonu, uzeri sırma işlemeli kırmızı frakı, sol eteğinden sarkan sembolik anahtarla boy gösterince Nana kahkahadan kırıldı. Hele bu anahtar çok eğlendirmişti onu. Bunun uzerine delice çirkin birtakım uydurma açıklamalara girişti. Hep gulerek, yuksek sınıflardan olanlara karşı duyduğu saygısızlık Muffat'ya bu gösterişli kıyafetiyle yerin dibine sokmak fırsatı eline geçtiği

için buyuk bir sevinçle adamı omuzlarından tutup silkti, çimdikledir «vay bizim sayın yaver!» diye bağırdı yuzune... ardından adamın kıçını tekmelemeye başladı. Nana şimdi bir sevinç sarhoşluğu içinde Tuileries'ye imparatorluk sarayının haşmetine bu sarayda, halkın korkusu ve şaşkınlığı uzerinde hukum suren imparatora da indirmiş gibi oluyordu.. İşte buydu yuksek sosyete hakkındaki duşuncesi Nana'nın. Bu kandan gelen bir aile hıncıydı, böylece öcunu almış oluyor-447

du asil erden. Sonra sayın yaver elbiselerini çıkardı sırtın dan o şatafatlı elbisesi yerlerde surunuyordu. Nana, Muffat'ya ustunden atlamasını söyluyordu bağırarak ve adam atlıyordu, tukur şunlara diyordu, adam tukuruyordu, yuru su sırmaların, kartal arın nişanların ustunden diye bağırıyordu, Muffat ayaklarının altında çiğniyordu bunları ve daha neler neler! Hiçbir şey kalmamıştı artık, her şey çökmuştu. İmparatoriçenin yaverini bir ilâç şişesini kırar gibi kırıp parçalıyordu şimdi ve bunu bir çöp, bir yol kenarındaki pislik yığını haline getiriyordu.

Kuyumcular sözlerinde durmamışlar, yatağı ancak ocak ayının ortalarında teslim etmişlerdi, tam o sırada batan zenginlikten kalan son enkazı da satmak uzere Nor-mandiya'da bulunuyordu.

Nana derhal dört bin frank istedi. Muffat ancak bir gun sonra dönebilirdi, fakat işi sonuna erdirerek telâşla Paris'e döndu ve kendi evine uğramadan Nana'nın yanına koştu. Saat ona gelmişti.

Kendisinde Car-dinet sokağına açılan bir kapının anahtarı olduğu için içeri girdi. Rahatça yukarı

çıktı. Bronzları parlatan Zoe onu görunce heyecanlandı, Muffat'nın yolunu nasıl keseceğini bilemeyerek lâfı uzatıp, B. Venot'nun perişan bir halde bir gun öncesinden beri kendini aradığını

iki kere geldiğini eğer sayın kont önce buraya gelirse kendisine göndermesini rica ettiğini söyledi.

Muffat bu hikâyeden bir şey anlamadan dinlemişti, sonra hizmetçi kadının kendisini görunce bozulduğunu görerek birden bir kıskançlık nöbetine tutuldu; oysa artık böyle bir duygusu kalmadığını sanıyordu. Nana'-nın odasından guluşmeler geliyordu. Muffat kapıya saldırdı. Ikı

kanat birden ardına kadar açıldı, bu sırada Zoe omuz sukerek çekip gitmişti.

Muffat, kapının eşiğine ayak atar atmaz görduğu manzara karşısında :

- Aman Al ahım... Aman Al ahım! diye bağırdı. Kraliçelere lâyık, bir luks içindeki yeni oda gözlerini kamaştırmıştı. Gumuş sırma ile işlenmiş ipek duvar halılarından, tatlı pembe kumaş kaplı

koltuklara yıldızlar serpili-

_

yordu. Perdelerin kenarlarından sırma kaytanlar sarkıyor-du, çerçevelerin kumaşları yine sırmalı

dantel erle suslenmişti. Bu dantel er dağınık sarışın saçlar gibi, odanın yarısının çıplaklığını

örtuyordu, şehvet uyandıran boşluğunu biraz azaltarak tam karşıda, altın ve gumuş kakmak geniş

karyola, pırıl pırıl... Nana'nın, çıplak kol arının, bacaklarının şahane guzel iğini sereserpe yayabileceği genişlikte bir taht, Bizansvari bir mihrap. Bu mihrapta guçluler guçlusu dişiliği! ni dile getirmişti genç kadın ve de şu anda korkulan bir tanrıçanın dinsel pervasızlığıyla çırılçıplak uzanmış, yatıyordu. Yanıbaşında, o kar gibi beyaz gerdanının gölgesinde o tanrıça haşmetinin ortasında bir utanç, bir kocamışlık, gulunç ve acıklı bir şey kıvranıp duruyordu: sırtında yalnız bir gömlekle Marki de Chouard'dı bu adam.

Kont el erini kavuşturdu. Butun vucudu urpertilerle sarsılıyordu, durmadan :

«Aman Al ahım, aman Al ahım!» deyip duruyordu.

Demek, geminin altın gul en Marki de Chouard için açmıştı, demek altın yapraklar içindeki altın gul er onun için serpilmişti, demek bir gumuş tel uzerinde çapkınca guluşlerle dans eden heykelcikler onun içindi ve ayaklarının dibinde de keçi ayaklı çoban şehvetle baygın periyi uyandırıyordu uykusundan ve demek ki Nana'nın model ik ettiği ve dolgun butlarına varıncaya kadar genç kadını model alan çıplak gece tanrıçası heykeli bu Marki de Chouard içindi? Şimdi marki, bir insan paçavrası gibi, o altmış yıl ık hovardalık hayatının sonunda yıpranmış, çökuntu halindeki vucuduyle, genç kadının göz kamaştıran şahane vucudunun yanına bir solucan gibi sokulmuştu. Kapı açılır açılmaz geçkin bir ihtiyarın bunakça korkusuyla yatağın içinde doğrulmuştu. Ömrunun bu son aşk gecesi onu busbutun gulunçleş-tirmişti; çocuklaştırmıştı birden, söyleyecek tek kelime bulamayarak, yan inmeli bir adam gibi bir şeyler mırıldanıyordu kekeleyerek. Kaçacak gibi bir hali vardı, gömleği sıyrılmıştı o iskelet vucudunun ustunde morarmış, tuyleri ağarmış sıska bacaklarından biri yorganın ustune çıkmıştı. Na-na, öfkesinin içinde gulmekten kendini alamadı.

- Haydi yat, zıbar şu yatağın içinde, dedi. Bunu söylerken de görunmemesi için bir pislik yığınını

örter gibi yorganı çekti ihtiyarın ustune.

Sonra, kapıyı kapamak için yataktan fırladı. Anlaşılan Mufe'cuğu ile yurumeyecekti işler! Hep böyle damdan du-serçesine dalıyordu içeriye. Hem sonra ne diye para bulmak için Normandiya'ya gitmişti? İhtiyar istediği dört bin frangı getirmişti. O da kendisini vermişti ona.

Kapıyı çarparak kapatırken :

- Ne yapalım, bu manzarayı gördunse, kabahat sende! Böyle girilir mi içeriye? Haydi yolun açık olsun!

Muffat kapak kapının önunde dikilip duruyordu. Gördukleri karşısında yıldırımla vurulmuş gibiydi.

Bacaklarından başlayan bir titreme göğsune ve kafasına kadar yayıldı. Sonra buyuk bir kasırganın devirdiği bir ağaç gibi sal andı, butun kol arı bacakları çatırdayarak dizustu çöktu yere.

Sonra el erini umutsuzca uzatarak kekeledi:

- Bu kadarı fazla Al ahım, bu kadarı fazla!

O zamana kadar hepsini hazmetmişti. Ama elinden gelmiyordu şimdi bunu yapmak, aklını

kaybedecekti ner-deyse, butun gucunun tukendiğini hissediyordu. Görulmemiş bir coşkunlukla el erini hep yukarıya kaldırarak Tanrıya sesleniyordu:

- Ah! Hayır istemiyorum bunu., yardımcım ol Al ahım... canımı al, kurtar beni bu azaptan... Oh!

Hayır katlanamam bu adama, Al ahım! artık bitti, her şey bitti, al ca-nımı, kurtar beni, ne bir şey göreyim, ne bir şey duyayım bir daha... Oh! Kendine çek beni, ey göklerdeki babamız ulu Tanrım...

Şimdi, iman ateşleri içinde yanıp tutuşarak adeta ateşli bir vaaz veriyor gibiydi. Ama bu sırada biri omuzuna dokunmuştu. Muffat, başını kaldırıp baktı. Onun böyle kapak kapının önunde diz çökmuş dua edişini hayretle seyreden B. Venot idi bu. O zaman, sanki yakarışlarına Tanrı cevap vermiş gibi Muffat ufak tefek ihtiyarın boynuna atıldı. Şim-di bol bol ağlayabilirdi, hıçkırıkları

arasında:

- Kardeşim... ah, kardeşim, diye inliyordu.

Acılar içinde kıvranan benliği bu feryat ile yatışıyor gibiydi. Gözyaşlarıyla B. Venot'nun yuzunu ıslatıyor, kesik kesik konuşarak ihtiyarın yanaklarını öpuyordu:

- Ah kardeşim, bilsen ne acılar içindeyim... yalnız siz varsınız artık benim için. Göturun beni...

yalvarırım. Bir daha dönmemek uzere göturun beni buralardan...

B. Venot kontu kol arının arasına alarak göğsunun ustune bastırdı. O da kardeşim, diyordu. Ama, konta yeni bir öldurucu haber getirmişti. İki gundur, Kontes Sabine Paris'in en buyuk mağazalarından birinin baş tezgâhtarlarından biriyle kaçmıştı. Bu korkunç rezaletin dedikodusu butun Paris'te çalkalanıyordu şimdi. B. Venot, kontu böyle bir dinsel coşkunluk içinde görunce, bu anın elverişli olduğunu kestirerek, adama evinin yıkılışım anlatan bu feci sonu haber veriyordu.

Kont hiç sarsılmadı bundan, karısı kaçmıştı, bu onu ilgilendirmiyordu şimdi, ileride duşunurdu bunu. Sonra yeniden bunalımlar içinde çırpınarak, urkek urkek, kapıya duvarlara, tavana bakmaya başlamıştı. Ağzından şu yalvarıştan başka bir şey duyulmuyordu: Göturun beni... Dayanamayacağım artık... Göturun beni...

B. Venot bir çocuğu surukler gibi Muffat'yı alıp göturdu. Artık tamamiyle onun avucunun içindeydi.

Kont şimdi, kendini butun benliği ile din görevlerine vermişti. Butun hayatı bir yıldırım çarpmışçasına yıkılmıştı. Tuileries'deki yaverlik görevinden, sarayın butun bu olaylar karşısındaki tiksintiyle karışık tepkisi karşısında istifa etti. Kızı Estel e, evlendiği sırada eline geçirmesi gereken halasından kalan altmış bin franklık miras için dava açmıştı kendisine karşı. Şimdi, varı yoğu tukenmiş, buyuk zenginliğin son kırıntıları içinde sıkıntıyla yaşıyordu, karısı da bir taraftan Nana'nın el atmadığı kalıntıları yutup tuketmekteydi. Sabine, kocasını bu sokak kadını ile paylaşmanın etkisiyle yapmadığını bırakmamış, ailenin çökuşunu hızlandırmış, yuz karası

olmuştu. Bir suru maceradan sonra, eve dönmuştu, Kont onunla 451

yeniden yaşamaya razı olmuştu, Hristiyanca bir tevekkul göstererek. Kadınla, utanç verici hayatının canlı bir belgesi gibi yaşıyordu yan yana. Ama gittikçe ilgisizleşerek, butun bu olup bitenlerden uzuntu duymaz oldu. Tanrı onu kadının kucağından çekip kendi kol arına almıştı.

Şimdi Nana'y-la yaşadığı şehvet dolu anlar, din coşkunluğuna burunerek aslı balçık olan bu çökmuş lanetli yaratığın mırıltıları, duaları, umutsuzlukları ve ezâdikleriyle surup gidiyordu. Kilisi-lerin karanlık köşelerinde, taşlar uzerinde dizleri soğuktan donarken eski gunlerdeki gibi butun kaslarının urperişini aklının tatlı bir sarsıntı içinde bulunuşunu, ve benliğinin derinliğindeki duyguları tatmin etmenin hazzını duyuyordu.

Kontun Nana'dan ayrıldığı gun akşamı, Mignon Vil i-ers caddesindeki konağa damladı.

Fauchery'ye alışmıştı artık. Karısının yanında bir koca daha bulunmasında pek çok kazançlar olduğunu kavramıştı, evin ufak tefek işlerini gazeteciye bırakmıştı, daha sıkı bir kontrol sağlamak uzere ona dayanıyordu. Fauchery'nin piyeslerinden kazandığı paradan evin masraflarını

çıkartıyordu. Öte yandan Fauchery de akıl ıca davranıyor gulunç kıskançlıklara kaptırmıyordu kendini. Rose'un eline geçirdiği fırsatlardan yararlanması konusunda Mignon kadar uysal ık gösteriyordu. İki adam gittikçe daha iyi anlaşıyorlardı. İkisi de kendilerine her çeşit mutlulukları

sağlayan bu iş birliğinden son derecede memnundular. Hiç birbirlerini rahatsız etmeden, bir aile içtenliği içinde yaşantılarını surdurup gidiyorlardı. Bu duzenlenmişti aralarında ,her şey yolunda gidiyordu, ortaklaşa rahatlıkları için yarışıyorlardı birbirleriyle. İşte Mignon, Nana'nın evine Fauchery'nin öğudunu tutarak, Nana'nın hizmetçisini ayartmak için gelmişti. Gazeteci Zoe'nin eşine az rastlanır, akıl ı bir kadın olduğunu görmuştu, Rose son zamanlarda hizmetçilerinden pek yakınıyordu. Bir aydır, acemi kızlar yuzunden pek sıkıntı çekiyordu. Mignon, kapıyı açan Zoe'yi hemen yemek salonuna göturdu. Adamın aha ilk kelimesinde kadın gulumsedi: hanımından ayrılıyordu ama, kendi hesabıyla bir iş kuracağını hafiften övune-bir Çok bayanın kendisini yanlarına almak istedikleri-rek bir

ni, Bn. Blanche'ın tekrar yanına gelmesi için avuç dolusu para teklif ettiğini de sözlerine ekledi.

Tricon kadının işletmesini satın alacaktı. Uzun zamandır zengin olmayı kuruyordu, biriktirdiği paralan bu işe yatıracaktı. Bir çok duşunceleri vardı bu konuda. Tricon kadının işini genişletmek için bir otel kiralayacak burayı çok çekici bir hale getirecekti, bu amaçla da Satin'i yanma almaya çalışıyordu. Vucûdunu harap edecek kadar kul anan bu salak kız şimdi bir hastanede can çekişiyordu.

Mignon, ticaretin tehlikelerinden sözederek diretince, Zoe, işletmesinin ne tur şey olduğunu açılmadan işini bilen bir insanın guvenciyle gulumseyerek sanki bir pastane işle-tecekmiş gibi:

- Oh! luks işler daima iyi kazanç getirir... Biliyorsunuz ki, uzun zamandır, başkalarının evindeydim, şimdi başkalarının benim evimde olmasını istiyorum, dedi.

Şimdi zâlimce bir duyguyla dudaklarını buzerek, nihayet kendisinin de «hanım» olacağını, on beş

yıldır bulaşıklarını yıkadığı kadınları birkaç louis'ye kendisine hizmet ettireceğini söyluyordu.

Mignon geldiğini Nana'ya duyurmak istemişti. Zoe peki dedikten sonra, hanımının çok kötu bir gun geçirdiğini söyledi. Mignon buraya bir kere gelmişti. Konağın içini iyi bilmiyordu. Yemek odasındaki Gobelins porselenlerini gumuş takımları, zengin bufeyi görunce ağzı açık kaldı. Evin yabancısı değilmiş gibi içerisini gezip dolaşmaya başladı. Salonu kışlık bahçeyi gördu, tekrar antreye döndu, bu ezici luks, bu.yaldızlı mobilyalar bu ipek ve kadifeler karşısında buyuk bir hayranlık duyarak yureği çarpmaya başlamıştı-Zoe kendisini hanımının yanına göturmek uzere yanına geldiği zaman, size öteki odaları da göstereyim, diyerek, tuvalet odasını, yatak odasını

gezdirdi. Bu odaya girince Mignon buyuk bir heyecana kapılmaktan alamadı kendini. Bu Nana yosmasının ince zevki karşısında buyuk bir hayranlık duydu, bu konuda bilgisi ve tecrubesi olan bir kimse olduğu için. Evin duzeninin karma karışıldığı, hizmetçilerin tayası-453

ya har vurup harman savurmaları arasında, yine de butun delikleri tıkayan, yıkıntıyı aşan bir zenginlik göze çarpıyor-du. Şimdi Mignon bu göz alıcı anıt karşısında, buyuk bayın-dırlık işlerini duşunuyordu. Marsilya dolaylarında buyuk bir su kemeri göstermişlerdi ona. Milyonlara ve on yıl ık eme-ğe mal olan bu dev yapıtın, taş ayaklan, bir uçurumun us-tunden aşıyordu.

Cherbourg'da yeni limanı, geniş şantiyele-ri, guneş altında kan ter içinde çalışan yuzlerce insanı, deni-zi buyuk kaya parçalarıyla dolduran makinaları bu kayala-rın altında zaman zaman ezilip bir kan pıhtısı haline gelen işçileri görmuştu. Ama butun bunlar bu konağın yanında kucuk görunuyordu gözune. Nana kat kat aşıyordu bunları yaratanları. Şimdi onun bu eseri karşısında bir bayram ge-cesi bir pastacının, sade şekerden yaptığı bir sarayın gözalı-cı guzel iğim hatırladı.

Ama bu kadın, başkalarının gulduğu o kuçucuk saf haliyle o tatlı çıplaklığı ve o utandırıcı ama ğuçlunun guçlusu şey ile, işçisiz, elinde muhendislerin icat ettiği makineler olmaksızın, Paris'i yerinden oynatmış ve altında kadınların yattığı bu zenginliği yaratmıştı.

Mignon kendinden geçercesine :

- Aman yarabbim ne buyuk iş! diye söylenmekten kendini alamamıştı.

Nana yavaş yavaş derin bir kedere gömuluyordu. Her Şeyden önce kontla markinin karşılaşması

sinirlerini alt ust etmişti. Sonra, bu yarı ölu ihtiyarın bir faytonda uzaklaşıp gidişini, bunca zamanda çileden çıkardığı Mufe'cuğunu bir daha göremeyeceği duşuncesi onu karardık duygular içine atmıştı. Bunun ardından, Satin'in hastalığını duyması busbutun uzuntu vermişti yureğine.

Zaval ı kız, onbeş gundur ortalarda görunmuyordu. Şimdi Lariboisiere hastanesinde can çekişiyçrdu. Şu Bn. Robert olacak kadın o kadar kötu bir hale sokmuştu bu kızı. Bu kuçuk çirkefi bir kere daha görebilmek için arabayı hazırlattığı sırada, ZOe buyuk bir rahatlıkla artık kendisinden ayrılacağını haber vermişti, bu, birden buyuk bir keder içine attı genç kadını, ailesinden birini kaybetmiş gibi oldu. Aman Yarabbi, ne yapardı bu zoe tek başına! Hanımının bu uzuntusu karşısında kol-454

NANA

tukları kabaran Zoe'ye kalması için yalvardı. Ama hizmetçi kadın, kendisine kuskun ayrılmadığını

anlatmak için boynuna sarılıp yanağından öptu Nana'nın. Bir gun de dunyanın sıkıntısı Nana'nın başına yığılmıştı. Genç kadın, canı fena halde sıkıldığı için, sokağa çıkmadı, kuçuk salonda otururken, Labordette geldi, çok kelepir bir kaç dantelâyı gösterdi, lâf arasında önemsiz bir şeyden söz ediyormuş gibi Georges'un olduğunu söyledi. Genç kadın donakalmıştı. - Ne! Zizi öldu ha! diye bağırdı.

Bir anda gözleri, elinde olmadan halının uzerindeki pembe lekeyi aradı, ama iz kalmamıştı

bundan! Ayaklar altında silinip gitmişti. Bu sırada "Labordette ayrıntılarıyla haberi anlattı: ölumun neden olduğu pek iyi bilinmiyordu. Kimi yarasının yeniden açıldığını söyluyor, kimi de kuçuğun Fondette'ndeki bir havuza atlayarak kendini öldurduğunden sözediyordu. Nana durmadan :

- Ölmuş! Ölmuş! deyip duruyordu.

Sonra sabahtan beri boğulacak gibiyken birden hıçkırarak ağlamaya başladı, bu içini biraz ferahlatmıştı. Sonsuz bir kedere kapılmıştı, şimdi derin bir acı içinde kıvranıyordu. Labordette Georges'un öluhıunden duyduğu acıyı unutturmak için avutmaya çalışırken eliyle susmasını

işaret ederek :

- Ölen yalnız o değil, her şey, her şey... çok mutsuzum, diye kekeledi. Oh! Haydi git işine... şimdi yine benim kaltağın biri olduğumu söyleyecekler. Orada acılar içinde kıvranan anayı ve sabah kapımın önunde sızlayan zaval ı adamı son meteliklerine kadar benimle yedikten sonra mahvolan butun ötekileri duşunuyorum... İşte sonuç bu!.. vurun Nana'ya, vurun şu hayana! Oh! sırtım kuvvetli, bu yumrukları duyar gibi oluyorum: herkesle yatan bu pis kız, kiminin varını yoğunu silip supurdu kiminin ölumune sebep oldu, acı çektirdi, bir çok insana.

Kendini bir divana atmış, başını yastıklara gömerek, boğulurcasına hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

Çevresinde yarattığı felâketten, sebep olduğu kötulukler onu şimdi ılık acıma

duygularıyla boğuyor gibiydi. Sesi bir kız çocuğunun zayıf iniltisi gibi gittikçe duyulmaz olmuştu.

- Oh! Çok fena oluyorum! İçimde bir fenalık var... anlaşılmamak çok acı şey... daha guçlu oldukları için bir çok kimselerin bana karşı çıkmaları... Ama kendimde kabahat bulmuyorum ben, vicdanım rahat... Hayır, kabahatim yok * benim. Hayır...

Gittikçe öfkeleniyor, öfkesi bir isyan halini alıyordu. Ayağa kalktı, gözyaşlarını sildi, sinirli sinirli dolaşmaya başladı.

- Hayır, hayır, istediklerini söylesinler, benim kabahatim yok! Kötu bir insan mıyım ben? Elimde ne var ne yoksa veririm başkalarına, bir sineği bile öldurmekten korkarım. Asıl kabahatli onlar, evet onlar... Hiçbir zaman asık suratlı görunmek istemedim onlara. Onlar yapıştı eteklerime... ve işte bugun kimi nal arı dikti, kimi dileniyor, hepsi de umutsuzluk içinde kıvranıyor...

Sonra Labordette'in karşısında durdu, omuzuna vurarak :

- Haydi söyle, sen de hep yakınımdasın... Ben mi onları itiyordum bu yola. Kaç tanesi bir suru iğrençlik için birbiriyle dövuşmuyor muydu? İğreniyordum onlardan ben! Peşlerinden gitmemek için ne kadar direndim, korkuyordum. Bak! Sana bir örnek vereyim: Hepsi de benimle evlenmek istiyordu bu adamların. Parlak bir fikir değil mi? Razı olsaydım eğer, yirmi kere kontes ya da baron karısı olurdum. Ama işte elimin tersiyle ittim hepsini, çunku aklı başında bir insandım ben...

İşte onları, suç işlemekten, pis işlerden korudum böylece. Analarını, babalarını öldurebilir, hırsızlık edebilirlerdi: bir kelime çıksaydı dudaklarından... |Şte bunun mukâfatını nasıl görduğumu anlıyorsun bugun... I§te bunlardan biri de elimle evlendirdiğim Daguenet, açlıktan nefesi kokuyordu, kendisini insan içine soktum, haftalarca bedava besledim. Dun rastlamıştım sokakta başını çe-vırdı. Haydi sen de alçak! Ben senden daha temizim!

Yine dolaşmaya başladı, bir kuçuk masaya olanca gucuyle yumruğunu indirdi.

- Val ahi, haksızlıktır bu! Toplum bozuk kurulmuş. İşleri çeviren erkekler olduğu halde kadınlara yukleniyorlar hep. Bak şimdi söyleyebilirim sana bunu: ben bu adamlarla yattığım zaman zevk duymuyordum ama hiç mi hiç... İnan ki canımı sıkıyordu bu iş... Peki, söyle şimdi bana, benim bir rolum var mı butun bu olup bitenlerde!.. Evet, beni ölduren onlardır. Beni şu hâle sokmasalardı, şimdi bir manastıra kapanmış Tanrıya dua ediyordum, çunku her zaman dine bağlı bir insandım...

Bana ne paralarını ve canlarını yitir-dilerse. Kendi kabahatleri bu! Bunda hiçbir rolum yok benim.

Labordette bu sözlere inanmıştı: - Şuphesiz, dedi.

Bu sırada Zoe, Mignon'u içeriye soktu. Nana adamı guler yuzle karşıladı, çok ağlamıştı, yeterdi artık. Mignon, evi bu kadar guzel eştirdiği için genç kadına övucu sözler söyledi. Ama Nana bu konaktan bıktığını hissediyordu. Başka şeyler duşunuyordu. Pek yakında haraç mezat satışa çıkaracaktı

hepsini. Sonra Mignon buraya gelişine bir bahane olarak ihtiyar Bosc'a inme indiğini, bir koltuğa mıhlanıp kalan bu zaval ı için bir oyun verileceğini söyleyince, acıyarak iki loca bileti satın aldı. Bu sırada arabanın hazır olduğu söyleyince, şapkasını istedi. Şapkasının kurdelelerini bağlarken şu zaval ı Satin'in başına gelenleri anlattı ve :

- Hastaneye gidiyorum. Kimse onun kadar sevmemiş-tir beni. Ah! erkeklerin taş yurekli olduğunu söyleyenler çok haklıymış... Kimbilir belki de bulamayacağım onu. Ama ne çıkar, görmek istediğimi söylerim. Sarılıp öpmek istiyorum onu.

Labordette'le Mignon gulumsediler. Nana'nın da uzuntusu geçmişti, o da gulumsedi. Çunku bu ikisi ötekiler gibi değildi, anlayabilirlerdi kendisim. Genç kadın eldivenlerini iliklerken, ikisi de derin bir sessizlik içinde, hayranlıkla seyrediyorlardı Nana'yı. İçine zenginlikler yığılan konağında, ayağının dibinde yere serilmiş bir suru erkek olduğu halde tek başına, dimdik duruyordu. Tıpkı, eski çağlarda, dolaştı-RMILE ZOLA

ğı yerler iskeletlerle kapılı olan canavarlar gibi Nana da kafataslarının ustune basıyor, çevresinde felâketler kopuyor-du. Vandeuvres'un vucudunu kavuran korkunç alevler, şimdi Çin denizinde dunyadan kaçan Fancarmont'un unulmaz kederi, Muffat'nın feci çökuntusu ve Georges'un bembeyaz cesedi şimdi hapisten daha dun çıkan Philippe'in kardeşinin başında saygı duruşu yapışı. Nana o yıkıp mahvetme işini sona erdirmişti artık. Kenar mahal elerin çöpluklerinden havalanan bu dişi sinek, sosyal çuruyuşun mayasını taşıyarak, sadece ustlerine konmakla zehirlemişti bu erkekleri. İyi bir şey, adalete uygun bir şeydi bu, kendi dunyasının kimsesizlerin ve yoksul arın öcunu almıştı böylece. Buyuk bir şan ve şeref içinde dişiliği, tıpkı bir boğazlaşma alanını aydınlatan doğan guneş gibi, yukselirken o, şahane bir hayvan bilinçsizliği ile, yaptığı işten habersiz iyi yurekli bir kâz gibi yaşıyordu her zaman. Hep öyle şişman, hep öyle etli canlıydı, sağlığı ve neşesi yerindeydi. Butun bunlar gözunde yoktu artık. Konağı kendisine anlamsız, kuçuk ve can sıkıcı şeylerle dolu geliyordu. Bunun için daha iyi bir şey tasarlamıştı, ev elbisesini giyinerek son defa, Satin'i öpmeye gidiyordu, tertemiz, yepyeni bir hava içinde, sanki hiç el değmemiş gibi.

XIV

Sana birdenbire ortadan kaybolmuştu. Yabancı ulkelere doğru bir kaçış, yeni bir dalıştı bu. Yola çıkmadan önce bir satış zevkini de tadarak nesi var nesi yoksa, konağını, eşyalarını, mucevherlerini, elbiselerine ve çamaşırına varıncaya kadar her şeyini sattı. Beş açık arttırmadan eline altıyuzbin franktan fazla para geçti. Paris onu son defa bir peri masalı oyununda gördu: Melusine'di adı bu oyunun. Cebinde tek meteliği kalmayan Bordenave'ın son bir hamleyle Gaite tiyatrosunda, Prul iere ve Fontan'la birlikte sahneye çıkmıştı. Basit bir figuran rolu vermişlerdi Nana'ya ama gerçekte oyunun en can alıcı tablosunu meydana getiriyordu bu rolde; sessiz ve guçlu bir perinin heykel-vâri uç pozu. Sonra, tam bu buyuk başarının ortasında, çılgınca reklâmlara girişen Bordenave, Paris'i kocaman afişlerle donatırken, bir sabah Nana'nın bir gun önce Kahire'ye gitmek uzere yola çıktığı öğrenildi. Direktöruyle arasında hafif bir tartışma geçmişti, kendisine uygun gelmeyen bir kelime kul anılmıştı, yani başkalarının canını sıkmalarına göz yummayan zengin bir kadının kaprisinden başka bir şey değildi bu. Kaldı ki uzun suredir Turklerin yaşadığı ulkeleri görmek isteğini duyuyordu içinde.

Aylar geçti. Unutulmuştu. Ama gunun birinde kadın, erkek aktörler yeniden adım duydukları

zaman birbirini tutmayan bir suru söylenti dolaşmaya başladı ortalıkta. Kimine göre hidivin gönlunu fethetmişti, bir sarayda kraliçeler gibi yaşıyordu, iki yuz kölesi vardı, canı gulmek istediği zaman bunlardan birinin kel esini uçurtuyordu. Kimine göre de tam aksine, iri yarı bir zenciye tutulmuş, elindekini avu-cundakini, bu pis tutku yuzunden yitirerek, bir gömlekle kalmıştı ve Kahire sokaklarında surterek orospuluk ediyordu. On beş gun sonra da herkesin hayretten ağzı açık kal-

di: biri Nana'yı Rusya'da gördüğune yemin ediyordu. Ortalıkta bir efsane dolaşmaya başladı: Nana bir prensin metresi olmuştu, elmasları dil ere destan oluyordu. Kimsenin bu haberlerin gerçek kaynağını bildiği yoktu, ama, butun kadınlar Nana'nın yuzuklerini, kupelerini, bileziklerini butun ayrıntılarıyla öğrenmişlerdi, iki parmak kalınlığında bir akar su, ortasında

baş parrnak buyukluğunde bir pırlanta bulunan bir kraliçe tacı vardı. Bu uzak ulkelere çekildikçe unu, göz kamaştırıcı mucevherlerle donanmış bir tanrıça gibi esrarlı bir un kazanıyordu.

Bir Temmuz akşamı Faubourg-Saint-Honore sokağın-

dan arabayla geçmekte olan Lucy, yakındaki bir dukkândan alış verişe çıkan Caroline Heqmet'yi yaya giderken

gördu, seslendi ve yakınına gelince :

- Yemek yedin mi? Serbest misin? Eh, öyleyse benimde gel şekerim... Nana dönmuş... gibi.

Caroline hemen arabaya atladı, Lucy, devamla :

- Ama belki de ölmuştur şimdi, biz çene çalarken şekerim, dedi.

Caroline şaşırmıştı:

- Ölmuş mudur? Amma yaptın ha? Nerede? Neden?

- Grand-Hotel'de... Çiçek hastalığından...

Lucy arabacıya hızlı gitmesini söyledi. Şimdi atlar tırısa kalkmıştı. Royal sokağından geçip buyuk bulvarlarda ilerlerken, Lucy, kesik kesik, soluk almadan Nana'nın başından geçenleri anlattı.

- Öyle şeyler ki akıl almaz... Nana Rusya'dan gelmiş, bilmem neden beraber yaşadığı prensle arası açılmış... Bavul arını garda bırakıp teyzesinin evine iniyor... Hatırlarsın bu ihtiyar kadını...

İşte böyle! Çiçek çıkartan bebeğinin ustune geliyor, çocuk ertesi gun öluyor... Nana teyzesiyle hiç

para göndermediği için kapışıyor... Çocuk da bu yuzden ölmuş gibi... Eee, ne olacak yuzustu bırakılmış, bakımsız bir Çocuk... Tam Nana teyzesinin evinden kaçıp bir otele yerle-sonra bavul arını getirmeği duşunduğu sırada Mig-

non'a rastlıyor... Bu sırada bir şey hissediyor kendisinde, ur-permeler geliyor, kusmak istiyor, Mignon, Nana'yı oteline göturuyor, işlerine bakacağına söz vererek... Ama bak hikâyenin asıl guzel tarafı Rose, Nana'nın bir otel odasında, hasta yattığını duyunca, bakmak için ağlayarak koşuyor... Bilirsin değil mi nasıl nefret ederlerdi birbirlerinden? Can duşmanıydılar birbirlerinin!..

İşte böyle şekerim, Ros, Nana'yı Grand Hotel'e göturuyor: hiç olmazsa luks bir yerde can versin diye. Nana burada uç gece yaşadıktan sonra öluyor... Labordette anlattı bana bunları... Gidip görmek istedim...

Caroline çok uzulmuştu :

- Evet, evet gidelim; dedi.

Otele geldiler. Caddede, arabacı atlan bir suru araba ve insan kalabalığı önunde durdurmak zorunda kalmıştı. O gun, parlâmento, savaş ilânını onaylamıştı. Sokaklardan akın akın gelen erler, kaldırımları doldurup taşırıyordu. Madelaine taraflarında, kızıl bir bulutun ardında batan guneş, binaların ust katlarını camlarını alev alev tutuşturmuştu. Alacakaranlıkla birlikte bir kasvet çökmuştu ortalığa... Havagazı fenerlerinin ışığı karanlığı noktalamamıştı henuz. Durmadan yuruyen bu kalabalığın içinden, uzaktan uzağa sesler duyuluyordu. Benizler sapsarıydı; gözleri alev alev yanıyordu insanların; buyuk bir bunalım ve şaşkınlık dalgası sarmıştı herkesi.

Lucy :

- Ha işte Mignon; ondan öğreniriz olup bitenleri, dedi Mignon, Grand-Hotel'in giriş yerinde duruyordu; sinirli

sinirli kalabalığa bakıyordu. Lucy daha ilk sorusunu sormuşken öfke ile bağırdı:

- Ne bileyim ben. İki gundur Rose'u yukarıdan ayıramıyorum... Kendisini böylesine tehlikeye atması da budalaca bir şey yani... Yarın suratı delik deşik olursa pek guzel olur! İşimiz var doğrusu.

Rose'un guzel iğini kaybetmesi duşuncesi adamı çileden çıkartıyordu. Nana'yla şimdi hiç

ilgilenmiyor, şu kadın-

ların budalaca fedakârlığından bir şey arılamıyordu. Bu sıra-da Fauchery caddeden geçiyordu; oraya gelince o da kaygı-ya kapıldı, olan bitenleri öğrenmek istedi. Şimdi iki adam birbirlerini kışkırtıyorlardı. Senli benli konuşuyorlardı.

Mignon :

- Hep aynı şey yavrum, dedi, haydi yukarı çık da senin-le gelmeye zorla kendisini.

- Hani çok iyi yureklisin doğrusu! Ne diye kendin çık-mıyorsun?

Bu sırada Lucy odanın numarasını .sorunca ikisi de ondan Rose'u aşağıya indirmesini rica etti.

Yoksa bozuşacak-lardı. Bununla birlikte Lucy ile Caroline hemen yukarı çık-madılar. El eri cebinde dolaşan Fontan'ı gördüler; kalabalığı seyrederken pek keyiflendiği bel i oluyordu. Nana'nın yukarıda hasta yattığını öğrenince yapmacıklı bir acıma ile :

- Zaval ı kızcağız!. . Gidip elini sıkayım bari... Nesi var-mış?

- Çiçeğe yakalanmış. Hafifçe urpererek :

- Vay canına! diye söylendi.

Şakaya gelmezdi çiçek hastalığı. Beş yaşındayken Fon-tan az kalsın buna tutulacaktı. Mignon, yeğenlerinden bir kızın bundan öldüğunu anlatıyordu. Fauchery de bunun ne olduğunu biliyordu.

Burnunun ust tarafında hâlâ izi görunuyordu. Mignon bu hastalığa iki kere yakalanmayacağını

söyleyerek yukarı çıkmasını tekrar isteyince bu duşunceye şiddetle karşı koydu, doktorlara hayvan herifler diyerek iki kere yakalananlar olduğunu söyledi. Lucy ile Caroline gittik-Çe artan kalabalığı göstererek sözlerini kestiler.

- Şu kalabalığa bakın!

Gittikçe karanlık bastırıyordu. Uzaktan uzağa havagazı fenerlerinin ışığı görunuyordu.

Yakınlardaki pencerelerden başlar sarkarken, her an kalabalık dalgası buyuyerek, Madelaine'den Bastil e'e doğru akıyordu. Arabalar guçlukte hareket edebiliyordu. Sessizce, ayağını suruyerek, aynı

merakla ağır ağır ilerleyen bu insan yığınının uğultusu gittikçe artmaktaydı. Tam bu sırada kasketli ve beyaz önluklu bir takım adamlar :

- Berlin'e Berlin'e! diye bağırarak kalabalığı yardı.

Bunlara bakan kalabalıktaki insanlar, somurtarak, bir askeri binada geçerken duyulan kahramanlık heyecanına kapılmıştı. Mignon,

- Gidin de kel enizi verin! diye filozofça mırıldandı.

Fontan bu sahneyi çok guzel bulmuştu. Gönul u gideceğini söylemeye başladı. Duşman sınıra dayanınca butun yurttaşların ödeviydi silâha sarılmak. Bunları söylerken de Napoleon'un Austerlitz'deki duruşunu hatırlatan pozları takınıyordu.

Lucy :

- Haydi, bizimle yukarıya çıkıyor musunuz? diye sordu.

- A, hastalığa yakalanmaya hiç niyetim yok! dedi.

Grand-Hotel'in önundeki banklardan birine oturan bir adam mendiliyle yuzunu kapamıştı.

Fauchery, göz kırparak Mignon'a bu adamı gösterdi. Adam başını kaldırınca tanıyıp hayretle bağırmaktan kendilerini alamadılar. Kont Muf-fat'ydı bu; başını havaya kaldırarak bir pencereye gözunu dikmişti. Mignon :

- Sabahtan beri burada duruyor. Saat altıda gördum onu... Hep böyle kımıldamadan duruyor...

Labordette kendisine haber verir vermez; yuzunu böyle mendili ile kapayarak buraya gelmiş... Her yarım saatte bir otelin önune kadar gelip hastanın durumunu soruyor, sonra yine yerine dönuyor...

Doğrusu ya bu oda tehlikeli bir yer. Bir insanı sevmek guzel bir şey belki ama, gebermeye de niyetim yok doğrusu...

Hep yukarıya gözunu diken kont, çevresinde olup bitenlerin farkında değilmiş gibi görunuyordu.

Savaş ilân edildiğini bilmiyordu herhalde, hiçbir şey duymuyor, kalabalıktan gelen sesleri, konuşmaları işitmiyordu.

Fauchery :

- Aa, bakın, işte geliyor... dedi.

Gerçekten kont oturduğu sıradan kalkmış, otelin buyuk kapısından giriyordu. Fakat kendini tanıyan kapıcı bir şey sormasına vakit bırakmadan

tok bir sesle :

- Sayın kont, hasta öldu, dedi.

Nana ölmuştu! Bu haber herkesi sarstı. Muffat tek kelime söylemedi, mendilini yuzune kapayarak, gitti bank'a oturdu. Çevresindekiler gurultuyle konuşurken, sözleri,

- Berlin'e! Berlin'e! bağırışmalarıyla kesildi.

Nana ölmuştu ha! Yazık, ne guzel kızdı... Mignon, yu-reği ferahlamışçasına bir soluk aldı. Artık Rose da aşağıya inmişti. Soğuk bir hava esti. Trajik bir rol oynamayı tasarla-yan Fontan, yuzune kederli bir ifade vermişti, ağzını buruş-Hturuyor gözlerini deviriyordu. Fauchery de sahiden uzulmuştu: sinirli sinirli purosunun ucunu ısırıyordu. Lucy ile Caroline de duydukları acıyı açığa vurmaktaydılar. Lucy, onu son defa Gaite tiyatrosunda görmuştu. Blanche da Me-lusine' de rastlamıştı ona. Oh! şekerim, görmeliydiniz o bil ur mağazanın dibinde otururken ne kadar guzeldi! diyordu. Erkekler de çok iyi hatırlıyorlardı genç kadını. Fontan, prens Cocorico rolunu oynamaktaydı. Şimdi herkes birçok ayrıntılarla anılarını dile getirmekteydi. Ya evet! O bil ur mağazada nasıl göz alıcıydı o guzel vucudu! Tek kelime söylememişti. Oyuna ağırlık verdiği için bir konuşmasını kestikleri halde sesini çıkartmamıştı. Hayır hiçbir şey dememiş, ama böyle daha buyuk bir etki yapmış, sadece sahnede görunmekle seyircileri yerinden oynatmıştı. Ne kadar da eşsiz bir vucudu vardı! O omuzlar, o bacaklar, o endam! İnanılır şeymiydi, ölmuş olması! Sahnede görunduğu zaman, mayosunun ustunde sadece önunu ve arkasını örten altın bir kemeri vardı.

Buz tutan mağaza ışıl ışıl parlıyordu bu çıplak vucudun çevresinde, elmas çağlayanlar...

mağazanın kubbesinden aşağı inen sarkıtlar arasından, beyaz inci kolyeler... Ve kuvvetli bir elektrik ışığı ile aydınlanan bu bil ur parıltısının ve bu gur kaynağın ortasında bem-

beyaz teni ve kızıla çalan saçlarıyla bir guneşi andırıyordu Nana. Paris, onu hep böyle, bil urun içinde ışıklar saçarken hatırlayacaktı. Yoo, hayır kendisini bu şekilde ölumun kucağına atmış

olması budalaca bir şeydi! Şimdi orada yukarda yatarken de yine guzeldi herhalde.

Mignon, yararlı ve iyi şeylerin kaybolmasından hoşlanmayan bir adam olarak; uzgun bir sesle :

- Ne buyuk bir zevkten yoksun kaldık! diyordu.

Yukarı çıkıp çıkmayacaklarını anlamak için Lucy ile Caroline'in ağzını aradı. Elbette çıkacağız, dediler. Merakları gittikçe artmaktaydı, o sırada Blanche, soluk soluğa geldi, yolunu kesen kalabalığa kızmıştı fena halde, haberi öğrenince, ahlar vahlar yeniden başladı, kadınlar hep birden merdivene yöneldiler, çıkarken eteklerinin hışırtısı duyuluyordu. Mignon:

- Söyleyin Rose'a kendisini beklediğimi! diye bağırdı arkalarından. Hemen gelsin olmaz mı?

Fontan, Fauchery'ye :

- Bu hastalık başlangıçta mı, yoksa daha sonra mı geçer, bilinmiyor, diyordu. Bir hekim dostum, ölumden sonra bile bulaşma tehlikesi olduğunu söylemişti... Bir takım zehirler saçılırmış etrafa...

Sonunun böyle oluşuna çok uzuluyorum. Son bir kere elini sıkabilseydim, öyle mutlu olurdum ki...

- İş işten geçti artık, dedi gazeteci. Ötekiler de :

- İş işten geçti... dediler.

Kalabalık durmadan artıyordu. Dukkânlardan gelen aydınlık ve havagazı fenerlerinin titrek ışığında, kaldırımlardan boşalan insan akını göruluyordu. Şimdi, halkın coşkunluğu gittikçe artıyor, beyaz önluklu adamların ardından, surekli bir kalabalık caddelerden geçip gidiyordu.

Aralıklı olarak,

- Berlin'e! Berlin'e! bağırışmaları duyulmaktaydı.

Bu otelin dörduncu kattaki odalarının fiyatı dört franktı. Rose uygun bir yer olmasını istemişti.

Luks olması gerekmezdi. Acı çeken bir insanın lukse ihtiyacı yoktu. Bu otel odasının butun eşyası; gul desenli XIII. Louis stilinde kreton kaplı akaju koltuklarla, uzerinde siyah yaprak resimleri bulunan kırmızı bir halıydı. Odada, zaman zaman fısıl- * daşmalarla bozulan derin bir sessizlik vardı. Bu sırada koridordan birtakım sesler duyuldu.

- İnan ki bana yolumuzu şaşırdık. Garson sağa dönme-fmizi söylemişti... Kışla gibi bir yer burası!

- Dur hele! Bir bakalım... 401 no.lu oda 401 no.lu | oda... gerin, yavaş yavaş!

Sesler kesildi. Sessizliği bir öksuruk sesi bozdu, sessizlik. Kapı ağır ağır açıldı. Lucy içeri girdi, ardından da Caro-line Blanche geliyordu. Kapıdan girince durdular. İçeride beş kadın daha vardı.

Gaga odadaki kırmızı kumaş kaplı koltuğa gömulmuştu. Ocağın önunde de, Simonne ile Claris-se bir iskemlede oturan Lea de Horn ile konuşuyorlardı. Kapının sol tarafındaki karyolanın önunde duran Rose Mignon ise gözlerini, perdelerin gölgesinde kaybolan Nana'dan ayırmadan duruyordu. Butun kadınlar, misafirliğe gitmiş kibar bayanlar gibi şapkalı ve eldivenliydiler. Yalnız Rose, şapkasız ve eldivensizdi. Üç gundur hastaya bakmanın verdiği yorgunlukla yuzu sapsarıydı. Nana'nı"n böyle birdenbire öluşu karşısında durgunlaşmış, defin bir kedere gömulmuştu. Komodinin ustundeki abajurlu lâmbadan çiğ bir aydınlık dökuluyordu Gaga'nın ustune.

Lucy, Rose'un elini sıkarak :

- Ne buyuk felâket! diye mırıldandı. Onunla vedalaşmayı ne kadar isterdik.

Sonra Nana'yi görebilmek için başını çevirdi. Ama lâmba çok uzaktaydı. Yakına getirmeye cesaret edemedi. Yatağın ustunde gri renkli bir kitle uzanmıştı, yalnız kızıla Çalan saçının topuzu seçiliyordu, altında da soluk bir leke halinde yuzu.

Lucy :

- Gaite'deki oyunda, şu mağazadaki rolunden beri görmuyordum onu, dedi.

Sonra Rose, içinde bulunduğu uyuşukluktan silkinerek gulumsedi : Sonra yine, hiçbir hareket yapmadan, tek kerime söylemeden derin duşuncelere daldı. Az önce belki ona bakılabilirdi. Üç kadın, şimdi şöminenin önundekilerin yanına gitmişlerdi. Simonne ile Clarisse ölunun elmasları konusunda hafif bir sesle tartışmaya girişmişlerdi. Aslında böyle elmas filân var mıydı? Kimse görmuş değildi, uydurma bir şey olmalıydı bu. Ama Lea de Horn bu elmasları görmuş olan birini tanıyormuş. Oh! diyordu çok muthiş şeylermiş bu elmaslar, hepsi de bu kadar değilmiş, Rusya'dan bir hazine getirmiş Nana, işlemeli kumaşlar, kıymetli biblolar, altından bir sofra takımı ve de bir suru ev eşyası. Evet şekerim, diyordu, tam el i iki denk, kocaman sandıklar, uç vagon dolusu eşya... Garda kalmış butun bunlar... Denklerini bile açamadan ölmesi ne buyuk şanssızlık... Bir de butun bunlardan başka ne kadar parası olduğunu bir duşunun. Bir milyon kadar bir şey. Lucy mirasa kimin konacağını sordu. Uzak akrabaları ve herhalde teyzesi. Bu ihtiyar kadın için bulunmaz bir nimetti. Daha bir şey bilmiyordu; hasta ona haber verilmemesi için sonuna kadar diretmişti, çocuğunun ölumunden öte kin besliyordu bu kadına. Şimdi, butun kadınlar bu kuçuğun sonuna acıyorlardı. Yarışlarda görmuşlerdi onu: hastalıklı bir bebekti, öyle zaval ı, öyle kederli bir hali vardı ki... Dunyaya geldiğine pişman olan yavrucaklardan biriydi bu Louis'cik.

Blanche :

- Toprağın altında daha mutludur herhalde, dedi. Caroline :

- Yalnız o mu, annesi de, diye ekledi. Hiç de hoş bir şey değil yaşamak.

Bu odanın kasvetli havası içinde kadınlar karardık duşuncelere kaptırmışlardı kendilerini.

Korkmaya başlamışlar-

di, böyle uzun uzun konuşmak saçma bir şeydi. Ama Nana'yi görme isteğiyle oldukları yere mıhlanıp kalmışlardı. Odanın içi çok sıcaktı, lâmbanın şişesi, odanın içine gömulduğu ılık boşluğun ortasında tavanda ay gibi yuvarlak bir ışık lekesi meydana getirmişti, karyolanın altındaki içi fenol dolu bir kâseden keskin bir koku yayılıyordu. Zaman ' zaman, boğuk uğultular duyulan caddeye bakan pencerenin perdelerini, hafif bir esinti şişirmekteydi.

Lucy :

- Çok acı çekti mi? diye sordu. Gaga uyanır gibi oldu.

- Acı da söz mu!... Son nefesini verirken buradaydım ben. Hiç de hoş bir şey değil bu. Butun vucudunu bir titremedir aldı..

Ama sözunu bitiremeden :

- Berlin'e! Berlin'e! diye bağırtılar odayı kaplamıştı.

Sıcaktan bunalan Lucy, pencereyi açtı, dirseklerini dayayarak dışarıya baktı. Dışarda hava serin, gökyuzu yıldızlı, pırıl pırıldı. Karşıdaki dukkânların vitrinlerinde havagazı fe-nerlerinin yansıyan ışıkları oynaşıyordu. Sonra aşağısını seyretmek o kadar eğlenceli oluyordu ki. Karmakarışık giden arabaların arasından akın akın geçen kalabalık, kımıldayan buyuk bir gölge örtusunun ustunde yer yer kıvılcımlanan ışıklar. Bu sırada el erinde meşalelerle, bağırıp çağırarak bir kume insan geliyordu uzaktan. Madeleine

dolaylarında kızılımsı bir aydınlık, sokakları dolduran insanların başlarının ustune alevden bir örtu gibi yayılmaktaydı. Lucy, Blanc-he'la Caroline'i yanına çağırdı.

- Gelin bakalım, dedi aşağısı çok iyi göruluyor bu pencereden...

Üçu de buyuk bir merakla sarktılar. Ağaçlar iyice görmelerine engel oluyordu, yapraklar zaman zaman meşale-terın ustunu örtuyordu. Üç kadın aşağıdaki erkekleri görmeğe uğraşıyorlardı.

Sadece, Kont Muffat'yı seçebilmişler-aı- Adam kara bir kitle gibi hep o sıranın ustune yığılmış

oturuyordu. Bir araba durdu, içinden çıkanı Lucy tanıdı: Maria Blond'du bu, o da haberi alır almaz koşmuştu buraya. Yalnız değil, ardından şişko bir adam indi.

Caroline :

- Şu Steiner hırsızı, dedi. Ne! Hâlâ Kolonya'ya göndermemişler mi bu herifi! İçeri girdiği zaman suratının ne halde olduğunu görmek istiyorum doğrusu.

Üç kadın pencereden çekildiler. Ama, Maria Blond içeriye tek başına girdi, epey aradıktan sonra bulabilmişti bu odayı. Lucy, hayret ederek, Steiner'in neden gelmediğini sordu. Maria Blond :

- O ha! yukarı çıkacağım mı sanıyordunuz... Kapıya kadar benimle gelmiş olması bile umulmaz bir şey... Aşağıda onun gibi bir duzine erkek daha purolarını tutturup çene çalıyorlar.

Gerçekten butun erkekler aşağıda toplanmıştı. Caddelere bir göz atmak için dolaşırken birbirlerine rastlamışlardı. Şimdi, bu zaval ı kızcağızın ölumu karşısında duydukları uzuntuyu açığa vuruyorlardı. Sonra söz döne dolaşa politika ve strateji konularına geldi. Bordenave, Daguenet, La-bordette, Prul

iére'in yanına gelen başkalarıyla da kume buyumuştu. Şimdi hepsi, Berlin'i beş gunde ele geçirmek için Fontan'ın öne surduğu savaş plânını dinliyordu.

Bu sırada, ölunun baş ucunda, Mark Blond buyuk bir kadere kapılmış;

- Zaval ıcık!... Son defa Gaité'de görmuştum onu... mağazanın içinde... diye mırıldanıyordu.

Rosee'da hep o yuzundeki acı gulumsemeyle :

- Ah, görseydiniz ne kadar değişti, ne kadar değişti, diyordu.

Bu sırada iki kadın daha gelmişti. Tatan Nene ve Lou-ise Violaine. Yirmi dakikadır, Grand Hotel'in içini dört dönmuş, o garsondan bu garsona baş vurarak, otuz katı bul-varlardaki gösterilerin etkisiyle paniğe kapılarak Paris'ten ayrılmak uzere olan yolcular arasında çıkıp inmişlerdi-469

Odaya girer girmez yorgunluktan kendilerini birer iskemleye attılar. O sırada bitişik odadan buyuk bir gurultu geliyordu, bavul ar surukleniyor, kaba saba bağrışmalar duyuluyordu. Bu odada Avusturyalı genç bir çift kalmıştı. Gaga, Na-na can çekişirken, bunların, kovalamaca oynadıklarını

söyluyordu, arada ince bir bölme olduğu için, birbirlerini yakalayınca öpuşup guluştuklerini duymuştu Clarisse :

- Burada durmakla diriltecek değiliz onu.. Simonne geliyor musun? dedi.

Hepsi de, kımıldanmadan, göz ucuyla yatağa baktılar. Bir yandan da, çıkmaya hazırlanarak etekliklerini duzelttiler. Lucy, yine tek başına pencerenin önunde dirseklerini dayamış duruyordu.

Sanki bağrışan kalabalıktan yukselen kederli bir hava butun benliğini sarmıştı, boğulacak gibi oluyordu. Yine akın akın meşaleler, alevlerini dalgalandırarak geçip gidiyordu. Uzaklarda, kesim yerine göturulen bir koyun surusu gibi kalabalıklar durmadan akıp geçiyordu. Bu karmakarışık insan yığınından, bir sure sonraki boğazlanmanın korkusu, bunalımı yayılıyordu havaya, çılgına dönen bu insanların, ufkun karanlık duvarına doğru sökun ederken, kesik kesik bağrışmaları

duyuluyordu.

- Berlin'e! Berlin'e!

Lucy, pencerenin kenarına yaslanarak başını arkaya çevirdi, yuzu sapsarı kesilmişti:

- Başımıza neler gelecek Al ahım, dedi.

Öteki kadınlar başlarını sal adılar. Hepsinin ustune bir ağırlık çökmuştu. Olaylardan buyuk bir kaygı duyuyorlardı.

Caroline Heqmet o sakin tavrıyla :

- Ben yarın Londra'ya gidiyorum... dedi. Annem daha önce gidip, bir otelde bana yer ayırttı,..

Paris'te kalıp da Bendimi öldurtmeğe niyetim yok elbet...

Annesi, ihtiyatlı bir kadındı, butun parasını dışarıya ak-ııştı. Bir savaşın nasıl sona ereceği bilinemezdi. Yurtse-w kadındı o, ordusunun peşinden gideceğini söyluyor-470

NANA

- Hele bakın şu ödleğe... Evet, kabul ederlerse, erkek elbisesi giyip kurşun atacağım şu Prusyalı

domuzlara... sonunda nasıl olsa geberecek değil miyiz hepimiz? Canımızın bir değeri var mı

sanki.

Blanche de kızdı:

- Kötuleme Prusyalıları!... Onlar da insan... ustelik senin Fransızların gibi kadınların sırtından geçinmez.. Benim Kuçuk Prusyalımı sınır dışı ettiler. Çok zengin olduğu kadar da o kadar tatlı bir çocuktu ki, kimseye kötuluk etmek gelmezdi elinden... dedi. Rezil ik bu yaptıkları, mahvettiler beni...

Kafamı kızdırmasınlar yani, onunla buluşmak için kalkar Almanya'ya giderim!

İkisi böylece çekişirken, Gaga ağlamaklı bir sesle :

- Her şey bitti artık, ah, ne kadar talihsizmişim. Lu-visy'deki şu kuçuk evi satın alalı daha bir hafta oldu. Al ah bilir, ne kadar zahmet çekerek biriktirmiştim bu parayı...-Lili de yardım etmek zorunda kaldı bana... İşte savaş ilân edildi. Yarın Prusyalılar gelip her şeyi yakıp yıkacaklar... Bu yaştan sonra nasıl elde ederim bir daha bunu?

Clarisse :

- Adam sen de vız gelir bana, her zaman bir şeyler bulurum ben, dedi.

Simonne de :

- Doğru.. Eğlenceli bir şey olur bu.. Belki de aksine işler daha iyi gider.

Sonra gulumseyerek duşuncesini tamamladı. Tatan Ne-né ile Louise Violaine de bu duşuncedeydiler. Tatan, askerlerle, çok duşup kalktığını, iyi çocuklar olduğunu, bunların, kadınlar için her şeyi göze alabileceklerini söyluyor. Kadınlar seslerini çok yukselttikleri için, ölunun başucundan hiç ayrılmamış olan Rose Mignon, parmağının dudaklarına göturerek susmalarını

fısıldadı. Sanki, bu susma isteği, karyolayı saran gölgelerden gelmiş gibi hepsi bir anda heyecanlanarak, yan gözle o yana baktılar. Şimdi odaya çöken bu ağır sessizlik ortasında, yokluğun katı sessizliği içinde, yani-471

başlarında uzanmış yatan kadınların sertliğini duyar gibi olmuşlardı. Yeniden:

- Berlin'e! Berlin'e! Berlin'e! Bağrışmaları duyuldu.

Lea de Horn'un evine politikacılar gelirdi sık sık. Bunlar arasında Louis-Philippe'in eski bakanları

ince yergiler duzenlerdi. Omuzlarım hafifçe kaldırarak,

- Ne yanlış iş bu savaş! dedi. Ne kanlı bir budalalık!

Bu söz uzerine Lucy hemen atılarak imparatorluğu savundu. İmparatorluk ailesinden bir prensle yatmıştı, bu onun için bir aile meselesiydi.

- Ya öyle demeyin şekerim, dedi. Daha fazla hakarete katlanamazdık, Fransa için bir onur meselesidir bu savaş... Elbette anlayamazsınız ki, prensi duşunerek söylemiyorum bunu. Pintinin biriydi bu adam. Geceleyin yatarken, altınlarını çizmelerinin içine saklardı; çunku bir gun bezik oynarken, ortaya konulan parayı şakacıktan kapıvermiştim... Ama bu, doğru söylememi engel emez. İmparatorun hakkı vardı.

Lea, önemli kişilerin görüşlerim tekrarlayan bir kadın haliyle dudak buktu. Sesini yukselterek :

- Sonları geldi. Delirmiş bu Tuileries! Biliyor musunuz, dun Fransa asıl onları kovmalıydı

yerlerinden... dedi.

Ötekiler-şiddetle karşı çıkarak onu susturdular. Ne istiyordu bu kudurmuş kadın, imparatordan?

Herkes mutlu değil miydi sanki? İşler yolunda gitmiyor muydu? Paris hiçbir zaman bu kadar eğlenmemişti.

Gaga, öfke ve tiksintiyle lâfa karıştı:

- Susun! Budalaca şeyler bu söyledikleriniz. Ağzınızdan çıkanı kulağınız işitmiyor... Louis Philippe'i de gördum ben. Yokluk içindeydik o zaman. Sonra kırksekiz geldi. Ah Ne iğrenç şeydi şu cumhuriyet dedikleri... Şubat olaylarından sonra açlıktan geberecektim. Bana anlatmayın bunları. Eğer siz de o sıkıntıları çekmiş olsaydınız, diz çökerdi-niz imparatorun önunde. Babalık etti o bize, evet babalık...

Gaga'yı guçlukle yatıştırdılar. Biraz sonra yeniden coş-

tu:

- İmparatorun zafer kazanmasına yardım et, ey ulu Tanrım! imparatorluğu koru!

Öteki kadınlar da bu duaya katıldılar. Caroline, İmpa-ratoru görebilmek için geçtiği yol arda durduğunu ama göremediğini söyluyordu. Öteki kadınlar da cumhuriyetçilere ateş puskuruyor, bunları sınır boyuna gönderip kırdırtmak gerektiğini söyluyorlardı. Böylece III. Napoleon, duşmanı

yendikten sonra, herkesin yuzunu guldurerek, hukumdarlığını surdurecekti.

Mark Blond da :

- İşte hergelenin biri de şu Bismarck olacak pis herif, dedi.

Simonne :

- Ne yazık ki ben de tanımıştım bu adamı. Bilseydim bardağına elimle zehir koyardım, diye bağırdı.

Ama, Prusyalısının sınır dışı edilmesini bir turlu unuta-mayan Blanche, Bismarck'ı savundu. Belki de kötu bir adam değildi. Herkesin kendine göre bir tutumu var, dedi.

- Kadınlara pek duşkun olduğunu da bilirsiniz, diye sözunu tamamladı.

Clarisse :

- Bize ne bundan! dedi. Onunla yatmaya niyetimiz yok herhalde!

Louise Violaine :

- Her yerde surusune bereket böylelerinin. Bu tur canavarlarla alış verişe girişmektense, metelik vermemek daha iyidir, dedi.

Tartışma böylece uzayıp gidiyordu. Bismarck'ı alabildiğine yeriyorlardı. Her biri Bonapart tutkusunun coşkunluğu ile ver yansın ediyordu Alman başbakanına.

- Bismarck mı dediniz? Of ne kadar kafamı şişirdiler bu adamın lâfıyla! Tanımıyorum bu adamı

ben. Çok içerli-

yorum. Tanımıyordum bu adamı. İnsan herkesi tanıyamaz ki dedi Tatan Nene de. Lea de Horn :

- Ne olursa olsun, işte bu Bismarck guzel bir kötek atacak bize! diyecek oldu.

Ama sözu yarıda kaldı. Öteki kadınlar ustune atıldılar., Ne! Kötek ha! Asıl Bismarck, sırtına dipçiği yiye yiye memleketine surulecek! diye bağırdılar. Şu kötu Fransız kadını çenesini kapatmayacak mıydı daha?

Koparılan şamatadan canı sıkılan Rose :

- Susun! diye fısıldadı.

Kadınlar ölumun soğukluğunu yeniden duymaya başlamışlardı. Hep birden can sıkıntısı içinde sustular. Ölumle karşı karşıya gelmişlerdi. Hastalanmak korkusu yureklerine çöktu birden.

Bulvardan yine kesik kesik, boğuk bağırmalar geliyordu:

- Berlin'e! Berlin'e! Berlin'e!

Kadınların dışarıya çıkacakları sırada, koridordan biri:

- Rose! diye seslendi.

Gaga merak ederek kapıyı açtı, bir an dışarıya çıktı, dönduğu zaman:

- Şekerim, Fauchery sesleniyor... Şuradan, dip taraftan... buraya gelmek istemiyor... ölunun yanında durduğunuz için çileden çıkmış.

Mignon nihayet gazeteciyi ileri surmuştu. Hep pencerenin önunde duran Lucy aşağıya baktı.

Kaldırımda duran erkekler, el eriyle kendisine birtakım işaretler yapıyorlardı. Öfkesinden ateş

puskuren Mignon, yumruğunu sal ıyordu yukarıya doğru. Steiner, Bordenave, Fontan ve ötekiler kaygı ve sitemle kol arını açıyorlardı. Daguenet ise bu olup bitenlere karışmamak için el erini arkasına bağlamış purosunu tutturuyordu.

Lucy pencereyi açık bırakarak : - Hakkarı var şekerim; sizi aşağıya göndereceğime söz vermiştim onlara... hepimizi çağırıyorlar... dedi.

Rose guçlukle yerinden kalktı:

- İniyorum, iniyorum... Artık bana ihtiyacı yok elbet... Bir kardeşimizi toprağa...

Sonra geriye döndu, şapkasını ve atkısını aradı. Tuvalet masasının ustunde duran bir kuveti su ile doldurup el erini yıkadı. İşte göruyorsunuz ya ne kadar sersemim ben... Oh, bilseniz neler duşunuyorum... Ölmek geliyor benim de içimden... kurtulsam diyorum şu dunyadan... Havaya ihtiyacım var...

Ölu, odanın havasını bozmaya başlamıştı. Uzun suren bir tasasızlıktan sonra, kadınların hepsi paniğe kapılmışlardı şimdi. Gaga :

- Kaçalım, kaçalım kızcağızdan... İyi değil burası sağlık için... deyip duruyordu.

Kadınlar son defa yatağa bir göz atarak telâşla odadan çıktılar. Lucy, Blahche ve Caroline daha oradalarken Rose, olayı duzenli bırakmak için, son defa bir göz gezdirdi. Pencerenin perdesini kapattı, sonra bu lâmbanın uygun duşmediğini duşundu. Bir mum yakmak gerekirdi. Şöminenin ustundeki bakır şamdanlardan birini yakarak, ölunun yatağının yanındaki gece masasının ustune koydu. Çiğ bir ışık birden Nana'nın yuzunu aydınlattı: Geride kalan kadınlar muthiş bir korkuya kapılarak dışarıya attılar kendilerini.

Odadan en son çıkan Rose Mignon :

- Ah! Ne kadar değişti, ne kadar değişti! diyordu.

O da dışarı çıkarak kapıyı kapattı. Nana, tavana çevrili, mumun ışığı altında yapayalnız kalmıştı.

Artık bir kan ve pıhtı yığını bir yastığın ustune fırlatılmış bir kurek dolusu çurumuş et kulçesiydi bu yuz. İçi irin dolu kabarcıklar bu yuzu tamamiyle kaplamıştı. Soluk, çamur rengindeki sivilcelerle, uzerinde hiçbir çizgi görulmeyen şekilsiz, haşlanmış bir et parçasını andırıyordu. Kabarcıklar arasında kaybolmuştu sol gözu. Sağ gözu yarı açıktı. Karanlık bir deliği andırıyordu: hâlâ irin sızıyordu burnundan. Bir yanağından sarkan kırmızı bir kabuk, korkunç bir gulușme bukulen ağ-EMlLE ZOLA

zını sarmıştı. İşte bu korkunç ve iğrenç maskesinin ustunde, Nana'nın o guneş alevini andıran kızıl saçları, erimiş bir altın dalgası gibi pırıl pınldı. Venus çuruyup dağılmıştı şimdi. Öyle görunuyor ki derelerde, hayvan cesetlerinin ustune basarken vucuduna giren bu virus, bir çok insanları zehirleyen bu mikrop, şimdi Nana'nın yuzunu sarmış ve çurut* muştu.

Oda bomboştu. Bulvardan yukselen acı bir esinti perdeyi şişirmişti:

- Berlin'e! Berlin'e! bağırışları odada dalgalanıyordu.